Stuk **11** (1998-1999) – Nr. 1

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1998-1999

30 oktober 1998

BOEK VAN HET REKENHOF 1998

10e boek
met opmerkingen en informatie
voorgelegd aan het Vlaams Parlement

INHOUDSTAFEL

DEEL I. – INLEIDING **7**

- TIEN JAAR VLAAMS BOEK VAN OPMERKINGEN 8
- NIEUWE REDACTIONELE OPTIE 12
- VOORAFGAAND VISUM EN VISUM ONDER VOORBEHOUD 14
- JURISDICTIONELE OPDRACHT 18
- WIJZIGINGEN VAN DE CONTROLEBEVOEGDHEDEN VAN HET REKENHOF 20
  - *1. DE CONTROLE VAN DE PROVINCIALE ONTVANGSTEN EN UITGAVEN* 20
  - *2. ONDERZOEK VAN HET REKENHOF NAAR DE GOEDE BESTEDING VAN DE RIJKSGELDEN* *23*
  - *3. WIJZIGING VAN HET REGLEMENT VAN ORDE VAN HET REKENHOF* *31*
- RESULTATEN VAN DE CONTROLE VAN DE NEDERLANDSE KAMER 34
  - *1. BRIEFWISSELING MET LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING, PROVINCIEGOUVERNEURS EN ANDEREN IN 1997* *34*
  - *2. SAMENWERKING TUSSEN VLAAMS PARLEMENT EN REKENHOF* *36*
  - *3. OVERLEG TUSSEN HET MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP EN HET REKENHOF* *41*
- ALGEMENE REKENING : INHAALBEWEGING EN EINDPUNT 42

DEEL II. – VERSLAG OVER DE ALGEMENE REKENING 1997 **45**

- HOOFDSTUK 0. – KERNCIJFERS 1997 46
  - **1. Begrotingsresultaat op aanrekeningsbasis** 46
  - **2. Resultaat op kasbasis** 48
  - **3. Schuld van de Vlaamse Gemeenschap** 51
    - 3.1. Directe schuld 51
      - *3.1.1. Evolutie van de directe schuld* *51*
      - *3.1.2. Kostprijs van de directe schuld* *52*
    - 3.2. Indirecte schuld 53
      - *3.2.1. Evolutie van de indirecte schuld* *53*
      - *3.2.2. Kostprijs van de indirecte schuld* *55*
    - 3.3. Totale schuld 55
    - 3.4. Gebruik van afgeleide producten 56
      - *3.4.1. SWAPS* *56*
      - *3.4.2. Future Rate Agreements (FRA)* *56*
    - 3.5. Gewaarborgde schuld 57
- HOOFDSTUK 1. – MIDDELEN EN ONTVANGSTEN 59
  - **1. Algemeen commentaar** 59
  - **2. Commentaar bij de gerealiseerde ontvangsten** 60
- HOOFDSTUK 2. – UITGAVEN 66

AFDELING 1. – BEGROTINGSKREDIETEN 66

A. KREDIETVORMING *66*

1. De kredieten van de uitgavenbegroting 66
2. Kredietbewegingen 67
2.1. Algemeen 67
2.2. Herverdelingen van begrotingskredieten 1997 69
2.2.1. Wetgeving *69*
2.2.2. Overzicht van de opmerkingen over herverdelingen *69*
2.3. Beslissingen van de Vlaamse regering waarbij zij nieuwe uitgaven of uitgaven boven de begrotingskredieten machtigt 70

B. EVOLUTIE VAN DE UITSTAANDE VASTLEGGINGEN 1996-1997 ..... *70*

C. AANWENDING VAN DE KREDIETEN *71*

1. Hogere entiteiten 71
2. Departement Coördinatie 74
3. Departement Algemene Zaken en Financiën 76
4. Departement Onderwijs 86
5. Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur 92
6. Departement Economische Zaken, Werkgelegenheid, Binnenlandse Zaken en Landbouw 101
7. Departement Leefmilieu en Infrastructuur 109
8. Departement Wetenschap, Innovatie en Media 127
9. Interdepartementale Bestaansmiddelen 130
10. Titel III – Aflossing schuld 132

AFDELING 2. – DE ORGANIEKE FONDSEN IN 1997 133

AFDELING 3. – DIENSTEN MET AFZONDERLIJK BEHEER 136

0. Algemeen overzicht en commentaar 136
1. Minafonds 140
2. Hogere Zeevaartschool 141
3. Luchthaven Antwerpen 141
4. Luchthaven Oostende 142
5. Instituut voor het Archeologisch Patrimonium 143
6. Vlaams Infrastructuurfonds 144
6.1. Uitvoering van de begroting 1997 144
6.2. Bijzondere onderzoeken 146
6.2.1. De betalingsachterstand inzake de bouw van de Liefkenshoek-tunnel *146*
6.2.2. Aanneming voor de bouw van een brug over het Netekanaal *150*
6.2.3. Tenlasteneming van verwijlintresten *151*
7. Vlaams Cultureel Centrum De Brakke Grond 151
8. Kasteel van Gaasbeek 151
9. Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen 152
10. Fonds voor de Financiering van het Urgentieplan voor de Sociale Huisvesting 152
11. Investeren in Vlaanderen 152
12. Schoonmaak 153
12.1. Uitvoeringsrekening van de begroting 1997 153
12.2. Bijzonder onderzoek 153
13. Cultureel Centrum van de Vlaamse Gemeenschap Landcommanderij Alden Biesen 153

14. Vlaams Centrum voor Openbaar Bibliotheekwerk 153
15. Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Zande 154
16. Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Kempen 154

AFDELING 4. – VLAAMSE OPENBARE INSTELLINGEN (VOI'S) 155

A. ALGEMEEN OVERZICHT EN COMMENTAAR *155*

B. INSTELLINGEN VAN CATEGORIE A *164*

1. Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest 164
   1.1. Uitvoering van de begroting 1997 164
   1.2. Bijzondere onderzoeken 164
2. Fonds Vlaanderen-Azië 164
3. Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden 165
4. Vlaams Fonds voor de Lastendelging 165
5. Fonds tot Bevordering van het Industrieel Onderzoek in Vlaanderen 166
   5.1. Uitvoering van de begroting 1997 166
   5.2. Opmerkingen over de aanwending van de vastleggingsmachtiging 1997 166
      5.2.1. Internet in de openbare bibliotheken *166*
      5.2.2. Caro-project *168*
6. Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid in Vlaams Brabant 169
7. Fonds Bijzondere Jeugdbijstand 169
   7.1. Uitvoering van de begroting 1997 169
   7.2. Bijzondere onderzoeken 170
      7.2.1. Ouderbijdragen voor het FBJ *170*
      7.2.2. Overeenkomsten voor projecten van het FBJ *173*
8. Fonds Film in Vlaanderen 176
9. Vlaamse Milieumaatschappij 176
   9.1. Uitvoering van de begroting 1997 176
   9.2. Personeelsbeheer en personeelsbeleid bij de VMM 177
      9.2.1. Inleiding *177*
      9.2.2. Contractuele wervingen *178*
      9.2.3. Terbeschikkingstelling van personeel aan de NV Aquafin *180*
10. Vlaams Landbouwinvesteringsfonds 182
11. Grindfonds 182
12. Fonds voor de Economische Expansie en Regionale Reconversie – Middegrote en Grote Ondernemingen 182
   12.1. Uitvoering van de begroting 1997 182
   12.2. Omzeiling van de aanmeldingsplicht van expansiesteun bij de Europese Commissie 183
13. Fonds voor de Economische Expansie en Regionale Reconversie – Kleine Ondernemingen 186
14. Limburgfonds 187
15. Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector 187
16. Vlaams Rente Egalisatie Fonds 187

C. INSTELLINGEN VAN CATEGORIE B EN SUI GENERIS *189*

1. Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs 189
   1.1. Uitvoering van de begroting 1997 189
   1.2. Financiële controle van de rekeningen 189
2. Universitair Ziekenhuis Gent 191
   2.1. Uitvoering van de begroting 1997 191
   2.2. Juridisch statuut van de onroerende investeringen 191
   2.3. Boekhoudkundige verwerking van het investeringsfonds 192
   2.4. Voorzieningen voor grote herstellings- en onderhoudswerken 192
   2.5. Evaluatie in het kader van het saneringsplan 193
   2.6. Sociale balans 193
3. Vlaamse Onderwijsraad 193
4. Dienst voor Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs 194
   4.1. Uitvoering van de begroting 1997 194
   4.2. Personeelsbeheer bij de DIGO 194
5. Investeringsdienst van de Vlaamse Autonome Hogescholen 195
6. Kind en Gezin 196
   6.1. Uitvoering van de begroting 1997 196
   6.2. Erkenning en subsidiëring van de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning 197
7. Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap 197
   7.1. Uitvoering van de begroting 1997 197
   7.2. Bijzondere audits 197
8. Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis te Geel 198
9. Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis te Rekem 199
10. Vlaamse Opera 199
11. Commissariaat-Generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie 199
    11.1. Uitvoering van de begroting 1997 199
    11.2. Bijzondere onderzoeken 200
        11.2.1. De audit van het BLOSO en het behoefteonderzoek Sportend Vlaanderen *200*
        11.2.2. De toetreding van het BLOSO tot de VZW Topsporthal Gent *204*
12. Toerisme Vlaanderen 206
13. Export Vlaanderen 206
    13.1. Uitvoering van de begroting 1997 206
    13.2. Personeelsaangelegenheden 206
14. Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding 207
    14.1. Uitvoering van de begroting 1997 207
    14.2. Andere onderzoeken 207
        14.2.1. De aanstelling van een interimmanager *207*
        14.2.2. Contractuele tewerkstelling bij de VDAB *208*
15. Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen 209
16. Vlaamse Landmaatschappij 210
17. Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening 210
    17.1. Uitvoering van de begroting 1997 210
    17.2. Andere onderzoeken 211
18. Vlaamse Huisvestingsmaatschappij 211
    18.1. Uitvoering van de begroting 211
    18.2. Thesauriebeheer 212

18.3. Investeringsprogramma's 212
18.4. Het financieel informatiesysteem 213
19. Vlaamse Vervoermaatschappij 214
19.1. Uitvoering van de begroting 1997 214
19.2. Evaluatie van de beheersovereenkomst 1997-2001 215
19.3. Onderzoek van de kostprijs van het door de VVM verrichte busvervoer 216
19.4. De afrekening van het project *Punt aan de Lijn* 217
19.4.1. Inleiding *217*
19.4.2. De controles door de VVM en de subsidiërende overheid *218*
19.4.3. Overeenstemming met de bedoelingen van de Vlaamse regering *219*
19.4.4. Berekening van de halfjaarlijkse aflossingen *220*
19.4.5. Budgettaire aanrekening *222*
20. NV Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen 222
21. Dienst voor de Scheepvaart 223
22. Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen 224
22.1. Uitvoering van de begroting 1997 224
22.2. Gemeenschappelijke rekening 224
22.3. Domaniale concessieovereenkomst 226
22.4. Voorschottenregeling bij kapitaalsubsidies 226
22.5. Boeking van investeringswerken als exploitatiekosten 227
23. Intercommunale Maatschappij van de Linker Scheldeoever 227
24. Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Technologisch Onderzoek in de Industrie 229
24.1. Uitvoering van de begroting 1997 229
24.2. Andere onderzoeken 229
25. Vlaamse Radio- en Televisieomroep 230

DEEL III. – ANDERE VERSLAGEN VAN HET REKENHOF **231**

- GESPECIALISEERDE DOCHTERS VAN INVESTERINGSMAATSCHAPPIJEN 232
- GIMVINDUS 243
- VLAAMSE MILIEUHOLDING (VMH) 244
- GEÏNTEGREERDE ECONOMISCHE BOEKHOUDING EN BUDGETTAIRE RAPPORTERING VAN DE VLAAMSE OPENBARE INSTELLINGEN (VOI'S) 245
- DE REKENINGEN 1997 VAN DE NV TUNNEL LIEFKENSHOEK (TLH) EN DE LEASE-IN-LEASE-OUTTRANSACTIE VOOR DE TUNNELCONCESSIE 256
- FINANCIËLE TRANSACTIES BIJ DE VLAAMSE OVERHEIDSDIENSTEN EN -INSTELLINGEN 269
- BETALING VAN WERKEN DOOR DE ADMINISTRATIES WATERWEGEN EN ZEEWEZEN EN WEGEN EN VERKEER (INCLUSIEF BETALINGEN LANGS HET VLAAMS INFRASTRUCTUURFONDS) 274
- OMKADERING IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS 294
- HET ACADEMISCH PERSONEEL (AP) VAN DE KATHOLIEKE UNIVERSITEIT BRUSSEL (KU BRUSSEL) 306
- DE RELATIE TUSSEN DE UNIVERSITEIT GENT (UG) EN HET VLERICK INSTITUUT VOOR MANAGEMENT 316

Stuk **11** (1998-1999) – Nr. 1

DEEL I

INLEIDING

TIEN JAAR VLAAMS BOEK VAN OPMERKINGEN

Dit jaar richt het Rekenhof voor de tiende maal een afzonderlijk boek aan het Vlaams Parlement. Het past dan ook in deze jubileumeditie terug te blikken op de ontwikkeling van de informatieverstrekking aan de Vlaamse wetgever. Deze terugblik is tegelijk een schets van de verzelfstandiging van de rapportering over de Vlaamse Gemeenschap aan het Vlaams Parlement.

1. Grondwettelijke grondslag van het Boek van Opmerkingen

Artikel 180, tweede lid, laatste zin, van de gecoördineerde Grondwet bepaalt: *De algemene staatsrekening wordt aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers onderworpen met de opmerkingen van het Rekenhof.* Die bepaling is eveneens opgenomen in artikel 92 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit. Strikt genomen betreft zij enkel de overzending aan de wetgevende kamers van de opmerkingen over de algemene rekening van de Staat. Het Rekenhof heeft echter steeds een ruimere visie op zijn informatieopdracht gehuldigd. Het heeft in zijn boeken alle verrichtingen aan bod laten komen die aan zijn controle zijn onderworpen. De wetgever heeft overigens dit streven naar verruiming van de informatie in het Boek aangemoedigd. Ten slotte noopte de belangrijke en chronische vertraging waarmee de Minister van Financiën de algemene rekening van de Staat overlegde, het Rekenhof ertoe omwille van de actualiteitswaarde van zijn opmerkingen, de boeken van opmerkingen los van de algemene rekeningen in te dienen.

2. Eerste informatie over de Vlaamse overheid

Artikel 13, § 4, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen verklaarde de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof van overeenkomstige toepassing op de Gemeenschappen en Gewesten. Het Rekenhof heeft zijn jaarlijkse rapportering aan de nieuwe bepaling aangepast op 14 juli 1982, toen het de gemeenschaps- en gewestaangelegenheden samenvoegde in een afzonderlijke rubriek van het 139e Boek van het Rekenhof (zittijd 1982-1983). Deze rubriek bevatte een onderverdeling *Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.*

Het 140e Boek (zittijd 1983-1984) rapporteerde over de weerslag van de staatshervorming op de organisatie van het Rekenhof. Toen al werd geopperd het Rekenhof zo te herstructureren dat de kamers de gemeenschaps- en gewestaangelegenheden van hun taalstelsel zouden onderzoeken. Daartoe behoefden artikel 116 van de Grondwet, alsook de organieke wet en het reglement van orde van het Rekenhof herziening. In afwachting herstructureerde het Rekenhof alvast zijn interne organisatie: afzonderlijke directies werden belast met de financiële en begrotingscontrole van de Gemeenschappen en de Gewesten. Dit uitte zich in een omvangrijker hoofdstuk *Vlaamse Gemeenschap*, nog steeds een onderdeel van titel IV, Gemeenschappen en Gewesten.

3. Naar een zelfstandige informatiestroom aan de gemeenschaps- en gewestraden

In de jaren 1984 en 1985 groeide de opmerkingen- en informatiestroom van het Rekenhof over specifieke gemeenschaps- of gewestaangelegenheden constant. Dit weerspiegelde zich in het opsplitsen van titel IV van het Boek van Opmerkingen in evenveel titels als er Gemeenschappen en Gewesten waren. In de 141e en 142e Boeken van het Rekenhof handelden respectievelijk een titel III en een titel II, *Vlaamse Gemeenschap*, over specifiek Vlaamse materies in beleidsdomeinen.

Een keerpunt in de rapportering aan de Gemeenschappen en de Gewesten vormde op 30 april 1986 de vraag van de Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers de communautaire en gewestelijke materies in een afzonderlijk boekdeel samen te voegen. De nationale assemblees zouden alle delen ontvangen, de raden alleen het deel over de communautaire en gewestelijke materies. Overeenkomstig deze richtlijnen, nam de algemene vergadering op 30 juli 1986 een eerste bisdeel van het Boek van het Rekenhof aan, met name het 143e Boek van het Rekenhof, Opmerkingen en documenten voorgelegd aan de wetgevende kamers en aan de raden van de Gemeenschappen en van de Gewesten, Deel Ibis. Ook het 144e en 145e Boek kenden bisdelen.

4. Eerste Vlaams Boek van Opmerkingen in 1989

De bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten heeft een nieuwe grondslag verleend aan de controlebevoegdheid van het Rekenhof inzake de begrotingen en rekeningen van de Gemeenschappen en de Gewesten en van de instellingen van openbaar nut die eronder ressorteren. Artikel 50, §1, van deze wet droeg het Rekenhof op de algemene rekening van de Gemeenschappen en de Gewesten samen met zijn opmerkingen aan de raden over te zenden. Dientengevolge wijzigde het Rekenhof in 1989 de voorstellingswijze van zijn boeken. Voortaan splitste het de delen I bis in afzonderlijke delen per raad op, gesteld in de taal van elke raad. Het suffix *bis* verviel. Aldus was het *146e Boek van het Rekenhof, Opmerkingen en documenten voorgelegd aan de Vlaamse Raad*, Stuk 14 (1989-1990) – Nr. 1, ook al volgde het in zijn titel nog de nummering van de federale boeken, het eerste afzonderlijke Vlaams Boek van Opmerkingen. Dat dit boek als stuk van de Vlaamse Raad werd gedrukt, was het gevolg van overleg tussen het Rekenhof en de voorzitters van de gemeenschaps- en gewestraden. Beslist werd immers dat in het vervolg iedere raad voor het drukken en het uitdelen van het deel van het boek van opmerkingen dat hem betreft, zou instaan.

5. Redactiecel en bijlage

In 1990 belastte de Nederlandse kamer een cel *Boeken van Opmerkingen* met de samenstelling en redactie van het Boek van Opmerkingen aan de Vlaamse Raad. Daarmee gaf zij impulsen aan een eigentijdse rapportering. Illustratief voor deze modernisering is de doelgroepgerichtheid van de rapportering, zoals die tot uiting kwam in de structuur van het 147e Boek van het Rekenhof. De indeling van dit boek volgde de commissiestructuur van de Vlaamse Raad. Elk commissielid vond zodoende alle hem specifiek aanbelangende informatie gebundeld. In het licht van een

eenvormige informatiedoorstroming naar het Vlaams Parlement toe, heeft het Rekenhof op 26 mei 1992 besloten cijfergegevens over de rekeningen van de Vlaamse instellingen van openbaar nut op te nemen in een bijlage in het boek. Deze bijlage verscheen op groene bladzijden en bevatte samenvattende uitvoeringsrekeningen van de begrotingen van de Vlaamse instellingen en naar aanleiding van de rekeningencontrole geformuleerde opmerkingen. Wel bleef het Rekenhof zijn verslagen over de – laattijdig ingediende – algemene rekeningen van de Vlaamse Gemeenschap noodgedwongen als *afzonderlijke rapporten* aan het Vlaams Parlement voorleggen.

6. Lustrumeditie (1993)

Na het federale deel I van het 150e Boek van Opmerkingen, aangenomen in algemene vergadering van 28 mei 1993, is op 16 september ook het Vlaamse deel van het 150e Boek aangenomen. Op zich was ook dit Vlaams Boek een jubileumboek: voor de *vijfde maal* werd het immers als afzonderlijk Boek aan het Vlaams Parlement gericht. Om dit jubileum kracht bij te zetten, droeg de ondertiteling van dit boek een eigen Vlaamse nummering. Het 150e Boek van het Rekenhof werd aldus het *vijfde boek met opmerkingen en informatie voorgelegd aan de Vlaamse Raad.* In de lustrumeditie beklemtoonde het Rekenhof de *stille* verschuiving in de rapportering: van een boek van opmerkingen naar een boek met informatie, van terechtwijzen van administratief falen naar positieve steunverlening aan de Vlaamse administraties in hun streven naar een zo efficiënt en effectief mogelijke werking. In dit verband distantieerde het Rekenhof zich in zijn vijfde boek expliciet van de mediaterm *blunderboek*.

7. Finale verzelfstandiging van de rapportering aan het Vlaams Parlement in 1998

Het 151e Vlaamse Boek heeft uiteindelijk volledig gebroken met de federale boeknummering. Het Rekenhof heeft het afzonderlijke boekdeel dat het op 21 september 1994 aan het Vlaams Parlement heeft gericht gewoon *Boek van het Rekenhof 1994, 6e boek met opmerkingen en informatie voorgelegd aan de Vlaamse Raad* gedoopt. Deze symbolische hertiteling finaliseerde de verzelfstandiging van de rapportering aan het Vlaams Parlement.

In het Boek van het Rekenhof 1995 waardeerde het Rekenhof in het bijzonder de inspanningen die de Subcommissie voor Financiën en Begroting zich de afgelopen jaren had getroost om de inhoud van de Vlaamse boeken ten volle te doen valideren. In een aantal gevallen leidden deze inspanningen en de samenspraak in diverse commissievergaderingen met vertegenwoordigers van het Rekenhof tot belangrijke parlementaire eenparig aangenomen resoluties. Het Rekenhof beschouwt die resoluties als bekroning voor de kwaliteit en objectiviteit van zijn rapportering.

In 1997 slaagde het Rekenhof er voor het eerst in alle rekeningen over het jaar 1996 van alle Vlaamse openbare instellingen gecontroleerd te verklaren. Het nam de resultaten van die controles op in de bijlage van het Boek van het Rekenhof 1997. Zo effende het al vorig jaar het pad voor de historische integratie in 1998 van alle rekeningen 1997, zowel de algemene als die van de instellingen, in één rekeningenboek.

9. Besluit

Het bovenstaande overzicht verduidelijkt enkele krachtlijnen in de verzelfstandiging van de rapportering van het Rekenhof aan het Vlaams Parlement: de zorg om een kwalitatieve en actuele rapportering; de accentverschuiving naar opbouwende kritiek en ondersteuning van een efficiënte overheidswerking; de bekommernis om de eigenheid van de Vlaamse boeken van opmerkingen en de aandacht voor samenwerking met het Vlaams Parlement. Pas met het voorliggende Boek 1998 is de verzelfstandiging van de rapportering aan het Vlaams Parlement ook internorganisatorisch een feit. Het gewijzigde reglement van orde van het Rekenhof heeft namelijk de Nederlandse kamer de volle bevoegdheid verleend ten aanzien van de publicatie van de jaarrapporten over de controle op de Vlaamse overheden (zie p. 31 van dit boek).

NIEUWE REDACTIONELE OPTIE

De algemene rekening over 1997 is de eerste algemene rekening van de Vlaamse Gemeenschap waarvan de voorlegging binnen de wettelijke termijnen plaatsvond. In die omstandigheden ging de Commissie voor Financiën en Begroting op 8 januari 1998 eenparig akkoord met het voorstel van het Rekenhof de jaarlijkse voorafbeelding van de resultaten van de uitvoering van de begroting op te schorten. Het Rekenhof verbond zich er evenwel toe de traditionele voorafbeeldingscommentaren, bijvoorbeeld aangaande de aanwendingsgraad van de begrotingskredieten, in het Boek 1998 te integreren.

Deze evolutie was voor de Nederlandse kamer van het Rekenhof aanleiding tot een herziening van de structuur van zijn Boek van Opmerkingen. Als uitgangspunt koos zij voor de structuur van de begroting 1997. Deze structuur biedt een aantal voordelen:

- het Vlaams Parlement, dat de begroting 1997 heeft goedgekeurd, en de Vlaamse regering, die haar heeft opgesteld en ermee werkt, zijn met deze structuur vertrouwd; aldus kadert deze redactionele optie in het streven naar klantgerichtheid;

- de structuur biedt het Rekenhof tevens de gelegenheid zijn belofte tot integratie van de voorafbeeldingscommentaren (lees: rekeningencommentaren) optimaal in te passen;

- de nieuwe boekopbouw biedt het Vlaams Parlement bovendien een ruimer inzicht in de werkzaamheden van de Nederlandse kamer tijdens het begrotingsjaar 1997; zo kon het Rekenhof in zijn commentaren bij de aanwending van de begrotingskredieten ook de resultaten van zijn a- prioricontrole (voorafgaand visum) inschuiven.

Het Boek van Rekenhof 1998 bestaat uit de volgende drie delen:

- Een eerste deel, *Inleiding*, bundelt in een aantal hoofdstukken de meer algemene informatie over de huidige werking. Een klemtoon in dit deel ligt op de gewijzigde bevoegdheden van het Rekenhof in het algemeen, en de Nederlandse kamer in het bijzonder: de afslanking van de controle op de provincies, de nieuwe bevoegdheden aangaande de controle op de goede besteding van de rijksgelden en het gewijzigde reglement van orde. Deel I biedt ook een kijk op de verschillende producten van het Rekenhof die uit deze werking voortvloeien: brieven en verslagen aan ministers, gouverneurs, administraties en instellingen, rapporten en adviezen aan het Vlaams Parlement en zijn commissies, arresten ten aanzien van rekenplichtigen, resultaten van het voorafgaand visum, enz.

- Deel II bevat als centraal boekdeel het *verslag over de algemene rekening 1997* van de Vlaamse Gemeenschap. Het bestaat op zich uit vier hoofdstukken, overeenkomstig de opbouw van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap:

– Een eerste hoofdstuk groepeert de *kerncijfers* van de begrotingsuitvoering 1997 en plaatst die in de evolutie van de begrotingsresultaten van 1991 tot 1997. Dit hoofdstuk gaat ook uitgebreid op de schuldsituatie van de Vlaamse Gemeenschap in.

– Het tweede hoofdstuk geeft een overzicht van de middelen en ontvangsten 1997, met commentaren over de inningsgraad op het niveau van de programma's en basisallocaties.

– Hoofdmoot van Deel II vormen de commentaren van het Rekenhof op de uitvoering van de uitgavenbegrotingen van het algemeen bestuur (afdeling 1), de begrotingsfondsen (afdeling 2), de diensten met afzonderlijk beheer (afdeling 3) en de Vlaamse openbare instellingen (afdeling 4). Daarbij dalen de commentaren in afdeling 1 af tot op het niveau van de programma's en basisallocaties. De afdelingen 3 en 4 bundelen respectievelijk alle informatie over DAB's en VOI's, zowel wat de ontvangsten als wat de uitgaven van deze organismen betreft. De commentaren vallen doorgaans uiteen in twee delen: specifieke commentaren voortvloeiend uit het onderzoek van de uitvoeringsrekeningen van de begrotingen, en eventuele bijzondere onderzoeks- en auditresultaten.

- Deel III, *Andere verslagen van het Rekenhof*, bevat tot slot een selectie van artikelen van algemene strekking, die niet noodzakelijk een directe band hebben met de uitvoering van de begroting 1997 van de Vlaamse Gemeenschap of de dito algemene rekening. Zo rapporteert het onder meer over het onderzoek van het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering, de financiële lease-in-lease-outtransacties van de Vlaamse Gemeenschap en haar instellingen en de omkadering in het secundair onderwijs in het schooljaar 1995-1996. Dit deel bevat ook commentaren over de controlesituatie van het Rekenhof aangaande enkele NV's die taken van algemeen belang uitvoeren (Vlaamse Milieuholding, Aquafin, ...) en onderwijsinstellingen (bv. de Katholieke Universiteit Brussel).

Het tiende Vlaams Boek van het Rekenhof is aldus meteen het eerste boek dat blijkens zijn structuur en inhoud volledig beantwoordt aan de grondwettelijke opdracht van het Rekenhof, namelijk: de voorlegging aan het Parlement van de algemene rekening, mét zijn opmerkingen. Het is een eindpunt achter een eerste decennium Vlaamse boeken, en een beginpunt van het nieuwe publicatiebeleid van het Rekenhof gericht op het Vlaams Parlement.

VOORAFGAAND VISUM EN VISUM ONDER VOORBEHOUD

In principe dient de overheid elke betaling te onderwerpen aan het voorafgaand visum van het Rekenhof. Onder haar verantwoordelijkheid kan de Vlaamse regering het Rekenhof echter nopen een eerder geweigerd visum toch te verstrekken, zij het onder voorbehoud. Sinds begin 1993 heeft de Vlaamse regering deze mogelijkheid niet meer gebruikt. Het Rekenhof heeft echter in een tweetal gevallen vastgesteld dat vroegere visumweigeringen buiten de procedure van het visum onder voorbehoud toch werden omzeild.

1. Voorafgaand visum

Artikel 14, eerste lid, van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof heeft het algemene principe gevestigd van de a-prioricontrole van het Rekenhof. Dit artikel bepaalt namelijk dat de staatskas geen betalingsopdracht kan uitvoeren dan voorzien van het visum van het Rekenhof. Artikel 71 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten heeft de bepalingen tot regeling van de controle van het Rekenhof van overeenkomstige toepassing gemaakt op de Gemeenschappen en de Gewesten. Artikel 15 van de inrichtingswet van het Rekenhof heeft tegelijk voorzien in de mogelijkheid stukken tot staving van schuldvorderingen na het visum in te brengen (1) als wegens de aard van de dienst kredieten moeten worden geopend voor een te verrichten uitgave (kredietopeningen) of (2) als voor de exploitatie in eigen beheer van een administratieve dienst voorschotten moeten worden gedaan aan de rekenplichtige van die dienst (geldvoorschotten).

Niettegenstaande deze algemene regel, controleert het Rekenhof een groot deel van de uitgaven tegenwoordig a posteriori. Deze beperking van het systeem van het voorafgaand visum ontstond uit praktische overwegingen. Om de betalingsprocedure te versnellen stelde de wetgever heel wat uitgaven vrij van het voorafgaand visum, onder meer de vaste uitgaven (wedden, abonnementen, pensioenen, kantoor- en huurkosten,...). Hij deed daarbij geen afbreuk aan het controlerecht van het Rekenhof, dat in die gevallen a posteriori uitgeoefend wordt.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal en de bedragen van de door de administraties van de Vlaamse Gemeenschap voorgelegde ordonnanceringen op kredieten van het jaar 1997 en op overgedragen kredieten van 1996 die aan het voorafgaand visum van het Rekenhof werden onderworpen.

(in miljoen BEF)

ordonnanceringen op begrotingskredieten voorgelegd aan het voorafgaand visum			waarvan geannuleerd		waarvan geviseerd met vermindering	
aard	***aantal***	***bedrag***	***aantal***	***bedrag***	***aantal***	***bedrag***
– voorafgaand visum	21.018	173.732	120	*1.984,0	72	22,9
– geldvoorschotten	1.414	5.048				
– overschrijvingen in de schrifturen	4	15				
– regularisaties	7	-				
totaal	***22.443***	***178.795***				

* Waarvan 1.759,8 miljoen BEF achteraf toch werd geviseerd.

2. Visum onder voorbehoud

Artikel 14 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof bepaalt, zoals gesteld, dat geen betalingsopdracht door de staatskas mag worden uitgevoerd dan voorzien van het visum van het Rekenhof. Wanneer het Rekenhof oordeelt zijn visum te moeten weigeren, worden de redenen van de weigering in de Ministerraad onderzocht. Indien de ministers beslissen dat onder hun verantwoordelijkheid tot betaling moet worden overgegaan, verstrekt het Rekenhof zijn visum onder voorbehoud. Het deelt in dit geval dadelijk aan de Kamers de redenen van zijn weigering mee. Artikel 71 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten heeft deze bepalingen van toepassing gemaakt op de Gemeenschappen en de Gewesten. In het geval van de Vlaamse Gemeenschap, vervangt een beslissing van de Vlaamse regering die van de Ministerraad.

Sinds 20 januari 1993 heeft de Vlaamse regering geen gebruik meer gemaakt van deze mogelijkheid. Op 23 februari 1998 heeft de Vlaamse Minister van Openbare Werken evenwel het akkoord van het Rekenhof gevraagd voor de uitbetaling van een schadevergoeding aan een aannemer ingevolge het stilleggen van beschermingswerken aan de Liefkenshoektunnel. Het Rekenhof had voor deze schadevergoeding voorheen zijn visum geweigerd. Aangezien de oorspronkelijk betwiste uitgaven qua aard inmiddels aan het voorafgaand visum van het Rekenhof waren onttrokken, ging het hier niet om een eigenlijk visum onder voorbehoud. De onderstaande paragrafen vatten de aangelegenheid samen.

Tijdens de uitvoering van de concessieovereenkomst voor de aanleg en exploitatie van de Liefkenshoektunnel, was het bestuur tot de bevinding gekomen dat een bijkomende ankerbescherming van de tunnel noodzakelijk zou zijn in het licht van een verdere uitdieping van de Schelde. Het raamde de kostprijs daarvan op 450 miljoen BEF. Het bestuur legde de aannemer van de tunnelwerken in dit verband op 5 juli 1990 een ontwerp van onderhandse overeenkomst en een aanvangsbevel voor. De aannemer stuurde de overeenkomst op 10 juli 1990 ondertekend terug en deelde mee de werken te zullen starten op 30 juli 1990. De minister ging echter niet akkoord met de inhoud van de overeenkomst en beval de stopzetting van de werken. Hij vond het overigens onaanvaardbaar dat een dergelijke omvangrijke opdracht was gegeven zonder vooraf goedgekeurde overeenkomst. Het bestuur deelde de stopzetting op 6 augustus 1990 aan de aannemer mede. Op 19 december 1990 ondertekende de minister een nieuwe onderhandse overeenkomst, die de vergoeding voor de periode waartijdens de werken stillagen, beperkte tot de bewezen effectieve prestaties en

gedragen kosten. Het totale bedrag van de schadevergoeding werd op 47 miljoen BEF geraamd.

J 551.340

Het Rekenhof uitte op 20 juni 1991 en 26 juli 1993 kritiek op de bevoegdheidsoverschrijding van de projectleiding([1]) en op de wettigheid van de uiteindelijk door de gemeenschapsminister goedgekeurde schadevergoeding. De vraag van de aannemer om vergoeding van in de stilligperiode geleden verliezen was immers ongegrond, aangezien met het Vlaams Gewest op het ogenblik van de stopzetting van de werken nog geen rechtscheppende overeenkomst was gesloten([2]). Het Rekenhof heeft bijgevolg zijn visum geweigerd voor de terzake voorgelegde betalingen([3]). Door de stillegging van de werken op bevel van de minister bij ontstentenis van een contract , heeft de Vlaamse Gemeenschap geen contractuele fout begaan. De aannemer had bijgevolg geen wettelijk recht op schadevergoeding.

Op 9 december 1997 heeft de Vlaamse regering de Vlaamse Minister van Openbare Werken gelast een dadingsovereenkomst te sluiten met de aannemer tot beëindiging van alle geschillen in het kader van de onderhandse Liefkenshoektunnel-contracten([4]). Ter uitvoering van die beslissing sloot de minister op 19 december 1997 een dadingsovereenkomst voor een totaal bedrag van 144.896.137 BEF, inclusief de onderhavige stilligvergoeding.

Op 23 februari 1998 heeft de Vlaamse Minister van Openbare Werken het akkoord van het Rekenhof gevraagd voor de integrale uitvoering van deze dading. Aangezien die uitvoering nu dient te geschieden ten laste van de begroting van de dienst met afzonderlijk beheer Vlaams Infrastructuurfonds (VIF), dus buiten het voorafgaand visum om, wees de minister erop dat de procedure van het visum onder voorbehoud in principe niet van toepassing was. Het Rekenhof heeft echter op 17 juni 1997 uitdrukkelijk geëist dat zijn akkoord zou worden gevraagd voor elke vereffening ten laste van het VIF van uitgaven waarvoor het voorheen zijn visum heeft geweigerd, dit om zijn informatieplicht tegenover het Vlaams Parlement te kunnen nakomen.

1.553.243

Het Rekenhof heeft in casu op 24 maart 1998 zijn akkoord verleend. Het heeft op 21 april 1998 dienaangaande een uiteenzetting gestuurd aan de Voorzitter van het Vlaams Parlement([5]).

---

1 Door in de periode augustus-november 1990 al betalingen langs de concessieovereenkomst te laten verrichten voor prestaties en een schadevergoeding waarvoor de hiërarchische overheden op dat ogenblik nog geen toelating hadden gegeven en waarvoor met de aannemer nog geen overeenkomst was gesloten.

2 De wetten op de rijkscomptabiliteit en inzonderheid de reglementering betreffende de overheidsopdrachten schrijven impliciet (vastleggings- en gunningsregels) en expliciet (artikel 49, § 1, van het op dat ogenblik nog van kracht zijnde koninklijk besluit van 22 april 1977) voor dat overheidsovereenkomsten geschreven overeenkomsten dienen te zijn.

3 Brieven van 20 juni 1991, 26 juli 1993 en 2 februari 1994 (dossiers J 551.340 en J 600.779).

4 Zie verder De betalingsachterstand inzake de onderhandse contracten voor de Liefkenshoektunnel op p. 146 van dit boek.

5 Een meer uitgebreide uiteenzetting over de dading is weergegeven op p. 147 van dit boek.

3. Omzeiling van het voorafgaand visum middels een gerechtelijke veroordeling

1.410.038

In zijn 9e boek heeft het Rekenhof uiteengezet dat de Vlaamse regering op onwettige wijze een contractueel gemeenschapsattaché aanstelde([6]). Zij kon die aanstelling handhaven door met de niet geselecteerde kandidate, die voor de Raad van State een procedure had ingeleid en er tot tweemaal toe een gunstig advies van de auditeur bekwam, een dading tot beëindiging van het geschil te sluiten. Het Rekenhof weigerde evenwel op 28 mei 1997 zijn visum voor de uitbetaling van de dadingsom, omdat het voorwerp van de dading strijdig was met de openbare orde en, bijgevolg, absoluut nietig.

Bij vonnis van 13 februari 1998 veroordeelde de rechtbank de Vlaamse Gemeenschap echter tot betaling van de som die bij de dading was overeengekomen. De rechtbank motiveerde haar vonnis met een verwijzing naar het feit dat *de verweerder (de Vlaamse Gemeenschap) zich gedraagt naar de wijsheid van de rechtbank*. Dit betekent eigenlijk dat de verweerder aanvaardt dat de rechtbank de vordering van de eisende partij volledig inwilligt.

Het Rekenhof kan niet akkoord gaan met de verdediging die de Vlaamse regering heeft gevoerd. Bij visumweigering heeft de uitvoerende macht krachtens het bovengenoemde artikel 14 slechts drie mogelijkheden: in discussie treden met het Rekenhof, akkoord gaan (en zich verdedigen voor de rechtbank door er de redenen van de visumweigering mede te delen) of bij ministerraadbeslissing (in casu een beslissing van de Vlaamse regering) het visum onder voorbehoud afdwingen. De wijze waarop de Vlaamse regering zich in dit dossier heeft opgesteld, heeft er bovendien toe geleid dat de rechtbank niet alle dossierstukken bekwam en, bijgevolg, de kwestie niet ten gronde kon onderzoeken.

---

[6] Stuk 11 (1997-1998) – Nr. 1, p. 176.

JURISDICTIONELE OPDRACHT

Het Rekenhof heeft van 1 oktober 1997 tot 30 september 1998 zes administratieve arresten gewezen waarbij het tekorten in rekeningen van rekenplichtigen vaststelde. Daarbuiten ontving het van de bevoegde overheden zeven beslissingen tot het niet dagvaarden van rekenplichtigen bij wie het al vroeger tekorten vaststelde. De overheden riepen daartoe steeds overmacht in. Ten slotte heeft de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (ARGO) twee rekenplichtigen van het departement Onderwijs gedagvaard.

1. Procedure

De wet van 3 april 1995 tot wijziging van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof en van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit heeft de procedure hervormd die het Rekenhof volgt bij de uitoefening van zijn jurisdictionele opdracht ten aanzien van de openbare rekenplichtigen. De behandeling van de tekortdossiers geschiedt thans in twee opeenvolgende, van elkaar gescheiden fasen. De bevoegde overheid dient voor iedere rekening van een rekenplichtige die een tekort vertoont, een dossier voor het Rekenhof samen te stellen. In een eerste fase moet dat dossier het voor het Rekenhof mogelijk maken het tekort door middel van een administratief arrest vast te stellen. In een tweede fase moet de bevoegde overheid op grond van een onderzoeksverslag nopens de rekenplichtige aansprakelijkheid de rekenplichtige voor het Rekenhof dagvaarden, of het Rekenhof een gemotiveerde beslissing overleggen waarin zij afziet van de dagvaarding. In het geval de bevoegde overheid de rekenplichtige voor het Rekenhof dagvaardt, start een openbare en tegensprekelijke procedure van jurisdictionele aard.

2. Jurisdictionele activiteiten in de periode van 1 oktober 1997 tot 30 september 1998

2.1. Eerste fase: afsluiting van tekortrekeningen

Het Rekenhof heeft van 1 oktober 1997 tot 30 september 1998 zes administratieve arresten gewezen waarin het tekorten vaststelde voor een totaal bedrag van 207.388 BEF.

Departement	Instelling/Dienst	Bedrag (in BEF)
Infrastructuur	Administratie Waterwegen en Zeewezen, Afdeling Boven-Schelde – locatie KORTRIJK	63.720
Infrastructuur	Administratie Waterwegen en Zeewezen, Afdeling Boven-Schelde – locatie KORTRIJK	65.853
Infrastructuur	Administratie Waterwegen en Zeewezen, Afdeling Boven- Schelde – locatie GENT	17.815
Infrastructuur	Administratie Waterwegen en Zeewezen, Afdeling Boven-Schelde – locatie GENT	3.000
Infrastructuur	Directoraat-Generaal AMINAL	20.000
Infrastructuur	Administratie Waterwegen en Zeewezen, Afdeling Zeeschelde ANTWERPEN	37.000

2.2. Tweede fase: vaststelling van de verantwoordelijkheid van de rekenplichtige

Het Rekenhof ontving in dezelfde periode van de bevoegde overheden zeven beslissingen om niet te dagvaarden betreffende een totaal bedrag van 42.065 BEF. Deze beslissingen hebben allemaal betrekking op administratieve arresten die het wees tijdens vorige periodes. De overheden motiveerden hun beslissing de rekenplichtige niet te vervolgen met het bestaan van overmacht in hoofde van de rekenplichtige.

Departement	Instelling/Dienst	Bedrag (BEF)	Overmacht
Infrastructuur	AMINAL-Afdeling Bos en Groen	3.407	diefstal met inbraak
Onderwijs	SG DENDERLEEUW – LORGO nr. 263	4.020	diefstal met inbraak
Onderwijs	SG SCHAARBEEK – L.R. nr. 84	4.513	diefstal
Onderwijs	BS SINT-GILLIS – L.R. nr. 90	7.353	diefstal
Onderwijs	SG KOEKELBERG – L.R. nr. 77	5.000	vals bankbiljet
Onderwijs	MS MOERBEKE-WAAS – LORGO nr. 240	14.272	diefstal met inbraak
Onderwijs	Koninklijk Muziekconservatorium BRUSSEL – RVB nr. 354	3.500	diefstal met inbraak

Met toepassing van artikel 8, vijfde lid, van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, kan de benadeelde administratieve overheid voorts enkel van dagvaarding afzien op grond van het feit dat het tekort niet hoger is dan 50.000 BEF (bedrag vastgesteld in het koninklijk besluit van 12 december 1995). Van die mogelijkheid werd geen gebruik gemaakt.

De Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (ARGO) heeft twee rekenplichtigen van het departement Onderwijs gedagvaard na een administratief arrest dat een tekort vaststelde. In een van deze zaken heeft de Nederlandse kamer van het Rekenhof op 18 november 1997 een arrest gewezen met toepassing van een openbare en tegensprekelijke procedure. De vordering strekte ertoe de rekenplichtige te doen veroordelen tot de terugbetaling van het kastekort van 2.631.948 BEF, vastgesteld in zijn rekenplichtig beheer. Dit tekort ontstond doordat de rekenplichtige geïnde sommen noch boekte, noch stortte op de financiële rekening van de betrokken school. Aangezien de rekenplichtige tekort was geschoten in zijn verplichtingen – en bovendien de onregelmatigheden had bekend – achtte het Rekenhof hem volledig aansprakelijk voor het ontstane tekort. Derhalve veroordeelde het hem voor de volledige som, vermeerderd met vergoedende en gerechtelijke intresten.

De zaak van de tweede rekenplichtige, aangaande een tekort van 806.782 BEF, moet nog in een openbare en tegensprekelijke procedure voor de Nederlandse kamer van het Rekenhof worden behandeld.

WIJZIGINGEN VAN DE CONTROLEBEVOEGDHEDEN VAN HET REKENHOF

1. DE CONTROLE VAN DE PROVINCIALE ONTVANGSTEN EN UITGAVEN

De wet van 25 juni 1997 tot wijziging van de provinciewet heeft de bevoegdheid van het Rekenhof tot controle van de provinciale ontvangsten en uitgaven beperkt tot het afsluiten van de rekeningen van de provincieontvanger, de bijzondere ontvangers, de provinciale rekenplichtigen over gelden en over waren en de rekenplichtigen van de traditionele provinciebedrijven. Ten aanzien van hun verantwoordelijkheid behoudt het Rekenhof ook zijn rechtsprekende bevoegdheid. De nieuwe wet voorziet niet meer in de tussenkomsten van het Rekenhof bij de rekeningaflegging aan de provincieraad door de bestendige deputatie, noch in de voorlegging van de bevelschriften tot betaling aan het voorafgaand visum van het Rekenhof.

1. De controlebevoegdheid van het Rekenhof onder de vroegere provinciewet

De vroegere provinciewet kende het Rekenhof een algemene externe controlebevoegdheid op de provinciale ontvangsten en uitgaven toe. Het Rekenhof oefende die controle uit ten behoeve van de provincieraad, die op grond van de opmerkingen van het Rekenhof uitspraak deed over de verantwoordelijkheid van de bestendige deputatie voor het door haar gevoerde financieel beheer.

In dit kader verplichtte artikel 66 de provincieraad ieder jaar de rekeningen van de provincie over het vorige dienstjaar vast te stellen, nadat het Rekenhof die rekeningen met zijn opmerkingen aan de raad had voorgelegd. Deze wettelijke bepaling vormde de basis voor de uitoefening door het Rekenhof van zowel een financiële als een algemene wettigheidscontrole. Op grond van die bepaling toetste het Rekenhof m.a.w. de juistheid, volledigheid en betrouwbaarheid van de financiële staten die de bestendige deputatie voorlegde over de provinciale ontvangsten en uitgaven en onderzocht het tevens de wettigheid en regelmatigheid van de verrichtingen weergegeven in de rekeningen.

Volgens artikel 112 van de vroegere provinciewet kon de bestendige deputatie enkel over de gelden van de provincie beschikken door middel van bevelschriften tot betaling. Zij diende die bevelschriften rechtstreeks naar het Rekenhof te sturen, dat vóór betaling zijn visum diende te verlenen. De controle op de wettigheid en regelmatigheid van de verrichtingen geschiedde bijgevolg a priori, middels het voorafgaand visum. De van het visum vrijgestelde verrichtingen controleerde het Rekenhof op hun wettigheid en regelmatigheid bij het onderzoek van de rekeningen van de provinciale rekenplichtigen.

2. Wijzigingen ingevolge de nieuwe provinciewet

De wet van 25 juni 1997 tot wijziging van de provinciewet verscheen op 5 juli 1997 in het Belgisch Staatsblad. Deze wet heeft belangrijke gevolgen voor de wijze waarop het Rekenhof tussenkomt in de controle op de provinciale ontvangsten en uitgaven.

In de eerste plaats voorziet artikel 66 van de gewijzigde provinciewet niet meer in de tussenkomst van het Rekenhof bij de rekeningaflegging door de bestendige deputatie. De nieuwe bepalingen beperken zich tot de verplichting van de bestendige deputatie de provincieraad jaarlijks in de maand oktober het begrotingsontwerp voor het volgende dienstjaar, de rekeningen over het vorige dienstjaar en een algemene beleidsnota voor te leggen. De provincieraad van zijn kant moet de rekeningen van de provincie over het vorige dienstjaar vaststellen.

Artikel 112 van de gewijzigde provinciewet behoudt de bepaling dat over de gelden van de provincie alleen kan worden beschikt door middel van bevelschriften tot betaling, uitgaande van de bestendige deputatie. De wet heeft die bevelschriften evenwel aan het voorafgaand visum van het Rekenhof onttrokken.

De wet van 25 juni 1997 heeft in de provinciewet een nieuwe titel VIIbis ingevoegd, die het ambt van provincieontvanger heeft gecreëerd (de artikelen 113bis tot 113undecies). De provincieontvanger staat onder het gezag van de bestendige deputatie en is onder meer belast met: de boekhouding van de provincie en het opmaken van de jaarrekeningen, de betaling van de uitgaven, het beheer van de op naam van de provincie geopende rekeningen en de bedieningen van de algemene kasmiddelen van de provincie, de belegging van de thesauriemiddelen en de controle en centralisatie van de vastleggingen. Luidens artikel 113octies, laatste lid, moet de provincieontvanger van zijn beheer jaarlijks aan het Rekenhof rekening en verantwoording afleggen.

De bepalingen van artikel 114 van de provinciewet, die de bijzondere ontvangers en de provinciale rekenplichtigen over gelden en over waren verplichten rekening en verantwoording af te leggen tegenover het Rekenhof, zijn ten slotte ongewijzigd gebleven([7]). Ook de bijzondere rekenplichtigen van de traditionele provinciebedrijven moeten overeenkomstig artikel 114quater nog steeds aan het Rekenhof rekening en verantwoording afleggen over hun beheer.

3. Huidige controlebevoegdheid van het Rekenhof

Op 6 mei 1998 heeft het Rekenhof de Vice-Eerste Minister en Minister van Binnenlandse Zaken, alsook de provinciegouverneurs geïnformeerd over de wijze waarop het voortaan zijn beperkte controletaak concreet zal invullen.

---

[7] De artikelen 7 en 8 van de inrichtingswet van het Rekenhof bevestigen deze verplichting voor de provinciale rekenplichtigen over hun beheer rekening en verantwoording aan het Rekenhof af te leggen.

Cruciaal voor de definiëring van de actuele controlebevoegdheid van het Rekenhof is de nieuwe formulering van artikel 66 van de provinciewet. Die bepaling voorziet immers niet meer in de tussenkomst van het Rekenhof in het proces van rekeningaflegging door de bestendige deputatie aan de provincieraad. Enerzijds heeft de Vice-Eerste Minister tijdens de parlementaire voorbereiding van de nieuwe wet verklaard dat de bevoegdheden van het Rekenhof op provinciaal niveau kunnen worden behouden. Anderzijds heeft hij daaraan toegevoegd dat de controle van het Rekenhof betrekking heeft op de afsluiting van de eindafrekening van de ontvanger, terwijl de provincieraad volgens § 2 van het voorgestelde artikel 66 de jaarrekeningen van de provincie moet vaststellen ([8]). De Vice-Eerste Minister heeft trouwens het Rekenhof uitdrukkelijk bevestigd dat de wetgever niet meer wenst dat het Rekenhof zijn opmerkingen aan de provincieraad mededeelt ([9]).

Op het federale niveau en op het niveau van de Gemeenschappen en de Gewesten vestigen respectievelijk grondwettelijke en wettelijke bepalingen([10]) daarentegen de algemene externe controlebevoegdheid van het Rekenhof door te voorzien in de voorlegging aan de bevoegde organen van de rekeningen *mét de opmerkingen van het Rekenhof*.

Artikel 113octies verplicht de provincieontvanger tot rekeningaflegging en verantwoording van zijn beheer. De provincieontvanger is echter niet verantwoordelijk voor de wettigheid en regelmatigheid van die verrichtingen, wel de bestendige deputatie. Een dergelijke algemene controlebevoegdheid is bijgevolg niet meer juridisch gefundeerd en gesanctioneerd.

De nieuwe provinciewet hypothekeert bovendien de algemene controlebevoegdheid van het Rekenhof op de provinciale ontvangsten ingevolge artikel 5, derde lid, van zijn inrichtingswet. Het Rekenhof kan zijn opmerkingen dienaangaande immers niet meer aan de provincieraden mededelen.

De actuele tekst van de provinciewet – inzonderheid de nieuwe formulering van artikel 66 – biedt bijgevolg geen solide wettelijke basis meer voor een algemene externe controlebevoegdheid van het Rekenhof op de wettigheid en de regelmatigheid van de provinciale uitgaven. Een soortgelijke controle op de provinciale ontvangsten is om dezelfde reden niet meer ondubbelzinnig vastgelegd. Het Rekenhof heeft dan ook geconcludeerd dat zijn opdracht op grond van de artikelen 113octies, 114 en 114quater van de provinciewet en de artikelen 7 en 8 van zijn inrichtingswet, voortaan beperkt blijft tot het afsluiten van de rekeningen en, in voorkomend geval, het uitoefenen van een rechtsprekende bevoegdheid over de verantwoordelijkheid van respectievelijk de provincieontvanger, de bijzondere ontvangers, de provinciale rekenplichtigen over gelden en over waren en de rekenplichtigen van de traditionele provinciebedrijven. Die opdracht zal het Rekenhof uitoefenen volgens de procedures en de modaliteiten die de artikelen 7 tot en met 13ter van zijn inrichtingswet vaststellen.

---

[8] Verslag namens de Commissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden, Parl. St., Senaat, 1996-1997, nr. 1-236/16, p. 105.

[9] In een brief d.s., die het Rekenhof heeft ontvangen op 23 februari 1998.

[10] Artikel 180, voorlaatste lid, van de Grondwet en artikel 50, § 1, van de bijzondere financieringswet.

2. ONDERZOEK VAN HET REKENHOF NAAR DE GOEDE BESTEDING VAN DE RIJKSGELDEN

In het Belgisch Staatsblad van 11 april 1998 verscheen de wet van 10 maart 1998 tot wijziging van de inrichtingswet van het Rekenhof. Deze wet, die in werking is getreden op 21 april 1998, heeft het Rekenhof bevoegd gemaakt a posteriori de goede besteding van de rijksgelden te controleren. Deze controle impliceert onderzoek naar de mate waarin de criteria zuinigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid zijn geëerbiedigd. De Kamer van Volksvertegenwoordigers kan het Rekenhof bovendien gelasten onderzoeken van het beheer uit te voeren bij diensten en instellingen die aan zijn controle onderworpen zijn. Tot slot heeft de nieuwe wet de onderzoeksmiddelen van het Rekenhof geherdefinieerd opdat het zijn nieuwe opdrachten zo goed mogelijk zou kunnen vervullen. De onderstaande paragrafen belichten in een eerste deel de evolutie naar de nieuwe bevoegdheid toe. Een tweede deel gaat puntsgewijze in op de wijzigingen van artikelen 5 en 5bis van de inrichtingswet van het Rekenhof. Ten slotte beschrijft een derde deel een aanzet tot concrete invulling van deze nieuwe bevoegdheid ten aanzien van de Vlaamse Gemeenschap door de Nederlandse kamer van het Rekenhof. Een bijlage bevat de integrale tekst van de betrokken artikelen van de inrichtingswet van het Rekenhof.

2. De evolutie naar doelmatigheidsonderzoek

2.1. Traditionele controlebevoegdheden

Artikel 5, eerste lid, van zijn inrichtingswet belastte het Rekenhof met het nazien en verevenen van de rekeningen van het algemeen bestuur. Het tweede lid van dat artikel specificeerde dat het Rekenhof erover diende te waken dat geen enkel artikel van de begrotingsuitgaven wordt overschreden en dat geen overschrijving plaatsheeft. Die bepalingen zijn letterlijk overgenomen van artikel 180 van de gecoördineerde Grondwet.

Op grond van deze (grond)wettelijke bepalingen voert het Rekenhof een *financiële controle* uit: onderzoek van de rekeningen van ontvangsten en uitgaven, inzonderheid de algemene rekening van de Staat. Daarbij gaat het de juistheid, betrouwbaarheid en volledigheid van de financiële staten na, mede middels een toetsing van de boekhoudoperaties aan de regelgeving inzake de rijkscomptabiliteit.

Daarbuiten oefent het Rekenhof ook een (ruim opgevatte) *wettigheidscontrole* uit: het onderzoekt de wettigheid en regelmatigheid van de verrichtingen die de financiële staten weergeven. Bij de controle op de regelmatigheid gaat het de conformiteit van de uitgevoerde verrichting met de begrotingswet na (de toereikendheid van het betrokken begrotingskrediet, de correcte aanrekening, ...). Bij het onderzoek van de wettigheid gaat het de correcte toepassing na van de rechtsregels die op de verrichting toepasselijk zijn en toetst het de verrichting inzonderheid aan de dwingende regels van publiek recht, speciaal uitgevaardigd om de belangen van de schatkist te beschermen (bv. de regelgevingen voor overheidsopdrachten, subsidiëring, werving van overheidspersoneel, overheidspensioenen, ...). Deze wettigheidscontrole strekt zich eventueel uit tot alle andere juridische normen, zelfs van privaatrechtelijke aard, waarvan de toepassing zich voor de onderzochte verrichting opdringt.

2.2. Gemotiveerde moties van 8 juli 1991 en 10 maart 1994

Al verscheidene jaren deed het Rekenhof vanuit zijn bekommernis de belangen van de schatkist beter te vrijwaren, inspanningen om bij de financiële en wettigheidscontroles ook de kwaliteit van de administratieve actie te beoordelen. Het vestigde daarbij occasioneel de aandacht op leemten in de reglementering, procedures of administratieve structuren.

Een gewijzigde politieke cultuur stimuleerde inmiddels de aandacht voor een doelmatig en doeltreffend overheidsbeheer en leidde tot de wet van 28 juni 1989, die de begrotingsprocedure grondig heeft gewijzigd. Om de publieke overheden een beter beheersinstrument ter beschikking te stellen, heeft die wet de programmabegroting ingevoerd. Deze begroting diende uit te gaan van verantwoordingsnota's die een beeld geven van de kosten van de verschillende diensten en organisatieafdelingen, alsook van de doelstellingen van de geplande acties. De programmabegroting moest ook toelaten de efficiëntie van de aangewende middelen in het licht van voorafbepaalde doelstellingen te beoordelen en het parlement in staat stellen het regeringsbeleid beter te controleren.

Teneinde die parlementaire controle actueler te maken, gelastte de wet van 28 juni 1989 het Rekenhof de Kamer van Volksvertegenwoordigers in de maand mei volgend op het begrotingsjaar een voorafbeelding van de resultaten van de uitvoering van de begroting over te leggen (in afwachting van de eindregeling van de begroting). Op grond van die voorafbeelding kon de Kamer een met redenen omklede motie tot voorlopige regeling van de betrokken begroting aannemen. In de aldus aangenomen motie tot voorlopige regeling van de staatsbegroting voor 1990 d.d. 8 juli 1991 zette Kamer een belangrijke stap in de ontwikkeling van een controle op de doelmatigheid van het beheer, door het Rekenhof te verzoeken voor rekening van het parlement een beheerscontrole te verrichten, opdat dit parlement zich een beter oordeel zou kunnen vormen over de begrotingsmiddelen die in het kader van het gevoerde beleid werden uitgetrokken. Sedert de goedkeuring van deze motie heeft het Rekenhof op het vlak van de beheerscontrole een aantal proefrapporten aan het parlement medegedeeld.

Op 10 maart 1994 heeft ook het Vlaams Parlement het Rekenhof verzocht beheerscontroles uit te voeren, dit naar aanleiding van de goedkeuring van de met redenen omklede motie tot voorlopige regeling van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992. Op 29 april 1994 heeft het Rekenhof de Voorzitter van het Vlaams Parlement in een nota medegedeeld dat het zijn nieuwe controleopdracht in zijn ruimste zin opvatte([11]).

---

[11] Stuk 22 (1992-1993) – Nr. 3, d.d. 2 maart 1994. Zie in dit verband ook het Boek van het Rekenhof 1994, Stuk 11 (1994-1995) – Nr. 1, p. 11.

2.3. Wettelijke grondslag

De gemotiveerde motie van 8 juni 1991 was evenwel een onvoldoende juridische basis om het Rekenhof toe te laten systematische controles op het doelmatig en doeltreffend beheer tot een goed einde te brengen. Bovendien stelde de Kamer vast dat België nog het enige westerse land was waar het externe controleorgaan van de overheidsfinanciën over geen enkel onbetwistbaar juridisch instrument beschikte dat toeliet systematisch dergelijke controles uit te oefenen([12]). De wet van 10 maart 1998 kwam uiteindelijk tegemoet aan deze dubbele problematiek.

3. Puntsgewijze bespreking van de nieuwe bepalingen

3.1. De goede besteding van de rijksgelden

De wet van 10 maart 1998 kende het Rekenhof uitdrukkelijk een bevoegdheid inzake controle op de *goede besteding van de rijksgelden* toe. Dit betekent niet dat het Rekenhof zich voortaan kan uitspreken over de opportuniteit van het gevoerde beleid of over het bepalen van keuzes en doelstellingen. Die bevoegdheden komen immers uitsluitend het parlement en de regering toe. Wat de wet wel beoogt, is het nader informeren van het parlement over de wijze waarop de overheidsdiensten worden beheerd en over de maatregelen die een eventuele verbetering van dat beheer vergen. Het Rekenhof moet de resultaten van zijn controles op de goede besteding middels zijn boek van opmerkingen of andere specifieke verslagen aan het parlement mededelen([13]).

De zinssnede *goede besteding van de rijksgelden* omschrijft het algemene principe van de nieuwe controlevorm. De wet preciseert dit met drie specifieke criteria: zuinigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid.

- Zuinigheid impliceert de verwerving van de kwalitatief en kwantitatief vereiste financiële, menselijke en materiële middelen op het gepaste ogenblik en tegen de laagst mogelijke kostprijs.

- Doeltreffendheid houdt de verwezenlijking in van de doelstellingen door middel van het gevoerde beleid.

- Doelmatigheid impliceert een optimale verhouding tussen ingezette middelen en bereikte resultaten of, met andere woorden, het bereiken van een maximale output met de aangewende financiële, menselijke en materiële middelen.

---

[12] Memorie van toelichting, Parl. St., Kamer, 1995-1996, nr. 618/1, p. 4 en Verslag namens de Commissie voor de Financiën en de Begroting, Parl. St., Kamer, 1997-1998, nr. 618/7, p. 13.

[13] Memorie van toelichting, Parl. St., Kamer, 1995-1996, nr. 618/1, p. 5.

3.2. A-posterioricontrole

De nieuwe wet bepaalt bovendien uitdrukkelijk dat het Rekenhof de controle op de goede besteding van de rijksgelden enkel a posteriori mag uitvoeren, d.w.z. nadat de overheid de verrichtingen heeft voltrokken. Deze evidente explicitering verwijst naar het feit dat de a-priori-uitoefening van een dergelijke controle op buitenmatige wijze afbreuk zou doen aan de vrijheid tot handelen van de regering. Deze vrijheid van handelen ligt besloten in het beginsel van de scheiding der machten([14]).

3.3. Verzoekrecht

Gelet op de noodzakelijke onafhankelijkheid van het Rekenhof als extern controleorgaan, staat de wet het Rekenhof toe op eigen initiatief de nieuwe bevoegdheid uit te oefenen. Dat algemene principe van onafhankelijkheid vormt trouwens een waarborg voor de objectiviteit en onpartijdigheid van de controles. Met het oog op een betere informatieverstrekking aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers, heeft de wetgever evenwel bepaald dat de Kamer het Rekenhof met specifieke opdrachten inzake onderzoek van het beheer kan belasten([15]).

De wet heeft de uitoefening van dit recht aan procedureregels onderworpen, die het reglement van de Kamer van Volksvertegenwoordigers nader moet vaststellen([16]). Een ongereglementeerde toevloed van dergelijke aanvragen zou immers ongetwijfeld de goede organisatie van het werk van het Rekenhof en de normale uitvoering van zijn andere opdrachten in het gedrang kunnen brengen, alsook zijn onafhankelijkheid.

3.4. Onderzoeksmodaliteiten

Voor een betere samenhang van de tekst van de inrichtingswet, heeft de nieuwe wet de onderzoeksmodaliteiten van het Rekenhof uit het vroegere artikel 5 gehaald en ondergebracht in een nieuw artikel 5bis. Zo beperkt artikel 5 zich voortaan tot een beschrijving van de bevoegdheden van het Rekenhof (financiële controle, wettigheidscontrole en controle op de goede besteding van de overheidsgelden).

---

[14] Advies van de Raad van State d.d. 17 maart 1997, Parl. St., Kamer, 1996-1997, nr. 618/3, p. 8.

[15] Memorie van Toelichting, Parl. St., Kamer, 1995-1996, nr. 618/1, p. 6 en Verslag namens de Commissie voor de Financiën en de Begroting, Parl. St., Kamer, 1997-1998, nr. 618/7, pp. 14-15.

[16] Inzonderheid in verband met de draagwijdte en de bijzondere modaliteiten van iedere opdracht waarmee het Rekenhof wordt belast.

Met de inlassing van het nieuwe artikel 5bis, heeft de wetgever tegelijk de tekstuele formulering van de onderzoeksmiddelen van het Rekenhof aangepast en gepreciseerd. Vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet bepaalde de inrichtingswet dat het Rekenhof bevoegd was zich alle staten, inlichtingen en ophelderingen te doen verstrekken *betreffende de ontvangsten en de uitgaven van de gelden van de Staat en van de provincies*. De nieuwe wet preciseerde deze bepaling in het licht van de nieuwe bevoegdheid: hij verving met name de als beperkend ervaren bewoordingen *betreffende de ontvangsten en de uitgaven* door de notie *beheer*. Ratione institutionis heeft hij het toepassingsgebied van deze bepaling tevens uitgebreid tot alle openbare instellingen die aan de controle van het Rekenhof zijn onderworpen. Mede gelet op de voortschrijdende informatisering, werden de begrippen *documenten en inlichtingen* door de toevoeging van de woorden *van welke aard ook*, ruimer en algemener geformuleerd.

De bepaling die een controle ter plaatse mogelijk maakt, bleef ongewijzigd([17]).

Ten slotte verkortte de wet van 10 maart 1998 de termijn waarbinnen de bevoegde overheid op de opmerkingen van het Rekenhof moet reageren, van drie maand tot één maand. Dit diende het werk van het Rekenhof zo doeltreffend mogelijk te maken en het parlement actueler informatie te verschaffen. Het is immers gebleken dat de termijn van drie maand er in de dossiers waar een uitwisseling van verscheidene brieven is vereist om de tegensprekelijke procedure tussen het Rekenhof en de gecontroleerde administratie uit te putten, uiteindelijk toe leidde dat de opmerkingen een wezenlijk deel van hun actualiteit verloren, waardoor de voor het parlement bestemde informatie aan belang inboette([18]).

3.5. Toepassingsgebied ratione institutionis

3.5.1. Federale Staat en de federale openbare instellingen

Luidens zijn bewoordingen zijn de bepalingen van artikel 5 van de inrichtingswet van het Rekenhof die zijn bevoegdheden inzake financiële controle, wettigheidscontrole en controle op het doelmatig en doeltreffend beheer vastleggen, op het federale niveau enkel van toepassing op de federale Staat.

Artikel 6 van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut vestigt het principe van de controlebevoegdheid van het Rekenhof ten aanzien van de comptabiliteit en de verrichtingen van de door die wet beoogde openbare instellingen. De bepaling definieert het begrip *controle van het Rekenhof* zelf niet, maar verwijst impliciet naar de beschrijving van de aan het Rekenhof verleende controlebevoegdheden opgenomen in artikel 5 van de inrichtingswet. Het gewijzigde artikel 5 is bijgevolg van toepassing op die instellingen en het

---

[17] Die bepaling werd in 1971 middels een wetswijziging (wet van 17 juni 1971) in de inrichtingswet opgenomen.

[18] Ibid., p. 8.

Rekenhof kan ook bij hen controles op het doelmatig en doeltreffend beheer uitvoeren. Hetzelfde geldt ten aanzien van de bijzondere wetsbepalingen die op algemene wijze verwijzen naar de controlebevoegdheid van het Rekenhof ten aanzien van openbare instellingen die niet aan de wet van 16 maart 1954 zijn onderworpen.

3.5.2. Gemeenschappen en Gewesten en hun openbare instellingen

Artikel 50, § 2, van de bijzondere financieringswet van 16 januari 1989 bepaalt dat de wetgever de algemene bepalingen zal vaststellen die van toepassing zijn op de organisatie van de controle door het Rekenhof, dit zowel met betrekking tot de deelstaten waarop artikel 50, § 2, toepasselijk is([19]), als met betrekking tot de openbare instellingen. In afwachting van de inwerkingtreding van die wet regelt artikel 71, §§ 1 en 3, van de bijzondere financieringswet de controlebevoegdheid van het Rekenhof. Luidens dat artikel zijn de vigerende bepalingen over de organisatie van het Rekenhof en de bepalingen van de wet van 16 maart 1954 van overeenkomstige toepassing op respectievelijk de Gemeenschappen en de Gewesten([20]) en de openbare instellingen die ervan afhangen.

Gelet op de algemene verwijzing in artikel 71, § 1, van de bijzondere financieringswet kan worden aangenomen dat de bepalingen van de inrichtingswet van het Rekenhof, inclusief de wijzigingen die sedert de totstandkoming van de bijzondere financieringswet aan die wet werden aangebracht, van overeenkomstige toepassing zijn op de Gemeenschappen en de Gewesten.

Hetzelfde kan met betrekking tot de openbare instellingen die van de Gemeenschappen en de Gewesten afhangen, worden afgeleid uit de samenlezing van de artikelen 71, § 3, van de bijzondere financieringswet en artikel 6 van de wet van 16 maart 1954.

Het Rekenhof kan dus in de wettelijk bepaalde overgangsfase zowel bij de Gemeenschappen en de Gewesten als bij de openbare instellingen die eronder ressorteren, controles uitvoeren. Bovendien kunnen de parlementen van de Gemeenschappen en de Gewesten het Rekenhof onder dezelfde voorwaarden als de Kamer van Volksvertegenwoordigers met specifieke controleopdrachten belasten.

---

[19] Artikel 50, § 2, van de bijzondere financieringswet is rechtstreeks toepasselijk op de Vlaamse en de Franse Gemeenschap en op het Vlaams, Waalse en Brusselse Hoofdstedelijk Gewest. Bovendien zijn artikel 82, § 1, tweede lid, van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen en artikel 60bis van de wet van 31 december 1983 tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap respectievelijk van toepassing op de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Duitstalige Gemeenschap.

[20] Voor de Duitstalige Gemeenschap wordt de overgangsperiode evenwel bepaald door de artikelen 5, § 1, en 60bis van de wet van 31 december 1983. Artikel 5, § 1, verwijst naar artikel 13, § 4, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, dat op zijn beurt op algemene wijze naar de inrichtingswet van het Rekenhof verwijst. Artikel 71 van de bijzondere financieringswet wordt door artikel 82, § 1, tweede lid, van de bijzondere wet van 12 januari 1989 op de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie toepasselijk gemaakt.

4. Concrete invulling van de nieuwe bevoegdheid door de Nederlandse kamer

In anticipatie op de wettelijke grondslag van de controle op *de goede besteding van de rijksgelden*, doorgaans *doelmatigheidsonderzoek* genoemd, heeft de Nederlandse kamer in juli 1997 beslist een project *Bevordering doelmatigheidsonderzoek* uit te voeren. Dit project bestond in:

- de uitvoering van een breed opgevat pilootonderzoek, dat behalve tot een concreet doelmatigheidsrapport, ook tot leereffecten op het vlak van doelmatigheidsonderzoek moet leiden;

- de creatie binnen de organisatie van een stuurgroep *Doelmatigheidsonderzoek*, die enerzijds als klankbord fungeert voor de uitvoerders van het pilootproject en anderzijds denktank is voor de structurele en methodologische inbedding van de nieuwe onderzoeksbevoegdheid in de organisatie;

- de begeleiding door een expert doelmatigheidsonderzoek van de Nederlandse Algemene Rekenkamer, waardoor het Rekenhof know-how inzake procedures en methodes wil opbouwen.

Voor de keuze van het onderwerp van het pilootonderzoek, richtte de Nederlandse kamer zich op de administratie van de Vlaamse Gemeenschap. De Vlaamse Gemeenschap vormt immers een gunstige omgeving voor een dergelijk pilootproject: zij doet al jarenlang zelf aan doelmatigheidsanalyse en heeft in dit kader meermaals contact met het Rekenhof gehad, dat als waarnemer de *proeftuinen* heeft gevolgd. De uitbreiding van de proeftuinen bood de Nederlandse kamer bovendien een ruim spectrum van mogelijke controleonderwerpen.

Uiteindelijk viel eind 1997 de keuze op een *Onderzoek naar subsidies in de Vlaamse Gemeenschap*. De selectie van dit onderwerp steunt op criteria als *risicogevoeligheid* (wat blijkt uit vooronderzoeken) en *maatschappelijke relevantie* (wat onder meer blijkt uit parlementaire stukken en media, alsook uit de omvang van de ingezette beleidsmiddelen). Het onderzoek is voorts, in functie van de beheersbaarheid ervan, afgebakend tot de toetsing van een selectie van grote en middelgrote subsidies aan een aantal voorwaarden voor de effectiviteit, zoals de *meetbaarheid* van de beleidsuitvoering en de *coördinatie* van het subsidie-instrument. In de marge van dit onderzoek brengt het Rekenhof ook het subsidielandschap in kaart en meet en beoordeelt het de transparantie van de wijze waarop begrotingsdocumenten de subsidies voorstellen;

De toetsing aan voorwaarden voor effectiviteit (zijn alle voorwaarden vervuld om tot een effectief beleid te kunnen komen ?) is bij doelmatigheidsonderzoek een gangbaar alternatief voor eigenlijke effectiviteitsmeting, die wordt bemoeilijkt door verschillende aspecten: doelstellingen zijn niet altijd helder en meetbaar geformuleerd, en effecten zijn ook onderhevig aan moeilijk uitzuiverbare externe factoren.

Het pilootonderzoek verkeert op dit ogenblik in de ambtelijke tegensprekelijke procedure, wat wil zeggen dat het auditteam zijn nota van bevindingen, die louter vaststellingen bevat (geen conclusies of aanbevelingen), voorlegt aan de gecontroleerde entiteiten. Deze procedure kan aanleiding

geven tot eventuele aanpassingen van de nota van bevindingen, die het Rekenhof dan omvormt tot een conceptrapport. Het legt dit conceptrapport (met conclusies en aanbevelingen) vervolgens voor aan de hoogste beleidsinstanties (ministers), die over een reactietermijn beschikken. In een laatste fase integreert het Rekenhof de reacties van de ministers in zijn eindrapport, dat het vervolgens aan het Vlaams Parlement voorlegt.

Bijlage: de artikelen 5 en 5bis van de inrichtingswet van het Rekenhof, met weergave van de wijzigingen middels gecursiveerde tekst

Art. 5. – Het Hof is belast met het nazien en het verevenen van de rekeningen van het algemeen bestuur en van allen die rekenplichtig zijn tegenover de Staatskas.

Het waakt ervoor dat geen enkel artikel van de uitgave der begroting wordt overschreden en dat geen overschrijving plaats heeft.

De verrichtingen met betrekking tot de vaststellingen en de invordering van de rechten verschuldigd aan de Staat en de provincies, met inbegrip van de fiscale ontvangsten, zijn onderworpen aan de algemene controle van het Rekenhof. De wijze waarop deze controle wordt uitgeoefend wordt bepaald in een protocol tussen de Minister van Financiën en het Rekenhof.

Het stelt de rekeningen van de verschillende besturen van de Staat vast en verzamelt te dien einde alle inlichtingen en bewijsstukken.

Het Rekenhof controleert a posteriori de goede besteding van de rijksgelden: het vergewist zich ervan dat de beginselen van zuinigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid in acht worden genomen.

De Kamer van Volksvertegenwoordigers kan het Rekenhof gelasten onderzoeken van het beheer uit te voeren bij de diensten en instellingen die aan zijn controle zijn onderworpen.

Art. 5bis. – *Het Rekenhof is gemachtigd om zich alle documenten en inlichtingen, van welke aard ook, met betrekking tot het beheer van de diensten en instellingen die aan zijn controle onderworpen zijn, te doen verstrekken.*

Het Rekenhof kan een controle ter plaatse organiseren.

De bevoegde overheid is verplicht binnen een termijn van ten hoogste één maand te antwoorden op de opmerkingen van het Rekenhof. Die termijn kan door het Rekenhof worden verlengd.

3. WIJZIGING VAN HET REGLEMENT VAN ORDE VAN HET REKENHOF

Op 5 februari 1998 heeft de Kamer van Volksvertegenwoordigers in plenaire vergadering de herziening van het reglement van orde van het Rekenhof goedgekeurd (Belgisch Staatsblad van 4 september 1998). Zich spiegelend aan de huidige Belgische federale staatsstructuur, heeft het nieuwe reglement de bevoegdheden van de algemene vergadering en de kamers van het Rekenhof zo herverdeeld, dat de Nederlandse en Franse kamer voor de onder hun controle ressorterende Gemeenschappen en Gewesten exclusief bevoegd zijn. Het reglement is eveneens aangepast aan de nieuwe procedure die het Rekenhof volgt bij de uitoefening van zijn jurisdictionele opdracht. Ten slotte regelt het de betrekkingen van het Rekenhof met de leden van de wetgevende vergaderingen aangaande de uitoefening van het parlementaire inzage- en informatierecht.

1. Inleiding

Op 23 oktober 1995 heeft de Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers het Rekenhof gevraagd zijn reglement van orde te herzien, onder meer in het licht van de nieuwe procedure die het volgt bij de uitoefening van zijn jurisdictionele opdracht. Het Rekenhof heeft de Kamer dan ook in 1996 een ontwerp tot herziening van zijn reglement van orde voorgelegd([21]). In 1997 heeft het Rekenhof dit ontwerp op vraag van de Commissie voor de Comptabiliteit van de Kamer van Volksvertegenwoordigers aangevuld met bepalingen aangaande de procedure voor de uitoefening door parlementsleden van het inzage- en informatierecht. Na amendering van dit aangepaste ontwerp door de Commissie voor de Comptabiliteit, keurde de plenaire vergadering van de Kamer van Volksvertegenwoordigers het herziene reglement op 5 februari 1998 goed. Behalve de bovengenoemde aanpassingen en een aantal minder belangrijke of zuiver formele wijzigingen, herverdeelt het nieuwe reglement de respectieve bevoegdheden van de algemene vergadering en de kamers van het Rekenhof, rekening houdend met de actuele Belgische staatsstructuur. De onderstaande paragrafen lichten de krachtlijnen van de wijzigingen toe.

2. Jurisdictionele opdracht

Op 1 september 1995 onderging de procedure die het Rekenhof volgt bij de afsluiting van de rekeningen van de rekenplichtigen en de uitspraak over hun beheer en dat van de ordonnateurs, enkele grondige wijzigingen([22]):

---

[21] Volgens artikel 20 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof dient de Kamer van Volksvertegenwoordigers elke wijziging aan het reglement van orde van het Rekenhof goed te keuren.

[22] Wet van 3 april 1995 tot wijziging van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof en van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

- De functie van openbaar ministerie, beperkt tot de aflegging van de rekeningen en uitgeoefend door de jongste raadsheer, werd afgeschaft.

- De procedure splitst zich in twee fasen op: (1) de afsluiting van de rekeningen door één raadsheer binnen elke kamer en (2) een eventuele uitspraak over het beheer van de rekenplichtige. Zo de administratie de rekenplichtige een tekort toerekent, kan zij, middels een dagvaarding, in een tweede fase een tegensprekelijke en openbare procedure voor het Rekenhof instellen([23]). Op grond van het dossier dat de administratie daartoe samenstelt([24]), hoort het Rekenhof de partijen en doet het een uitspraak.

- De boete die het Rekenhof oplegde ten laste van de controleurs van de vastleggingen die hun vastleggingsstaten laattijdig overzonden, werd afgeschaft.

Gelet op die wijzigingen diende het Rekenhof alle verwijzingen uit zijn reglement van orde naar het openbaar ministerie en naar de bevoegdheid ten aanzien van de controleurs van de vastleggingen te schrappen. Bovendien diende het reglement van orde, zoals de reglementen van de Raad van State en van de rechtsinstanties van de rechterlijke orde, de dagen en de uren waarop elke kamer zetelt, de duur van de zittingen, alsmede de dagen en uren van opening van de griffie voor de raadpleging van de dossiers en de arresten vast te stellen (de artikelen 18 en 19).

3. Uitsluitende bevoegdheden voor de kamers van het Rekenhof

De huidige Belgische staatsstructuur rechtvaardigde eveneens een aanpassing van het reglement van orde. In de geest van de federalisering was het immers wenselijk dat uitsluitend de Nederlandse kamer of de Franse kamer, naargelang van het geval, de uitgaven en de ontvangsten van een Gemeenschap of een Gewest onderzoeken. Het zou paradoxaal zijn zo de algemene vergadering van het Rekenhof een beslissing zou nemen die niet die is van de meerderheid van de kamer bevoegd voor de aangelegenheden van de betrokken Gemeenschap of het betrokken Gewest. Bovendien kan de algemene vergadering een eenparige beslissing van een kamer wijzigen, gelet op de doorslaggevende stem van de eerste voorzitter.

De nieuwe tekst van het reglement van orde bepaalt bijgevolg dat de aangelegenheden betreffende de Vlaamse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Vlaams Gewest, de provincies in het Vlaams Gewest en de openbare instellingen die onder de bovengenoemde entiteiten ressorteren, tot de uitsluitende bevoegdheid van de Nederlandse kamer behoren (artikel 26). De aangelegenheden die betrekking hebben op de Franse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waals Gewest, de provincies die het Waals Gewest omvat en de instellingen van openbaar nut die onder de bovengenoemde entiteiten

---

[23] Deze procedure is in detail uiteengezet in het Boek van het Rekenhof 1997, Stuk 11 (1997-1998) – Nr. 1 van 5 november 1997, p.41-42.

[24] Dit dossier kan op de griffie van het Rekenhof worden geraadpleegd.

ressorteren, behoren op hun beurt tot de uitsluitende bevoegdheid van de Franse kamer. De algemene vergadering blijft bevoegd voor de aangelegenheden van de federale Staat, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Duitstalige Gemeenschap. Zij blijft tevens bevoegd voor de interpretatie van de Europese en de federale regelgeving.

4. Parlementair inzage- en informatierecht

De derde belangrijke wijziging betreft de betrekkingen van het Rekenhof met de leden van de wetgevende vergaderingen bij de uitoefening van hun inzage- en informatierecht. Om bij de uitoefening van dat recht problemen te vermijden, leek het verkieslijk te voorzien in de volgende geschreven regeling:

- Voor de aangelegenheden die onder de bevoegdheid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers vallen, hebben haar leden het individuele recht van elk dossier dat het Rekenhof heeft geopend persoonlijk te raadplegen: de processen-verbaal van de algemene vergadering en van de kamers, de briefwisseling, de budgettaire en financiële gegevens en de boekhoudkundige stukken. Elk lid kan ook een afschrift van die documenten bekomen. In alle gevallen moet de raadpleger een schriftelijk verzoek of een fax aan de eerste voorzitter of de voorzitter van het Rekenhof richten (artikel 33).

- Als het dossier waarin een volksvertegenwoordiger is geïnteresseerd, zich nog in een onderzoeksfase([25]) bevindt, brengt het Rekenhof de volksvertegenwoordiger er onverwijld van op de hoogte dat de zaak nog in onderzoek is en dat hem/haar zal worden geantwoord zodra de onderzoeksfase is beëindigd (artikel 34, lid 2).

- Als de onderzoeksfase vervolgens is beëindigd of als die al was beëindigd op het ogenblik waarop de volksvertegenwoordiger zijn verzoek formuleerde, heeft hij/zij toegang tot de briefwisseling en de processenverbaal (artikel 34, lid 3).

- Het Rekenhof rapporteert op geregelde tijdstippen aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers over de geraadpleegde dossiers en de gestelde vragen, evenals over de daaromtrent gevoerde briefwisseling (artikel 34, lid 1).

- Als een volksvertegenwoordiger informatie wenst die van het Rekenhof specifieke opzoekingen vereist, brengt het Rekenhof, zo het dit nuttig acht, de Kamer van Volksvertegenwoordigers op de hoogte alvorens aan het verzoek gevolg te geven. De Kamer beslist dan of het Rekenhof op het verzoek moet ingaan. Indien haar antwoord bevestigend is, kan ze de termijn vaststellen waarbinnen het Rekenhof zijn opzoekingen dient uit te voeren (artikel 35).

Het reglement van orde heeft de bovenstaande regeling inzake de uitoefening van het inzage- en informatierecht van de leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers eveneens van toepassing verklaard voor de leden van de Senaat, de gemeenschaps- en gewestparlementen en de gemeenschapscommissies (artikel 36).

---

[25] De onderzoeksfase loopt vanaf de opening of de herneming van het dossier door het Rekenhof tot aan het antwoord van de administratie of het verstrijken van de wettelijke vastgestelde termijn waarover de uitvoerende macht beschikt om op de vragen of opmerkingen van het Rekenhof te antwoorden. Elke aldus volledig beëindigde fase kan aanleiding geven tot de uitoefening van het inzage- en informatierecht.

RESULTATEN VAN DE CONTROLE VAN DE NEDERLANDSE KAMER

1. BRIEFWISSELING MET LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING, PROVINCIEGOUVERNEURS EN ANDEREN IN 1997

In 1997 heeft het Rekenhof 1.042 brieven gericht aan de leden van de Vlaamse regering. Aan de provinciegouverneurs zijn 176 brieven gericht. De onderstaande tabel biedt een overzicht. De kolom *NK* vermeldt het aantal brieven (eerste deelkolom) of briefafschriften (tweede deelkolom) met op het niveau van de Nederlandse kamer behandelde opmerkingen. De kolom *AV* vermeldt het aantal brieven of briefafschriften met op het niveau van de algemene vergadering behandelde opmerkingen. De kolom *rekening* geeft het aantal brieven of briefafschriften waarbij rekeningen van openbare instellingen of van rekenplichtigen gecontroleerd verklaard zijn (door hetzij de algemene vergadering, hetzij een raadsheer([26])).

(VM = Vlaamse minister; G = Gouverneur)

geadresseerde	**NK**		**AV**	**rekening**	**totalen**
	opmerking	**afschrift**			
Minister-President	12	14	4	0	30
VM Onderwijs	129	15	22	24	190
VM Financiën/Begroting	68	29	66	176	339
VM Openbare Werken/Vervoer	46	7	6	56	115
VM Cultuur	56	10	2	24	92
VM Ambtenarenzaken	25	3	0	5	33
VM Huisvesting	32	4	1	4	41
VM Gezin/Welzijn	14	4	4	3	25
VM Economie	12	5	9	1	27
VM Leefmilieu	16	3	12	29	60
VM Tewerkstelling	5	0	2	1	8
VM Gezondheidsbeleid	10	0	0	0	10
VM Buitenlands Beleid	13	4	1	2	20
VM Wetenschap/Technologie	4	1	2	0	7
VM Media	5	1	3	0	9
VM Brus. Aangel./Gelijke Kansenbel.	3	2	0	0	5
VM Ruimtelijke Ordening	1	0	0	12	13
VM Binnenlandse Aangelegenheden	2	3	0	2	7
VM Europese Aangelegenheden	0	0	0	1	1
VM KMO	1	1	1	0	3
VM Landbouw	1	0	1	5	7
totaal	**455**	**106**	**136**	**345**	**1.042**

[26] Sinds de inwerkingtreding, op 1 september 1995, van de wet van 3 april 1995 tot wijziging van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, worden de rekeningen van de aan de rechtsmacht van het Rekenhof onderworpen rekenplichtigen niet meer in algemene vergadering afgesloten, maar door één, daartoe door de voorzitters van elke kamer aangeduide, raadsheer per taalgroep.

	NK		AV	rekening	totalen
	opmerking	afschrift			
G Limburg	0	0	4	54	58
G Antwerpen	0	0	1	31	32
G Oost-Vlaanderen	2	0	3	23	28
G West-Vlaanderen	2	0	2	11	15
G Vlaams-Brabant	2	0	4	37	43
totaal	**6**	**0**	**14**	**156**	**176**

Verder heeft de Nederlandse kamer 270 brieven gericht aan:

- Beleidsvoerende en controlerende instanties bij Vlaamse openbare instellingen: (BRTN (7), BLOSO (4), ARGO (7), VDAB (4), Export Vlaanderen (1), TV (8), Kind en Gezin (6), VFSIPH (5), MBZ (2), IMALSO (2), VHM (3), IWT (2), Vlopera (3), VVM – De Lijn (2), VMM (7), VMW (5), VLOR (5), VIZO (3), DIGO (10), OVAM (4), VLABINVEST (1), Fonds Film in Vlaanderen (2), Dienst Scheepvaart (3), VLM (1), NV Zeekanaal (3)).

- Vlaamse universiteiten, universitaire ziekenhuizen en hogescholen: (UG (29), UFSIA (6), UIA (10), LUC (4), VUB (21), KUB (6), KUL (41), IVAH (4) en de UZG (12), UZ Leuven – afd. Centrum voor Menselijke Erfelijkheid (1), commissaris-coördinator Vlaamse Hogescholen (2), college regeringscommissarissen universiteiten (2)).

- Vlaamse administraties: ABAFIM (1), Universitair Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (1), Onderwijs (3), Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (2), Economie (8) en Land- en Tuinbouw (1))

- Diensten met Afzonderlijk Beheer: (IAP (2), OPZ Geel (1) en OPZ Rekem (1)).

- Federale ministers: (Financiën (1), Eerste Minister (1), Binnenlandse Zaken (1), Tewerkstelling (1) en Ontwikkelingssamenwerking (1))

- Andere: NV Tunnel Liefkenshoek (1), GIMV (2), Provincieraadslid Oost-Vlaanderen (1), Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen (1) en de President van de Algemene Rekenkamer Nederland (1).

Bovendien zijn 22 directiebrieven naar de Vlaamse administraties gestuurd. Het betreft opmerkingen over minder belangrijke kwesties, routinezaken of aankondigingen van onderzoeken.

2. SAMENWERKING TUSSEN VLAAMS PARLEMENT EN REKENHOF

Sinds de afsluiting van zijn vorige boek heeft het Rekenhof 23 brieven naar de Voorzitter van het Vlaams Parlement gestuurd. Tevens waren vertegenwoordigers aanwezig bij de besprekingen die de Subcommissie en de Commissie voor Financiën en Begroting hebben gewijd aan themata vermeld in het Boek 1997. Vertegenwoordigers van het Rekenhof waren ook – vooral als budgettair raadgever – aanwezig in tal van vergaderingen van de Commissie voor Financiën en Begroting over andere aangelegenheden. De onderstaande paragrafen bieden een overzicht van deze samenwerking.

1. Briefwisseling met het Vlaams Parlement

Van 1 september 1997 tot 31 augustus 1998 heeft het Rekenhof de volgende brieven en briefafschriften aan de Voorzitter van het Vlaams Parlement gericht:

- N14-1.494.979 B1 d.d. 21 oktober 1997: rapport over de diensten met afzonderlijk beheer dat door de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting en Gezondheidsbeleid bij het Vlaams Parlement werd ingediend;

- N14-1.499.329 B1 d.d. 27 oktober 1997: verslag van het onderzoek van het ontwerp van decreet houdende bepalingen inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap;

- N14-1.500.464 B1 d.d. 7 november 1997: verslag van het onderzoek van de ontwerpen van decreet houdende de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting en het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1998 van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998;

- N14-1.469.976 B4 d.d. 26 november 1997: verslag van het onderzoek van het voorontwerp van decreet houdende de eindregeling van de begroting 1995;

- A14-1.469.976 B2 d.d. 26 november 1997: rapport over de uitvoeringsrekening van de begroting 1995;

- N14-1.506.686 B1 d.d. 2 december 1997: brief over het opstellen door het Rekenhof van een voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de begroting, toepassing van artikel 77 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit;

- N12-1.493.771 B2 d.d. 29 december 1997: audit in samenwerking met de Algemene Rekenkamer over het verdrag van 17 januari 1995, gesloten tussen het Vlaams Gewest en het Koninkrijk der Nederlanden, inzake de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde, goedgekeurd bij decreet van 22 december 1995;

- N14-1.527.909 B1 d.d. 6 januari 1998: verslag over het besluit van de Vlaamse regering van 25 november 1997 tot herverdeling van de basis-

allocaties van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1997;

- N14-1.440.946 B1 d.d. 3 februari 1998: audit van het schuldbeheer van de Vlaamse overheid;

- N14-1.517.640 B1 d.d. 17 februari 1998: adviesvraag betreffende het opstellen van criteria door het Rekenhof, opdat de bepalingen van de ontwerpen van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting op hun rechtstreeks verband met de begroting kunnen worden getoetst;

- N14-1.531.832 B1 d.d. 30 maart 1998: rapport over tekorten aan vastleggingsmachtigingen in de diverse domeinen van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap;

- N14-1.545.505 B2 d.d. 21 april 1998: rapport over de uitvoeringsrekening van de begroting 1996;

- N14-1.545.505 B4 d.d. 21 april 1998: verslag over het voorontwerp van decreet houdende de eindregeling van de begroting 1996;

- N14-1.553.243 B3 d.d. 21 april 1998: mededeling aan het Parlement betreffende een door het Rekenhof verleend visum onder voorbehoud;

- N12-1.391.466 B4 d.d. 28 april 1998: verslag met betrekking tot het onderzoek naar de administratieve, budgettaire en financieringsimplementatie van het bodemsaneringsdecreet van 22 februari 1995;

- N14-1.567.243 B1 d.d. 11 mei 1998: verslag van het onderzoek van de ontwerpen van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998;

- N14-1.579.362 B1 d.d. 26 mei 1998: verslag over het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1998;

- N14-1.553.555 B4 d.d. 13 juli 1998: brief aangaande het lidmaatschap en de inbreng van het BLOSO in de VZW Topsporthal Gent;

- N14-1.597.694 B1 d.d. 13 juli 1998: antwoord op de brief van 18 juni 1998 met kenmerk dec/com/hva/rbo/980618.001. Overzicht van begrotingsgegevens van de Vlaamse Gemeenschap voor de periode 1991-1997;

- N12-1.480.453 B1 d.d. 4 augustus 1998: verslag van het Rekenhof betreffende de financiële controle van de jaarrekeningen 1995 en 1996 van de Vlaamse Milieuholding;

- N12-1.600.360 B1 d.d. 4 augustus 1998: antwoord op de brief van 22 juni 1998, kenmerk dec/com/hva/hva/980618.002, inzake bijzondere financiële transacties aangegaan door Vlaamse overheidsdiensten en

-instellingen en de optimalisering van de parlementaire controle terzake;

- N12-1.251.281 B2 d.d. 17 augustus 1998: verslag van het Rekenhof betreffende de rekeningen 1995 van de NV GIMVINDUS;

- N14-1.609.913 B1 d.d. 25 augustus 1998: verslag over het besluit van de Vlaamse regering van 23 juli 1998 tot herverdeling van basisallocaties van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998.

- N14-1.595.744 B2 d.d. 29 september 1998: verslag over de algemene rekening 1997.

- N14-1.595.744 B4 d.d. 29 september 1998: voorontwerp van decreet houdende de eindregeling van de begroting 1997.

- N12-1.133.429 B6 d.d. 6 oktober 1998: onderzoek van de kostprijs van het door de Vlaamse Vervoermaatschappij verrichte busvervoer.

- N14-1.266.706 B14 d.d. 14 oktober 1998: onderzoeksrapport inzake het beheer van de subsidiestromen van het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH) naar de gehandicaptensector.

2. Samenwerking met de Subcommissie voor Financiën en Begroting

De samenwerking tussen het Rekenhof en het Vlaams Parlement heeft zich sinds het *Boek van het Rekenhof 1997, 9e boek met opmerkingen en informatie voorgelegd aan het Vlaams Parlement* onder meer geconcretiseerd in een aantal zittingen van de Subcommissie voor Financiën en Begroting over enkele themata uit dit boek. De onderstaande paragrafen geven van deze besprekingen een overzicht, met vermelding van de resultaten ervan:

- De besprekingen aangaande het academisch personeel van de Universiteit Gent (op 1 juli en 30 september 1997), de Katholieke Universiteit Leuven en de Vrije Universiteit Brussel (op 15 januari, 3 februari, 25 maart en op 14 en 17 mei 1998), hebben geleid tot twee voorstellen van resoluties van het Vlaams Parlement. Een eerste voorstel betrof de toepassing en evaluatie van de regelgeving inzake de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap (Stuk 1086 (1997-1998) – Nr. 2). De Commissie voor Financiën en Begroting heeft deze resolutie op 18 juni 1998 eenparig aangenomen. Het tweede voorstel ging over de regeling van het statuut van de commissarissen van de Vlaamse regering aan de Vlaamse universiteiten (Stuk 1082 (1997-1998) – Nr.1). De stemming van het decreet betreffende het onderwijs IX, dat aan de aanbevelingen van de resolutie uitvoering gaf (Stuk 1082 (1997-1998) – Nr. 2), heeft deze resolutie zonder voorwerp gemaakt.

- De bespreking van het artikel over de overschrijding door het Fonds voor Economische Expansie en Regionale Reconversie – Middelgrote en Grote Ondernemingen van de vastleggingsmachtigingen, meer in het bijzonder van het in dit artikel vermelde Airbus-dossier, op 16

oktober 1998, heeft geleid tot een voorstel van resolutie, dat op vraag van de subcommissie tijdens de zitting van 30 april 1998 werd geactualiseerd en geamendeerd in het licht van de begroting 1998. Na besprekingen op 30 april en 28 mei 1998 heeft de Commissie voor Financiën en Begroting het voorstel van resolutie verworpen (Stuk 836 (1997-1998) – Nr. 3).

- De bespreking van het artikel over de vergoeding van het Vlaams Gewest aan de NV Aquafin voor het rendement op het eigen vermogen op 30 april, 28 mei en 25 juni 1998. Deze besprekingen hebben geleid tot een voorstel van resolutie, dat werd aangepast (Stuk 11 (1997-1998) – Nr. 1, p. 70-82).

- De besprekingen van het artikel over de beheersovereenkomst 1997-2001 met de Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn op 2 juli en 8 oktober 1998. De beraadslagingen over deze kwestie waren op de afsluitingsdatum van dit boek nog niet afgerond.

- De bespreking van het artikel over de oprichting van serviceflats voor bejaarden langs de Bevak NV Serviceflats Invest op 25 juni en 2 juli 1998 (Stuk 3 (1997-1998) – Nr. 1 van 11 september 1998) heeft geleid tot een voorstel van resolutie.

3. Samenwerking met de Commissie voor Financiën en Begroting

Behalve de bovengenoemde onderwerpen, heeft de Commissie voor Financiën en Begroting, vaak in aanwezigheid van vertegenwoordigers van het Rekenhof, de volgende aangelegenheden besproken:

- voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 1996, op 2 oktober 1997 (Stuk 22 (1996-1997) -Nr. 3);

- ontwerp van decreet houdende de eindregeling van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap en van instellingen van openbaar nut voor het begrotingsjaar 1993, op 2 oktober 1997 (Stuk 23-E (1996-1997) – Nr. 2);

- ontwerp van decreet houdende bepalingen inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap, op 14 oktober 1997 en 5 november 1997 (Stuk 771 (19971998) – Nr. 4);

- rapport over de diensten met afzonderlijk beheer van de Vlaamse Gemeenschap van de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting, op 4 november 1997 (Stuk 870 (1997-1998) – Nr. 1);

- ontwerpen van decreet houdende de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998 en het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1998, op 12, 20 en 26 november en 4 december 1997 (Stuk 15 (1997-1998) – Nr. 10);

- ontwerp van decreet houdende de eindregeling van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap en van instellingen van openbaar nut voor

het begrotingsjaar 1994 en brief van het Rekenhof van 2 december 1997 *Opstel door het Rekenhof van een voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de begroting, toepassing van artikel 77 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit*, op 8 januari 1998 (Stuk 23 (1997-1998) – Nr. 2);

- ontwerpen van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998; ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1998 en het rapport van de Vlaamse regering over het gevoerde beleid inzake kas en schuldbeheer van de Vlaamse Gemeenschap: verslaggeving over het schuldbeheer in het jaar 1997, op 22 april, 14 mei, 28 mei en 11 juni 1998 (Stuk 19 (1997-1998) – Nr. 6);

- door de Vlaamse regering voorgenomen financiële transacties (lease-in-lease-out) met de kantoorgebouwen Graaf de Ferraris en Hendrik Conscience, n.a.v. de opmerkingen in het verslag van het Rekenhof over het onderzoek van de ontwerpen van decreet tot aanpassing van de begroting 1998, op 28 mei 1998 (Stuk 19 (1997-1998) – Nr. 6).

4. Samenwerking met andere commissies

Een vertegenwoordiger van het Rekenhof woonde de besprekingen in de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting d.d. 7 en 13 oktober 1998 bij over het ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische aanpassingen in het licht van de bijstandsverlening ingevolge de watersnood van september 1998 (Stuk 1139 (1998-1999) – Nr. 1).

3. OVERLEG TUSSEN HET MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP EN HET REKENHOF

In het vorige boek heeft het Rekenhof melding gemaakt van het overleg met het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, dat resulteerde in een samenwerkingsakkoord betreffende de module begroting van het financieel systeem van de Vlaamse Gemeenschap en concrete actiepunten([27]). Dit samenwerkingsakkoord vindt thans uitvoering. De afspraken inzake concrete actiepunten resulteerden in de oprichting van vier werkgroepen, die inmiddels alle operationeel zijn.

De werkgroep *Datacontrole* staat in voor de opvolging van de vergelijking tussen de gegevensbanken van het Rekenhof en het ministerie. Deze werkgroep heeft als doelstelling eventuele verschillen zo snel mogelijk te corrigeren. In het kader van de inhaaloperatie aangaande het afleggen van de algemene rekeningen (tot en met de algemene rekening 1997) resulteerde dit in de praktijk in een voortdurende controle van de gegevensbanken, met een snelle verbetering van de voorkomende discrepanties. Dit heeft uiteraard een positieve invloed gehad op de controle van de algemene rekening.

De werkgroep *Algemene Rekening* volgt de aflegging van de algemene rekeningen permanent op. De algemene rekening 1997 werd trouwens binnen de wettelijk voorziene termijn afgelegd. Naarmate de aflegging en de controle van de algemene rekeningen vorderde, nam het belang van deze werkgroep enigszins af, aangezien hij zijn hoofddoelstelling realiseerde.

De werkgroep *Rekenplichtigen* behandelt in principe allerlei technische problemen aangaande de rekeningen van rekenplichtigen. Zowel het ministerie als het Rekenhof kunnen dergelijke problemen op de agenda van de werkgroep plaatsen. Zo heeft het ministerie eind 1997 een ontwerp van de *Instructies betreffende de rekeningen van diensten met afzonderlijk beheer (DAB's)* aan de werkgroep voorgelegd. Dit resulteerde uiteindelijk in een informeel advies van het Rekenhof. In de loop van 1998 kwamen in diverse vergaderingen onderwerpen aan bod als: bij geldvoorschottenrekeningen te voegen verantwoordingstukken, de opname van waardenstukken in rekeningen, in onbepaald uitstel te boeken vastgestelde rechten, de verwerking van kastekorten, beveiligingsproblemen, enz. Dankzij het overleg in deze vergaderingen, konden problemen dienaangaande relatief vlot worden verholpen.

De werkgroep *Vlaamse Openbare Instellingen* (VOI's) streeft een kwaliteitsverbetering in de rekeningen van de VOI's na. In de vergaderingen van deze werkgroep komen dan ook typische VOI-problemen aan bod. Zo bespraken de leden van de werkgroep eind 1997 de opmerkingen van het Rekenhof over de rekeningen 1996 van de VOI's en de initiatieven waarmee het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap aan deze opmerkingen tegemoet hoopt te komen, inzonderheid het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering([28]).

---

[27] Boek van het Rekenhof 1997, Stuk 11 (1997-1998) – Nr.1, pp. 38-40.

[28] Ter uitvoering van de artikelen 5 en 6 van het decreet van 8 juli 1996 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1996. Zie verder op p. 245 van dit boek.

ALGEMENE REKENING: INHAALBEWEGING EN EINDPUNT

Voor het eerst in de Vlaamse budgettaire geschiedenis, slaagde de Vlaamse Gemeenschap erin haar algemene rekening binnen de wettelijke termijn aan het Rekenhof voor te leggen. Dit resultaat betekende een eindpunt achter een jarenlange inhaalbeweging, waarbij administratie en Rekenhof samenwerkten. Sinds het begrotingsjaar 1997 beschikt het Vlaams Parlement aldus in het jaar volgend op het begrotingsjaar.

1. Wettelijke regeling

De Vlaamse Gemeenschap moet haar algemene rekening vóór 30 juni van het jaar na dat waarop ze betrekking heeft voorleggen aan het Rekenhof([29]). Samen met de algemene rekening zendt de minister het voorontwerp van decreet houdende de eindregeling van de begroting naar het Rekenhof, dat de rekening in de loop van de maand oktober volgend op het einde van het begrotingsjaar, samen met zijn opmerkingen aan het Vlaams Parlement overlegt([30]). Tegelijkertijd deelt het zijn opmerkingen over de algemene rekening en zijn voorstellen tot aanpassing van het voorontwerp van decreet mee aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting.

De algemene rekening van de Vlaamse Gemeenschap omvat alle begrotings-, vermogens- en thesaurieverrichtingen die tot stand komen van 1 januari tot 31 december. Alle begrotingsverrichtingen vormen de basis voor het decreet houdende eindregeling van de begroting. De goedkeuring van dit decreet door het Vlaams Parlement sluit de begrotingscyclus voor een bepaald jaar af en stelt definitief de cijfers vast van de uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, van de uitvoering van de begroting van de diensten met afzonderlijk beheer en van de uitvoering van de begroting van de instellingen van openbaar nut van categorie A.

2. Inhaalbeweging

Een gezamenlijke inspanning van de administratie en het Rekenhof heeft geleid tot het volledig wegwerken van de grote achterstand die zich in het verleden vormde aangaande de voorlegging van de algemene rekeningen van de Vlaamse Gemeenschap. Bij de bespreking van de beleidsbrief

---

[29] Ingevolge artikel 80 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit dient de Vlaamse Minister van Financiën jaarlijks de algemene rekening op te maken en ze vervolgens aan het Rekenhof toe te zenden vóór 30 juni van het jaar na dat waarop ze betrekking heeft. In afwachting van de inwerkingtreding van de in artikel 50, § 2, van de bijzondere financieringswet van 16 januari 1989 bedoelde wet, is die bepaling nog steeds van toepassing op de comptabiliteit van de Vlaamse Gemeenschap. De Commissie voor de Normalisatie van de Openbare Comptabiliteit (CNOC) hechtte al zijn goedkeuring aan een voorontwerp van wet, zoals in artikel 50, § 2, bedoeld, tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de Gemeenschappen en Gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof.

[30] Artikel 92 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

Vlaanderen: naar een begroting in evenwicht: beleidsprioriteiten 1995-1999, ingediend door de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting, gaf de vraagstelling in de Commissie voor Financiën en Begroting([31]) dienaangaande een impuls aan het opstarten van een inhaaloperatie. De commissie stelde vast dat de recentst voorgelegde algemene rekening die van 1991 was en dat bovendien de rekeningen 1988-1990 nog niet waren voorgelegd. De problematiek kwam opnieuw aan bod in de Commissie voor Financiën en Begroting op 25 juni 1996, in het bijzijn van een afgevaardigde van het Rekenhof. Dit resulteerde in afspraken over een concreet tijdsschema voor de afwerking van de rekening 1991 en de overlegging van de rekeningen 1992-1993([32]). Op 4 februari 1997 heeft de Commissie voor Financiën en Begroting het tijdsschema ingevuld voor de afhandeling van de resterende algemene rekeningen 1994-1997([33]). Zij besloot de afhandeling te spreiden tot en met juni 1998, tijdstip waarop de Vlaamse Gemeenschap overeenkomstig de wettelijke termijn haar algemene rekening 1997 diende voor te leggen. De commissie sprak tevens met de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting af dat de inhaaloperatie de chronologische voorlegging en afsluiting van de algemene rekeningen zou respecteren: de minister zou een volgende algemene rekening pas bij het Rekenhof indienen na verwerking erin van de opmerkingen van het Rekenhof over de voorgaande rekening.

De onderstaande tabel toont aan dat de planning voor de behandeling van de algemene rekeningen 1994-1997 volledig werd nageleefd([34]).

begrotingsjaar	**datum van voorlegging aan het Rekenhof**	**datum van afsluiting door het Rekenhof**	**datum van decreet houdende eindregeling van de begroting**
1987	21.10.1993	01.03.1995	25.02.1997
1988	25.04.1995	23.01.1996	25.02.1997
1989	29.12.1995	20.08.1996	29.04.1997
1990	15.05.1996	10.09.1996	29.04.1997
1991	08.08.1996[35]	22.10.1996	29.04.1997
1992	16.09.1996	08.01.1997	15.07.1997
1993	30.10.1996	18.02.1997	12.11.1997
1994	04.03.1997	09.07.1997	17.02.1998
1995	29.07.1997	26.11.1997	–
1996	24.12.1997	21.04.1998	–
1997	24.06.1998	29.09.1998	–

[31] Vergaderingen van 29 februari 1996 en 7 maart 1996.

[32] Brief van 1 juli 1996 van het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement (zie ook Boek van het Rekenhof 1996, Stuk 11 (1996-1997) – Nr. 1, p. 13).

[33] Brief van 19 februari 1997 van de Voorzitter van het Vlaams Parlement (zie ook Boek van het Rekenhof 1997, Stuk 11 (1997-1998) – Nr. 1, p. 21).

[34] De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft wel op 27 juli 1998 nog aanpassingen aan de algemene rekening 1997 overgelegd, die een gevolg waren van bepalingen in het decreet van 7 juli 1998 houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998 die in de boekhouding retroactief de overdrachten van kredieten van 1997 naar 1998 wijzigden. Op 29 september 1998 drong het Rekenhof bij de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting aan op de eventuele opname in een begrotingsdecreet van dergelijke overdrachtsbepalingen in een vroeger stadium.

[35] Het betreft de voorlegging van een tweede versie, opgesteld na opmerkingen van het Rekenhof. De minister legde de eerste versie van de algemene rekening 1991 aan het Rekenhof voor op 30 december 1993.

2. Algemene rekening 1997: eindpunt van de inhaaloperatie

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft de algemene rekening en het voorontwerp van decreet houdende de eindregeling van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het jaar 1997 op 24 juni 1998 aan het Rekenhof voorgelegd. De algemene rekening 1997 is dan ook de eerste algemene rekening die de Vlaamse Gemeenschap het Rekenhof binnen de wettelijke termijn heeft toegezonden. Vanaf het begrotingsjaar 1997 beschikt het Vlaams Parlement aldus in het jaar volgend op het begrotingsjaar en bij de jaarlijkse begrotingsbesprekingen over alle definitieve uitvoeringsgegevens.

Sedert de afsluiting van zijn 9e boek heeft het Rekenhof de controle van de algemene rekeningen 1995 tot en met 1997 beëindigd. Het stuurde de Voorzitter van het Vlaams Parlement respectievelijk op 26 november 1997 en 21 april 1998 zijn rapporten over de uitvoeringsrekening van de begroting 1995 (Stuk 24 (1997-1998) – Nr. 1) en 1996 (Stuk 24-A (1997-1998) – Nr. 1). Ten slotte heeft het Rekenhof op 29 september 1998 het Vlaams Parlement zijn verslag over de algemene rekening 1997 overgelegd. Het Vlaams Parlement heeft in de plenaire vergaderingen van respectievelijk 22 oktober 1997 en 28 januari 1998, na onderzoek door het Rekenhof, de ontwerpen van decreet houdende de eindregeling van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap en van de instellingen van openbaar nut voor de begrotingsjaren 1993 en 1994 aangenomen.

Als gevolg van de inhaaloperatie ging de Commissie voor Financiën en Begroting op 8 januari 1998 eenparig akkoord met het voorstel van het Rekenhof om de jaarlijks door het Rekenhof opgestelde voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de begroting op te schorten([36]). Het Rekenhof heeft om die reden het Boek 1998 uitgebreid met de informatie die het tot en met het begrotingsjaar 1996 langs de voorafbeelding aan het Vlaams Parlement verstrekte, met dit verschil dat het Rekenhof nu commentaar verstrekt bij de definitieve cijfers.

---

[36] Brief van 19 januari 1998 van de Voorzitter van het Vlaams Parlement.

DEEL II

VERSLAG OVER DE ALGEMENE REKENING 1997

HOOFDSTUK 0. – KERNCIJFERS 1997

1. Begrotingsresultaat op aanrekeningsbasis

De onderstaande tabel vergelijkt de uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 1997 met de resultaten van het vorige jaar.

(in miljoen BEF)

	1996	**1997**	**1997**	
	Uitvoering	Begrotings-middelen	Uitvoering	Verschil
ONTVANGSTEN ([37])				
– algemeen	506.770,4	544.301,7	547.176,3	8,0 %
– toegewezen	2.335,1	5.583,9	6.214,0	166,1 %
TOTAAL	509.105,5	549.885,6	553.390,3	8,7 %
UITGAVEN ([38])				
kredieten eigen aan het begrotingsjaar	514.911,9	578.390,9	534.628,1	3,8 %
– niet-gesplitste kredieten ([39])	485.679,2	535.480,2	505.542,1	4,1 %
– gesplitste ordonnan-ceringskredieten	27.099,4	34.206,0	26.799,5	-1,1 %
– variabele kredieten	2.133,3	8.704,7	2.286,5	7,2 %
kredieten overgedragen van het vorig jaar	14.382,9	19.803,1	14.353,0	-0,2 %
TOTAAL	529.294,8	598.194,1	548.981,2	3,7 %
RESULTAAT	**-20.189,3**	**–**	**4.409,1**	**–**
TITEL III				
opbrengst leningen	28.000,0	25.200,0	10.000,0	-64,3 %
aflossing leningen	24.144,9	24.838,9	23.992,0	-0,6 %

De Vlaamse Gemeenschap heeft in 1997 een positief boekhoudkundig resultaat geboekt van 4,4 miljard BEF. Dit is het resultaat van alle in 1997 geïnde ontvangsten en alle geboekte ordonnanceringen (betaalopdrachten). De onderstaande grafiek weerspiegelt de evolutie van het boekhoudkundig resultaat van de Vlaamse Gemeenschap sinds 1991.

---

[37] De ramingen in de aangepaste middelenbegroting vormen voor de begrotingsmiddelen 1997 de ontvangsten.

[38] De beschikbare betaalkredieten vormen voor de begrotingsmiddelen 1997 de uitgaven.

[39] Inclusief bijkredieten vorige jaren.

Begrotingsresultaat 1991-1997

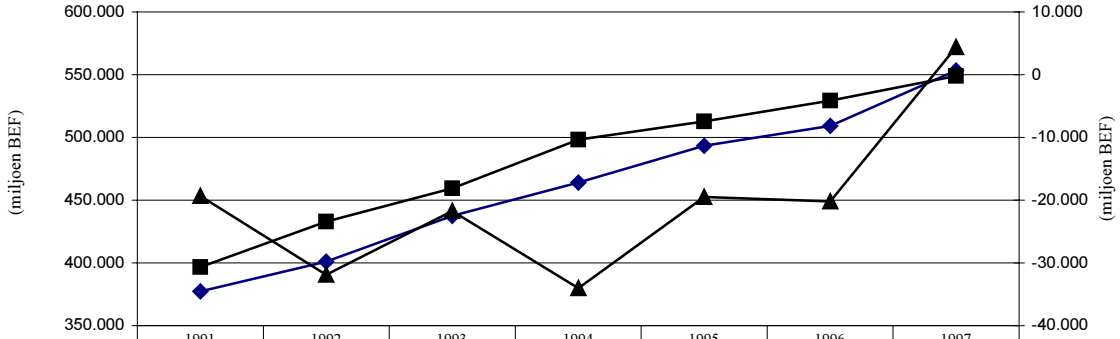

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Ontvangsten	377.295,8	401.100,0	437.603,2	464.156,8	493.308,9	509.105,5	553.390,3
Ordonnanceringen	396.645,8	433.012,0	459.353,0	498.209,7	512.801,6	529.294,8	548.981,2
Saldo (rechter-as)	-19.350,0	-31.912,0	-21.749,8	-34.052,9	-19.492,7	-20.189,4	4.409,2

De Vlaamse regering heeft het begrotingstekort 1997 in de algemene toelichting bij de middelen- en uitgavenbegroting 1997 van de Vlaamse Gemeenschap ex ante geraamd op 11,8 miljard BEF([40]), zijnde het verschil tussen de geraamde algemene ontvangsten in de middelenbegroting (541,9 miljard BEF) en de toegekende betaalkredieten, exclusief variabele kredieten, in de algemene uitgavenbegroting (553,7 miljard BEF)([41]). Dit vooropgestelde begrotingstekort is niet vergelijkbaar met het bovengenoemde boekhoudkundig resultaat, dat alle begrotingsverrichtingen tijdens het begrotingsjaar omvat, met inbegrip van verrichtingen op overgedragen kredieten van het vorige begrotingsjaar en verrichtingen op begrotingsfondsen([42]). Bovendien kan het boekhoudkundig resultaat voor 1997 nog geen rekening houden met de verdere uitvoering van de begroting 1997 in 1998, met name met de ordonnanceringen in 1998 op al in 1997 genomen vastleggingen op niet-gesplitste kredieten.

In 1997 geschiedden twee soorten verrichtingen op overgedragen kredieten:

- Verrichtingen die de verdere uitvoering vormen van de begroting van het vorige jaar([43]). Die verrichtingen bestaan in ordonnanceringen op verbintenissen die al zijn vastgelegd op niet-gesplitste kredieten 1996. In 1997 bedroegen zij 14,353 miljard BEF.

- Verrichtingen die moeten worden toegerekend aan het begrotingsjaar 1997. Zij hebben betrekking op de uitgavenmogelijkheden die de Vlaamse regering heeft verkregen ingevolge decretaal toegestane kredietoverdrachten. Jaarlijkse begrotingsruiters dragen namelijk niet-gebruikte kredietsaldi over naar het volgende jaar in afwijking van het

---

[40] Stuk 13 (1996-1997) – Nr. 1, p. 3.

[41] De begrotingscontrole verminderde het begrotingstekort licht tot 11,3 miljard BEF (544,3 miljard BEF geraamde ontvangsten ten opzichte van 555,6 miljard BEF toegekende betaalkredieten).

[42] De verrichtingen op begrotingsfondsen bestaan in toegewezen ontvangsten en ordonnanceringen op variabele kredieten.

[43] Het annaliteitsprincipe houdt in dat het Vlaams Parlement jaarlijks nieuwe kredieten goedkeurt, doch de regels van het overheidsboekhouden brengen met zich dat die kredieten of uitgavenmachtigingen niet volledig vervallen op 31 december van het begrotingsjaar. Bepaalde kredieten worden naar het volgende begrotingjaar overgedragen.

annaliteitsbeginsel([44]). Zo droegen zij in casu 12,1 miljard BEF([45]) niet-gesplitste kredieten en 1,9 miljard BEF([46]) gesplitste (ordonnancerings)kredieten over van 1996 naar 1997. Zij fuseerden met de kredieten van 1997.

De decretaal overgedragen kredieten uit 1996 vormen, in tegenstelling tot de eerste soort overgedragen kredieten, een onlosmakelijk geheel met de kredieten eigen aan 1997. De tabel kan de ordonnanceringen op de decretaal toegelaten overgedragen kredieten bijgevolg niet afsplitsen van de ordonnanceringen 1997.

Het ex-antebegrotingsresultaat houdt logischerwijze geen rekening met de eerste soort overdrachten, maar ook niet met de decretaal toegestane overdrachten. De Vlaamse regering beschikte voor het begrotingsjaar 1997 dus over meer uitgavenmachtigingen dan de kredieten die het vooropgestelde begrotingstekort in rekening bracht.

2. Resultaat op kasbasis

Het kasresultaat omvat alle kasverrichtingen van de Vlaamse Gemeenschap, ongeacht het begrotingsjaar waartoe zij behoren. Het is bijgevolg ruimer dan het begrotingsresultaat op aanrekeningsbasis: behalve van de begrotingsverrichtingen, ondergaat het ook de invloed van verrichtingen die budgettair bij het vorige jaar horen; verrichtingen op orde- en thesaurierekeningen met kaseffect, doch zonder budgettaire weerslag; en verrichtingen van de diensten met afzonderlijk beheer, die niet financieel, maar wel budgettair gescheiden zijn van de centrale begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Herfinancieringen van de directe schuld vallen buiten het kasresultaat, terwijl aflossingen van de indirecte schuld vervat zijn in het kasresultaat. De onderstaande tabel geeft het netto te financieren saldo weer([47]):

(in miljoen BEF)

	1996	**1997**
Kasontvangsten	526.215	574.144
Kasuitgaven	550.383	567.094
Netto te financieren saldo	**- 24.168**	**7.050**

De Vlaamse Gemeenschap heeft het begrotingsjaar 1997 afgesloten met een kasoverschot van 7 miljard BEF. Ten opzichte van 1996 is het kasresultaat omgeslagen van een tekort van meer dan 24 miljard BEF in een overschot van meer dan 7 miljard BEF. Dit is een gevolg van de snellere stij-

---

[44] De artikelen 34 en 35 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

[45] In de bovenstaande tabel zit dit bedrag vervat in het totaal bedrag aan niet-gesplitste kredieten ten belope van 535.480,2 miljoen BEF.

[46] In de bovenstaande tabel zit dit bedrag vervat in het totaal bedrag aan gesplitste ordonnanceringskredieten ten belope van 34.206,0 BEF.

[47] Bron voor deze cijfers zijn de samenvattingen van de maandelijkse schatkisttoestand in de Belgische Staatsbladen van 1 maart 1997 (voor de cijfers 1996) en 19 februari 1998 (voor de cijfers 1997).

ging van de ontvangsten, met namelijk 47,9 miljard BEF (9,1 % toename ten opzichte van 1996), dan van de uitgaven (toename met 16,7 miljard BEF of 3 %). Met een positief kasresultaat van 7 miljard BEF blijft de Vlaamse Gemeenschap, hoewel niet rechtstreeks vergelijkbaar, ver boven het door de Hoge Raad van Financiën aanbevolen (nettogecorrigeerd) tekort voor 1997 van maximum 13,2 miljard BEF. In 1997 bereikten ook heel wat leningen van de geconsolideerde schuld hun vervaldag. De Vlaamse Gemeenschap betaalde 14,7 miljard BEF geconsolideerde schuld terug, inclusief vervroegde aflossingen. Zij sloot het begrotingsjaar aldus af met een bruto te financieren saldo van 7,6 miljard BEF.

De Vlaamse overheid kon met het netto overschot de uitstaande directe schuld verminderen (geen herfinanciering van op vervaldag gekomen leningen). De uitstaande directe schuld daalde in 1997 van 184,4 miljard BEF tot 175,7 miljard BEF. Punt 3, *Schuld van de Vlaamse Gemeenschap,* bevat meer gedetailleerde informatie over de schuld van de Vlaamse Gemeenschap (p. 51).

De sterke stijging van de geïnde ontvangsten ten opzichte van 1996 is in de eerste plaats een gevolg van de (progressieve) koppeling van het toegewezen gedeelte van de personenbelasting aan de reële groei van het BNP *(Sint-Michielsakkoord)*. De in 1997 ontvangen gedeelde en samengevoegde belastingen zijn ten opzichte van 1996 met 8,2 % gestegen (36,8 miljard BEF). Ook het geïnde kijk- en luistergeld en de geïnde gewestbelastingen zijn ten opzichte van 1996 respectievelijk met 6,2 % (1 miljard BEF) en 5,8 % (1,8 miljard BEF) gestegen. Vervolgens verhoogden enkele uitzonderlijke opbrengsten de ontvangsten: de gedeeltelijke privatisering van de GIMV bracht 6,7 miljard BEF op en de lease-in-lease-out operatie bij de NV Tunnel Liefkenshoek 0,7 miljard BEF. Hoofdstuk 1, *Middelenbegroting en ontvangsten*, bevat meer gedetailleerde informatie (p. 59)

De bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en Gewesten garandeerde de Vlaamse Gemeenschap een jaarlijkse stijging van de ontvangsten. Hoewel de Vlaamse regering pas een nultekort had voorzien voor het begrotingsjaar 1998, kon zij de uitgaven in 1997 voor het eerst onder het peil van de geïnde ontvangsten houden. De onderstaande grafiek geeft de evolutie van het netto te financieren saldo sinds 1991 weer:

Netto te financieren saldo 1991-1997

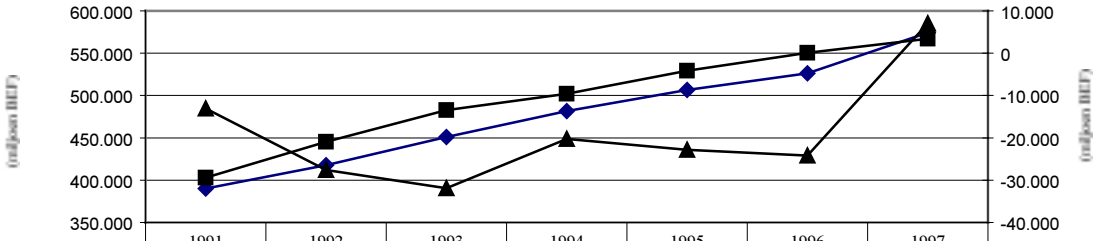

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Kasontvangsten	389.968	417.827	450.885	481.803	506.460	526.215	574.144
Kasuitgaven	403.005	445.388	482.781	502.055	529.268	550.383	567.094
Saldo (rechter-as)	-13.037	-27.561	-31.896	-20.252	-22.808	-24.168	7.050

Zoals reeds gesteld, bepalen de verrichtingen van de diensten met afzonderlijk bestuur (DAB's) mede het netto te financieren saldo. In 1997 creëerden de DAB's, die niet zelffinancierend zijn, een uitgavenstroom van ongeveer 18,2 miljard BEF. Deze uitgavenstroom beïnvloedt het kasresultaat van de Vlaamse Gemeenschap in negatieve zin. Vooral de DAB Vlaams Infrastructuurfonds (VIF) (ongeveer 15 miljard BEF), de DAB Fonds voor de Financiering van het Urgentieplan voor de Sociale Huisvesting (2,3 miljard BEF) en de DAB Minafonds (0,9 miljard BEF) hebben daartoe bijgedragen. Die DAB's realiseerden immers veel meer uitgaven dan zij ontvangsten inden. Voor de financiering van hun meeruitgaven, zijn de meeste DAB's aangewezen op dotaties uit de centrale begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Vooral de DAB VIF is voor zijn uitgaven (ongeveer 16,9 miljard BEF) bijna volledig aangewezen op middelen uit de centrale begroting (ongeveer 15,6 miljard BEF). De eigen ontvangsten van deze DAB bedragen immers maar 1,9 miljard BEF.

Alle DAB's hadden eind 1997 samen 19,9 miljard BEF in kas, wat 5,3 miljard BEF meer is dan eind 1996 en 10 miljard BEF meer dan eind 1995. De ontvangsten en daarmee gepaard gaande uitgaven van de DAB's bleven sinds 1994 duidelijk stijgen (zie de onderstaande grafiek ([48])). Ook het door alle DAB's samen gerealiseerde begrotingsresultaat is sinds het negatieve resultaat in 1994 permanent in positieve zin geëvolueerd.

Begrotingsresultaat DAB's 1991-1997

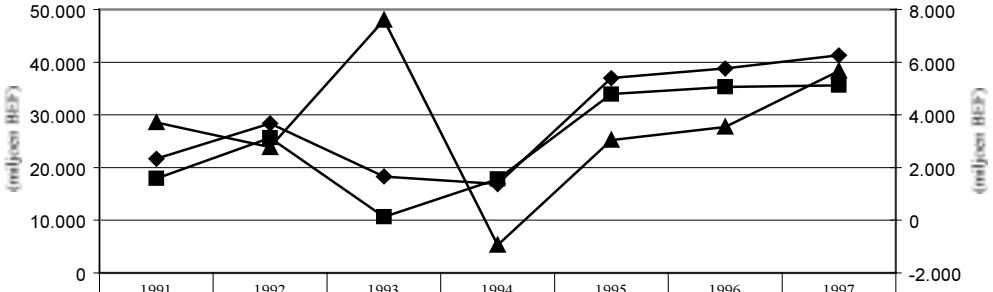

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Begrotingsontvangsten	21.643,9	28.375,1	18.238,9	16.831,6	36.980,1	38.810,5	41.252,4
Begrotingsuitgaven	17.941,1	25.605,8	10.637,8	17.778,9	33.934,3	35.270,6	35.586,2
Saldo (rechter-as)	3.702,9	2.769,4	7.601,1	-947,3	3.045,8	3.539,9	5.666,2

[48] Gegevens op aanrekeningsbasis.

3. Schuld van de Vlaamse Gemeenschap

3.1. Directe schuld

3.1.1. Evolutie van de directe schuld

(in miljard BEF)

	Uitstaand op 31 december: lange en middellange termijn (≥ 1 jaar)	Uitstaand op 31 december: korte termijn (< 1 jaar)	Uitstaande directe schuld, financiering NFS op 31 december	Indirecte schuld omgezet in directe schuld, uitstaand op 31 december	Totale uitstaande directe schuld op 31 december	Nominale groei in % t.o.v. vorig jaar
1991	23	0	23	0	23	
1992	38	0	38	0	38	+65%
1993	71,5	4,9	76,4	0	76,4	+101%
1994	93,5	0	93,5	0	93,5	+22%
1995	113	5,9	118,9	36,7	155,6	+66%
1996	([49])119,0	([50])20,7	139,8	44,6	184,4	+19%
1997	117,1	15,6	132,7	43	175,7	-5%

De totale uitstaande directe schuld verminderde in 1997 met 8,7 miljard BEF (5 %). De daling is vooral het gevolg van het positieve kasresultaat 1997 van 7 miljard BEF([51]).

Bij de lange termijnschulden daalde de overgenomen directe schuld het sterkst. De Vlaamse Gemeenschap betaalde namelijk de ex-Ardifin leningen terug (3 miljard BEF), alsook een gedeelte van het FNSV-consortiumkrediet (aflossing van de KS-lening, 1,6 miljard BEF). De lange-termijnschulden ter financiering van het NFS verminderden met slechts 1,9 miljard BEF.

Op korte termijn is de globale daling van de directe schuld vooral te danken aan een verminderd gebruik van thesauriebewijzen (3,2 miljard BEF) ten voordele van het kaskrediet (1,1 miljard BEF). Bij de korte-termijnfinanciering van het NFS daalde zowel het gebruik van de thesauriebewijzen (3,5 miljard BEF) als het kaskrediet (1,7 miljard BEF).

De korte termijnschulden (looptijd kleiner dan 1 jaar) bedragen in totaal 26,9 miljard BEF: 15,6 miljard BEF ter financiering van het netto te financieren saldo en 11,3 miljard BEF herfinancieringen van overgenomen indirecte schuld. Op 31 december 1996 had de Vlaamse Gemeenschap van de totale korte-termijnschuld 18,1 miljard BEF opgenomen middels de kaskredietfaciliteiten van zijn kassier (negatief saldo zichtrekening). Het aandeel van de korte termijnschuld (inclusief kaskrediet) in de totale uitstaande directe schuld daalde van 15,7 % eind 1996 tot 15,3 % in 1997.

---

[49] In de voorgaande jaren werd per vergissing de financiering van het NFS via een BEVAK ten onrechte bij de korte termijn geplaatst (zijnde het initieel uitgangspunt van de thesaurie van de Vlaamse Gemeenschap). Voor een juiste vergelijkingsbasis met 1997 dient in 1996 voor de lange- en middellange termijn 119 miljard BEF worden te worden genomen en voor de korte termijn 20,7 miljard BEF.

[50] Idem.

[51] In de totale schuldafname van 8,7 miljard BEF zit tevens een terugbetaling van 1,639 miljard BEF van de overgenomen indirecte schuld vervat. Deze terugbetaling gebeurde via de uitgavenbegroting. Het kasresultaat van 7,05 miljard BEF komt aldus overeen met de schuldafname van de uitstaande directe schuld NFS.

De overgenomen directe schuld op lange termijn bevat tevens het uitstaand bedrag van het FNSV consortiumkrediet (6,3 miljard BEF). Over de juistheid van dit bedrag is het Rekenhof in discussie getreden met de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting. Volgens het Rekenhof heeft de Vlaamse Gemeenschap uiteindelijk 22 miljard BEF uitstaande schulden ten laste genomen.

Eind 1997 was 75,13 % van de directe schuld([52]) opgenomen met een vaste rentevoet en 24,87 % met een vlottende rentevoet. De toestand bleef nagenoeg ongewijzigd ten opzichte van 1996.

Van de totale uitstaande directe schuld ([52]) heeft 36 % een resterende looptijd van meer dan vijf jaar.

3.1.2. Kostprijs van de directe schuld

In 1997 bedroegen de totale intrestlasten van de directe schuld volgens de uitvoering van de begroting 11,8 miljard BEF. Dit betekent ten opzichte van 1996 een lichte daling (met 0,1 miljard BEF of 0,8 %). De kostprijs van de directe schuld bevat ook 1,7 miljard BEF intrestlasten 1997 van het consortiumkrediet. De intrestlasten op de totale directe schuld vertegenwoordigen 2,16 % van de totale uitgaven op ordonnanceringsbasis van de Vlaamse Gemeenschap (549 miljard BEF), tegenover 2,2 % in 1996. De onderstaande tabel deelt de uitstaande directe schuld in naar rentevoet([53]).

(bedragen in miljoen BEF)

Rentevoet	Vast	Vlottend	Totaal	Aandeel
≤ 5%	12.000,0	39.163,9	51.163,9	32,5%
5 ≤ 6%	21.996,2	0,0	21.996,2	14,0%
6 ≤ 7%	29.467,1	0,0	29.467,1	18,7%
7 ≤ 8%	34.623,0	0,0	34.623,0	22,0%
8 ≤ 9%	17.071,8	0,0	17.071,8	10,8%
9 ≤ 10%	3.204,7	0,0	3.204,7	2,0%
> 10%	0,0	0,0	0,0	0,0%
Totaal	118.362,7	39.163,9	157.526,6	100%

Van de schuld tegen vaste rentevoet werd volgens cijfers van de Vlaamse Gemeenschap in 1997 10 miljard BEF opgenomen tegen een gemiddelde kostprijs van 5,03 %([54]). Opvallend is het grote gedeelte van de uitstaande vaste schuld dat nog tegen een relatief hoog rentepercentage is afgesloten.

---

[52] Zonder rekening te houden met het kaskrediet en ontleningen tot één maand.

[53] Bron: Afdeling Financieel Management van de administratie Budgetterring, Accounting en Financieel Management van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (uitstaande schuld exclusief kaskrediet en ontleningen <= 1 maand).

[54] Bron: de Vlaamse Minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid, *Verslaggeving aan het Vlaams Parlement in toepassing van artikel 13 van het decreet houdende schuld-, kas- en waarborgbeheer over het schuldbeheer in het jaar 1997*, p. 20.

De Vlaamse Gemeenschap ontleende de schuld tegen vlottende rentevoet in 1997 aan BIBOR-voorwaarden([55]) met een gemiddelde negatieve marge van 7 basispunten. De spread tussen de BIBOR twaalf maand([56]) en de rentevoet op schatkistcertificaten op twaalf maand bedroeg in 1997 gemiddeld 8,23 basispunten. De Vlaamse Gemeenschap heeft zodoende inzake korte-termijnontleningen vrij goed gepresteerd.

3.2. Indirecte schuld

3.2.1. Evolutie van de indirecte schuld

De onderstaande tabel biedt een overzicht van de indirecte schuld van de Vlaamse Gemeenschap op 31 december 1997([57]).

Zowat alle sectoren vertonen een daling van de indirecte schuld. Zij is het grootst bij de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij en het Amortisatiefonds voor de Leningen voor de Sociale Huisvesting (ALESH).

De tabel heeft de totale financiële schulden van de NV Aquafin (24 miljard BEF, waarvan 7,2 miljard BEF op korte termijn) niet opgenomen. Door een machtiging aan de Vlaamse Ministers van Leefmilieu en van Financiën en Begroting in de algemene uitgavenbegroting, kan het Vlaams Gewest zijn waarborg hechten aan de leningen die deze NV aangaat.

---

[55] Brussels Interbanking Offered Rate.

[56] Bron: Ministerie van Financiën, Staatsschuld, jaarverslag 1997, p. 38.

[57] Exclusief de schuld van de NV Aquafin. Bron: Afdeling Financieel Management van de administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

(in miljoen BEF)

	1996		1997	
	Uitstaande schuld: kapitaal + intrest volledig ten laste van Vlaamse Gemeenschap:	Uitstaande schuld: geen kapitaal-aflossingen, intresten gedeeltelijk ten laste van Vlaamse Gemeenschap	Uitstaande schuld: kapitaal + intrest volledig ten laste van Vlaamse Gemeenschap	Uitstaande schuld: geen kapitaal-aflossingen, intresten gedeeltelijk ten laste van Vlaamse Gemeenschap
Financiering van de Openbare Werken	19.597	0	18.360	0
Universitaire sector (academische sector)	9.602	0	9.285	0
Middenstandsopleiding (VIZO)	848	0	777	0
Kunst	1.390	0	1.196	0
Toerisme	3	0	3	0
Media (BRTN)	412	0	331	0
Bejaardenzorg	9.996	0	9.467	0
Gezinszorg (Kinderkribben)	61	0	56	0
Leefmilieu	9.903	0	9.238	0
Watervoorziening (VMW)	895	0	703	0
Gemeenschappelijk vervoer	181	0	176	0
Amortisatiefonds (ALESH)	94.197	0	91.959	0
Huisvesting	11.936	50.646	8.800	50.539
Studietoelagen en financieringen	0	119	0	122
Universitaire sector (sociale sector)	0	3.567	0	3.392
Volksgezondheid (VFBZ)	0	2.190	0	2.083
Fonds voor de herstructurering van de Nationale Sectoren in het Vlaamse Gewest (Consortiumkrediet)	0	23.171	0	23.171
Waterwegen en binnenvaart	0	0	0	47
Totaal:	**159.021**	**79.693**	**([58])150.353**	**79.354**

Eind 1997 was 79,83 % van de indirecte schuld opgenomen tegen vaste rentevoet, 20,17 % tegen vlottende rentevoet. Het verschil met de verhouding bij de directe schuld is te wijten aan het autonome karakter van deze schuld.

Van de totale uitstaande indirecte schuld heeft 70,77 %([59]) een resterende looptijd van meer dan tien jaar.

[58] Gecorrigeerd met afrondingsfouten.

[59] Exclusief ALESH en het VIZO (Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen).

3.2.2. Kostprijs van de indirecte schuld

In 1997 betaalde de Vlaamse Gemeenschap volgens de uitvoering van de begroting 7,7 miljard BEF intrestlasten op de uitstaande indirecte schuld (8,2 miljard BEF in 1996). De grote daling tegenover 1996 is hoofdzakelijk te danken aan de verminderde tegemoetkomingen in de intrestlasten van de leningen aangegaan door de Vlaamse Maatschappij voor de Watervoorziening (0,2 miljard BEF), de universiteiten en het UZ Gent (ter financiering van onroerende goederen; 0,1 miljard BEF), gewestelijke en lokale besturen (leningen bij het Gemeentekrediet van België; 0,2 miljard BEF). Bovendien kwam de Vlaamse Gemeenschap voor de eerste maal tegemoet in intrestlasten van de Vlaamse Milieumaatschappij: van het daartoe ingeschreven krediet ordonnanceerde zij 0,09 miljard BEF. Ten opzichte van de totale uitgaven op ordonnanceringsbasis (549 miljard BEF) beliepen de intrestlasten op de indirecte schuld 1,4 % (1,5% in 1996). De onderstaande tabel deelt de uitstaande indirecte schuld in volgens rentevoet([60]):

(in miljoen BEF)

Rentevoet	**Vast**	**Vlottend**	**Totaal**	**Aandeel**
≤ 5	3.463,3	2.521,0	5.984,3	10,4%
5 ≤ 6	3.358,2	0,0	3.358,2	5,8%
6 ≤ 7	11.112,7	0,0	11.112,7	19,3%
7 ≤ 8	17.637,9	0,0	17.637,9	30,6%
8 ≤ 9	16.091,6	0,0	16.091,6	27,9%
9 ≤ 10	3.324,4	0,0	3.324,4	5,8%
> 10	107,1	0,0	107,1	0,2%
Totaal	**55.095,1**	**2.521,0**	**57.616,1**	**100,0%**

3.3. Totale schuld

Eind 1997 had de Vlaamse Gemeenschap in totaal 326,1 miljard BEF schuld aan uitstaande kapitalen (inclusief kaskrediet): 175,7 miljard BEF directe en 150,4 miljard BEF indirecte schulden. Eén van de bepalende elementen van de begrotingsnormering door de Vlaamse regering vormt het streven naar schuldstabilisatie tegen 2010. Voor de opvolging van dit streven gebruikt zij een schuldratio, met name de verhouding van de totale uitstaande schuld t.o.v. de middelen van de Vlaamse Gemeenschap. In 1997 bedroeg deze schuldratio 58,9 % (326,1 miljard BEF schulden tegenover 553,4 miljard BEF kasontvangsten). Dit betekent een daling van 6,4 % in vergelijking met de schuldratio 1996. De verhouding van de totale rentelasten ten opzichte van de kasontvangsten van 1997 daalde van 3,8 % in 1996 tot 3,5 % in 1997.

---

[60] Exclusief ALESH en het VIZO (Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen). Bron: Afdeling Financieel Management van de administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

3.4. Gebruik van afgeleide producten

3.4.1. SWAPS

In 1997 sloot de Vlaamse Gemeenschap geen nieuwe swap-overeenkomsten. Wel genereerden de voorheen afgesloten overeenkomsten ontvangsten en uitgaven. De resultante van alle swapbetalingen was positief. Zij leidde tot de aanrekening van 209,5 miljoen BEF op de middelenbegroting.

Een audit van het schuldbeheer concludeerde in 1997 dat elke door de Vlaamse Gemeenschap gesloten intrestswap gedekt is door een onderliggende lening met dezelfde looptijd, hetzelfde nominaal bedrag *(of althans een gedeelte van een lening)* en dezelfde vervaldagen. De Vlaamse Gemeenschap gebruikt swaps dus als een indekkings- en beheersinstrument, niet met speculatieve doeleinden.

3.4.2. Future Rate Agreements (FRA)

In 1997 sloot de Vlaamse Gemeenschap voor de eerste maal FRA's. Een FRA is een contract waarbij vandaag de rente wordt vastgelegd van een toekomstige ontlening of belegging. Daarbij bestaat in principe een onderscheid tussen de bepaling van een toekomstige rente en de werkelijke onderliggende lening of belegging in termen van liquiditeiten. De afwikkeling van de FRA staat dus volledig los van de eventuele gedekte verrichting. Na afloop van het contract is enkel het verdisconteerde verschil tussen de rente vastgelegd door de FRA en de referentierentevoet van de betreffende periode van de FRA betaalbaar. De FRA wordt hoofdzakelijk gebruikt als indekkingstechniek tegen intrestwijzigingen op korte termijn. Ontleners kunnen zich door de aankoop van een FRA indekken tegen intrestverhogingen. Beleggers kunnen zich door de verkoop ervan indekken tegen intrestverlagingen. FRA's kunnen echter ook tradingsinstrument zijn. Dat FRA's geen waarborgdeposito behoeven, maakt speculatief gebruik immers gemakkelijker. De Vlaamse Gemeenschap heeft in 1997 drie FRA's gesloten. De onderstaande tabel overziet deze FRA's([61]):

FRA's afgesloten door de Vlaamse Gemeenschap in 1997

Datum contract	Start-datum	Einddatum	Bedrag	Rente	Bibor rente	Bedrag gekoppelde lening	Begindatum gedekte intrest betaling	Einddatum Gedekte intrest-betaling
3/9/97	29/10/97	29/10/98	1.924.557.352	3,92 %	4,31%	1.924.557.352	29/10/97	29/10/98
3/9/97	31/10/97	30/4/98	3.500.000.000	3,84 %	4,09%	3.500.000.000	31/10/97	30/4/98
10/9/97	30/4/98	30/10/98	3.500.000.000	4,07 %	n.v.t.	3.500.000.000	30/4/98	30/10/98

[61] Bron: Afdeling Financieel Management van de administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (contractgegevens).

Alle in 1997 gesloten FRA's zijn gekoppeld aan een onderliggende lening met een intrestperiode gelijk aan de intrestperiode van de gedekte intrestbetaling van de lening. De Vlaamse Gemeenschap gebruikt de FRA's dus uitsluitend als indekkingsverrichting. Dit gebruik mondde overigens, gelet op de stijging van de Bibor-rentevoet, uit in een financieel beter resultaat([62]).

De Vlaamse Gemeenschap wikkelt de FRA's niet volgens de klassieke methode([63]) af, maar rekent ze af op de einddatum van de FRA-periode. Eigenlijk is er geen sprake van een *afrekening*. De Gemeenschap sluit de FRA's bij de financiële instelling waarbij zij ook de lening aangaat. De afrekening bestaat in de toepassing van de FRA-rente op de gedekte intrestbetaling van de onderliggende lening. Er komt dus geen additionele financiële stroom tot stand. Aldus compenseren uitgaven hier ontvangsten, wat het universaliteitsprincipe bij de aanrekening van intrestbetalingen op de uitgavenbegroting niet toestaat. Dergelijke compensaties bestaan al voor andere schuldverrichtingen (bv. swaps). De FRA's kunnen in dit kader worden beschouwd als een aanvulling op de financieringen. Het Rekenhof heeft bijgevolg dienaangaande geen opmerking geformuleerd.

3.5. Gewaarborgde schuld

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de uitstaande schuld waaraan de Gemeenschap of het Gewest een waarborg hechtten([64]). De rubriek *waarborgen aan Vlaamse openbare instellingen* vergt een ruime interpretatie. Hij omvat bv. ook de waarborgen verstrekt aan de naamloze vennootschappen GIMV en GIMVINDUS. De rubriek *waarborgen door Vlaamse openbare instellingen* omvat de waarborgen die het Vlaams Gewest pas in de tweede graad verstrekt. In eerste instantie verlenen de Vlaamse openbare instellingen zelf een waarborg.

---

[62] 10.497.625 BEF volgens de Vlaamse Gemeenschap.

[63] Bij een normale FRA gebeurt de afrekening van het intrestverschil in het begin van de FRA-periode mits gebruik van verdiscontering.

[64] Exclusief de schuld van de NV Aquafin. Bron: Afdeling Financieel Management van de Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

(in miljoen BEF)

	uitstaand op 31 december 1996	**uitstaand op 31 december 1997**
Economische expansie:		
wet van 17.07.59	1.732,3	921,9
wet van 30.12.70	709,8	446,4
Huisvesting:		
Middelgrote woningen	6.236,9	5.000,0
Sociale woningen	33.912,0	32.000,0
Scheepskredieten:	661,1	2.232,7
Waarborgen aan Vlaamse openbare instellingen:		
VMW	4.943,8	4.610,0
Domus Flandria	11.121,4	11.378,4
Kind en Gezin	563,7	539,6
GOM (Vl. Brab.)	10,0	10,0
VVM (De Lijn)	5.506,2	5.437,2
Antwerpen, ex Fonds 208	33.605,7	32.415,4
Antwerpen, ex Vl. Fin. Fonds	22.344,5	21.261,4
Gent, ex Fonds 208	5.879.9	5.556,9
Gent, ex Vl. Fin. Fonds	331,2	310,7
VHM	4.803,8	7.186,0
GIMV	274,5	143,7
GIMVINDUS	8.000,0	8.000,0
VMM	1.438,4	1.377,5
Subtotaal:	**98.823,1**	**98.226,8**
Waarborgen door Vlaamse openbare instellingen:		
DIGO	2.422,0	1.736,0
VIPA	18.741,8	23.695,8
VLIF	9.825,3	11.332,0
Subtotaal:	**30.989,1**	**36.763,8**
TOTAAL:	**173.064,3**	**175.591,6**

HOOFDSTUK 1. – MIDDELEN EN ONTVANGSTEN

1. Algemene commentaar

Het decreet van 20 december 1996 houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1997 bevat de ramingen van de algemene en toegewezen ontvangsten voor het begrotingsjaar 1997. Het decreet van 8 juli 1997 houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap heeft de ramingen aangepast aan de conclusies van de begrotingscontrole.

De onderstaande tabel vergelijkt de reële inningen in de loop van 1997 met de ramingen in de toelichting bij de aangepaste middelenbegroting 1997 en met de inningen 1996, ingedeeld volgens de grote categorieën van ontvangsten. De bijlage bij dit boek bevat een uitgebreide tabel van de ontvangsten 1997 per artikel (p. 335).

(in miljoen BEF)

Middelen	**Inningen 1996**	**Procentueel aandeel 1996**	**Aangepaste ramingen 1997**	**Inningen 1997**	**Procentueel aandeel 1997**	**Innings-graad**	**Evolutie inningen 1996/1997**
Algemene ontvangsten							
– Gedeelde en samengevoegde belastingen	446.765,1	83,2 %	482.559,5	483.549,0	85,8 %	100,2 %	+ 8,2 %
– Gewestbelastingen	31.955,3	6,0 %	31.895,3	33.793,6	6,0 %	106,0 %	+ 5,8 %
– Kijk- en luistergeld	15.688,8	2,9 %	16.526,5	16.666,5	2,9 %	100,8 %	+ 6,2 %
– Niet-fiscale ontvangsten	5.194,2	1,0 %	6.123,2	5.985,6	1,1 %	97,8 %	+ 15,2 %
– Transferten van de federale overheid	7.167,0	1,3 %	7.197,2	7.181,7	1,3 %	99,8 %	+ 0,2 %
Subtotaal algemene ontvangsten	**506.770,4**	**94,4 %**	**544.301,7**	**547.176,4**	**97,1 %**	**100,5 %**	**+ 8,0 %**
Toegewezen ontvangsten	2.335,1	0,4 %	5.583,9	6.214,0	1,1 %	111,3 %	+ 166,1 %
Leningopbrengsten	28.000,0	5,2 %	25.200,0	10.000,0	1,8 %	39,7 %	– 64,3 %
Algemeen totaal	**537.105,5**	**100,0 %**	**575.085,6**	**563.390,4**	**100,0 %**	**98,0 %**	**+ 4,9 %**

Vergeleken met 1996, werden in de loop van 1997 vooral meer fiscale ontvangsten (post *Gedeelde en samengevoegde belastingen*) geboekt, alsook meer toegewezen ontvangsten (ingevolge een eenmalige ontvangst van 3.979,5 miljoen BEF op artikel 24.10.86.01, *Liquidatie van deelnemingen*, dat de opbrengst van de verkoop van de deelneming van het Gewest in de GIMV bevat). Deze meerontvangsten lagen in de lijn van de verwachtingen voor 1997 (cfr. kolom ramingen). De opbrengsten van leningen vallen daarentegen lager uit dan geraamd en dan ontvangen in 1996 (zie de commentaar bij artikel 24.90.96.01 op p. 61).

In 1997 bedroeg de opbrengst van de gewestbelastingen 33.793,6 miljoen BEF. Dit is 5,8 % meer dan in 1996 en 6,0 % meer dan geraamd in de aangepaste middelenbegroting. De onderstaande tabel vergelijkt de opbrengsten van de gewestbelastingen in 1997 met de aangepaste ramingen 1997 en de inningen 1996.

(in miljoen BEF)

Belasting	Inning 1996	Procentueel aandeel 1996	Aangepaste raming 1997	Inning 1997	Procentueel aandeel 1997	Inningsgraad	Evolutie inningen 1996/1997
Registratierechten	11.892,8	37,2 %	11.960,0	12.467,1	36,9 %	104,2 %	+ 4,8 %
Spelen en weddenschappen	927,5	2,9 %	946,5	898,0	2,7 %	94,4%	- 3,2 %
Ontspanningstoestellen	975,9	3,1 %	976,0	1.073,3	3,2 %	110,0 %	+ 10,0 %
Openingsbelasting	355,9	1,1 %	348,8	410,3	1,2 %	117,6 %	+ 15,3 %
Onroerende voorheffing	3.259,7	10,2 %	3.795,0	4.166,3	12,3 %	109,8 %	+ 27,8 %
Successierechten	14.543,5	45,5 %	13.869,0	14.778,6	43,7 %	106,6 %	+ 1,6 %
Totaal	**31.955,3**	**100,0 %**	**31.895,3**	**33.793,6**	**100,0 %**	**106,0 %**	**+ 5,8 %**

Sterkst stijgend ten opzichte van 1996 zijn de belasting op automatische ontspanningstoestellen (+ 10 %); de openingsbelasting op slijterijen van gegiste dranken (+ 15,3 %) en de onroerende voorheffing (+ 27,8 %).

2. Commentaar bij de gerealiseerde ontvangsten

Uitgaande van de gerealiseerde inningen die de lijsten op de pagina's 335 en 340 van de bijlage gedetailleerd weergeven (met een overzicht van de ontvangsten per artikel van de middelenbegroting), heeft het Rekenhof vooral de posten onderzocht die belangrijke meer- of minderontvangsten weerspiegelen. De onderstaande paragrafen verklaren de belangrijke meer- of minderontvangsten per artikel van de middelenbegroting, voor zover een dergelijke verklaring voorhanden was. De commentaren volgen de indeling in programma's van de middelenbegroting. Voor elk artikel vermelden zij in eerste instantie de initiële en de aangepaste raming, het geïnde bedrag en de inningsgraad. Waar het toegewezen ontvangsten betreft, vermeldt de titel van het artikel dit.

Programma 24.10 – Algemene financiële logistiek

- ***Artikel 76.01 – Opbrengst van de verkoop van onroerende goederen (art. 93 decreet 22.12.1993) (50 %)***

(in miljoen BEF)

initiële raming	aangepaste raming	inning	inningsgraad
300,0	360,0	2,9	0,8 %

De aanzienlijke minderontvangsten geboekt op dit begrotingsartikel zijn het gevolg van het niet realiseren in 1997 van een aantal projecten (verkoop van panden in de Coupure te Gent, verkoop van het vliegveld van Grimbergen, verkoop van tehuizen te Mol-Ruiselede, ...). Van de oorspronkelijk voor 1997 geplande projecten hebben twee projecten pas in 1998 uitvoering gekregen, met name de verkoop van gebouwen in de Volderstraat te Gent (opbrengst: 51.500.000 BEF) en tehuizen te Mol-Ruiselede (opbrengst: 31.450.000 BEF). De andere projecten hebben alle om diverse redenen vertraging opgelopen (vereiste van bodemonderzoeken, aanslepende onteigeningsprocedure door een ondergeschikt bestuur). De verkoop zal dan ook pas later plaatsvinden.

- ***Artikel 98.01 – Storting uit reservefonds VHM***

(in miljoen BEF)

initiële raming	aangepaste raming	inning	inningsgraad
430,0	232,1	0,0	0 %

De initiële middelenbegroting voor het begrotingsjaar 1997 bevatte 403 miljoen BEF algemene ontvangsten uit het reservefonds van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM). In het kader van zijn begrotingsonderzoek vroeg het Rekenhof een diepgaander motivering van de aard en het bedrag van deze storting. Bij de bespreking van de begroting bleek dat deze reserves de renovatie van schoolgebouwen ten goede zouden komen. De Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting maakte tijdens de bespreking bezwaar tegen de onttrekking van middelen van de sociale huisvesting voor andere doeleinden (Stuk 15 (1996-1997) – Nr. 8-A, p. 31). De Vlaamse Minister van Begroting antwoordde dat het dossier opnieuw zou worden bekeken bij de begrotingscontrole (stuk 15 (1996-1997), Nr. 9, p. 47). De begrotingscontrole reduceerde het te storten bedrag tot 232,1 miljoen BEF ingevolge een vermindering van de deelneming in het kapitaal van de VHM. Uiteindelijk werd de doorstorting geblokkeerd.

Programma 24.40 – Rechtstreekse schuld

- ***Artikel 26.03 – Interesten in het kader van een autonoom kasbeheer***

(in miljoen BEF)

initiële raming	aangepaste raming	inning	inningsgraad
265,0	250,0	447,8	179,1 %

Volgens de verantwoording bij de aangepaste middelenbegroting voor 1997 bevat dit artikel behalve de opbrengsten van het kasbeheer, ook de opbrengsten van het schuldbeheer. In 1997 bedroegen de opbrengsten op zichtrekeningen en beleggingen 238,3 miljoen BEF, terwijl de netto-opbrengst van swapverrichtingen opliep tot 209,5 miljoen BEF. Dit laatste verklaart de aanzienlijke meeropbrengst op dit artikel.

Programma 24.90 – Aflossing schuld

- ***Artikel 96.01 – Opbrengst van leningen (in Belgische frank)***

(in miljoen BEF)

geraamde ontvangsten	inning	inningsgraad
25.200,0	10.000,0	39,7 %

Het decreet van 20 december 1996 houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1997 raamde de opbrengst van leningen op 25,2 miljard BEF. Daarvan was 13,5 miljard

BEF bestemd voor de herfinanciering van de uitstaande schuld en 11,7 miljard BEF voor de dekking van het verwachte netto te financieren saldo.

In 1997 werd uiteindelijk 16,3 miljard BEF([65]) van de geconsolideerde schuld afgelost en een positief kasresultaat geboekt van 7 miljard BEF. Door dit positieve kasresultaat diende, rekening houdend met de herfinancieringen op middelkorte termijn (tot één jaar), slechts 10 miljard BEF te worden opgenomen langs titel III van de middelenbegroting.

Daar titel III alleen de geconsolideerde schuld (langer dan één jaar) bevat, dient het bedrag van de opname van leningen op lange termijn ook steeds te worden gerelateerd aan de opname van leningen op korte termijn – naargelang de marktomstandigheden – en aan het gebruik van de mogelijkheid tot vervroegde terugbetaling van uitstaande leningen.

Programma 30.10 – Diverse intradepartementale ontvangsten

- ***Artikel 06.01 – Diverse andere opbrengsten***

(in miljoen BEF)

geraamde ontvangsten	inning	inningsgraad
25,7	75,7	294,6 %

Ontvangstenartikel 06.01 registreert normalerwijze ontvangsten uit terugvorderingen van onderwijsprojecten. De meerontvangsten in 1997 vloeien voort uit een storting van 64.700.000 BEF door de Hogere Zeevaartschool in de algemene middelen van de Vlaamse Gemeenschap. In 1996 werd een politiek gevoerd om de saldi 1995 van de diensten met afzonderlijk beheer in te perken. De onderhavige middelenoverdracht kadert daarin.

Programma 35.50 – Aanwending van teruggevorderde wedden en weddetoelagen

- ***Artikel 11.02 – Terugbetaling van wedden en weddetoelagen (toegewezen ontvangsten)***

(in miljoen BEF)

initiële raming	aangepaste raming	inning	inningsgraad
879,4	796,0	1.661,3	208,7 %

De aanzienlijke meerontvangst op het ontvangstenartikel 35.50.11.02 komt doordat het departement bij de raming van deze ontvangsten enkel rekening hield met de terugvorderingen van wedden. Zo bleven

[65] Inclusief de aflossing (via titel I) van 1,6 miljard BEF van het consortiumkrediet.

de van de VDAB afkomstige premies voor de tewerkstelling van gesubsidieerde contractuelen, die ook op dit artikel worden geregistreerd, buiten beschouwing. Deze ontvangstencategorie vormt echter het grootste gedeelte (942,8 miljoen BEF) van de ontvangsten die in 1997 op dit artikel werden geboekt. Ook de vorige jaren vertoonden de ramingen en inningen gelijkaardige verschillen (voor 1995 bedroeg de raming 872 miljoen BEF, de inning 1.618 miljoen BEF; voor 1996 ging het om een raming van 1.020 miljoen BEF en inningen ten belope van 1.607,6 miljoen BEF). Het verdient dan ook aanbeveling toekomstige ramingen rekening te doen houden met deze categorie van ontvangsten.

Programma 51.10 – Algemeen economisch beleid

- ***Artikel 26.03 – Inkomsten ten gevolge van opdrachten van de PMV uitgevoerd in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest (toegewezen ontvangsten)***

(in miljoen BEF)

geraamde ontvangsten	inning	inningsgraad
50,0	0,0	0 %

Ontvangstenartikel 51.10.26.03 boekt de ontvangsten bestemd voor het organieke fonds voor de aanwending van de courante ontvangsten gestort op het rollend fonds van de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV)([66]). In 1997 ontving het ontvangstenartikel evenwel geen enkele ontvangst. Dit schijnt erop te wijzen dat op de subrekening courante ontvangsten van het rollend fonds geen ontvangsten werden ingeschreven. De toestand van het rollend fonds per 31 december 1997 toont voor 1997 echter 1.449.544.848 BEF ontvangsten en 1.461.418.278 BEF uitgaven. Ook die uitgaven hadden, in navolging van de ontvangsten, op het fonds moeten worden aangerekend. Het Rekenhof heeft deze situatie al ter sprake gebracht op 17 december 1997 bij zijn controle van de rekeningen 1995 van de GIMV. De minister is op 20 maart 1998 met de opmerkingen akkoord gegaan, zonder evenwel de concrete tekortkomingen op te lossen. Op 28 april 1998 heeft het Rekenhof de minister medegedeeld dat het, gelet op de beursnotering van de GIMV de briefwisseling wenste te beëindigen.

Programma 53.20 – Sociaal Impulsfonds

- ***Artikel 36.90 – Heffingen leegstand en verkrotting (decreet 22.12.1995) (toegewezen ontvangsten)***

(in miljoen BEF)

geraamde ontvangsten	inning	inningsgraad
350,0	28,2	8,1 %

[66] Met toepassing van artikel 1 van het decreet van 6 juli 1994 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1994.

Artikel 24 van het decreet van 20 december 1996 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1997 heeft een fonds voor de heffing op leegstand en verkrotting van gebouwen en/of woningen opgericht. Dit fonds komt voor de eerste keer voor in de begroting 1997. De geaffecteerde ontvangsten bestemd voor dit fonds situeren zich op het middelenartikel 53.20.36.90, *Heffingen leegstand en verkrotting*. Voor 1997 werden de ontvangsten geraamd op 350 miljoen BEF. De reële ontvangsten bedroegen 28.245.654 BEF, terwijl de inkohieringen opliepen tot 127.281.899 BEF.

De administratie wijt de discrepantie tussen het geraamde begrotingsbedrag en het werkelijk ontvangen bedrag aan diverse oorzaken, zoals de incorrectheid van de identiteitsgegevens van de eigenaars van woningen opgenomen in de inventaris, de verzending van aanslagen naar eigenaars die in feite geen eigenaars waren, het niet respecteren van de oppervlakteverhouding van de panden door de inventarisbeheerders en het ten onrechte inventariseren van vele panden als leegstaand, verwaarloosd of ongeschikt. Dit had tot gevolg dat de betrokkenen diverse bezwaarschriften indienden tegen de heffing ter bestrijding van leegstand en verkrottting.

Programma 62.10 – Ruimtelijke ordening en stedebouw

- ***Artikel 12.90 – Inkomsten van het Vernieuwingsfonds (toegewezen ontvangsten)***

(in miljoen BEF)

geraamde ontvangsten	inning	inningsgraad
2,0	0,0	0 %

Ontvangstenartikel 62.10.12.90 is bestemd voor de aanrekening van de opbrengst van heffingen op verlaten en/of verwaarloosde bedrijfsruimten, in het kader van het decreet van 19 april 1995 houdende maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten. Artikel 15, § 1, van dit decreet bepaalt dat de heffing wordt ingevoerd vanaf het kalenderjaar dat volgt op de tweede opeenvolgende registratie in de inventaris voor geheel of gedeeltelijk verlaten en/of verwaarloosde bedrijfsruimten. Aangezien de administratie de eerste registratieattesten in de loop van 1997 afleverde, kunnen de eerste heffingen pas plaatsvinden in 1999.

Programma 64.20 – Havens, loodswezen en zeescheepvaart

- ***Artikel 16.10 – VTS (Vessel Traffic Service)***

(in miljoen BEF)

initiële raming	aangepaste raming	inning	inningsgraad
58,0	124,1	98,8	79,6 %

Volgens het departement zijn de minderontvangsten op het ontvangstenartikel 64.20.16.10 voornamelijk het gevolg van de weigering van

drie grote rederijen om de facturen te betalen van het Loodswezen Oostende voor het VTS (het verkeersbegeleidingssysteem, ook bekend als VBS). Deze weigering dateert van april 1996, zijnde de datum waarop het decreet dat de VBS-vergoeding introduceerde([67]) effectief in werking is getreden. De rederijen trachten langs de Raad van State vrijstelling te bekomen van de VBS-vergoeding op grond van het feit dat hun schepen geen gebruik maken van de informatie van de Schelderadarketen en geen loods aan boord nemen. Momenteel heeft de Raad van State in deze zaak nog geen uitspraak ten gronde gedaan. Het bedrag van de gederfde vergoedingen zou voor 1996 en 1997 respectievelijk 12,2 miljoen BEF en 34 miljoen BEF bedragen. Een tweede reden voor de lagere ontvangsten ligt in de vertraging van de facturatie van de VBS-vergoedingen bij het Loodswezen Antwerpen.

Programma 99.10 – Interdepartementale bestaansmiddelen

- ***Artikel 76.04 – Opbrengst uit vervreemding en beheer van administratieve gebouwen en hun aanhorigheden (toegewezen ontvangsten)***

(in miljoen BEF)

geraamde ontvangsten	inning	inningsgraad
15,0	160,3	1.068,7 %

Twee uitzonderlijke ontvangsten verklaren de aanzienlijke meerontvangsten op dit artikel. Enerzijds heeft het BLOSO 28 miljoen BEF betwiste huurachterstallen betaald voor de huisvesting in 1994 en 1995 in het Warandeberggebouw, Koloniënstraat, 29-31. Anderzijds heeft de rechtsopvolger van de NV Gimo-Hold-Martelarenplein 97 miljoen BEF gestort als eenmalige opstalvergoeding voor gronden en gebouwen op het Martelaarsplein te Brussel.

[67] Het decreet van 19 april 1995 betreffende de organisatie en de werking van de loodsdienst van het Vlaams Gewest en betreffende het brevet van havenloods (Belgisch Staatsblad van 5 september 1995). De tarieven van de VBS-vergoeding werden vastgelegd bij besluit van de Vlaamse regering van 28 februari 1996 (Belgisch Staatsblad van 29 maart 1996), dat in werking trad op 1 april 1996.

HOOFDSTUK 2. – UITGAVEN

AFDELING 1. – BEGROTINGSKREDIETEN

A. KREDIETVORMING

1. De kredieten van de uitgavenbegroting

De betaalkredieten omvatten de kredieten die aanwendbaar zijn voor de ordonnancering van uitgaven. Zij worden onderverdeeld in niet-gesplitste kredieten, ordonnanceringskredieten en variabele kredieten.

De kredietmassa niet-gesplitste kredieten eigen aan het begrotingsjaar 1997 is samengesteld uit kredieten afkomstig van de oorspronkelijke begroting, de aanpassingsbladen, een aantal fusioneerbare overdrachten in afwijking van artikel 34 van de comptabiliteitswet en transferten binnen de begroting. De bijlage geeft de opbouw van deze kredieten weer, zowel van de vastleggings- als van de ordonnanceringskredieten (p. 342).

De ordonnanceringskredieten omvatten de in 1997 nieuw toegestane ordonnanceringskredieten en de overgedragen ordonnanceringskredieten.

De massa variabele kredieten bestaat uit de ongebruikte kredietsaldi op het einde van 1996 enerzijds, en de nieuwe ontvangsten anderzijds.

De bijlage bevat een overzicht per programma van de aanwending van de kredieten van het lopende begrotingsjaar (vastleggings- of ordonnanceringskrediet, bedrag vastlegging of ordonnancering, procentuele aanwending van vastleggings- of ordonnanceringskredieten), dit zowel voor de vastleggings- als de ordonnanceringskant(p. 355). De samenvatting van alle verrichtingen geeft het volgende resultaat (in miljoenen BEF):

	vastleggings-krediet	vastgelegd	procentuele aanwending	ordonnance-ringskrediet	geordon-nanceerd	procentuele aanwending
Niet-gesplitste kredieten	529.036,1	517.999,5	97,9	534.975,0	505.144,4	94,4
Gesplitste kredieten	35.499,9	32.528,8	91,6	34.206,0	26.799,5	78,3
Variabele kredieten	8.493,2	3.464,0	40,8	8.704,7	2.286,5	26,3
Bijkredieten vorige jaren	505,2	472,9	93,6	505,2	397,7	78,7
Totaal	**573.534,4**	**554.465,3**	**96,7**	**578.391,0**	**534.628,2**	**92,4**

De niet-gesplitste kredieten overgedragen van het begrotingsjaar 1996 (gewone overdrachten met toepassing van het bovengenoemde artikel 34) blijven gescheiden van de nieuwe kredieten voor 1997 en worden afzonderlijk gecomptabiliseerd. De bijlage bij dit boek geeft voor de overgedra-

gen kredieten telkens het bedrag, de aangerekende ordonnanceringen en de procentuele aanwending (p. 369). De onderstaande tabel vat de verrichtingen op de overgedragen kredieten samen (in miljoen BEF):

	overgedragen krediet	**geordonnanceerd**	**aanwending**
Niet-gesplitste kredieten	19.728,3	14.298,3	72,5 %
Bijkredieten vorige jaren	74,9	54,7	73,1 %
Totaal:	**19.803,1**	**14.353,0**	**72,5 %**

2. Kredietbewegingen

2.1. Algemeen

Het decreet van 20 december 1996 houdende de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1997 stelde de initiële begroting 1997 vast. Het decreet van 8 juli 1997 houdende aanpassing van de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1997 heeft die initiële begroting aangepast.

Verder kreeg het Rekenhof tijdens het begrotingsjaar 27 besluiten tot kredietherverdelingen voorgelegd, waaronder een aantal decretale, gebaseerd op bepalingen uit de begrotingsdecreten die ook herschikkingen over de programma's heen mogelijk maken. Daarbuiten waren er de gewone herverdelingen, die op grond van artikel 15 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit, *binnen* de decretaal vastgestelde grenzen van de programma's, kredieten herschikten.

Het aantal *kredietbewegingen* (overschrijvingen van kredieten tussen twee verschillende basisallocaties) bedroeg 519 voor het begrotingsjaar 1997, wat ongeveer een status quo betekent ten opzichte van het begrotingsjaar 1996 (520 kredietbewegingen).

Op grond van gegevens uit het financieel systeem van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, geeft de onderstaande tabel een overzicht van de evolutie van de bij de herverdelingen betrokken bedragen. Hij somt de totalen van de vastleggings- en ordonnanceringskredieten op, ongeacht of het al dan niet gesplitste kredieten betreft (zie ook de grafiek op p. 68).

(in BEF)

jaar	**vastleggingskrediet**	**ordonnanceringskrediet**
1991	20.496.807.940	20.586.107.935
1992	8.561.134.802	10.495.696.511
1993	13.451.729.771	13.829.629.771
1994	12.601.617.363	13.802.971.363
1995	8.593.585.409	10.343.700.000
1996	8.418.100.000	10.005.900.000
1997	9.578.430.000	11.013.630.000

Voor de begrotingsjaren 1994 tot en met 1997 splitst de onderstaande tabel de bedragen uit in decretale of gewone herverdelingen.

(in BEF)

	vastleggingskredieten	**ordonnanceringskredieten**
1994		
decretaal	8.773.871.363	11.909.071.363
artikel 15	3.827.800.000	1.893.900.000
1995		
decretaal	7.545.000.000	9.047.100.000
artikel 15	1.048.585.409	1.296.600.000
1996		
decretaal	6.388.900.000	8.082.000.000
artikel 15	2.029.200.000	1.923.900.000
1997		
decretaal	6.721.300.000	8.447.900.000
artikel 15	2.857.130.000	2.565.730.000

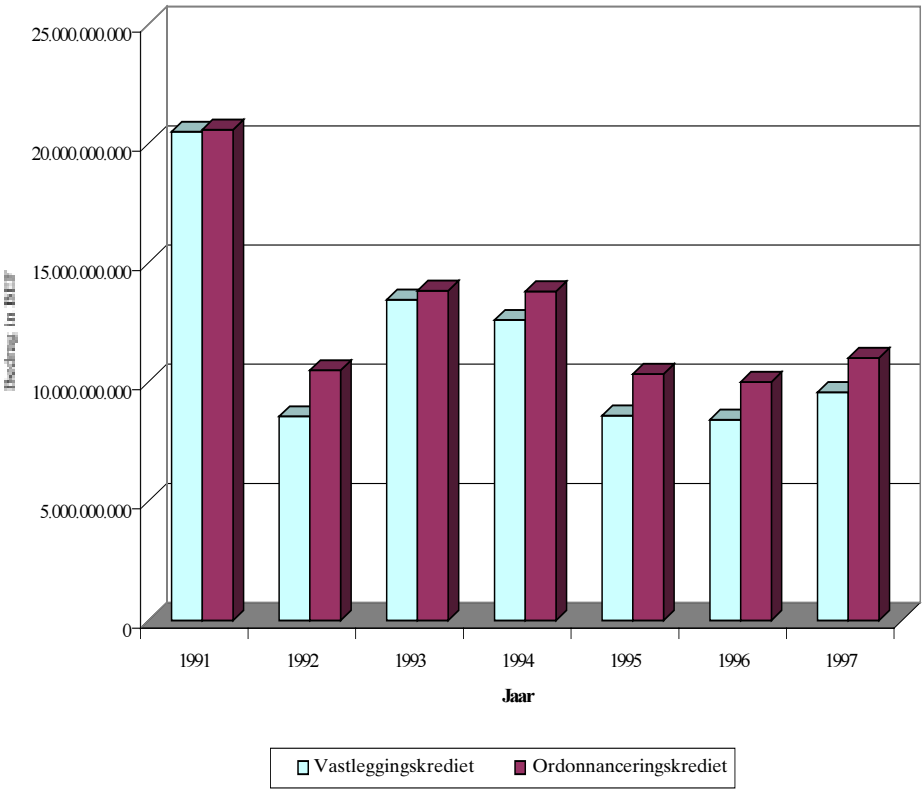

2.2. Herverdelingen van begrotingskredieten 1997

2.2.1. Wetgeving

De kredietherverdelingen vermeld onder punt 2.1 steunen op artikel 15 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit (gewone herverdelingen) of op bijzondere decretale bepalingen (decretale of speciale herverdelingen). Op grond van artikel 15 kan de ordonnancerende minister binnen de perken van het programma vrij de kredieten herschikken, mits de kredietherschikking zich voordoet tijdens het begrotingsjaar en de minister bevoegd voor begroting zijn toestemming verleent. De bijzondere decreetsbepalingen, die de rechtsgrond bieden voor de decretale of speciale herverdelingen, kunnen machtiging verlenen tot:

- kredietherverdelingen over verschillende programma's heen;
- kredietoverdrachten([68]);
- de verdeling van provisionele kredieten bij besluit van de Vlaamse regering of bij ministerieel besluit.

2.2.2. Overzicht van de opmerkingen over herverdelingen

Sinds de afsluiting van zijn negende boek heeft het Rekenhof het Vlaams Parlement twee brieven met de volgende inhoudelijke opmerkingen over herverdelingen gestuurd:

- een als kredietdonor fungerende basisallocatie bevatte onvoldoende kredieten om de geplande herverdeling uit te voeren([69]);
- Een nieuw gecreëerde basisallocatie kreeg in strijd met het principe van de begrotingsspecialiteit geen tekstomschrijving([70]).

Verder stelde het Rekenhof in diverse besluiten formele en legistieke tekortkomingen vast. Bovendien werden sommige besluiten laattijdig overgelegd aan het Rekenhof. Een dergelijke laattijdige overlegging leidt tot kredietoverschrijdingen, die aanleiding kunnen geven tot vertragingen bij het viseren van ordonnanties en het ontstaan van verwijlinteresten.

---

[68] In afwijking van artikel 35, § 1, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit en het koninklijk besluit van 4 februari 1988 tot vaststelling van de modaliteiten en voorwaarden volgens welke gesplitste kredieten overgedragen kunnen worden naar het volgende jaar.

[69] Besluit van de Vlaamse regering van 3 juni 1997 tot herverdeling van basisallocaties van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1997.

[70] Besluit van de Vlaamse regering van 25 november 1997 tot herverdeling van basisallocaties van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1997.

2.3. Beslissingen van de Vlaamse regering waarbij zij nieuwe uitgaven of uitgaven boven de begrotingskredieten machtigt

Sinds 10 mei 1995 heeft de Vlaamse regering geen gebruik meer gemaakt van de procedure van artikel 44 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit. Volgens dit artikel kan de Vlaamse regering in dringende gevallen, veroorzaakt door uitzonderlijke of onvoorzienbare omstandigheden, bij gemotiveerde beslissing machtiging verlenen tot het vastleggen, ordonnanceren en betalen van uitgaven boven de limieten van de begrotingskredieten of, bij ontstentenis van kredieten, ten bedrage van het door de beslissing vastgestelde bedrag. De tekst van deze begrotingsbeslissing moet onmiddellijk worden meegedeeld aan het Rekenhof, dat onverwijld zijn opmerkingen aan het Vlaams Parlement stuurt.

B. EVOLUTIE VAN DE UITSTAANDE VASTLEGGINGEN 1996-1997

De onderstaande tabel geeft de uitstaande vastleggingen weer per departement voor de jaren 1996 en 1997. Deze uitstaande vastleggingen hebben betrekking op de nog niet geordonnanceerde vastleggingen genomen op gesplitste en variabele vastleggingskredieten.

(in BEF)

	evolutie encours 1996-1997			
departement	**1.1.1996**	**31.12.1996**	**1.1.1997**	**31.12.1997**
Dept. 0 – Hogere entiteiten	160.829.813,0	163.072.415,0	163.072.415,0	70.399.412,0
Dept. 1 – Coördinatie	611.978.734,0	1.352.375.571,0	61.146.627,0	92.348.080,0
Dept. 2 – Algemene Zaken en Financiën	694.763.235,0	341.494.580,0	341.494.580,0	1.908.900.822,0
Dept. 3 – Onderwijs	310.242.126,0	336.080.236,0	336.080.236,0	294.371.966,0
Dept. 4 – Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur	2.856.779.702,0	1.537.406.718,0	1.497.486.404,0	1.388.260.404,0
Dept. 5 – Economische Zaken, Werkgelegenheid, Binnenlandse Zaken en Landbouw	7.656.420.963,0	8.216.069.765,0	7.621.504.621,0	8.123.220.281,0
Dept. 6 – Leefmilieu en Infrastructuur	32.517.583.975,0	33.911.817.677,0	33.911.817.677,0	34.839.729.808,0
Dept. 7 – Wetenschap, Innovatie en Media	0,0	0,0	1.331.149.258,0	2.019.459.312,0
Dept. 9 – Interdepartementaal	0,0	1.099.191,0	1.099.191,0	6.054.807,0
algemeen totaal	**44.808.598.548,0**	**45.859.416.153,0**	**45.264.851.009,0**	**48.742.744.892,0**

In 1996 nam het totale uitstaande bedrag vastleggingen toe met 2,3 %. Bij de overgang van 1996 naar 1997 ging 594,6 miljoen BEF uitstaande vastleggingen over van de diensten van algemeen bestuur (basisallocatie 51.10.01.01, *Programma's impulsgebieden en regionaal economisch beleid*) naar de Vlaamse openbare instelling FEERR-MGO. Dit vertaalde zich in een vermindering van de uitstaande vastleggingen bij het departement Economische Zaken, Werkgelegenheid, Binnenlandse Zaken en Landbouw. Voorts verhuisde 1.331,2 miljoen BEF uitstaande vastleggingen van van het departement Coördinatie (1.291,3 miljoen BEF) en het

departement WVC (39,9 miljoen BEF) naar het nieuwe departement Wetenschap, Innovatie en Media.

Van 1 januari 1997 tot 31 december 1997 stegen de uitstaande vastleggingen met 6,3 %. De grootste stijgingen situeerden zich bij de departementen Algemene Zaken en Financiën en Wetenschap, Innovatie en Media. De stijging bij het departement Algemene Zaken en Financiën is voornamelijk het gevolg van de vastleggingen op het fonds voor economische impulsprogramma's (1.186,9 miljoen BEF vastleggingen en 62 miljoen BEF ordonnanceringen) en op de basisallocaties 24.70.40.70, *Huurcompensatie aan openbare besturen en instellingen, het Vlaams Woningfonds en aan de door de VHM erkende vennootschappen ten behoeve van minder gegoede gezinnen (dossiers m.b.t. alternatieve financiering)*(stijging van 0 BEF tot 293 miljoen BEF), en 24.70.41.10, *Dotatie aan het Universitair Ziekenhuis Gent voor uitgaven inzake sectoriële programmatie* (Stijging van 0 BEF tot 129 miljoen BEF). De stijging bij het departement Wetenschap, Innovatie en Media situeert zich voornamelijk bij de basisallocaties 71.10.12.24, *Uitgaven in het kader van de internationale wetenschappelijke samenwerking* (Stijging van 438,1 miljoen BEF tot 625,5 miljoen BEF), 71.10.12.29, *Beleidsgericht onderzoek* (stijging van 0 BEF tot 400 miljoen BEF), en 71.30.12.28, *Prevalorisatieonderzoek – basisonderzoek* (stijging van 0 BEF tot 113 miljoen BEF).

C. AANWENDING VAN DE KREDIETEN

De onderstaande paragrafen geven per organisatieafdeling (OA), programma en soort krediet (niet gesplitst krediet (ngk), gesplitst krediet (gk), bijkredieten vorige jaren (bvj), variabel krediet (vrk)) de cijfers van de vastleggingen en ordonnanceringen in 1997 (in miljoen BEF). De voorstelling volgt de indeling van de algemene uitgavenbegroting per departement en per organisatieafdeling.

Bij sommige programma's staat commentaar over basisallocaties (BA) van dat programma of over het programma in zijn geheel. Deze commentaren slaan op opvallende onderaanwendingen van de budgettaire middelen of op opmerkingen die het Rekenhof in de loop van het voorbije jaar heeft geformuleerd naar aanleiding van het wettelijkheidsonderzoek van de uitgaven.

1. Hogere entiteiten

OA 00 – Vlaams Parlement

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 00.10 **Dotatie aan het Vlaams Parlement**	ngk	1.758,1	1.754,0	99,8	1.758,1	1.754,0	99,8

OA 01 – Vlaamse regering

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 01.10	ngk	18,2	18,0	98,9	18,2	14,4	78,9
Algemene werkingskosten	gk	66,8	66,8	100,0	169,8	95,0	56,0
	bvj	3,1	3,1	100,0	3,1	1,4	43,6

OA 02 – Minister-President

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 02.10	ngk	140,2	132,3	94,4	140,2	123,1	87,8
Algemene werkingskosten	gk	0,0	0,0	0,0	1,2	1,0	82,6

OA 03 – Minister Vice-President – Vlaams Minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke Kansenbeleid

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 03.10	ngk	159,1	158,6	99,7	159,1	142,9	89,8
Algemene werkingskosten							

OA 04 – Vlaams Minister van Leefmilieu en Tewerkstelling

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 04.10	ngk	100,8	100,8	100,0	100,8	87,2	86,5
Algemene werkingskosten							

OA 05 – Vlaams Minister van Cultuur, Gezin en Welzijn

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 05.10	ngk	112,0	112,0	100,0	112,0	106,9	95,4
Algemene werkingskosten	bvj	0,8	0,8	98,0	0,8	0,8	98,0

OA 06 – Vlaams minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 06.10	ngk	79,2	79,2	100,0	79,2	67,3	85,0
Algemene werkingskosten							

OA 07 – Vlaams Minister van Economie, KMO, Landbouw en Media

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 07.10	ngk	79,5	79,5	100,0	79,5	71,9	90,4
Algemene werkingskosten	bvj	0,2	0,1	66,2	0,2	0,1	66,2

OA 08 – Vlaams Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 08.10	ngk	77,3	77,3	100,0	77,3	64,3	83,2
Algemene werkingskosten	bvj	0,2	0,2	97,2	0,2	0,2	97,2

OA 09 – Vlaams Minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 09.10	ngk	80,0	80,0	100,0	80,0	71,3	89,1
Algemene werkingskosten							

Totaal van de hogere entiteiten

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
Algemene werkingskosten	ngk	2.604,4	2.591,7	99,5	2.604,4	2.503,3	96,1
van de hogere entiteiten	gk	66,8	66,8	100,0	171,0	96,0	56,1
	bvj	4,3	4,2	97,7	4,3	2,5	58,1

2. Departement Coördinatie

OA 11 – Administratie Kanselarij en Voorlichting

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 11.10	ngk	630,6	625,1	99,1	630,6	286,3	45,4
Brusselse aangelegenheden	gk	29,2	21,7	74,2	20,0	20,0	100,0
programma 11.20	ngk	358,9	351,6	98,0	358,9	153,9	42,9
Kanselarij en voorlichting							
programma 11.30	ngk	10,0	9,3	93,1	10,0	0,7	6,7
Uitgaven met betrekking tot de staatshervorming							
programma 11.40	ngk	61,1	59,5	97,3	61,1	25,2	41,3
Gelijke Kansenbeleid							
programma 11.50	ngk	743,6	15,4	2,1	743,6	12,8	1,7
Permanente vorming en evaluatie							

- *PR 11.50, BA 32.01 – Allerhande subsidies met betrekking tot permanente vorming en innovatie*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
ngk	665,0	0,0	0 %

De niet-aanwending is te wijten aan het laattijdig opstarten van projecten voor permanente vorming en innovatie ingevolge een blokkering van de betrokken dossiers bij de Europese Commissie.

OA 12 – Administratie Buitenlands Beleid

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 12.10	ngk	831,1	703,1	84,6	860,5	284,9	33,1
Algemene externe betrekkingen	gk	225,0	61,3	27,3	105,0	28,0	26,7
	bvj	10,0	10,0	100,0	10,0	0,0	0,0

Overeenkomstig artikel 55 van de wetten op de rijkscomptabiliteit moeten de toelagebesluiten duidelijk omschrijven waarvoor de toelagen worden verleend en hoe de subsidietrekker het gebruik ervan moet verantwoorden. Ter uitvoering van die bepalingen bevatten de toelagebesluiten een aantal verplichtingen, waaraan de toelagetrekker moet voldoen vooraleer de subsidie kan worden vereffend. In enkele gevallen stelde het Rekenhof vast dat de subsidietrekker niet alle verplichtingen opgenomen in het individuele toelagebesluit vervulde of dat de ingediende verantwoordingsstukken ontoereikend waren:

- Het Rekenhof weigerde op 3 juni 1997 zijn visum voor het saldo van de subsidie voor het cultureel ambassadeursschap 1996 van een VZW wegens onvoldoende verantwoordingsstukken. De Vlaamse Minister-President legde op 16 juli 1997 de ontbrekende verantwoordingsstukken voor, waarop de uitbetaling van het subsidiesaldo volgde.

- Het Rekenhof weigerde op 9 juni 1997 zijn visum voor de tegemoetkoming in de inschrijvingskosten van buitenlandse studenten van een VZW, omdat die geen kosten kon bewijzen. De Vlaamse Minister-President legde op 5 november 1997 de kostenbewijzen voor, waarna de subsidie alsnog werd vereffend.

- Op 10 juli 1997 weigerde het Rekenhof de uitbetaling van het saldo van een subsidie voor het cultureel ambassadeurschap van een museum (100.000 BEF), omdat de betrokken VZW één van de opgelegde tentoonstellingen niet had gerealiseerd. De Vlaamse Minister-President gaf op 21 oktober 1997 toe dat de VZW niet alle verplichtingen had vervuld. Op 24 december 1997 ging hij dan ook in op de vraag van het Rekenhof om terugvordering van een gedeelte van het al uitgekeerde subsidievoorschot (62.362 BEF).

3. Departement Algemene Zaken en Financiën

OA 20 – Departement AZF (Algemeen)

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 20.10 Algemene departementale uitrustingskosten	vrk	2,4	0,0	0,0	2,4	0,0	0,0

OA 24 – Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 24.10	ngk	710,8	461,5	64,9	723,5	331,5	45,8
Algemene financiële logistiek	vrk	4.203,6	1.189,9	28,3	4.250,4	66,7	1,6

- *PR 24.10, BA 32.01 – Doorstorting aan de "Intercommunale Maatschappij van de Linker Scheldeoever" van onroerende voorheffing en/of registratierechten*

  Op 20 januari 1997 onderwierp de administratie een ordonnantie voor 12.700.000 BEF aan het visum van het Rekenhof. Het betrof de dotatie voor 1996 aan de Intercommunale Maatschappij van de Linker Scheldeoever (IMALSO), bestaande in de doorstorting van onroerende voorheffing en registratierechten. Op 5 maart 1997 deelde het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting mee dat het de ordonnantie niet kon viseren daar de voorwaarde voor uitbetaling opgenomen in het toelagebesluit, niet was vervuld, met name de doorstorting door de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen van hun aandeel in de onroerende voorheffing. Het drong dan ook aan op een grondige controle door de administratie zelf op het vervuld zijn van alle voorwaarden voor uitbetaling van de toelage vóór de voorlegging van de betrokken ordonnantie aan het visum. De minister heeft geantwoord dat de verantwoordingsstukken zo spoedig mogelijk zouden worden bezorgd. Bij gebrek aan verantwoordingsstukken heeft het Rekenhof op 27 januari 1998 de betrokken ordonnantie echter geannuleerd. Op 12 februari 1998 legde het departement een nieuwe ordonnantie voor. Aangezien de bijgevoegde verantwoordingsstukken aantoonden dat de provincies hun aandeel inmiddels hadden doorgestort, heeft het Rekenhof zijn visum verleend.

- *PR 24.10, BA 70.90 – Uitgaven voor eenmalige investeringen en het nemen van participaties*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
ngk – vk	3.979,5	1.186,9	29,8 %
vrk – ok	3.979,5	62,0	1,6 %

In 1997 werd op dit krediet 350 miljoen BEF vastgelegd ten voordele van de Vlaamse Vervoermaatschappij (VVM) voor de aankoop van trams (tweede lot). De betalingen (ordonnanceringen) zullen naar alle waarschijnlijkheid echter pas na 1999 plaatsvinden. De leveringen zijn voorzien vanaf november 1999.

Aangaande hetzelfde krediet, heeft het Rekenhof de uitbetaling van de eerste schijf van 10 miljoen BEF van een *toelage* (en geen participatie) van 100 miljoen BEF overeenkomstig een beslissing van de Vlaamse regering van 25 juli 1997 ten voordele van de VZW Topsporthal Gent niet geviseerd, wegens de foutieve aanrekening ervan op basisallocatie 24.10.70.90. De economische classificatie 70 slaat immers op investeringen en desinvesteringen. De aanrekening als toelage dient in casu te geschieden op een basisallocatie met classificatie 52 (kapitaaloverdrachten aan privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van gezinnen). Een dergelijke basisallocatie is evenwel niet voorhanden in programma 24.10. Op 6 oktober 1998 wees het Rekenhof erop dat een herverdelingsbesluit een passende basisallocatie dient te creëren.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 24.20 Pensioenvoorzieningen	ngk	1.300,0	1300,0	100,0	1.300,0	1.300,0	100,0

De VZW Egalisatiefonds voor de responsabiliseringsbijdrage van de Vlaamse Gemeenschap

Het Rekenhof heeft het pensioenfonds VZW Egalisatiefonds voor de responsabiliteitsbijdrage van de Vlaamse Gemeenschap na twee volledige werkjaren ter plaatse onderzocht. Hoewel de interne werking van deze VZW, die in essentie doorgeefluik is van de Vlaamse bijdrage in het federale pensioenfonds, grosso modo bevredigend is, heeft het Rekenhof enkele opmerkingen geformuleerd die de bestaansgrond van de VZW zelf raken, onder meer de moeilijkheden bij het berekenen en bereiken van het bij beheersovereenkomst vooropgestelde rendement van de beleggingsactiviteiten. De minister heeft nog niet gereageerd op de opmerkingen van het Rekenhof.

1. Rechtsgrond

Terwijl de uitbetaling van de pensioenen een federale aangelegenheid is gebleven([71]), hebben de Gewesten en Gemeenschappen verregaande bevoegdheden verkregen inzake personeelsbeleid. Hun beslissingen terzake kunnen de hoogte van de door de federale Staat te betalen pensioenen beïnvloeden zonder dat de federale overheid inspraak heeft. Om de Gemeenschappen en de Gewesten bij dergelijke beslissingen te responsabiliseren, heeft de bijzondere wetgever ze op 27 april 1994 verplicht jaarlijks een bijdrage te storten aan het Fonds voor Overlevingspensioenen([72]).

---

[71] Artikel 179 van de gecoördineerde Grondwet en artikel 87, §3, van de bijzondere wet op de hervorming van de instellingen.

[72] Bijzondere wet van 27 april 1994 tot instelling van een responsabiliseringsbijdrage ten laste van sommige werkgevers van de openbare sector.

De Vlaamse decreetgever heeft de Vlaamse regering op 6 juli 1994 gemachtigd toe te treden tot een *VZW Egalisatiefonds voor de responsabiliteitsbijdrage van de Vlaamse Gemeenschap*, die zou worden opgericht om uitvoering te geven aan de bijdrageverplichting van de Vlaamse Gemeenschap([73]). De Vlaamse Gemeenschap zou in haar begroting telkenjare een dotatie voor de VZW inschrijven. Sinds haar oprichting op 28 november 1994, bestaat de werking van de VZW erin met haar dotatie de jaarlijkse responsabiliseringsbijdrage te betalen en het overschot te beleggen om een reserve te vormen([74]). Deze reservevorming heeft tot doel een te grote bezwaring van latere uitgavenbegrotingen te vermijden([75]). De onderstaande tabel toont de aangroei van deze reserve sinds de oprichting.

jaar	te betalen bijdrage	stortingen	saldo	reserve
1994	367.784.136	367.800.000	15.864	15.864
1995	372.818.605	1.117.500.000	744.681.395	744.697.259
1996	339.670.582	1.150.000.000	810.329.418	1.555.026.677
1997	350.000.000	1.300.000.000	950.000.000	2.505.026.677
1998	370.000.000	1.340.000.000	970.000.000	3.475.026.677

2. Algemene opmerkingen van het Rekenhof

1.465.374

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting op 2 juni 1998 de opmerkingen medegedeeld resulterende uit zijn onderzoek naar de werking en het gebruik van de ter beschikking gestelde middelen ter plaatse in de VZW Egalisatiefonds.

Aangezien de activiteiten van de VZW duidelijk meer inhouden dan het louter doorstorten van de responsabiliteitsbijdrage, heeft het Rekenhof aangedrongen op een jaarlijkse rapportering aan het Vlaams Parlement over de werking en de resultaten van de VZW([76]).

Het Rekenhof heeft de minister er tevens op gewezen dat de reservevorming geschiedt met ontleende middelen. In de periode 1995-1997 had de Vlaamse regering immers geen overschot op haar begroting, maar kampte ze met een financieringstekort. Tegenover de reservevorming van de VZW stond m.a.w. een aangroei van de Vlaamse overheidsschuld([77]), dit terwijl de afbouw van die schuld een van de beleidsprioriteiten vormde.

---

[73] Artikel 17 van het decreet van 6 juli 1994 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1994. De Vlaamse Gemeenschap is de enige overheid die voor de storting van de responsabiliseringsbijdrage een speciale VZW in het leven heeft geroepen.

[74] De VZW is dus geen eigenlijk pensioenfonds in de zin van de voorzorgsinstelling bedoeld in het koninklijk besluit van 14 mei 1985. Zij is in essentie een doorgeefluik van gelden.

[75] De middelenaangroei zal na 2000 minder sterk zijn dan nu en de uitgaven zullen soms sneller stijgen dan de inkomsten.

[76] Tot op heden is immers enkel voor wat de statuten (zie verder punt 2) en de controlemodaliteiten betreft in een dergelijke rapportering voorzien. Informatie over de wijze waarop de VZW over de haar toegekende gelden beschikt, de evolutie van het fonds, het beleggingskader, enz., bereikt het parlement niet.

[77] Er is zelfs sprake van een negatief resultaat. De VZW belegde de middelen aan een rendement van ongeveer 5 %, terwijl de Vlaamse Gemeenschap gemiddeld ruim 6 % diende te betalen voor de financiering van haar tekort.

De Vlaamse regering heeft de VZW op 12 juni 1995 wat de vergoedingen van de beheerders, commissarissen en opdrachthouders betreft, gecatalogiseerd in categorie III van het besluit van de Vlaamse regering van 27 januari 1988([78]). Hoewel deze indeling moet worden gemotiveerd ten aanzien van zeven welbepaalde criteria, kan in casu enkel het criterium hoegrootheid van het budget ingeroepen worden([79]). Het Rekenhof heeft de minister bijgevolg om een verdere motivering gevraagd([80]). Bovendien heeft het onderliggende besluit het enkel over personen die door de Vlaamse regering zijn aangewezen, benoemd of aangeduid. Aangezien de VZW een aparte rechtspersoon is, die noch bij decreet, noch bij besluit van de Vlaamse regering is opgericht, komen enkel de commissarissen en de revisor voor de onderhavige vergoedingen in aanmerking([81]).

3. Statutaire bepalingen van de VZW

De statuten van de VZW, onder nummer 11838/95 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 13 juni 1995, vermelden als statutaire opdracht: de responsabiliseringsbijdrage betalen en het overschot van de middelen beleggen. Tot opmerkingen van het Rekenhof gaven de volgende artikelen aanleiding:

- artikel 16, dat stelt dat de raad van beheer de effectieve beleggingsbeslissingen neemt;

- artikel 17, dat enerzijds stelt dat het dagelijks bestuur de beslissingen van de raad van beheer uitvoert *bijgestaan door het departement* (de facto heeft de Vlaamse Gemeenschap twee van haar ambtenaren ter beschikking van de VZW gesteld) en dat anderzijds een adviescomité heeft ingesteld.

Het Rekenhof heeft de minister gevraagd op welke decretale of reglementaire basis de Vlaamse regering ambtenaren ter beschikking kan stellen van een privaat organisme.

---

[78] Besluit van de Vlaamse regering van 27 januari 1988 houdende sommige maatregelen tot harmonisatie van de toelagen en presentiegelden aan commissarissen, gemachtigden van financiën, afgevaardigden van de Vlaamse regering, voorzitters en leden van niet-adviserende bijzondere commissies of van raden van bestuur van instellingen en ondernemingen die onder de Vlaamse regering behoren, artikel 3, § 1.

[79] Het criterium *verantwoordelijkheid* speelt geen rol, aangezien de beleggingen geschieden in weinig risicovol papier. Evenmin kan het criterium *vereiste bijzondere kennis* de indeling motiveren, aangezien de gespecialiseerde kennis in hoofde van de beheerders en praktische bestuurders niet aanwezig is (zie verder punt 2.2).

[80] Hoewel de minister zich uiteindelijk met de indeling akkoord verklaarde, blijkt uit haar brief van 4 april 1995 dat ook zij vond dat categorie III nogal hoog was.

[81] De voorzitter, de leden van de raad van beheer, de secretaris en de boekhouder zijn aangeduid door de algemene vergadering van de VZW en niet door de Vlaamse regering. Overigens stelt artikel 12, derde lid, van de statuten van de VZW dat het mandaat van beheerder onbezoldigd is. Het Rekenhof heeft dan ook de toekenning aan de voorzitter van de raad van bestuur van toelagen, andere dan presentiegelden en vergoedingen voor reis- en verblijfkosten, in vraag gesteld.

Uit de notulen van de raad van beheer blijkt voorts niet wie effectief de beleggingsbeslissingen neemt. De notulen geven de indruk dat de concrete beslissingen gewoon aan de raad medegedeeld worden([82]).

Het Rekenhof heeft ook opgemerkt dat de werking van het adviescomité niet nader is bepaald. Daar de beheerders van de VZW ambtenaren zijn die in hun normale ambtelijke taken niet direct bij beleggingen of financiële transacties zijn betrokken, is de precisering en institutionalisering van de functie en werking van het adviescomité, evenals van de band ervan met de VZW, aangewezen([83]). Dit geldt a fortiori nadat werd vastgesteld dat de VZW medio december 1997 ongeveer 20 % van haar middelen had belegd in risicodragend papier.

Vanaf juli 1997 heeft de VZW maandelijks een bedrag van 405.084 BEF ontvangen met de mededeling *pensioenbijdrage*. Dit bedrag zou betrekking hebben op de bijdragen die de ministers (als Vlaams parlementslid) en hun werkgever (het Vlaams Parlement) normaliter stortten aan het pensioenfonds van het parlement, maar die door het aflopen van het onderliggende protocol op 30 juni 1997 niet meer konden plaatsvinden. De VZW zou de bedragen in afwachting van een oplossing voor de pensioenproblematiek van de ministers tijdelijk *parkeren*. De VZW zou het bedrag, gekapitaliseerd aan 5,25 % (het vereiste rendement), moeten terugstorten zodra een oplossing zou zijn gevonden. Los van het feit dat deze opdracht niet in de decretale of statutaire opdracht van de VZW past, heeft het Rekenhof opgemerkt dat de bestemming en aanwendingswijze van deze bedragen niet bepaald is([84]). Bovendien hebben het Vlaams Parlement en de Vlaamse regering op 5 januari 1998 een protocol gesloten houdende bepalingen inzake het statuut van de leden van de Vlaamse regering. Het Rekenhof heeft dan ook op de integrale terugstorting van de *pensioenbijdragen* aangedrongen.

4. Beheersovereenkomst

Ter uitvoering van artikel 3, § 4, van de statuten heeft de VZW op 1 juni 1995 een beheersovereenkomst afgesloten met de Vlaamse regering, waarin de onderlinge beheersvoorwaarden en verplichtingen nader zijn gespecificeerd.

Behalve de doorstorting van de jaarlijkse responsabiliseringsbijdrage aan het Fonds voor Overlevingspensioenen, verplichtte de VZW zich ertoe een *nauwkeurige* projectie te maken van de vermoedelijke lasten van de volgende vijf jaar en een *indicatieve* projectie van de lasten voor de komende tien jaar.

---

[82] Zo besliste de raad van beheer op 18 december 1995 dat de voorzitter en de beheerder van de VZW op het ogenblik dat beleggingen dienden te gebeuren *aanwezig zullen zijn om de beslissing te nemen.*

[83] De contactnames met het adviescomité zijn sporadisch en informeel, en de verstrekte adviezen (3 in 1995 en 2 in 1996) waren nogal algemeen van aard. Het comité zou als financieel expert nochtans de meest optimale beleggingsstrategie moeten ondersteunen, temeer daar de VZW ervoor opteerde in eigen naam op te treden en geen overeenkomst met een derde te sluiten om de middelen in haar plaats te beleggen.

[84] De VZW heeft de bedragen op haar zichtrekening geplaatst, zodat het rendement niet wordt gehaald. Beleggen naar eigen goeddunken is immers onmogelijk wegens de onzekere terugbetalingsdatum.

De Vlaamse Gemeenschap van haar kant verplichtte zich ertoe de dotatie aan de VZW voor de vijfde van elke maand te storten

De beheersovereenkomst legde de beleggingen van de VZW een minimum *gemiddeld jaarlijks rendement over een periode van 4 jaar* op van 5,25 %. Verder mag de VZW nooit meer dan 20 % participeren in één financieel instrument en moet zij haar portefeuille behoorlijk spreiden over kortlopende, langlopende en andere beleggingsvormen([85]). Bij voorkeur dient te worden belegd in onder meer Vlaams overheidspapier.

Ten slotte heeft de beheersovereenkomst de VZW opgedragen te betalen belastingen te minimaliseren. Artikel 6, § 2, biedt de Vlaamse Gemeenschap zelfs de gelegenheid de overeenkomst te beëindigen als patrimoniumtaks geheven wordt op de bruto-activa van de VZW.

Daar een van de doelstellingen van de oprichting van de VZW erin bestond rekening te houden met de begrotingsimplicaties van de responsabiliseringsbijdrage in een lange-termijnvisie, beschouwt het Rekenhof de projectieopdracht als essentieel. Het heeft de minister er dan ook op gewezen dat de VZW deze fundamentele doelstelling niet heeft gerealiseerd.

De VZW heeft onder meer belegd in zogenaamde *Medium Term Notes* (MTN's). Dat zijn zuiver Vlaamse schuldbewijzen. De Vlaamse Gemeenschap heeft zodoende in haar eigen middelen belegd([86]). Zij betaalt dus intresten op haar eigen middelen. Voor de Vlaamse Gemeenschap betekent dit een kost in plaats van een opbrengst. Het Rekenhof heeft erop gewezen dat de VZW het voor rekening van de Vlaamse Gemeenschap behaalde rendement met dit element moet corrigeren.

Het Rekenhof heeft ten slotte vastgesteld dat bijna 3 jaar na de oprichting van de VZW nog steeds onduidelijkheid bestaat over de wijze waarop moet worden bepaald of de VZW de haar opgelegde verplichting inzake het te realiseren rendement haalt([87]). Bij haar berekeningen brengt de VZW de uitgaven die zij in het kader van haar opdracht doet, niet in mindering van het resultaat([88]). Bovendien vergelijkt de VZW het minimum te realiseren rendement met het boekhoudkundig financieel resultaat in plaats van met de marktwaarde van de portefeuille bij het einde van de evaluatieperiode. Het Rekenhof heeft dan ook aangedrongen op het scheppen van klaarheid terzake.

---

[85] Tot medio 1997 belegde de VZW vooral in lineaire obligaties en andere Belgische schuldtitels. Nadien heeft zij meer risicodragend kapitaal in haar portefeuille opgenomen, maar het aldus beleggen van veel grotere sommen zou niet alleen in strijd zijn met de beheersovereenkomst, maar ook een veel groter risico inhouden.

[86] Deze techniek is bij banken en andere financiële instellingen streng verboden, daar zij een vals beeld geeft van de werkelijke financiële toestand.

[87] Ook de raad van beheer heeft in zijn zitting van 10 september 1997 de vraag gesteld naar de vergelijkingsbasis voor de berekening van het verwachte rendement.

[88] De VZW trekt deze uitgaven af van het te realiseren rendement omdat zij er onterecht van uitgaat dat zij geen rendement moet halen op uitgaven.

Zoals de beheersovereenkomst het haar oplegde, heeft de VZW steeds geprobeerd te betalen belastingen te minimaliseren. Zo heeft zij verscheidene malen om vrijstelling van patrimoniumtaksen verzocht. Het departement van Financiën is daar niet op ingegaan. Bijgevolg heeft de VZW in 1996 bijna 2,8 miljoen BEF patrimoniumtaks betaald op een financieel resultaat van ongeveer 110 miljoen BEF (ongeveer 2,5 %)([89]). Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Financiën dan ook gevraagd of de Vlaamse Gemeenschap in de gegeven omstandigheden geen gebruik dient te maken van de contractuele opzegclausule (artikel 6, § 2).

5. Boekhouding en rekeningen

In de beheersverslagen over de werkingsjaren 1994, 1995 en 1996 heeft de VZW telkens herhaald dat zij voor haar boekhouding koos voor het systeem van de jaarrekeningwet ([90]).

Het Rekenhof heeft opgemerkt dat het de VZW uiteraard vrij staat deze keuze te maken. Eens deze keuze gemaakt, dient zij de wet echter integraal toe te passen. Het Rekenhof heeft evenwel een aantal verrichtingen vastgesteld die strijdig waren met deze wet:

- De raad van beheer heeft de gedetailleerde waarderingsregels, goedgekeurd op 18 december 1997, niet opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening([91]).

- De VZW heeft de bovengenoemde waarderingsregels overigens niet stelselmatig toegepast. Zo heeft zij de waardering van de vastrentende effecten op balansdatum van 31 december 1995 tegen actuariële waarde([92]) niet weerhouden bij de opmaak van de rekeningen 1996.

- De VZW heeft in de grootboekrekening *intrest pro rata op effecten* een pro rata van de intresten 1996 op effecten die maar in een volgend boekjaar zullen worden geïnd, geboekt van 16,1 miljoen BEF, in plaats van 18 miljoen BEF([93]). Het Rekenhof heeft om een verklaring voor dit verschil gevraagd.

- De gegevens van de balans en de resultatenrekening vloeien niet altijd zonder toevoeging of weglating voort uit de balans van de overeenkomstige rekeningen. Daartoe moeten alle verrichtingen gecomptabiliseerd worden (inclusief correcties en berekeningen aangaande het intrestprorata op de effectenportefeuille).

---

[89] Wegens aan het federale departement te wijten laattijdigheid, waren daar ook verwijlintresten bij. Ondanks protest, diende de VZW ook die intresten te betalen.

[90] Koninklijk besluit van 12 september 1983 tot uitvoering van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen.

[91] Overeenkomstig artikel 15 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen.

[92] Volgens de methode vervat in artikel 27bis, § 3, van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976.

[93] De tegenboeking van de geprorateerde intresten op effecten 1995 (28,5 miljoen BEF) minus het pro rata van de intresten 1996 (46.520.353 BEF).

- Het saldo 1996 van de grootboekrekening *vastrentende effecten* (1.577,8 miljoen BEF) en het bedrag in de balans 1996 (1.579,1 miljoen BEF) verschillen. De VZW dient terzake de nodige rectificaties aan te brengen in haar rekeningen.

6. Reactie van de minister

De Vlaamse Minister van Financiën heeft tot op heden niet op de opmerkingen van het Rekenhof gereageerd.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 24.30	gk	200,0	140,0	70,0	200,0	140,0	70,0
Waarborg	vrk	51,7	5,2	10,1	51,7	5,2	10,1
programma 24.40	ngk	15.765,6	15.735,1	99,8	15.783,9	15.734,9	99,7
Rechtstreekse schuld	bvj	10,9	10,9	99,9	10,9	10,9	99,9

De kredieten onder 24.40, *Rechtstreekse schuld*, zijn quasi volledig aangewend. Dit is het gevolg van de oprichting van het Vlaams Rente Egalisatie Fonds (VERF) op 31 december 1997. Volgens artikel 14, § 4, 1°, van het decreet van 16 december 1997 houdende bepalingen inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap bestaan de middelen van het VERF onder meer uit een dotatie die maximaal gelijk is aan het niet-opgebruikte saldo van de jaarlijks vastgestelde kredieten tot dekking van de lasten van de directe en indirecte schuld.

Ter uitvoering van artikel 42 van het decreet van 20 december 1996 houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1997 geschiedde op 2 december 1997 een herverdeling van basisallocaties om het overschot aan kredieten, in totaal 1.918,6 miljoen BEF, op verschillende basisallocaties van de programma's 24.40, *Rechtstreekse schuld*, en 24.80, *Indirecte schuld*, over te dragen naar basisallocatie 24.40.41.01, *Dotatie VERF*. Met een dotatiebesluit van 15 december 1998 werd ditzelfde bedrag overgeheveld naar het VERF.

- *PR 24.40, BA 21.01 – Rente van leningen*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
ngk	8.847,4	8.847,4	100 %

In de uitgavenbegroting bevat de basisallocatie 24.40.21.01 ten onrechte een swapbetaling van 24.025.890 BEF. Deze aanrekening moet worden geannuleerd ([94]) en uitgevoerd op thesaurierekening 87.42, overeenkomstig de informele procedure van de afdeling Financieel Management van het departement Accounting, Budgettering en

[94] Om de thesaurierekening eind 1997 even te krijgen werd de terugname beperkt tot 24.025.889 BEF. Op de thesaurierekening werd immers 1 BEF aan swapontvangsten te weinig aangerekend en 1 BEF aan ontvangsten in de middelenbegroting (artikel 24.40.26.03) te veel aangerekend.

Financieel Management. Deze procedure schrijft de jaarlijkse aanrekening van swapontvangsten- en uitgaven op een thesaurierekening voor en de verrekening van het positieve of negatieve saldo op het einde van het begrotingsjaar op de middelen- of uitgavenbegroting. De administratie heeft deze procedure in 1997 niet correct gevolgd.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 24.50 Intendancediensten	vrk	315,6	53,4	16,9	315,6	53,4	16,9
programma 24.60 Provisionele kredieten	ngk	3.726,7	0,0	0,0	3.726,7	0,0	0,0
programma 24.70 Achterstallen	ngk	716,7	716,7	100,0	786,7	769,4	97,8
	gk	1.123,4	922,2	82,1	566,0	460,1	81,3
	bvj	10,4	10,4	100,0	10,4	10,3	99,4
programma 24.80 Indirecte schuld	ngk	11.584,8	11.584,0	100,0	11.584,8	11.584,0	100,0
	bvj	10,4	10,4	100,0	10,4	10,3	99,4

OA 26 – Administratie Overheidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infrastructuur

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 26.10 Gebouwen	ngk	1.556,5	474,2	30,5	1.631,8	515,6	31,6
	gk	315,7	315,0	99,8	423,9	320,5	75,6

- *PR 26.10, BA 71.05 – Aankoop van onroerende goederen, gebouwen en inrichtingswerken, met inbegrip van honoraria en prijzen voor het ontwerp, met betrekking tot de Vlaamse administratieve centra – VAC)*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
ngk – vk	1.097,9	15,9	1,4 %
vrk – ok	1.173,2	90,5	7,7 %

De begroting 1997 bevat kredieten voor de bouw van de Vlaamse Administratieve Centra (VAC). De betrokken basisallocatie 71.05 bevatte in 1997 al overgedragen kredieten van 1996 (516 miljoen BEF niet-gesplitste vastleggingskredieten en 591,4 miljoen BEF niet-gesplitste ordonnanceringskredieten). Voor het VAC in Hasselt was de toewijzing van de opdracht in de tweede helft van 1997 gepland. Door een klacht bij de Raad van State inzake de architectuurwedstrijd voor deze opdracht kon de toewijzing niet meer in 1997 plaatsvinden. Op grond van artikel 10, § 1, van het decreet van 20 december 1996 houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het jaar 1997 zijn de op 31 december 1997 beschikbare kredieten op deze basisallocatie evenwel overdraagbaar naar het begrotingsjaar 1998.

- *PR 26.10, BA 72.06 – Aankoop van gronden voor bouwen en verbouwen van inrichtingswerken en investeringsonderhoud in gebouwen, met*

inbegrip van beschermde monumenten en het kasteel van Ham en honoraria voor studies

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
gok	233,8	155,6	66,5 %

Het Bijzonder Implementatie Plan voor basisallocatie 72.06 bekwam pas in de tweede jaarhelft zijn goedkeuring, waardoor de werken voorzien bij de opmaak van de begroting pas later uitvoering kregen. Dit had tot gevolg dat in 1997 minder diende te worden geordonnanceerd dan waarin oorspronkelijk was voorzien.

4. Departement Onderwijs

OA 30 – Departement OND (Algemeen)

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 30.10 Algemene departementale uitrustingskosten	vrk	16,0	0,2	1,0	16,0	0,2	1,0

OA 31 – Administratie Basisonderwijs

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 31.10	ngk	58.965,2	58.947,9	100,0	58.966,7	58.871,0	99,8
Gewoon basisonderwijs	bvj	58,8	57,7	98,2	58,8	54,9	93,3

- *PR 31.10, BA 43.47 – Forfaitaire subsidies bestemd voor de werkings- en uitrustingskosten van de officiële gesubsidieerde instellingen voor het basisonderwijs (art. 32, § 1, van de wet van 29 mei 1959)*

  Het Rekenhof heeft twee ordonnanties houdende werkingstoelagen aan scholen met respectievelijk 310.081 BEF en 50.790 BEF verminderd omdat de administratie te veel leerlingen in aanmerking had genomen voor de berekening van deze toelagen. Het departement verklaarde zich akkoord met deze vermindering.

  Op dezelfde basisallocatie verminderde het Rekenhof nog een ordonnantie houdende uitbetaling van een werkingstoelage met 700.622 BEF omdat de ARGO de betrokken school ondertussen had overgenomen. Het vroeg tevens de terugvordering van een al vereffend voorschot van 631.728 BEF. De minister antwoordde dat de terugvordering werd uitgevoerd. Hij ging ook akkoord met de opmerking dat de werkingstoelagen evenmin aan de ARGO uitbetaalbaar waren omdat dit in strijd zou zijn met de bestaande regelgeving.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 31.20	ngk	7.491,1	7.474,2	99,8	7.491,9	7.464,4	99,6
Buitengewoon basisonderwijs	bvj	28,1	17,3	61,6	28,1	14,1	50,2

- *PR 31.20, BA 43.47 – Forfaitaire subsidies bestemd voor de werkings- en uitrustingskosten van de officiële gesubsidieerde instellingen voor buitengewoon onderwijs (art. 32, § 1, van de wet van 29 mei 1959) en BA 43.48 – Subsidies voor administratieve ondersteuning*

  Het Rekenhof annuleerde twee ordonnanties voor werkingstoelagen van respectievelijk 65.488 BEF en 633.656 BEF omdat de ARGO de betrokken scholen ondertussen had overgenomen. De minister vroeg de laatstgenoemde toelage dan aan de ARGO toe te wijzen en aldus aan te rekenen op basisallocatie 31.20.43.47, bestemd voor werkings-

kosten van de officiële gesubsidieerde onderwijsinstellingen. Het Rekenhof maakte evenwel bezwaar en annuleerde nogmaals de ordonnantie, die in een nieuw dossier was voorgelegd. De minister heeft op de tweede annulatie nog niet gereageerd.

- *PR 31.20, BA 44.67 – Forfaitaire subsidies bestemd voor de werkings- en uitrustingskosten van de vrije gesubsidieerde instellingen voor buitengewoon basisonderwijs (art. 32, § 1, van de wet van 29 mei 1959)*

  Het Rekenhof verminderde een ordonnantie met werkingstoelagen aan scholen met 114.933 BEF omdat teveel leerlingen in aanmerking werden genomen voor de berekening van de toelagen. Het departement stemde met deze vermindering in.

OA 32 – Administratie Secundair Onderwijs

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 32.10	ngk	101.247,5	101.213,7	100,0	101.247,5	100.866,7	99,6
Gewoon secundair onderwijs	gk	0,0	0,0	0,0	2,1	2,1	100,0
	bvj	254,8	245,2	96,2	254,8	201,7	79,2
programma 32.20	ngk	7.195,0	7.194,8	100,0	7.195,0	7.179,7	99,8
Buitengewoon secundair onderwijs							

OA 33 – Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 33.10	ngk	19.065,8	19.060,6	100,0	19.065,8	18.420,1	96,6
Hoger onderwijs buiten de universiteit	bvj	31,8	26,7	83,8	31,8	26,6	83,8
programma 33.20	ngk	21.435,6	21.037,4	98,1	21.435,6	20.945,0	97,7
Universitair onderwijs							

- *PR 33.20, BA 33.38 – Subsidie aan het Studiecentrum voor het Open Hoger Onderwijs (STOHO)*

  Het Rekenhof weigerde een ordonnantie van 21.364.819 BEF te viseren omdat de begunstigde VZW in vereffening was gesteld. Het departement diende het bedrag bijgevolg aan de rekenplichtige der geschillen te storten.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 33.30	ngk	61,5	61,5	100,0	61,5	1,5	2,4
Coördinatie hoger onderwijsbeleid							

OA 34 – Administratie Permanente Vorming

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 34.10	ngk	4.391,2	4.387,0	99,9	4.391,2	4.381,5	99,8
Deeltijds kunstonderwijs	bvj	13,1	10,9	83,4	13,1	8,8	67,2

- *PR 34.10, BA 43.03 – Werkingssubsidies aan de officiële gesubsidieerde muziekscholen van de eerste categorie en BA 43.12 – Werkingssubsidies aan de officiële gesubsidieerde scholen voor beeldende kunsten*

  Het Rekenhof heeft twee ordonnanties houdende werkingstoelagen met respectievelijk 153.009 BEF en 182.548 BEF verminderd. De ARGO nam de betrokken scholen immers in de loop van het schooljaar over. De voormalige inrichtende macht had bijgevolg slechts recht op een gedeelte van de werkingstoelage. Het departement stemde hiermee in.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 34.20	ngk	3.962,5	3.951,2	99,7	3.962,5	3.893,8	98,3
Onderwijs sociale promotie	bvj	8,3	8,3	100,0	8,3	8,3	100,0

- *PR 34.20, BA 43.47 – Forfaitaire subsidies bestemd voor de werkings- en uitrustingskosten van de officiële gesubsidieerde instellingen voor sociale promotie (art. 32, § 1, van de wet van 29 mei 1959) en BA 44.67 – Forfaitaire subsidies – Werkingskosten VGO*

  Het Rekenhof verminderde twee ordonnanties met respectievelijke 616.450 BEF en 94.960 BEF omdat zij terugbetalingen betroffen van inschrijvingsgelden afkomstig van leerlingen die ten onrechte een vrijstelling bekwamen voor de betaling van hun inschrijvingsgeld. Het departement reageerde tot op heden niet.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 34.30 **Coördinatie hoger onderwijsbeleid**	ngk	41,3	40,1	97,1	41,3	37,7	91,3
programma 33.20 **Universitair onderwijs**	ngk	514,7	514,6	100,0	514,7	462,1	89,8

In 1997 heeft het Rekenhof de toepassing onderzocht van het decreet van 12 juni 1990 houdende regeling van de basiseducatie voor laaggeschoolde volwassenen. Dit resulteerde in een aantal opmerkingen over (1) de begroting en de financiering van de basiseducatie, (2) de organisatie van de interne controle, (3) de taakverdeling tussen de administratie en het Vlaams Ondersteuningscentrum voor de Basiseducatie (VOCB) en (4) de doelmatigheid van de basiseducatie:

- Begroting en financiering

  De definitieve vaststelling van het aantal deelnemersuren per centrum gebeurde pas tijdens de begrotingscontrole van het lopende kalender-

jaar, terwijl dit decretaal moet geschieden vóór de maand oktober van het voorafgaande kalenderjaar. Daarbuiten vermeldt het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse executieve van 18 juli 1990 niet aan welke index de lonen en salarissen worden gekoppeld en werd de gemiddelde anciënniteit voor het kalenderjaar 1996 niet opnieuw berekend. Uit de verantwoording van de toelagen bleek dat de centra meer uitgaan van het verwachte erkenningsvolume dan van concrete noden en beleidsopties. Daardoor concentreert het budgettair beleid zich te veel op de nieuwe uitgaven en te weinig op de effectiviteit en efficiëntie van de bestaande activiteiten van de basiseducatie. Het samengaan van directe en indirecte additionele financiering van de centra vanuit de Vlaamse begroting sluit een dubbele subsidiëring niet uit. De uitwerking van systemen van cofinanciering tussen de diverse aanbodverstrekkers in de volwasseneneducatie zou meer transparantie waarborgen. Tot slot heeft de overheid door de toekenning van additionele deelnemersuren *Nederlands Tweede Taal* zelf bijgedragen tot een inflatie van de deelnemersuren. Een dergelijke actie strookt niet met de globale enveloppefinanciering en brengt de organisatie door de centra van een samenhangend geheel van activiteiten in het gedrang.

- Interne controle

  De controle op de naleving van de minimale erkenningsvoorwaarden is louter formeel en de administratie laat na de echtheid te verifiëren van de gegevens over de gerealiseerde deelnemersuren die de centra verstrekken. Zij beschikt evenmin over een exact beeld van de personeelsleden die maandelijks in de centra actief zijn. De toepasselijke principes van afstandelijke besturing, enveloppefinanciering en eigen personeelsbeleid vergen nochtans een daarmee samenhangend concept inzake controle en kwaliteitszorg. De vastlegging van minimale basiscompetenties of kwaliteitsnormen en de bepaling van een duidelijke taakverdeling tussen de administratie en het VOCB dienen het intern en extern toezicht op de kwaliteit van de activiteiten in de centra te regelen. Enveloppefinanciering moet de centra aanzetten tot een goed financieel beheer. Dit noopt de administratie tot de omvorming van haar controle op grond van het toelagebeginsel tot een controle van de centrarekeningen en -begrotingen.

- Taakverdeling

  De administratie, en niet het VOCB, moet de databank met personeels- en cursistengegevens beheren. Zij behoeft voor de uitvoering van haar informatie-, toezichts- en controletaak een betere uitbouw. Het gebrek aan concrete planningsnormen en kwaliteitscriteria voor de basiseducatie bemoeilijkt de advisering door de Raad voor Basiseducatie (nu de VLOR).

- Doelmatigheid

  De efficiëntie en effectiviteit van de educatieve activiteiten in de centra zijn alleen meetbaar als de individuele en maatschappelijke doelstellingen van de basiseducatie zich vertalen in meetbare indicatoren. Om te kunnen komen tot een betere operationele definitie van de basiseducatie, is er nood aan onderzoek naar het participatiegedrag, de effecten van het leerproces en de totale kostprijs van de activiteiten.

De minister heeft op deze opmerkingen nog niet rechtstreeks geantwoord. In de toelichting bij de middelen- en de algemene uitgavenbegroting van

de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999, programma 34.40, basiseducatie, wordt wel verwezen naar de doorlichting die het Rekenhof van deze sector heeft gemaakt. Zij zal samen met de doelmatigheidsanalyse de basis vormen van een aanpassing van de bestaande teksten.

OA 35 – Administratie Ondersteuning

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 35.10	ngk	2.179,2	2.178,2	100,0	2.179,2	2.054,0	94,3
Studietoelagen en financiering							
programma 35.20	ngk	3.159,9	3.155,4	99,9	3.159,9	3.151,7	99,7
PMS-centra	bvj	1,9	1,4	72,8	1,9	1,4	72,6
programma 35.30	ngk	1.701,4	1.701,2	100,0	1.701,4	1.701,2	100,0
Leerlingenvervoer	bvj	89,5	0,0	0,0	89,5	0,0	0,0
programma 35.40	ngk	6.415,0	6.407,4	99,9	6.436,0	6.303,2	97,9
Algemeen onderwijs en vorming	vrk	27,7	14,2	51,1	45,7	25,5	55,9
	bvj	11,8	11,3	95,5	11,8	1,8	14,9
programma 35.50	vrk	1.796,1	1.560,6	86,9	1.796,1	1.560,6	86,9
Aanwending van teruggevorderde wedden en weddetoelagen							

Op 2 september 1997 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Onderwijs gewezen op de vertraging in de overlegging van de eindrekening van een rekenplichtige die sedert 30 juni 1996 met pensioen was gegaan([95]).De van ambtswege afgelegde tweede kwartaalrekening d.d. 16 juli 1997 vertoonde een saldo van de financiële rekeningen van de betrokkene van 222.198.676 BEF. De nog te innen vastgestelde rechten beliepen 265.219.521 BEF.

In antwoord op het advies d.d. 19 juni 1997 van de administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek over de uitzuivering van deze financiële rekeningen wees het Rekenhof de Vlaamse Minister van Onderwijs er op 17 juli 1997 op dat zijn administratie in de eerste plaats een inspanning diende te leveren om de nog openstaande rechten effectief in te vorderen. Enkel als blijkt dat een aantal bedragen oninvorderbaar zijn geworden, kan een tussenkomst van de decreetgever geboden zijn.

Daar de rekeningen over het 3e en 4e kwartaal 1996([96]) op naam van dezelfde rekenplichtige stonden, wees het Rekenhof de Vlaamse Minister van Onderwijs er op 26 februari 1998 op dat de jaarrekening op 31 december 1996 niet meer op naam van die rekenplichtige kon worden opgesteld, aangezien hij al sedert 30 juni 1996 met pensioen was. Tevens heeft het erop aangedrongen de betrokken rekeningen ofwel definitief af te sluiten, ofwel over te dragen aan de opvolger(s) van de uittredende rekenplichtige. In geval van definitieve afsluiting dienen de saldi een bestemming te krijgen. In elk geval dient de opvolger in te staan voor de verdere uitvoering van de nog in te vorderen vastgestelde rechten.

---

95 Met een kopie aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting.

96 Ook de rekeningen over het 1e tot en met het 4e kwartaal 1997, alle gedateerd van 30 januari 1998, werden op naam van die voormalige rekenplichtige ingediend.

De Vlaamse Minister van Onderwijs heeft tot op heden niet geantwoord op de brieven van 17 juli 1997 en 26 februari 1998.

OA 39 – Diensten van de Secretaris-Generaal

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 39.10 Provisionele kredieten	ngk	46,4	0,0	0,0	46,4	0,0	0,0
programma 39.20 Coördinatie, beleid- en gegevensbeheer	ngk	1.227,1	1.175,3	95,8	1.227,1	985,7	80,3
	gk	116,3	91,9	79,0	160,0	107,0	66,8
	vrk	20,1	3,9	19,5	20,1	3,9	19,5
	bvj	0,3	0,3	87,0	0,3	0,3	87,0

- *PR 39.20, BA 01.02 – Allerhande uitgaven voor internationale samenwerkingsinitiatieven*

  In het kader van een toelage aan de UIA voor de uitvoering van een akkoord met de Russische Federatie, heeft het Rekenhof opgemerkt dat de administratie voor moeilijk individueel te bewijzen kosten ten minste een zo gedetailleerd mogelijk overzicht moet bezorgen.

  Bovendien zijn informele afspraken zonder goedkeuring van de subsidiërende overheid niet meer aanvaardbaar en moet het toelagebesluit of de overeenkomst zelf de forfaitaire regelingen van onkosten vermelden. Tot slot behoeft de uitvoering van internationale samenwerkingsakkoorden een betere sturing.

- *PR 39.20, BA 01.04 – Allerhande uitgaven voor multilaterale samenwerking en BA 12.05 – Allerhande uitgaven voor het Socrates-, Da Vinci- en andere Europese samenwerkingsinitiatieven*

  Het Rekenhof heeft zijn visum geweigerd voor twee ordonnanties van respectievelijk 200.000 BEF en 1.000.000 BEF. In het eerste geval was het de bedoeling een vergoeding voor de aanmaak van een document rechtstreeks te storten aan de personeelsleden van een universiteit, in plaats van aan de universiteit zelf. Een dergelijke rechtstreekse doorstorting vormt een inbreuk op de bepalingen van artikel 8 van het decreet van 22 februari 1995 betreffende wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening door de universiteiten of de hogescholen en betreffende de relaties van de universiteiten en de hogescholen met andere rechtspersonen. In het andere geval werd verkeerdelijk een som gestort aan een gewone rekenplichtige in plaats van aan een buitengewone rekenplichtige.

- *PR 39.20, BA 12.26 – Allerhande uitgaven projectenonderwijs*

  Het Rekenhof heeft een ordonnantie met 379.498 BEF verminderd omdat niet bewezen was dat de ingediende reiskosten exclusief verband hielden met het gesubsidieerde project. Voorts heeft het een aantal uitgaven verworpen die na de einddatum van de overeenkomst werden gefactureerd. Na ontvangst van aanvullende documenten en uitleg over de berekeningswijze van de toegekende reisvergoeding, ging het Rekenhof akkoord met een bijkomende ordonnancering van 242.362 BEF.

5. Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

OA 40 – Departement WVC (Algemeen)

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 40.10 **Algemene departementale uitrustingskosten**	vrk	1,7	1,5	86,6	1,7	1,5	86,6
programma 40.20 **Infrastructuur inzake persoons-gebonden**	ngk	6.304,5	6.304,5	100,0	6.304,5	6.304,5	100,0
	gk	350,0	0,0	0,0	20,0	0,0	0,0

OA 41 – Administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 41.10 **Algemeen welzijnsbeleid**	ngk	36,7	36,1	98,3	36,7	30,2	82,4
	gk	30,1	29,5	97,9	39,8	34,3	86,1
	vrk	3,3	1,0	30,4	3,3	1,0	30,4
programma 41.20 **Bijzondere jeugdbijstand**	ngk	5.580,8	5.580,8	100,0	5.580,8	5.580,8	100,0
programma 41.30 **Bejaardenzorg**	ngk	78,6	72,4	92,1	78,6	24,5	31,1
programma 41.40 **Gezinsaangelegenheden**	ngk	12.807,4	12.807,3	100,0	12.889,6	11.541,2	89,5
	gk	1,6	1,6	100,0	20,2	15,8	78,4
	bvj	2,0	2,0	98,5	2,0	2,0	98,5
programma 41.50 **Gehandicaptenzorg**	ngk	27.152,2	27.152,2	100,0	27.626,6	27.421,5	99,3
	gk	0,0	0,0	0,0	20,0	14,3	71,5
programma 41.60 **Maatschappelijk opbouwwerk**	ngk	166,3	166,3	100,0	166,3	143,9	86,5
programma 41.70 **Maatschappelijk welzijn**	ngk	2.076,6	2.054,2	98,9	2.076,6	1.694,7	81,6
	gk	19,9	19,6	98,6	26,1	25,3	97,0
programma 41.80 **Integratie kansarmen**	gk	0,0	0,0	0,0	259,2	48,3	18,6

OA 42 – Administratie Gezondheidszorg

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 42.10 **Volksgezondheid**	ngk	1.384,0	1.376,9	99,5	1.384,0	997,0	72,0
	gk	26,8	26,8	100,0	26,8	0,0	0,0
	bvj	0,4	0,2	61,0	0,4	0,2	61,0
programma 42.20 **Medisch-sociaal beleid**	ngk	1.507,5	1.495,2	99,2	1.507,5	1.250,7	83,0
	gk	113,8	110,0	96,6	130,7	84,3	64,5

OA 45 – Administratie Cultuur

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 45.10	ngk	1.402,8	1.402,5	100,0	1.499,9	1.276,3	85,1
Jeugdwerk	bvj	10,0	9,7	96,7	10,0	7,7	77,4

Het Rekenhof stuit regelmatig op een foutieve verrekening van structurele of algemene kosten ter verantwoording van de besteding van een subsidie met specifieke doelstellingen. De zienswijze van het Rekenhof bestaat erin dat een dergelijke doorrekening dient te geschieden op grond van een objectieve en verifieerbare verdeelsleutel. Zo de toelage wordt verstrekt met een precieze afbakening van de doeleinden, moeten de stukken aantonen dat ze betrekking hebben op die doeleinden.

Zo heeft de Vlaamse Gemeenschap op 12 november 1996 met een VZW een overeenkomst gesloten voor diverse jeugdwerkingsacties in 1996. Daartoe verkreeg de VZW 15 miljoen BEF, waarvan een saldo van anderhalf miljoen BEF luidens de overeenkomst zou worden betaald na voorlegging van een rapport, een financieel verslag en de bijhorende bewijsstukken.

Op 7 augustus 1997 concludeerde de Inspectie van Financiën, daarin gevolgd door het Rekenhof, dat het in casu niet om een overheidsopdracht, maar om een contractuele subsidie ging([97]). Bijgevolg waren de artikelen 55 tot 58 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit van toepassing.

Het Rekenhof heeft de betrokken ordonnantie van 12,6 miljoen BEF, na toetsing van de voorgelegde verantwoordingsstukken, maar geviseerd ten belope van 7,2 miljoen BEF. Het heeft een aantal bedragen uit de verantwoording geschrapt of verminderd omdat de betrokken kosten niet specifiek toewijsbaar waren aan de in het contract vermelde doeleinden en wegens het ontbreken van een objectieve en verifieerbare verdeelsleutel.

[97] Doorslaggevend daarbij is dat de overeenkomst werd gesloten toen de opdrachtnemer het merendeel van de prestaties al had geleverd en de Vlaamse Gemeenschap als opdrachtgever aldus geen inspraak heeft gehad in de te leveren prestaties.

De honoraria van de musici en de promotie- en drukwerkkosten van een benefietconcert (1.143.051 BEF) konden bijvoorbeeld niet uitgesplitst worden over de generale repetitie (bijgewoond door kinderen en dus kaderend binnen de subsidiedoelstellingen) en het eigenlijke concert (buiten de onderhavige subsidiëring vallend). Een ander voorbeeld zijn de kosten met betrekking tot de honoraria van musici en huurkosten voor materiaal en locaties voor drie concerten van de VZW (1.529.401 BEF). Jongeren van middelbare scholen en muziekacademies werden immers uitgenodigd om gratis één van die concerten bij te wonen. De kosten voor dat ene concert waren echter niet afsplitsbaar. De VZW rekende in het kader van de onderhavige overeenkomst voor logistieke kosten betreffende werking en personeel op forfaitaire basis 15 % (in totaal 2,3 miljoen BEF). Het Rekenhof kon ze bij ontstentenis van een objectieve en verifieerbare verdeelsleutel niet aanvaarden als subsidieverantwoording.

De Vlaamse Minister van Cultuur is op 14 mei 1998 met de vermindering akkoord gegaan.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 45.20	ngk	3.886,1	3.886,1	100,0	3.886,1	3.114,5	80,1
Volksontwikkeling en bibliotheken	gk	0,0	0,0	0,0	109,1	781,6	74,8

- *PR 45.20, BA 12.20 – Allerhande uitgaven voor volksontwikkeling en openbare bibliotheken met betrekking tot adviesorganen, promoties, vorming, studie-, expertise- en representatiekosten, cultuurspreiding en publicaties.*

  Op 29 januari 1998 heeft het Rekenhof opgemerkt dat het de werkingssubsidie 1997 voor een cultureel centrum niet kon viseren omdat, enerzijds, de begroting 1997 de toekenning ervan niet nominatief vermeldt([98]) en, anderzijds, de begrotingsaanrekening van subsidies op kredieten onder een basisallocatie van de economische klasse 12, *Aankopen van niet-duurzame goederen en diensten*, onregelmatig is.

  Op 4 augustus 1998 antwoordde de minister dat de begrotingscontrole in een specifiek artikel had voorzien, dat het cultureel centrum nominatief in de begroting heeft opgenomen en dat op deze nieuwe basisallocatie een *bijkrediet vorige jaren* heeft ingeschreven ter regularisatie van de toelage voor 1997.

  De tabel van het decreet van 7 juli 1998 houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998 bevat onder programma 45.20 inderdaad een nieuwe basisallocatie 43.13, *Subsidie aan het cultureel centrum te Vilvoorde*, die niet alleen een krediet van 2,4 miljoen BEF voor 1998 inhoudt, maar ook een bijkrediet vorige jaren van 2,4 miljoen BEF. Deze nieuwe basisallocatie staat ook in artikel 12, § 3, van het corpus van het bijblad 1998, met vermelding van het bedrag voor 1998 én het bedrag voor de

[98] In tegenspraak met wat is gesteld in artikel 6 van de overeenkomst tussen de Vlaamse Gemeenschap en de stad Vilvoorde.

bijkredieten vorige jaren. Aldus is voorzien in de nodige decretale grondslag voor de toekenning ervan. Het Rekenhof deelde de Vlaamse Minister van Cultuur bijgevolg mee dat de werkingssubsidie 1997 ten voordele van het cultureel centrum opnieuw in betaling kon worden gesteld.

- *PR 45.20, BA 33.35 – Subsidie aan de VZW Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezen*

De afgelopen jaren vermeldden de toelagebesluiten van de structureel gesubsidieerde verenigingen reservenormen, die het de verenigingen moesten mogelijk maken binnen bepaalde grenzen reserves aan te leggen om een soepele jaarwerking en een lange-termijnvisie te ontwikkelen. Doorgaans begrenzen deze normen de aangroei van de reserves tot 10 % van het subsidiebedrag of het bedrag van de eigen inkomsten, zo dit lager ligt. De gecumuleerde reserves mogen maximaal 20 % van de gemiddelde kosten van de laatste drie jaar bedragen. De Vlaamse Minister van Cultuur kan een gemotiveerde afwijking toestaan.

Het Rekenhof heeft herhaaldelijk vastgesteld dat de administratie toelagesaldi in gevallen waarbij verenigingen de reservenormen overschreden, toch in vereffening stelde, zonder gemotiveerde afwijking van de minister. De onderstaande paragraaf beschrijft een voorbeelddossier([99]):

Bij de controle van het subsidiesaldo voor de werking 1996 van de VZW Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiecentra, stelde het Rekenhof vast dat de VZW de norm voor de gecumuleerde reserves ruimschoots had overschreden. De door de vereniging geboekte voorzieningen moesten immers als reserves worden beschouwd. Het Rekenhof annuleerde bijgevolg het subsidiesaldo en drong op 16 september 1997 aan op terugvordering van de uitbetaalde voorschotten. Op 7 november 1997 ging de minister ermee akkoord het saldo niet uit te betalen. Hij verleende echter een afwijking voor de al verstrekte voorschotten.

- *PR 45.20, BA 33.38 – Subsidie voor de werking van het Cultureel Centrum Baarle*

De controle van de balans van het Cultureel Centrum Baarle per 31 december 1996 wees uit dat dit centrum de tweede reservenorm ruimschoots had overschreden. Op 6 juni 1997 deelde het Rekenhof de minister dan ook zijn visumweigering voor het subsidiesaldo mee. In antwoord stelde de Vlaamse Minister van Cultuur op 1 oktober 1997 de interpretatie van de reservenormen in vraag. Het Rekenhof bevestigde echter op 28 oktober 1997 zijn vroegere standpunt. Op 28 november 1997 ging de minister uiteindelijk akkoord met de interpretatie van het Rekenhof. Hij verleende het cultureel centrum evenwel een afwijking op de tweede reservenorm, op grond waarvan het subsidiesaldo vereffend werd.

---

[99] Analoge dossiers slaan op de basisallocatie 33.38, *Subsidie voor de werking van het Cultureel Centrum Baarle*, van dit programma, alsook op de basisallocaties 33.20, *Subsidies ter bevordering van de literatuur en de leescultuur*, en 33.28, *Subsidies aan de kunstencentra*, van programma 45.40 en 33.90, *Subsidies voor beeldende kunstenaars,…* van programma 45.50.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 45.30	ngk	355,6	344,0	96,7	429,1	235,8	55,0
Beeldende kunst en musea	gk	0,0	0,0	0,0	50,0	36,6	73,2
	vrk	1,5	0,0	0,0	1,5	0,0	0,0

- *PR 45.30, BA 34.01- Subsidies aan beeldende kunstenaars*

Overeenkomstig artikel 55 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit moet iedere toelage worden aangewend voor de doeleinden waarvoor zij werd verleend. Volgens het derde lid van dat artikel moet iedere beslissing houdende toekenning van een toelage nauwkeurig de aard en de omvang van en nadere regels omtrent de door de toelagetrekker te verstrekken verantwoording vermelden. Het Rekenhof bemerkt frequent problemen met de toepassing die de individuele subsidiebesluiten maken van het bovengenoemde artikel 55. Vaak bevatten die besluiten geen bepalingen over de financiële verantwoording van het subsidiegebruik (kostenbewijzen), maar beperken zij zich tot bepalingen aangaande een functionele verantwoording (bv. verslaggeving). Het onderstaande dossier aangaande een subsidie met een tegensprestatie als verantwoording, illustreert het gebrek aan financiële verantwoording van het subsidiegebruik([100]).

Op 19 december 1996 verstrekte de Vlaamse Minister van Cultuur een subsidie van 800.000 BEF aan een kunstenaar ter ondersteuning van de realisatie van een kunstwerk bestemd voor plaatsing in een openbare ruimte. De administratie zou het saldo van de toelage uitbetalen aan de kunstenaar, nadat die een ontwerpmaquette van het kunstwerk zou hebben ingediend. Deze maquette, met een geschatte waarde van meer dan 600.000 BEF, zou eigendom van de Vlaamse Gemeenschap worden.

Op 15 januari 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Cultuur erop gewezen dat het gebruik van een subsidie enkel kan worden verantwoord met kostenbewijzen, niet met een opgelegde prestatie (met name de levering van een maquette). Het viseerde de ordonnantie, maar verzocht de minister te onderzoeken of in soortgelijke subsidiebesluiten geen bepalingen kunnen worden ingelast die beantwoorden aan de wettelijke verantwoordingsverplichting.

Op 13 augustus 1998 is de minister akkoord gegaan met de visie van het Rekenhof. Tegelijk kondigde hij een decretaal initiatief aan, ertoe strekkende toelagen aan scheppende kunstenaars vrij te stellen van financiële verantwoording. De jaarlijkse begrotingsdecreten zouden een bepaling dienaangaande bevatten. Het Rekenhof heeft op 17 september 1998 aangedrongen op een organieke decretale regeling van de kwestie.

---

[100] Gelijkaardige dossiers in verband met een subsidie voor culturele activiteiten (promotie van de Vlaamse kunst in Sint-Petersburg) en in verband met een subsidie voor een werkverblijf van een beeldend kunstenaar aan de Rijksacademie te Amsterdam, staan bij de commentaar onder programma 45.50, *Algemeen cultuurbeleid*, BA 33.05, *Subsidies met betrekking tot internationale culturele samenwerking*.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 45.40	ngk	2.678,0	2.676,7	100,0	2.701,6	2.497,2	92,4
Muziek, letteren en	gk	0,0	0,0	0,0	12,5	9,7	77,5
podiumkunsten	bvj	0,9	0,8	90,0	0,9	0,8	90,0

- *PR 45.40, BA 33.20 – Subsidies ter bevordering van de literatuur en de leescultuur*

  Bij de controle van de afrekening betreffende de werking 1996 van een VZW heeft het Rekenhof vastgesteld dat de VZW niet alle eigen inkomsten in de jaarrekening had opgenomen. Bovendien bleek dat de administratie de afrekening niet had getoetst aan de reservenormen opgenomen in het toelagebesluit. De VZW had overigens de tweede reservenorm ruimschoots overschreden. Het Rekenhof weigerde bijgevolg zijn visum voor het subsidiesaldo. De minister heeft tot op heden niet geantwoord.

- *PR 45.40, BA 33.28 – Subsidies aan de kunstencentra (decreet van 27 januari 1993)*

  Op 8 september 1997 deelde het Rekenhof de minister mee dat het het subsidiesaldo 1996 ten gunste van een theater niet kon viseren, aangezien dit de norm voor gecumuleerde reserves ruimschoots had overschreden. Op 12 december 1997 verleende de minister een afwijking op deze reservenorm, zodat het saldo kon worden vereffend.

- *PR 45.40, BA 34.01 – Subsidies aan auteurs en vertalers van literaire werken*

  Ter uitvoering van artikel 55 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit bevatten de toelagebesluiten een aantal bepalingen die duidelijk moeten maken welke verplichtingen de toelagetrekker moet nakomen om het gebruik van de toelagen te verantwoorden. Bij de controle van de verantwoording van de toelagen heeft het Rekenhof vastgesteld dat een aantal toelagetrekkers niet alle opgelegde verplichtingen vervulden en dat de administratie, niettegenstaande ook zij die vaststelling had gedaan, het subsidiesaldo toch in vereffening stelde. De onderstaande paragraaf betreffende de betoelaging van een schrijfopdracht illustreert dit([101]).

  Ter verantwoording van de subsidie voor een schrijfopdracht, diende de begunstigde auteur aan te tonen dat een opvoering voor een breed betalend publiek had plaats gevonden. Hij legde dit bewijs niet voor. Het Rekenhof deelde de minister dan ook op 12 januari 1998 mee dat het de toelage niet kon viseren. Tot op heden reageerde de minister niet.

[101] Gelijkaardige dossiers zijn opgenomen in de commentaar onder programma 45.50 (BA 33.04, Allerhande uitgaven met betrekking tot de culturele ambassadeurs).

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 45.50	ngk	742,0	730,2	98,4	766,0	626,8	81,8
Algemeen cultuurbeleid	gk	245,8	244,1	99,3	377,8	261,0	69,1
	vrk	17,6	6,3	36,0	23,7	10,6	44,8
	bvj	1,2	1,1	94,6	1,2	1,1	94,6

- *PR 45.50, BA 33.04 – Allerhande uitgaven met betrekking tot de culturele ambassadeurs*

  Op 24 oktober 1997 deelde het Rekenhof de minister mee dat het het subsidiesaldo voor het cultureel ambassadeursschap 1996 van een VZW niet kon viseren omdat de VZW niet alle verplichtingen had vervuld. Op 4 december verleende de Vlaamse Minister van Cultuur een afwijking van de betoelagingsvoorwaarden, zodat het saldo kon worden vereffend.

  Het Rekenhof weigerde op 10 september 1997 zijn visum inzake het subsidiesaldo voor het cultureel ambassadeursschap 1996 van een andere VZW, aangezien die vereniging de in het toelagebesluit voorgeschreven voorstellingen in Polen, Israël en de USA, niet had gegeven. De Vlaamse Minister van Cultuur verleende op 4 december 1997 een afwijking van de betoelagingsvoorwaarden, resulterend in de uitbetaling van het saldo.

  Nog op 10 september 1997 weigerde het Rekenhof zijn visum voor de afrekening van het cultureel ambassadeursschap 1996 van een derde VZW die niet aan alle verplichtingen uit het toelagebesluit had voldaan. Ook in dit geval verleende de Vlaamse minister van Cultuur op 17 december 1997 een afwijking van de betoelagingsvoorwaarden.

- *PR 45.50, BA 33.05 – Subsidies met betrekking tot internationale culturele samenwerking*

  De administratie Cultuur kende een kunstenaar een subsidie toe van 95.000 BEF als tegemoetkoming voor zijn activiteiten ter promotie van de Vlaamse kunst in Sint-Petersburg en voor engagementen aangaande zijn lidmaatschap van een stichting. Ter uitvoering van de artikelen 55 tot 58 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit diende de kunstenaar deze kosten te bewijzen. Nadat de administratie de nodige verantwoordingsstukken bezorgde, kon het Rekenhof de ordonnantie viseren.

  Diezelfde administratie kende een beeldend kunstenaar een subsidie toe van 100.000 BEF voor een werkverblijf aan de Rijksacademie te Amsterdam. Het subsidiebesluit vergde van de subsidietrekker als enige verantwoording de indiening van een verslag na afloop van het werkverblijf. Het Rekenhof heeft de betrokken ordonnantie weliswaar geviseerd, maar het heeft er de Vlaamse Minister van Cultuur op 19 december 1997 op gewezen dat een dergelijke verantwoording geen sluitend bewijs vormt voor een correcte aanwending van de toelagen. Het verzocht de minister dan ook om kostenbewijzen. De minister heeft op 13 augustus 1998 ter verantwoording van de toelage een brief van de Rijksacademie van Beeldende Kunsten te Amsterdam voorgelegd, waaruit blijkt dat de kosten voor een werkverblijf aldaar een veel-

voud bedroegen van de toegekende subsidie. Hij kondigde tevens aan in de toekomst voor soortgelijke toelagen altijd een financieel verantwoordingsluik te zullen opnemen.

- *PR 45.50, BA 33.90 – Subsidies voor beeldende kunstenaars, initiatieven ter bevordering van de beeldende kunst, de componisten, de letterkundigen, het muziekgebeuren, de productie of coproductie van films*

  Op 3 november 1997 deelde het Rekenhof de Vlaamse Minister van Cultuur mee dat het het subsidiesaldo voor de werking 1996 ten gunste van een VZW niet kon viseren wegens, enerzijds, het ontbreken van reservenormen in het toelagebesluit en, anderzijds, de vaststelling dat de VZW haar werking 1996 met een positief resultaat had afgesloten. Op 16 december 1997 verklaarde de minister zich akkoord met dit positief resultaat, zodat het subsidiesaldo kon worden vereffend.

- *PR 45.50, BA 61.10 – Aanvullende dotatie aan de Vlaamse Opera (VLOPERA) voor het investeringsfonds*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending ordonnancering	aanwendingsgraad
ngk (overgedragen krediet 1996)	25,4	12,7	50 %

Basisallocatie 61.10 bevatte de aanvullende dotatie ten voordele van de Vlaamse openbare instelling VLOPERA bestemd voor de aflossing van de lening die de VZW VLOS vroeger aanging voor de renovatie van het operagebouw te Gent. Aangezien in de loop van 1997 onderhandelingen plaatsvonden tussen de Vlopera en het Gemeentekrediet met het oog op de hernieuwing van de kredietovereenkomst, werd in 1997 slechts de helft van de ingeschreven dotatie 1996 uitbetaald en 75 % (33.750.000 BEF) van de ingeschreven dotatie 1997. De onderhandelingen mondden op 29 september 1997 uit in een nieuwe kredietovereenkomst. De eerste terugbetalingen door de Vlopera vonden plaats in de loop van de maand april 1998 na de verstrekking van de vereiste waarborgen.

OA 49 – Diensten van de Secretaris-Generaal

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 49.10 Dotatie BLOSO	ngk	1.246,2	1.246,2	100,0	1.572,3	1.548,5	98,5
programma 49.20 Dotatie Toerisme Vlaanderen en KMDA	ngk	998,2	997,7	99,9	1.271,7	1.215,6	95,6
	gk	125,9	125,9	100,0	133,6	25,8	19,3

- *PR 49.20, BA 60.01 – Subsidies voor investeringen in kusttoerisme*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending ordonnancering	aanwendingsgraad
NGK	100,0	0,0	0 %

In het kader van het actieplan *Vlaamse Kust 2002* bevatte de begroting 1997 op basisallocatie 49.20.60.01 bijkomende middelen voor de realisatie van een betere toeristische infrastructuur en de bevordering van nieuwe vormen van toerisme aan de Vlaamse Kust. Ook voor de jaren 1998 en 1999 voorzien de begrotingen in aanvullende middelen voor investeringen in het kusttoerisme.

De 100 miljoen BEF werd eind 1997 volledig vastgelegd voor de subsidiëring van acht investeringsprojecten ([102]). Hiervan ordonnanceerde de administratie tot op heden nog niets. Dit houdt verband met een vraag van het Rekenhof d.d. 4 maart 1998 naar de voorlegging van documenten waaruit blijkt dat de bedoelde investeringssubsidies voldoen aan de voorwaarden van de reglementering van het koninklijk besluit van 14 februari 1967 tot vaststelling van de toekenningsvoorwaarden van de subsidies, door de Staat verleend voor de ontwikkeling van de toeristische uitrusting. Dit besluit is van toepassing op onderhavige investeringsprojecten. Het toekenningsbesluit van de Vlaamse regering bevat immers een aantal toekennings- en uitbetalingsmodaliteiten die afwijken van de bepalingen van het koninklijk besluit van 14 februari 1967.

		vl-krediet	**vast-gelegd**	**aanwending in %**	**or-krediet**	**geordon-nanceerd**	**aanwending in %**
programma 49.40 **Sport en recreatie**	gk	6,2	1,5	24,9	6,2	1,5	24,9
programma 49.90 **Algemene uitgaven WVC**	gk	0,0	0,0	0,0	177,8	0,0	0,0

[102] Besluit van de Vlaamse regering van 17 december 1997 houdende de toekenning van investeringssubsidies in het kader van het Actieplan Vlaamse Kust 2002.

6. Departement Economische Zaken, Werkgelegenheid, Binnenlandse Zaken en Landbouw

OA 50 – Departement EWBL (Algemeen)

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 50.10	ngk	0,6	0,4	68,6	0,6	0,3	53,7
Algemene departementale uitrustingskosten	vrk	81,5	53,2	65,3	81,5	53,1	65,2

OA 51 – Administratie Economie

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 51.10	ngk	1.537,8	1.472,2	95,7	1.494,1	1.470,2	98,4
Algemeen economisch beleid	gk	30,4	30,4	100,0	331,7	264,6	79,8
	vrk	94,7	75,0	79,2	126,8	75,0	59,1
	bvj	8,0	7,1	88,5	8,0	7,1	88,5

- *PR 51.10, BA 12.21 – Overeenkomsten in het kader van de opdrachten functies van de G.O.M.'s*

aard kredieten	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
gok	5,0	0,0	0,0 %

De contracten aangerekend op basisallocatie 51.10.12.21 leiden steevast tot een groot tijdsinterval tussen vastlegging en uitbetaling (soms een jaar). De contracten vastgelegd vanaf het bijblad 1997, dit is vanaf het moment dat basisallocatie 12.21 ontstond, zullen pas in 1998 in betaling worden gesteld.

- *PR 51.10, BA 32.04 – Tegemoetkomingen in de rentes op leningen toegestaan overeenkomstig de wet van 23 augustus 1948 – artikel 1 – littera C.*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
gok	306,7	244,9	79,9 %

Basisallocatie 51.10.32.04 betreft intresttoelagen voor scheepskredieten. In een aantal gevallen werden de uitbetalingen van de rentetoelagen gestaakt (bv. de 45 miljoen BEF voor de bouw van de *Navigator*). De administratie houdt wel een zekere ordonnanceringsreserve aan, ook in de volgende jaren, voor het geval de toelagen toch moeten worden uitbetaald.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 51.20 Economisch ondersteuningsbeleid	ngk	9.410,8	8.010,8	85,1	9.410,8	8.010,8	85,1

- *PR 51.20, BA 52.01 – Uitgaven in het kader van de arbeidskostenvermindering en economische ondersteuningsmaatregelen ter uitvoering van het Vlaams werkgelegenheidsplan*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending vastlegging	aanwendingsgraad
ngk	1.400,0	0,0	0 %

De Werkgelegenheidsconferentie van 14 december 1995 bevat het akkoord tussen de Vlaamse overheid en de sociale partners om de werkgelegenheid te bevorderen met fiscale of parafiscale instrumenten. Basisallocatie 51.20.52.01 van de begroting 1997 voorzag daarvoor in 1.400 miljoen BEF. De administratie wendde daarvan evenwel niets aan wegens de late goedkeuring van het VLAMINOV-decreet, met name op 19 december 1997 (B.S. van 31 januari 1998) ([103]). Het uitvoeringsbesluit dateert van 17 februari 1998 ([104]). De begroting 1998 vermeldt deze basisallocatie pro memorie. In de toekomst zal het Fonds voor de Economische Expansie en Regionale Reconversie – Middelgrote en Grote Ondernemingen, in de betalingen tussenkomen.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 51.40	ngk	880,3	877,2	99,7	880,3	866,6	98,4
Buitenlandse handel en	gk	228,4	195,5	85,6	215,6	137,6	63,8
exportbevordering	bvj	0,4	0,3	76,1	0,4	0,3	76,1

- *PR 51.40, BA 35.01 – Toekenning van rentesubsidies in het kader van de buitenlandse handel*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
gok	20,0	11,9	59,7 %

De onderhavige subsidieregeling is aflopend. Twee dossiers zijn nog in uitvoering, maar hebben vertraging opgelopen. Dit heeft de onderbesteding van de ordonnanceringskredieten veroorzaakt.

---

[103] Decreet houdende een vermindering van de onroerende voorheffing ter stimulering van tewerkstellingsbevorderende investeringen.

[104] Belgisch Staatsblad, 28 april 1998; inwerkingtreding: 1 januari 1998.

- *PR 51.40, BA 54.02 – Ter beschikking stellen van Vlaamse uitrustingsgoederen, met het oog op de exportbevordering aan landen of regio's aangeduid door de Vlaamse regering*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
gvk	90,2	84,2	93,3 %
gok	90,6	31,0	34,2 %

De ondernemingen die steun van het Vlaams Gewest vragen voor de levering van uitrustingsgoederen aan in aanmerking komende landen, gaan in de doelregio's maar op het aanbod in als ze over de toelagebelofte van het Vlaams Gewest beschikken. De administratie legt deze toelagebelofte vast. Als de ondernemingen een bestelling vervolgens niet binnenhalen, wordt de toelagebelofte overbodig en annuleert de administratie de vastlegging. Zodoende blijven de ordonnanceringen beperkt tot ongeveer eenderde van de vastleggingen.

- *PR 51.40, BA 81.01 – Toekenning van leningen aan instellingen, verenigingen en ondernemingen voor initiatieven genomen ter bevordering van de export*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
gvk	37,1	23,9	64,4 %
gok	30,0	25,0	83,5 %

De leningen voor initiatieven ter bevordering van de export kennen steeds minder succes bij de begunstigden. Die terug te betalen leningen worden, in tegenstelling tot leningen bij banken, post factum verstrekt. Subsidies ter bevordering van de export kennen meer succes.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 51.50	ngk	22,4	14,7	65,7	22,4	6,4	28,6
Natuurlijke rijkdommen en energie	gk	109,2	91,8	84,1	117,5	70,2	59,8

De Vlaamse regering moet ieder werkingsjaar tal van opdrachten die de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) uitvoert voor het Vlaams Gewest, bundelen in een programma. Het Rekenhof heeft op 26 januari 1998 vastgesteld dat de Vlaamse regering zowel het programma van 1996 als dat van 1997 zeer laat heeft goedgekeurd, zodat aan de planningsvereiste van de beheersovereenkomst met de VITO bezwaarlijk kon worden voldaan. Als gevolg van de laattijdige programmatie ondertekende het Gewest de overeenkomsten ruimschoots na aanvang van de projecten. De VITO voerde de opdrachten derhalve uit zonder formele overeenkomst of bevel. Daarbuiten bleken ook veel schuldvorderingen van de VITO geruime tijd bij de administratie te berusten.

De Vlaamse Minister van Economie erkende op 11 maart 1998 de geciteerde problemen en beloofde het programma 1998 te vervroegen. Hij gaf

daarenboven de coördinator van het VITO-jaarprogramma de opdracht extra aandacht te besteden aan het aspect van de laattijdige uitbetalingen.

- *PR 51.50, BA 12.25 – Overeenkomsten in verband met energiebeleid*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
gvk	25,5	21,9	85,8 %
gok	8,5	0,0	0,0 %

Basisallocatie 51.50.12.25 registreerde in 1997 in totaal 21.886.500 BEF vastleggingen, waarvan 21.336.500 BEF in de tweede helft van december. Door deze laattijdige vastleggingen bleef ordonnancering in 1997 uit.

- *PR 51.50, BA 51.04 – Subsidies in het kader van het rationeel energieverbruik toegekend voor demonstratieprojecten, voor de ontwikkeling van nieuwe materialen, procedés of producten, alsook voor de commercialisatie ervan (artikelen 6 en 7 van het koninklijk besluit van 10 februari 1983 houdende aanmoedigingsmaatregelen voor het rationeel energieverbruik)*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
gok	40,0	23,3	58,4 %

Basisallocatie 51.50.51.04 betreft subsidies voor demonstratieprojecten. De administratie volgt deze projecten normaliter een jaar lang op. De uitbetaling van de subsidies is afhankelijk van tussentijdse opvolgingsrapporten. Daar het om demonstratieprojecten gaat, kan vertraging optreden in de uitvoering van de dossiers, met als gevolg dat ook de betalingen vertraging oplopen en eventueel naar een volgend jaar verschuiven.

- *PR 51.50, BA 51.06 – Subsidies aan ondernemingen, instellingen en organisaties voor initiatieven die het internationale, federale en regionale energiebeleid ondersteunen*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
gvk	8,3	0,8	9,3 %
gok	15,0	0,2	1,6 %

Basisallocatie 51.50.51.06 subsidieert allerlei initiatieven in het kader van het energiebeleid. De vastleggingen zijn afhankelijk van ingediende en goedgekeurde initiatieven. In 1997 bedroegen zij slechts 771.400 BEF. Van twee grotere initiatieven (elk 1,5 à 2 miljoen BEF) voorzien voor 1997, ging één initiatief niet door en liep een ander vertraging op, zodat het verschoof naar 1998. De eveneens lage ordonnanceringsgraad is daarvan een gevolg.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 51.90	ngk	219,8	219,8	100,0	219,8	136,6	62,2
Extern economisch beleid	gk	302,6	290,2	95,9	324,3	278,7	85,9

OA 52 – Administratie Werkgelegenheid

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 52.10 **Beroepsopleiding**	ngk	3.347,8	3.346,5	100,0	3.347,8	3.343,9	99,9
programma 52.20 **Middenstandsvorming**	ngk	1.835,3	1.835,0	100,0	1.835,3	1.834,8	100,0
programma 52.40 **Werkgelegenheid**	ngk	24.429,0	23.656,9	96,8	24.738,9	23.640,3	95,6

- *PR 52.40, BA 01.02 – Allerhande uitgaven in het kader van het tewerkstellingsbeleid*

  In 1997 controleerde het Rekenhof het systeem van de aanmoedigingspremies voor loopbaanonderbreking en verminderde arbeidsduur zowel in de private als in de publieke sector. Op 9 maart 1998 bekritiseerde het interne tegenstrijdigheden in de reglementering en het gebrek aan interne controle. Verder drong het erop aan dat de subregionale tewerkstellingscomités hun adviesbevoegdheid ten volle zouden uitoefenen en verzocht het om een evaluatie van het tewerkstellingseffect van de maatregelen tot aanmoediging van de arbeidsduurvermindering. Tot slot heeft het Rekenhof melding gemaakt van een aantal tekortkomingen in individuele dossiers (zo vroeg het de terugvordering van ten onrechte uitbetaalde premies) en gevraagd naar de maatregelen.

  Op 19 mei 1998 heeft de Vlaamse Minister van Tewerkstelling geantwoord dat de interne tegenstrijdigheden werden of zullen worden opgelost door een aanpassing van de reglementeringen. Op de opmerkingen over de interne controle, de adviezen van de subregionale tewerkstellingscomités en de evaluatie van het tewerkstellingseffect ging de minister positief in. Hij ging echter niet in op de gevraagde terugvorderingen, zich beroepend op de *ruimte tot appreciatie.*

OA 53 – Administratie Binnenlandse Aangelegenheden

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 53.10	ngk	51.580,3	50.919,9	98,7	51.580,3	48.781,7	94,6
Lokale en regionale besturen	gk	201,7	180,5	89,5	209,7	154,1	73,5
	bvj	0,4	0,3	85,8	0,4	0,3	85,8

- *Artikel 19 – Trekkingsrechten Investeringsfonds (vastleggingsmachtiging)*

vastleggingsmachtiging	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
Vlaamse Gemeenschap	7.542,8	3.796,0	50,3 %
Brussel Hoofdstad	211,8	21,9	10,3 %

De lage aanwendingsgraad is het gevolg van de onbeperkte mogelijkheid tot overdracht van niet-gebruikte trekkingsrechten([105]), in combinatie met het voorschrift dat het initiatief tot indiening van investeringsdossiers die met trekkingsrechten worden gesubsidieerd bij de lokale besturen berust.

- *PR 53.10, BA 43.04 – Vlaams Gemeentefonds (decreet van 31 juli 1990)*

Het Rekenhof heeft op 25 augustus 1997 zijn visum geweigerd voor de betaling van een uitzonderlijk aanvullend aandeel van 21,8 miljoen BEF uit het Vlaams Gemeentefonds voor de gemeente Olen, als tegemoetkoming in de zware begrotingslast die op deze gemeente rust ingevolge de instorting in 1978 van een in aanbouw zijnde sporthal. Er was immers niet voldaan aan de vormvereisten van het voor deze tegemoetkoming ingeroepen decreet van 6 juli 1994 houdende diverse bepalingen inzake de financiering van de gemeenten, nl. *buitengewone omstandigheden met ingang van 1 januari 1994*. Bovendien was middels het cassatiearrest van 16 juni 1995 niet voldaan aan het *onverwachte karakter van de bijzondere omstandigheden*, noch aan de *niet te voorziene* aard van de bijkomende uitgaven. De Vlaamse Minister van Binnenlandse Aangelegenheden antwoordde op 13 november 1997 dat hij het dossier ter beoordeling zou voorleggen aan de Vlaamse regering, wat tot op heden niet is geschied.

- *PR 53.10, BA 63.82 – Subsidie aan lokale besturen voor de uitvoering van werken (koninklijk besluit van 23 juli 1981)*

Het Rekenhof deelde de Vlaamse Minister van Binnenlandse Aangelegenheden mee dat voor de bepaling van het subsidiebedrag voor de bouw van een brandweerkazerne te Oostende schorsingsperiodes die aanvingen na de contractuele einddatum, alsook bijkomende termijnverlengingen die de stad Oostende niet goedkeurde binnen de reglementaire uitvoeringstermijn, niet in aanmerking kwamen. Het Rekenhof hield dan ook rekening met de maximale boete voor vertraging en een verminderde herzieningscoëfficient voor de werken uitgevoerd na de contractuele einddatum. Het viseerde aldus de door de administratie voorgelegde ordonnantie houdende uitbetaling van een subsidie aan de stad Oostende van 10.561.000 BEF slechts tot beloop van 8.212.000 BEF. Op 19 februari 1998 stemde de minister in met het standpunt van het Rekenhof.

---

[105] Ter uitvoering van artikel 5 van het decreet van 20 maart 1991 betreffende het investeringsfonds ter verdeling van de subsidies voor bepaalde onroerende investeringen die in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest door of op initiatief van de provincies, de gemeenten of de Vlaamse Gemeenschapscommissie worden gedaan. De overdracht van 1996 naar 1997 bedraagt voor de Vlaamse Gemeenschap 2.748.979.233 BEF en voor Brussel-Hoofdstad 148.963.688 BEF.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 53.20	gk	5.809,1	5.256,1	90,5	5.594,5	2.532,4	45,3
Sociaal Impulsfonds	vrk	28,2	0,1	0,4	28,2	0,1	0,4

- *PR 53.20, BA 12.90 – Specifieke kosten met betrekking tot de heffing ter bestrijding van leegstand en verkrotting (artikel 23 tot 44 programmadecreet 1996)*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
vrk (vl en or)	28,2	0,1	0,4 %

Voor 1997 inde de administratie 28.245.654 BEF leegstandsheffingen. Zij registreerde het grootste gedeelte daarvan in de loop van het tweede semester van 1997. Deze heffingen werden aan het Leegstandsfonds toegewezen (basisallocatie 53.20.12.90). 100.000 BEF daarvan ging in de vorm van een geldvoorschot naar de betaling van inningskosten (gerechtsdeurwaarderskosten, kosten van het opvragen van kadastrale gegevens, …). Artikel 3 van het decreet van 14 mei 1996 tot vaststelling van de regelen inzake de werking en de verdeling van het Sociaal Impulsfonds heeft het eind 1997 beschikbare saldo (28.145.654 BEF) overgedragen naar de middelen voor 1998 van het Sociaal Impulsfonds (overdracht naar basisallocatie 53.20.43.11, Uitgaven in het kader van het Sociaal Impulsfonds).

- *PR 53.20, BA 43.11 – Uitgaven in het kader van het Sociaal Impulsfonds (decreet 14 mei 1996)*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending ordonnancering	aanwendingsgraad
gok	5.541,8	2.512,5	45,3 %

De beperkte aanwending van de gesplitste ordonnanceringskredieten van het Sociaal Impulsfonds houdt verband met de inwerkingtreding op 1 januari 1996 van het decreet van 14 mei 1996 tot vaststelling van de regelen inzake de werking en de verdeling van het Sociaal Impulsfonds en van het daarin vervatte systeem van uitbetaling van aan gemeenten en OCMW's toegekende trekkingsrechten. De gemeenten en OCMW's krijgen die rechten vanaf 1996 toegekend in functie van met de Vlaamse regering afgesloten beleidsovereenkomsten (voor 1996 gaat het om een overeenkomst voor één jaar; vanaf 1997 geldt de overeenkomst voor een periode van drie jaar, dus van 1997 tot en met 1999). Om een al te grote prefinanciering door het lokale bestuur te voorkomen betaalt het fonds voor de duur van de overeenkomst jaarlijks een voorschot uit dat gelijk is aan de helft van de trekkingsrechten waarvoor de Vlaamse regering in het betrokken jaar ter uitvoering van de beleidsovereenkomst haar toestemming tot gebruik heeft verleend (artikel 16 van het decreet). Het resterende bedrag van de trekkingsrechten betaalt het fonds uit naar gelang van de uitvoering van het beleidsplan en het behalen van de erin opgenomen resultaten, overeenkomstig de modaliteiten vastgesteld in de beleidsovereenkomst (artikel 17 van het decreet).

OA 54 – Administratie Landbouw

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 54.10	ngk	1.595,6	1.430,9	89,7	1.648,4	1.331,5	80,8
Land- en tuinbouw	vrk	60,0	38,4	64,0	62,9	3,5	5,5

- *PR 54.10, BA 34.90 – Uitgaven met betrekking tot gecofinancierde vormingsprojecten*

  Een vormingsinstituut voor land- en tuinbouw bekwam in augustus 1993 ten onrechte een erkenning als nationaal centrum (op grond van het koninklijk besluit van 23 augustus 1974 betreffende de scholing van de personen die in de landbouw werkzaam zijn) en later ook een erkenning als algemeen centrum (op basis van het besluit van de Vlaamse regering van 21 december 1992 betreffende de permanente vorming van personen die in de landbouw werkzaam zijn). Het Rekenhof drong dan ook op 3 maart 1998 aan op de intrekking van deze erkenning en terugvordering, met terugwerkende kracht, van de eraan verbonden bijkomende subsidie. De Vlaamse Minister van Landbouw trad op 20 april 1998 dit standpunt bij en deelde mee dat hij het nodige zou doen.

- *PR 54.10, BA 43.01 – Subsidies aan land- en tuinbouwbedrijven, alsmede aan hun verenigingen en coöperaties, in het kader van de plattelandsontwikkeling en de daarmee verbonden communautaire initiatieven LEADER EN PESCA*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
ngk – vk	213,6	102,8	48,1 %
ngk – ok	266,4	94,2	35,4 %

  Basisallocatie 54.10.43.01 betreft de uitvoering van diverse Europese programma's, initieel voorzien voor de periode 1994-1999. De programma's startten uiteindelijk pas in 1996 op en pas in 1997 ving de budgettaire uitvoering aan. De stand van de kredietvastleggingen is voorlopig dan ook nog vrij beperkt.

- *PR 54.10, BA 53.03 – Ondersteuning van milieuvriendelijke landbouwproductiemethoden in het kader van EG-verordening nr. 2078/92*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
ngk – vk	33,5	3,5	10,6 %
ngk – ok	33,5	0,0	0,0 %

  Basisallocatie 54.10.53.03 betreft subsidies voor de invoering van milieuvriendelijke landbouwproductiemethoden in het kader van EU-verordening 2078/92. Deze verordening werd in Vlaanderen nog niet uitgevoerd.

7. Departement Leefmilieu en Infrastructuur

OA 60 – Administratie Algemene Administratieve Diensten

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 60.10 Algemene departementale uitrustingskosten	vrk	([106]) -1,1	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,0

OA 61 – Administratie Milieu, Natuur, Land- en Waterbeheer

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 61.10	ngk	6.007,7	5.948,4	99,0	6.007,7	5.907,3	98,3
Leefmilieu	gk	435,8	365,3	83,8	569,6	373,4	65,6
	bvj	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
programma 61.20	ngk	75,0	71,0	94,7	75,0	64,6	86,2
Natuur	gk	7,1	6,8	95,3	97,0	63,3	65,3

- *PR 61.20, BA 33.01 – Subsidies aan jagersverenigingen of faunabehoudsverenigingen die het beleid inzake het behoud van natuurlijke milieus ondersteunen*

  In 1997 heeft het Rekenhof een ordonnantie van 365.000 BEF geannuleerd. Dit bedrag was bestemd voor een jagersvereniging, met toepassing van het besluit van de Vlaamse regering d.d. 16 december 1992 tot vaststelling van de erkenningsvoorwaarden en de criteria die gelden voor de toekenning van een subsidie aan erkende verenigingen die actief zijn op het gebied van de bosbouw, de jacht of het faunabeheer. Daar het departement in casu geen verantwoording kon voorleggen die aan de reglementaire vereisten beantwoordde, heeft het Rekenhof zijn visum geweigerd. Ook de nadien voorgelegde verantwoordingsstukken konden het Rekenhof niet overtuigen. Uiteindelijk ging de Vlaamse Minister van Leefmilieu akkoord met de opmerking van het Rekenhof. Het departement legde geen nieuwe ordonnantie meer voor.

---

[106] De overschrijding op het begrotingsfonds *Fonds voor de vervreemding en het beheer van onroerende goederen* lijkt een gevolg te zijn van het aanrekenen van onroerende voorheffing verschuldigd op kadastrale inkomens van onroerende goederen die worden beheerd door de DAB Luchthaven Oostende en DAB Luchthaven Antwerpen terwijl onderhavig begrotingsfonds van de algemene uitgavenbegroting op geen enkele manier begunstigde is van inkomsten uit het beheer van diezelfde onroerende goederen. De overschrijding van het vastleggingskrediet werd nog geaccentueerd door een globale transfer in januari 1997. De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft haar administratie opdracht gegeven om de nodige stappen te ondernemen voor de regularisatie van deze overschrijding.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 61.30	ngk	59,9	59,4	99,1	59,9	50,1	83,6
Bos- en groen	gk	110,5	82,6	74,8	109,2	74,9	68,6
	vrk	74,8	35,9	47,9	74,8	35,9	47,9

- *PR 61.30, BA 63.61 – Subsidies aan lagere overheden voor boswerkzaamheden, groenvoorziening, instandhoudingswerkzaamheden aan parken met cultuurhistorische waarde, met inbegrip van de Yzerbedevaartweide en met inbegrip van sensibiliserende activiteiten gericht op de participatie van de bevolking aan projecten die passen in de leefbaarheid van de steden*

  Het Rekenhof weigerde zijn visum voor twee ordonnanties ten voordele van het Rijksstation voor Veevoeding en de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW) (samen 815.000 BEF) aangezien de instellingen geen rechthebbende lokale besturen of ermee gelijkgestelde rechtspersonen zijn zoals vereist door artikel 2, § 2, punt b, van het koninklijk besluit van 23 juli 1981 betreffende de subsidiëring van bepaalde werken, leveringen en diensten die in het Vlaams Gewest door of op initiatief van ondergeschikte besturen of ermee gelijkgestelde rechtspersonen worden uitgevoerd. In het geval van de VMW ging de Vlaamse Minister van Leefmilieu akkoord met de opmerking van het Rekenhof.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 61.40	ngk	845,7	844,2	99,8	1.281,8	1.273,9	99,4
Landbeheer	gk	480,9	396,2	82,4	486,6	338,8	69,6
	vrk	226,5	147,4	65,1	226,8	117,5	51,8
programma 61.50	ngk	425,1	361,0	84,9	425,1	68,1	16,0
Waterbeheer	gk	554,4	545,8	98,4	542,5	534,0	98,4
	vrk	116,0	2,8	2,4	119,8	3,6	3,0
	bvj	3,5	3,5	98,7	3,5	3,5	98,7

- *PR 61.50, BA 73.20 – Investeringskosten voor beheer van oppervlaktewater, grond- en drinkwater*

  Het Rekenhof heeft een ordonnantie van 299.762 BEF ten voordele van een ingenieursbureau niet geviseerd omdat de betrokken schuldvordering op grond van artikel 100, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit, verjaard was.

OA 62 – Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting, Monumenten en Landschappen

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 62.10	ngk	14,6	13,0	89,1	14,6	9,3	63,8
Ruimtelijke ordening en	gk	638,4	622,9	97,6	568,2	459,9	80,9
stedebouw	vrk	442,6	122,7	27,7	442,6	122,7	27,7
programma 62.20	ngk	98,9	98,5	99,6	98,9	74,4	75,2
Monumenten en landschappen	gk	1.518,1	1.516,5	99,9	1.190,7	1.028,6	86,4
	vrk	16,4	0,0	0,0	20,4	2,7	13,4
	bvj	13,0	13,0	100,0	13,0	13,0	100,0
programma 62.40	ngk	4.907,8	4.719,8	96,2	5.385,0	4.454,6	82,7
Huisvesting	gk	6.640,2	6.608,2	99,5	6.121,4	5.539,3	90,5
	vrk	539,8	132,0	24,5	635,3	130,8	20,6

Globaal genomen zijn de kredieten van het programma Huisvesting voor 1997 in belangrijke mate aangewend([107]). Het Rekenhof geeft niettemin enkele toelichtingen bij een aantal basisallocaties:

- *PR 62.40, BA 12.02 – Lasten van de Vlaamse Gemeenschap bij het verzekeren van particulieren tegen inkomensverlies in geval van onvrijwillige en volledige werkloosheid en arbeidsongeschiktheid*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending vastlegging	aanwendingsgraad
ngk	52,5	0,0	0 %

De administratie heeft de middelen voor de tegemoetkomingen aan de particulieren voor een verzekering tegen inkomensverlies in geval van onvrijwillige en volledige werkloosheid en arbeidsongeschiktheid niet gebruikt, omdat de noodzakelijke reglementaire basis in 1997 nog niet tot stand kwam. Pas op 12 mei 1998 nam de Vlaamse regering daartoe een besluit.

- *PR 62.40, BA 41.16 – Dotatie aan de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij in het kader van het tewerkstellingsprogramma*

aard krediet	toegestaan krediet ([108])	aanwending	aanwendingsgraad
ngk – vl	147,6	83,4	56,5 %
ngk – or	624,8	329,6	52,8 %

[107] Met uitzondering van de variabele kredieten. In het geval van een fonds is de aanwendingsgraad echter minder relevant, daar het krediet functie is van de overdracht van het voorbije jaar, de in de loop van het jaar geboekte ontvangsten en eventuele verminderingen van vastleggingen vorige jaren.

[108] Het verschil tussen de vastleggingskant en de ordonnanceringskant van de BA 62.40.41.16 vloeit voort uit het feit dat het om van 1996 overgedragen kredietsaldi gaat.

De middelen op de basisallocatie 62.40.41.16 zijn bestemd voor de subsidiëring van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM) in het kader van het tewerkstellingsprogramma. Hoewel begrotingsruiters deze middelen al herhaalde jaren hebben overgedragen, werden ze opnieuw slechts voor iets meer dan de helft aangewend. Een van de oorzaken voor deze onderaanwending ligt in het feit dat dit programma slaat op talrijke kleinere renovatiewerken, waarvoor telkens de relatief strenge procedures inzake overheidsopdrachten gelden.

- *Subsidies aan de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij in het kader van het nieuw financieringssysteem*

Basisallocaties	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
62.40.41.03 (gok)	513,8	513,7	100 %
62.40.41.04 (gok)	1.150,0	1.150,0	100 %
62.40.81.01 (gvk)	1.202,2	1.202,2	100 %
62.40.81.01 (gok)	43,2	43,2	100 %
62.40.81.02 (gvk)	509,6	509,4	100 %
62.40.81.02 (gok)	107,1	107,1	100 %

De volledige aanwending van de middelen voor subsidies in het kader van het zogenaamde *nieuw financieringssysteem* van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (de basisallocaties 41.03, 41.04, 81.01 en 81.02) behoeft relativering. Het betreft hier immers in eerste instantie overdrachten op grond van betalingsvooruitzichten. Zij geven niet noodzakelijk een getrouw beeld van de daadwerkelijke uitvoering van de betrokken gewone investeringsprogramma's. Bij de controle van de rekeningen 1997 van de VHM stelde het Rekenhof vast dat de gewone investeringsprogramma's 1997 op 31 december 1997 slechts voor 30 % waren vastgelegd wat betreft de huursector en voor 74 % wat betreft de eigendomssector. Al in voorgaande jaren had het Rekenhof een toenemende achterstand in de vastlegging van die programma's vastgesteld. Het heeft tevens herhaalde malen aangedrongen op een evaluatie van het nieuw financieringssysteem. De VHM wees enerzijds onder meer op structurele oorzaken, zoals de procedures van het nieuw financieringssysteem, maar gaf anderzijds ook toe dat zij niet altijd op een efficiënte wijze kon optreden tegen door haar erkende sociale huisvestingsmaatschappijen die onvoldoende actief zijn. De maatschappij verwacht dat zij efficiënter zal kunnen optreden eens de beheersovereenkomsten met de sociale huivestingsmaatschappijen zullen zijn afgesloten, overeenkomstig de Vlaamse Wooncode.

- *PR 62.40, BA 51.01 – Subsidies voor verwerking en sloping met toepassing van artikel 94 en artikel 95 van de huisvestingscode met inbegrip van de annuïteiten verschuldigd aan de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij met toepassing van artikel 66 van de huisvestingscode*

In de loop van 1997 heeft het departement het Rekenhof 12 ordonnanties voorgelegd voor de uitbetaling van 47.452.519 BEF toelagen aan gemeenten en sociale huisvestingsmaatschappijen voor de slopingskosten van een aantal woningen. De administratie legde deze ordonnanties

al vroeger voor (tussen 1990 en 1993), maar het Rekenhof weigerde toen zijn visum omdat de betoelaagde werken buiten het toepassingsgebied vielen van het koninklijk besluit van 15 december 1978 houdende uitvoering, voor het Vlaams Gewest, van de artikelen 94 en 95 van de Huisvestingscode. De nieuwe voorlegging was volgens het departement mogelijk ingevolge het besluit van de Vlaamse regering van 22 maart 1995 houdende bijzondere regeling voor de toepassing van artikel 12, tweede lid, van het besluit van de Vlaamse regering van 7 maart 1990 tot uitvoering van de artikelen 94 en 95 van de Huisvestingscode. Dit besluit heeft uitwerking op 22 oktober 1978.

Het Rekenhof weigerde echter andermaal zijn visum omdat dit besluit van 22 maart 1995 geen terugwerkende kracht kon hebben. De grondslag ervan was immers een wetgevende norm die geen retroactiviteit ondersteunt, met name het decreet van 5 juli 1989 houdende wijziging van de Huisvestingscode (met uitwerking vanaf 7 maart 1990).

Op 25 augustus 1997 wees de Vlaamse Minister van Huisvesting de tekst van artikel 94 van de Huisvestingscode vóór de wijziging ervan door het decreet van 5 juli 1989 als grondslag aan van het besluit van 22 maart 1995. Dat besluit zou immers betrekking hebben op de dossiers ingediend vóór 7 maart 1990. Bovendien zou het besluit volgens de minister niet meer dan een verduidelijking inhouden van een aantal begrippen die aanleiding gaven tot een verschillende interpretatie tussen het Rekenhof en de administratie. In aansluiting op het ministeriële antwoord legde de administratie nieuwe ordonnanties voor.

Op 15 december 1997 stelde het Rekenhof dat het besluit van 7 maart 1990 de inwerkingtreding van het decreet heeft bepaald op 7 maart 1990. Dit houdt in dat het vroegere artikel 94 vanaf die datum definitief ophield te bestaan. Bijgevolg kan het latere besluit van 22 maart 1995 onmogelijk zijn grondslag vinden in de vroegere tekst van dit, sinds 7 maart 1990 opgeheven, artikel. Het beschikkend gedeelte van het besluit van 22 maart 1995 stelt overigens uitdrukkelijk dat het besluit een aantal bepalingen van het koninklijk besluit van 15 december 1978, dat een uitvoering is van de artikelen 94 en 95 van de Huisvestingscode, wijzigt. Het gaat dus om meer dan een verduidelijking. Zo het besluit van 22 maart 1995 niet de aard van een retroactief besluit zou hebben, maar van een louter interpretatieve tekst, dan nog mag die interpretatie niet in strijd zijn met de doelstellingen van de toenmalige artikelen 94 en 95. De interpretatie zou echter de doelstelling van de subsidiëring (sloping van ongezond en niet-verbeterbaar verklaarde woningen), ontkrachten door gelijkschakeling van ongezond en niet-verbeterbare woningen met andere gebouwen. Het Rekenhof weigerde bijgevolg andermaal zijn visum.

Op 25 september 1998 deelde de Vlaamse Minister van Huisvesting mee dat hij de toelagen voor geschilberaadslaging zal voorleggen aan de Vlaamse regering.

- *PR 62.40, BA 63.62 – Investeringsuitgaven in verband met de bouw en/of verbouwing van sociale huurwoningen door gemeenten, OCMW's, de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij of haar erkende maatschappijen in het kader van inbreidingsprojecten in kansarme buurten van de grote agglomeraties Antwerpen en Gent en BA 63.63 – Investeringsprogramma's in verband met de bouw en/of verbouwing van sociale huurwoningen door gemeenten, OCMW's, de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij of haar erkende maatschappijen in het kader van inbreidingsprojecten in kansarme buurten van woonzones met uitzondering van Antwerpen en Gent*

  In 1997 stelde het Rekenhof herhaaldelijk lacunes vast in betalingsdossiers aangaande inbreidingsgerichte projecten voor kansarme buurten (IKB). In twee IKB-dossiers legde de administratie bij de eindafrekening geen eindvorderingsstaat over. In een ander geval liet zij na bij de eindvorderingsstaat de eindafrekening te voegen. Ook ontdekte het Rekenhof een dubbele subsidiëring: eenzelfde werk, met name de afbraak van een aantal woningen, bekwam subsidies in het kader van artikel 94 van de Huisvestingscode én in het kader van de IKB-reglementering. Het Rekenhof formuleerde voorts opmerkingen over de opname van niet-subsidieerbare posten bij de subsidieerbare werken en verkeerde berekeningen van de BTW. Al deze opmerkingen gaven aanleiding tot annulaties en verminderingen van voorgelegde ordonnanties voor in totaal respectievelijk 577.577 BEF en 2.301.584 BEF. In zijn antwoorden verklaarde de minister zich uiteindelijk altijd akkoord met de opmerkingen. Tot op heden doen zich evenwel gelijkaardige problemen voor met de ingediende IKB-dossiers.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 62.60	ngk	230,0	200,0	87,0	320,0	245,0	76,6
Sociaal grond- en woningbeleid	gk	98,0	52,4	53,4	26,0	7,4	28,4

- *PR 62.60, BA 61.11 – Dotatie aan het rollend sociaal investeringsfonds voor Vlaams-Brabant*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending ordonnancering	aanwendingsgraad
ngk	200,0	200,0	100 %

De volledige aanwending van de dotatie aan Vlabinvest impliceert enkel de financiële overdracht naar de betrokken pararegionale instelling en biedt aldus geen informatie over de realisatie van de beleidsdoelstellingen. Uit de rekeningen van Vlabinvest blijkt de dotatie alleen maar het begrotingssaldo van die instelling te hebben opgedreven.

Saldo op 31 december 1996	276.996.327 BEF
Ontvangsten	200.000.000 BEF
Beschikbaar	476.996.327 BEF
Uitgaven	17.118.754 BEF
Saldo op 31 december 1997	459.877.573 BEF

In de verbintenissen van Vlabinvest is enige kentering waarneembaar, al heeft de instelling de belangrijkste ervan niet gecomptabiliseerd (zie commentaar bij de vastleggingsmachtiging van Vlabinvest, p. 169).

OA 63 – Administratie Wegen en Verkeer

Het Rekenhof heeft in 1997 een systeemaudit uitgevoerd op de betalingscyclus voor schuldvorderingen ingevolge aannemingen van werken binnen de Administratie Wegen en Verkeer. Het doel van de audit bestond erin aanbevelingen te formuleren die bijdragen tot een betere werking van de administratie op het vlak van organisatie, controle en beheersing van de betalingscyclus.

De audit resulteerde tevens in een geactualiseerde stand van zaken van de aangelegenheden waarvoor het Vlaams Parlement in 1996 bij resolutie aanbevelingen formuleerde (resolutie van 10 juli 1996, Stuk 376 (1995-1996) – Nr. 1, van 26 juni 1996). De resultaten van de audit zijn samengevat op pp. 274-293 van dit boek.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 63.10	ngk	679,1	677,7	99,8	679,1	564,9	83,2
Wegen	gk	4.156,3	4.081,1	98,2	4.248,5	3.971,6	93,5
	bvj	1,8	1,8	100,0	1,8	1,7	95,4
programma 63.20	ngk	10.712,8	10.709,0	100,0	10.819,6	10.206,7	94,3
Gemeenschappelijk vervoer	gk	1.763,3	1.762,8	100,0	2.215,2	2.053,1	92,7

- *PR 63.20, BA 12.20 – Allerhande uitgaven m.b.t. de promotie van het gebruik van het gemeenschappelijk vervoer, met inbegrip van studies en enquêtes inzake de mobiliteitsbehoeften en studies m.b.t. organisatie, beheer, enz.*

  Op 20 januari 1998 heeft het Rekenhof zijn visum geweigerd voor twee ordonnanties (in totaal 3.903.016 BEF) die betrekking hadden op de terugbetaling aan de Vlaamse Vervoermaatschappij (VVM) van kosten die de instelling had gemaakt om de naambekendheid en het positieve imago van *De Lijn* te versterken. Volgens het Rekenhof bestaat voor een dergelijke terugbetaling geen voldoende rechtsgrond. De beheersovereenkomst tussen de Vlaamse regering en de VVM voor 1996 voorzag enkel in een terugbetaling van kosten voor de promotie van nieuwe projecten, maar dan op basisallocatie 31.05, *Dotatie aan de Vlaamse Vervoermaatschappij voor het opstarten, promoten en exploiteren van nieuwe projecten van gemeenschappelijk vervoer*, van programma 63.20 van de Vlaamse begroting. De huidige beheersovereenkomst voorziet niet meer in de terugbetaling van promotiekosten. De onderhavige toelagen voor promotiekosten van *De Lijn* kunnen zeker niet ten laste van basisallocatie 12.20 van programma 63.20 vallen, daar noch de economische classificatie, noch de omschrijving van deze basisallocatie, de aanrekening van dergelijke uitgaven toelaat. Het antwoord van de Vlaamse Minister van Vervoer d.d. 8 april 1998, leidde er enkel toe dat het Rekenhof op 30 april 1998 zijn standpunt herhaalde.

- *PR 63.20, BA 31.06 – Allerhande uitgaven in verband met de voorbereiding, de planning, de studie en de uitvoering van mobiliteitsconvenanten met inbegrip van de dekking van de extra exploitatiekosten geleden door de VVM*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
ngk – ok	801,7	190	23,7 %

Basisallocatie 63.20.31.06 bevat hoofdzakelijk kredieten voor subsidies aan de VVM ter vergoeding van de extra kosten verbonden aan het verhoogd openbaar vervoersaanbod in het kader van de mobiliteitsconvenanten. Vooral het feit dat deze kredieten niet alleen betrekking hebben op de extra exploitatiekosten voor prestaties in 1997, maar ook op de subsidiëring van de bijkomende kosten voor de VVM in 1998, veroorzaakte de onderaanwending. De subsidies voor 1998 zullen vanzelfsprekend pas worden gestort en geordonnanceerd in 1998. Een tweede oorzaak bestaat erin dat de VVM ter verantwoording van de te ontvangen subsidie na elk kwartaal een vorderingsstaat moet indienen. De kredieten voor de subsidies voor het laatste kwartaal 1997 konden zodoende niet meer in 1997 worden geordonnanceerd.

- *PR 63.20, BA 61.01 – Tegemoetkoming van het gewest in de investeringen van de VVM (De Lijn)*

Lastens basisallocaties 63.20.61 en 63.20.81.02, *In kapitaal omzetbare investeringsmiddelen Vlaamse vervoermaatschappij De Lijn*, kan de VVM kapitaalsubsidies bekomen. De administratie moet de saldobetaling van de investeringstoelagen, ten belope van minstens 10 %, voorleggen aan het voorafgaand visum van het Rekenhof, dat in dit verband de volgende onderzoeken heeft verricht:

1. Project Punt aan de Lijn

Op 4 november 1992 heeft de Vlaamse regering de VVM principieel gemachtigd een coördinatiepunt voor stads- en streekvervoer en park-and-ridefaciliteiten te bouwen te Antwerpen. Op dezelfde site zou de VVM tevens een stel- en werkplaats voor trams en bussen bouwen. Het Vlaams Gewest zou het project *Punt aan de Lijn* in de periode van 1993 tot 2010 gedeeltelijk financieren met kapitaalsubsidies aan de VVM. Op 22 december 1997 geschiedde ten laste van basisallocatie 63.20.81.02 een kredietvastlegging van 105.988.201 BEF voor de subsidiëring van de leasevergoedingen die de VVM in het kader van de overeenkomst van onroerende leasing met de NV Gimohold Noorderlaan verschuldigd was. Deze kredietvastlegging was voor het Rekenhof de aanleiding om een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop het project tot op heden is uitgevoerd en financieel afgehandeld, meer bepaald: de mate van controle door de VVM en de subsidiërende overheid op het project; de verantwoording van de uitgaven die in de halfjaarlijkse afbetalingen verrekend zijn, de overeenstemming van het project met de beslissing van de Vlaamse regering d.d. 4 november 1992; alsook de correctheid van aanrekening op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Het Rekenhof ging ten slotte ook na in welke mate de administratie tegemoetkwam aan de opmerkingen en aanbevelingen die het in vroegere brieven en verslagen al over het project had gesteld.

Het Rekenhof heeft zijn bevindingen met een derde auditverslag op 29 april 1998 medegedeeld aan de Vlaamse Minister van Vervoer. Het wees erop dat het zijn visum voor de subsidie maar zou kunnen verlenen als gevolg zou worden gegeven aan de opmerkingen in het auditverslag. Tot op heden heeft het Rekenhof nog geen antwoord op het verslag ontvangen. Een samenvatting van de audit staat op p. 217 van dit boek.

2. Audit van het systeem *Werken in eigen beheer* voor investeringen gefinancierd met kapitaalsubsidies

De VVM moet als aanbestedende overheid voor haar investeringen altijd de wetgeving op de overheidsopdrachten toepassen. Zij kan echter ook zelf instaan voor de uitvoering van bepaalde werken of de productie van bepaalde goederen. Dan is de wetgeving op de overheidsopdrachten niet van toepassing. De maatschappij moet het Vlaams Gewest, dat dergelijke investeringen kan financieren, er dan wel zekerheid over verschaffen dat het door haar zelf uitvoeren van de werken opportuun is en dat de uitvoering zal plaatsvinden op de meest zuinige wijze. Daartoe moet de VVM door haar voor subsidiëring voorgestelde eenheidsprijzen voldoende vergelijken met de marktprijzen en omstandig verantwoorden in de subsidieaanvraag. Het Rekenhof heeft onderzocht of de gangbare procedures en de toepassing ervan leiden tot de bovengenoemde zekerheid. Het heeft de VVM in dit verband een aantal aanbevelingen gedaan. De instelling toonde zich bereid aan deze aanbevelingen tegemoet te komen en werkte een voorstel van nieuwe werkwijze uit, die de raming, opvolging van de werken, controle en nacalculatie duidelijker en doorzichtiger moet maken. Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Vervoer op 4 februari 1997 medegedeeld dat het de verdere ontwikkelingen in deze aangelegenheid zal blijven opvolgen.

3. Aankoop van 45 tramtoestellen voor de steden Antwerpen en Gent

Het Rekenhof heeft het gunningsdossier doorgelicht houdende de aankoop van 45 tramstellen ten behoeve van de VVM voor de steden Antwerpen en Gent, waarmee een totaal bedrag van 3 miljard BEF gemoeid is. Op 11 december 1996 en 17 juni 1997 werd ten laste van basisallocatie 63.20.61.01 een kredietvastlegging van 611.586.860 BEF genomen voor de aankoop van een eerste lot van 9 trams. Op 17 juni 1997 veroorzaakte de bestelling van een tweede lot van 9 trams een kredietvastlegging van 610.336.860 BEF ten laste van basisallocatie 63.20.81.02. Het Rekenhof bevond de gunning regelmatig: de firma die als enige beantwoordde aan de voorschriften van het bestek en bovendien het voordeligst was ten opzichte van de gunningcriteria die het bestek aangaf, bekwam het contract.

Op 4 december 1997 deelde het Rekenhof de Vlaamse Minister vanVervoer wel een aantal opmerkingen met budgettaire weerslag mee. Zo hielden de bovengenoemde kredietvastleggingen geen rekening met de contractuele prijsherzieningsmogelijkheden. Het Rekenhof heeft dan ook aangedrongen op een actualisering van de prijzen bij de kostprijsberekening van elke nieuwe bestelling. Ook plaatste de VVM al tweemaal een bijbestelling vóór zij een subsidieaanvraag had ingediend. De minister heeft op deze opmerkingen nog niet geantwoord.

- *PR 63.20, BA 81.02 – In kapitaal omzetbare investeringsmiddelen Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
gok	269,2	173,7	64,5 %

Basisallocatie 63.20.81.02 bevat kredieten ter subsidiëring van investeringen van de VVM. Het lage gebruik ervan komt doordat de vastleggingen zich vooral situeerden in de tweede helft van 1997, inzonderheid in november en december. Zodoende konden voor deze laattijdig vastgelegde verbintenissen weinig of geen betalingen meer plaatsvinden.

- *PR 63.20, BA 81.28 – Kosten met het oog op de bevordering, de rationalisatie en de modernisering van de exploitatie van het gemeenschappelijk stedelijk en uiterstedelijk secundair vervoer, de uitvoering en de coördinatie van enquêtes, studies, onderzoekingen en proeven alsook van technische realisaties, zowel bovengronds als ondergronds*

Op 17 november 1997 heeft het Rekenhof 90.896.712 BEF geviseerd voor een bij voorraad uitvoerbaar arrest van het Hof van Beroep betreffende een schadevergoeding, gewezen op 24 december 1996. Op 18 november 1997 vroeg het Rekenhof de Vlaamse Minister van Vervoer een verantwoording voor het lange tijdsverloop vóór de ordonnancering, waardoor nagenoeg 5 miljoen BEF supplementaire nalatigheidsintresten ontstonden. De minister antwoordde op 28 april 1998 dat dergelijke vertraging niet abnormaal waren.

Het Rekenhof heeft op 18 juni 1998 gerepliceerd dat een betere coördinatie binnen de administratie en een alerter optreden de verwijlintresten voor een groot gedeelte hadden kunnen vermijden. Het drong erop aan bij geschillendossiers de onbetwistbaar verschuldigde sommen altijd zo vlug mogelijk te betalen, zeker in de gevallen waarbij de intresten door de toepassing van de artikelen 1154 en 1254 van het Burgerlijk Wetboek zeer hoog kunnen oplopen. Rekening houdend met de mogelijke belasting van lopende en toekomstige begrotingen door hangende rechtszaken, heeft het ook aanbevolen de hangende rechtszaken te inventariseren.

De minister erkende op 3 augustus 1998 dat het optreden van de administratie niet doeltreffend is. Hij verklaarde dit door het structurele tekort aan kredieten op de betrokken basisallocatie, dat een beroep op de omslachtige herverdelingsprocedure noodzaakt, met vertragingen als gevolg.

Op 15 september 1998 wees het Rekenhof de minister op de resolutie van het Vlaams Parlement die stelt dat de systemen voor de raming en het beheer van de begrotingskredieten bijsturing behoeven om laattijdige betalingen wegens gebrek aan kredieten en daaruit voortvloeiende verwijlintresten te vermijden.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 63.30	ngk	104,6	104,6	100,0	104,6	80,3	76,8
Regionale luchthavens en vliegvelden	gk	239,3	233,6	97,6	271,0	213,2	78,7

- *PR 63.30, BA 41.03 – Dotatie voor de aanleg, inrichting en uitrusting van verharde oppervlakten, wegen en gebouwen voor de exploitatie van de luchthavens, inclusief het buitengewoon onderhoud en BA 73.03 – Uitgaven voor de aanleg, inrichting en uitrusting van verharde oppervlakten, wegen en gebouwen voor de exploitatie van de luchthavens, inclusief het buitengewoon onderhoud ervan*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
BA 41.03 – gok	95,0	64,4	67,8 %
BA 73.03 – gvk	18,0	12,3	68,4 %

Sinds 1997 is het Vlaams Gewest overgeschakeld van rechtstreekse investeringen voor de regionale luchthavens naar een systeem van investeringsdotaties. De vroegere basisallocatie 73.03 voorzag nog in een beperkt krediet om, zo nodig, bijkomende vastleggingen te nemen voor de lopende investeringsprojecten. Het betrokken vastleggingskrediet bleek licht overschat te zijn. Doordat de nieuwe investeringsprojecten slechts na een relatief lange aanloopperiode (wegens de vernieuwde procedures) hun definitieve goedkeuring bekwamen, vond de vastlegging van de overeenkomstige investeringsdotaties (op basisallocatie 41.03) vaak slechts op het einde van het begrotingsjaar plaats. Talrijke betalingen verschoven daarenboven naar 1998.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 63.40	ngk	45,7	44,1	96,5	45,7	2,9	6,4
Algemene infrastructuur en verkeersbeleid							

OA 64 – Administratie Waterwegen en Zeewezen

Het Rekenhof heeft in 1997 een systeemaudit uitgevoerd op de betalingscyclus voor schuldvorderingen ingevolge aannemingen van werken binnen de Administratie Waterwegen en Zeewezen. Het doel van de audit bestond erin aanbevelingen te formuleren die bijdragen tot een betere werking van de administratie op het vlak van organisatie, controle en beheersing van de betalingscyclus. De audit resulteerde tevens in een geactualiseerde stand van zaken van de aangelegenheden waarvoor het Vlaams Parlement in 1996 bij resolutie aanbevelingen formuleerde (resolutie van 10 juli 1996, Stuk 376 (1995-1996) – Nr. 1, van 26 juni 1996). De resultaten van de audit zijn samengevat op pp. 274-293 van dit boek.

In 1997 heeft het Rekenhof ook met de Nederlandse Rekenkamer de gezamenlijke audit van het project *Verdieping van de Westerschelde* voorbereid. Op 17 januari 1995 heeft het Vlaams Gewest met Nederland een

verdrag gesloten voor de verdieping van de vaarweg in de Westerschelde. Dit verdrag handelt alleen over het Nederlandse gedeelte van de Schelde. Het impliceert de volgende werkzaamheden: de opruiming van wrakken en andere obstakels in de vaargeul en in de anker- en noodankergebieden, oeververdedigingswerken, herstelwerken ingevolge het verlies aan natuurwaarden en de eigenlijke verdiepingswerken. De raming van de financiële kosten verbonden aan de uitvoering van het verdiepingsverdrag bedraagt 8,25 miljard BEF. Op 30 juni 1997 ving het feitelijke baggerwerk aan, nadat het Nederlandse parlement de Vergunningswet Westerschelde had gestemd, die op 27 juni 1997 in werking is getreden.([109]).

In 1997 legden het Rekenhof en de Nederlandse Algemene Rekenkamer de grondslagen voor de integrale audit van het project, die ze in de loop van 1998 en 1999 gezamenlijk zullen uitvoeren. Briefwisseling tussen beide hoge controle-instellingen en diverse vergaderingen op ambtelijk niveau met vertegenwoordigers van beide instellingen hebben geleid tot afspraken over de controleaanpak, concrete controledoelstellingen en te volgen methodiek, geconcretiseerd in een *Onderzoeksvoorstel Verdieping Westerschelde*, goedgekeurd door de colleges van de Algemene Rekenkamer en het Rekenhof. Op 29 december 1997 kondigde het Rekenhof het onderzoek aan bij de Voorzitter van het Vlaams Parlement, de Vlaamse Minister van Openbare Werken en de rechtstreekse projectverantwoordelijken. Over de resultaten van de audit zal het later aan het Vlaams Parlement rapporteren.

Het Rekenhof zal ook de werkzaamheden die nodig zijn op Belgisch grondgebied en die buiten het verdrag vallen, aan een grondig onderzoek onderwerpen. In dit verband onderzocht het al de aanneming voor het ruimen van wrakken in de Beneden-Zeeschelde, waarvoor in 1997 ruim 466 miljoen BEF kredieten werden vastgelegd (zie het commentaar bij de aanwending van de kredieten van basisallocatie 64.20.73.05 op p. 122).

		vl-krediet	**vast-gelegd**	**aanwending in %**	**or-krediet**	**geordon-nanceerd**	**aanwending in %**
programma 64.10	ngk	568,1	566,8	99,8	611,9	489,8	80,0
Waterwegen en binnenvaart	gk	1.063,2	1.042,0	98,0	870,0	856,6	98,5
programma 64.20	ngk	61,3	61,0	99,5	61,3	27,1	44,2
Havens	gk	6.362,2	5.291,2	83,2	5.299,0	4.948,3	93,4
	bvj	5,9	5,9	100,0	5,9	5,8	98,3

[109] De uitvoering van de baggerwerkzaamheden in de Westerschelde vereist verschillende vergunningen. Het verlenen ervan is onder meer gekoppeld aan de opstelling van milieu-effectrapporten, wat aanleiding heeft gegeven tot een belangrijk tijdsverloop. De vergunningwet verving de diverse vereiste vergunningen door één besluit (in de mate dat die vergunningen niet vóór de inwerkingtreding van de wet bij onherroepelijk besluit waren verleend) en regelde tevens de ontheffing van de MER-plicht.

- *PR 64.20, BA 12.21 – Studies en onderzoekingen inzake havenmateries, inzake de invoering van de polyvalente beloodsing en de reorganisatie van het zeewezen, met inbegrip van allerhande uitgaven voortvloeiend uit internationale contacten*

  De administratie heeft al verscheidene malen voorgesteld uitgaven voor buitenlandse havens aan te rekenen op basisallocatie 64.10.12.21, bestemd voor studies en onderzoekingen inzake havenmateries. Het Rekenhof heeft steeds het standpunt ingenomen dat enkel de uitgaven voortvloeiend uit internationale contacten die hoofdzakelijk de Vlaamse havens ten goede komen, op deze basisallocatie aangerekend kunnen worden. Noch de economische classificatie, noch de omschrijving van de basisallocatie laten immers de aanrekening van inkomensoverdrachten naar het buitenland toe. In dit licht heeft het Rekenhof op 20 januari 1998 zijn visum geweigerd voor een ordonnantie van 2.497.000 BEF tot betaling van een technisch-economische haalbaarheidsstudie voor de toegangsgeul naar de haven van Hai Phong en omgeving in de Volksrepubliek Vietnam. Het heeft de diensten van de Vlaamse minister die bevoegd is voor het buitenlands beleid gevraagd te onderzoeken of de uitgave niet kadert in het Vlaams beleid voor ontwikkelingssamenwerking. Het ABOS subsidieerde immers vroeger het project.

  Op 11 mei 1998 trachtte de Vlaamse Minister van Openbare Werken het Rekenhof te overtuigen de kwestieuze uitgave toch aan te rekenen op basisallocatie 12.21. Het Rekenhof bevestigde op 15 juni 1998 echter zijn standpunt, daar de minister niet aantoonde dat de studie een rechtstreeks belang heeft voor het interne havenbeleid van de Vlaamse regering.

  Soortgelijke opmerkingen formuleerde het Rekenhof op 20 december 1996 en 18 juni 1997 aangaande de financiële tegemoetkoming van 173.000 US $ vanwege het Vlaams Gewest in de International Conference on Coastal and Port Engineering in Developing Countries (COPEDEC) en op 17 juni 1996, 4 oktober 1996 en 18 augustus 1998 aangaande de bijdrage van het Vlaams Gewest ten bedrage van 2.000.000 BEF in de technische feasibilitystudie voor een kaaimuurrenovatie in de Litouwse haven Klaipeda.

- *PR 64.20, BA 14.05 – Gewoon onderhoud van de havens – Allerhande kosten betreffende het onderhoud, alsook baggerwerken*

  In zijn 9e Boek van Opmerkingen aan het Vlaams Parlement([110]) heeft het Rekenhof een artikel gewijd aan de onderhandse overeenkomsten voor de uitvoering van aëroteledetectische waarnemingen langs de Belgische kust. In een vervolgonderzoek heeft het de uitvoering van het contractjaar 1996-1997 doorgelicht. Op 1 september 1997 heeft het daarover aan de Vlaamse Minister van Openbare Werken onder meer de volgende opmerkingen medegedeeld:

  – De minister heeft de samenvattende opmetingsstaat voor de jaren 1996-1997 laattijdig goedgekeurd, wat tot gevolg had dat de aannemer de ontwikkeling van de aërolaserhypsometriemethode en de daarmee gepaard gaande prijsreductie heeft opgeschort.

---

[110] Stuk 11 (1997-1998) – Nr. 1, pp. 167-172.

– Het Rekenhof heeft gevraagd de jaarlijks uit te voeren prestaties die het voorwerp zijn van deze opmetingsstaat, vóór de aanvang van het nieuwe contractjaar goed te keuren en de nodige kredieten ervoor vast te leggen, dit om de normale uitvoering van de overeenkomst niet te verstoren.

– Het opdrachtgevend bestuur wijzigt regelmatig de contractuele typeprestaties, wat leidt tot kredietoverschotten op de jaarlijkse vastleggingen. Met die overschotten vereffent het bestuur prestaties uit andere uitvoeringsjaren. Het Rekenhof is van oordeel dat de kredietvastleggingen enkel de vereffening van de prestaties van het jaar waarvoor zij genomen zijn ten goede mogen komen. Op het einde van elk contractjaar dient het bestuur de verschillen tussen de begrote en de werkelijke bedragen en tussen de geraamde en de uitgevoerde hoeveelheden te verantwoorden en te regulariseren met een verrekening.

– Nieuwe meetprogramma's, waarin het contractueel vastgelegde, functionele programma (bijakte nr. 2) niet heeft voorzien, moeten het voorwerp zijn van een nieuwe bijakte. Het bestuur moet een dergelijke onderhandse uitbreiding van de bestaande overeenkomst dan wel verantwoorden ten aanzien van de gevallen die artikel 17 van de wet van 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten opsomt.

- *PR 64.20, BA 54.01 – Terugbetaling aan Nederland van de door deze staat gedane investeringsuitgaven met betrekking tot de Westerschelde en het zeekanaal Gent-Terneuzen*

aard kredieten	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
gvk	1.619,8	548,8	33,9 %
gok	809,3	473,4	58,5 %

Artikel 10, § 2, van de algemene uitgavenbegroting 1997 van de Vlaamse Gemeenschap heeft, in afwijking van artikel 35 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit, de saldi van de vastleggings- en ordonnanceringskredieten voor basisallocatie 64.20.54.01 op 31 december 1996 overgedragen naar 1997 en samengevoegd met de overeenstemmende kredieten 1997. Tot op heden is op deze basisallocatie slechts een eerste declaratie van 14,7 miljoen gulden betaald. Wanneer de verdiepingswerkzaamheden op kruissnelheid zullen zijn en de declaraties vanuit Nederland met een grote regelmaat zullen worden ingediend, zal de gebruiksgraad van dit vastleggings- en het ordonnanceringskrediet sterk toenemen. De op 31 december 1997 beschikbare kredieten zijn eveneens naar 1998 overgedragen.

- *PR 64.20, BA 73.05 – Investeringsuitgaven met betrekking tot verdiepingswerken in de Westerschelde*

Het Rekenhof heeft de uitgaven voor het ruimen van de wrakken *Maria, Australia en Paranagua* in de Beneden-Zeeschelde aan een audit onderworpen. Op 9 februari 1998 heeft het de Vlaamse Minister van Openbare Werken onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd:

– het bestuur heeft het onderhandse karakter van de gunning van de bergingswerken onvoldoende verantwoord ten aanzien van de gevallen die artikel 17 van de wet van 14 juli 1976 betreffende de overheidsopdrachten opsomt;

– de minister moet organisatorische en budgettaire maatregelen treffen opdat de wrakkenruiming tijdig (in het licht van de verdiepingswerkzaamheden in de Westerschelde) en op een economisch en juridisch verantwoorde wijze plaatsvinden (bv. met inachtneming van de wetgeving op de overheidsopdrachten);

– de laattijdige kredietvastleggingen veroorzaakten vertraging in de uitbetaling van goedgekeurde vorderingsstaten, wat verwijlintresten met zich zal brengen;

– de kabinetschef van de Vlaamse Minister van Openbare Werken heeft zijn bevoegdheden overschreden door *namens de minister* akkoord te gaan met een belangrijke wijziging in de oorspronkelijke contractuele voorwaarden zonder voorafgaande bijakte, verrekening en/of ramingsstaat ([111]).

De Vlaamse Minister van Openbare Werken antwoordde s.d. onder meer dat het bestuur voor de toekomstige ruiming van wrakken in het kader van de verdieping van de Westerschelde een beroep heeft gedaan op de mededinging. Op zijn oproep tot kandidatuurstelling, reageerden vijf kandidaten. Ter verantwoording van de laattijdige kredietvastlegging van de bijakte nr. 1 bij deelcontract 3 (berging van de *Paranagua*) heeft de minister hoogdringendheid ingeroepen.

Op 10 september 1998 nam het Rekenhof onder meer akte van het feit dat het bestuur voor verdere ruimingsopdrachten mededinging organiseerde. Dat al vijf kandidaten reageerden bewijst overigens dat voor dergelijke werkzaamheden wel degelijk meer gegadigden bestaan en concurrentie dus mogelijk is. Het herhaalde derhalve dat ook voor de ruiming van de wrakken *Maria, Australia en Paranagua* een marktconsultatie mogelijk en wenselijk was. Op het argument hoogdringendheid, repliceerde het Rekenhof dat een kredietvastlegging niet veel tijd in beslag hoeft te nemen en dat de tijd die in casu is verstreken tussen het aanbod van de aannemer (27 augustus 1996) en de betekening van de bijakte (30 september 1996) een begrotingsaanrekening overeenkomstig de geldende regels ruimschoots mogelijk maakte. Het heeft er de minister op gewezen dat de laattijdige kredietvastlegging en het gebrek aan ordonnanceringskredieten tot dusver al de betaling van ruim 1,7 miljoen BEF verwijlintresten meebracht.

Het Rekenhof heeft bijkomend opgemerkt dat de berging van de *Paranagua* een geschil tussen aannemer en bestuur heeft veroorzaakt over de tenlasteneming van de extra kosten voortvloeiend uit meerwerken voor het ruimen van de scheepsromp en de (toxische) lading. Dit geschil resulteerde in een ontwerpdading die op 12 oktober 1998 voor de geschillencommissie van het departement is gebracht. In deze commissie zetelden vertegenwoordigers van het Rekenhof.

---

[111] Volgens de vaststaande rechtspraak van de Raad van State kan een kabinetschef noch enig ander kabintetslid op eigen gezag bestuurlijke bevoegdheden uitoefenen.

Om het verder oplopen van de verwijlintresten in dit dossier te vermijden, heeft het Rekenhof de minister medegedeeld dat het wenselijk is de in dit dossier onbetwistbaar verschuldigde bedragen zo vlug mogelijk te betalen.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 64.30	ngk	2,9	1,8	62,6	2,9	1,5	51,7
Zee- en rivierwaterkering en -beheersing	gk	350,1	347,6	99,3	355,0	354,5	99,9
programma 64.40	ngk	60,5	59,6	98,5	60,5	25,1	41,5
Algemeen Infrastructuur- en scheepvaartbeleid	vrk	16,7	5,1	30,6	16,7	5,1	30,6

- *PR 64.40, BA 12.90 – Studies toevertrouwd aan het Waterbouwkundig Laboratorium ten behoeve van derden*

aard kredieten	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
vrk	16,7	5,1	30,6 %

Het variabele krediet op basisallocatie 64.40.12.90 van 16.669.257 BEF ([112]) (donorartikel is het artikel 64.40.16.06 van de middelenbegroting) omvat zowel het overgedragen krediet van 1996 (8.172.895 BEF) als de in 1997 gerealiseerde ontvangsten (8.496.362 BEF). De 5.102.001 BEF uitgaven die de rekenplichtige van de gemengde rekening in 1997 deed, vertegenwoordigen 60 % van de ontvangsten die het Waterbouwkundig Laboratorium Borgerhout voor studies ten behoeve van derden in hetzelfde jaar inde. Het naar 1998 over te dragen variabel krediet verhoogde daardoor tot 11.567.256 BEF.

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 64.50	ngk	986,1	955,5	96,9	986,1	463,3	47,0
Zeewezen	gk	197,4	193,6	98,1	335,2	296,8	88,5
	bvj	1,3	1,3	100,0	1,3	1,3	96,8

- *PR 64.50, BA 34.05 – Schadevergoeding aan derden voortvloeiend uit het opnemen door het Gewest van zijn verantwoordelijkheid ten opzichte van door het loodswezen en door zijn bedienden gepleegde daden*

aard kredieten	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
ngk	15,5	0	0 %

[112] Dit cijfer is overgenomen uit de beheersrekening 1997 van de rekenplichtige van de gemengde rekening van het Waterbouwkundig Laboratorium Borgerhout en verschilt lichtjes van het variabele krediet dat is ingevoerd in het financieel systeem van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Een arrest van het hof van Beroep te Gent 31 oktober 1996 veroordeelde een loods, het Vlaams Gewest en een rederij hoofdelijk tot de betaling van respectievelijk 22.723.540 BEF en 20.392.728 BEF aan twee NV's([113]). De begrotingsbilaterale voor het eerste aanpassingsblad 1997 leidde tot de beslissing 15 miljoen BEF van deze schadevergoeding te betalen langs basisallocatie 64.50.34.05 en het saldo langs de begroting van het Vlaams Infrastructuurfonds (VIF).

Een van de begunstigde NV's dreigde begin 1997 met de uitvoering van het arrest tegen de ondertussen gepensioneerde loods. Het Vlaams Gewest besliste dan ook de volledige schuldvordering van deze onderneming (65.018.221 BEF) te betalen ten laste van basisallocatie 64.00.34.02 van het VIF. Ook de tweede NV dreigde in 1997 met uitvoeringsmaatregelen tegen de loods. Zij verhaalde haar volledige schuldvordering (52.161.051 BEF) op het Vlaams Gewest. Aangezien het krediet op de basisallocaties 64.50.34.05 van de algemene uitgavenbegroting en 64.00.34.02 van de VIF-begroting niet meer toereikend was, ging het Gemeentekrediet als kassier van het Vlaams Gewest begin 1998 ambtshalve over tot de betaling aan de NV. Deze uitgave langs de centrale uitgavenrekening van de Vlaamse Gemeenschap behoeft nog een budgettaire regularisatie.

OA 66 – Administratie Ondersteunende Studies en Opdrachten

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 66.10	ngk	37,1	37,0	99,7	37,1	24,4	65,7
Ondersteunende opdrachten	gk	0,0	0,0	0,0	2,0	1,7	84,5
en studies	bvj	1,3	1,2	93,8	1,3	1,2	93,8

OA 69 – Diensten van de Secretaris-Generaal

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 69.90	ngk	17.386,3	17.386,3	100,0	17.386,3	15.647,2	90,0
Algemene uitgaven							

[113] In hoofdsom, te verhogen met kosten en met de gekapitaliseerde intresten.

- *PR 69.90, BA 61.03 – Dotatie aan de dienst met afzonderlijk beheer "Vlaams Infrastructuurfonds" en PR 69.90, BA 61.05 – Bijzondere dotatie aan de DAB VIF met betrekking tot de betaling van de door de DAB VIF overgenomen verbintenissen*

  Het Rekenhof heeft op 29 december 1997 zijn visum geweigerd voor de uitbetaling van de gewone en bijzondere dotaties aan de DAB VIF van respectievelijk 1.638.000.000 BEF en 100.000.000 BEF omdat de noodzaak ervan toen niet kon worden aangetoond. De betrokken ministeriële dotatiebesluiten van 6 januari 1997 bepalen immers dat de storting van de dotaties slechts kan gebeuren als de noodzaak daartoe blijkt uit de kastoestand en kasvooruitzichten van de DAB. De kastoestand per 26 november 1997 die bij de ordonnanties was gevoegd, toonde echter nog ruim voldoende middelen op de financiële rekening van het VIF om alle ordonnanties uit te voeren die ten laste van de nog beschikbare ordonnanceringskredieten voor 1997 konden worden opgemaakt.

  Op 16 juni 1998 verleende het Rekenhof vooralsnog zijn visum voor de bovengenoemde dotatiesaldi, niettegenstaande het nog geen antwoord had ontvangen op zijn opmerking en de thesauriebehoeften van het VIF op korte termijn nog steeds niet duidelijk bleken. Het drong wel aan op verantwoording van de aanvragen tot uitbetaling van de dotaties 1998 met een kastoestand en kasvooruitzichten waaruit de behoefte aan liquide geldmiddelen op korte termijn blijkt. Het verwees naar zijn audit van de betalingscyclus i.v.m. schuldvorderingen inzake aannemingen van werken binnen de Administraties Waterwegen en Zeewezen en Wegen en Verkeer waarin het al had aangedrongen op een meer efficiënt kasbeheer binnen het departement (zie pp. 274-293 van dit boek).

8. Departement Wetenschap, Innovatie en Media

OA 71 – Administratie Wetenschap en Innovatie

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 71.10	ngk	135,4	128,1	94,6	135,4	14,5	10,7
Algemeen wetenschapsbeleid	gk	735,4	692,4	94,2	723,3	246,1	34,0
	vrk	11,0	6,1	55,6	11,0	3,9	35,0
programma 71.20	ngk	5.050,9	5.048,4	100,0	5.050,9	3.752,1	74,3
Wetenschapsbeleid academisch personeel							
programma 71.30	ngk	6.549,1	6.499,1	99,2	7.639,8	6.267,1	82,0
Wetenschapsbeleid economische finaliteit	gk	471,4	465,6	98,8	311,2	187,2	60,2

Medio 1997 heeft de Vlaamse regering een besluit ontworpen houdende de toekenning van een subsidie aan de Vlaamse hogescholen voor het verlenen van internet-toegang. Dit reglementair ontwerpbesluit beoogde de subsidiëring van de Vlaamse hogescholen die zich versneld zouden aansluiten op het internet of die hun bestaande aansluiting zouden uitbreiden([114]).

In zijn advies over dit reglementair besluit oordeelde de Raad van State echter dat de voorgenomen subsidiëring ongewettigd was, omdat zij noch organiek, noch door een speciale bepaling in de opeenvolgende begrotingsdecreten 1997 decretaal was ondersteund. De Raad van State refereerde daarenboven aan de stelling van de gemachtigde ambtenaar, die de rechtsgrond van de tegemoetkoming in het decreet van 23 januari 1991 betreffende de oprichting van een Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk-Technologisch Onderzoek in de Industrie situeerde. Het systeem zou er dan in bestaan dat de subsidie eerst aan het IWT zou worden toegekend, die ze daarna verder zou leiden naar de onderscheiden HOBU-instellingen. De Raad van State heeft ook deze wending verworpen, aangezien het ontwerp van reglementair besluit niet in een tussenkomst van het IWT voorzag en ermee nagestreefde doelstelling niet paste binnen de doelstellingen van deze VOI.

1.578.097

Het Rekenhof heeft de stellingen van de Raad van State over het ontbreken van een rechtsgrond voor de subsidiëring op 19 juni 1998 onderschreven. De aanrekening van subsidies aan HOBU-instellingen ten laste van programma 71.30 (wetenschapsbeleid met economische finaliteit) zou overigens de programmastructuur van de begroting ondergraven, aangezien het hier ging om een investeringsuitgave in de sector onderwijs. Het Rekenhof heeft de doelstellingen van de ontworpen subsidiëring ook ten gronde getoetst aan de opdrachten en functies van het IWT, die het

[114] De tegemoetkoming zou 315 BEF per student bedragen, met een benedengrens van 300.000 BEF per hogeschool. De budgettaire weerslag zou 30 miljoen BEF bedragen.

decreet van 23 januari 1991 expliciet opsomt. Het heeft geconcludeerd dat de subsidie niet binnen de decretale taakstelling van het IWT paste. Het decreet vermeldt immers als algemene doelstelling: *het industrieel wetenschappelijk-technologisch onderzoek in industrie en landbouw bevorderen en aanmoedigen*([115]). Elke opdracht van het IWT moet hiermede verband houden. De Vlaamse regering kan het IWT in zijn uitvoerende functie (derde functie) het wetenschappelijk, administratief en financieel beheer van programma's en projecten maar opdragen, voor zover dit binnen de decretale doelstellingen van het IWT valt. Internetaansluitingen van HOBU-instellingen zijn volgens het Rekenhof moeilijk te catalogeren onder industrieel basisonderzoek of onderzoek naar prototypes, nieuwe producten of productieprocédés([116]). De overige functies en de dienstverlenende opdracht([117]) van het IWT, zoals beschreven in de artikelen 4, 5 en 7 van zijn oprichtingsdecreet([118]), zijn evenmin dienstig als decretale grondslag van de onderhavige subsidiëring.

Het Rekenhof kon geen rekening houden met de argumenten die de Vlaamse regering aanhaalde tegen het advies van de Raad van State. Dat de Vlaamse regering het IWT heeft belast met een wetenschappelijk-technologische actie voor de bevordering van dito onderzoek aan het HOBU, betekent niet dat door tussenkomst van dit instituut allerhande uitgaven kunnen worden gesubsidieerd vanuit de sector van het wetenschappelijksbeleid met economische finaliteit. Steeds moeten de uitgaven binnen de decretale krijtlijnen passen. Het IWT kan geen opdrachten krijgen die zouden vallen onder de ruime noemer *technologieverspreiding en innovatie*, als die opdrachten niet ressorteren onder vigerende decretale bepalingen. Vooruitlopen op de totstandkoming van het innovatiedecreet, dat zich nog in de ontwerpfase bevindt, kan niet. Dit geldt a fortiori voor het onderhavige dossier, waarin de opdracht aan het IWT tot doel had het onwettige karakter van een toelage ten laste van de algemene uitgavenbegroting te omzeilen.

- *PR 71.30, BA 85.03 – Financiering Technopolis*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending vastlegging	aanwendingsgraad
ngk	50,0	0,0	0 %

115 Luidens het uitvoeringsbesluit van 23 oktober 1991 houdt dit in: industrieel basisonderzoek (exploratorische studies en onderzoek met het oog op het verwerven van een dieper wetenschappelijk inzicht van industriële processen) en onderzoek naar prototypes, nieuwe producten of productieprocédés met inbegrip van proef- en demonstratieprojecten.

116 De memorie van toelichting bij het ontworpen decreet betreffende het voeren van een beleid ter aanmoediging van de technologische innovatie bevestigt deze stelling (hoofdstuk II, doelstellingen).

117 Waarbinnen het IWT de valorisatie van de gefinancierde projecten opvolgt, deelname aan internationale technologische programma's of projecten – inzonderheid van KMO's – bevordert, ondernemingen ondersteunt bij hun onderzoek, bij de valorisering van hun resultaten en bij het opsporen van nieuwe technologieën en de coördinatie naar ondernemingen toe verzorgt van de instanties actief in het industrieel onderzoek.

118 Behalve een uitvoerende functie, heeft het IWT binnen zijn wetenschappelijk-technologische opdracht nog een autonome functie (steun aan projecten van industrieel of landbouwkundig basisonderzoek of inzake prototypes, nieuwe opdrachten of productieprocessen ingediend door derden, alsook de toekenning van onderzoeksmandaten) en een adviesfunctie (de regering adviseren over dergelijke projecten).

Een herverdelingsbesluit van de Vlaamse regering van 23 juli 1997 creëerde basisallocatie 71.30.85.03 in de loop van 1997 ter financiering van de kapitaalinbreng van het Vlaams Gewest in de NV Technopolis. Dat de middelen geen aanwending kenden, is te wijten aan de visumweigering van het Rekenhof voor een ordonnantie van 50 miljoen BEF en de annulatie, nadien, van de overeenstemmende vastlegging. Op 9 september 1997 wees het Rekenhof de Vlaamse Minister van Media op het gebrek aan een decretale basis voor de NV Technopolis, de discordantie tussen de vastlegging (50 miljoen BEF) en de totaliteit van de door de Vlaamse Gemeenschap aangegane verbintenissen aan kapitaalinbreng (geraamd op 300 miljoen BEF) en het feit dat de opdracht aan de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) om de NV Technopolis op te richten buiten het doel van deze maatschappij viel.

Inmiddels machtigde het decreet van 17 maart 1998 houdende diverse beleidsbepalingen de Vlaamse regering de PMV opdracht te geven tot oprichting van de NV Technopolis voor rekening van het Vlaams Gewest. Tot slot vormde de begroting 1998 basisallocatie 71.30.85.03 om tot een gesplitst krediet met 300 miljoen BEF vastleggingsmiddelen en 200 miljoen BEF ordonnanceringsmiddelen ([119]).

OA 72 – Administratie Media

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 72.10	ngk	199,7	186,4	93,4	199,7	174,9	87,6
Media en film	gk	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	100,0
programma 72.20	ngk	9.462,0	9.462,0	100,0	10.396,5	10.396,5	100,0
Dotatie aan de BRTN/VRT							

[119] Gvk: 250 miljoen BEF; gok: 150 miljoen BEF, te verhogen met 50 miljoen BEF ingevolge de overdracht .van de eind 1997 beschikbare middelen, met toepassing van artikel 10, § 4, van het decreet van 19 december 1997 houdende de algemene uitgavenbegroting 1998

9. Interdepartementale Bestaansmiddelen

OA 99 – College van Secretarissen-Generaal

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 99.10	ngk	21.365,5	20.515,5	96,0	22.203,0	19.710,1	88,8
Interdepartementale bestaans-	gk	0,0	0,0	0,0	12,3	0,0	0,0
middelen	vrk	239,2	9,0	3,8	240,3	4,0	1,7
	bvj	2,9	2,6	91,3	2,9	2,6	91,3

- *PR 99.10, BA 11.03 – Salarissen en toelagen voor het personeel, pensioenen en pensioenbijdragen voor oud-personeelsleden*

  In 1997 weigerde het Rekenhof zijn visum voor een aantal ordonnanties tot uitbetaling van productiviteitspremies aan elf ingenieurs die niet rechthebbend waren (in totaal 8.700.431 BEF). Met toepassing van het koninklijk besluit van 14 januari 1969 betreffende de productiviteitspremies ten gunste van de burgerlijke ingenieurs bij het Ministerie van Openbare Werken, kunnen enkel de ingenieurs van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap die werkzaam zijn in diensten die aangelegenheden behandelen die voorheen tot de bevoegdheden van het Ministerie van Openbare Werken behoorden, aanspraak maken op de premie. Het departement is het niet eens met dit standpunt. De betrokken personeelsleden hebben een vordering ingediend bij de rechtbank.

- *PR 99.10, BA 12.09 – Uitgaven in verband met human resources management en organisatie-ontwikkeling en reorganisatiestudies*

aard kredieten	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
ngk – vk	183,7	84,3	45,9 %
ngk – ok	183,7	37,9	20,6 %

De onderaanwending is te wijten aan de verschuiving van een opdracht voor procesimplementatie en personeelsplanning van 90 miljoen BEF naar een latere datum. Een fout in de aanbestedingsprocedure veroorzaakte deze verschuiving.

Daarbuiten heeft het Rekenhof er bij de aanwerving van twee adviseurs human resources, in het ene geval rechtstreeks en in het andere langs een privé-selectiebureau, op aangedrongen alsnog over te gaan tot statutaire werving. Zo een contractuele werving toch de voorkeur krijgt, dient de wervingsprocedure voor deze contractuele personeelsleden te worden vastgelegd. De rechtstreekse procedure beschouwt het Rekenhof als een inbreuk op het gelijkheidsbeginsel. Verder stelde het nog de lange proefperiode en de bepaling van de geldelijke anciënniteit in vraag. De Vlaamse Minister van Ambtenarenzaken antwoordde op 9 juni 1998 bereid te zijn over te gaan op statutaire werving. Hij kon dit naar zijn zeggen thans niet doen wegens de stroeve werking van het Vast Wervingssecretariaat en het gebrek aan eigen wervingsbevoegdheid. Op 23 juli 1998 wees het Rekenhof op de inspraakmogelijkheden van de administratie bij de examens die het VWS organiseert. Het

drong nogmaals aan op de opstelling van een specifieke procedure voor de werving van contractuele personeelsleden voor tijdelijke en uitzonderlijke personeelsbehoeften. Ter vrijwaring van het gelijkheidsbeginsel vroeg het tevens dezelfde voordelen toe te kennen aan personeelsleden die zich in eenzelfde situatie bevinden.

Naar aanleiding van de onderhandse uitbreiding van het HOOP-project (Homogene Organisatie- en Ontwikkelingsplannen) door de Vlaamse Gemeenschap ten belope van 111,8 miljoen BEF (exclusief 20,5 % BTW), dit is 77 % van de geraamde kostprijs van de oorspronkelijke opdracht, wees het Rekenhof de Vlaamse Minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken erop dat het bestuur, alvorens een opdracht onderhands toe te wijzen, diende te bewijzen dat een beroep op de mededinging onmogelijk was. In zijn antwoord argumenteerde de minister dat wegens de hoge graad van vereiste expertise maar één dienstverlener voor de opdracht in aanmerking kwam en aldus een beroep op de mededinging uitgesloten was. Rekenhof en minister bleven in de daaropvolgende discussie bij hun standpunten.

- *PR 99.10, BA 12.39 – Vergoeding aanwerving contractuele personeelsleden in het kader van Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen voor de periode 1996-1998*

aard krediet	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
gok	12,3	0,0	0,0 %

Initieel vermeldde de algemene uitgavenbegroting 1996 voor de verloning van de contractuele personeelsleden in het kader van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen 36 miljoen BEF gesplitste vastleggingskredieten en 12 miljoen BEF gesplitste ordonnanceringskredieten. Deze kredieten bleven evenwel onaangewend. Aangezien de begroting 1997 niet opnieuw in gesplitste vastleggingskredieten heeft voorzien en ordonnanceringen op een gesplitst ordonnanceringskrediet een voorafgaande vastlegging op het gesplitst vastleggingskrediet van dezelfde basisallocatie vergen, kon de administratie ook de ordonnanceringskredieten 1997 niet aanwenden. In werkelijkheid rekende zij de lonen van de contractuele personeelsleden aan op basisallocatie 99.10.11.03 – *Salarissen en toelagen voor het personeel, pensioenen en pensioenbijdragen voor oud-personeelsleden*.

- PR 99.10, BA 74.05 – Aankopen en investeringen voor informatica

aard kredieten	toegestaan krediet	aanwending	aanwendingsgraad
ngk – vk	568,0	407,0	71,7 %
ngk – ok	766,6	397,6	51,9 %

Ook de onderaanwending van basisallocatie 99.10.74.05 is te wijten aan een verschuiving van een opdracht, met name die voor de aankoop van PC's, drukkers, … (project Alpha), die slechts ten dele werd gegund. De resterende loten zullen op latere datum deel uitmaken van een nieuwe aanbesteding (project Beta).

10. Titel III – Aflossing schuld

OA 24 – Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management

		vl-krediet	vast-gelegd	aanwending in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwending in %
programma 24.90	ngk	13.500,0	13.500,0	100,0	13.500,0	12.653,1	93,7
Aflossing schuld	bvj	10.483,8	10.483,8	100,0	10.483,8	10.483,8	100,0

Op Titel III, *Aflossing schuld*, van de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1997 werd 10,5 miljard BEF aangerekend op bijkredieten vorige jaren en 12,7 miljard BEF op kredieten van het lopend jaar. Tegenover de aanrekeningen op de kredieten van het lopende jaar staat de werkelijke brutoaflossing in 1997 langs een thesaurierekening van 14,7 miljard BEF van de geconsolideerde directe schuld (exclusief de overgenomen indirecte schuld gefinancierd langs Titel I). Daar slechts 12,7 miljard BEF werd aangezuiverd met de kredieten van het lopende jaar, bleef 2 miljard BEF over op de thesaurierekening. Rekening houdende met het ongebruikte, over te dragen niet-gesplitste krediet van 0,8 miljard BEF, diende de begroting 1998 nog ongeveer 1,2 miljard BEF bijkredieten vorige jaren te bevatten. Daar heeft de begrotingsaanpassing van 1998 ondertussen voor gezorgd. ([120]).

[120] 1.153,1 miljoen BEF kredieten voor verbintenissen vorige jaren werden ingeschreven in de begroting 1998.

AFDELING 2. – DE ORGANIEKE FONDSEN IN 1997

Voor het jaar 1997 vermeldt de begroting en/of de algemene rekening van de Vlaamse Gemeenschap 33 organieke fondsen([121]), waaronder vier nieuwe fondsen: het fonds voor economische impulsprogramma's, het leegstandsfonds, het vernieuwingsfonds en het fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (departement Leefmilieu en Infrastructuur).

Het aanpassingsblad 1997 heeft de basisallocaties geïntegreerd in de algemene uitgavenbegroting. Dit had tot gevolg dat de fondsen niet meer nominatim in de begroting stonden (met vermelding van de middelen beschikbaar in het begin en op het einde van het begrotingsjaar)

Het totale beschikbare vastleggingsbedrag op deze fondsen bedroeg in 1997 8.493,2 miljoen BEF. Daarvan werd 3.464,0 miljoen BEF vastgelegd. Aan ordonnanceringszijde was 8.704,7 miljoen BEF beschikaar, waarop 2.286,5 miljoen BEF ordonnanties werden aangerekend. De onderstaande tabel toont aan dat in 1997 aanzienlijk meer beschikbare middelen en vastleggingen werden geregistreerd dan in 1996.

(in miljoen BEF)

	1996	***1997***
Variabele vastleggingskredieten		
Beschikbare middelen	4.418,8	8.493,2
Vastleggingen	2.152,5	3.464,0
Saldo op 31 december	2.266,3	5.029,2
Variabele ordonnanceringskredieten		
Beschikbare middelen	4.624,0	8.704,7
Ordonnanceringen	2.133,3	2.286,5
Saldo op 31 december	2.490,7	6.418,2

Dit is voornamelijk het gevolg van de aanrekening van 3.979,5 miljoen BEF ontvangsten op het in 1997 gecreëerde fonds voor economische impulsprogramma's (programma 24.10), afkomstig van de verkoop van de deelneming van het Vlaams Gewest in de GIMV([122]). Dit fonds registreerde 1.186,9 miljoen BEF vastleggingen, wat de stijging van het totale vastleggingsbedrag tegenover 1996 gedeeltelijk verklaart.

Tot slot biedt de onderstaande tabel per fonds een overzicht van de verrichtingen 1997 (kredietvorming en aanwending van de variabele kredieten), dit zowel voor de vastleggings- als voor de ordonnanceringszijde.

---

[121] In de algemene uitgavenbegroting 1997 komen 32 fondsen voor; de algemene rekening vermeldt echter nog een *fonds voor de kunsten* op programma 45.30, waarvan de gelden niet werden aangewend.

[122] Behalve de aanrekening van 3.979,5 miljoen BEF op het Fonds voor economische impulsprogramma's, werd ter uitvoering van artikel 16 van het decreet van 19 december 1997 houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998, nog 2.694,3 miljoen BEF uit de privatisering van de GIMV toegewezen aan het Fonds voor de Economische Expansie en de Regionale Reconversie – Middelgrote en Grote Ondernemingen.

	Variabele kredieten 1997			**vastleggingszijde**			
Pro-gramma	*Benaming fonds*	**Saldo 1/1**	**Ontvangsten**	**Annulatie encours**	**Beschikbaar**	**Vastleggingen**	**Saldo 31/12**
10.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	0			0	0	0
20.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	2.376.859	26.802		2.403.661	0	2.403.661
24.10	Fonds onroerende goederen (Cargovil)	221.334.115	57.478	2.651.346	224.042.939	2.953.037	221.089.902
24.10	Fonds voor economische impuls-programma's	0	3.979.526.684		3.979.526.684	1.186.945.440	2.792.581.244
24.30	Gemeenschappelijk waarborg-fonds i.v.m. de huisvesting	35.039.135	16.699.199		51.738.334	5.230.448	46.507.886
24.50	Fonds voor de intendancedien-sten	261.368.082	54.281.084		315.649.166	53.391.495	262.257.671
30.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	13.213.087	2.799.544		16.012.631	164.751	15.847.880
35.30	Fonds leerlingenvervoer	62.032.014	27.510.396		89.542.410	0	89.542.410
35.40	Fonds voor de navorming	14.109.889	4.742.816	8.855.230	27.707.935	14.162.039	13.545.896
35.50	Fonds voor de recuperatie van wedden en weddetoelagen	134.776.462	1.661.303.543		1.796.080.005	1.560.604.162	235.475.843
39.20	Fonds tijdschrift Klasse	9.238.898	10.866.704		20.105.602	3.913.668	16.191.934
40.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	1.684.471	50.000		1.734.471	1.501.431	233.040
41.10	Fonds Centrum voor bevolkings-en gezinsstudies	1.148.624	2.137.351		3.285.975	1.000.000	2.285.975
45.30	Fonds voor de kunsten	1.418.760		54.000	1.472.760	0	1.472.760
45.50	Fonds voor de kunsten	8.472.591	8.567.757	540.000	17.580.348	6.330.822	11.249.526
50.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	75.247.357	6.239.904		81.487.261	53.249.656	28.237.605
51.10	Fonds voor courante uitgaven door de GIMV in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest	94.718.234			94.718.234	75.000.000	19.718.234
51.80	Fonds heraanwending activa	0			0	0	0
53.20	Leegstandfonds	0	28.245.654		28.245.654	100.000	28.145.654
54.10	Fonds voor de landbouwvorming	42.261.498	17.704.571		59.966.069	38.393.349	21.572.720
60.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	-1.188.677	68.600		-1.120.077	0	-1.120.077
61.30	Visserijfonds	37.303.765	37.501.576		74.805.341	35.854.373	38.950.968
61.40	Fonds landinrichting	191.183.547	35.340.317		226.523.864	147.435.000	79.088.864
61.50	Fonds waterhuishouding	84.369.134	7.855.307		92.224.441	2.839.652	89.384.789
61.50	Schadefonds grondwaterwinning	23.813.396			23.813.396	0	23.813.396
62.10	Fonds voor de planschade	381.629.739	61.004.897		442.634.636	122.691.191	319.943.445
62.10	Vernieuwingsfonds	0			0	0	0
62.20	Fonds voor monumenten en landschappen	10.289.062	6.099.641		16.388.703	0	16.388.703
62.40	Fonds voor de huisvesting	470.514.018	68.452.213	806.572	539.772.803	132.009.113	407.763.690
64.40	Fonds voor het waterbouwkundig laboratorium te Borgerhout	8.173.001	8.496.362		16.669.363	5.102.001	11.567.362
70.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	0			0	0	0
71.10	Fonds voor wetenschapsbeleid	2.903.364	8.128.338		11.031.702	6.138.412	4.893.290
99.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	78.893.588	160.309.855		239.203.443	9.000.804	230.202.639
	TOTALEN	**2.266.324.013**	**6.214.016.593**	**12.907.148**	**8.493.247.754**	**3.464.010.844**	**5.029.236.910**

	Variabele kredieten 1997		**ordonnanceringszijde**			
Programma	**Benaming fonds**	**Saldo 1/1**	**Ontvangsten**	**Beschikbaar**	**Ordonnanceringen**	**Saldo 31/12**
10.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	0		0	0	0
20.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	2.376.859	26.802	2.403.661	0	2.403.661
24.10	Fonds onroerende goederen (Cargovil)	270.854.391	57.478	270.911.869	4.666.593	266.245.276
24.10	Fonds voor economische impulsprogramma's	0	3.979.526.684	3.979.526.684	62.000.000	3.917.526.684
24.30	Gemeenschappelijk waarborgfonds i.v.m. de huisvesting	35.039.135	16.699.199	51.738.334	5.230.448	46.507.886
24.50	Fonds voor de intendancediensten	261.368.082	54.281.084	315.649.166	53.391.495	262.257.671
30.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	13.213.087	2.799.544	16.012.631	164.751	15.847.880
35.30	Fonds leerlingenvervoer	62.032.014	27.510.396	89.542.410	0	89.542.410
35.40	Fonds voor de navorming	40.932.089	4.742.816	45.674.905	25.541.803	20.133.102
35.50	Fonds voor de recuperatie van wedden en weddetoelagen	134.776.462	1.661.303.543	1.796.080.005	1.560.604.162	235.475.843
39.20	Fonds tijdschrift Klasse	9.238.898	10.866.704	20.105.602	3.913.668	16.191.934
40.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	1.684.471	50.000	1.734.471	1.501.431	233.040
41.10	Fonds Centrum voor bevolkings- en gezinsstudies	1.148.624	2.137.351	3.285.975	1.000.000	2.285.975
45.30	Fonds voor de kunsten	1.472.760		1.472.760	0	1.472.760
45.50	Fonds voor de kunsten	15.118.672	8.567.757	23.686.429	10.620.452	13.065.977
50.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	75.247.357	6.239.904	81.487.261	53.102.724	28.384.537
51.10	Fonds voor courante uitgaven door de GIMV in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest	126.831.712		126.831.712	75.000.000	51.831.712
51.80	Fonds heraanwending activa	0		0	0	0
53.20	Leegstandfonds	0	28.245.654	28.245.654	100.000	28.145.654
54.10	Fonds voor de landbouwvorming	45.161.498	17.704.571	62.866.069	3.480.595	59.385.474
60.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	-317.641	68.600	-249.041	0	-249.041
61.30	Visserijfonds	37.303.765	37.501.576	74.805.341	35.854.373	38.950.968
61.40	Fonds landinrichting	191.475.547	35.340.317	226.815.864	117.469.388	109.346.476
61.50	Fonds waterhuishouding	88.151.198	7.855.307	96.006.505	3.622.764	92.383.741
61.50	Schadefonds grondwaterwinning	23.813.396		23.813.396	0	23.813.396
62.10	Fonds voor de planschade	381.549.787	61.004.897	442.554.684	122.691.191	319.863.493
62.10	Vernieuwingsfonds	0		0	0	0
62.20	Fonds voor monumenten en landschappen	14.310.226	6.099.641	20.409.867	2.731.626	17.678.241
62.40	Fonds voor de huisvesting	566.864.873	68.452.213	635.317.086	130.829.538	504.487.548
64.40	Fonds voor het waterbouwkundig laboratorium te Borgerhout	8.173.001	8.496.362	16.669.363	5.102.001	11.567.362
70.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	0		0	0	0
71.10	Fonds voor wetenschapsbeleid	2.903.364	8.128.338	11.031.702	3.862.412	7.169.290
99.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	79.992.779	160.309.855	240.302.634	4.045.188	236.257.446
	TOTALEN	**2.490.716.406**	**6.214.016.593**	**8.704.732.999**	**2.286.526.603**	**6.418.206.396**

AFDELING 3. – DIENSTEN MET AFZONDERLIJK BEHEER

0. Algemeen overzicht en commentaar

De onderstaande punten 1 tot 16 bieden een overzicht van de uitvoering van de begrotingen van de diensten met afzonderlijk beheer (DAB's) van de Vlaamse Gemeenschap. Deze diensten verschillen fundamenteel van de instellingen van openbaar nut doordat ze geen eigen rechtspersoonlijkheid hebben, doch enkel een zekere administratieve, rekenplichtige en budgettaire autonomie.

De onderstaande tabel geeft een cijfermatig overzicht van de zestien Vlaamse DAB's([123]). De ontvangsten zijn opgedeeld in dotaties enerzijds en andere inkomsten anderzijds. Dotaties zijn daarbij: transfers van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap in het betrokken begrotingsjaar (inclusief begrotingsfondsen), alsook overgedragen dotaties die niet al als ontvangst zijn aangerekend in een vorig begrotingsjaar. In het begrotingsjaar 1997 bedroegen de totale inkomsten 55,7 miljard BEF, waarvan 24,3 miljard BEF dotaties. De totale uitgaven bedroegen 36 miljard BEF. Kolom 1 verwijst telkens naar de artikelen van het corpus van het initiële begrotingsdecreet 1997(i) of van het aanpassingsblad (a) waarbij de DAB-begrotingen zijn goedgekeurd.

Afwijkingen na de komma in sommen en totalen zijn te wijten aan afrondingen.

Commissie Cultuur en Sport

(in miljoen BEF)

Instelling		**1997**		**1996**	
		begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
De Brakke Grond	ontvangsten	30,0	32,2	29,6	29,7
(art. 90 (i) - art. 14 (a))	*dotatie*	*22,8*	*23,0*	*22,3*	*22,4*
	andere	*7,2*	*9,2*	*7,3*	*7,3*
	uitgaven	30,0	25,6	29,6	27,1
	saldo	**0,0**	**6,6**	**0,0**	**2,6**
Kasteel van Gaasbeek	ontvangsten	10,3	9,5	9,8	11,0
(art. 91 (i) - art. 15 (a))	*dotatie*	*5,5*	*4,3*	*0,1*	*3,8*
	andere	*4,8*	*5,2*	*9,7*	*7,2*
	uitgaven	10,3	8,6	9,8	8,6
	saldo	**0,0**	**0,9**	**0,0**	**2,4**
Koninklijk Museum voor	ontvangsten	104,3	109,5	101,6	99,0
Schone Kunsten te Antwerpen	*dotatie*	*61,2*	*61,2*	*15,4*	*60,4*
(art. 92 (i) - art. 16 (a))	*andere*	*43,1*	*48,3*	*86,2*	*38,6*
	uitgaven	104,3	98,7	101,6	77,1
	saldo	**0,0**	**10,8**	**0,0**	**21,9**

[123] In vergelijking met de voorafbeelding 1996 is het aantal DAB's constant gebleven.

(in miljoen BEF)

Instelling		1997		1996	
		begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
Cultureel Centrum van de Vlaamse Gemeenschap Landcommanderij Alden Biesen (art. 96 (i) - art. 20 (a))	ontvangsten	33,7	31,2	27,2	26,5
	dotatie	*7,2*	*7,2*	*0,9*	*4,4*
	andere	*26,5*	*24,0*	*26,3*	*22,1*
	uitgaven	33,7	26,8	27,2	25,4
	saldo	**0,0**	**4,4**	**0,0**	**1,1**
Vlaams Centrum voor het Openbaar Bibliotheekwerk (art. 97 (i) - (art. 21 (a))	ontvangsten	94,1	80,0	29,7	43,5
	dotatie	*81,8*	*68,0*	*27,0*	*32,3*
	andere	*12,3*	*12,0*	*2,7*	*11,2*
	uitgaven	94,1	55,6	16,5	43,5
	saldo	**0,0**	**24,4**	**13,2**	**0,0**
Totaal	ontvangsten	272,4	262,4	197,9	209,7
	dotatie	*178,5*	*163,7*	*65,7*	*123,3*
	andere	*93,9*	*98,7*	*132,2*	*86,4*
	uitgaven	272,4	215,3	184,7	181,7
	saldo	**0,0**	**47,1**	**13,2**	**28,0**

Commissie Welzijn en Gezondheid

(in miljoen BEF)

Instelling		1997		1996	
		begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Kempen (art. 98 (i) - (art. 22 (a))	ontvangsten	41,7	43,0	35,1	38,5
	dotatie	*30,0*	*30,0*	*24,5*	*24,5*
	andere	*11,7*	*13,0*	*10,6*	*14,0*
	uitgaven	41,7	37,0	35,1	30,0
	saldo	**0,0**	**6,0**	**0,0**	**8,5**
Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Zande (art. 98 (i) - art. 22 (a))	ontvangsten	39,5	41,1	35,0	36,1
	dotatie	*31,2*	*31,2*	*24,5*	*24,5*
	andere	*8,3*	*9,9*	*10,5*	*11,6*
	uitgaven	39,5	35,3	35,0	31,7
	saldo	**0,0**	**5,8**	**0,0**	**4,4**
Totaal	ontvangsten	81,2	84,1	70,1	74,6
	dotatie	*61,2*	*61,2*	*49,0*	*49,0*
	andere	*20,0*	*22,9*	*21,1*	*25,6*
	uitgaven	81,2	72,3	70,1	61,7
	saldo	**0,0**	**11,8**	**0,0**	**12,9**

Commissie Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

(in miljoen BEF)

Instelling		1997		1996	
		begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
Hogere Zeevaartschool (art. 85 (i) - art. 23 (a))	ontvangsten	194,8	199,1	61,5	129,0
	dotatie	*118,4*	*118,4*	*55,5*	*55,5*
	andere	*76,4*	*80,7*	*6,0*	*73,5*
	uitgaven	194,8	106,9	61,5	59,4
	saldo	**0,0**	**92,2**	**0,0**	**69,6**

Commissie Leefmilieu en Natuurbehoud

(in miljoen BEF)

Instelling		1997		1996	
		begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
Minafonds	ontvangsten	27.503,1	28.820,0	19.810,8	22.096,9
(art. 84 (i) - art. 12 (a))	*dotatie*	*5.852,2*	*6.213,6*	*3.614,3*	*3.629,5*
	andere	*21.650,9*	*22.606,4*	*16.196,5*	*18.467,4*
	uitgaven	28.174,8	15.489,6	19.738,7	14.142,1
	saldo	**-671,7**	**13.330,4**	**72,1**	**7.954,8**
Instituut voor het Archeologisch Patrimonium	ontvangsten	70,1	71,4	58,3	64,0
(art. 88 (i) + ministerieel besluit (a))	*dotatie*	*29,8*	*28,5*	*16,9*	*21,8*
	andere	*40,3*	*42,9*	*41,4*	*42,2*
	uitgaven	68,6	62,2	57,4	56,4
	saldo	**1,5**	**9,2**	**0,9**	**7,6**
Totaal	ontvangsten	27.573,2	28.891,4	19.869,1	22.160,9
	dotatie	*5.882,0*	*6.242,1*	*3.631,2*	*3.651,3*
	andere	*21.691,2*	*22.649,3*	*16.237,9*	*18.509,6*
	uitgaven	28.243,4	15.551,8	19.796,1	14.198,5
	saldo	**-670,2**	**13.339,6**	**73,0**	**7.962,4**

Commissie Ruimtelijke Ordening, Openbare Werken en Vervoer

(in miljoen BEF)

Instelling		1997		1996	
		begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
Luchthaven Antwerpen	ontvangsten	132,1	139,4	103,7	141,7
(art. 86 (i) - art. 24 (a))	*dotatie*	*52,2*	*28,2*	*27,6*	*32,0*
	andere	*79,9*	*111,2*	*76,1*	*109,7*
	uitgaven	132,1	131,4	103,7	104,0
	saldo	**0,0**	**8,0**	**0,0**	**37,7**
Luchthaven Oostende	ontvangsten	306,0	263,5	186,2	224,2
(art. 87 (i) - art. 25 (a))	*dotatie*	*179,4*	*78,0*	*71,1*	*82,3*
	andere	*126,6*	*185,5*	*115,1*	*141,9*
	uitgaven	([124]) 296,0	227,6	186,2	194,2
	saldo	**10,0**	**35,9**	**0,0**	**30,0**
Vlaams Infrastructuurfonds	ontvangsten	19.188,5	22.968,4	19.978,0	24.066,4
(art. 89 (i) - art. 13 (a))	*dotatie*	*17.379,9*	*15.641,9*	*17.456,2*	*18.956,2*
	andere	*1.808,6*	*7.326,5*	*2.521,8*	*5.110,2*
	uitgaven	19.188,5	16.947,7	19.978,0	18.663,8
	saldo	**0,0**	**6.020,7**	**0,0**	**5.402,6**
Totaal	ontvangsten	19.626,6	23.371,3	20.267,9	24.432,3
	dotatie	*17.611,5*	*15.748,1*	*17.554,9*	*19.070,5*
	andere	*2.015,1*	*7.623,2*	*2.713,0*	*5.361,8*
	uitgaven	19.616,6	17.306,7	20.267,9	18.962,0
	saldo	**10,0**	**6.064,6**	**0,0**	**5.470,3**

[124] In de begrotingstabel van de DAB Luchthaven Oostende in het decreet van 8 juli 1997 (BS 15.7.1998) houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Commissie Staatshervorming, Algemene Zaken en Verzoekschriften

(in miljoen BEF)

Instelling		1997		1996	
		begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
Schoonmaak	ontvangsten	300,9	293,3	291,0	290,7
(art. 95 (i) - art. 19 (a))	*dotatie*	*293,3*	*285,3*	*251,8*	*258,1*
	andere	*7,6*	*8,0*	*39,2*	*32,6*
	uitgaven	300,9	261,9	291,0	287,9
	saldo	**0,0**	**31,4**	**0,0**	**2,8**

Commissie Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting

(in miljoen BEF)

Instelling		1997		1996	
		begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
Fonds voor de Financiering van	ontvangsten	2.928,8	2.430,2	1.739,6	1.071,2
het Urgentieplan voor de	*dotatie*	*1.591,9*	*1.543,4*	*668,4*	*115,0*
Sociale Huisvesting	*andere*	*1.336,9*	*886,8*	*1.071,2*	*956,2*
(art. 93 (i) - art. 17 (a))	uitgaven	2.928,8	2.344,5	1.739,6	184,4
	saldo	**0,0**	**85,7**	**0,0**	**886,8**

Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden

(in miljoen BEF)

Instelling		1997		1996	
		begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
Investeren in Vlaanderen	ontvangsten	287,3	213,4	204,9	169,6
(art. 94 (i) - art. 18 (a))	*dotatie*	*199,4*	*143,8*	*116,9*	*115,0*
	andere	*87,9*	*69,6*	*88,0*	*54,6*
	uitgaven	287,3	144,7	204,9	108,9
	saldo	**0,0**	**68,7**	**0,0**	**60,7**

Totaal van de DAB's

(in miljoen BEF)

	1997		1996	
	begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
ontvangsten	51.265,2	55.745,2	42.702,0	48.538,0
dotatie	*25.936,2*	*24.306,0*	*22.393,4*	*23.437,7*
andere	*25.329,0*	*31.439,2*	*20.308,6*	*25.100,3*
uitgaven	51.925,4	36.004,1	42.615,8	34.044,5
saldo	**-660,2**	**19.741,1**	**86,2**	**14.493,5**

De onderstaande paragrafen geven per DAB een overzicht van de kerncijfers van de begroting 1997 en de uitvoering ervan, met de essentiële opmerkingen die het Rekenhof over deze uitvoeringsrekeningen heeft geformuleerd. Zij vermelden ook de bijzondere onderzoeken en audits die recent omtrent deze DAB's plaatsvonden.

1. Minafonds

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de dienst met afzonderlijk beheer Minafonds op 4 augustus 1998 gecontroleerd verklaard. De begroting 1997 vermeldt 27.503,1 miljoen BEF ontvangsten en 28.174,8 miljoen BEF uitgaven ([125]). De uitvoeringsrekening vermeldt 28.820 miljoen BEF ontvangsten en 15.489,6 miljoen BEF uitgaven. Van de 20.804,6 miljoen BEF begrote vastleggingskredieten ([126]) heeft het Minafonds 19.832,4 miljoen BEF (95,3 %) aangewend.

Het begrotingsdecreet 1998 heeft niet meer voorzien in een kredietoverdracht van de middelen van de tewerkstellingsconferentie. Tegenover de middelen die het Minafonds van de tewerkstellingsconferentie verkreeg, zijn bijgevolg geen kredieten meer beschikbaar. De DAB kan deze middelen dus niet meer aanwenden voor het doel waartoe hij ze verkreeg. Hij moet de resterende middelen dan ook terugstorten.

Het Vlaams Parlement heeft in een resolutie van 25 juni 1997 betreffende de financiering van het milieubeleid gesteld dat de milieuheffingen niet zijn ingesteld om uitgaven te dekken die tot de algemene overheidstaken van beleidsvoorbereiding en controle behoren. Deze uitgaven dienden dan ook te worden uitgezuiverd. Het Rekenhof heeft echter vastgesteld dat, in plaats van de gevraagde uitzuivering, het Minafonds zijn handelwijze voortzet en zelfs steeds meer uitgaven die oorspronkelijk ten laste vielen van de algemene uitgavenbegroting, thans aanrekent op de eigen Minafondsbegroting. Enkele voorbeelden:

- de aanrekening sinds 1997 van loonlasten van de operationele cel en buitenlandse experten voor het VLINA-project op artikel 2.25 van de Minafondsbegroting, wat overigens een wijziging vergde van het besluit van de Vlaamse regering van 8 februari 1995 tot instelling en organisatie van een Vlaams Impulsprogramma Natuurontwikkeling;

- de aanrekening van telefoon-, reis- en weddenlasten;

- de aanrekening van de subsidie voor de oprichting van een Vlaams Milieu Trust Fund bij de Wereldbank dat de economische ontwikkeling van de Vlaamse milieubedrijven moet bevorderen;

- de aanrekening van de kosten van de schoonmaakwerkzaamheden in de Milieu- en Natuureducatieve centra te Kalmthout, Grimminge en Beringen op artikel 2.5 van de Minafondsbegroting.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van de rekening 1997 van het Minafonds (p. 375), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

---

[125] 27.503,1 miljoen BEF op grond van artikel 12 van de aangepaste uitgavenbegroting 1997, vermeerderd met 671,7 miljoen BEF ordonnanceringskredieten bestemd voor de uitvoering van de tewerkstellingsconferentie, die krachtens artikel 81, vijfde lid, van het decreet van 20 december 1996 samengevoegd werden met de overeenstemmende kredieten voor het begrotingsjaar 1997.

[126] Inclusief de overdracht van 208,1 miljoen BEF vastleggingskredieten bestemd voor de uitvoering van de tewerkstellingsconferentie.

2. Hogere Zeevaartschool

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de dienst met afzonderlijk beheer Hogere Zeevaartschool op 4 augustus 1998 gecontroleerd verklaard. De begroting 1997 vermeldt 194,8 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven([127]). De uitvoeringsrekening vermeldt 199,1 miljoen BEF ontvangsten en 106,9 miljoen BEF uitgaven.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 378), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

3. Luchthaven Antwerpen

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de dienst met afzonderlijk beheer Luchthaven Antwerpen op 1 juli 1998 gecontroleerd verklaard. De begroting 1997 vermeldt 132,1 miljoen BEF ontvangsten en uitgaven([128]). De uitvoeringsrekening vermeldt 139,4 miljoen BEF ontvangsten en 131,4 miljoen BEF uitgaven. Van de 153,4 miljoen BEF begrote vastleggingskredieten, heeft de luchthaven 182,9 miljoen BEF aangewend (119,2 %). De overschrijding (29,5 miljoen BEF) situeert zich in de rubriek *Werkin*g, waarop de luchthaven ook de investeringen aanrekent die hij met eigen middelen financiert. Zij is veroorzaakt doordat de DAB geen begrotingsopvolging doet. Hij werkt met een commerciële boekhouding, zonder band met de begroting. Na afsluiting van het boekjaar vormt hij de commerciële jaarrekening (balans en resultatenrekening) om tot een uitvoeringsrekening van de begroting.

De Vlaamse regionale luchthavens van Antwerpen en Oostende voeren een boekhouding volgens de handelsmethodes. De administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management zet de commerciële jaarrekening, die daaruit voortvloeit, na het einde van het boekjaar om in een balans, een beheersrekening en een uitvoeringsrekening van de begroting op kasbasis, overeenkomstig de standaardrapportering voor diensten met afzonderlijk beheer.

Het Rekenhof heeft in het verleden herhaaldelijk opgemerkt dat de commerciële balans en de resultatenrekening geen exact beeld geven van de financiële toestand van de DAB, noch van de volledige kostprijs van de luchthavenexploitaties. Daarbij heeft het gesuggereerd alle voor de luchthavenexploitatie gebruikte activa en de ermee verbonden kosten in de commerciële boekhouding in rekening te brengen. De minister heeft geantwoord dat alle investeringen in de luchthavens vanaf het begrotingsjaar 1998 langs de DAB-begroting geschieden.

---

[127] Artikel 23 van de aangepaste uitgavenbegroting 1997.

[128] Artikel 24, § 1, van de aangepaste uitgavenbegroting 1997.

Bij de controle van de rekeningen 1996 had het Rekenhof bovendien gevraagd dat de voor de luchthavens nieuw aangestelde boekhouder-expert in de toekomst rekening zou houden met de aanbevelingen die het in zijn vorig controleverslag had geformuleerd over het debiteurenbeheer, het concessiebeheer en de opvolging van de begrotingskredieten. Tevens had het aangedrongen op een tijdige en doorzichtige opmaak van de rekeningen, overeenkomstig het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 1994 betreffende het materieel en financieel beheer van de Vlaamse regionale luchthavens. De minister antwoordde op 9 april 1998 dat zich een gunstige kentering doorzette in het debiteurenbeheer. Hoewel de debiteurenproblemen nog niet volledig zijn opgelost, is de situatie inderdaad verbeterd ten opzichte van de beginjaren van de DAB. Inzake het concessiebeheer beloofde de minister dat de aangestelde boekhouder de controles op de variabele concessievergoedingen in de toekomst zou organiseren.

Ook de problemen met de opmaak van de begroting en de opvolging van de begrotingskredieten, die kredietoverschrijdingen veroorzaken, vragen om dringende maatregelen. Aangezien de dagelijkse boekhouding geschiedt op factuurbasis volgens de handelsmethodes, terwijl de jaarlijkse begroting van ontvangsten en uitgaven van de regionale luchthavens wordt opgemaakt op kasbasis, is er geen rechtstreeks verband tussen boekhouding en begrotingsopvolging. Bij de controle van de rekeningen 1997 heeft het Rekenhof overigens weer overschrijdingen van uitgavenkredieten vastgesteld.

Ten slotte heeft het Rekenhof de minister gevraagd op de hoogte te worden gehouden van de resultaten van de studie door de NV Participatiemaatschappij Vlaanderen over de luchthaven Antwerpen.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 380).

4. Luchthaven Oostende

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de dienst met afzonderlijk beheer Luchthaven Antwerpen op 1 juli 1998 gecontroleerd verklaard. De begroting 1997 vermeldt 306,0 miljoen BEF ontvangsten en 296,0 miljoen BEF uitgaven. De uitvoeringsrekening vermeldt 263,5 miljoen BEF ontvangsten en 227,6 miljoen BEF uitgaven. Van de 389,0 miljoen BEF begrote vastleggingskredieten, heeft de luchthaven 362,2 miljoen BEF aangewend.

Wat onder punt 3, Luchthaven Antwerpen, is gesteld aangaande het beeld dat de jaarrekeningen geven van de financiële toestand van de DAB en van de kostprijs van de luchthavenexploitatie, de taak van de boekhouder-expert inzake het debiteurenbeheer en de problemen met de begrotingsopmaak en de opvolging van de begrotingskredieten, geldt ook voor de DAB Luchthaven Oostende.

Het Rekenhof heeft de minister gewezen op het belang en de opdrachten van de rekenplichtige, omschreven in artikel 21 van het bovengenoemde besluit van 8 juni 1994. De dienst boekhouding oefent momenteel de taken van de rekenplichtige uit. Het is echter aangewezen een rekenplichtige aan te stellen.

Bij de controle van de rekeningen 1996 was gebleken dat een touroperator de luchthaven vier facturen van 400.000 BEF voor publicitaire inlassingen aanrekende in het kader van een overeenkomst waarbij de touroperator passagiers korting toekende waarvan de luchthaven een gedeelte ten laste nam. Het Rekenhof had op grond van de contractuele berekeningswijze van de kosten van publicitaire inlassingen (op grond van de tegemoetkoming door de luchthaven in de toegekende reducties, in plaats van de reële waarde van de inlassingen) opgemerkt dat deze kosten onrechtstreeks een korting inhielden, waarin de besluiten van de Vlaamse regering van 8 maart 1995 en 15 november 1995 houdende vaststelling van de luchthavenvergoedingen niet voorzagen. In de rekeningen 1997 zijn opnieuw facturen geboekt van touroperators met betrekking tot publicitaire inlassingen. De lopende contracten met deze operators voorzien in tegemoetkomingen (in totaal al ruim 16,3 miljoen BEF) met nagenoeg eenzelfde effect als de regeling opgenomen in artikel 3, § 2, van het contract d.d. 1 maart 1994 met enkele andere NV's. Over die regeling heeft de Europese Commissie geoordeeld dat ze in strijd was met het EG-Verdrag. Het Rekenhof heeft dan ook aangedrongen op aanmelding van de nieuwe contracten bij de Europese Commissie.

Ten slotte heeft het Rekenhof gevraagd op de hoogte te worden gehouden van de resultaten van de studieopdracht voor het opstellen van een masterplan voor de Oostendse luchthaven.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 381).

5. Instituut voor het Archeologisch Patrimonium (IAP)

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de dienst met afzonderlijk beheer Instituut voor het Archeologisch Patrimonium (IAP) op 2 juni 1998 gecontroleerd verklaard. De begroting 1997 vermeldt 70,1 miljoen BEF ontvangsten en 68,6 miljoen BEF uitgaven([129]). De uitvoeringsrekening vermeldt 71,4 miljoen BEF ontvangsten en 62,2 miljoen BEF uitgaven.

Het Rekenhof heeft opgemerkt dat het IAP geleasde roerende goederen als economisch eigenaar moet activeren op zijn staat van actief en passief ([130]). In casu verstrekte de leasinggever het instituut een fictieve lening, waarmee dit een duurzaam goed kan aanschaffen waarvan het de facto eigenaar wordt. De door de leasingnemer betaalde vergoedingen dienen overigens te worden gesplitst in aflossingen op de hoofdsom van de fictieve lening en in rentebetalingen. In tegenstelling tot de instructies voor het beheer van de financiële rekeningen van de diensten met afzonderlijk beheer, mag enkel het gedeelte van de tussentijdse vergoedingen dat betrekking heeft op intresten, als een verbruiksuitgave worden beschouwd en dient het als dusdanig in de uitvoeringsrekening te worden opgenomen. Derhalve vertoont de component die betrekking heeft op de wedersamenstelling van het kapitaal, een patrimoniaal karakter en moet hij dan ook in de vermogenscomptabiliteit geboekt worden. Bijgevolg dienen de vermogensordonnanties, gevoegd bij de beheersrekening van de rekenplichtige, te worden verminderd met die interestlasten.

---

[129] Artikel 88 van de initiële uitgavenbegroting 1997.

[130] Zie het achtste Boek van Opmerkingen, Stuk 11 (1996-1997), Nr. 1 van 12 november 1996, p.184.

De minister heeft op 6 juli 1998 geantwoord dat zij de leasingproblematiek op de agenda zou plaatsen van de eerstvolgende vergadering van de werkgroep *rekeningen* ingevolge het samenwerkingsakkoord Rekenhof-ABAF-IM([131]).

Het Rekenhof zal deze besprekingen ad hoc met de departementale diensten opvolgen met het oog op aangepaste regelgeving en jaarrekeningen. Op 12 oktober 1998 ging de administratie alvast akkoord met de budgettaire verwerking van roerende en onroerende leasing overeenkomstig de aanrekeningsmethode die het Europese Systeem van Rekeningen 1995 eist en met de aanpassing van de instructies/handleiding voor de rekenplichtigen én de circulaire FB.AC/96.2, die het onderscheid tussen vermogensgoederen en niet-vermogensgoederen in die zin verduidelijkt.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 382), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

6. Vlaams Infrastructuurfonds (VIF)

6.1. Uitvoering van de begroting 1997

Het Rekenhof heeft de rekening 1997 van het VIF op 4 augustus 1998 gecontroleerd verklaard. De ontvangsten en uitgaven van de DAB Vlaams Infrastructuurfonds werden begroot op 19.188,5 miljoen BEF ([132]). De uitvoeringsrekening vermeldt 22.968,4 miljoen BEF ontvangsten en 16.947,7 miljoen BEF uitgaven. De vastleggingsmachtiging was begroot op 18.188,5 miljoen BEF. Het VIF heeft 18.115,7 miljoen BEF aangewend.

Naar aanleiding van de bespreking van het Boek van het Rekenhof 1995, heeft het Vlaams Parlement de Vlaamse regering op 10 juli 1996 in een resolutie gevraagd de volgende aanbevelingen voor het VIF in haar beleid op te nemen (Stuk 11 (1995-1996) – Nr. 2 van 28 juni 1996, bijlage 3, Stuk 376 – Nr. 1 van 26 juni 1996 en Stuk 376 – Nr. 2 van 4 juli 1996):

1. De adminstratie moet de decretaal en reglementair opgelegde verplichtingen inzake financiële rapportering over het VIF strikt en tijdig nakomen. De opgelopen achterstand moet zo vlug mogelijk worden weggewerkt. Door de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting dienen de nodige initiatieven te worden genomen opdat de technische problemen in verband met het opstellen van de rekeningen van de diensten met afzonderlijk beheer (DAB's) zo vlug mogelijk zouden worden opgelost.

2. De Vlaamse regering moet jaarlijks zoals reglementair vastgelegd aan het Vlaams Parlement omstandig verslag uitbrengen over de ontvangsten en uitgaven, de actieprogramma's en de werking van het VIF. In dat verslag moet zij aantonen hoe en in welke mate het VIF zijn belangrijkste doelstellingen heeft nagestreefd en/of heeft bereikt. Deze doelstellingen zijn:

---

[131] Zie p. 41 van dit boek.

[132] Artikel 13, § 1, van de aangepaste uitgavenbegroting 1997.

- de creatie van een rechtstreekse band tussen de ontvangsten die kunnen worden verworven uit de exploitatie van de infrastructuur, en de uitgaven. Deze band zou moeten resulteren in een stijging van de ontvangsten en een zuiniger aanwending van de middelen;

- de invoering van efficiënte en snelle betalingsprocedures, waardoor verwijlinteresten wegens laattijdige betalingen kunnen worden vermeden of beperkt.

Aangezien de Vlaamse regering tot op heden nog geen enkel verslag aan het Vlaams Parlement heeft voorgelegd, moet het eerstvolgende verslag de periode 1992-1995 bestrijken.

3. Vanaf 1997 moet de begroting van het VIF in overeenstemming worden gebracht met de Benelux-economische classificatie en de programmastructuur van de centrale begroting.

4. Ter compensatie van het wegvallen van het voorafgaand visum van het Rekenhof voor de uitgaven van het VIF, dient een deugdelijk intern controlesysteem te worden uitgebouwd aan de hand van schriftelijk vastgelegde, precieze taakomschrijvingen, controleprocedures en verantwoordelijkheden.

Het Rekenhof heeft nagegaan in welke mate deze aanbevelingen zijn opgevolgd.

1. De problemen bij het opstellen van de rekeningen zijn opgelost en de opgelopen achterstand inzake de voorlegging ervan is weggewerkt. De rekeningen 1997 werden tijdig ingediend.

2. De jaarverslagen zijn nog steeds niet voorgelegd aan het Vlaams Parlement.

3. De begroting 1997 van het VIF volgt de Benelux-economische classificatie. Bovendien werd ook de programmastructuur ingevoerd.

4. Het Rekenhof heeft in 1997 een systeemaudit uitgevoerd van de betalingscyclus voor schuldvorderingen inzake aannemingen van werken binnen de administraties Waterwegen en Zeewezen en Wegen en Verkeer. Het heeft zijn bevindingen en aanbevelingen – die ook betrekking hebben op het VIF – op 17 maart 1998 in een auditverslag aan de Vlaamse Minister van Openbare Werken overgelegd. Een samenvatting daarvan, alsook het antwoord van de minister, is opgenomen op pp. 274-293 van dit boek.

De controle van de rekeningen 1997 heeft uitgewezen dat het overschot op de geconsolideerde beheersrekeningen van het VIF sinds zijn oprichting gestaag gestegen is door het feit dat elk jaar meer dotaties uit de begroting van de Vlaamse Gemeenschap werden gestort dan noodzakelijk. Het saldo (ontvangsten minus betalingen) evolueerde van ongeveer 1 miljard BEF in 1992 tot ruim 6 miljard BEF in 1997. Bovendien bleef in 1997 ongeveer 2,7 miljard BEF ordonnanceringskredieten ongebruikt. Het Rekenhof heeft de minister dan ook gevraagd de uitbetaling van de dotaties in de toekomst steeds te doen verantwoorden aan de hand van de kastoestand en kasvooruitzichten, die de behoefte aan liquide middelen op korte termijn aantonen([133]).

---

[133] Zie ook de commentaar bij organisatieafdeling 69 – diensten van de secretaris-generaal, programma 69.90, op p 126 van dit boek.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 383), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

6.2. Bijzondere onderzoeken

6.2.1. De betalingsachterstand inzake de bouw van de Liefkenshoektunnel

Een dadingsovereenkomst heeft eind 1997 een einde gemaakt aan alle nog hangende geschillen aangaande de onderhandse contracten waarmee de opdracht voor de bouw van de Liefkenshoektunnel werd uitgebreid (schadevergoedings- en verwijlintrestgeschillen). Het Rekenhof heeft naar aanleiding van deze dading opgemerkt dat de wijze waarop de administratie belangrijke geschillendossiers met ingewikkelde intrestberekeningen voorbereidt en afhandelt, voor verbetering vatbaar is. Overigens had de administratie een groot gedeelte van de verwijlintresten (in totaal ruim 87 miljoen BEF) kunnen vermijden, had zij de onbetwistbaar verschuldigde sommen eerder betaald (bv. de eindverrekening voor de bijkomende ankerbescherming). Mede dankzij de door het Rekenhof gesuggereerde berekeningswijze van de verwijlintresten, is het bedrag van de dading ten slotte verminderd.

6.2.1.1. Inleiding

In oktober 1985 sloot de Belgische Staat (sinds 1 januari 1989 het Vlaams Gewest) een overeenkomst aangaande de concessie voor de studie, het bouwen, het uitbaten en het beheren van de derde Scheldeoeververbinding Liefkenshoektunnel te Antwerpen met een tijdelijke vereniging (TV) (concessiehouder voor de studie en de bouw van de tunnel), een bankenconsortium rond een kredietverlener en de NV Tunnel Liefkenshoek (TLH) (kredietnemer en concessiehouder tijdens de uitbatingsperiode). De aannemers en hun kredietverleners zouden de bouwprijs, de financieringslast en – in het begin – de uitbatingskosten volledig dragen. Zij zouden die kosten in een uitbatingsperiode van 18 jaar recupereren met een tolheffing. Na die termijn zouden zij de tunnel en zijn exploitatie gratis aan de Staat overdragen. Het Rekenhof heeft over de administratieve afhandeling van de concessieovereenkomst verscheidene opmerkingen geformuleerd([134]). Op 16 mei 1995 eindigde de alternatieve financiering in een dading, waarbij het Gewest de aandelen van de exploitatievennootschap overnam.

---

[134] 148e Boek van het Rekenhof, Stuk 14 (1991-1992) – Nr. 1, p. 120-137; 149e Boek van het Rekenhof, Stuk 11 (1992-1993) – Nr. 1, p. 151-152; 150e Boek van het Rekenhof, Stuk 11 (1993-1994) – Nr. 1, p. 200-203; Boek van het Rekenhof 1995, Stuk 11 (1995-1996) – Nr. 1, p. 167-175; Boek van het Rekenhof 1997, Stuk 11 (1997-1998) – Nr. 1, p. 155-158. De opmerkingen gingen over de gebrekkige projectvoorbereiding, de afwenteling op de investeringskosten van de concessieovereenkomst van meerwerken, de onttrekking aan de mededinging van investeringen, de aanvatting van onderhands gegunde aanvullende werken zonder voorafgaande goedkeuringen, onvoldoende prijzencontrole, de inwilliging van een ongegronde schade-eis wegens het rechtmatig stopzetten van bepaalde werken en de juridische en budgettaire gevolgen voor het Vlaamse Gewest wegens het niet-rendabel zijn van de tunnelexploitatie.

In de periode 1988-1990 heeft het bestuur der Wegen met aparte overeenkomsten tal van bijkomende werken aan de TV gegund. Zij betroffen uitbreidingen van het oorspronkelijke aannemingsproject, die niet vallen onder het stelsel van gewone, in de investeringskost begrepen meerwerken. Deze onderhandse overeenkomsten vielen buiten de juridische actieradius van de dading van 1995.

6.2.1.2. Betalingsachterstand

Voor een aantal van deze onderhandse overeenkomsten heeft de TV het Vlaams Gewest op 8 juli 1992 gedagvaard wegens het uitblijven van de betaling van een aantal vorderingsstaten en verwijlintresten. Ook vroeg de eiser de kapitalisatie van intresten. De vordering liep op tot ongeveer 215 miljoen BEF. Zij betrof de volgende onderhandse overeenkomsten: de uitvoering van het tolplein in de R2, de aanleg van de oostelijke langsweg van de R2 op de Linkeroever, de terbeschikkingstelling en uitbating van een tentoonstellings- en ontvangstruimte, de studie en bouw van een deel van de verkeerswisselaar Scheldelaan-R2; de studie, beproeving, levering en plaatsing van een bescherming van de tunnel tegen vallende en slepende ankers; en de overdracht van televisiebeelden en afstandscontrole van de Liefkenshoek-, Beveren- en Tijsmanstunnel naar een rijkswachtpost.

De Vlaamse Gemeenschap en de concessiehouder waren in een bijakte 4 bis overeengekomen dat elke vertraging in de betaling ten gevolge van een laattijdige goedkeuring van vorderingsstaten door het bestuur, aanleiding zou geven tot een forfaitaire schadeloosstelling, beperkt tot een gecumuleerd bedrag van 200 miljoen BEF. Deze bijakte, goedgekeurd op 29 mei 1989, was aan de concessieovereenkomst gehecht.

Op 15 april 1996 en 15 mei 1997 herinnerde de TV de Vlaamse Minister van Openbare Werken eraan dat nog belangrijke bedragen in het kader van de onderhandse overeenkomsten onbetaald waren gebleven en dat de goedkeuring van de eindverrekening ankerbescherming nog steeds op zich liet wachten. Deze eindverrekening (48,8 miljoen BEF in meer) was al eind 1992 aan de minister voorgelegd, evenwel zonder gevolg. Eind december 1995 stuitte een nieuwe voorlegging van de eindverrekening, ditmaal aan de Vlaamse regering, op het verzet van de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting.

De TV legde op 30 juli 1997 conclusies neer op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel. Rekening houdend met de inmiddels uitgevoerde betalingen, vorderde zij 183 miljoen BEF plus intresten. Daarop verzocht de administratie de Vlaamse regering de eindverrekening voor de ankerbescherming goed te keuren. De regering gaf echter de voorkeur aan een globale regeling en belastte op 30 september 1997 de Vlaamse Minister van Openbare Werken met de voorlegging van een dossier met alle resterende geschillen.

6.2.1.3. Dading

6.2.1.3.1. Aanloop tot de dading

Ter voorbereiding van het onderzoek van de eis van de TV door de geschillencommissie van het departement Leefmilieu en Infrastructuur

(GECOLIN), onderhandelden beide partijen op 3 november 1997 een regelingsvoorstel waarin wederzijdse toegevingen werden vastgelegd.

Op 12 november 1997 stemde GECOLIN in met het voorstel van de administratie een vergoeding van 153.749.483 BEF te betalen. Op 9 december 1997 keurde de Vlaamse regering dit voorstel goed, mits tegemoetgekomen werd aan de opmerkingen vermeld in het begrotingsakkoord van 9 december 1997. Dit begrotingsakkoord bepaalde dat de opmerking van het Rekenhof over de berekeningswijze van de verschuldigde bedragen diende te worden gevolgd. Dit impliceerde de splitsing van de berekening in een berekening vóór en één na de betekening van de overeenkomst. Vóór de betekening gold de foutaansprakelijkheid (artikel 1382 BW), met toepassing van de wettelijke intrestvoet; na de betekening gold de hogere contractuele intrestvoet.

De Vlaamse regering gelastte de Vlaamse Minister van Openbare Werken tevens een dadingsovereenkomst af te sluiten met de TV. De minister diende tevens het Rekenhof te verzoeken zijn visum onder voorbehoud te verstrekken voor de betrokken uitgaven die het niet kon viseren.

De uiteindelijke dadingsovereenkomst van 19 december 1997 ging over een totaal bedrag van 144.896.137 BEF.

6.2.1.3.2. Bedrag van de dading

Eind november – dus vóór de dading – heeft de administratie het Rekenhof drie berekeningen overgelegd: die van de afdeling Wegen Antwerpen (156 miljoen BEF), een tweede na correctie volgens de opmerkingen van de cel verwijlintresten (153.749.483 BEF) en die van de TV (188.901.271 BEF). Eind januari 1998 kreeg het Rekenhof ook de berekeningen die tot het uiteindelijke dadingsbedrag had geleid. Elke berekening bevatte tal van fouten([135]).

De januariberekeningen hielden echter wel rekening met enkele officieuze opmerkingen van het Rekenhof en hanteerden voor de precontractuele periode van de diverse onderhandse opdrachten, met uitzondering van die voor de ankerbescherming, ditmaal de wettelijke intrestvoet, die beduidend lager lag dan de contractuele. Dit zorgde voor een vermindering met 3,8 miljoen BEF. Toch waren ook in die berekening nog fouten geslopen, met name bij de toepassing van de artikelen 1254 en 1154 van het Burgerlijk Wetboek.

---

[135] Zo hield de administratie voor de toepassing van artikel 1254 van het Burgerlijk Wetboek enkel rekening met de hoofdsombetalingen, terwijl dit artikel precies bepaalt dat een betaling in eerste instantie op de intresten moet worden aangerekend. Voorts heeft de administratie betalingen van verwijlintresten laattijdig in rekening gebracht. De administratie paste soms ten onrechte ook artikel 1154 van het Burgerlijk Wetboek toe (vervallen intresten van kapitalen kunnen intrest opbrengen ten gevolge van een gerechtelijke aanmaning of een bijzondere overeenkomst als zij betrekking hebben op intresten die minstens voor een geheel jaar verschuldigd zijn), namelijk waar de betaaltermijn van de betrokken hoofdsom nog geen jaar verstreken was. Zij hanteerde ook vaak niet correcte ontvangstdata van vorderingsstaten en facturen of registreerde betalingsdata niet exact. Verwijlintresten kleiner dan 1.000 BEF werden in strijd met de algemene aannemingsvoorwaarden in rekening gebracht. Soms werden verkeerde intrestvoeten gebruikt.

6.2.1.3.3. Uitvoering van de dading

Op 23 februari 1998 vroeg de Vlaamse Minister van Openbare Werken het akkoord van het Rekenhof tot integrale uitvoering van de dading met de TV. Deze vraag om het expliciete akkoord van het Rekenhof met de vereffening van de uitgaven waarvoor het voorheen zijn visum heeft geweigerd, moet worden beschouwd als een beroep op de procedure *visum onder voorbehoud*. Aangezien de betaling nu echter ten laste van de VIF-begroting geschiedt, is deze procedure zonder voorwerp geworden(136).

6.2.1.4. Opmerkingen van het Rekenhof

1.553.243

Op 24 maart 1998 deelde het Rekenhof de Vlaamse Minister van Openbare Werken mede dat hij de dadingsovereenkomst ten bedrage van 144.896.137 BEF ten laste van de begroting van het Vlaams Infrastructuurfonds kon uitvoeren, gelet op de beslissing van de Vlaamse regering van 9 december 1997, waarbij ook toepassing werd gemaakt van artikel 14 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof. Het heeft bij die gelegenheid onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De reductie van het oorspronkelijk aan de Vlaamse regering voorgestelde dadingsbedrag van 153.749.483 BEF tot 144.896.137 BEF, is niet alleen het gevolg van de door het Rekenhof gesuggereerde berekeningswijze([137]), maar deels ook van het feit dat nog tal van materiële fouten uit de berekening van de intresten konden worden verwijderd. Dit wijst erop dat de wijze waarop de administratie belangrijke geschillendossiers met ingewikkelde intrestberekeningen voorbereidt en afhandelt, voor verbetering vatbaar is.

- In het onderhavige dossier had bovendien een groot gedeelte van de verwijlintresten (in totaal 87.195.284 BEF) kunnen worden vermeden, mocht de administratie de onbetwistbaar verschuldigde sommen eerder hebben betaald. Zo is het niet duidelijk waarom de minister geen gevolg heeft gegeven aan het voorstel van de administratie Wegeninfrastructuur en Verkeer Antwerpen van 17 september 1992 om de eindverrekening van 48.813.279 BEF voor de ankerbescherming goed te keuren. Bij het sluiten van de dading is immers gebleken dat over de gegrondheid en de omvang van de erin opgenomen posten geen betwisting bestond. Ook de som van 10.716.787 BEF stilligkosten had eerder kunnen worden vereffend, als de vragen van het Rekenhof van 26 juli 1993 eerder waren beantwoord of het visum onder voorbehoud vroeger was gevraagd.

---

[136] Zie het artikel *Visum onder voorbehoud* op p. 15 van dit boek.

[137] Daarin op 9 december 1997 gevolgd door de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting (brief met kenmerk BG.BC/Fbo/20243).

6.2.1.5. Antwoord van de minister

De Vlaamse Minister van Openbare Werken heeft op 23 juni 1998 erkend dat in de loop van de dadingsovereenkomst materiële fouten werden gemaakt. Aan de oorzaak ervan lag de korte termijn waarbinnen de afrekening in dit complexe dossier, waarvan de uitvoering zich situeerde tussen 1987 en 1990, diende te worden opgemaakt. Het niet eerder betalen van de onbetwistbaar verschuldigde bedragen wijt de minister aan de lopende geschillen met de TV en de NV TLH, waarvoor werd gestreefd naar één globale regeling.

6.2.1.6. Repliek van het Rekenhof

Het Rekenhof heeft in augustus 1998 gewezen op dienstorder LI/95/20 van 21 april 1995. In dit dienstorder heeft de secretaris-generaal, met het oog op een correcte beeldvorming over de totale schuldenlast van het departement (hoofdsommen en verwijlintresten) aangedrongen op melding aan de afdeling Boekhouding en Begroting van alle dossiers die nog niet het stadium van betaling hadden bereikt, alsook van alle nog niet vastgelegde dossiers en/of verrekeningen, waarvoor bijgevolg de hoofdsom nog niet kon worden betaald. Ter uitvoering van dit dienstorder hadden het opzoekingswerk en de berekening van de verwijlintresten inzake nog onbetaalde vorderingsstaten ingevolge de onderhandse contracten voor de Liefkenshoektunnel al eerder moeten plaatsvinden.

Het Rekenhof heeft tevens aangedrongen op maatregelen om bij hangende geschillendossiers de onbetwistbaar verschuldigde bedragen zo vlug mogelijk te betalen.

6.2.2. Aanneming voor de bouw van een brug over het Netekanaal

Ook bij de aanneming *Netekanaal Lier – Bouwen van een voorlopige brug* stelde het Rekenhof vast dat de administratie de kapitalisatiewijze van de intresten niet overeenkomstig de voor anatocisme geldende rechtsregels (art. 1154 BW) berekende. Hierdoor bekwam de betrokken aannemer bijna 7,7 miljoen BEF meer dan wettelijk was verschuldigd. Op vraag van het Rekenhof([138]), recupereerde de administratie het teveel betaalde van de aannemer.

---

[138] Brieven van 24 oktober 1997 en 24 december 1997.

6.2.3. Tenlasteneming van verwijlintresten

Op 4 september 1997 beklaagde het gemeentelijk havenbedrijf Antwerpen zich er bij het Rekenhof over dat de verwijlintresten ten laste van het gesubsidieerd havenbedrijf zelf, hoog opliepen wegens de omslachtige goedkeuringsprocedures voor verrekeningen. Het havenbestuur verzocht het Rekenhof de subsidiërende overheid, in casu het Vlaams Gewest, te adviseren de verwijlintresten te subsidiëren in dezelfde mate als de werken. Het Rekenhof wees de minister er op 7 november 1997([139]) op dat de subsidiërende overheid verwijlintresten *niet*, zelfs niet gedeeltelijk, ten laste mag nemen, behalve in wettelijk bepaalde uitzonderingen. Het drong wel aan op maatregelen opdat het Vlaams Gewest zijn financiële verplichtingen ten aanzien van de gesubsidieerde havenbedrijven tijdig zou nakomen. Het artikel over de Maatschappij voor Brugse Zeevaartinrichtingen op pp. 224-227 van dit boek, bevat de kritiek van het Rekenhof op de subsidieregeling.

7. Vlaams Cultureel Centrum De Brakke Grond

Het Rekenhof heeft de rekening 1997 van de dienst met afzonderlijk beheer Vlaams Cultureel Centrum De Brakke Grond op 5 juni 1998 gecontroleerd verklaard. De ontvangsten en uitgaven van de DAB werden begroot op 30 miljoen BEF ([140]). De uitvoeringsrekening vermeldt 32,2 miljoen BEF ontvangsten en 25,6 miljoen BEF uitgaven.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 385), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

8. Kasteel van Gaasbeek

Het Rekenhof heeft de rekening 1997 van de dienst met afzonderlijk beheer Kasteel van Gaasbeek op 18 mei 1998 gecontroleerd verklaard. De ontvangsten en uitgaven van de DAB werden begroot op 10,3 miljoen BEF ([141]). De uitvoeringsrekening vermeldt 9,5 miljoen BEF ontvangsten en 8,6 miljoen BEF uitgaven.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 386), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

---

[139] Op 7 november 1997 antwoordde het Rekenhof het havenbedrijf dat het dit verzoek naar de Vlaamse Minister van Openbare Werken had doorgestuurd.

[140] Artikel 90 van de aangepaste uitgavenbegroting 1997.

[141] Artikel 91 van de aangepaste uitgavenbegroting 1997.

9. Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen

Het Rekenhof heeft de rekening 1997 van de dienst met afzonderlijk beheer Beheersdienst van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen op 2 juni 1998 gecontroleerd verklaard. De ontvangsten en uitgaven van de DAB werden begroot op 104,3 miljoen BEF ([142]). De uitvoeringsrekening vermeldt 109,5 miljoen BEF ontvangsten en 98,7 miljoen BEF uitgaven.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 387), alsook van de opmerking die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

10. Fonds voor de Financiering van het Urgentieplan voor de Sociale Huisvesting

Het Rekenhof heeft de rekening 1997 van de dienst met afzonderlijk beheer Fonds voor de Financiering van het Urgentieplan voor de Sociale Huisvesting op 5 juni 1998 gecontroleerd verklaard. De ontvangsten en uitgaven van de DAB werden begroot op 2.928,8 miljoen BEF ([143]). De uitvoeringsrekening vermeldt 2.430,2 miljoen BEF ontvangsten en 2.344,5 miljoen BEF uitgaven. Het saldo van de verbintenissenmachtiging bedoeld in artikel 38 van het decreet van 6 juli 1994 houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting 1994 werd op 31 december 1996 naar het begrotingsjaar 1997 overgeheveld. Daar werd het bedrag van de verminderingen doorgevoerd op al genomen vastleggingen tijdens voorgaande jaren aan toegevoegd. De uitgavenbegroting 1997 begrootte de verbintenissenmachtiging 1997 aldus op 2.034,7 miljoen BEF, waarvan de DAB 1.005,6 miljoen BEF aanwendde.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 388).

11. Investeren in Vlaanderen

Het Rekenhof heeft de rekening 1997 van de dienst met afzonderlijk beheer Investeren in Vlaanderen op 1 juli 1998 gecontroleerd verklaard. De ontvangsten en uitgaven van de DAB Investeren in Vlaanderen werden begroot op 287,3 miljoen BEF ([144]). De uitvoeringsrekening vermeldt 213,4 miljoen BEF ontvangsten en 144,7 miljoen BEF uitgaven.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 389).

---

[142] Artikel 92 van de aangepaste uitgavenbegroting 1997.

[143] Artikel 93 van de aangepaste uitgavenbegroting 1997.

[144] Artikel 18 van de aangepaste uitgavenbegroting 1997.

12. Schoonmaak

12.1. Uitvoeringsrekening van de begroting 1997

Het Rekenhof heeft de rekening 1997 van de dienst met afzonderlijk beheer Schoonmaak op 10 augustus 1998 gecontroleerd verklaard. De ontvangsten en uitgaven van de DAB Schoonmaak werden begroot op 300,9 miljoen BEF (op grond van artikel 95 van de aangepaste uitgavenbegroting 1997). De uitvoeringsrekening vermeldt 293,3 miljoen BEF ontvangsten en 261,9 miljoen BEF uitgaven.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 390), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

12.2. Bijzonder onderzoek

Het Rekenhof heeft een onderzoek gevoerd naar de besparingsoperatie inzake personeelsuitgaven. In feite gaat het om een evaluatie van de uitvoering van de verschillende prestaties die de externe manager, belast met de reorganisatie van de schoonmaak, diende te leveren. Dit dossier doorloopt momenteel de interne procedure van het Rekenhof.

13. Cultureel Centrum van de Vlaamse Gemeenschap Landcommanderij Alden Biesen

Het Rekenhof heeft de rekening 1997 van de dienst met afzonderlijk beheer Cultureel Centrum van de Vlaamse Gemeenschap Landcommanderij Alden Biesen op 16 juni 1998 gecontroleerd verklaard. De ontvangsten en uitgaven van de DAB werden begroot op 33,7 miljoen BEF ([145]). De uitvoeringsrekening vermeldt 31,2 miljoen BEF ontvangsten en 26,8 miljoen BEF uitgaven.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 391), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

14. Vlaams Centrum voor Openbaar Bibliotheekwerk

Het Rekenhof heeft de rekening 1997 van de dienst met afzonderlijk beheer Vlaams Centrum voor Openbaar Bilbliotheekwerk op 21 april 1998 gecontroleerd verklaard. De ontvangsten en uitgaven van de DAB werden begroot op 94,1 miljoen BEF ([146]). De uitvoeringsrekening vermeldt 80 miljoen BEF ontvangsten en 55,6 miljoen BEF uitgaven.

---

[145] Artikel 96 van de aangepaste uitgavenbegroting 1997.

[146] Artikel 97 van de aangepaste uitgavenbegroting 1997.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 392).

15. Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Zande

Het Rekenhof heeft de rekening 1997 van de dienst met afzonderlijk beheer Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Zande op 17 maart 1998 gecontroleerd verklaard. De ontvangsten en uitgaven van de DAB werden begroot op 39,5 miljoen BEF ([147]). De uitvoeringsrekening vermeldt 41,1 miljoen BEF ontvangsten en 35,3 miljoen BEF uitgaven.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 393).

16. Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Kempen

Het Rekenhof heeft de rekening 1997 van de dienst met afzonderlijk beheer Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Kempen op 7 april 1998 gecontroleerd verklaard. De ontvangsten en uitgaven van de DAB werden begroot op 41,7 miljoen BEF (148). De uitvoeringsrekening vermeldt 43 miljoen BEF ontvangsten en 37 miljoen BEF uitgaven.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 394).

---

[147] Artikel 98 van de aangepaste uitgavenbegroting 1997.

[148] Artikel 98 van de aangepaste uitgavenbegroting 1997.

AFDELING 4. – VLAAMSE OPENBARE INSTELLINGEN (VOI's)

A. ALGEMEEN OVERZICHT EN COMMENTAAR

In het begrotingsjaar 1997 waren er in totaal 42 VOI's. In tegenstelling tot de diensten met afzonderlijk beheer beschikken de VOI's wel over een eigen rechtspersoonlijkheid. Nieuw opgericht in 1997 werden het Vlaams Rente Egalisatie Fonds (VERF), het Fonds Vlaanderen-Azië en het Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector (FIVA). In vergelijking met 1996 is het Vlaams Fonds voor de promotie van de producten van landbouw, tuinbouw en zeevisserij opgeheven. Over het begrotingsjaar 1997 dienden 41 VOI's rekeningen af te leggen bij het Rekenhof.

De onderstaande tabellen geven een cijfermatig overzicht van de 41 gecontroleerde VOI-rekeningen, gerangschikt volgens de commissie van het Vlaams Parlement waaronder zij ressorteren. De ontvangsten zijn opgedeeld in dotaties enerzijds en andere ontvangsten anderzijds. Dotaties zijn daarbij: transfers van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap in het betrokken begrotingsjaar (inclusief begrotingsfondsen), alsook overgedragen dotaties die niet al als ontvangst zijn aangerekend in een vorig begrotingsjaar. De rubriek *andere ontvangsten* omvat de eigen ontvangsten, zoals transfers van de EU, retributies, verkopen, renten, huurgelden en de andere ontvangsten die niet onder de voorgaande categorieën ressorteren (bv. dotaties verstrekt door DAB's en VOI's), en het overgedragen saldo van het vorig begrotingsjaar. In het begrotingsjaar 1997 bedroegen de totale ontvangsten 203,5 miljard BEF, waarvan 120,8 miljard BEF dotaties. De totale uitgaven bedroegen 195,8 miljard BEF. Kolom 1 verwijst telkens naar de artikelen van het corpus van het initiële begrotingsdecreet 1997(i) of van het aanpassingsblad (a) waarbij de VOI-begrotingen zijn goedgekeurd.

Afwijkingen na de komma in sommen en totalen zijn te wijten aan afrondingen.

Commissie voor Cultuur en Sport

(in miljoen BEF)

Instelling	**Cat.**		**1996**		**1997**	
			begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
Commissariaat-generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie (BLOSO)	SG	ontvangsten	1.845,6	1.845,7	1.882,3	1.779,5
		dotatie	*1.221,9*	*1.221,9*	*1.234,5*	*1.234,5*
		andere	*623,7*	*623,8*	*647,8*	*545,0*
		uitgaven	1.877,5	1.873,9	1.891,0	1.879,0
		saldo	**-31,9**	**-28,2**	**-8,7**	**-99,5**
Vlaamse Opera (VLOPERA)	SG	ontvangsten	395,5	398,2	789,7	786,1
		dotatie	*310,0*	*311,5*	*405,0*	*394,8*
		andere	*85,5*	*86,7*	*384,7*	*391,3*
		uitgaven	395,5	398,1	789,7	766,8
		saldo	**0,0**	**0,1**	**0,0**	**19,3**
Totaal		ontvangsten	2.241,1	2.243,9	2.672,0	2.565,6
		dotatie	*1.531,9*	*1.533,4*	*1.639,5*	*1.629,3*
		andere	*709,2*	*710,5*	*1.032,5*	*936,3*
		uitgaven	2.273,0	2.272,0	2.680,7	2.645,8
		saldo	**-31,9**	**-28,1**	**-8,7**	**-80,2**

Commissie voor Welzijn en Gezondheid

(in miljoen BEF)

Instelling	**Cat.**		**1996**		**1997**	
			begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) (art. 101 (i) - art. 27 (a))	A	ontvangsten	7.674,2	6.347,5	7.522,2	7.275,4
		dotatie	*7.436,5*	*6.326,2*	*7.301,2*	*7.017,7*
		andere	*237,7*	*21,3*	*221,0*	*257,7*
		uitgaven	7.674,2	6.259,8	7.525,5	6.865,9
		saldo	**0,0**	**87,7**	**-3,3**	**409,5**
Fonds Bijzondere Jeugdbijstand (FBJ) (art. 105 (i) - art. 29 (a))	A	ontvangsten	5.615,3	5.787,5	5.928,4	6.006,5
		dotatie	*5.354,6*	*5.338,1*	*5.558,9*	*5.519,6*
		andere	*260,7*	*449,4*	*369,5*	*486,9*
		uitgaven	5.615,3	5.614,6	5928,4	5.922,2
		saldo	**0,0**	**172,9**	**0,0**	**84,3**
Kind en Gezin	B	ontvangsten	5.985,2	6.022,2	6.374,1	6.339,0
		dotatie	*5.388,7*	*5.388,7*	*5.921,9*	*5.921,9*
		andere	*596,5*	*633,5*	*452,2*	*417,1*
		uitgaven	6.274,9	6.193,8	6.395,8	6.222,6
		saldo	**-289,7**	**-171,6**	**-21,7**	**116,4**
Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis Rekem	SG	ontvangsten		([149]) 598,8		655,7
		dotatie		*0,0*		*0,0*
		andere		*598,8*		*655,7*
		uitgaven		649,9		702,5
		saldo		**-51,1**		**-46,8**
Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis Geel	SG	ontvangsten		([150]) 742,6		850,2
		dotatie		*0,0*		*0,0*
		andere		*742,6*		*850,2*
		uitgaven		798,9		837,3
		saldo		**-56,3**		**12,9**
Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH)	SG	ontvangsten	28.194,6	28.124,7	28.262,4	28.458,3
		dotatie	*26.866,4*	*26.885,7*	*27.739,6*	*27.578,6*
		andere	*1.328,2*	*1.239,0*	*522,8*	*879,7*
		uitgaven	30.058,7	27.687,9	30.835,5	30.018,9
		saldo	**-1.864,1**	**436,8**	**-2.573,1**	**-1.560,6**
Totaal		ontvangsten	47.469,3	47.623,3	48.087,1	49.585,1
		dotatie	*45.046,2*	*43.938,7*	*46.521,6*	*46.037,8*
		andere	*2.423,1*	*3.684,6*	*1.565,5*	*3.547,3*
		uitgaven	49.623,1	47.204,9	50.685,2	50.569,4
		saldo	**-2.153,8**	**418,4**	**-2.598,1**	**- 984,3**

[149] Het OPZ Rekem maakt geen begroting op.

[150] Het OPZ Geel maakt geen begroting op.

Commissie voor Onderwijs en Wetenschapsbeleid

(in miljoen BEF)

Instelling	Cat.		1996		1997	
			begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
Universitair Ziekenhuis Gent (UZG)	B	ontvangsten	8.899,7	10.116,9	10.208,6	10.627,9
		dotatie	*249,1*	*252,3*	*261,1*	*262,1*
		andere	*8.650,6*	*9.864,6*	*9.947,5*	*10.365,8*
		uitgaven	8.890,7	9.780,0	10.194,9	10.535,7
		saldo	**9,0**	**336,9**	**13,7**	**92,2**
Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (ARGO)	SG	ontvangsten	8.161,7	7.219,4	8.108,2	7.423,7
		dotatie	*6.585,7*	*6.590,3*	*6.696,1*	*6.743,0*
		andere	*1.576,0*	*629,1*	*1.412,1*	*680,7*
		uitgaven	8.161,7	7.513,3	8.099,6	7.735,9
		saldo	**0,0**	**-293,9**	**8,6**	**-312,2**
Dienst voor Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs (DIGO)	SG	ontvangsten	2.557,9	5.096,9	3.794,8	971,9
		dotatie	*1.848,1*	*3.907,9*	*3.139,8*	*963,5*
		andere	*709,8*	*1.189,0*	*655,0*	*8,4*
		uitgaven	2.557,9	3.185,4	3.819,6	517,0
		saldo	**0,0**	**1.911,5**	**- 24,8**	**454,9**
Vlaamse Onderwijsraad (VLOR)	SG	ontvangsten	119,3	114,0	105,9	105,0
		dotatie	*58,0*	*64,6*	*83,4*	*83,9*
		andere	*61,3*	*49,4*	*22,5*	*21,1*
		uitgaven	83,3	99,4	136,3	105,8
		saldo	**36,0**	**14,6**	**-30,4**	**-0,8**
Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO)	SG	ontvangsten	1.900,6	1.911,6	1.945,0	1.919,8
		dotatie	*1.788,6*	*1.788,6*	*1.834,8*	*1.834,8*
		andere	*112,0*	*123,0*	*110,2*	*85,0*
		uitgaven	1.900,6	1.880,7	1.945,0	1.912,0
		saldo	**0,0**	**30,9**	**0,0**	**7,8**
Investeringsdienst Vlaamse Autonome Hogescholen (IVAH)	SG	ontvangsten	174,4	174,4	394,4	394,4
		dotatie	*174,4*	*174,4*	*283,0*	*283,0*
		andere	*0,0*	*0,0*	*111,4*	*111,4*
		uitgaven	174,4	63,0	394,4	129,8
		saldo	**0,0**	**111,4**	**0,0**	**264,6**
Totaal		ontvangsten	21.813,6	24.633,2	24.556,9	21.442,7
		dotatie	*10.703,9*	*12.778,1*	*12.298,2*	*10.170,3*
		andere	*11.109,7*	*11.855,1*	*12.258,7*	*11.272,4*
		uitgaven	21.768,6	22.521,8	24.589,8	20.936,2
		saldo	**45,0**	**2.111,4**	**- 32,9**	**506,5**

Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden

(in miljoen BEF)

Instelling	Cat.		1996		1997	
			begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
Fonds voor Economische Expansie en Regionale Reconversie - Middelgrote en Grote Ondernemingen (FEERR-MGO) (art. 110 (i) - art. 34 (a))	A	ontvangsten	8.908,2	6.194,2	6.889,4	6.466,2
		dotatie	*5.904,0*	*3.163,0*	*3.628,8*	*3.265,8*
		andere	*3.004,2*	*3.031,2*	*3.260,6*	*3.200,4*
		uitgaven	8.908,2	5.494,5	6.889,4	4.678,7
		saldo	**0,0**	**699,7**	**0,0**	**1.787,5**
Fonds voor Economische Expansie en Regionale Reconversie - Kleine Ondernemingen (FEERR-KO) (art. 111 (i) - art. 34 (a))	A	ontvangsten	3.394,4	3.393,2	4.463,0	4.441,1
		dotatie	*3.305,4*	*3.305,4*	*4.382,0*	*4.367,3*
		andere	*89,0*	*87,8*	*81,0*	*73,8*
		uitgaven	3.394,4	3.385,9	4.463,0	4.429,6
		saldo	**0,0**	**7,3**	**0,0**	**11,5**
Fonds tot bevordering van het Industrieel Onderzoek in Vlaanderen (FIOV) (art. 103 (i) - art. 28 (a))	A	ontvangsten	1.236,7	1.317,4	1.784,8	1.846,4
		dotatie	*1.005,7*	*1.005,7*	*1.500,0*	*1.500,0*
		andere	*231,0*	*311,7*	*284,8*	*346,4*
		uitgaven	1.236,7	1.233,5	1.784,8	1.592,3
		saldo	**0,0**	**83,9**	**0,0**	**254,1**
Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) (art. 108 (i) - art. 32 (a))	A	ontvangsten	1.374,8	1.490,0	1.441,5	1.449,8
		dotatie	*894,2*	*894,2*	*1.041,5*	*1.041,5*
		andere	*480,6*	*595,8*	*400,0*	*408,3*
		uitgaven	1.374,8	1.432,0	1.441,5	1.447,0
		saldo	**0,0**	**58,0**	**0,0**	**2,8**
Grindfonds (art. 109 (i) - art. 33 (a))	A	ontvangsten	356,8	358,8	465,3	474,8
		dotatie	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
		andere	*356,8*	*358,8*	*465,3*	*474,8*
		uitgaven	356,8	13,6	465,3	87,0
		saldo	**0,0**	**345,2**	**0,0**	**387,7**
Limburgfonds (art. 112 (i) - art. 36 (a))	A	ontvangsten	11.120,7	8.269,0	7.059,8	7.030,5
		dotatie	*2.958,3*	*815,0*	*1.132,3*	*1.100,6*
		andere	*8.162,4*	*7.454,0*	*5.927,5*	*5.929,9*
		uitgaven	11.120,7	7.323,9	6.114,7	4.919,0
		saldo	**0,0**	**945,1**	**945,1**	**2.111,5**
Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector (FIVA) (art. 37 (a))	A	ontvangsten			30,1	27,8
		dotatie			*27,8*	*27,8*
		andere			*2,3*	*0,0*
		uitgaven			30,1	1,0
		saldo			**0,0**	**26,8**
Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)	B	ontvangsten	17.641,6	15.377,4	22.102,5	22.432,5
		dotatie	*14.825,5*	*14.776,9*	*16.142,8*	*16.142,8*
		andere	*2.816,1*	*600,5*	*5.959,6*	*6.289,7*
		uitgaven	17.641,6	21.213,5	21.913,8	21.729,0
		saldo	**0,0**	**-5.836,1**	**188,6**	**703,5**
Toerisme Vlaanderen	B	ontvangsten	936,3	873,4	1.060,3	1.034,2
		dotatie	*800,1*	*800,1*	*932,8*	*932,8*
		andere	*136,2*	*73,3*	*127,5*	*101,4*
		uitgaven	929,3	905,0	1.053,3	895,8
		saldo	**7,0**	**-31,6**	**7,0**	**138,4**

(in miljoen BEF)

Instelling	Cat.		1996		1997	
			begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk Technologisch Onderzoek in de Industrie (IWT)	B	ontvangsten	1.387,0	2.195,5	([151]) 2.398,6	2.512,4
		dotatie	*1.387,0*	*1.455,6*	*2.269,3*	*2.191,0*
		andere	*0,0*	*739,9*	*129,3*	*321,4*
		uitgaven	1.389,3	1.599,5	([151]) 2.398,6	2.421,6
		saldo	**-2,3**	**596,0**	**0,0**	**90,8**
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO)	SG	ontvangsten	1.463,3	1.440,5	1.624,9	1.637,1
		dotatie	*989,9*	*990,9*	*1.009,9*	*1.036,6*
		andere	*473,4*	*449,6*	*615,0*	*600,5*
		uitgaven	1.463,3	1.385,9	1.624,9	1.586,3
		saldo	**0,0**	**54,6**	**0,0**	**50,8**
Totaal		ontvangsten	47.819,8	40.909,4	49.320,1	49.352,8
		dotatie	*32.070,1*	*27.206,8*	*32.067,2*	*31.606,2*
		andere	*15.749,7*	*13.702,6*	*17.252,9*	*17.746,6*
		uitgaven	47.815,1	43.987,3	48.179,4	43.787,3
		saldo	**4,7**	**-3.077,9**	**1.140,7**	**5.565,5**

Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud

(in miljoen BEF)

Instelling	Cat.		1996		1997	
			begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest (OVAM) (art. 99 (i) - art. 26 (a))	A	ontvangsten	2.733,3	1.334,1	2.908,0	([152]) 1.749,3
		dotatie	*0,0*	*0,0*	*2.266,5*	*868,1*
		andere	*2.733,3*	*1.334,1*	*641,5*	*881,1*
		uitgaven	2.814,0	1.281,1	2.908,0	1.818,5
		saldo	**-80,7**	**53,0**	**0,0**	**-69,3**
Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) (art. 107 (i) - art. 31 (a))	A	ontvangsten	3.729,5	3.950,6	3.406,2	3.839,4
		dotatie	*2.094,3*	*824,7*	*2.212,0*	*2.224,8*
		andere	*1.635,2*	*3.125,9*	*1.194,2*	*1.614,6*
		uitgaven	3.729,5	3.950,6	3.406,2	3.839,4
		saldo	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Vlaamse Landmaatschappij (VLM) (met inbegrip van de Mestbank)	B	ontvangsten	1.230,9	1.250,7	1.267,9	1.352,7
		dotatie	*829,9*	*829,9*	*1.246,8*	*1.246,8*
		andere	*401,0*	*420,8*	*21,1*	*105,9*
		uitgaven	1.225,1	1.138,0	1.266,1	1.032,4
		saldo	**5,8**	**112,7**	**1,8**	**320,2**

[151] Cijfers exclusief niet in een begrotingsherschikking opgenomen aanvullende dotaties en inclusief een niet-aangewend begrotingsartikel dat niet werd vermeld in de uitvoeringsrekening.

[152] Cijfers zoals afgesloten door het Rekenhof volgens de rekening.

(in miljoen BEF)

Instelling	Cat.		1996		1997	
			begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW)	B	ontvangsten	7.799,5	8.642,2	6.648,4	7.283,7
		dotatie	*1.698,1*	*2.198,6*	*256,2*	*256,2*
		andere	*6.101,4*	*6.443,6*	*6.392,2*	*7.027,5*
		uitgaven	7.694,0	7.868,6	7.403,4	8.179,7
		saldo	**105,5**	**773,6**	**-755,0**	**-896,0**
Totaal		ontvangsten	15.493,2	15.177,6	14.230,5	14.225,0
		dotatie	*4.622,3*	*3.853,2*	*5.981,5*	*4.595,9*
		andere	*10.870,9*	*11.324,4*	*8.249,0*	*9.629,1*
		uitgaven	15.462,6	14.238,3	14.983,7	14.870,0
		saldo	**30,6**	**939,3**	**- 753,2**	**- 645,0**

Commissie voor Ruimtelijke Ordening, Openbare Werken en Vervoer

(in miljoen BEF)

Instelling	Cat.		1996		1997	
			begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
Dienst Scheepvaart	B	ontvangsten	860,1	906,3	919,9	977,0
		dotatie	*290,8*	*290,8*	*318,0*	*318,0*
		andere	*569,3*	*615,5*	*601,9*	*659,0*
		uitgaven	860,1	856,1	919,9	932,3
		saldo	**0,0**	**50,2**	**0,0**	**44,7**
Intercommunale Maatschappij voor de Linker Scheldeoever (IMALSO)	B	ontvangsten	242,2	204,7	237,9	213,6
		dotatie	*157,0*	*157,0*	*157,0*	*157,0*
		andere	*85,2*	*47,7*	*80,9*	*56,6*
		uitgaven	282,7	280,7	280,1	238,3
		saldo	**-40,5**	**-76,0**	**-42,2**	**-24,7**
Maatschappij der Brugse Zeevaartinrichtingen (MBZ)	B	ontvangsten	2.850,4	1.415,9	2.358,9	1.492,2
		dotatie	*763,3*	*147,6*	*520,7*	*276,8*
		andere	*2.087,1*	*1.268,3*	*1.838,2*	*1.215,4*
		uitgaven	2.847,2	1.489,9	2.380,3	1.492,1
		saldo	**3,2**	**-74,0**	**-21,4**	**0,1**
NV Zeekanaal en Watergebonden grondbeheer Vlaanderen	B	ontvangsten	375,3	346,2	434,3	355,8
		dotatie	*91,2*	*53,3*	*72,6*	*72,6*
		andere	*284,1*	*292,9*	*361,7*	*283,2*
		uitgaven	405,9	341,5	434,3	369,9
		saldo	**-30,6**	**4,7**	**0,0**	**-14,1**
Vlaamse Vervoermaatschappij (VVM – De Lijn)	SG	ontvangsten	14.608,7	14.746,6	15.325,8	15.395,7
		dotatie	*9.836,6*	*9.836,6*	*10.356,6*	*10.356,6*
		andere	*4.772,1*	*4.910,0*	*4.969,1*	*5.039,1*
		uitgaven	14.608,7	14.723,2	15.325,8	15.395,2
		saldo	**0,0**	**23,4**	**0,0**	**0,5**
Totaal		ontvangsten	18.936,7	17.619,7	19.276,7	18.434,3
		dotatie	*11.138,9*	*10.485,3*	*11.424,9*	*11.181,0*
		andere	*7.797,8*	*7.134,4*	*7.851,8*	*7.253,3*
		uitgaven	19.004,6	17.691,4	19.340,3	18.427,8
		saldo	**-67,9**	**-71,7**	**- 63,6**	**6,5**

Commissie voor Financiën en Begroting

(in miljoen BEF)

Instelling	Cat.		1996		1997	
			begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
Vlaams Fonds voor de Lastendelging (VFL) (art. 102 (i))	A	ontvangsten	600,0	600,0	697,7	697,7
		dotatie	*600,0*	*600,0*	*697,7*	*697,7*
		andere	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
		uitgaven	600,0	468,1	697,7	585,4
		saldo	**0,0**	**131,9**	**0,0**	**112,3**
Vlaams Rente Egalisatie Fonds (VERF)	A	ontvangsten			1.918,6	1.918,6
		dotatie			*1.918,6*	*1.918,6*
		andere			*0,0*	*0,0*
		uitgaven			1.918,6	0,0
		saldo			**0,0**	**1.918,6**
Totaal		ontvangsten	600,0	600,0	2.616,3	2.616,3
		dotatie	*600,0*	*600,0*	*2.616,3*	*2.616,3*
		andere	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
		uitgaven	600,0	468,1	2.616,3	585,4
		saldo	**0,0**	**131,9**	**0,0**	**2.030,9**

Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting

(in miljoen BEF)

Instelling	Cat.		1996		1997	
			begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid in Vlaams-Brabant (VLABINVEST) (art. 109 (i))	A	ontvangsten	300,0	300,0	405,0	477,0
		dotatie	*300,0*	*300,0*	*200,0*	*200,0*
		andere	*0,0*	*0,0*	*205,0*	*277,0*
		uitgaven	300,0	23,0	405,0	17,1
		saldo	**0,0**	**277,0**	**0,0**	**459,9**
Vlaamse Huisvestingsmaatschappij	B	ontvangsten	32.348,1	32.607,3	29.917,6	32.843,6
		dotatie	*3.385,0*	*3.806,7*	*4.078,7*	*4.005,3*
		andere	*28.963,1*	*28.800,6*	*25.838,9*	*28.838,3*
		uitgaven	34.674,0	35.378,3	33.285,9	31.578,7
		saldo	**-2.325,9**	**-2.771,0**	**-3.368,3**	**1.264,9**
Totaal		ontvangsten	32.648,1	32.907,3	30.322,6	33.320,6
		dotatie	*3.685,0*	*4.106,7*	*4.278,7*	*4.205,3*
		andere	*28.963,1*	*28.800,6*	*26.043,9*	*29.115,3*
		uitgaven	34.974,0	35.401,3	33.690,9	31.595,8
		saldo	**-2.325,9**	**-2.494,0**	**-3.368,3**	**1.724,8**

Commissie voor Mediabeleid

(in miljoen BEF)

Instelling	Cat.		1996		1997	
			begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
Fonds Film in Vlaanderen (art. 106 (i) - art. 30 (a))	A	ontvangsten	283,2	430,5	361,0	361,6
		dotatie	*254,8*	*254,8*	*200,0*	*200,0*
		andere	*28,4*	*175,7*	*161,0*	*161,6*
		uitgaven	283,2	274,6	361,0	298,1
		saldo	**0,0**	**155,9**	**0,0**	**63,5**

(in miljoen BEF)

Instelling	Cat.		1996		1997	
			begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
VRT – omroep van de Vlaamse Gemeenschap	SG	ontvangsten	10.066,9	10.044,7	10.294,5	10.644,8
		dotatie	*7.488,0*	*7.488,0*	*7.662,0*	*7.662,0*
		andere	*2.578,9*	*2.556,7*	*2.632,5*	*2.982,8*
		uitgaven	10.396,0	10.150,1	10.997,1	[153]11.232,6
		saldo	**-329,1**	**-105,4**	**- 702,6**	**- 587,8**
Totaal		ontvangsten	10.350,1	10.475,2	10.655,5	11.006,4
		dotatie	*7.742,8*	*7.742,8*	*7.862,0*	*7.862,0*
		andere	*2.607,3*	*2.732,4*	*2.793,5*	*3.144,4*
		uitgaven	10.679,2	10.424,7	11.358,1	11.530,6
		saldo	**-329,1**	**50,5**	**- 702,6**	**- 524,2**

Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden

(in miljoen BEF)

Instelling	Cat.		1996		1997	
			begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
Fonds Vlaanderen-Azië (art. 100 (i))	A	ontvangsten			150,0	150,0
		dotatie			*150,0*	*150,0*
		andere			*0,0*	*0,0*
		uitgaven			150,0	0,0
		saldo			**0,0**	**150,0**
Export Vlaanderen (voorheen VDBH)	B	ontvangsten	784,3	673,8	802,9	799,0
		dotatie	*714,8*	*610,8*	*711,9*	*711,9*
		andere	*69,5*	*63,0*	*91,0*	*87,1*
		uitgaven	784,3	714,7	802,9	761,9
		saldo	**0,0**	**-40,9**	**0,0**	**37,1**
Totaal		ontvangsten	784,3	673,8	952,9	949,0
		dotatie	*714,8*	*610,8*	*861,9*	*861,9*
		andere	*69,5*	*63,0*	*91,0*	*87,1*
		uitgaven	784,3	714,7	952,9	761,9
		saldo	**0,0**	**-40,9**	**0,0**	**187,1**

[153] Voor de verklaring van dit cijfer, zie p. 493, punt 3.7., derde alinea, van dit boek.

Totaal van de VOI's

(in miljoen BEF)

	1996		1997	
	begroting	**uitvoering**	**begroting**	**uitvoering**
ontvangsten	198.156,2	192.863,4	202.690,5	203.497,7
dotatie	*117.855,9*	*112.855,8*	*125.551,8*	*120.766,0*
andere	*80.300,3*	*80.007,6*	*77.138,7*	*82.731,7*
uitgaven	202.984,5	194.924,5	209.077,2	195.710,1
saldo	**-4.828,3**	**-2.061,1**	**-6.386,7**	**7.787,6**

De onderstaande paragrafen bieden een overzicht van de uitvoering door de VOI's van hun begrotingen. De VOI zijn daarbij gerangschikt volgens hun categorie: enerzijds de VOI's van categorie A, anderzijds de VOI's van de categorieën B en sui generis. Telkens geven zij behalve de kerncijfers van de begroting en begrotingsuitvoering, ook de machtigingen en hun aanwending en eventuele opmerkingen van statutaire of administratieve aard. Voor enkele instellingen bevat dit boekdeel ten slotte ook meldingen of samenvattingen van bijzondere onderzoeken en audits.

B. INSTELLINGEN VAN CATEGORIE A

1. Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest (OVAM)

1.1. Uitvoering van de begroting 1997

De ontvangsten en uitgaven van de OVAM waren voor 1997 begroot op 2.908.050.000 BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de OVAM op 17 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Het heeft daarbij voorgesteld deze rekeningen als volgt af te sluiten.

ontvangsten	1.749.271.575 BEF
uitgaven	1.818.536.462 BEF
saldo	– 69.264.887 BEF

De OVAM heeft haar vastleggingskredieten, begroot op 2.418.300.000 BEF, aangewend ten belope van 1.445.728.265 BEF.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekeningen (p. 395), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

1.2. Bijzondere onderzoeken

Het Rekenhof heeft recent de administratieve, budgettaire en financieringsproblemen rond het bodemsaneringsdecreet onderzocht (Stuk 28 van het Vlaams Parlement (1997-1998) – Nr. 1 van 30 april 1998).

2. Fonds Vlaanderen-Azië

De ontvangsten en uitgaven van het Fonds Vlaanderen-Azië waren voor 1997 begroot op 150.000.000 BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het fonds op 19 mei 1998 gecontroleerd verklaard. Het heeft daarbij voorgesteld deze rekeningen als volgt af te sluiten.

ontvangsten	150.000.000 BEF
uitgaven	0 BEF
saldo	150.000.000 BEF

Het Fonds Vlaanderen-Azië heeft zijn vastleggingsmachtiging, begroot op 200.000.000 BEF, aangewend ten belope van 389.136 BEF.

De rekening 1997 is de eerste rekening die het Fonds Vlaanderen-Azië heeft voorgelegd. Door de zeer late uitvaardiging van het uitvoeringsbesluit dat de werking en het beheer van het fonds regelt (nl. op 2 december 1997), heeft het in dat jaar geen uitvoering meer kunnen geven aan de sta-

tutaire opdrachten. De rekening is ook opgenomen in de bijlage bij dit boek (p. 399).

3. Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA)

De ontvangsten en uitgaven van het VIPA waren voor 1997 begroot op respectievelijk 7.522.200.000 BEF en 7.525.458.000 BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het VIPA op 17 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Het heeft daarbij voorgesteld deze rekeningen als volgt af te sluiten.

ontvangsten	7.275.443.462 BEF
uitgaven	6.865.890.172 BEF
saldo	409.553.290 BEF

Het VIPA heeft zijn vastleggingsmachtigingen, begroot op 6.124.758.000 BEF, aangewend ten belope van 6.118.704.997 BEF.

Naar aanleiding van zijn controleverklaring heeft het Rekenhof opgemerkt dat de uitgaven voor eigenaarsonderhoud, bouw- en verbouwingswerkzaamheden en kosten voor uitrusting en apparatuur ten laste van de openbare psychiatrische ziekenhuizen van Geel en Rekem, die het VIPA volgens zijn oprichtingsdecreet ten laste moet nemen, niet afdoende blijken uit de voorgelegde rekeningen. De versmelting van deze uitgaven met de uitgaven in het kader van de toelagen voor ziekenhuizen vertekent de betrokken begrotingsartikelen.

Tevens lieten de voorgelegde verantwoordingsstukken geen grondige controle toe wegens het ontbreken van een aantal essentiële gegevens met betrekking tot de totaliteit van de onderliggende dossiers

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft geantwoord op 11 september 1998. Het Rekenhof behandelt momenteel dit antwoord.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekeningen (p. 400).

4. Vlaams Fonds voor de Lastendelging (VFL)

De ontvangsten en uitgaven van het VFL waren voor 1997 begroot op 697.700.000 BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het VFL op 17 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Het heeft daarbij voorgesteld deze rekeningen als volgt af te sluiten.

ontvangsten	697.700.000 BEF
uitgaven	585.405.334 BEF
saldo	112.294.666 BEF

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekeningen (p. 402).

5. Fonds tot Bevordering van het Industrieel Onderzoek in Vlaanderen (FIOV)

5.1. Uitvoering van de begroting 1997

De ontvangsten en uitgaven van het FIOV waren voor 1997 begroot op 1.784.800.000 BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het FIOV op 5 juni 1998 gecontroleerd verklaard. Het heeft de verrichtingen afgesloten als volgt:

ontvangsten	1.846.370.711 BEF
uitgaven	1.592.283.343 BEF
saldo	254.087.368 BEF

Het FIOV heeft zijn vastleggingsmachtiging, begroot op 1.402.300.000BEF, aangewend ten belope van 1.401.795.740 BEF. De controle van het Rekenhof op deze aanwending heeft tot een aantal opmerkingen aanleiding gegeven, samengevat in de onderstaande paragrafen.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekeningen (p. 403), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

5.2. Opmerkingen over de aanwending van de vastleggingsmachtiging 1997

5.2.1. Internet in de openbare bibliotheken

Het project *internet in de Vlaamse openbare bibliotheken* was een gezamenlijk initiatief van de Vlaamse Minister van Wetenschap en de Vlaamse Minister van Cultuur. Doel was de installatie van een internetaansluiting in alle Vlaamse openbare bibliotheken ([154]). Op 31 juli 1996 heeft de Vlaamse Gemeenschap in dit verband een overeenkomst gesloten met de VZW Centrum voor Overheidsinformatiek – Vlaams Informaticacentrum (COI). De budgettaire weerslag van het volledige project bedroeg 64 miljoen BEF. De internetinfrastructuur in de bibliotheken mocht maximaal 30 miljoen BEF kosten, aan te rekenen op de kredieten bestemd voor wetenschapsbeleid. Een ongedateerde aanvulling bij de overeenkomst heeft dit gedeelte van het project verder uitgewerkt. De aanrekening zou geschieden op de vastleggingsmachtiging van het FIOV([155]).

---

[154] Vergadering Vlaamse regering van 24 juli 1996.

[155] Organisatieafdeling 71, programma 30, basisallocatie 99.11 – vastleggingsmachtiging 1997 op het FIOV.

1.419.765

Het Rekenhof heeft op 1 april 1997 opgemerkt dat het gedeelte *infrastructuur* van het project niet kaderde binnen de statutaire opdrachten van het FIOV. De loutere aankoop en installatie van internetinfrastructuur in bibliotheken is immers niet in overeenstemming met het programmadecreet 1991([156]), dat het FIOV de taken heeft opgedragen die voortvloeien uit de toepassing van het decreet van 6 mei 1987 (het oprichtingsdecreet van het aanvankelijke begrotingsfonds), te weten:

- De verstrekking van terugvorderbare renteloze voorschotten voor het onderzoek naar of de uitwerking van prototypen, nieuwe producten of nieuwe fabricageprocédés([157]).
- De toepassing van de uitvoeringsbesluiten van de Vlaamse regering met betrekking tot de bevordering van het toegepast industrieel onderzoek([158]), betreffende steunverlening voor industrieel basisonderzoek (exploratorische studies met hoog risico en op lange termijn of onderzoek met het oog op het verwerven van een dieper wetenschappelijk inzicht in industriële processen) en de steun voor de ontwikkeling van prototypes, nieuwe producten of productieprocédés.
- Studies in opdracht van de Vlaamse regering over toegepast industrieel onderzoek.
- Elke andere opdracht van de Vlaamse regering ter bevordering van het toegepast industrieel onderzoek.

Daarbuiten heeft het programmadecreet 1991 (artikel 4, § 9) erin voorzien dat de Vlaamse regering over de kredieten van het fonds kan beschikken *tot al wat dienen kan ter bevordering van het toegepast industrieel onderzoek.*

De aanrekening van de internetkosten op de vastleggingsmachtiging van het FIOV past niet in dit takenpakket en geschiedde dus onterecht.

De Minister-President heeft op 24 juni 1997 geantwoord dat het project *Internet in de Vlaamse openbare bibliotheken* een demonstratieproject betrof, zoals vermeld in artikel 1, 4°, van het besluit van de Vlaamse regering van 23 oktober 1991 tot regeling van de bevordering van het industrieel wetenschappelijk-technologisch onderzoek in Vlaanderen (het zogenaamde FIOV-besluit).

---

[156] Decreet van 21 december 1990 houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991, artikel 4.

[157] De toepassing van artikel 7 van de wet van 17 juli 1959 (afgeschaft bij decreet van 15 december 1993) en artikel 25 van de wet van 30 december 1970.

[158] Besluit van 23 oktober 1991 tot regeling van de bevordering van het industrieel wetenschappelijk-technologisch onderzoek in Vlaanderen.

Het Rekenhof heeft op 14 augustus 1997 gerepliceerd dat het niet akkoord kon gaan met de argumentatie van de Minister-President. De overeenkomst met het COI betrof immers een overheidsopdracht, terwijl in het kader van het FIOV-besluit voor onderzoek naar of de ontwikkeling van prototypes, nieuwe producten of productiepocédés, met inbegrip van proef- en demonstratieprojecten, enkel terugvorderbare renteloze voorschotten kunnen worden verleend. Die proef- en demonstratieprojecten moeten trouwens een onderdeel van industrieel onderzoek zijn. Het Rekenhof bevestigde dan ook zijn standpunt dat het gedeelte infrastructuur van het project niet kaderde binnen de statutaire opdrachten van het FIOV.

Op 26 januari 1998 richtte de Minister-President een tweede antwoord aan het Rekenhof, waarin hij herhaalde dat het FIOV-besluit d.d. 23 oktober 1991 in de mogelijkheid voorziet proef- en demonstratieprojecten te subsidiëren. Het internetproject is volgens hem een dergelijk demonstratieproject.

Het Rekenhof bevestigde op 4 maart 1998 zijn opmerkingen, aangezien de Minister-President geen nieuwe argumenten had aangebracht. Het heeft verder verwezen naar de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet betreffende het voeren van een beleid ter aanmoediging van de technologische innovatie, waarin werd toegegeven dat dit dossier stricto sensu geen activiteit van wetenschappelijk onderzoek betreft.

5.2.2. Caro-project

1.591.961

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Wetenschap en Technologie er op 6 juli 1998 op gewezen dat de toelage van 363.000 BEF, toegekend aan het samenwerkingsverband Strategisch Plan Kempen voor het zogenaamde Caro-project, bezwaarlijk ten laste van het FIOV kon worden gelegd. Dit project betrof namelijk in essentie het met actuele communicatiemiddelen (internet) verspreiden van informatie over voordrachten en opleidingen in informatica, telematica en telecommunicatie binnen grote Kempense bedrijven en organisaties aan andere grote Kempense bedrijven, KMO's en intermediaire organisaties.

De loutere verspreiding van opleidingsinformatie, zij het met inzet van actuele communicatiemiddelen, kadert volgens het Rekenhof niet in de opdrachten van het FIOV([159]). Die activiteit vertoont immers geen rechtstreekse band met de bevordering van het industrieel onderzoek. Overigens doet niets vermoeden dat alleen ondernemingen actief in het industrieel onderzoek worden aangesproken. Het project bevordert alleen de vertrouwdheid van werknemers met nieuwe tendensen inzake informatica, telematica en telecommunicatie in een, niet noodzakelijk onderzoeksgebonden omgeving.

---

[159] Zie het overzicht van deze opdrachten onder punt 1 van dit artikel.

6. Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid in Vlaams Brabant (VLABINVEST)

De ontvangsten en uitgaven van VLABINVEST waren voor 1997 begroot op 405.000.000 BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van VLABINVEST op 13 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Het heeft voorgesteld de verrichtingen als volgt af te sluiten:

ontvangsten	476.996.327 BEF
uitgaven	17.118.754 BEF
saldo op 31 december 1997	459.877.573 BEF

Gelet op artikel 104 van de algemene uitgavenbegroting 1997, werd het niet aangewende saldo van de vastleggingsmachtiging 1992 verder overgeheveld naar het begrotingsjaar 1997. Dit saldo bedroeg 953.295.976 BEF. Daarvan heeft VLABINVEST volgens zijn rekeningen 18.710.457 BEF aangewend. Het Rekenhof heeft echter vastgesteld dat dit cijfer niet correct is, daar het geen rekening houdt met twee overeenkomsten van samen bijna 160 miljoen BEF. De totale aanwending bedraagt aldus 177.900.694 BEF.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van de rekeningen 1997 van VLABINVEST (p. 405), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

7. Fonds Bijzondere Jeugdbijstand (FBJ)

7.1. Uitvoering van de begroting 1997

De ontvangsten en uitgaven van het FBJ waren voor 1997 begroot op 5.928.400.000 BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het fonds op 13 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Het heeft voorgesteld de verrichtingen als volgt af te sluiten:

ontvangsten	6.006.489.131 BEF
uitgaven	5.922.195.350 BEF
saldo op 31 december 1997	84.293.781 BEF

Het FBJ heeft zijn vastleggingsmachtiging, begroot op 65.000.000 BEF, aangewend ten belope van 62.356.895 BEF.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van de rekeningen 1997 van het FBJ, alsook van de opmerking die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld (p. 407).

7.2. Bijzondere onderzoeken

7.2.1. Ouderbijdragen voor het FBJ

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Welzijn erop gewezen dat het FBJ de decretale opdracht heeft gekregen zelf de bijdragen te innen van minderjarigen en onderhoudsplichtige personen in de onderhouds-, opvoedings- en behandelingskosten van geplaatste minderjarigen. Het fonds doet voor die inning namelijk steeds een beroep op het bestuur van Registratie en Domeinen. Bovendien heeft het Rekenhof aangedrongen op een normering van de vaststelling van de bijdragen, teneinde het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel te garanderen.

7.2.1.1. Wettelijk kader

De gecoördineerde decreten inzake bijzondere jeugdbijstand van 4 april 1990, die het Fonds Bijzondere Jeugdbijstand (FBJ) hebben gerangschikt onder de instellingen van categorie A van de wet van 16 maart 1954, hebben tevens de Vlaamse regering opgedragen regels uit te vaardigen voor de bijdrage van minderjarigen en onderhoudsplichtigen in de onderhouds-, opvoedings- en behandelingskosten van geplaatste minderjarigen (verder afgekort tot: ouderbijdragen). Ter uitvoering daarvan heeft het besluit van de Vlaamse regering van 22 mei 1991 het aan de verwijzende instantie (een jeugdrechtbank of een comité voor bijzondere jeugdzorg) overgelaten de minderjarige of de onderhoudsplichtige personen te doen bijdragen. Zij dienen aldus de bijdrage per dag vast te stellen na een onderzoek van de gegoedheid van de betrokkenen.

7.2.1.2. Inning van de ouderbijdragen

(Procedure)

Het FBJ doet voor de inning van alle ouderbijdragen een beroep op het bestuur van Registratie en Domeinen. Het stuurt alle invorderingsstaten door naar de ontvanger van Registratie en Domeinen, die maandelijks de ingevorderde totaalsom op de rekening van het FBJ stort. Vanaf het ogenblik van doorsturing, wordt verdere dossieropvolging aldus voor het FBJ onmogelijk. Het bestuur van Registratie en Domeinen geeft immers geen details meer over de ingevorderde sommen.

(Opmerking van het Rekenhof)

De bovenstaande werkwijze is wellicht ingegeven door artikel 71, tweede lid, van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, dat bepaalt dat ouderbijdragen opgelegd door de jeugdrechtbank moeten worden *ingevorderd* door bemiddeling van het bestuur van Registratie en Domeinen. Dit artikel is nog steeds van kracht. Bovendien bepalen de algemene instructies van Registratie en Domeinen (§ 2166) dat een dienst voor invordering slechts op dit bestuur een beroep mag doen als hij alle tot zijn bevoegdheid behorende invorderingsmogelijkheden heeft uitgeput([160]).

---

[160] Naar aanleiding van de controle op de jaarrekeningen 1993 heeft het Rekenhof op 8 maart 1995 al de aandacht van de minister op deze problematiek gevestigd (dossier 1.123.155).

Er dient echter een onderscheid te worden gemaakt tussen *inning* en *invordering*. Artikel 39, § 3, van de op 4 april 1990 gecoördineerde decreten inzake bijzondere jeugdbijstand heeft het FBJ zelf belast met de inning van ouderbijdragen, zonder een onderscheid te maken in verwijzende instanties (jeugdrechtbank of comité). Het FBJ moet dus altijd zelf instaan voor de *inning* van de ouderbijdragen.

1.474.795

Het Rekenhof heeft dan ook op 21 januari 1998 opgemerkt dat de huidige procedure zowel voor de ouderbijdragen opgelegd door de jeugdrechtbank als die opgelegd door de bureaus van bijzondere jeugdbijstand, strijdig is met artikel 39, § 3, van de gecoördineerde decreten inzake bijzondere jeugdbijstand. Het FBJ moet m.a.w. zelf instaan voor de inning van de ouderbijdragen en mag pas in laatste instantie, als het zelf alle mogelijkheden heeft uitgeput, een beroep doen op invordering door het bestuur van Registratie en Domeinen.

Inmiddels heeft het FBJ enkele maatregelen getroffen om zelf de ouderbijdragen te innen:

- het heeft een geïnformatiseerd boekhoudpakket aangekocht waarmee het de invordering van de ouderbijdragen boekhoudkundig kan opvolgen([161]);
- het heeft in een ontwerpbesluit een procedure uitgewerkt voor de invordering van de ouderbijdragen([162]).

Het Rekenhof zal het geïnformatiseerde boekhoudpakket, dat overigens nog niet operationeel is, in de toekomst evalueren en de voorgestelde nieuwe inningsprocedure, die pas vanaf 1998 voor nieuwe dossiers in werking zou treden, onderzoeken.

7.2.1.3. Hoogte van de ouderbijdragen

(Vaststellingen)

De gemiddelde opgelegde ouderbijdrage per dag schommelt tussen 25,5 BEF en 105,9 BEF, met een globaal gemiddelde van 71,6 BEF. Alle verwijzende instanties samen leggen per dag voor alle minderjarigen gemiddeld 399.798 BEF ouderbijdragen op. Het FBJ inde in 1996 ruim 33 miljoen BEF ouderbijdragen. Het inningspercentage zou zodoende op minder dan 50 % kunnen worden geschat.

---

[161] Naar aanleiding van het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse openbare instellingen.

[162] Ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende het beheer en de werking van het Fonds Bijzondere Jeugdbijstand.

De ouderbijdragen opgelegd door de jeugdrechtbanken schommelen tussen 25,5 BEF en 96,6 BEF, met een gemiddelde van 63,2 BEF. De ouderbijdragen opgelegd door de comités variëren van 39,5 BEF tot 105,9 BEF, met een gemiddelde van 80 BEF([163]). De hoogte van de ouderbijdragen loopt dus sterk uiteen. De gemiddelde ouderbijdragen per categorie van verwijzende instantie zouden echter vergelijkbaar moeten zijn([164]). De variatie in deze gemiddelden is echter zo groot, dat een verschillende interpretatiewijze van de gegoedheid van de onderhoudsplichtige personen door de verwijzende instanties eraan ten grondslag moet liggen. Bij ontstentenis van vastgestelde schalen legt de instantie van het ene arrondissement hogere bijdragen op dan die van een ander aan onderhoudsplichtigen met een identieke gegoedheid.

(Opmerking van het Rekenhof)

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Welzijn op 21 januari 1998 gewezen op de ongelijkheid van de ouderbijdragen, die voortvloeit uit de huidige reglementering en in strijd is met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel. Het heeft dan ook aangedrongen op normering van de vaststelling van de ouderbijdragen([165]).

7.2.1.4. Antwoord van de minister

De Vlaamse Minister van Welzijn heeft op 29 juli 1997 geantwoord dat de afdeling Bijzondere Jeugdbijstand van de administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn een systeem voorbereidt dat bijdrageplichtigen zou toelaten met een overschrijving hun bijdrageplichten te vervullen op eenvoudige administratieve uitnodiging. Dit systeem zal echter ten vroegste vanaf 1999 operationeel zijn. De minister gaf verder toe dat de huidige reglementering de verwijzende instanties een grote appreciatievrijheid geeft inzake de concrete vaststelling van de ouderbijdragen. Enerzijds maakt deze vrijheid het mogelijk rekening te houden met de uniciteit van elke individuele situatie, anderzijds houdt zij het risico in op ongelijke behandeling van gelijke feitelijke toestanden. Om dit euvel te minimaliseren, hebben de voorzitters van de comités voor bijzondere jeugdzorg, in overleg met Kind en Gezin dat een gelijkaardige problematiek ervaart, onlangs een werkgroep opgericht die de krijtlijnen moet vastleggen voor een meer algemene en objectieve bijdragebepaling. De minister heeft de administraties tegen 14 oktober 1998 om een ontwerp van besluit verzocht en beloofde het Rekenhof op de hoogte te zullen houden.

---

[163] Het is normaal dat de gemiddelde ouderbijdrage opgelegd door een comité hoger ligt, aangezien het hier gaat om vrijwillige hulpverlening. In dat geval worden gemakkelijker hogere bijdragen opgelegd omdat de onderhoudsplichtige personen zelf het initiatief nemen hun verantwoordelijkheid over de minderjarige af te staan.

[164] De extremen vlakken elkaar immers goeddeels uit. De enige aanvaardbare reden voor een licht verschil in de gemiddelde ouderbijdrage per verwijzende instantie zou kunnen liggen in het feit dat het arrondissement van een bepaalde verwijzende instantie meer of minder gegoede onderhoudsplichtige personen kent dan gemiddeld.

[165] Het FBJ heeft al in 1996 een poging ondernomen deze problematiek op te lossen middels een ontwerpbesluit.

7.2.1.5. Verdere evolutie

Op 5 september 1998 is in het Belgisch Staatsblad een besluit van de Vlaamse regering van 23 juli 1998 betreffende het beheer en de werking van het Fonds Bijzondere Jeugdzorg([166]) gepubliceerd. Dit besluit bevat diverse bepalingen die het het fonds praktisch mogelijk moeten maken de bijdragen zelf te innen. Het Rekenhof onderzoekt momenteel dit besluit.

7.2.2. Overeenkomsten voor projecten van het FBJ

Aangezien de overeenkomsten die het FBJ met voorzieningen afsluit voor projecten waarin jongeren met problematische opvoedingssituaties kunnen worden ingeschakeld, meer het karakter van subsidies vertonen dan dat van overheidsopdrachten, heeft het Rekenhof in het licht van het grondwettelijke gelijkheidsbeginsel gewezen op de noodzaak subsidiëringscriteria vast te stellen. De Vlaamse Minister van Welzijn heeft in antwoord daarop een regelende circulaire voorgelegd. Het Rekenhof heeft echter gerepliceerd dat enkel een besluit van de Vlaamse regering de projecten kan reglementeren.

7.2.2.1. Inleiding

Het FBJ heeft in 1995 ruim 5,6 miljard BEF uitgegeven, waarvan 54 miljoen BEF (0,95%) voor het sluiten van overeenkomsten voor bijzondere initiatieven met een tijdelijk karakter gericht op een specifieke doelgroep of een bijzondere probleemsituatie. Een jeugdrechter kan een minderjarige in een problematische opvoedingssituatie namelijk een opvoedend project opleggen of hem toevertrouwen aan een project([167]). De Vlaamse Minister van Welzijn kan daartoe overeenkomsten sluiten met speciaal voor dergelijke initiatieven opgerichte diensten of met inrichtende machten van erkende voorzieningen([168]).

De projecten zijn bedoeld als een flexibel, op maat van de minderjarige gesneden, werkinstrument. Een dergelijk instrument vergt een voortdurend herdenken van de aangeboden activiteiten en de ermee samenhangende materiële organisatie en personeelsomkadering. Om die redenen is de werkvorm niet geregeld tot op het niveau van erkenningsnormen of -regels.

Het Rekenhof heeft deze overeenkomsten, ondanks hun geringe budgettaire impact, aan een onderzoek onderworpen omdat bij een beperkte controle op de VZW Kinder- en Jongerentelefoon twijfels waren gerezen over de effectiviteit van de controle en de opvolging van deze overeenkomsten door het FBJ.

---

[166] Het betreft een licht gewijzigde versie van het ontwerpbesluit waarvan sprake in 7.2.1.2. en voetnoot 162.

[167] Artikel 23, § 1, van de gecoördineerde decreten van 4 april 1990 inzake bijzondere jeugdbijstand. De overeenkomsten van het FBJ kunnen ook gericht zijn op wetenschappelijke en vernieuwende projecten (experimenten) of op preventie.

[168] Artikel 56 van het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 1994 inzake de erkenningsvoorwaarden en de subsidienormen voor de voozieningen van de bijzondere jeugdbijstand.

7.2.2.2. Opmerkingen van het Rekenhof

1.430.164

Op 14 augustus 1997 heeft het Rekenhof de bevindingen van zijn onderzoek van de overeenkomsten die het FBJ in 1995 sloot aan de Vlaamse Minister van Welzijn medegedeeld. Het onderstreepte dat de term *overeenkomsten* misleidend is, aangezien de overeenkomsten meer het karakter hebben van subsidiëring dan van onderhandse overheidsopdrachten([169]):

De onderhavige FBJ-overeenkomsten vertonen alle kenmerken van subsidiëring([170]), waarvoor de juridische toekenningsgrondslag in artikel 39 van de gecoördineerde decreten inzake bijzondere jeugdbijstand ligt, met uitzondering evenwel van het eigendomsrecht over de verslaggeving, dat de overeenkomsten aan de Vlaamse regering toekent.

Het Rekenhof heeft dan ook opgemerkt dat het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel de Vlaamse regering dwingt tot de vaststelling van regelende criteria (toekenningsvoorwaarden, aard van de toegelaten uitgaven, voor te leggen verantwoordingsstukken,...), die de bepalingen van artikel 55 e.v. van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit respecteren([171]). Het heeft tevens aanbevolen de administratieve procedures vast te leggen.

Met toepassing van de bovengenoemde bepalingen, heeft het Rekenhof specifiek met betrekking tot de VZW Kinder- en Jongerentelefoon, opgemerkt dat de VZW de aanwending van de subsidies 1995 (900.000 BEF) en 1996 (1.800.000 BEF) maar gedeeltelijk financieel heeft verantwoord (respectievelijk voor 659.215 BEF 1.424.968 BEF). Het heeft dan ook op terugvordering aangedrongen, waarbij de toelagen die in die betrokken periode werden toegekend aan deze vereniging ten laste van de afdeling jeugdwerk van de cultuurbegroting (programma 43.10 van de algemene uitgavenbegroting), nog bijkomend in mindering dienden te worden gebracht([172]).

---

[169] Het 142e Boek van het Rekenhof, deel I, van 7 augustus 1985, p. 246-254, heeft het onderscheid tussen een toelage en een overheidsopdracht toegelicht.

[170] De *overeenkomsten* vertrouwen geen dienstverlening *die noodzakelijk is voor de eigen werking* aan een derde toe, maar voorzien in aanvullende hulp. De voorzieningen dienen een aanvraag in tot subsidiëring van hun activiteiten en het FBJ verleent een tegemoetkoming mits de aanvrager een aantal voorwaarden naleeft, dit op grond van een specifiek decreet en uitvoeringsbesluit (zie punt 1). Het FBJ legt in de *overeenkomst* nauwkeurig doelstellingen op en bepaalt voor welke uitgaven de voorzieningen de tegemoetkoming mogen gebruiken, hoeveel personeelskosten en hoeveel werkingskosten zij mogen maken en hoe de middelen zullen worden vereffend (meestal met kwartaalbetalingen na voorlegging van verantwoordingsstukken en een eindsaldo na voorlegging van een eindverslag). Het FBJ gaat de werkelijkheid van de uitgaven en prestaties na aan de hand van facturen en het eindverslag. Bij het niet- of onvolledig uitvoeren van de overeenkomst kan het FBJ de overeenkomst opzeggen en eventueel de betaalde voorschotten terugvorderen.

[171] Zie voor de inhoud van deze bepalingen p. 96 van dit boek.

[172] Met toepassing van artikel 49 van het besluit van de regering van 13 juli 1994.

7.2.2.3. Antwoord van de minister

Op 5 maart 1998 beaamde de Vlaamse Minister van Welzijn het subsidiekarakter van de overeenkomsten. Hij legde het Rekenhof tevens een circulaire d.d. 19 februari 1998 van de directeur-generaal van de administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn voor, die selectiecriteria, toezichtsmodaliteiten en administratieve procedures voor de projecten en experimenten vastlegt. Ten slotte verantwoordde de minister het volledige bedrag van de subsidies 1995 en 1996 voor de VZW Kinder- en Jongerentelefoon met bijkomende stukken.

7.2.2.4. Repliek van het Rekenhof

Het Rekenhof heeft op 12 juni 1998 bezwaren geformuleerd tegen de vorm van een circulaire om de projecten te reglementeren. Het besluit van de Vlaamse regering van 19 december 1997 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering heeft die leden immers geen delegatie verleend voor de vaststelling van organieke en reglementaire besluiten. Deze bevoegdheid kan dus ook niet worden gesubdelegeerd aan de administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn. Het Rekenhof heeft bijgevolg nogmaals aangedrongen op de uitvaardiging van een besluit van de Vlaamse regering voor de reglementering van de onderhavige projecten. Het heeft er in de marge van dit bevoegdheidsaspect op gewezen dat de circulaire inhoudelijk kan worden aangevuld met bepalingen omtrent de aard van de toegelaten uitgaven, de aard van de toelage, de berekeningswijze ervan, en de uitbetalings- en controlemodaliteiten.

7.2.2.5. Verdere evolutie

De minister heeft op 21 juli 1998 geantwoord dat het hem voorkomt dat hij, gelet op zijn bevoegdheid tot het afsluiten van overeenkomsten voor projecten, nadere regels kan vaststellen aangaande selectiecriteria en de afsluitingsprocedures. De minister acht zich tevens bevoegd overeenkomsten voor experimenten af te sluiten([173]).

Het Rekenhof heeft op 27 augustus 1998 gerepliceerd dat het bij zijn standpunt bleef en nogmaals aangedrongen op vastlegging van regelende criteria door de Vlaamse regering, waarbij – gelet op de aard van de financiële tegemoetkoming – artikel 55 e.v. van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit moeten worden toegepast. In deze regeling zou de Vlaamse regering ook de criteria voor de experimenten moeten opnemen.

Op 16 oktober 1998 stelde de minister een besluit van de Vlaamse regering houdende de algemene regelen inzake toekenning van facultatieve subsidies, de aanwending ervan en het toezicht hierop, in het vooruitzicht. De subsidies aan de projecten in het kader van de bijzondere jeugdbijstand vallen onder het toepassingsgebied van dit besluit. De minister is dan ook van oordeel dat deze regeling zal tegemoet komen aan de wensen van het Rekenhof. Het Rekenhof zal dit verder opvolgen.

---

[173] Hij verwijst daarvoor naar artikel 16, 2°, van het besluit van de Vlaamse regering van 19 december 1997, dat delegatie toestaat voor het verlenen van facultatieve subsidies die niet nominatim in de begroting zijn opgenomen en die minder dan zes miljoen BEF bedragen.

8. Fonds Film in Vlaanderen

De ontvangsten en uitgaven van het Fonds Film in Vlaanderen waren voor 1997 begroot op 361.000.000 BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het fonds op 7 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Het heeft daarbij voorgesteld de verrichtingen als volgt af te sluiten.

ontvangsten	361.597.790 BEF
uitgaven	298.135.400 BEF
saldo	63.462.390 BEF

Het fonds heeft zijn vastleggingsmachtiging, begroot op 300.000.000 BEF, aangewend ten belope van 299.609.560 BEF.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekeningen (p. 408), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

9. Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

9.1. Uitvoering van de begroting 1997

De ontvangsten en uitgaven van de VMM waren voor 1997 begroot op 3.406.174.000 BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de instelling op 30 juni 1998 gecontroleerd verklaard. Het heeft daarbij voorgesteld de verrichtingen af te sluiten zoals voorgesteld door de VMM:

ontvangsten	([174])3.839.371.890 BEF
uitgaven	3.839.371.890 BEF
saldo	0 BEF

De VMM heeft haar vastleggingskredieten, begroot op 477.815.000 BEF, aangewend ten belope van 329.021.000 BEF.

Naar aanleiding van zijn controleverklaring heeft het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld dat het verder aanhouden van twee termijnrekeningen bij het Gemeentekrediet van België niet strookt met de reglementering en de overeenkomst([175]) gesloten in het kader van het bestaande centraal financieringsorgaan voor de Vlaamse openbare instellingen.

Op 27 juli 1998 antwoordde de minister dat al één van deze rekeningen was afgesloten en dat voor de andere rekening het nodige zal worden gedaan.

---

[174] Inclusief een gecumuleerd overschot van 1.003.075.254 BEF.

[175] Het decreet van 30 juni 1993 houdende maatregelen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1993, artikel 1, § 1, het besluit van de Vlaamse regering van 22 september 1993, artikel 5 en de overeenkomst tussen de Vlaamse Gemeenschap, de ASLK en de VMM, artikel 5.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekeningen (p. 410), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

9.2. Personeelsbeheer en personeelsbeleid bij de VMM

Het onderzoek van de personeelsdossiers van de VMM bracht, behalve fouten in individuele dossiers, vooral opmerkingen over de contractuele tewerkstelling bij de maatschappij met zich, alsook opmerkingen over de onwettelijke terbeschikkingstelling van personeel aan de NV Aquafin. Vooral over dit laatste aspect, volgens het Rekenhof in strijd met de federale wet op de terbeschikkingstelling van werknemers ten behoeve van gebruikers, verschillen Rekenhof en minister fundamenteel van mening, zo is gebleken uit de ministeriële antwoorden.

9.2.1. Inleiding

De VMM heeft een vrij complexe voorgeschiedenis gekend([176]). In de loop van 25 jaar waterzuivering is het personeel verscheidene malen overgedragen van de ene maatschappij naar een andere. Medio de jaren negentig droeg de VMM bijvoorbeeld personeel over aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de NV Aquafin en bekwam zij personeel van het Instituut voor Hygiëne en Epidemologie (IHE)([177]).

Het Rekenhof heeft de personeelsdossiers van de VMM in 1997 steekproefsgewijze getoetst aan het nieuwe personeelsstatuut([178]). Daar de maatschappij op 1 januari 1997 607 personeelsleden telde([179]), onder wie 112 contractuelen (bijna 20 %), onderzocht het dossiers van zowel statutaire als contractuele personeelsleden.

1.455.669

Op 19 december 1997 heeft het Rekenhof zijn onderzoeksbevindingen aan de Vlaamse Minister van Leefmilieu medegedeeld. Behalve een reeks opmerkingen over onder meer onterechte aanstellingen in hogere ambten en een aantal individuele opmerkingen zoals onwettelijke en onregelmatige bevorderingen, inschalingen, vergoedingen of overplaatsingen, concentreerden de belangrijkste opmerkingen zich rond de contractuele werving en de terbeschikkingstelling van 185 personeelsleden aan de NV Aquafin.

---

[176] Toen Leefmilieu in 1980 gewestmaterie werd, is naast een Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken (WZK) een Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij (VWZ) opgericht. In 1988 werden deze maatschappijen versmolten tot de Vlaamse Maatschappij voor Waterzuivering (VMZ). In 1990 wijzigde het decreet bestuurlijk beleid het milieulandschap: bevoegdheden van de VMZ werden afgesplitst naar andere overheidsdiensten (Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de NV Aquafin) en de VMZ werd omgevormd tot de parastatale VMM.

[177] Ter uitvoering van het decreet van 22 december 1993 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1994 nam de VMM de personeelsleden van het IHE belast met opdrachten inzake lucht en water over. Dit decreet machtigde tevens de VMM haar personeel belast met de exploitatie van de waterzuiveringsinstallaties ter beschikking te stellen van de NV Aquafin.

[178] Besluit van de Vlaamse regering van 12 juni 1995 houdende organisatie van de VMM en de regeling van de rechtspositie van het personeel.

[179] De Vlaamse regering keurde de personeelsformatie goed op 23 mei 1996.

Het antwoord van de Vlaamse Minister van Leefmilieu d.d. 11 maart 1998 heeft geleid tot een repliek van het Rekenhof d.d. 28 mei 1998. Op 30 juli 1998 heeft de minister nogmaals geantwoord. De onderstaande paragrafen vatten voor de belangrijkste opmerkingen telkens de argumenten van het Rekenhof en de minister samen.

9.2.2. Contractuele wervingen

9.2.2.1. Permanente functies

Onder de grote groep van personeelsleden voor tijdelijke en uitzonderlijke personeelsbehoeften bevinden zich veel personen die permanente, aan statutairen toekomende, functies uitoefenen([180]). Ook het al genoemde Milieu- en Natuurrapport Vlaanderen (MIRA) verkreeg een bestendig karakter. Het jaarlijks opstellen van een inventaris van verontreinigingsstoffen van de omgevingslucht behoort aldus tot de decretale taken van de VMM, die moeten worden uitgeoefend door statutaire personeelsleden. De VMM was zich van het probleem bewust en zou een oplossing zoeken bij de vaststelling van de wervingsplannen voor 1997.

De minister was het met het Rekenhof eens dat statutaire personeelsleden moeten worden aangeworven voor het uitoefenen van de MIRA-activiteiten en voor de permanente taken in het algemeen. Zij werden volgens hem opgenomen in de ontwerpen van personeelsformatie en van wervingsplan 1997. Deze plannen zijn echter nog steeds niet goedgekeurd.

In zijn repliek van 28 mei 1998 vroeg het Rekenhof wat zal gebeuren met de contractuelen die momenteel permanente functies uitoefenen als de VMM statutairen in hun plaats in dienst neemt. De minister heeft deze vraag in zijn tweede antwoord ontweken.

9.2.2.2. Niet-overgenomen contractuelen

Het personeelsstatuut heeft 39 contractuele personeelsleden, onder wie die komende van de Emissie Inventaris Vlaamse Regio (EIVR) en het IHE, verder in dienst gehouden met een contract van onbepaalde duur. Dit is strijdig met het decreet bestuurlijk beleid en zijn uitvoeringsbesluit van 22 juli 1993([181]), dat bepaalt welke categorieën van tijdelijke personeelsleden in dienst kunnen worden gehouden. Aangezien de betrokkenen niet tot deze categorieën behoorden, kon de VMM ze maar bij voorrang in dienst houden als zij ze kon inschakelen in de organieke regeling voor de indienstneming van contractuele personeelsleden. Aan de andere kant heeft de VMM niet onderzocht of geen andere personeelsleden op grond van de voorrangsreglementering in dienst moesten worden gehouden.

---

[180] Zij werden aangeworven om uiteenlopende redenen: vervanging van gepensioneerde of ontslagen personeelsleden, tewerkstelling in een inmiddels niet meer bestaand project, enz.

[181] Besluit van de Vlaamse regering van 22 juli 1993 betreffende het bij arbeidsovereenkomst in dienst houden van sommige niet vastbenoemde personeelsleden bij sommige Vlaamse openbare instellingen.

De minister antwoordde dat de door het Rekenhof genoemde 39 contractuelen hun contract voor onbepaalde duur bij overgangsregeling verkregen hebben en aldus van hun tewerkstelling verzekerd werden. Bij de beëindiging van hun contract zullen zij eventueel worden vervangen door vastbenoemde ambtenaren. Dat de VMM wel degelijk heeft nagegaan wie de voorrangsregeling kon inroepen, poogde de minister met een concreet dossiervoorbeeld te bewijzen.

Het Rekenhof onderstreepte dat de VMM voor elk van de 39 overgenomen contractuelen opnieuw moet bewijzen dat zij behoren tot een van de categorieën die van de voorrangsregeling kunnen genieten of dat zij kunnen worden ingeschakeld in de organieke regeling voor de indienstneming van contractuele personeelsleden. Het stelde voorts dat noch de decreetgever, noch de Vlaamse regering beslist hebben dat de overgedragen contractuele personeelsleden van het IHE aanspraak konden maken op verworven rechten.

Nog volgens de minister, heeft de VMM de bestaande contracten van de IHE-tijdelijken in het kader van de bevoegdheidsoverheveling overgenomen met – overeenkomstig een algemeen rechtsbeginsel – behoud van hoedanigheid en geldelijke toestand.

De 8 contractuelen komende van het IHE, zijn volgens het Rekenhof – in tegenstelling tot de statutaire personeelsleden van die instelling – *niet echt overgedragen*. Zij kunnen zodoende geen aanspraak maken op *verworven rechten*. Het heeft er dan ook op aangedrongen met de betrokkenen een nieuwe arbeidsovereenkomst af te sluiten, die de reglementaire salarisschaal vermeldt.

9.2.2.3. Contracten voor welbepaalde taak

Het Rekenhof heeft er ten slotte op gewezen dat de VMM voor essentieel tijdelijke functies, samengaand met de uitvoering van een bepaalde taak, het best een arbeidsovereenkomst voor de uitvoering van een duidelijk omschreven taak afsluit. Het statuut zou in die zin kunnen worden gewijzigd.

De minister antwoordde dat het statuut daartoe al voldoende mogelijkheden biedt.

Arbeidsovereenkomsten voor een duidelijk omschreven taak bieden volgens de repliek van het Rekenhof het voordeel dat bij het afsluiten van de overeenkomst enkel nauwkeurig het overeengekomen werk moet worden omschreven, terwijl bij arbeidsovereenkomsten voor bepaalde duur de juiste einddatum moet zijn gekend.

In zijn tweede antwoord beloofde de minister rekening te zullen houden met het standpunt van het Rekenhof.

9.2.3. Terbeschikkingstelling van personeel aan de NV Aquafin

9.2.3.1. Wetgeving

Ter uitvoering van het decreet bestuurlijk beleid van 12 december l990 heeft de VMM met de NV Aquafin een overeenkomst afgesloten waarbij deze NV vanaf 1 januari 1991 de bouw en exploitatie van de rioolwaterzuiveringsinfrastructuur overnam. Het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1994 heeft de VMM in artikel 56 gemachtigd haar personeel belast met de exploitatie van de rioolwaterzuiveringsinstallaties en de complementaire inrichtingen ter beschikking te stellen van de NV.

De VMM en de NV Aquafin werkten deze regeling uit in een overeenkomst van 24 december 1993. De NV zou alle *contractuele* VMM-personeelsleden belast met de exploitatie van de rioolwaterzuiveringsinstallaties overnemen. De VMM zou de *vastbenoemde* personeelsleden die op 31 december 1993 belast waren met die taken, ter beschikking van de NV stellen. De terbeschikkinggestelde personeelsleden zouden hun statutaire rechtstoestand behouden, namelijk die van in vast dienstverband benoemd personeelslid bij de VMM. De terbeschikkingstelling zou een einde kennen bij de bevordering of mutatie naar een ander bestuur dan het bestuur Exploitatie, bij ontslag of bij oppensioenstelling. Het betreft hier een uitdovende situatie: op 1 januari 1994 gold de terbeschikkingstelling 185 personeelsleden, op 28 januari 1997 nog 158 personeelsleden.

9.2.3.2. Opmerkingen van het Rekenhof

De bovengenoemde overeenkomst is strijdig met de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers. Overeenkomstig deze wet is de terbeschikkingstelling van werknemers ten behoeve van gebruikers verboden als de *gebruikers van deze werknemers over hen enig gedeelte van het gezag uitoefenen dat normaal aan de werkgever behoort* ([182]), tenzij in een aantal, in de wet voorziene uitzonderingsgevallen([183]).

---

[182] Zijnde dat gedeelte dat onontbeerlijk is voor de goede uitvoering van de arbeid en dat zich meestal materialiseert door de *werkelijke leiding* die op de plaatsen van het werk wordt gevoerd.

[183] De gebruiker kan van dit verbod slechts afwijken als de vakbondsafvaardiging en de inspectie van de sociale wetten instemmen. Afwijken is in de overheidssector moeilijk, wegens de aan de privé-sector eigen procedurevereisten (bv. inwinning van het advies van het paritair comité). De VMM heeft van de afwijkingsmogelijkheid tot op heden dan ook geen gebruik kunnen maken. Overigens, van het verbod afwijken kan enkel in het kader van de samenwerking tussen ondernemingen van eenzelfde economische en financiële entiteit of met het oog op de kortstondige uitvoering van gespecialiseerde opdrachten die een buitengewone beroepsbekwaamheid vereisen. De VMM en Aquafin zijn geen economische en financiële entiteit (afzonderlijke rechtspersonen, eigen begrotingen en boekhoudingen,..) en de terbeschikkingstelling was niet bedoeld voor een kortstondige uitvoering van gespecialiseerde opdrachten die een buitengewone beroepsbekwaamheid vereisen.

De hiërarchische bevoegdheid over de ter beschikking gestelde VMM-personeelsleden is opgesplitst in een statutaire bevoegdheid, uitgeoefend door het vastbenoemde personeelslid van de VMM dat de hiërarchische meerdere van de betrokkenen is en blijft, en een functionele bevoegdheid, zijnde de bevoegdheid het werk te organiseren en toezicht op de uitoefening van de taken te houden. De functionele bevoegdheid berust bij de NV Aquafin. Het Rekenhof heeft dan ook geconcludeerd dat de constructie van de overeenkomst van 24 december 1993 tussen de NV Aquafin de VMM het verbod van de wet van 24 juli 1987 negeert.

Onverminderd de bovenstaande opmerking, is het volgens de wet van 24 juli 1987 de gebruiker die hoofdelijk aansprakelijk is voor de betaling van de sociale bijdragen, lonen, vergoedingen en voordelen van de ter beschikking gestelde werknemer. Het Rekenhof heeft er bijgevolg op gewezen dat de NV Aquafin in elk geval de loonkost voor de door de VMM ter beschikking gestelde personeelsleden moet dragen, wat zij momenteel niet doet.

9.2.3.3. Antwoord van de minister

De minister heeft er in zijn antwoord op gewezen dat de decreetgever de VMM expliciet gemachtigd heeft personeel ter beschikking van de NV Aquafin te stellen. De wet betreffende het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers is volgens hem niet toepasselijk op de VMM, daar de betrokken personeelsleden hiërarchisch aan de VMM onderworpen blijven en de VMM hun wedden niet van de NV terugvordert.

De niet-terugvordering van de door de VMM uitbetaalde wedden van de NV Aquafin, verantwoordde de minister met een verwijzing naar de bepalingen van de samenwerkingsovereenkomst, opgemaakt ter uitvoering van de decretale bepalingen dienaangaande.

Wat betreft de verlof-voor-opdrachtsituatie, stelde de minister ten slotte een dossier te hebben ingeleid om aan de opmerking van het Rekenhof te voldoen.

9.2.3.4. Repliek van het Rekenhof

Het Rekenhof heeft herhaald dat de wet op de terbeschikkingstelling wel degelijk van toepassing is op de overheidssector. Dit blijkt onder meer uit artikel 48 van de wet, dat de Koning de mogelijkheid biedt voor de openbare diensten die niet onder de toepassing vallen van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, andere procedures vast te leggen. De samenwerkingsovereenkomst VMM-Aquafin betreft wel degelijk de terbeschikkingstelling bedoeld in de wet. Dit blijkt onder meer uit het feit dat de gebruiker, de NV Aquafin, enig gedeelte van het gezag uitoefent dat normaal aan de werkgever toekomt, met name het functionele gezag. De niet-terugvordering van wedden heeft daarop geen invloed. De decreetgever kan van deze federaal geregelde materie niet afwijken.

10. Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF)

De ontvangsten en uitgaven van het VLIF waren voor 1997 begroot op 1.441.500.000 BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de OVAM op 5 juni 1998 gecontroleerd verklaard. Het heeft daarbij voorgesteld de verrichtingen als volgt af te sluiten.

ontvangsten	1.449.764.405 BEF
uitgaven	1.446.971.286 BEF
saldo	2.793.119 BEF

Het VLIF heeft zijn vastleggingsmachtiging, begroot op 2.564.200.000 BEF, aangewend ten belope van 2.204.528.459 BEF.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 412), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

11. Grindfonds

De ontvangsten en uitgaven van het Grindfonds waren voor 1997 begroot op 465.300.000 BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het fonds op 13 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Het heeft daarbij voorgesteld de verrichtingen als volgt af te sluiten.

ontvangsten	474.776.507 BEF
uitgaven	87.033.739 BEF
saldo	387.742.768 BEF

Naar aanleiding van die controle heeft het de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld dat het fonds dient aan te tonen dat het bij de koppeling van herstructureringswerken aan de ontgrinding, de wet op de overheidsopdrachten niet omzeilt.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 414), alsook van de opmerking die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

12. Fonds voor de Economische Expansie en Regionale Reconversie – Middelgrote en Grote Ondernemingen (FEERR-MGO)

12.1. Uitvoering van de begroting 1997

De ontvangsten en uitgaven van het FEERR-MGO waren voor 1997 begroot op 6.889.400.000 BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het fonds op 7 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Het heeft daarbij voorgesteld deze rekeningen als volgt af te sluiten.

ontvangsten	6.466.222.376 BEF
uitgaven	4.678.739.648 BEF
saldo	1.787.482.728 BEF

Het FEERR-MGO heeft zijn vastleggingsmachtiging, begroot op 4.533.872.816 BEF, aangewend ten belope van 4.533.760.230 BEF.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekeningen (p. 415).

12.2. Omzeiling van de aanmeldingsplicht van expansiesteun bij de Europese Commissie

Een onderneming heeft ingevolge een viertal aanvragen ongeveer 104 miljoen BEF overheidssteun gekregen voor uitbreiding en modernisering. Het Rekenhof heeft aangedrongen op aanmelding van deze steunverlening bij de Europese Commissie, aangezien de dossiers als één geheel moeten worden beschouwd en het totale investeringsbedrag de Europese aanmeldingsdrempel overschreed. De Vlaamse Minister van Economie acht aandringen op aanmelding, na een bijna volledige uitvoering van het investeringsproject en zes jaar na de steuntoekenning, strijdig met de beginselen van behoorlijk bestuur.

12.2.1. Steun aan de automobielindustrie

Steunmaatregelen aan bepaalde ondernemingen of produkties kunnen resulteren in een vervalsing van de mededinging. Dit gegeven is onverenigbaar met de gemeenschappelijke Europese markt([184]). Gelet op de toenemende concurrentiegevoeligheid in de automobielsector, heeft de Commissie voor die sector een specifiek steunkader ingevoerd dat een volledige transparantie tot stand moet brengen in de steunverlening en een strengere discipline moet opleggen aan de toekenning van de steun([185]). Om haar beleid doeltreffend uit te kunnen voeren, moet de Commissie vóór de steunuitkering kennis krijgen van individuele steungevallen. Het kader beveelt dan ook een voorafgaande aanmelding vanaf 1 januari 1989 van alle belangrijke steungevallen. De grens waarboven aanmelding verplicht is, werd op 12 miljoen ECU gelegd([186]). Een onderneming mag maar één dossier voor het verkrijgen van expansiesteun indienen per zes maand([187]).

---

[184] Artikel 92, eerste lid, van het EG-Verdrag.

[185] Beschikking van de EU-Commissie nr. 89/C 123/ 03 d.d. 18 mei 1989 en richtlijn MGB 1 ter uitvoering van het expansiedecreet van 15 december 1993.

[186] Deze grens is inmiddels verhoogd tot 50 miljoen ECU investeringen of 5 miljoen ECU bruto-steun (Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen C 279/3 d.d. 15 september 1997).

[187] Richtlijn voor het toepassen van de economische expansiewetten in het Vlaams Gewest d.d. 1 mei 1990.

Op grond van de expansiewet van 17 juli 1959 en het expansiedecreet van 15 december 1993 heeft een onderneming([188]) in 1990-1991 in een viertal dossiers, een totale investeringssteun van 104.827.500 BEF verkregen([189]):

(bedragen in BEF)

dossier	registratiedatum van aanvraag	ministeriële toekenning	subsidieerbaar investeringsbedrag	bedrag expansiesteun
N20629	28 juni 1990	26 april 1991	245.638.000	24.563.800
N21426	8 januari 1991	16 april 1991	255.537.000	25.553.700
N22546	19 juli 1991	30 augustus 1991([190])	331.826.000	32.590.000
N22585	19 juli 1991	30 augustus 1991([190])	343.000.000	22.120.000

Deze expansiesteun werd in 1991 (N 20629 en N 21426) en in 1992 (N 22546 en N 22585) vastgelegd op het FEERR-MGO. De uitbetalingen verliepen volgens onderstaand schema (in BEF):

	N20629		**N21426**		**N22546**		**N22585**	
totaal betalingen	***24.563.800***		***25.553.700***		***32.590.000***		***19.185.000***	
meertewerkstelling ([191])	14.738.280	3/92	15.332.220	3/92	21.000.000	5/95	11.000.000	12/95
1e schijf	2.456.380	4/92	2.555.370	3/92	2.625.000	1/94	2.625.000	12/95
2e schijf	2.456.380	1/93	2.555.370	1/93	2.625.000	1/94	2.625.000	12/95
3e schijf	2.456.380	1/94	2.555.370	1/94	2.625.000	10/94	2.935.000	10/96
4e schijf	2.456.380	1/95	2.555.370	1/95	3.715.000	10/96	-	

De totale uitgekeerde steun bedroeg 101.892.500 BEF.

12.2.2. Opmerkingen van het Rekenhof

1.456.847

Op 10 september 1997 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Economie erop gewezen dat de Europese Commissie de toepassing van de expansiewet van 17 juli 1959, die verenigbaar werd verklaard met de gemeenschappelijke markt, in bepaalde gevallen aan de aanmeldingsplicht heeft gekoppeld. De Europese Commissie verklaarde het expansiedecreet van 15 december 1993 verenigbaar onder voorbehoud van de toepassing van de bestaande kaderregelingen, waaronder die inzake staatssteun aan

---

[188] Eén dossier stond niet rechtstreeks op naam van de onderneming, maar op naam van haar immobiliënvennootschap.

[189] Waarmee de onderneming haar productieproces verder wilde automatiseren, de werkplaatsen uitbreiden om de productie op te drijven en de ontwikkeling van nieuwe technologieën door te voeren.

[190] Herzien op 17 januari 1996.

[191] Volgens richtlijn MGB 1: de creatie van nieuwe en duurzame arbeidsplaatsen.

de automobielindustrie. Aangezien niets erop wees dat de onderhavige expansiedossiers afzonderlijke investeringsprojecten van de onderneming betroffen, dienden alle deeldossiers kaderend in de uitbreiding en modernisering ervan als één geheel te worden beschouwd. Het investeringsbedrag voor het totale project overschreed aldus de drempel van 12 miljoen ECU en de steunmaatregel diende te worden aangemeld bij de Europese Commissie.

Hoewel de steun al grotendeels was uitbetaald, heeft het Rekenhof alsnog op aanmelding aangedrongen. Het komt de Europese Commissie toe, over de verenigbaarheid van de steunmaatregel met de gemeenschappelijke markt uitspraak te doen. Steun die niet tijdig is aangemeld, is en blijft hoe dan ook onrechtmatig en is te allen tijde terugvorderbaar([192]).

Overigens is de minimumtermijn van zes maand tussen de indiening van twee gelijkaardige dossiers niet gerespecteerd.

12.2.3. Antwoord van de minister

Op 4 november 1997 heeft de minister geantwoord dat de opmerkingen van het Rekenhof meer dan zes jaar na de steuntoekenning volgden en dat inmiddels nagenoeg de gehele steun werd uitbetaald. De betrokken ondernemingen hebben hun investeringen uitgevoerd in de veronderstelling dat de ministeriële beslissingen rechtsgeldig waren. Gelet op de verstreken tijdsspanne, mochten zij erop betrouwen dat de toekenning van de steun conform was met de vigerende reglementering. Het vertrouwensbeginsel impliceert dat het bestuur de gerechtvaardigde verwachtingen die het bij een begunstigde wekt, in beginsel moet honoreren.

Bovendien werd tussen de dossiers wel degelijk een minimumtermijn van zes maand gerespecteerd. De op dezelfde datum geregistreerde steunaanvragen houden immers investeringen in van twee vennootschappen, die van de onderneming en die van haar immobiliënvennootschap.

12.2.4. Repliek van het Rekenhof

Op 14 januari 1998 heeft het Rekenhof nogmaals zijn standpunt verwoord dat alle deeldossiers kaderend in de uitbreiding en modernisering van de onderneming één geheel vormen: de uitbetaling van de steun ingevolge dossier N 22.585 geschiedde weliswaar op de rekening van de zustervennootschap, maar kwam eveneens de onderneming ten goede. Daar het investeringsbedrag voor het globale project de vastgestelde drempels overschrijdt, moet de steunmaatregel worden aangemeld bij de Europese Commissie, ongeacht of al is uitbetaald of niet.

---

[192] Het Rekenhof heeft verwezen naar zijn brief van 16 april 1997 aangaande de niet-aanmelding van investeringssteun voor een autoassemblagebedrijf, opgenomen in het Boek van het Rekenhof 1997, Stuk 11 (1997-1998) – Nr. 1, pp. 210-211.

Het Europees Hof van Justitie heeft er al herhaaldelijk op gewezen dat steunontvangende ondernemingen er, wegens het dwingende karakter van de procedure van artikel 93 van het EG-Verdrag, niet op mogen vertrouwen dat de steun die zij ontvangen rechtmatig is, tenzij die steun werd verleend in overeenstemming met de procedure. Een behoedzame ondernemer moet normaliter in staat zijn na te gaan of de Lid-Staat de procedure heeft gevolgd.

12.2.5. Verdere evolutie

Op 19 mei 1998 heeft de minister nogmaals het vertrouwens- en het rechtszekerheidsbeginsel ingeroepen. De administratieve minimumtermijn tussen elk dossier zou bovendien zijn gerespecteerd en de Europese Unie heeft de vigerende maximumplafonds in de kaderregelingen aangepast. Momenteel zou de onderneming onder de toepassing van het decreet 1993 vallen, wat enkel nog ecologiesteun mogelijk maakt. De minister wenste geen precedent te scheppen door de aanmelding nog na meer dan zes jaar door te voeren.

Het Rekenhof heeft op 15 juli 1998 nogmaals op aanmelding aangedrongen.

Op 27 juli 1998 heeft de minister zijn voornemen medegedeeld op informele wijze bij de Europese Commissie te zullen zoeken naar een voor alle betrokkenen passende oplossing.

Het Rekenhof heeft daarvan op 16 september 1998 akte genomen en gevraagd op de hoogte te worden gehouden.

13. Fonds voor de Economische Expansie en Regionale Reconversie – Kleine Ondernemingen (FEERR-KO)

De ontvangsten en uitgaven van het FEERR-KO waren voor 1997 begroot op 4.463.000.000 BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het fonds op 7 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Het heeft daarbij voorgesteld deze rekeningen als volgt af te sluiten.

ontvangsten	4.441.066.086 BEF
uitgaven	4.429.638.873 BEF
saldo	11.427.213 BEF

Het FEERR-KO heeft zijn vastleggingsmachtiging, begroot op 3.668.849.712 BEF, aangewend ten belope van 3.668.782.366 BEF.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekeningen (p. 416), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

14. Limburgfonds

De ontvangsten en uitgaven van het Limburgfonds waren voor 1997 begroot op respectievelijk 7.059.823.903 BEF en 6.114.700.000 BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het fonds op 12 mei 1998 gecontroleerd verklaard. Het heeft daarbij voorgesteld deze rekeningen als volgt af te sluiten.

ontvangsten	7.030.509.152 BEF
uitgaven	4.918.974.523 BEF
saldo	2.111.534.629 BEF

Het Limburgfonds heeft zijn vastleggingsmachtiging, begroot op 375.000.000 BEF, aangewend ten belope van 1.857.954.274 BEF.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekeningen (p. 418), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

15. Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector (FIVA)

De ontvangsten en uitgaven van het FIVA waren voor 1997 begroot op 30.100.000 BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de instelling op 21 april 1998 gecontroleerd verklaard. Het heeft daarbij voorgesteld deze rekeningen als volgt af te sluiten.

ontvangsten	27.800.000 BEF
uitgaven	959.820 BEF
saldo	26.840.180 BEF

Het FIVA heeft zijn vastleggingsmachtiging, begroot op 150.000.000 BEF, aangewend ten belope van 31.044.985 BEF.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekeningen (p. 420).

16. Vlaams Rente Egalisatie Fonds (VERF)

De ontvangsten en uitgaven van het VERF waren voor 1997 begroot op 1.918.600.000 BEF. Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de instelling op 5 juni 1998 gecontroleerd verklaard. Het heeft daarbij voorgesteld deze rekeningen als volgt af te sluiten.

ontvangsten	1.918.600.000 BEF
uitgaven	0 BEF
saldo	1.918.600.000 BEF

Ingevolge artikel 16 van het decreet houdende bepalingen inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap is het VERF operationeel geworden vanaf 31 december 1997. De ontvangsten zijn het gevolg van een overboeking van saldi van programma's 24.40 en 24.80 naar analogie van artikel 14, § 3 van dit decreet.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekeningen (p. 421).

C. INSTELLINGEN VAN CATEGORIE B EN SUI GENERIS

1. Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (ARGO)

1.1. Uitvoering van de begroting 1997

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de ARGO op 18 augustus 1998 gecontroleerd verklaard. Van de geraamde ontvangsten (8.108,2 miljoen BEF) heeft de ARGO 7.423,7 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgavenkredieten (8.099,6 miljoen BEF) heeft de instelling 7.735,9 miljoen BEF uitgegeven. De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 422), alsook van de opmerkingen, andere dan die in de onderstaande paragrafen, die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

Naar aanleiding van zijn controleverklaring heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën de overlegging gevraagd van de controlerapporten over de rekeningen die de Commissaris van de Vlaamse regering – de enige andere instantie die een financiële controle op de ARGO uitoefent – op verzoek van de toezichthoudende minister of op eigen initiatief verstrekt.

1.2. Financiële controle van de rekeningen

Het Rekenhof heeft tevens opmerkingen geformuleerd ingevolge de financiële controle van de rekeningen:

1.2.1 Waardering van vaste activa

De balans van de ARGO vermeldt nog steeds niet alle vaste activa. De afdeling Infrastructuur van de ARGO heeft een doelmatigheidsonderzoek voor infrastructuurwerken uitgevoerd, waarbij zij onder meer een inventaris heeft gemaakt en een waarde bepaald van de verkoopbare gebouwen en terreinen. Deze inventaris biedt echter geen eenvormig beeld van de goederen, daar hij voor sommige provincies geen goederen vermeldt die op middellange termijn of mits geringe infrastructuurwerken in aanmerking komen voor verkoop. Bovendien vermeldt hij slechts voor één provincie de goederen die voor verkoop zijn overgedragen. Ten slotte geeft hij voor een aantal verkoopbare onroerende goederen geen schatting. De ARGO dient de waarde van het realiseerbaar onroerend vermogen in de balans te rapporteren en beleidsmatig en financieel op te volgen. Rekening houdende met de bovenstaande opmerkingen, zijn de vermogenswaarden als volgt (in miljoen BEF):

Dossiers voor verkoop aan de Administratie Registratie en Domeinen overgedragen	174,0
Verkoopbaar op middellange termijn	200,5
Onmiddellijk verkoopbaar zonder bezwaar	1.495,9
Totale waarde van de verkoopbare gebouwen en terreinen	1.870,4

Voor de overige materiële vaste activa en de voorraden vermeldt de balans evenmin een waarde. Bij ontstentenis van resultaten van een interne audit, kon het Rekenhof in het beperkte kader van zijn controle op de rekening 1997, geen garantie geven van een goede bewaking en een goed beheer van deze activa.

1.2.2. Beheer van de infrastructuur

Het Rekenhof heeft tevens gewezen op de noodzaak in een degelijke administratieve procedure te voorzien voor het beheer van de infrastructuur in het algemeen en de verkoop van onroerende goederen in het bijzonder. Uit een vergelijking van de toelichting bij de jaarrekening met het jaarverslag 1996 blijkt immers dat niet alle dossiers waarin de centrale raad in 1996 tot de verkoop had beslist, in de lijst van de geplande verkopen van de afdeling Infrastructuur figureerden. De administratie en de dienst boekhouding moeten echter van elk verkoopdossier dat op initiatief van de centrale raad is opgesteld, het verloop kennen. Bovendien blijkt dat de waarde van de gerealiseerde verkopen aanzienlijk afwijkt van de ontvangsten geraamd in de begroting (in casu de artikel 76.1 en 76.3, respectievelijk verkoop van gronden en gebouwen). De toelichting geeft aan dat ongeveer de helft van de voorziene verkoopdossiers niet werd gerealiseerd. De administratie verstrekte ter zake geen verdere motivering.

1.2.3. Vorderingen op de VDAB

De administratieve opvolging van de vorderingen op de VDAB ingevolge conventies aangaande de tewerkstelling van GESCO's en van de werkelijke tegemoetkomingen vanwege de VDAB is ontoereikend. De boekhouding en de rekening geven aldus niet de juiste stand van deze vorderingen. Er deden zich vooral problemen voor bij onderwijsconventie 8221. Onregelmatigheden die tot gevolg hebben dat een personeelslid niet wordt gesubsidieerd, zijn meestal aan de aanwervende lokale raad te wijten. Aangezien de centrale administratie echter de lonen uitbetaalt, komen de onregelmatigheden budgettair ten onrechte ten laste van de centrale middelen (dotatie administratie). Het Rekenhof heeft dan ook gesuggereerd bij de uitbetaling van de lonen overeenkomstige vorderingen op de VDAB te boeken en die vervolgens te salderen bij de trimestriële afrekening van de dossiers door de VDAB. Zo kan de administratie opvolgen welke bedragen de VDAB heeft ingehouden.

1.2.4. Ter beschikking gestelde onderwijspersoneelsleden

Tot slot heeft het Rekenhof erop gewezen dat de rechtstreekse of onrechtstreekse betaling van lonen aan onderwijspersoneelsleden die een hogeschool ter beschikking heeft gesteld van de ARGO, moet gestaafd worden met volledige gegevens of bewijzen over het ambt, de weddenschaal en de anciënniteit van de betrokkene. Dergelijke bewijsstukken ontbreken soms.

2. Universitair Ziekenhuis Gent (UZ Gent)

2.1. Uitvoering van de begroting 1997

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het UZ Gent op 4 augustus 1998 gecontroleerd verklaard. Van de geraamde ontvangsten (10.208,55 miljoen BEF) heeft het UZ Gent in 1997 10.627,94 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgavenkredieten (10.194,86 miljoen BEF) heeft de instelling 10.535,72 miljoen BEF uitgegeven. De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 425), alsook van de opmerkingen, andere dan die in de onderstaande paragrafen, die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

2.2. Juridisch statuut van de onroerende investeringen

Behalve een louter financiële controle van de rekeningen, heeft het Rekenhof een summier onderzoek verricht naar het juridisch statuut van de onroerende investeringen (terreinen en gebouwen) en naar de boekhoudkundige implicaties van dit statuut. Artikel 13 van hoofdstuk IV van het koninklijk besluit nr. 542 d.d. 31 maart 1987 houdende de organisatie, de werking en het beheer van de rijksuniversitaire ziekenhuizen van Gent en Luik (verder afgekort tot: werkingsbesluit), stelt de onroerende goederen die de staat ter beschikking stelde van het academisch ziekenhuis van de rijksuniversiteit, ter beschikking van het universitair ziekenhuis. Het UZ Gent dient in te staan voor het onderhoud, de herstelling en de exploitatie van de gebouwen. Artikel 14 droeg de andere goederen die de staat ter beschikking stelde van het ziekenhuis van de rijksuniversiteit in volle eigendom over aan het universitair ziekenhuis. De op het ogenblik van de inwerkingtreding van het werkingsbesluit bestaande gebouwen en terreinen bleven dus eigendom van de Vlaamse Gemeenschap, maar het UZ Gent kreeg een gebruiksrecht. Alle andere goederen (voornamelijk de roerende goederen, maar ook de onroerende goederen door bestemming) werden in volle eigendom overgedragen aan het UZ Gent.

Deze bepalingen hebben een verregaande juridische en boekhoudkundige impact. Zij beïnvloeden niet enkel de boekhoudkundige registratie van de in 1987 bestaande terreinen en gebouwen, maar tevens het eigendomsrecht van de nieuwe gebouwen die – onder meer in het kader van het *Masterplan* -op de campus van het UZ Gent worden opgetrokken. De terreinen en gebouwen werden ter beschikking gesteld, maar terbeschikkingstelling is geen zakelijk recht. Het Burgerlijk Wetboek heeft enkel voorzien in rechten van eigendom, genot of erfdienstbaarheid. De terbeschikkingstelling stemt het meest overeen met een erfpachtovereenkomst, zonder daarmee echter te kunnen worden gelijkgesteld. Het staat niettemin vast dat de gebouwen noch eigendom zijn van het UZ Gent, noch dat – op grond van een bestaande juridische constructie – het eigendomsrecht van de gebouwen werd gescheiden van het eigendomsrecht van de grond. Het UZ Gent kan ze bijgevolg niet opnemen in de balans. Die vaststelling is nog belangrijker voor de nieuwe gebouwen die opgetrokken worden op de campus. Artikel 552 van het Burgerlijk Wetboek stelt dat de eigendom van de grond ook de eigendom impliceert van wat erop en eronder is. Dit recht van natrekking impliceert dat de Vlaamse Gemeenschap, eigenaar van de grond, juridisch ook eigenaar wordt van op de campus opgetrokken

gebouwen. Deze bepaling is niet dwingend, maar suppletoir. Afwijkingen zijn mogelijk. Afstand van het recht van natrekking vestigt echter op zich geen zakelijk recht: het staat gelijk met het verlenen van een recht van opstal. Een dergelijke afstand blijkt niet te zijn geschied. De nieuwe gebouwen worden dus eigendom van de Vlaamse Gemeenschap en het UZ Gent kan ze dus evenmin opnemen in zijn balans. Zou de Vlaamse Gemeenschap alsnog afstand doen van het recht van natrekking, dan beschikt het UZ Gent dus over een recht van opstal. Een dergelijk recht geldt evenwel maximum vijftig jaar. De vraag rijst dus of zo'n regeling wel opportuun is. Het Rekenhof heeft het standpunt van de minister gevraagd.

2.3. Boekhoudkundige verwerking van het investeringsfonds

De problematiek van het eigendomsrecht van de onroerende goederen heeft tevens aanleiding gegeven tot problemen bij de boekhoudkundige verwerking van het investeringsfonds([193]). Over de afdeling gebouwen van dit fonds legt het ziekenhuis in zijn eigenlijke jaarrekening geen rekening af. De revisoren meldden in hun verslag dat het UZ Gent vanuit het investeringsfonds in 1996 en 1997 in totaal 377 miljoen BEF investeerde in terreinen en gebouwen. Het heeft deze onroerende investeringen, die verband houden met het Masterplan, niet in de balans opgenomen, maar in de orderekeningen (buiten balans).

Het Rekenhof stelde de afzonderlijke verantwoording over de verrichtingen op het investeringsfonds in vraag en meent dat er geen redenen bestaan om de financiële verrichtingen op de afdeling gebouwen niet aan de jaarrekening te hechten. Vermits de rekeningen van de klasse 0 niet in de balans of de resultatenrekening van de jaarrekening figureren, zou deze orderekeningen ten minste in de toelichting bij de jaarrekening (afdeling 3) tot uiting moeten komen. De oprichting van een investeringsfonds had tenslotte geen financiële of boekhoudkundige, maar organisatorische redenen.

2.4. Voorzieningen voor grote herstellings- en onderhoudswerken

Volgens het werkingsbesluit heeft het ziekenhuis de verplichting het ter beschikking gestelde gebouwenpatrimonium te onderhouden en, zo nodig, te herstellen. Overeenkomstig artikel 19, §5, van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van ondernemingen([194]) moeten voorzieningen onder meer gevormd worden met het oog op de kosten van grote herstellings- of onderhoudswerken([195]). Het UZ Gent zou bijgevolg een dergelijke voorziening moeten aanleggen. Dat het investeringsfonds voor grote herstellingswerken kredieten bevat, betekent niet dat het ziekenhuis geen voorzieningen dient aan te leggen in de eigenlijke jaarrekening. Integendeel, het dient de verrichtingen van de afdeling *gebouwen* te integreren in de jaarrekening.

---

[193] Het programmadecreet 1992, in belangrijke mate gewijzigd door het onderwijsdecreet VI van 21 december 1994, heeft het UZG ertoe gemachtigd een investeringsfonds op te richten.

[194] Dit besluit is grotendeels van toepassing op de ziekenhuizen ingevolge artikel 1 van het koninklijk besluit van 14 december 1987 betreffende de jaarrekening van de ziekenhuizen.

[195] De voorziening voor grote herstellings- en onderhoudswerken heeft tot doel kosten, die maar eens in meer jaren voorkomen, op juiste wijze over de jaren te spreiden. De voorzieningen moeten toekomstige kosten, die zeker zijn, maar waarvan het bedrag slechts kan worden geschat, verdelen over de lopende boekjaren.

2.5. Evaluatie in het kader van het saneringsplan

Het koninklijk besluit nr. 455 van 10 september 1986 houdende maatregelen tot sanering van het Academisch Ziekenhuis van de Rijksuniversiteit Gent, beoogde onder meer de reductie van het jaarlijks exploitatietekort. De instelling diende dit tekort tegen 31 december 1990 weg te werken. Vorige controles van het Rekenhof toonden aan dat het ziekenhuis deze doelstelling in het verleden slechts sporadisch kon bereiken, en dan nog voornamelijk dankzij uitzonderlijke opbrengsten. In 1996 boekte het UZ Gent echter een vrij aanzienlijke algemene exploitatiewinst zonder de hulp van belangrijke of toevallige uitzonderlijke inkomsten. Die positieve kentering heeft zich blijkbaar ook in 1997 doorgezet. Het Rekenhof heeft evenwel enkele bedenkingen: een niet onbelangrijk negatief financieel resultaat roomde het bedrijfsresultaat 1997 (ruim 182 miljoen BEF) af tot 41 miljoen BEF. Dankzij het uitzonderlijk resultaat, vooral ingevolge de terugname van provisies in het kader van het geschil met de RSZ over de kliniekvergoeding, bereikte het algemeen exploitatieresultaat in 1997 toch nog ruim 190 miljoen BEF. Het UZ haalde dus, zonder dit uitzonderlijk resultaat, nipt de doelstelling van het saneringsplan (exploitatiewinst vanaf 1991). Bovendien lopen de stijgingsritmes van kosten en opbrengsten sterk uiteen, zoals de onderstaande tabel toont (bedragen in duizenden BEF):

Boekjaar	Bedrijfsopbrengsten	Bedrijfskosten
1993	7.256.478	7.159.382
1994	7.671.512	7.493.000
1995	8.191.106	8.096.243
1996	8.589.826	8.069.362
1997	8.697.166	8.515.138

Vooral de stijging van de bedrijfskosten in 1997 met bijna een half miljard BEF, is verontrustend, temeer daar de saneringsoperatie verre van afgerond is.

2.6. Sociale balans

Het Rekenhof heeft opgemerkt dat het koninklijk besluit van 4 augustus 1996 betreffende de sociale balans tal van bedrijfseconomische entiteiten, inclusief de ziekenhuizen, verplicht jaarlijks een aantal gegevens over personeelsaangelegenheden formeel te registreren. Een sociale balans is evenwel voor het UZ Gent thans nog niet beschikbaar.

3. Vlaamse Onderwijsraad (VLOR)

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de VLOR op 13 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Van de geraamde ontvangsten (105,92 miljoen BEF) heeft de raad in 1997 104,98 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgavenkredieten (136,28 miljoen BEF) heeft de instelling 105,81 miljoen BEF uitgegeven.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 428), alsook van de opmerkingen, die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

4. Dienst voor Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs (DIGO)

4.1. Uitvoering van de begroting 1997

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de DIGO op 25 augustus 1998 gecontroleerd verklaard. Van de geraamde ontvangsten (3.794,8 miljoen BEF) heeft de DIGO in 1997 971,87 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgavenkredieten (3.819,6 miljoen BEF) heeft de instelling 516,99 miljoen BEF uitgegeven. De vastleggingsmachtiging, begroot op 668,2 miljoen BEF voor het gesubsidieerd officieel onderwijs en 3.030,9 miljoen BEF voor het gesubsidieerd vrij onderwijs, is volledig aangewend.

Naar aanleiding van zijn controleverklaring heeft het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld dat uit de jaarrekening geen getrouw beeld blijkt van de belangrijke schuldverplichtingen inzake de investerings- en rentesubsidies aangegaan door de DIGO of zijn rechtsvoorgangers. Aangezien deze vaststaande toekomstige verplichtingen en verbintenissen het vermogen, de financiële positie en het resultaat van de VOI aanmerkelijk beïnvloeden, moet de DIGO ze, ook al kunnen zij nog niet exact worden becijferd, op passende wijze toelichten.

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft op 19 oktober 1998 geantwoord de mening van het Rekenhof te delen dat de boekhoudkundige verbintenissen op passende wijze dienen te worden toegelicht. Zij argumenteerde dat de DIGO de toekomstige verplichtingen moet opnemen in het overzicht *Verhouding financiële middelen/P.A./uitbetaling toelagen en rentetoelagen*, dat is toegevoegd aan de uitvoeringsrekening. Ten slotte verwees de minister naar het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997, dat vanaf 1998 in een expliciete toelichting voorziet.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van de rekeningen 1997 van de DIGO (p. 430).

4.2. Personeelsbeheer bij de DIGO

Op 16 mei 1997 heeft het Rekenhof de resultaten van zijn controle op de toepassing van het personeelsstatuut in de DIGO medegedeeld aan de Vlaamse Minister van Ambtenarenzaken, die in een eerste antwoord d.d. 17 september 1997 een aantal zaken heeft rechtgezet en beloofde aan een aantal opmerkingen tegemoet te komen. Over enkele fundamentele opmerkingen bleven het Rekenhof en de minister het evenwel oneens.

Het betreft in de eerste plaats de bevordering van een statutaire ambtenaar in een wervingsgraad, zonder dat de betrokkene aan een examen voor die wervingsgraad had deelgenomen. Volgens de minister kan een bestuurssecretaris, informaticus worden op grond van artikel VIII 94 van het personeelsstatuut([196]). Dat statuut bepaalde echter tevens dat de graad van *informaticus* een wervingsgraad is. Op dat argument ging de minister niet in.

---

[196] Dit artikel maakt voor houders van afgeschafte graden graadsveranderingen mogelijk.

In tweede instantie hield de DIGO een aantal contractuele ambtenaren, die hij oorspronkelijk rechtsgeldig had aangeworven ter vervanging van afwezige ambtenaren, op grond van artikel XIV 54 van het personeelsstatuut([197]) ambtshalve in dienst met een contract van onbepaalde duur. Volgens het Rekenhof houden de betrokkenen dan op *vervangingscontractuelen* te zijn. Van dat moment af is hun contractuele werving in strijd met de bepalingen van het decreet bestuurlijk beleid([198]), dat voorrang heeft op een besluit van de Vlaamse regering, in casu het personeelsstatuut van de DIGO. Aangezien de betrokkenen dienen te worden beschouwd als nieuw contractueel aangeworvenen, dient de DIGO hun aanwerving in overeenstemming te brengen met het decreet bestuurlijk beleid.

De DIGO benoemde overigens een van deze contractuelen tot informatieambtenaar-ombudsman van de instelling. Op dat personeelslid is artikel XIV 57 van het PS van toepassing([199]), dat volgens het Rekenhof eveneens in strijd is met de bepalingen van het decreet bestuurlijk beleid en dat bovendien de specifieke wervingsprocedure voor de informatieambtenaar-ombudsman, waarin artikel XIV 6, paragrafen 1 tot en met 5, van het personeelsstatuut heeft voorzien, omzeilt.

Over deze onopgeloste kwesties heeft het Rekenhof met de Vlaamse Minister van Ambtenarenzaken verder briefwisseling gevoerd op 25 november 1997 en 19 mei 1998. In zijn antwoorden van 10 maart 1998 en van 7 juli 1998 beperkte de minister zich ertoe te stellen, dat alle wervingen volkomen in orde waren, met respect voor de geldende reglementering. Hij ging daarbij niet ten gronde op de argumenten van het Rekenhof in. Op 30 juli 1998 heeft het Rekenhof dan ook de discussie stopgezet.

5. Investeringsdienst van de Vlaamse Autonome Hogescholen (IVAH)

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de IVAH op 30 juni 1998 gecontroleerd verklaard. Van de geraamde ontvangsten (394,35 miljoen BEF) heeft de IVAH in 1997 394,35 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgavenkredieten (394,35 miljoen BEF) heeft de instelling 129,75 miljoen BEF uitgegeven. Van zijn vastleggingsmachtiging, begroot op 383,2 miljoen BEF, heeft de IVAH 383,1 miljoen BEF aangewend. De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van de rekeningen 1997 van de IVAH (p. 431), alsook van de opmerkingen, andere dan die in de onderstaande paragrafen, die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

---

[197] Dit artikel stelt: *De contractuele personeelsleden, die ten laatste op 1 juni 1994 in dienst zijn bij de instelling en een gunstige beoordeling hebben bekomen, worden voor onbepaalde duur en ambtshalve in dienst gehouden op voorwaarde dat het aantal op de in de personeelsformatie voorziene betrekkingen niet wordt overschreden.*

[198] Decreet van 12 december 1990 betreffende het bestuurlijk beleid, meer bepaald de hoofdstukken 2 en 3 van Titel II, Bestuurlijke maatregelen inzake het personeel van sommige openbare instellingen.

[199] Dit artikel stelt: *Het contractueel personeelslid dat op de datum van de werkingtreding* (sic) *van dit besluit de functie uitoefent van bestuurssecretaris-informatieambtenaar wordt geacht te zijn aangeworven overeenkomstig de bepalingen van dit deel.*

Naar aanleiding van zijn controleverklaring heeft het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld dat de Vlaamse regering blijkens de financiële toestand op 31 december 1997 de storting van de dotatiesaldi 1996 en 1997 als niet gerechtvaardigd beschouwde. Bij gebrek aan een formeel standpunt over de opvorderbaarheid van de dotaties, beschikt het Rekenhof niet over objectieve gegevens om te bepalen of de vordering van de achterstallige schijven als dubieus moet worden beschouwd voor de bepaling van het resultaat. Het is dan ook de vraag of het bij besluit vastgelegde bedrag als een vaststaande vordering op de Vlaamse Gemeenschap en het saldo (10%) als een voorwaardelijke dotatie moet worden beschouwd. Dan zou tegenover dit saldo geen *waarschijnlijke* vordering staan. De instelling zou dit bijgevolg niet als opvorderbaar op zijn balans kunnen vermelden. Een overdracht van het betrokken krediet op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap lijkt dan ook overbodig. Overigens bevordert de herhaalde overdracht van niet uitgekeerde dotatiesaldi geenszins de transparantie van de financiële toestand van de instelling. De vraag rijst daarbij of het niet opportuun is de middelen uit te keren op het ogenblik en in de mate dat de reële behoefte zich voordoet.

De minister heeft op 25 september 1998 geantwoord dat de IVAH de dotaties volledig registreert op het ogenblik van de definitieve toekenning ervan, overeenkomstig artikel 43, §4, van het besluit van 21 mei 1997. De dienst beschouwt het bij besluit vastgelegde dotatiebedrag dus als een vaststaande vordering op de Vlaamse Gemeenschap, wat de CFO-regeling erkent. Enkel de budgetcontrole kan tot een vermindering van het bedrag leiden, en de boeking van een overeenkomstige waardevermindering op vorderingen. Als na afsluiting van een dienstjaar nog dotatiesaldi van vorige jaren openstaan, vormen die het voorwerp van discussie bij de opstelling van de eerstvolgende nieuwe VOI-begroting.

6. Kind en Gezin

6.1. Uitvoering van de begroting 1997

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van Kind en Gezin op 17 juli 1998 gecontroleerd verklaard. De begroting 1997 voorzag in 6.374,1 miljoen BEF ontvangsten en 6.395,8 miljoen BEF uitgaven. De uitvoeringsrekening vermeldt 6.339,0 miljoen BEF ontvangsten en 6.222,6 miljoen BEF uitgaven. Het budgettair resultaat in dienstjaar 1997 bedroeg derhalve 116.325.323 BEF. Van de 175 miljoen BEF begrote vastleggingsmachtiging([200]), heeft Kind en Gezin 173.157.385 BEF aangewend. De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van de rekeningen 1997 van Kind en Gezin (p. 434), alsook van de opmerkingen, andere dan die in de onderstaande paragrafen, die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

---

[200] Artikel 39 van het decreet van 8 juli 1997 houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1997.

Bij de controle van de jaarrekening stelde het Rekenhof vast dat de budgettaire rapportering een aantal transacties niet vermeldde. Zo registreerde Kind en Gezin vermoedelijk 80.528.180 BEF ontvangsten uit dotaties en 45.025.040 BEF uitgaven niet in de uitvoeringsrekening. Gelet op de ontbrekende gegevens en een aantal foutieve verwerkingen, acht het Rekenhof een positief budgettair resultaat van 152 miljoen BEF dan ook reëler. Met het oog op het opstellen van een correcte beginbalans op 1 januari 1998, bezorgde het de instelling een technische nota over de noodzakelijke correctieboekingen.

Het zogenaamde *nettoactief eigen fondsen* op het passief, de gecumuleerde budgettaire resultaten van de subboekhouding eigen fondsen van vorige jaren, vermeldt net als voor 1996 een ander bedrag dan de uitvoeringsrekening (72.450.869 BEF meer). De toelichting bij de jaarrekening vermeldt nog een derde getal. Kind en Gezin dient dit verschil te verklaren.

6.2. Erkenning en subsidiëring van de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning

In 1997 heeft het Rekenhof ook een onderzoek gevoerd naar de regelgeving en de implementatie ervan bij de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning. Het Rekenhof zal over dit onderzoek rapporteren in zijn Boek 1999.

7. Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH)

7.1. Uitvoering van de begroting 1997

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het VFSIPH op 11 augustus 1998 gecontroleerd verklaard. De aangepaste begroting voorzag in 28.262,4 miljoen BEF ontvangsten en 30.835,5 miljoen BEF uitgaven. Hiervan realiseerde het fonds in 1997 28.458,3 miljoen BEF ontvangsten en 30.018,9 miljoen BEF uitgaven. De instelling wendde bovendien haar vastleggingsmachtiging 1997 ten bedrage van 921,4 miljoen BEF([201]) volledig aan. De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 436), alsook van de opmerkingen, die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

7.2. Bijzondere audits

Het Rekenhof heeft in 1998 drie audits voortgezet of aangevangen die kaderen in de geïntegreerde audit van de interne controle bij de instelling. Het totale onderzoek beslaat vijf deelaspecten:

- de inwerkingtreding van het oprichtingsdecreet;

---

[201] Artikel 38 van het decreet van 8 juli 1997 houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1997.

- doelstellingen van het gehandicaptenbeleid in de Vlaamse Gemeenschap;
- het subsidiebeheer van het VFSIPH;
- de controleomgeving binnen het VFSIPH;
- de informatisering binnen de instelling.

Over de eerste twee onderzoeken heeft het Rekenhof al gerapporteerd in zijn vorige boeken van opmerkingen([202]). Op 14 oktober 1998 heeft het zijn *controlebevindingen inzake het beheer van de subsidiestromen van het VFSIPH naar de gehandicaptensector* naar het Vlaams Parlement gestuurd. Ook de laatste twee onderzoeken zullen voorwerp zijn van afzonderlijke verslagen aan het Vlaams Parlement.

8. Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis te Geel (OPZ GEEL)

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het OPZ Geel op 8 september 1998 gecontroleerd verklaard. Het OPZ Geel gebruikt een boekhouding zoals voorgeschreven in de ziekenhuiswetgeving. In 1997 boekte het OPZ op de resultatenrekening een opbrengst van 850,2 miljoen BEF en een kost van 837,3 miljoen BEF. De rekening sloot dus af met een winst van 12,9 miljoen BEF. De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van de rekeningen 1997 van het OPZ Geel (p. 439), alsook van de opmerkingen, andere dan die in de onderstaande paragrafen, die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

Naar aanleiding van zijn controle heeft het Rekenhof opgemerkt dat het mogelijk moet zijn middels een organisatorische ingreep op het ogenblik van het binnenkomen en/of de registratie van de facturen, gebruik te maken van kortingen die bepaalde leveranciers op al hun facturen aanbieden.

Het Rekenhof heeft er tevens op gewezen dat de hoge afschrijvingspercentages met betrekking tot de medische uitrusting en het rollend materiaal wellicht binnen afzienbare tijd een ingrijpende vernieuwing van het betreffende materiaal noodzaken, en dat het wenselijk is dat het OPZ hiertoe een strategisch plan voor vernieuwing opstelt.

Ook de ongunstige verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen, vooral veroorzaakt door het aanhouden van het excedent van de bedrijfskosten op de bedrijfsuitgaven vergt maatregelen. Tevens dient met de federale regering overlegd te worden over een inhaalbeweging met betrekking tot de achterstallige inhaalbedragen.

---

[202] Respectievelijk Stuk 11 (1996-1997) – Nr. 1, pp. 211-214, en Stuk 11 (1997-1998) – Nr. 1, pp. 184-192.

9. Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis te Rekem (OPZ Rekem)

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het OPZ Rekem op 22 september 1998 gecontroleerd verklaard. Het OPZ Geel gebruikt een boekhouding zoals voorgeschreven in de ziekenhuiswetgeving. In 1997 boekte het OPZ op de resultatenrekening een opbrengst van 655,7 miljoen BEF en een kost van 702,5 miljoen BEF. De rekening sloot dus af met een verlies van 46,8 miljoen BEF. De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van de rekeningen 1997 van het OPZ Rekem (p. 441), alsook van de opmerkingen, andere dan die in de onderstaande paragrafen, die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

Naar aanleiding van zijn controle heeft het Rekenhof opgemerkt dat het OPZ de waarderingsregels nog niet aan het Rekenhof heeft overgelegd.

Het heeft er tevens op gewezen dat de hoge afschrijvingspercentages met betrekking tot de medische uitrusting, het niet-medisch meubilair en het rollend materiaal wellicht binnen afzienbare tijd een ingrijpende vernieuwing van het betreffende materiaal noodzaken, en dat het wenselijk is dat het OPZ hiertoe een strategisch plan voor vernieuwing opstelt.

Het niet opnemen van de stockvoorraad van de ontspanningswinkels en kledijwinkels onder de rekening *diverse leveringen (grondstoffen en leveringen)*, maar onder een afzonderlijke grootboekrekening, zou de doorzichtigheid bevorderen.

Ten slotte vergt het aanhouden van het excedent van de bedrijfskosten op de bedrijfsuitgaven maatregelen. Tevens dient met de federale regering overlegd te worden over een inhaalbeweging met betrekking tot de achterstallige inhaalbedragen.

10. Vlaamse Opera (Vlopera)

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de Vlopera op 28 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Van de geraamde ontvangsten (789,75 miljoen BEF) heeft de Vlopera in 1997 786,06 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgavenkredieten (789,75 miljoen BEF) heeft de instelling 766,81 miljoen BEF uitgegeven. De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van de rekeningen 1997 van de Vlopera (p. 443), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

11. Commissariaat-Generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie (BLOSO)

11.1. Uitvoering van de begroting 1997

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het BLOSO op 18 augustus 1998 gecontroleerd verklaard. Van de geraamde ontvangsten (1.882,3 miljoen BEF) heeft de instelling in 1997 1.779,5 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgavenkredieten (1.891,0 miljoen BEF) heeft de instel-

ling 1.878,96 miljoen BEF uitgegeven. De vastleggingsmachtiging van het BLOSO was begroot op 102,0 miljoen BEF. De instelling heeft het integrale bedrag aangewend. De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 446), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

11.2. Bijzondere onderzoeken

11.2.1. De audit van het BLOSO en het behoefteonderzoek Sportend Vlaanderen

Ter uitvoering van de beleidsintenties van de Vlaamse Minister van Cultuur, gunde het BLOSO twee consultantbedrijven de opdrachten de werking van de instelling door te lichten en de sportbehoeften in Vlaanderen te onderzoeken. Het Rekenhof uitte kritiek op het te weinig genuanceerde bestek op het vlak van de gunningscriteria en op de timing van beide onderzoeken. De opmerkingen over de onvolledige uitvoering van de onderzoeken, heeft – ondanks het feit dat de minister tot op heden niet heeft geantwoord – al geleid tot een gezamenlijke prijsvermindering van ruim 1 miljoen BEF.

11.2.1.1. Beleidsplannen

Het Vlaams regeerakkoord van 14 juni 1995 hield de opdracht voor de Vlaamse regering in elke Vlaamse openbare instelling (VOI) te evalueren in haar relatie met de administratie en in de uitvoering van haar opdrachten. Zo nodig dienden de statuten te worden bijgestuurd. Specifiek voor het BLOSO, heeft de Vlaamse Minister van Cultuur er in zijn beleidsbrief op gewezen dat een totale evaluatie van de kerntaken en werking van het BLOSO, het beheer van de sportcentra en de uitvoering van de sportdecreten, aangewezen is. Daarna zouden opties kunnen worden genomen met het oog op de actuele en toekomstige noden van de sportbeoefenaars. De minister verklaarde zijn intenties nader in de raad van bestuur van het BLOSO op 14 februari 1996: een stuurgroep van deskundigen zou in een eerste fase (februari-september 1996) op grond van een analyse en inventaris van het sportgebeuren (aanbod- en behoefteonderzoek) de grote lijnen van een strategisch plan uitwerken. In een tweede fase zou worden nagegaan hoe de werking van BLOSO het best op dit strategisch plan zou worden afgestemd. Daartoe zou tegen het najaar van 1996 een audit van het BLOSO uitgevoerd worden. Ten slotte zou begin 1997 een implementatiefase volgen, d.w.z. de uitwerking van een beleidsplan.

11.2.1.2. Gunning van de opdrachten

Op 19 juni 1996 besliste de raad van bestuur voor de doorlichting van het BLOSO door een extern bureau een beperkte offerteaanvraag uit te schrijven. Op 4 juli 1996 werden 14 firma's aangeschreven. Na de opening der inschrijvingen op 26 augustus 1996 werden de 9 volledige en ontvankelijke offertes onderzocht en vergeleken op basis van de volgende gunningscriteria, in volgorde van afnemend belang: de voorgestelde methodo-

logie en werkmethode, de kostprijs, eventuele suggesties voor bijkomend onderzoek, de ervaring in de doorlichting van Vlaamse openbare diensten en in het onderzoeksdomein, en de duidelijkheid, volledigheid en bondigheid van de offertes. Op 18 september 1996 gunde de raad van bestuur de opdracht aan een consultant voor de prijs van ruim 6,8 miljoen BEF, BTW inclusief.

Op 5 juni 1996 besliste de stuurgroep sportend Vlaanderen een extern bureau een behoefteonderzoek te laten uitvoeren bij sportend en niet-sportend Vlaanderen. Het was de bedoeling dit onderzoek gelijktijdig te doen verlopen met de audit van het BLOSO. Een beperkte offerteaanvraag, uitgeschreven op 19 juli, richtte zich tot dezelfde 14 firma's. Na de opening der inschrijvingen op 3 september 1996, vergeleek de stuurgroep 8 inschrijvers op grond van gunningscriteria vergelijkbaar met die welke voor de audit werden voorgesteld. Daar de stuurgroep niet tot een consensus kwam, gunde de raad van bestuur uiteindelijk op 16 oktober 1996 de opdracht aan een consultant voor de prijs van bijna 7,4 miljoen BEF, inclusief BTW.

11.2.1.3. Doelstellingen en uitvoering van de opdrachten

De audit diende de dienstverlening te omschrijven die het BLOSO minimaal moest leveren om te voldoen aan de behoeften; de beleids- en administratieve verantwoordelijken inzicht te verschaffen in de uitbouw en de organisatie van een optimale werking van het BLOSO en in de minimale dienstverlening ervan; alsook concrete voorstellen aan te reiken om de dienstverlening efficiënt af te stemmen op de noden van sportend Vlaanderen.

Het behoefteonderzoek diende de behoeften te bepalen waaraan moet worden voldaan om zoveel mogelijk inwoners van Vlaanderen op regelmatige wijze te doen sporten, acties voor te stellen om aan die behoeften te voldoen, deze acties te plannen en een strategisch plan voor sportend Vlaanderen op te stellen.

De begeleidingsgroep van de audit BLOSO stelde de raad van bestuur voor het eindrapport uit te stellen met het oog op de bevestiging van een aantal stellingen door het nog aan de gang zijnde behoefteonderzoek. Het behoefteonderzoek liep echter vertraging op. Uiteindelijk stelden de consultants hun rapporten aan de raad van bestuur voor op 15 mei 1997.

11.2.1.4. Opmerkingen van het Rekenhof

1.494.978

Op 29 december 1997 heeft het Rekenhof een aantal opmerkingen over de gunning en uitvoering van de opdrachten aan de Vlaamse Minister van Cultuur gericht.

11.2.1.4.1. De gunning

De bijzondere bestekken van de audit BLOSO en het behoefteonderzoek sportend Vlaanderen bepaalden dat de gunning diende te geschieden rekening houdend met gunningscriteria in volgorde van afnemend belang. Zij specifieerden echter niet de precieze waarde van elk criterium.

Overeenkomstig de heersende rechtsleer hoort een bestek nochtans te vermelden welk aandeel elk criterium inneemt bij de beoordeling van het geheel. Voor een objectieve vergelijking van de inschrijvingen is een cijfermatige, progressieve rangschikking in het bestek van de relatieve belangrijkheid van de verschillende criteria noodzakelijk.

De timing van de audit BLOSO, namelijk van 23 september tot 23 december 1996, dus voorafgaand aan en gedeeltelijk samenvallend met het behoefteonderzoek, dat liep van 21 oktober 1996 tot 21 maart 1997, heeft de uitvoering van de opdrachten negatief beïnvloed. Zo dienden de auditors de strategische krachtlijnen, die het uitgangspunt van de audit vormen, te baseren op hypothesen over de behoeften van sportend Vlaanderen, die het behoefteonderzoek nadien zou moeten confirmeren. Efficiënter ware nochtans geweest de resultaten van het behoefteonderzoek als basis te doen dienen voor de audit. Voorts diende de eindrapportering over de audit te worden uitgesteld om de bevindingen van beide onderzoeken in het licht van definitieve aanbevelingen aan elkaar te toetsen. Een betere planning in de tijd had dit kunnen vermijden.

11.2.1.4.2. Uitvoering van de opdrachten

(Uitvoering van het behoefteonderzoek)

Het bijzonder bestek somde 14 deelopdrachten op, waaronder het samenschrijven van het geheel in een overzichtelijk strategisch plan voor sportend Vlaanderen. Dit plan diende op systematische wijze alle te ondernemen acties met hun planning in de tijd en hun financiële consequenties te beschrijven. De consultant heeft een dergelijk strategisch plan evenwel niet opgesteld. Wel gingen zij in het eindrapport in op de vereiste acties, doch de systematische planning van alle te ondernemen acties, gekoppeld aan een tijdsplanning en met aangeven van de financiële consequenties, ontbreekt.

De consultant heeft tevens de vastgestelde uitvoeringstermijn overschreden. Hij diende het eindrapport pas op 15 mei 1997 in, terwijl het bijzonder bestek in een termijn van maximum 150 dagen, ingaand op 21 oktober 1996, voorzag.

(Uitvoering van de audit)

Ook de consultant die de audit uitvoerde, voerde een aantal van de in het bijzonder bestek voorgeschreven deelopdrachten niet of slechts gedeeltelijk uit:

- Ondanks de deelopdracht de beheers-, beslissings- en adviesorganen van het BLOSO en zijn management te evalueren op organisatorisch en financieel vlak, alsook op het vlak van het personeelsbeheer, evalueerde de consultant het adviesorgaan van BLOSO, met name de Vlaamse Hoge Raad voor de Sport, niet.

- Evenmin bracht de consultant het onderzoek naar het aangaan van samenwerkingsverbanden door BLOSO in het eindverslag ter sprake.

- In het kader van de procesbeschrijvingen gevolgd in de afdeling subsidiëring, heeft de consultant in de bijlagen bij het eindrapport de propagandasubsidies topsport beschreven, zonder echter een evaluatie te maken van de middelen ingezet voor topsport, zoals vereist in het bestek.

- De consultant moest volgens het bestek ook een evaluatie maken van en voorstellen formuleren over *de samenwerking* met de (Vlaamse) sportfederaties, de Vlaamse Sportfederatie VZW en het Belgisch Olympisch en Interfederaal Comité, dit in termen van efficiëntie en effectiviteit. Hij bespreekt de federaties uitgebreid in het kader van de procesbeschrijvingen van de afdeling subsidiëring en de subsidiëring van de federaties vormt ook het zwaartepunt van de analyse van en aanbevelingen over de subsidiëringsstrategie. Die bespreking kan echter niet worden beschouwd als een evaluatie van de samenwerking met de sportfederaties. De Vlaamse Sportfederatie VZW en het BOIC zijn eveneens in het kader van de procesbeschrijvingen van subsidies vermeld, aangezien zij subsidiebegunstigde zijn. Ook hier heeft de consultant evenwel geen verdere evaluatie van de samenwerking uitgevoerd.

- Noch op de opdracht de samenwerking en de taakaflijning met de Vlaamse administratie te evalueren, noch op de evaluatieopdracht aangaande het promotiebeleid van de provinciale en gemeentelijke sportdiensten, ging de consultant in.

- Een ander aspect dat niet in het doorlichtingsverslag voorkomt, is de evaluatie van de participatie van het BLOSO in regionale, interregionale, federale, Europese en internationale structuren en organisaties.

- Ten slotte legde de consultant het gevraagde financiële vijfjarenplan niet voor.

De auditors spitsten hun aandacht vooral toe op de interne werking van het BLOSO. De externe dimensie van de opdracht, met name de relatie van het BLOSO met de buitenwereld (adviesorganen, samenwerkingsverbanden, relatie met sportfederaties, BOIC, de Vlaamse administratie, regionale, interregionale, federale, Europese en internationale structuren en organisaties) kwam weinig aan bod.

Het Rekenhof heeft dan ook de aandacht gevestigd op de in het bijzonder bestek voorziene mogelijkheid voor de raad van bestuur van het BLOSO te beslissen tot een gedeeltelijke betaling *indien de opdrachtnemer zich niet houdt aan de verplichtingen, de vastgestelde termijn voor het leveren van de opdracht overschrijdt of een eindrapport indient dat niet aan de vereisten, ook inzake kwaliteit, voldoet.*

11.2.1.5. Reactie

Tot op heden heeft de minister nog niet geantwoord op de opmerkingen van het Rekenhof. Uit het verslag van de raad van bestuur van 18 februari 1998 blijkt dat die raad een aantal opmerkingen gegrond acht. Hij heeft dan ook zijn voorzitter en de leidende ambtenaren van het BLOSO gemandateerd om met de auditors te onderhandelen. Dientengevolge keurde de raad van bestuur op 18 maart 1998 en 20 mei 1998 overeenkomsten met de consultants goed voor prijsverminderingen van respectievelijk 368.445 BEF en 687.070 BEF, inclusief BTW. De commissaris-generaal

van het BLOSO deelde deze beslissing op 14 juli 1998 aan het Rekenhof mede.

11.2.2. De toetreding van het BLOSO tot de VZW Topsporthal Gent

Het Rekenhof heeft bezwaren geuit tegen de toetreding van het BLOSO tot de VZW Topsporthal Gent zonder decretale machtiging. Bovendien vergt ook de subsidieverlening door het BLOSO aan deze VZW volgens de cultuurpactwet een decretale goedkeuring. Op het aandringen van het Rekenhof op initiatieven ter verkrijging van een terugwerkende decretale regularisatie heeft de Vlaamse Minister van Cultuur tot op heden niet gereageerd.

11.2.2.1. Inleiding

In 1996 planden het BLOSO en andere overheden de bouw van een topsporthal met indooratletiekpiste op gronden in de Blaarmeersen te Gent, eigendom van het BLOSO. Flanders Expo had de instelling er namelijk van op de hoogte gebracht dat het huurcontract van een piste in een hal van Flanders Expo ten behoeve van het Vlaamse atletiekleven om er trainingen en grote meetings te organiseren, niet zou worden verlengd. Daar het bouwproject 250 miljoen BEF zou kosten, zocht het BLOSO partners voor de realisatie ervan. Het stelde zelf de bouwgrond (waarde: 10 miljoen BEF)([203]) en een budget van 50 miljoen BEF ter beschikking. De stad Gent en de provincie Oost-Vlaanderen verklaarden zich principieel bereid elk 50 miljoen BEF te betalen. De Vlaamse regering engageerde zich voor 100 miljoen BEF. Flanders Expo zou ten slotte de bestaande mobiele atletiekpiste (waarde: 10 miljoen BEF) inbrengen.

Op 18 februari 1997 stelde de Vlaamse overheid als essentiële voorwaarde voor haar inbreng de oprichting van een patrimonium-VZW met alle financiële participanten als leden en een exploitatie-VZW voor de toekomstige exploitatie. Het BLOSO kreeg de opdracht het initiatief te nemen voor de oprichting van beide VZW's. Ter uitvoering van deze opdracht stelde het BLOSO in overleg met de partners ontwerpstatuten op voor de patrimonium-VZW Topsporthal Gent. Stad, provincie, Flanders Expo en het BLOSO keurden de statuten goed.

De Vlaamse regering kon haar goedkeuring echter niet verlenen, daar haar deelname in een VZW een decretale bevestiging vereist. Dientengevolge legde de minister-president aangepaste statuten aan de Vlaamse regering voor, waarin de VZW Topsport Vlaanderen 2002 in de plaats zou treden van de Vlaamse overheid([204]). De Vlaamse regering

---

[203] Door middel van het verlenen van een opstalrecht aan de VZW voor een periode van 30 jaar.

[204] Hoewel er strikt juridisch geen bezwaren zijn tegen deze *indeplaatsstelling*, kan vanuit beheersstandpunt opgemerkt worden dat de parlementaire controle aldus ondergraven werd. Deze problematiek is aan bod gekomen tijdens de besprekingen in de Commissie voor Cultuur en Sport aangaande de uitgavenbegroting 1998.

keurde deze statuten, alsook het besluit waarbij zij aan de VZW een subsidie van 100 miljoen BEF verleende, op 25 juli 1997 goed. Het BLOSO keurde de gewijzigde statuten goed bij spoedbeslissing van de voorzitter van de raad van bestuur d.d. 22 september 1997 (door de raad bekrachtigd op 15 oktober 1997). Uiteindelijk werd de VZW Topsporthal Gent opgericht op 25 september 1997.

11.2.2.2. Opmerkingen van het Rekenhof

1.553.555

Het Rekenhof heeft op 13 juli 1998 de Vlaamse Minister van Cultuur aangaande het lidmaatschap en de inbreng van het BLOSO in de VZW Topsporthal Gent gewezen op bevoegdheidsoverschrijdingen door het BLOSO.

Eensdeels behoren zowel de oprichting als de organisatie van de instellingen en de ondernemingen binnen de perken van de Gemeenschappen en Gewesten, tot de bevoegdheid van het Vlaams Parlement([205]). Aangezien de decreetgever in casu het BLOSO niet had gemachtigd toe te treden tot de VZW, heeft de raad van bestuur zijn bevoegdheid overschreden. Het Rekenhof heeft bijgevolg aangedrongen op een initiatief tot decretale regularisatie, dat de modaliteiten van de toetreding van het BLOSO tot de VZW regelt, met onder meer contractuele waarborgen voor een sluitend administratief toezicht door het BLOSO op de VZW.

Anderdeels heeft het BLOSO de VZW een toelage van 50 miljoen BEF verleend([206]). Gelet op artikel 10 van de cultuurpactwet van 16 juli 1973([207]) en het feit dat het een nieuwe facultatieve toelage betreft, is voor die subsidiëring eveneens een specifieke decretale machtiging vereist.

11.2.2.3. Reactie van de minister

De minister heeft tot op heden niet gereageerd op de opmerkingen van het Rekenhof.

---

[205] Artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen, zoals gewijzigd door de wet van 8 augustus 1988. Na herhaalde opmerkingen van het Rekenhof en verscheidene besprekingen in de Subcommissie van Financiën en Begroting heeft de decreetgever op 23 maart 1994 de toetreding van de Vlaamse regering tot VZW's retroactief geregulariseerd. In zijn Boek 1996 rapporteerde het Rekenhof over de toetreding – zonder decretale machtiging – van Toerisme Vlaanderen tot enkele VZW's (Stuk 11 (1996-1997) – Nr. 1, p.101).

[206] Ter uitvoering van artikel 6 van de statuten.

[207] *De regels inzake erkenning en subsidiëring in geld of natura van geregelde culturele activiteiten mogen, naargelang van het geval, slechts worden vastgesteld krachtens een wet, een decreet of een beraadslaging van de vertegenwoordigende vergadering van de overheid. Bij ontstentenis van dergelijke regels moeten alle toelagen en voordelen het voorwerp zijn van een speciale begrotingspost op naam.*

12. Toerisme Vlaanderen (TV)

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van Toerisme Vlaanderen op 18 augustus 1998 gecontroleerd verklaard. Van de geraamde ontvangsten (1.060,30 miljoen BEF) heeft Toerisme Vlaanderen in 1997 1.034,15 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgavenkredieten (1.053,30 miljoen BEF) heeft de instelling 895,75 miljoen BEF uitgegeven. De vastleggingsmachtiging van Toerisme Vlaanderen was begroot op 439,80 miljoen BEF. Hiervan heeft de instelling 439,49 miljoen BEF aangewend. De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 450), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld. Deze opmerkingen geven tevens de voorstellen weer die het Rekenhof op vraag van de administrateur-generaal van Toerisme Vlaanderen tevens heeft geformuleerd tot rechtzetting van de boekhouding inzake de geboekte kapitaalsubsidies en de daarmee verband houdende vordering op de Vlaamse Gemeenschap.

13. Export Vlaanderen

13.1. Uitvoering van de begroting 1997

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van Export Vlaanderen op 13 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Van de geraamde ontvangsten (802,95 miljoen BEF) heeft de instelling in 1997 799,00 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgavenkredieten (802,95 miljoen BEF) heeft zij 761,91 miljoen BEF uitgegeven. De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 455), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

13.2. Personeelsaangelegenheden

Op het personeelsvlak bleven enkele tekortkomingen bestaan waar het Rekenhof al vroeger had op gewezen. Zo dient niet alleen het nieuwe statuut van het personeel van Export Vlaanderen dringend te worden ontwikkeld (tot op heden ligt enkel de rechtspositie van de algemeen directeur vast), maar laat, meer specifiek, de al lang in het vooruitzicht gestelde juridisch onderbouwde regeling met betrekking tot de Vlaamse economische vertegenwoordigers (Vlev's) nog steeds op zich wachten.

Het Rekenhof deed ook opnieuw navraag naar de terugvordering van wedden en toelagen van gedetacheerde personeelsleden. Daar Export Vlaanderen hieromtrent nog geen stappen had ondernomen, onderstreepte het Rekenhof op 15 juli 1998 nogmaals dat de terugbetalingen dringend dienen plaats te vinden.

14. Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)

14.1. Uitvoering van de begroting 1997

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de VDAB op 13 juli 1998 gecontroleerd verklaard. De geconsolideerde ontvangsten en uitgaven (VDAB, inclusief T-Interim) werden begroot op respectievelijk 22.102,5 miljoen BEF en 21.913,8 miljoen BEF. De geconsolideerde uitvoeringsrekening vermeldt 22.432,5 miljoen BEF ontvangsten en 21.729,0 miljoen BEF uitgaven. De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 457), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof dienaangaande aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

14.2. Andere onderzoeken

14.2.1. De aanstelling van een interimmanager

1.496.449

Naar aanleiding van een onderzoek naar de implementatie van de door externe bureaus uitgevoerde doelmatigheidsonderzoeken en audits, heeft het Rekenhof op 15 december 1997 de aanstelling van de interimmanager bekritiseerd.

Het beheerscomité van de VDAB heeft namelijk op 16 april 1997 principieel beslist alle meritdiensten van de VDAB onder één managementlijn te brengen, met aan het hoofd een *meritmanager*. De Vlaamse regering bekrachtigde die beslissing op 24 juli 1997. Al op 5 juni 1996 had het beheerscomité, naar aanleiding van het doelmatigheidsonderzoek bij de beroepsopleiding, instemming bereikt over de aanwerving van een *meritmanager voor de beroepsopleiding.*

De administrateur-generaal heeft op 1 september 1997 voor drie maand een interimmanager voor de meritdiensten aangesteld. De VDAB sloot daartoe onderhands een overeenkomst met een auditbureau voor een bedrag van 2.049.000 BEF, exclusief BTW. Hij gunde de voortzetting van deze managementopdracht middels een algemene offerteaanvraag.

Het Rekenhof heeft opgeworpen dat het beheerscomité de administrateur-generaal niet had gemachtigd een interimmanager aan te stellen. De overeenkomst was bovendien niet gedekt door specifieke begrotingskredieten. Ten slotte heeft de administrateur-generaal het beheerscomité slechts op 3 september ingelicht over deze aanstelling. Het Rekenhof heeft erop aangedrongen beslissingsvoorstellen tijdig aan het beheerscomité voor te leggen in het licht van het verkrijgen van de nodige machtigingen vóór de concrete uitvoering. De splitsing van de opdrachten *interimmanager* en *meritmanager* doet daarenboven vragen rijzen in verband met efficiëntie, zuinig beheer van overheidsgelden en de gelijkheid van de inschrijvers voor de opdracht *meritmanager.*

Op 18 februari 1998 heeft de Vlaamse Minister van Tewerkstelling geantwoord op deze opmerkingen. Ondanks zijn tegenargumenten, gaf hij impliciet toe dat de gevolgde procedure niet correct is verlopen.

Gelet op de irreversibiliteit van de feiten, heeft het Rekenhof van een verdere reactie afgezien.

Op 3 december 1997 heeft het beheerscomité op basis van een algemene offerteaanvraag beslist de uitvoerder van de opdracht *interimmanager* ook aan te stellen als *meritmanager*. Deze aanstelling brengt een kostprijs van 675.000 BEF per maand, exclusief BTW, met zich.

14.2.2. Contractuele tewerkstelling bij de VDAB

Het 8e Boek van het Rekenhof ([208]) bevatte een analyse van de contractuele tewerkstelling bij de VDAB. Op het ogenblik van publicatie had de Vlaamse Minister van Tewerkstelling een eerste keer geantwoord, maar dit antwoord was nog in behandeling. Sindsdien ontving het Rekenhof nog drie ministeriële antwoorden over deze problematiek, meer bepaald op 7 maart 1997, 17 september 1997 en 26 januari 1998. Het repliceerde op 12 november 1996, 23 mei 1997, 26 november 1997 en 13 maart 1998.

14.2.2.1. Toepassing van de principes betreffende contractuele indienstneming

Het Rekenhof had opgemerkt dat de VDAB het grootste gedeelte van zijn statutaire opdracht definieerde als *bijkomend en/of specifiek*([209]), wat strijdig is met de bepalingen van het decreet bestuurlijk beleid en het koninklijk besluit van 26 september 1994 tot bepaling van de algemene principes. Eenzelfde opmerking gold de diensten in het kader van Weer-werk en het Begeleidingsplan, waarvoor de VDAB contractuelen aanwierf ter vervulling van tijdelijke en uitzonderlijke personeelsbehoeften. In het kader van de jobclubs en het Vlaams Fonds voor de Integratie van Kansarmen deed de VDAB zelfs aanwervingen zonder enige reglementaire basis.

Op deze kwesties gaf de minister geen of niet terzake doende antwoorden. Over de definiëring als bijkomende of specifieke opdrachten, herhaalde hij zijn antwoord zelfs tweemaal volledig letterlijk, zonder evenwel op de argumenten van het Rekenhof in te gaan. Het Rekenhof handhaafde derhalve zijn mening dat het grootste gedeelte van de kwestieuze aanwervingen onwettelijk zijn.

---

[208] Stuk 11 (1996-1997) – Nr.1, pp. 190-192.

[209] Dat gebeurde met name in artikel XIV, 5, van het personeelsstatuut, en in de besluiten van de Vlaamse regering van 30 maart 1994 betreffende de rechtspositieregeling van het instructiepersoneel van de beroepsopleidingscentra, van het personeel belast met de organisatie van de beroepsopleidingscentra, en van het personeel belast met het ter beschikking stellen van uitzendkrachten aan gebruikers en met outplacement en loopbaanbegeleiding.

Het Rekenhof had daarbuiten het oneigenlijk inzetten en de niet-reglementaire vervanging van gesubsidieerde contractuelen opgemerkt. Op deze opmerking antwoordde de minister met de belofte dat de reglementering zou worden nageleefd.

14.2.2.2. Arbeidsovereenkomsten

Op de opmerkingen van het Rekenhof over de slordige opstelling van de arbeidovereenkomsten, onwettige bepalingen en het scheppen van onreglementaire bevorderingsmogelijkheden, antwoordde de minister er rekening mee zou worden gehouden.

14.2.2.3. Andere opmerkingen

Ten slotte had het Rekenhof opmerkingen geformuleerd over: een te gunstige vakantieregeling, de toepassing van het arbeidsongevallenstelsel van de openbare sector in plaats van dat van de privé-sector, de vereenvoudiging van het aantal graden en het ten onrechte innen van premies voor gesubsidieerde contractuelen.

Aangaande de arbeidsongevallenregeling bleef de minister bij zijn standpunt, voor de andere problemen beloofde hij de reglementering stricter te zullen naleven.

14.2.2.4. Besluit

Over het voornaamste probleem, met name de onwettelijke aanwerving en indiensthouding van het grootste gedeelte van het contractuele VDAB-personeel, kon het Rekenhof de minister niet overtuigen. De minister achtte het in zijn antwoorden immers *wenselijk*, dat de toestand onveranderd zou blijven. Op de andere punten van kritiek, beloofde de minister met de opmerkingen rekening te zullen houden. Het Rekenhof zal deze beloftes opvolgen.

15. Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen (VIZO)

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het VIZO op 13 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Van de geraamde ontvangsten (1.945,0 miljoen BEF) heeft het VIZO in 1997 1.919,8 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgavenkredieten (1.945,0 miljoen BEF) heeft de instelling 1.912,0 miljoen BEF uitgegeven.

Naar aanleiding van zijn controleverklaring heeft het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld dat het VIZO, zoals in de vorige jaren, ook in 1997 afgeweken is van het specialiteitsprincipe van de begroting. Opnieuw heeft het VIZO de centra namelijk met financiële middelen die de Vlaamse Gemeenschap voor de uitvoering van de diverse opdrachten toekende, aanzienlijk meer subsidies voor kapitaalsaflossing, intresten, enz., toegekend, dan waarin het begrotingsdecreet voorzag. Het VIZO mag die middelen nochtans maar aanwenden tot het

bedrag en voor het doel waartoe het Vlaams Parlement machtiging verleende. De uitspraak van het college van bedrijfsrevisoren dat de instelling niet gebonden is door de bij decreet vastgelegde bestemming van de middelen (p.13) is in strijd met dit begrotingsprincipe.

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft in haar antwoord van 16 september 1998 medegedeeld dat de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 1998 de begrotingsartikels 52.2.41.1, *Dotatie aan het VIZO*, en 52.2.51.1, *Subsidies aan erkende centra*, definitief heeft samengevoegd tot één krediet, met name 52.2.41.01, *Dotatie aan het VIZO*.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van de rekeningen 1997 van het VIZO (p. 461).

16. Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de VLM op 17 juli 1998 gecontroleerd verklaard. De ontvangsten en uitgaven 1997 werden begroot op respectievelijk 1.267,9 miljoen BEF en 1.266,1 miljoen BEF. De uitvoeringsrekening vermeldt 1.352,7 miljoen BEF ontvangsten en 1.032,4 miljoen BEF uitgaven. De totale activa bedroegen op 31 december 1997 3.113 miljoen BEF, de bedrijfsopbrengsten 1.689 miljoen BEF. De VLM sloot het boekjaar af met een te bestemmen winst van 4,9 miljoen BEF.

Naar aanleiding van zijn rekeningencontrole heeft het Rekenhof opgemerkt dat de VLM haar lopende uitgaven de laatste vijf begrotingsjaren systematisch gedeeltelijk heeft overgewaardeerd. Het onderwaardeerde daarentegen de investeringsuitgaven gedeeltelijk. Dit heeft een impact op de getrouwheid van de rekeningen. In 1997 registreerde de instelling aldus mogelijkerwijs 65,2 miljoen BEF investeringsuitgaven in de uitvoeringsrekening als lopende uitgaven. Op jaarrekeningniveau heeft deze vaststelling geleid tot het besluit dat de VLM de passivarekening *voorzieningen voor grote herstellings- en onderhoudswerken* gedeeltelijk heeft overgewaardeerd.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van de rekeningen 1997 van de VLM (p. 463), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

17. Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW)

17.1. Uitvoering van de begroting 1997

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de VMW op 30 juni 1998 gecontroleerd verklaard. De ontvangsten en uitgaven 1997 werden begroot op respectievelijk 6.648,4 miljoen BEF en 7.403,4 miljoen BEF. De uitvoeringsrekening vermeldt 7.283,7 miljoen BEF ontvangsten en 8.179,7 miljoen BEF uitgaven. De totale activa per 31 december 1997 bedroegen 38.851 miljoen BEF en de omzet voor 1997 bedroeg 5.892 mil-

joen BEF. De VMW sloot het boekjaar af met een te bestemmen winst van 12,7 miljoen BEF.

Naar aanleiding van zijn controle heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting gewezen op een overwaardering van de post *installaties, machines en uitrusting* op 31 december 1997, die een impact heeft op de getrouwheid van de rekeningen. Deze overwaardering kan echter pas precies worden geschat, na bijwerking van de permanente inventaris. Nochtans acht het Rekenhof het aangewezen nu al acties te ondernemen om deze overwaardering te corrigeren.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van de rekeningen 1997 van de VMW (p. 469), alsook van de opmerkingen, andere dan de bovengenoemde, die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

17.2. Andere onderzoeken

Het Rekenhof heeft in het najaar van 1997 een onderzoek uitgevoerd naar de procedures van interne controle bij de vier gewestelijke directies (te Leuven voor de provinicie Vlaams-Brabant, te Hasselt voor de provincie Limburg, te Kortrijk voor de provincie West-Vlaanderen en te Gent voor de provinicie Oost-Vlaanderen). Dit onderzoek was ingegeven door het belang van de gedecentraliseerde structuur van de maatschappij en de daaraan verbonden decentraal uitgevoerde operaties (aankopen, verkopen,…). Met dit rapport deed het Rekenhof de gewestelijke directeurs, de directeur-generaal van de VMW, de voorzitter van de raad van bestuur van de VMW en de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Leefmilieu een aantal aanbevelingen. Op 31 juli 1998 beantwoordde de Vlaamse Minister van Leefmilieu de aanbevelingen op positieve wijze. Zij geven volgens hem een meerwaarde aan de opgestarte veranderingsprocessen in het kader van de filosofie van *continu* verbeteren.

18. Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM)

18.1. Uitvoering van de begroting

Aangezien de Vlaamse Minister van Financiën de rekeningen 1997 van de VHM niet tijdig had voorgelegd, heeft het Rekenhof zijn controle gebaseerd op de door het beheersorgaan van de VHM vastgestelde rekeningen. Nadat de minister de rekeningen uiteindelijk op 10 september 1998 had overgezonden, verklaarde het Rekenhof ze gecontroleerd op 29 september 1998. Van de geraamde ontvangsten (29.917,61 miljoen BEF) heeft de VHM in 1997 32.843,64 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgavenkredieten (33.285,90 miljoen BEF) heeft de instelling 31.578,68 miljoen BEF uitgegeven. Wat de investeringsprogramma's van de VHM betreft werden de vastleggingskredieten (16.229,07 miljoen BEF) aangewend ten belope van 11.479,84 miljoen BEF. Dit blijkt uit de uitvoeringsrekening van de begroting van de VHM, mits een correctie van 58,46 miljoen BEF (zie p. 472 van de bijlage bij dit boek, punt 3.2.).

Naar aanleiding van de controle van de rekeningen 1997 ging het Rekenhof de opvolging na van de resolutie over het thesauriebeheer van de VHM die het Vlaams Parlement goedkeurde op 25 juni 1997. Het onderzocht ook de evolutie inzake zijn opmerkingen bij de rekeningen 1995-1996 over de investeringsprogramma's van de VHM. Mede gelet op ook in het verleden vastgestelde gebreken aan de informatica- en comptabiliteitssystemen formuleerde het voorts zijn verwachtingen omtrent het voornemen van de VHM een nieuw informatiesysteem te installeren. Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Financiën bovendien verzocht voor de aangelegenheden waarin het van mening verschilt met de commissaris-revisor (het waarborgfonds en de GIMV-lening, zie p. 473 van de bijlage bij dit boek, punt 3.1.) een persoonlijk en gemotiveerd standpunt te formuleren. Ten slotte heeft het Rekenhof enkele bedenkingen geformuleerd over de toepassing van het nieuwe boekhoudbesluit van de Vlaamse regering op de VHM (zie p. 474 van de bijlage, punt 3.2.).

De minister heeft geantwoord op 6 oktober 1998. Het Rekenhof behandelt momenteel dit antwoord.

18.2. Thesauriebeheer

Het Rekenhof heeft opgemerkt dat, ondanks de aanbevelingen door het Vlaams Parlement, nog steeds geen duidelijkheid bestaat over de vereffening van de schuld van het Vlaams Gewest ten opzichte van de VHM met betrekking tot de lasten van het verleden van de sociale huisvesting, en dat het zelfstandig thesauriebeheer van de VHM nog geen gemotiveerde decretale basis heeft gekregen.

De controle over de eerste rekeningen van de VHM signaleerde nochtans al het probleem van de schuld van het Vlaams Gewest t.o.v. de VHM en sindsdien herhaalde het Rekenhof dit probleem systematisch. Daarenboven stelde de Vlaamse minister van Financiën al bij de begrotingscontrole 1996 een regularisatie in het vooruitzicht (Stuk 15 (BZ 1995) – nr. 12, pp. 17 en 28).

18.3. Investeringsprogramma's

De VHM heeft haar *gewone investeringsprogramma 1997* op 31 december 1997 in de huursector voor 30 % vastgelegd (705.429.000 BEF) en in de koopsector voor 74 % (1.721.851.000 BEF). De bij de controle van de rekeningen 1995 en 1996 vastgestelde neerwaartse trend ([210]) heeft zich dus gestabiliseerd, zij het – zeker voor de huursector – op een zeer laag niveau. In de koopsector is de betere verhouding overigens hoofdzakelijk te danken aan een verschuiving binnen het programma naar hypothecaire lenin-

---

[210] Bij de controle van de rekeningen 1995 en 1996 merkte het Rekenhof op dat de vastlegging van de gewone investeringsprograma's een achterstand opliep die jaarlijks cumuleerde. Voor de huursector was het investeringsprogramma 1994 eind 1994 slechts vastgelegd voor 1.664.799.000 BEF (75 %). De vastleggingsperiode moest worden verlengd tot in februari 1995. Het investeringsprogramma 1995 was eind 1995 vastgelegd voor 1.184.152.000 BEF (52 %), en de vastleggingsperiode moest worden verlengd tot juni 1996. Het investeringsprogramma 1996 was eind 1996 amper vastgelegd voor 623.970.000 BEF (27 %), en de vastleggingsperiode was bij het afsluiten van de controlewerkzaamheden (begin juli 1997) nog niet beëindigd. Dit fenomeen deed zich ook, zij het in mindere mate, voor in de koopsector. Op het einde van het jaar 1994 is het investeringsprogramma 1994 volledig vastgelegd, eind 1995 is het programma 1995 vastgelegd voor 1.910.858.000 BEF (84 %), en eind 1996 is het programma 1996 vastgelegd voor 1.723.519.000 BEF (75 %).

gen aan particulieren. In haar antwoord van 30 april 1998 wees de Vlaamse Minister van Financiën als oorzaken voor de achterstand in de vastlegging een aantal externe, maar ook aan het nieuwe financieringssysteem inherente factoren, evenals de traagheid bij de sociale bouwmaatschappijen waartegen de VHM onvoldoende kan optreden. Wat dit laatste betreft werden in het kader van de af te sluiten beheersovereenkomsten zowel positieve stimuli als noodzakelijke sancties in het vooruitzicht gesteld. Het Rekenhof heeft nogmaals gewezen op de nood aan een spoedige evaluatie van alle facetten van het nieuwe financieringssysteem. Ook in 1997 bleven het doel, de werking en de boeking van de financieringsfondsen en de saldi ervan onduidelijk, hoewel de basis van het stelsel intussen in artikel 38 van de Vlaamse Wooncode is opgenomen.

Over het *programma kernenbeleid* had het Rekenhof bij zijn controle op de rekeningen 1996 opgemerkt dat het, behalve de formulering van een aantal criteria, in 1996 vooral neerkwam op een budgettaire herschikking. Zo was er een zeer belangrijke interferentie met de gesubsidieerde projecten. Voor die projecten, alsook voor de saneringsleningen aan particulieren, vervangt het kernenbeleid de projecten *thesauriemiddelen VHM 1996*. De beoogde inzet van de eigen middelen van de erkende vennootschappen was daarbij veeleer gedaald dan toegenomen. Het Rekenhof heeft er bij de controle over de rekeningen 1997 op gewezen dat uit de beleidsteksten niet onmiddellijk blijkt dat een budgettaire herschikking een van de initiële doelstellingen van dat programma was, zoals de minister in haar antwoord van 30 april 1998 stelde. Het accent lag vooral op de maximale inzet van de eigen middelen van de sociale huisvestingsmaatschappijen voor vernieuwbouw en wijkrenovatie in de stads- en dorpskernen. Ook bij een evaluatie van de verrichtingen 1997 m.b.t. het kernenbeleid blijkt dat heel wat druk op de sociale huisvestingsmaatschappijen nodig was om de gewenste inzet van hun eigen middelen te bekomen. De stand van zaken eind 1997 (gecumuleerde gegevens 1996 én 1997) toont dat de financiering van het kernenbeleid met de eigen middelen van de sociale huisvestingsmaatschappijen nog beperkt bleef (681.377.131 BEF op 2.062.387.776 BEF, zijnde 33 %). Gelet op de genomen engagementen (2.450.720.500 BEF op 5.561.106.000 BEF, zijnde 44 %) was er weliswaar een positieve evolutie.

Bij het onderzoek van de *begrotingsrekening* (zie p. 474, punt 3.2.) heeft het Rekenhof het belang beklemtoond van de registratie van de vastleggingen m.b.t. de investeringsprogramma's van de VHM. De informatie daaromtrent kan in de toekomst verloren gaan als het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering van de Vlaamse openbare instellingen, op een minimalistische wijze toepassing vindt.

18.4. Het financieel informatiesysteem (het FIS)

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat voor de oplossing van een belangrijk deel van de in het verleden opgemerkte systeem- en comptabiliteitsproblemen wordt verwezen naar de implementatie van een nieuw financieel informatiesysteem (het zogenaamde FIS) bij de VHM. Het heeft dan ook het belang beklemtoond van een daadwerkelijke en tijdige realisatie van dit project. In dit verband heeft het de Vlaamse Minister van Financiën herinnerd aan vroegere beloften een nieuw boekhoudsysteem te installeren, dat zowel de handelsboekhouding als de begrotingsboekhouding inte-

greert. De minister loste deze beloften tot op heden niet in. Het Rekenhof zal de voortgang van dit project van nabij volgen.

Gelet op de ook in het verleden geformuleerde opmerkingen verwacht het Rekenhof onder meer de realisatie van:

- een bedrijfseconomische boekhouding die tevens de financiële implicaties van de verbintenissen tot uiting brengt;
- een controleerbare begrotingsrekening met inbegrip van een gestructureerd overzicht van de verrichtingen in relatie tot de maatschappelijke opdracht van de instelling en een duidelijke registratie en weergave van het gevoerde investeringsbeleid;
- een transparante boekhoudkundige verwerking van de financieringsfondsen van het nieuw financieringssysteem (NFS);
- een betrouwbare thesaurieplanning op korte en lange termijn met inbegrip van een recuperatieschema van de voor investeringen ingezette thesauriemiddelen;
- een geïntegreerd systeem dat alle bovengenoemde componenten op logische wijze met elkaar verbindt, en dat voldoende garanties biedt (geautomatiseerd, geen dubbele invoer van gegevens, interne controlemechanismen, beveiliging);
- een voor auditdoeleinden van onder meer het Rekenhof toegankelijk systeem.

In het licht van de in de Vlaamse Wooncode voorziene beheersovereenkomsten zal het systeem overigens ook de noodzakelijke gegevens moeten produceren om die overeenkomsten op een operationele wijze te implementeren en de uitvoering ervan op een objectieve en controleerbare wijze te evalueren.

19. Vlaamse Vervoermaatschappij

19.1. Uitvoering van de begroting 1997

Het Rekenhof heeft de rekeningen van de VVM op 18 augustus 1998 gecontroleerd verklaard.. De geraamde ontvangsten en uitgaven bedroegen 15.325,79 miljoen BEF. De VVM heeft in 1997 15.395,69 miljoen BEF ontvangsten en 15.395,2 miljoen BEF uitgaven gerealiseerd.

Naar aanleiding van zijn onderzoek van de rekeningen 1997 heeft het Rekenhof vastgesteld dat de exploitatiedotatie van de VVM voor het jaar 1998 verminderde met 26,7 miljoen BEF, zijnde de creditintrest op de saldi van de CFO-rekeningen over 1997. Het heeft aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld dat het afromen van de CFO-intresten niet in overeenstemming kan worden gebracht met de doelstelling van de intrestformule, nl. het belonen van goed financieel beheer.

De VVM kan voor de financiering van haar investeringen een beroep doen op kapitaalsubsidies van het Vlaams Gewest (programma 63.20,

basisallocatie 81.02). Het Rekenhof heeft meermaals vastgesteld dat de VVM bepaalde uitgaven die worden gefinancierd door kapitaalsubsidies, niet heeft geactiveerd om juridische en boekhoudkundige redenen. Het gaat onder meer om onderhoudskosten aan de premetro-infrastructuur te Antwerpen en om de intresten vervat in de leasevergoedingen die de VVM aan Gimohold Noorderlaan betaalt voor het project *Punt aan de Lijn* (zie p. 217 van dit boek). Het Rekenhof is van oordeel dat enkel de waarde van de investeringen die de VVM in zijn balans opneemt, met kapitaalsubsidies financierbaar zijn. Het heeft dan ook op 21 november 1995 gesuggereerd voor deze uitgaven in een exploitatiesubsidie te voorzien op een daarvoor geëigende basisallocatie van de administratieve begroting van het Vlaams Gewest.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van de rekeningen 1997 van de VVM (p. 475), alsook van de opmerkingen, andere dan de bovenstaande, die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

Op 20 oktober 1998 heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting het Rekenhof gemeld dat zij, evenals de VVM, de door het Rekenhof gestelde opmerkingen volledig bijtreedt.

19.2. Evaluatie van de beheersovereenkomst 1997-2001

De Vlaamse regering heeft op 19 december 1996 met de VVM een beheersovereenkomst gesloten voor de periode 1997-2001. Het Rekenhof heeft de overeenkomst onderzocht en daarover gerapporteerd in het 9e Boek van het Rekenhof 1997 (Stuk 11 (1997-1998) – Nr.1, van 5 november 1997, pp. 159-166). De Vlaamse Minister van Vervoer heeft geantwoord op 6 mei 1998.

Volgens artikel 21 dient de uitvoering van de beheersovereenkomst over het voorbije jaar jaarlijks vóór 15 juni geëvalueerd worden. Het Rekenhof heeft, mede aan de hand van de door de overeenkomst opgelegde rapporteringen, onderzocht op welke wijze de betrokken partijen de evaluatie uitvoerden en in welke mate zij tegemoetkwamen aan de verplichtingen van de beheersovereenkomst en de opmerkingen van het Rekenhof over de beheersovereenkomst. Het heeft zijn bevindingen in september 1998 medegedeeld aan de Vlaamse Minister van Vervoer en zal hierover verslag uitbrengen aan het Vlaams Parlement.

Al bij zijn controle van de rekeningen 1997 heeft het Rekenhof voor een aantal verplichtingen in de beheersovereenkomst onderzocht of de VVM eraan is tegemoetgekomen. Uit de cijfergegevens die de VVM in zijn jaarverslagen heeft gepubliceerd, blijkt het volgende:

- De VVM is er in 1997 in geslaagd, zoals opgelegd in de beheersovereenkomst, haar exploitatierekening minstens in evenwicht af te sluiten. In 1997 realiseerde de maatschappij een overschot van 484.601 BEF. Zij wendde dit overschot, conform de bepalingen van de beheersovereenkomst, aan om het eigen vermogen aan te vullen.

- In 1997 verrichte de VVM 119.676.293 km vervoersprestaties, wat volgens een berekening van de toezichthoudende overheid minder is dan het minimum bepaald in de beheersovereenkomst. Overeenkomstig

artikel 22, § 11, van de beheersovereenkomst verminderde de dotatie 1998 van de VVM dan ook met 89 miljoen BEF.

- De VVM heeft in 1997, overeenkomstig de *intentie* verwoord in de beheersovereenkomst, haar opbrengsten ten opzichte van 1996 verhoogd met 2,6%. Dit is meer dan de gemiddelde tariefstijging, namelijk 1,89 %. Alleen rekening houdend met de vervoersontvangsten waarvoor de tarieven gelden, en zonder incalculatie van de andere bedrijfsopbrengsten (kapitaalsubsidies voor niet-investeringen, regularisatie CFO-intresten 1995/1996, …), bedraagt de verhoging van de ontvangsten slechts 1,36 %, wat minder is dan de gemiddelde tariefstijging. Volgens de VVM is dit te wijten aan een verkorting van de reisafstand, *gratis vervoer* met tegemoetkomingen van de lokale overheid, uitgifte van vervoersbewijzen tegen verlaagde prijs voor kansarmen, enz.

19.3. Onderzoek van de kostprijs van het door de VVM verrichte busvervoer

Het Rekenhof heeft in 1995 het verpachtingssysteem voor het geregeld vervoer tussen de VVM en privé-vervoerbedrijven onderzocht. Het heeft onder meer gesteld dat het, noch vanuit juridisch, noch vanuit economisch oogpunt, verantwoord was het verpachtingssysteem in zijn bestaande vorm nog langer in stand te houden. Het heeft er dan ook op aangedrongen de contracten met de privé-autobusondernemingen zo vlug mogelijk aan het regulerende effect van mededinging te onderworpen, volgens de procedures bepaald in de wetgeving op de overheidsopdrachten. Bovendien heeft het gevraagd de oude standaardkostprijsformule, die nog van toepassing is tijdens de opzegperiode van de lopende contracten (5 en 10 jaar), bij te stellen en te actualiseren aan de hand van werkelijke kostprijsgegevens. Hierover rapporteerde het in zijn 7e Boek van het Rekenhof (Stuk 11 (1995-1996) – Nr. 1, van 10 november 1995, pp. 177 – 193).

Op 10 december 1996 organiseerde de Commissie voor Ruimtelijke Ordening, Openbare Werken en Vervoer een hoorzitting over de opzegging van de pachterscontracten door de VVM. Het Rekenhof lichtte op deze hoorzitting zijn standpunt toe. Tijdens de zitting is gebleken dat er onduidelijkheid bestaat over de kostprijsvergelijking tussen de buslijnen die de VVM zelf exploiteert en de buslijnen die ze verpacht. Daarom heeft de Commissie de wens uitgedrukt dat het Rekenhof daarover een bijkomend onderzoek zou uitvoeren met het oog op een eventuele verdere behandeling van het dossier in de Subcommissie voor Financiën en Begroting.

Op 7 januari 1997 vroeg de Voorzitter van het Vlaams Parlement het Rekenhof of het een dergelijk bijkomend onderzoek kon opstellen en, in bevestigend geval, het hem zo vlug mogelijk te bezorgen.

Op 28 januari 1997 antwoordde het Rekenhof dat het mogelijk was de kostprijs van het door de VVM in eigen beheer uitgevoerde geregeld busvervoer te vergelijken met de prijs – berekend aan de hand van de kostprijsformule – die hiervoor aan de pachters zou moeten worden betaald, op voorwaarde dat de VVM de daartoe noodzakelijke gegevens kon verstrekken. Aangezien de VVM de voltooiing van de geïnformatiseerde kostenbeheerssystemen pas voor eind 1997 in het vooruitzicht stelde, achtte

het Rekenhof een rapportering over de gevraagde kostprijsvergelijking pas mogelijk in de loop van 1998.

Op 25 augustus 1998 heeft het Rekenhof zijn controlebevindingen medegedeeld aan de Vlaamse Minister van Vervoer. De minister heeft tot op heden nog niet gereageerd. Het Rekenhof heeft op 6 oktober 1998 het auditverslag overgelegd aan de Voorzitter van het Vlaams Parlement([211]).

19.4. De afrekening van het project Punt aan de Lijn

19.4.1. Inleiding

Het Rekenhof heeft onderzocht op welke wijze het project *Punt aan de Lijn* tot op heden is uitgevoerd en afgehandeld. Het heeft het systeem van *werken in eigen beheer* voor met kapitaalsubsidies gefinancierde investeringen doorgelicht, evenals het gunningsdossier voor de aankoop van 45 tramstellen. Zijn bevindingen zijn opgenomen onder programma 63.20, *Gemeenschappelijk Vervoer*, op p. 117 van dit boek.

Op 4 november 1992 heeft de Vlaamse regering de Vlaamse Vervoermaatschappij (VVM) principieel gemachtigd een coördinatiepunt voor stads- en streekvervoer en park-and-ride faciliteiten te bouwen op de terreinen van een NV (Noorderlaan, Antwerpen). Op dezelfde site zouden tevens een stel- en een werkplaats voor trams en bussen komen. Het Vlaams Gewest zou het project *Punt aan de Lijn* in de periode van 1993 tot 2010 gedeeltelijk financieren met kapitaalsubsidies aan de VVM (in totaal 2,8 miljard BEF). De VVM heeft op 25 maart 1993 een overeenkomst van onroerende leasing gesloten met Gimo-Hold Noorderlaan (GHN). Volgens die overeenkomst zou GHN instaan voor de inrichting van de door de NV verlaten bedrijfsruimten tot stel- en werkplaatsen voor trams en bussen. Voor de financiering sloot de VVM op 15 oktober 1993 een kredietovereenkomst met de NMKN.

Inmiddels zijn de verbouwingswerken voltooid en heeft de VVM op 15 april 1997 het genot verkregen van de stel- en werkplaatsen. De uitgaven die tijdens de inrichtingsfase ten laste van de kredietovereenkomst zijn gedaan, werden op 16 april 1997 (713.684.355 BEF) en op 30 juli 1997 (472.315.645 BEF) geconsolideerd. De VVM moet deze bedragen gedurende een periode van 15 jaar met halfjaarlijkse aflossingen terugbetalen. De maatschappij zal deze uitgaven in de vorm van kapitaalsubsidies gedeeltelijk recupereren van het Vlaams Gewest.

---

[211] Stuk 28 (1998-1999) – Nr. 1 van 9 oktober 1998.

J 889.921

Op 22 december 1997 is voor de subsidiëring van de leasevergoedingen gedurende 1 jaar 105.988.201 BEF vastgelegd ten laste van basisallocatie 81.02, programma 63.20 van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap (de halfjaarlijkse afbetalingen van 15 oktober 1997 en 15 april 1998). Deze kredietvastlegging was voor het Rekenhof de aanleiding om een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop het project tot op heden financieel is afgehandeld. Het heeft dit onderzoek in de vorm van een derde auditverslag op 29 april 1998 aan de Vlaamse Minister van Vervoer overgelegd([212]). Het heeft erop gewezen dat het zijn visum voor de subsidiëring maar zal kunnen verlenen als de opmerkingen uit het auditverslag een gevolg krijgen. De minister heeft op 16 september 1998 geantwoord. Het Rekenhof heeft op 6 oktober 1998 akte genomen van dit antwoord. De onderstaande paragrafen vatten het auditverslag en het antwoord van de minister samen.

19.4.2. De controles door de VVM en de subsidiërende overheid

Het Rekenhof had in zijn tweede auditrapport([213]) aangedrongen op (1) de uitwerking met GHN van een procedure waarbij de VVM over de mogelijkheid zou beschikken mee te beslissen over de gunning, uitvoering en betaling van aan derden toevertrouwde prestaties, (2) een nauwere betrokkenheid van de subsidiërende overheid bij het project en (3) de wettelijke controles op de begrotingsuitgaven door de inspecteur van Financiën. Het heeft vastgesteld dat de wijze waarop de VVM het project heeft opgevolgd in de lijn van deze aanbevelingen ligt: er werd inderdaad een procedure uitgewerkt die de VVM heeft betrokken bij de toewijzing van de opdrachten en de opvolging en financiële afhandeling van het project, en de gunningsdossiers zijn ook aan de administratie Wegen en Verkeer overgelegd.

Het is evenwel niet duidelijk met welke controles deze administratie heeft nagegaan of de halfjaarlijkse afbetaling die zij voor subsidiëring voorstelde, aanvaardbaar was. De subsidiërende overheid diende naar aanleiding van de bovengenoemde kredietvastlegging immers na te gaan of de uitgaven die in aanmerking werden genomen ter berekening van de afbetalingen, voldoende verantwoord werden en op een rechtmatige manier zijn totstandgekomen. Bij ontstentenis van een controleverslag daarover, heeft het Rekenhof zelf de verificaties en evaluaties moeten uitvoeren die normaliter tot de taak van de administratie behoren.

---

[212] Dit auditverslag sloot aan bij het eerste en tweede auditverslag over het project, die het Rekenhof respectievelijk op 28 september 1993 en 7 juni 1994 aan de Vlaamse Minister van Verkeer stuurde. Deze verslagen zijn samengevat in het verslag van het Rekenhof over de VVM van 19 april 1994, het Boek van het Rekenhof 1994, Stuk 11 (1994-1995) – Nr. 1, p. 151-159, en het Boek van het Rekenhof 1995, Stuk 11 (1995-1996) – Nr. 1, p. 194-196.

[213] Boek van het Rekenhof 1994, Stuk 11 (1994-1995) – Nr.1, p. 158-159.

19.4.3. Overeenstemming met de bedoelingen van de Vlaamse regering

Hoewel het projectvoorstel aan de Vlaamse regering argumenteerde dat een synergie van de busstel- en werkplaatsen en tramstel- en onderhoudsplaatsen een besparing van 19 miljoen BEF per jaar zou kunnen opleveren, herbergden de gebouwen uiteindelijk geen stelplaats voor autobussen. Evenmin kon de VVM de geplande verkoop van de autobusstelplaats *Tjalkstraat* realiseren (geraamde opbrengst: 75 miljoen BEF). Dit had een nadelige invloed op het rendement van het project.

De minister heeft geantwoord dat de vooropgestelde besparing praktisch uitsluitend het gevolg is van de synergie tussen de tram- en autobuswerkplaatsen. De beslissing om de stelplaats *Tjalkstraat* te behouden is volgens de minister ingegeven door de noodzaak een strategische reserve aan stelplaatscapaciteit te behouden (investeringen in openbaar vervoer in het kader van mobiliteitsconvenanten en Masterplan voor de Antwerpse regio) en de door de NMBS geplande bouw van een station aan de Groenendaallaan.

De park-and-ride-parking vervult overigens nog niet de oorspronkelijk vooropgestelde functie. Het beoogde coördinatiecentrum, waarvoor de overheid al 113,3 miljoen BEF investeerde (101 miljoen BEF grondaankopen en 12,3 miljoen BEF financieringskosten), is immers nog niet gerealiseerd.

Volgens de minister werd de park-en-ride parking volledig verhard en is de parking al in gebruik. Enkel de tramkeerlus dient nog te worden aangelegd. Daarvoor is de studie in uitvoering.

De verbinding van het project met lijn 3 is pas sinds begin december 1997 in gebruik om trams van en naar de stel- en werkplaats te rijden. De VVM overweegt op korte termijn geen commerciële exploitatie wegens onvoldoende beschikbare trams en het uitblijven van de noordelijke uitbouw van de tramlijnen over de Leien en richting Ekeren. Tot op heden werd nog maar 2,8 km dubbelspoor dat rechtstreeks in verband kan worden gebracht met het project, aangelegd. De park-and-ridefaciliteiten zouden, samen met het coördinatie- en transferpunt, de onontbeerlijke basis vormen voor de noordelijke uitbouw van het openbaar vervoer. Voor de aanleg van deze tramlijnen zijn op dit ogenblik nog geen definitieve beslissingen genomen. Nochtans was de prioritaire noordelijke uitbouw van de tramlijnen in Antwerpen een van de belangrijkste argumenten om tot de realisatie van het project te beslissen. Nu lijkt de verlenging van de tramlijn naar Zwijndrecht (Linkeroever) voorrang te zullen krijgen.

Het uitstel van de effectieve ingebruikname van de verbinding tussen lijn 3 en Punt aan de Lijn is volgens de minister veroorzaakt door een zeer lang aanslepende goedkeuringsprocedure van het dossier voor de aankoop van de trams. Bij de levering van de eerste serie nieuwe trams in het voorjaar 1999, zal worden bekeken op welke trajecten de vrijgekomen capaciteit op de meest efficiënte wijze kan worden ingezet. De minister bevestigde dat de VVM de aanleg van de tramlijnen die nodig zijn voor de rendabiliteit van het project nog steeds als een van de voornaamste prioriteiten beschouwt. Rekening houdend met de voorziene inrichtingswerken van de N70 door de administratie Wegen en Verkeer (AWV) heeft hij echter beslist voorrang te verlenen aan de uitbouw van de lijn naar Zwijndrecht. De minister wil middels een gemeenschappelijk dossier, behalve een kos-

tenbesparend effect, ook de beperking van de hinder voortvloeiend uit de uitvoering van dergelijke, ingrijpende maatregelen.

Hoe dan ook, het bovenstaande bevestigt de vroegere kritiek van het Rekenhof op de projectvoorbereiding en -verantwoording.

De totale leasevergoedingen die de VVM aan GHN moet betalen ligt uiteindelijk ongeveer 99,3 miljoen BEF (5,4 %) lager dan oorspronkelijk geraamd, niettegenstaande de totale investeringswaarde van de bouw 220 miljoen BEF (23 %) hoger ligt dan de geraamde kostprijs. Deze besparing is volledig te danken aan lagere intrestlasten (573,7 miljoen BEF in plaats van 893,1 miljoen BEF, zijnde een verlaging met 319,4 miljoen BEF of 35,8 %). De gehanteerde intrestvoeten bedroegen 5,39 % (eerste consolidatie) en 5,20 % (tweede consolidatie) in plaats van de 8,58 % die het projectvoorstel vermeldde. De totale kostprijs van het project zal pas later vaststaan. De rentevoet voor de bepaling van de leasevergoeding kan in de toekomst trouwens nog wijzigen (na 5 en 10 jaar).

19.4.4. Berekening van de halfjaarlijkse aflossingen

Volgens de aflossingstabel die de VVM bij het vastleggingsdossier voegde, zou de totale kostprijs van de onroerende leasing 1.748.456.240 BEF bedragen (tegen de huidige intrestvoeten van 5,39 en 5,20 %([214]) en inclusief het bedrag van de aankoopoptie, zijnde 59.300.000 BEF). De VVM moet dit bedrag tijdens de leasingperiode (1997-2012) aflossen met halfjaarlijkse termijnbetalingen van 56.541.716 BEF([215]). Het Vlaams Gewest financiert de kostprijs tot 841.030.509 BEF met degressieve kapitaalsubsidies (van 100 % van de leasevergoeding in het eerste jaar tot 7,14 % in het 14e jaar en 0 % in het laatste jaar)([216]). Het Rekenhof heeft de volgende opmerkingen geformuleerd aangaande de berekeningswijze van de bovengenoemde bedragen:

- Een concreet antwoord op de opmerkingen uit het tweede auditverslag([217]) over de grootte en wijze van aanrekening op de beleggingswaarde, van de erelonen van consultants en advocaten, prestaties van de centrale studiedienst van de VVM en intresten, is uitgebleven.

- De Vlaamse regering dient zich expliciet uit te spreken over de aanvaardbaarheid van de *fee Gimo-Hold* (65 miljoen BEF) en de *bijkomende fee* (10 miljoen BEF) en de minister dient de vragen dienaangaande uit het eerste auditverslag ([218])te beantwoorden, teneinde het akkoord van het Rekenhof met de subsidiëring ervan ten laste van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap te bekomen. De minister heeft geantwoord dat hij de VVM op 13 juli 1998 heeft gevraagd over de goedkeuring door de Vlaamse regering van de in rekening gebrachte fee een dossier op te maken.

---

[214] De geïnvesteerde bedragen werden geconsolideerd op 16 april 1997 en op 30 juli 1997 en omgezet in leasevergoedingen. De hierbij toegepaste rentevoeten bedroegen respectievelijk 5,39 en 5,20 %.

[215] Exclusief het bedrag van de aankoopoptie. De eerste betaling bedraagt 49.446.485 BEF.

[216] De berekening van de subsidies past de verdeelsleutels toe van de tabel bij de beslissing van de Vlaamse regering van 4 november 1992 (VR/PV/1992/6).

[217] Boek van het Rekenhof 1994, Stuk 11 (1994-1995) – Nr.1, p. 155-156.

[218] Boek van het Rekenhof 1995, Stuk 11 (1994-1995) – Nr.1, p. 157.

- De VVM heeft pas op 15 april 1997 het genot verkregen van de heringerichte terreinen en gebouwen, in plaats van op de overeengekomen datum (1 januari 1997)([219]). Het Rekenhof heeft aangedrongen op een motivering van de termijnverlenging, de bepaling van de verantwoordelijkheden voor de vertragingen en een eventuele recuperatie van erdoor veroorzaakte kosten van GHN (bv. meer intercalaire intresten). De minister antwoordde dat het laattijdig verkrijgen van de bouwvergunning de vertragingen veroorzaakte. GHN noch de aannemers belast met de uitvoering van de werken, treft volgens de minister schuld voor de vertraging ten opzichte van de vooropgestelde datum van terbeschikkingstelling. Er kan dan ook geen sprake zijn van het verhalen van kosten.

- Een verantwoording is vereist voor de uiteindelijke betaling aan een ingenieursbureau van 59.032.398 BEF terwijl het studiecontract had voorzien in een maximum van 49.970.000 BEF. De oorzaken van de verhoging van de erelonen zijn volgens de minister: een stijging ten gevolge van de normale indexering, meerkosten door de uitwerking van verscheidene voorontwerpen door het studiebureau en de opname van bijkomende werken in het globale budget. Daar het contract niet voorzag in een automatische stijging van het ereloon, is het Rekenhof echter van oordeel dat een wijziging van of bijakte bij de overeenkomst de bijkomende erelonen had moeten verantwoorden.

- De verwijdering van asbest en chemicaliën door een tijdelijke vereniging (16.528.001 BEF) bracht een meerprijs van 6.453.358 BEF met zich wegens onderschatting van de asbesthoeveelheid in het asbestsaneringsrapport dat de verkoper van de gebouwen bij de authentieke verkoopovereenkomst van 25 maart 1993 had gevoegd. Uit niets blijkt dat de GHN de verhaalmogelijkheden op de verkoper of de steller van het rapport juridisch heeft onderzocht. De minister antwoordde hierop dat de controle van de beschikbare gegevens heeft geleid tot de conclusie dat – vooral wegens de formulering terzake in de aankoopakte – weinig kans bestond op de samenstelling van een juridisch haalbaar dossier tegen de verkoper of de steller van het rapport. Hij acht een verder juridisch onderzoek van de verhaalmogelijkheden dan ook niet opportuun.

- De VVM heeft, gelet op het ontstaan van een zekere ruimte binnen het globale budgettaire kader dat met de Vlaamse regering werd overeengekomen, bepaalde werken en aanpassingen die in principe ten laste dienden te vallen van de eigen investeringen (bv. schilderwerken aan de bestaande wanden en plafonds van het gebouw) in de beleggingswaarde, en dus ook in de onroerende leasing, opgenomen. Op 29 december 1997 bedroeg het totaal van deze aanrekeningen 52.516.356 BEF.

- De berekening van de beleggingswaarde houdt nog geen rekening met een schade-eis die de aannemer van de ruwbouwwerken indiende wegens rendementsverlies. Zolang terzake geen definitieve beslissing is genomen, kan volgens de minister geen enkele voorziening in de beleggingswaarde worden getroffen.

- de consolidatie hanteerde bij ontstentenis van facturen soms ramingen, zodat een definitieve afrekening en verantwoording van alle in rekening gebrachte investeringskosten nog dienen te worden voorgelegd.

---

[219] Een bijakte d.d. 16 april 1997 regulariseerde de termijnoverschrijding.

19.4.5. Budgettaire aanrekening

Het Rekenhof heeft zijn opmerkingen in verband met de budgettaire aanrekening van de aan de VVM voor het project toegekende kapitaalsubsidies medegedeeld in zijn verslag over het onderzoek van de ontwerpen van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting en van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998. (Stuk 21 (1997-1998) – Nr.1, van 12 mei 1998, p. 14-16).

20. NV Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de NV Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen op 6 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Van de geraamde ontvangsten (434,25 miljoen BEF) heeft de instelling in 1997 355,84 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgaven (434,25 miljoen BEF) heeft de instelling 369,93 miljoen BEF uitgegeven.

Het Rekenhof heeft nog geen antwoord ontvangen op het controleverslag bij de rekeningen over het jaar 1996 d.d. 17 september 1997. In dit verslag had het nochtans essentiële opmerkingen geformuleerd inzake:

- de activering van investeringen aan de waterweg;
- de territoriale bevoegdheid inzake het beheer van de waterweg;
- het watergebonden grondbeheer Vlaanderen;
- de begroting en de uitvoeringsrekening;
- de BTW-recuperatie van investeringsuitgaven.

De opmerkingen, uiteengezet in het 9e Boek van het Rekenhof (Stuk 11 (1997-1998) – Nr. 1, pp. 349 – 350) blijven tot op heden onverminderd gelden.

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van de rekeningen 1997 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting nogmaals medegedeeld dat het Gewest dringend de gronden gelegen aan de bevaarbare waterwegen van het Vlaams Gewest, moet overdragen aan de NV Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen, opdat deze instelling haar decretale taak zou kunnen uitvoeren (artikel 5, §1, 2°, van haar oprichtingsdecreet). Aangezien deze grondoverdracht nog niet is geschied, kon de NV de geraamde inkomsten (21,3 miljoen BEF) niet realiseren.

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 478), alsook van de opmerkingen, andere dan de bovengenoemde, die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

21. Dienst voor de Scheepvaart (DS)

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de Dienst Scheepvaart op 1 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Van de geraamde ontvangsten (919,9 miljoen BEF) heeft de instelling in 1997 977,0 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgaven (919,9 miljoen BEF) heeft de instelling 932,3 miljoen BEF uitgegeven.

In het kader van de rekeningencontroles over 1995 en 1996 heeft het Rekenhof gewezen op de structurele problemen i.v.m. de goedkeuring van de begroting en de begrotingswijzigingen. De toestand is in 1997 niet noemenswaardig verbeterd. Wel heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting op 23 januari 1998 de DS aangemaand in de toekomst de begrotingsaanpassingen tijdig in te dienen.

Het bedrag voor buitengewone onderhoudswerken in eigen regie ten laste van de begroting van het Vlaams Infrastructuurfonds (VIF), waarin het indicatief programma heeft voorzien, is al enkele jaren systematisch onderschat. Ook het programma 1997 (slechts 80 miljoen BEF) liet maar toe de prestaties van de eerste acht maand van het jaar van het VIF terug te vorderen. Bovendien factureerde de DS in 1997, zoals in de voorgaande jaren, met ruime vertraging. Pas in oktober 1997 heeft hij de facturen opgemaakt voor de periode januari-juni 1997 (zie ook het 8e Boek van het Rekenhof, Stuk 11 (1997-1998) – Nr. 1, pp.297-298).

Uit de inventaris van de openstaande vorderingen op 31 december 1997 is gebleken dat nog altijd een groot aantal vorderingen gedurende langer dan één jaar openstaan. De problemen bij de debiteurenopvolging blijken in het bijzonder voor de *debiteuren lopende rekening* en de *cijnsplichtigen* nog steeds niet te zijn opgelost.

De DS heeft in 1997 op het *bijzonder fonds voor patrimoniuminvesteringen* opnieuw een opbrengst uit grondverkoop geboekt (250.000 BEF). Het Rekenhof had nochtans bij zijn controle van de rekeningen 1996 al opgemerkt dat de DS wettelijk noch decretaal gemachtigd is gewestgronden te verkopen en de opbrengst voor eigen rekening te innen (zie ook het 9e Boek van het Rekenhof, Stuk 11 (1996-1997) – Nr. 1, p.347).

Sinds 1997 beschouwt de BTW-administratie de DS als volledig BTW-plichtig. Dit brengt onder meer met zich dat de dienst voordien voor investeringen betaalde BTW in bepaalde gevallen gedeeltelijk kan recupereren. In 1997 heeft de DS daarvoor ongeveer 15 miljoen BEF ontvangen. Hij heeft dit bedrag geboekt op de passiefrubriek *allerhande crediteuren* (post allerhande ontvangsten). Het komt bijgevolg niet tot uiting in het resultaat. De DS diende deze ontvangsten echter als opbrengsten te boeken. De foutieve boeking doet afbreuk aan het wettelijke principe dat de rekeningen een getrouw beeld moeten geven van het vermogen, de financiële positie en het resultaat.

In de uitvoeringsrekening van de begroting (artikel 450.01) boekte de DS 20,1 miljoen BEF als bijkomende gemeenschapstoelage. De balans heeft bovendien met de bijkomende dotatie al rekening gehouden voor de bepaling van de *te ontvangen subsidie*. De toelage kan echter maar worden uitgekeerd op voorwaarde dat de Vlaamse overheid en de DS een beheersovereenkomst sluiten, wat tot op heden niet is geschied. Zolang de

beheersovereenkomst niet is gesloten, is de boeking van de subsidievordering in de balans en in de uitvoeringsrekening onverantwoord.

In 1997 boekte de DS ongeveer 27 miljoen BEF aankopen van patrimoniale goederen. Een aantal aankopen naar het jaareinde toe vertoonden een gebrek aan consistentie aangaande hun aanrekeningsmoment (soms geschiedde de boeking op grond van de factuur, soms op grond van de bestelbon (zonder rekening te houden met het moment van levering, dus niet in overeenstemming met de vigerende boekhoudregels). Vanaf 1 januari 1998 moet de DS bovendien rekening houden met het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997, dat bepaalt dat de kosten in het algemeen worden erkend in de periode waarop ze betrekking hebben (artikel 44 van het bedrijfseconomisch luik) en dat de factuur of het moment van betaling (als er geen factuur is) basis is voor het aanrekeningsmoment (artikel 53 van het begrotingsluik).

De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van de rekeningen 1997 van de DS (p. 480).

22. Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen (MBZ)

22.1. Uitvoering van de begroting 1997

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de MBZ op 4 augustus 1998 gecontroleerd verklaard. Van de geraamde ontvangsten (2.358,9 miljoen BEF) heeft de MBZ in 1997 1.492,2 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgavenkredieten (2.380,3 miljoen BEF) heeft de instelling 1.492,1 miljoen BEF uitgegeven. De lagere ontvangsten zijn te wijten aan het niet aangaan van bijkomende leningen en een lager bedrag aan toegekende investeringstoelagen. De uitgaven bleven beperkt door onder meer een kleiner bedrag aan investeringen en werkingsuitgaven (sleepboten, onderhoud en herstellingen,...). De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 481), alsook van de opmerkingen, andere dan die in de onderstaande paragrafen, die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

Naar aanleiding van zijn controleverklaring heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld dat de MBZ de verplichtingen die zijn vervat in met het Vlaams Gewest gesloten overeenkomsten nog steeds niet of slechts gedeeltelijk nakomt. Het wijst in dit verband op de uitvoering van de regeling van de gemeenschappelijke rekeningen en de domaniale concessieovereenkomst van 14 juni 1995.

22.2. Gemeenschappelijke rekening

De gemeenschappelijke rekening is ontstaan door de overeenkomst-wet van 20 september 1928 – 2 april 1929. Met deze overeenkomst heeft de Belgische Staat de MBZ indertijd ontlast van de onderhoudsbaggerwerken in de toenmalige voorhaven. Als compensatie zou de voorhaven worden geëxploiteerd voor rekening van beide partijen. De MBZ diende een afzonderlijke rekening, *de gemeenschappelijke rekening*, voor te leggen van de exploitatieopbrengsten en -kosten van de voorhaven. Van een

eventueel batig saldo was het de helft verschuldigd aan de Staat. Het Rekenhof wees in het verleden herhaaldelijk op de niet-naleving door de MBZ van deze bepalingen in de overeenkomst-wet, waardoor de Staat heel wat inkomsten derfde.

In de overeenkomsten van 4 oktober 1991 stelden het Vlaams Gewest en de MBZ een einde aan de controverse over de *gemeenschappelijke rekening*. Deze overeenkomsten stelden het definitieve bedrag van de schuld van de MBZ tegenover het Vlaams Gewest vast op 258.971.347 BEF. Een tussen overeenkomst tussen de MBZ en het Gewest d.d. 9 januari 1992 voor de financiering van de verlenging van de diepwaterkade, 2e fase (Bastenakenkade) in de achterhaven van Zeebrugge, regelde mede de terugbetaling van dit bedrag. Een onderdeel van deze overeenkomsten (artikel 3, b) betreft de terugbetaling door de MBZ van 93.709.654 BEF in vaste jaarlijkse annuïteiten van 15.348.170 BEF gedurende een periode van 10 jaar, ingaande op datum van de saldobetaling aan de aannemer van de bovengenoemde werken. Deze saldobetaling vond plaats op 13 juli 1993.

Ondanks herhaald aandringen van het Rekenhof, is de MBZ nog niet gestart met de betaling van de annuïteiten aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Op 16 april 1996 heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting in antwoord op de opmerkingen van het Rekenhof over de rekeningen 1990-1994 nochtans deze betaling in het vooruitzicht gesteld, uitgaande van de datum van definitieve oplevering van de werken voor de bouw van de kaaimuur (13 oktober 1995). Op 7 april 1998 meldde de minister dat het aflossingsplan uiteindelijk op 16 juni 1997 een aanvang zou nemen. Deze datum is die van definitieve oplevering van de aanneming voor het vrijbaggeren van de verlengde diepwaterkade. Een vereffening zou evenwel maar plaatsgrijpen nadat ook de vereffeningen in het kader van artikel 6 van de financieringsovereenkomst zouden zijn gebeurd. Het Rekenhof acht deze handelwijze in strijd met de contractuele bepalingen. Het blijft erbij dat de MBZ de betaling van de annuïteiten één jaar na de saldobetaling aan de aannemer van de bouwwerken van de kaaimuur (13 juli 1993) diende te starten. Het maande het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap aan de MBZ onverwijld aan te zetten haar financiële verplichtingen na te komen.

Een ander aspect van de overeenkomst van 9 januari 1992 (artikel 6) betreft de tenlasteneming door de MBZ van een aantal onbetaalde facturen (in totaal 40.963.547 BEF). Ingevolge een meningsverschil tussen de MBZ en het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap over de draagwijdte van artikel 6 van de financieringsovereenkomst, blijven al jarenlang schuldvorderingen van aannemers ten bedrage van 23.339.635 BEF onbetaald, wat belangrijke verwijlintresten veroorzaakte. Deze verwijlintresten werden twee jaar geleden al geraamd op 13 miljoen BEF. Bovendien zijn evenmin de verwijlintresten vereffend op verrekening 3 en 4 van de derde landingsinrichting roll-on-roll-off ten bedrage van 3.048.502 BEF, die dateren van voor 9 januari 1992 (datum van de financieringsovereenkomst), dit ingevolge een discussie over de rechtsgrond van de betrokken betaling.

Het Rekenhof heeft opgemerkt dat het jarenlang onbetaald laten van schuldvorderingen van aannemers niet getuigt van een behoorlijk bestuur vanwege de overheid. Het heeft aangedrongen op een regeling tot snelle vereffening van onbetwistbaar verschuldigde bedragen aan de aannemers.

Ook over enkele andere dossiers, die niet binnen de financieringsovereenkomst kaderen, bestaat nog altijd onenigheid aangaande tenlastelegging van de MBZ of het Vlaams Gewest. Zij worden echter nog altijd ten onrechte gekoppeld aan de bovenstaande discussiepunten. Het gaat om verrekening 5 van de derde landingsinrichting roll-on-roll-off (5 miljoen BEF hoofdsom, exclusief BTW, en 4,5 miljoen BEF verwijlintresten) en de kosten voor de afwerking van de P. Vandammesluis (8,3 miljoen BEF, inclusief BTW). Het Rekenhof heeft gevraagd welke acties de administratie tot dusver heeft ondernomen ter uitvoering van de regeling die de afdeling Waterwegen Kust reeds in een nota van 5 april 1996 (refertenummer 84500/LV) heeft voorgesteld.

22.3. Domaniale concessieovereenkomst

Op 14 juni 1995 werd een overeenkomst gesloten omtrent de overdracht in beheer en genot van terreinen gelegen in het nieuwe havengebied te Zeebrugge. Ter uitvoering van artikel 10 van deze domaniale overeenkomst, dient de MBZ een jaarlijks geïndexeerde concessievergoeding van 40 miljoen BEF te betalen aan het Vlaams Gewest zo het exploitatieresultaat dit toelaat. Daar de overeenkomst op 1 juli 1995 een aanvang nam, diende het voor 1995 maar 20 miljoen BEF te betalen. Hoewel de MBZ in 1995, 1996 en 1997 respectievelijk 20, 40 en 40 miljoen BEF in de kostenrekeningen boekte, heeft zij tot op heden maar de 40 miljoen BEF voor 1997 betaald. Het Rekenhof meent dat de MBZ moet worden aangemaand ook de concessievergoedingen voor 1995 en 1996 te betalen.

22.4. Voorschottenregeling bij kapitaalsubsidies

De financiering van de haveninvesteringen door middel van kapitaalsubsidies is geregeld in het besluit van de Vlaamse regering van 10 november 1993. De regeling houdt in dat de MBZ in de verschillende stadia van de investeringen subsidievoorschotten ontvangt tot het beloop van respectievelijk maximum 30 %, 60 % en 90 % van de toegekende toelage. De betaling van het saldo van de subsidie vindt plaats na overlegging van het bewijs van saldobetaling door de MBZ aan de aannemer en nadat de minister heeft ingestemd met de financiële afrekening van de aanneming.

Het Rekenhof heeft in het verleden gewezen op een aantal gebreken in de toepassing van deze subsidieregeling. Vertragingen, zowel bij de aanvraag door de MBZ als bij de doorstorting door het Vlaams Gewest van de subsidievoorschotten, leiden voor de MBZ tot bijkomende financieringslasten, hetzij door verwijlintresten aan de aannemers, hetzij door intresten verbonden aan de prefinanciering van de investeringsuitgaven door de MBZ. Het Rekenhof heeft er destijds bij het departement Leefmilieu en Infrastructuur op aangedrongen de afhandeling van de subsidiedossiers te bespoedigen. Ook de MBZ moet van haar kant alles doen om laattijdige betalingen van schuldvorderingen en daaruit voortvloeiende verwijlintresten te vermijden. Daartoe moet zij:

- onverwijld de subsidieaanvragen doen op het moment dat de subsidieregeling dit mogelijk maakt;
- onmiddellijk de betalingen verrichten zodra geld beschikbaar is op de subsidierekening;

- de prefinanciering met eigen middelen niet beperken tot de laatste 10%, maar uitbreiden tot alle betalingen die voor de gesubsidieerde werken moet plaatsvinden en waarvoor de subsidies niet tijdig werden doorgestort.

De vertragingen bij de betaling van de subsidies door het Vlaams Gewest en de daaruit voortvloeiende nadelige financiële gevolgen voor de MBZ deden zich in 1997 nog steeds voor, zelfs in sterkere mate. In de periode van 15 mei 1997 tot 15 mei 1998 heeft de MBZ 88,1 miljoen BEF (34,3 %) facturen voor de lopende investeringsprojecten, gefinancierd met kapitaalsubsidies, laattijdig betaald (in de periode van 15 juni 1996 tot 15 juni 1997 bedroeg dit 24,6 miljoen BEF op een totaal van 125,4 miljoen BEF, zijnde 19,6 %). Maatregelen zijn bijgevolg nog steeds noodzakelijk.

22.5. Boeking van investeringswerken als exploitatiekosten

De MBZ heeft in het verleden een aantal investeringsuitgaven (voor een bedrag van ongeveer 673,3 miljoen BEF) ten onrechte volledig als kosten beschouwd en ten laste gelegd van de resultatenrekening. Het beschouwde gelijkaardige investeringsuitgaven daarentegen wel als investeringen. De maatschappij heeft slechts een gedeeltelijk gevolg gegeven aan de vroegere vragen van het Rekenhof tot rechtzetting van de foutieve boeking. Zij activeerde in 1997 de in 1996 ten onrechte als kosten geboekte renovatiewerken aan de Leopold II-dam (24,8 miljoen BEF), alsook de in 1997 voor de renovatie gedane uitgaven. Zij liet echter de correctie achterwege van de boekingen als kosten van met kapitaalsubsidies gefinancierde aanlegbaggerwerken (ongeveer 648,5 miljoen BEF), niettegenstaande de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting het Rekenhof op 16 april 1995 mededeelde dat de waarde van aanlegbaggerwerken volledig op de balans moet worden geactiveerd en de boekhoudkundige registratie van de kapitaalsubsidies moet gebeuren overeenkomstig de omschrijving van de rubriek kapitaalsubsidies van het koninklijk besluit van 8 oktober 1996.

Het Rekenhof is zich er van bewust dat de foutieve boeking van deze investeringen uiteindelijk geen invloed heeft op het jaarresultaat van de MBZ. Een correcte waardering van de balans is evenwel van belang voor de waardebepaling van de MBZ-aandelen, die voor 65,4% in handen zijn van het Vlaams Gewest (zie het Boek van het Rekenhof 1996, Stuk 11 (1996-1997), Nr. 1, p.311).

23. Intercommunale Maatschappij van de Linker Scheldeoever (IMALSO)

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de Imalso op 28 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Van de geraamde ontvangsten (237,86 miljoen BEF) heeft de IMALSO in 1997 213,61 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgavenkredieten (280,09 miljoen BEF) heeft de instelling 238,3 miljoen BEF uitgegeven. De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 484), alsook van de opmerkingen, andere dan die in de onderstaande paragrafen, die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

Naar aanleiding van de controle van de rekeningen heeft het Rekenhof aandacht besteed aan de eventuele ontbinding van de maatschappij. Het

bestaan van de IMALSO eindigt volgens de statuten normaliter op 31 december 1998. Gelet op het naderen van deze datum en de nodige voorbereidings- en implementatietijd van het uiteindelijke ontbindingsscenario, is een beslissing op korte termijn over de toekomst van de IMALSO en de uitvoering van haar taken aangewezen. Bij de keuze en de implementatie van een toekomstscenario zijn de volgende overwegingen van belang:

- de toepasselijke regels en procedures, evenals de termijn waarbinnen het scenario moet zijn gerealiseerd, moeten voldoende juridisch en organisatorisch worden onderzocht en voorbereid (onder meer de concrete uitwerking van de ontbinding en de vereffening ter uitvoering van artikel 33 van de statuten van de IMALSO):

- Voor de definiëring van de taken van een eventuele rechtsopvolger en de juiste waardering van de activa en passiva van de IMALSO, moeten twijfels over de toekomstige bestemming van sommige gronden van deze instelling, zo vlug mogelijk worden opgelost (dit impliceert het kennen van de bodemgesteldheid van elk perceel, een raming van eventuele saneringskosten en een actuele en correcte inventarisering van de gronden);

- een plan moet aangegeven hoe de exploitatie en het onderhoud van de Waasland- en de Sint-Annatunnel optimaal kunnen worden georganiseerd, welke middelen (financiële, materiële en personele) ervoor nodig zijn en op welke termijn dit moet of kan worden gerealiseerd (bij het opstellen van de begroting 1999 van de Vlaamse Gemeenschap zal alleszins met de gevolgen van de eventuele ontbinding van de IMALSO-rekening moeten worden gehouden).

Het Rekenhof heeft ook gevraagd bij een beslissing over de toekomst van de IMALSO rekening te houden met zijn opmerkingen over de uitvoering van de statutaire taken in het controleverslag over de rekeningen 1994 en 1995 d.d. 11 september 1996 (zie 9e Boek van het Rekenhof, Stuk 11 (1997-1998) – Nr. 1, p. 345, punt 3.4.). Het wenst tevens op de hoogte te worden gehouden van alle studies en beslissingen inzake de toekomst van de IMALSO.

Twee knelpunten die bijzondere aandacht verdienen met het oog op de nakende ontbinding van de maatschappij zijn enerzijds de problemen i.v.m. de inventarisatie van de gronden en anderzijds de sanering van de gronden Galgenweel. Het Rekenhof heeft in verband met de inventaris van de gronden opgemerkt dat een volledige en accurate inventaris van de gronden, gesteund op een fysische opmeting, nog steeds niet beschikbaar is. Gelet op het feit dat de eventuele ontbinding van de maatschappij zal resulteren in een overdracht van de gronden aan een andere rechtspersoon is het wenselijk dat de aan gang zijnde opmeting en inventarisatie van de gronden tegen eind 1998 zouden zijn voltooid.

De IMALSO heeft tot op heden ruim 56 miljoen BEF (inclusief BTW) uitgegeven voor bodemonderzoeken en saneringswerken van percelen in de woonsector Galgenweel. Volgens een voorlopig saneringseindrapport is de verkoop van de gesaneerde percelen als bouwgrond mogelijk. Van OVAM zou de instelling dan ook te dien einde zo vlug mogelijk attesten moeten verkrijgen. Een nieuw bodemonderzoek in 1997 in de omgeving van de gesaneerde gronden leverde ernstige aanwijzingen op dat nog percelen door een historische bodemverontreiniging zijn aangetast. Over de

juiste draagwijdte van de vervuiling en de te verwachten saneringskosten bestaat nog onzekerheid. Nog vóór haar ontbinding zou de IMALSO de verwachte financiële gevolgen van de bodemverontreiniging zo nauwkeurig mogelijk moeten ramen.

Op 14 oktober 1998 antwoordde de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting dat de door het Rekenhof gevraagde inventaris van de gronden tegen eind 1998 grotendeels zal zijn afgewerkt. Voor de sanering van de gronden in de woonsector Galgenweel zou al verscheidene malen aan de OVAM zijn gevraagd de sanering af te sluiten opdat de percelen het voor de verkoop vereiste bodemattest zouden kunnen krijgen. De OVAM heeft daar tot op heden nog geen gevolg aan gegeven. Op 15 september 1998 is de opmaak van een beschrijvend bodemonderzoek voor de andere resterende gronden gestart. De resultaten van dat onderzoek zullen ten vroegste begin december 1998 beschikbaar zijn. In verband met de toekomst van de maatschappij meldde de minister ten slotte nog dat werd beslist om de taken van de IMALSO af te zonderen in een DAB. Dit zou worden geregeld bij programmadecreet.

24. Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Technologisch Onderzoek in de Industrie (IWT)

24.1. Uitvoering van de begroting 1997

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het IWT op 16 juni 1998 gecontroleerd verklaard. Van de geraamde ontvangsten (2.320,1 miljoen BEF) heeft het IWT in 1997 2.512,4 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgavenkredieten (2.320,1 miljoen BEF) heeft de instelling 2.421,6 miljoen BEF uitgegeven. De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 487), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

24.2. Andere onderzoeken

De Vlaamse overheid heeft de kredieten voor de ondersteuning van het industrieel wetenschappelijk-technologisch onderzoek in enkele gevallen aangewend voor de subsidiëring van infrastructuuraankopen noodzakelijk voor de aansluiting op het internet en voor de uitbouw van internettoepassingen. Dit heeft het Rekenhof vastgesteld bij zijn controle van de vastleggingen ten laste van het Fonds tot Bevordering van het Industrieel Onderzoek in Vlaanderen (FIOV) en van de uitgaven ten laste van het begrotingsprogramma 71.30, wetenschapsbeleid met economische finaliteit. Het heeft opgemerkt dat dit niet kadert binnen de decretaal omschreven doelstellingen en opdrachten van de betrokken Vlaamse openbare instellingen, het FIOV en het IWT. Deze kwestie is meer in detail opgenomen onder begrotingsprogramma 71.30 op pp. 127-128 van dit boek.

25. Vlaamse Radio- en Televisieomroep (VRT)

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de VRT op 1 september 1998 gecontroleerd verklaard. Van de geraamde ontvangsten (10.294,47 miljoen BEF) heeft de instelling in 1997 10.644,78 miljoen BEF gerealiseerd. Van de begrote uitgavenkredieten (10.997,06 miljoen BEF) heeft de instelling 11.232,55 miljoen BEF([220]) uitgegeven. De bijlage bij dit boek bevat een meer gedetailleerde weergave van deze rekening (p. 490), alsook van de opmerkingen die het Rekenhof aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft medegedeeld.

[220] Voor de verklaring van dit cijfer, zie p. 493, punt 3.7., derde alinea, van dit boek.

DEEL III

ANDERE VERSLAGEN VAN HET REKENHOF

GESPECIALISEERDE DOCHTERS VAN INVESTERINGSMAATSCHAPPIJEN

Het herstructureringsdecreet van 13 juli 1994 heeft de mogelijkheid gecreëerd het statuut van gespecialiseerde dochter toe te kennen aan een onderneming die een deel van de opdracht van een investeringsmaatschappij uitvoert en aan de controle van die maatschappij is onderworpen. De Vlaamse regering dient die toekenning formeel goed te keuren. Het statuut van gespecialiseerde dochter impliceert onder meer parlementaire controle langs het Rekenhof om. Momenteel verkregen de NV's Werfinvest, Mercantile Beliard, HWP, PMV, Vlairbus en Vlairco dit statuut bij besluit. Voor andere vennootschappen die voldoen aan de materiële toekenningsvoorwaarden, ontbreekt de formele erkenning. Het Rekenhof heeft de betrokken ministers gevraagd ook aan deze de facto gespecialiseerde dochters het statuut toe te kennen. Noch de Vlaamse Minister van Leefmilieu, noch de Vlaamse Minister van Economie, waren daartoe – om diverse redenen – bereid. Het Rekenhof heeft geconcludeerd dat de Vlaamse regering geen algemeen geldende criteria hanteert om het statuut van gespecialiseerde dochteronderneming toe te kennen.

1. Inleiding

Sinds de wijziging, in 1996([221]), van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en Lim en tot oprichting van het Limburgfonds en van de permanente werkgroep Limburg, zijn de volgende vennootschappen als investeringsmaatschappijen geklasseerd: de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen (GIMV), Gimvindus, de Vlaamse Milieuholding (VMH), de Limburgse Reconversiemaatschappij (LRM) en de Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM).

Artikel 11 van het decreet van 13 juli 1994 staat de investeringsmaatschappijen toe ter uitvoering van hun opdrachten deel te nemen aan vennootschappen, verenigingen en samenwerkingsverbanden. Zij kunnen een deel van hun opdrachten toevertrouwen aan *gespecialiseerde dochterondernemingen* onder hun controle. De oprichting van dergelijke dochterondernemingen is onderworpen aan de goedkeuring van de Vlaamse regering. De bepalingen van het decreet van 13 juli 1994 zijn ook op de gespecialiseerde dochterondernemingen van toepassing. De Vlaamse regering kan ze echter in haar goedkeuringsbesluit gedeeltelijk vrijstellen van de toepassing van de decretale bepalingen, behalve van de bepaling over de controle van het Rekenhof([222]). Luidens artikel 13 van het decreet van 13 juli doet het Rekenhof namelijk het nazicht op de rekeningen van de investeringsmaatschappijen en hun gespecialiseerde dochters.

---

[221] Bij decreet van 20 december 1996 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1997.

[222] De memorie van toelichting (Stuk 569 (1993-1994) – Nr. 1 van 8 juni 1994) stelt dat artikel 11 de investeringsmaatschappijen toestaat een deel van hun eigen opdrachten onder te brengen in gespecialiseerde dochterondernemingen waarvan zij de exclusieve controle hebben overeenkomstig artikel 2 van het koninklijk besluit van 6 maart 1990 i.v.m. de geconsolideerde jaarrekening. De oprichting van gespecialiseerde dochters gebeurt bij beslissing van de raad van bestuur van de investeringsmaatschappij, die door de Vlaamse regering wordt goedgekeurd. Afwijkingen van de toepasselijkheid van het decreet op de gespecialiseerde dochters zijn mogelijk om een zekere flexibiliteit toe te laten.

Drie voorwaarden dienen dus te zijn vervuld om de jure te kunnen spreken van een gespecialiseerde dochter:

- de dochteronderneming voert een deel van de opdracht van de investeringsmaatschappij uit;
- de dochteronderneming is onderworpen aan de (exclusieve) controle van de investeringsmaatschappij;
- de Vlaamse regering keurt de oprichting van de gespecialiseerde dochter goed.

Als enkel een beslissing van de Vlaamse regering ontbreekt, kan worden gesproken van een gespecialiseerde dochter de facto.

2. Overzicht van de gespecialiseerde dochterondernemingen

De onderstaande paragrafen geven een overzicht van de concrete situatie inzake gespecialiseerde dochters per investeringsmaatschappij.

2.1. GIMV

Sinds haar beursnotering medio 1997 kan de GIMV geen gespecialiseerde dochters meer oprichten([223]).

2.2. Gimvindus

Gimvindus heeft drie dochters die fungeren als holding/investeringsmaatschappij, met name: de NV Novovil, de NV Werfinvest en de NV Mercantile-Beliard.

2.2.1. NV Novovil

De NV Novovil is een reconversiemaatschappij voor de regio Halle-Vilvoorde. Haar taak behoort niet tot de opdrachten van Gimvindus die zijn omschreven in artikel 10, § 2 , tweede lid, van het decreet van 13 juli 1994 en de Vlaamse regering heeft de oprichting van deze NV niet bij besluit goedgekeurd. Bijgevolg dient de NV Novovil als een gewone dochteronderneming te worden beschouwd.

---

[223] De artikelen 10, §§ 3 en 4, 11 (mogelijkheid tot oprichting van gespecialiseerde dochters), 12 en 13 (controle Rekenhof) van het decreet van 13 juli 1994 zijn niet meer van toepassing op een investeringsmaatschappij zodra haar aandelen beursgenoteerd worden.

2.2.2. NV Werfinvest

De NV Werfinvest is een 100 % filiaal van Gimvindus, met als voornaamste activa de helft van de eigendom van de vroegere scheepsbouwsites te Hoboken en Temse. De Vlaamse regering heeft bij besluit van 20 december 1995 een regeringscommissaris aangesteld. Dit besluit onttrekt de NV tevens van de toepassing van de artikelen 10, §§ 3 en 4, 11 en 12, § 5, van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de investeringsmaatschappijen. De andere bepalingen van het decreet van 13 juli 1994 gelden dus wel. Vermits het decreet enkel van toepassing is op investeringsmaatschappijen en hun gespecialiseerde dochters, beschouwt de Vlaamse regering de NV Werfinvest als een gespecialiseerde dochter.

De toelichting bij de beheersovereenkomst tussen het Vlaams Gewest en Gimvindus van 16 mei 1995 stipuleert evenwel dat de activiteiten van Werfinvest in feite niet behoren tot de opdrachten van Gimvindus die zijn omschreven in het decreet van 13 juli 1994 (artikel 10, § 2, tweede lid). De NV voldoet dus niet aan de eerste voorwaarde van artikel 11 van het decreet van 13 juli 1994. Niettemin heeft zij impliciet een formele erkenning van haar statuut als gespecialiseerde dochter.

2.2.3. Mercantile Beliard

Mercantile-Beliard is een beursgenoteerde filiaalholding van Gimvindus. Het jaarverslag van 1996 vermeldt dat Gimvindus 59,17 % van de aandelen bezit. Bij besluit van 20 december 1995 heeft de Vlaamse regering een regeringscommissaris aangesteld en Mercantile-Beliard onderworpen aan het decreet van 13 juli 1994, met uitzondering van de artikelen 10, §§ 3 en 4, 11 en 12, § 5. Naar analogie met de NV Werfinvest, is Mercantile-Beliard de jure een gespecialiseerde dochter.

2.3. VMH

Het herstructureringsdecreet heeft van de VMH een zelfstandige investeringsmaatschappij gemaakt, met als decretale opdracht te investeren in milieuprojecten en te participeren in nutsbedrijven in de milieusector, met inbegrip van de drinkwatervoorziening, dit zowel in binnen- als in buitenland ([224]). In haar holdingfunctie neemt de VMH meerderheids- of referentieparticipaties in bestaande of nog op te richten nutsbedrijven in de milieusector en de sector drinkwatervoorziening binnen het Vlaams Gewest, met het oog op de Vlaamse verankering en/of de verzekering van de openbare dienstverlening (artikel 1.2.(b) van de beheersovereenkomst van 22 mei 1995). De dochterondernemingen in de holdingfunctie van de VMH zijn nutsbedrijven in de milieusector, die mee de opdracht van de VMH uitvoeren. In feite voeren deze dochters zelfs (rechtstreeks) de opdrachten en het beleid van het Vlaams Gewest zelf (mee) uit (waterzuivering, afvalstoffenbeheer, ...).

[224] Artikel 10, § 2, derde lid, van het herstructureringsdecreet van 13 juli 1994.

Sinds de inwerkingtreding van het herstructureringsdecreet heeft de VMH geen nieuwe dochters in de holdingfunctie opgericht. In het kader van het vroegere systeem van financiering langs trekkingsrechten verkregen de bestaande dochters de goedkeuring van de Vlaamse regering bij de projectvoorlegging. Geen van deze dochters bekwam na de inwerkingtreding van het herstructureringsdecreet formeel het statuut van gespecialiseerde dochter.

De decreetgever acht controle van het Rekenhof op de gespecialiseerde dochterondernemingen *die een deel van de opdracht van de investeringsmaatschappijen uitvoeren* essentieel. De VMH-dochters voeren zelfs rechtstreeks of onrechtstreeks opdrachten van het Vlaams Gewest uit. Een dergelijke controle is dus ten aanzien van deze dochters a fortiori vereist. Assimilatie van deze dochters met het statuut van gespecialiseerde dochteronderneming zou deze controleproblematiek op eenvoudige en logische wijze oplossen. De onderstaande paragrafen toetsen de dochterondernemingen van de VMH in haar holdingfunctie aan de selectiecriteria waarin artikel 11 van het decreet van 13 juli 1994 heeft voorzien, uitgaand van een verruimde interpretatie van het begrip *gespecialiseerde dochter*.

2.3.1. NV Aquafin

De Vlaamse regering heeft de NV Aquafin niet formeel als gespecialiseerde dochter erkend. De NV is onderworpen aan de controle van de VMH, die 51 % van de aandelen in handen heeft([225]). Aquafin voert een decretale opdracht uit en heeft een monopoliepositie op het vlak van de waterzuivering. De controle van het Rekenhof op de NV Aquafin is bedongen([226]).

2.3.2. NV Indaver

De Vlaamse regering heeft de NV Indaver niet formeel als gespecialiseerde dochter erkend. De VMH beschikt over 50,11 % van de aandelen en heeft dus controle. Indaver voert een deel van de opdracht van de VMH mee uit (investeren in milieuprojecten). Ze is actief op het vlak van de uitvoering van het afvalstoffenbeleid van het Vlaams Gewest.

2.3.3. NV OVMB

De Vlaamse regering heeft de NV OVMB niet formeel als gespecialiseerde dochter erkend. De VMH beschikt over 51 % van de aandelen en heeft dus controle. Deze dochter beheert een stortplaats van klasse 1 die volgens het afvalstoffenplan 1991-1995 in elke provincie operationeel moesten worden en waarop de overheid middels een participatie controle moest hebben. De NV voert aldus het afvalstoffenbeleid uit.

---

[225] Dit is overigens een decretale verplichting (artikel 58 van het decreet bestuurlijk beleid van 12 december 1990).

[226] Overeenkomst van 10 november 1993 tussen het Vlaams Gewest en de NV Aquafin. De controle heeft betrekking op de uitgavenstroom ten laste van het Minafonds.

2.3.4. NV KBST

De Vlaamse regering heeft de NV *KBST* niet formeel als gespecialiseerde dochter erkend. De VMH heeft 50 % van de aandelen in handen. De dochteronderneming baat een stort uit en is actief op het vlak van het kwaliteitsbeheer van storten. Op deze wijze is zij betrokken bij het afvalstoffenbeleid van het Vlaams Gewest.

2.3.5. NV Vlar

De Vlaamse regering heeft de NV Vlar niet formeel als gespecialiseerde dochter erkend. De VMH heeft 70 % van de aandelen en dus de controle in handen. De Vlar functioneert als een subholding binnen de VMH en voert mee de opdracht van de VMH op het vlak van het afvalstoffenbeleid uit.

Het herstructureringsdecreet wilde structuren van verticale vernetting vermijden. In de beheersovereenkomst heeft de VMH er zich dan ook toe verbonden niet te zullen optreden als holdingmaatschappij langs *gewone dochtermaatschappijen* om (artikel 1.2.b), uiteraard zonder afbreuk te doen aan de mogelijkheid gespecialiseerde dochterrnaatschappijen op te richten. Toch heeft zij in 1991 de NV VLAR opgericht met het statuut van gewone dochter. Bij de inwerkingtreding van de huidige beheersovereenkomst werd de Vlar feitelijk een subholding binnen de VMH. Gelet op deze evolutie en rekening houdend met bovenvermelde verbintenis zou het aangewezen zijn de bevoegdheid van de controle-instanties tot deze dochter uit te breiden.

2.4. LRM

Als holding met de opdracht de bevordering van de economische reconversie van Limburg, heeft de LRM drie dochterondernemingen: de NV's HWP, ETGI en Mijnen.

2.4.1. NV HWP

De NV HWP heeft tot doel de realisatie van het familiaal recreatieve Fenix-project te coördineren. Dit project kadert binnen de economische reconversie in Limburg. Zodoende voert de NV HWP een onderdeel van de activiteiten van LRM uit. De LRM bezit 98,77 % van de HWP-aandelen en controleert bijgevolg de NV. Bij besluit van 26 maart 1996 heeft de Vlaamse regering een commissaris aangesteld en de artikelen 10, §§ 3 en 4, 11 en 12, § 5, van het decreet van 13 juli 1994 niet toepasselijk verklaard. De overige decretale bepalingen betreffende de investeringsmaatschappijen zijn dus wel van toepassing. Zoals de NV's Werfinvest en Mercantile-Beliard heeft de NV HWP dus het statuut van gespecialiseerde dochter.

2.4.2. NV ETGI

Euro Terminal Genk (ETG) is het al operationele luik van het Hermesproject. Deze spoorwegterminal slaat goederen over die via treinen en vrachtwagens worden aan- en afgevoerd. De LRM participeert in ETG langs de investeringsmaatschappij ETG Invest (ETGI), die de infrastructuur van het project verzorgt, en ETG Exploitatie (ETGE), die de eigenlijke exploitatie doet. Ook dit project vormt een onderdeel van de economische reconversie-opdracht van de LRM. De LRM heeft een deelname van 75 % in ETGI en een deelname van 10 % in ETGE. Aldus heeft de LRM enkel op ETGI controle. Aan het formele criterium is evenwel niet voldaan, zodat de NV ETGI de facto een gespecialiseerde dochteronderneming is.

2.4.3. NV Mijnen

De NV Mijnen had als opdracht de afwikkeling van aan de vroegere steenkolenexploitatie gebonden activiteiten, inclusief de resterende sociale en ecologische verplichtingen. Normaliter zouden de opdrachten van de NV Mijnen aflopen eind 1996. De NV Mijnen bestaat echter nog steeds, daar zij onder meer nog instaat voor de behandeling van de mijnschade en bemaling([227]). De nota aan de leden van de Vlaamse regering van 23 september 1997 stelt dat de resterende activiteiten van de NV Mijnen eventueel kunnen worden overgedragen aan de LRM. Deze werkzaamheden zijn dus onderdeel van de economische reconversie. De LRM bezit 100 % van de aandelen van de NV Mijnen. Aan het formele criterium is echter niet voldaan, zodat de NV Mijnen enkel de facto een gespecialiseerde dochteronderneming is.

2.5. VPM

VPM fungeert als holding die de aandelen van het Vlaams Gewest in de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) en de GIMV heeft verworven.

De VPM bezit alle aandelen in de NV PMV, die bij besluit van 9 september 1997 expliciet als gespecialiseerde dochteronderneming van de VPM is erkend. De PMV houdt de derde-functieportefeuille van het Vlaams Gewest. In deze portefeuille bevinden zich enkele participaties die bij besluit van de Vlaamse regering eveneens het statuut van gespecialiseerde dochteronderneming hebben verworven, met name de NV's Vlairbus en Vlairco. De NV's Biotech Fonds Vlaanderen en Truck Financiering zijn als financierings- of houdstervennootschappen te vergelijken met Vlairbus en Vlairco. De vraag rijst of deze vier vennootschappen niet eenzelfde statuut vereisen.

---

[227] Conform artikel 21 van het decreet van 19 december 1997 houdende oprichting van de naamloze vennootschap *Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijngebied* kan de NV Mijnen haar aansprakelijkheid inzake mijnschade samen met de inbreng van activa en passiva aan deze nieuwe vennootschap overdragen.

2.6. Conclusie

De onderstaande tabel overziet de als gespecialiseerde dochter van de investeringsmaatschappijen beschouwde ondernemingen (I = impliciet erkend; E = expliciet erkend):

maatschappij	**gespecialiseerde dochters**		**opmerkingen**
	de jure	**de facto**	
Gimvindus	Werfinvest (I)		geen Gimvindus-opdracht
	Mercantile-Beliard (I)		geen controlerecht (beursnotering)
VMH		Aquafin	controle Rekenhof gebaseerd op overeenkomst van 10 november 1993 Vlaams Gewest - Aquafin
		Indaver	verruimde definitie
		Vlar	subholding
		OVMB	verruimde definitie
		KBST	verruimde definitie
LRM	HWP (I)	Mijnen	
		ETGI	
VPM	PMV (E)		ook gespecialiseerde dochters in derde-functieportefeuille (Vlairbus en Vlairco)

Er is dus de jure slechts één expliciet erkende gespecialiseerde dochteronderneming. Drie ondernemingen zijn impliciet erkend. Bovendien heeft het Rekenhof de volgende vaststellingen gedaan:

- Gimvindus heeft een formeel erkende gespecialiseerde dochter die niet aan alle materiële voorwaarden beantwoordt.
- De VMH en de LRM hebben respectievelijk vijf en twee dochters die de facto gespecialiseerd zijn, maar waarvoor de formele goedkeuring vanwege de Vlaamse regering ontbreekt.
- De derde-functieportefeuille van de PMV bevat twee participaties die qua statuut vergelijkbaar zijn met formeel erkende, gespecialiseerde dochters.

3. Opmerkingen van het Rekenhof

1.505.988

Op 13 januari 1998 heeft het Rekenhof zijn standpunt omtrent het al dan niet gespecialiseerde karakter van de dochterondernemingen medegedeeld aan de Vlaamse Minister van Economie wat betreft de dochters van de VPM, Gimvindus en de LRM en de Vlaamse Minister van Leefmilieu wat betreft de dochters van de VMH. Het heeft tevens een kopie gestuurd aan de Minister-President van de Vlaamse Regering.

3.1. Opmerkingen gericht aan de Vlaamse Minister van Economie

3.1.1. Opmerkingen van het Rekenhof

Het Rekenhof heeft enerzijds medegedeeld dat de Vlaamse regering de *NV's PMV, HWP, Mercantile-Beliard* en *Werfinvest* expliciet of impliciet heeft erkend als gespecialiseerde dochters en dat de de facto gespeciali-

seerde dochters *NV Mijnen* en *NV ETGI* een dergelijke formele erkenning vereisen. Het vestigde tevens de aandacht op het gespecialiseerde dochterstatuut van de *NV's Vlairbus en Vlairco*, waarvan de erkenning dateert van vóór het decreet van 13 juli 1994. In dat verband heeft het gevraagd of de *NV's Biotech Fonds Vlaanderen* en *Truck Financiering* niet eenzelfde statuut vereisen als de NV's Vlairbus en Vlairco, daar zij eveneens fungeren als financieringsmaatschappijen en deel uitmaken van de derde-functieportefeuille.

3.1.2. Antwoord van de Vlaamse Minister van Economie

De minister heeft op 6 april 1998 geantwoord dat gespecialiseerde dochters juridische afsplitsingen van investeringsmaatschappijen zijn die een deel van de opdrachten die voorheen door de investeringsmaatschappijen zelf werden uitgevoerd, op zich nemen.

Wat de *NV Mijnen* betreft, verwees de minister naar de parlementaire bespreking van het ontwerp van decreet betreffende de herstructurering van het economisch overheidsinitiatief, waarin werd gesteld dat de opdracht van de NV Mijnen beperkt zou blijven tot de afwikkeling van het milieu- en sociaal passief (sanering van de mijnterreinen en -gebouwen en afhandeling van de verplichtingen voortvloeiend uit de gesloten CAO's). Ter uitvoering van artikel 6 van het decreet van 13 juli 1994 heeft het Vlaams Gewest zijn aandelen in de NV Mijnen ingebracht in de NV LRM. Daaruit blijkt dat de opdracht van de NV Mijnen nooit tot de opdracht van de NV LRM heeft behoord en dus niet door de NV LRM aan de NV Mijnen werd toevertrouwd. Bijgevolg kan de NV Mijnen niet als een gespecialiseerde dochter van de NV LRM worden beschouwd, noch erkend.

Wat de *NV ETG Invest* betreft, kan er volgens de minister geen sprake zijn van een gespecialiseerde dochteronderneming om de volgende redenen:

- De NV voert geen deel van de opdracht van de investeringsmaatschappij uit.
- De LRM bezit geen exclusieve controle, vermits ze maar een 75 % grote participatie heeft. De eigenlijke exploitatie gebeurt binnen ETG Exploitatie, waarvan de LRM maar 10 % bezit.

Vlairco, Vlairbus en *Truck Financiering* (in vereffening) zouden volgens de minister op vrij korte termijn uit de PMV-portefeuille verdwijnen. Voor *Biotech Fonds Vlaanderen (BFV)* acht de minister een statuut van gespecialiseerde dochter niet haalbaar, gelet op:

- Het parallellisme met de investeringspolitiek van de GIMV: de NV BFV kan enkel in een bedrijf investeren als ook de GIMV investeert of geïnvesteerd heeft (de toekenning van het statuut van gespecialiseerde dochteronderneming aan de NV BFV zou het autonome beslissingsproces van de GIMV kunnen doorkruisen).
- De NV BFV is vennootschapsrechtelijk geen dochteronderneming van de NV PMV.

Al is het statuut van gespecialiseerde dochter volgens hem niet haalbaar, toch vindt de minister dat er een vorm van controle moet zijn. Het controlerecht van de commissaris van de Vlaamse regering en van het Rekenhof op de participaties van de NV BFV zou het best worden geëxpliciteerd in een specifieke overeenkomst met het Vlaams Gewest. De minister zou de commissaris van de Vlaamse regering hebben opgedragen een dergelijke bepaling op te nemen in de nieuw af te sluiten overeenkomst betreffende de uitvoering van de bijzondere opdrachten.

3.2. Opmerkingen gericht aan de Vlaamse Minister van Leefmilieu

3.2.1. Opmerkingen van het Rekenhof

In het licht van een eenduidig standpunt omtrent het al dan niet gespecialiseerde karakter van de dochters van de investeringsmaatschappijen, heeft het Rekenhof ook bij de Vlaamse Minister van Leefmilieu aangedrongen op een formele erkenning als gespecialiseerde dochter door de Vlaamse regering van de vennootschappen Aquafin, Vlar, Indaver, OVMB en KBST.

3.2.2. Antwoord van de Vlaamse Minister van Leefmilieu

De minister antwoordde op 25 mei 1998 dat een kwalificatie als gespecialiseerde dochter een a-posteriori-ingreep in het statuut van de betrokken ondernemingen zou zijn, met verstrekkende gevolgen, onder meer op het vlak van de controle. Voor de privé-aandeelhouders zou dit onaanvaardbaar zijn. Overigens kadert het participatiebeleid van een aantal van deze ondernemingen in het nastreven van hun maatschappelijk doel: het is geenszins de bedoeling dat zij de opdracht van de investeringsmaatschappij VMH overnemen. Op vraag van de regeringscommissaris heeft de VMH de afspraak gemaakt dat zij participatievoorstellen van meer van 50 miljoen BEF vanwege haar dochtermaatschappijen, voorafgaandelijk zal bespreken en aan de diverse overheidscontroles zal onderwerpen. Ten slotte heeft de minister erop gewezen dat de raad van bestuur van de VMH alle aangelegenheden bespreekt die de aandeelhouders van de betrokken ondernemingen aanbelangen. Tijdens deze vergaderingen besteedt de raad van bestuur ook aandacht aan de follow-up van de belangrijkste VMH-participaties.

4. Algemeen besluit

De toekenning van het statuut van gespecialiseerde dochter, met onder meer consequenties voor de controle op de betrokken ondernemingen, is niet duidelijk. De Vlaamse regering evalueert bij de goedkeuring van dit statuut geval per geval. Uit de antwoorden van de ministers blijkt evenwel duidelijk dat het Rekenhof een onbetwistbaar controlerecht heeft over:

- de investeringsmaatschappijen VPM, Gimvindus, VMH en LRM;
- Werfinvest als gespecialiseerde dochter van Gimvindus;

- HWP als gespecialiseerde dochter van de LRM;
- Vlairbus en Vlairco, gespecialiseerde dochters van de PMV, die echter op vrij korte termijn uit de derde functieportefeuille zullen verdwijnen.

GEWESTELIJKE INVESTERINGSMAATSCHAPPIJ VOOR VLAANDEREN (GIMV)

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Economie op 28 april 1998 medegedeeld dat het alle controleactiviteiten en lopende procedures met betrekking tot de controle van de rekeningen van de GIMV heeft beëindigd, gelet op de beursnotering van de maatschappij.

GIMVINDUS

Het Rekenhof heeft het Vlaams Parlement op 17 augustus 1998 zijn verslag over de rekeningen 1995 van de NV Gimvindus bezorgd (Stuk 28-A (1997-1998) – Nr. 1). De controle geschiedde in hoofdzaak aan de hand van de beheersovereenkomst tussen Gimvindus en het Vlaams Gewest d.d. 16 mei 1995 voor de periode van 1 januari 1995 tot 31 december 1997. Deze overeenkomst bevat onder meer bepalingen over de opdracht, financiële structuur en financiering van Gimvindus. De onderzoeksresultaten van het Rekenhof hadden betrekking op:

- de financiële toestand in 1993 en 1994;
- de gebeurtenissen in het boekjaar 1995;
- de kredietopening van 14,512 miljard BEF;
- de afrekening van de scheepsbouwenveloppe;
- de onduidelijkheid van en overeenstemming tussen het jaarverslag en de onderliggende documenten.

Over deze thema's heeft het Rekenhof briefwisseling gevoerd met de NV Gimvindus en de Vlaamse Minister van Economie. Deze briefwisseling werd bij het verslag gevoegd.

VLAAMSE MILIEUHOLDING (VMH)

Het Rekenhof heeft een controle uitgevoerd op de enkelvoudige jaarrekening van de Vlaamse Milieuholding over de boekjaren 1995 en 1996. Het heeft de resultaten van deze controle op 15 december 1997 aan de Vlaamse Minister van Leefmilieu medegedeeld. Op 4 augustus 1998 heeft het ten slotte het verslag met zijn opmerkingen, waarin het ook het antwoord van de minister integreerde, aan de Voorzitter van het Vlaams Parlement bezorgd.

Dit verslag bevatte enkele algemene bedenkingen aangaande:

- de uitvoering van taken van algemeen belang door de instelling;
- de beheersovereenkomst;
- de toepassing van de wetgeving op de overheidsopdrachten;
- de toepassing van artikel 43 , § 2, van het afvalstoffendecreet van 2 juli 1981;
- de participaties van het Vlaams Gewest in ondernemingen langs de instelling (en de daaraan verbonden voorafgaandelijke meldingsplicht aan de Europese Commissie).

Daarbuiten bevatte het verslag een opmerking met betrekking tot de financiële controle van de enkelvoudige jaarrekeningen. Het betrof meer in het bijzonder de mogelijke overwaardering van twee deelnemingen.

GEÏNTEGREERDE ECONOMISCHE BOEKHOUDING EN BUDGETTAIRE RAPPORTERING VAN DE VLAAMSE OPENBARE INSTELLINGEN (VOI'S)

Op 21 mei 1997 heeft de Vlaamse regering de decretaal aan de VOI's opgelegde geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering geregeld. Het Rekenhof heeft deze regelgeving op diverse vlakken onderzocht. Het heeft onder meer geconcludeerd dat het betrokken besluit in grote mate tegemoetkomt aan vroegere parlementaire aanbevelingen over de boekhoudkundige voorschriften, aanrekenings- en waarderingsregels en consolidatie van de rekeningen. Het miskent echter de aanbevolen gelijkwaardigheid tussen de economische boekhouding en de begrotingsboekhouding en het heeft aan andere aanbevelingen geen of slechts een gedeeltelijk gevolg gegeven (bv. de rol van de revisor, de oprichting van een coördinerende dienst voor de VOI's). Het Rekenhof heeft de Vlaamse Gemeenschap aanbevolen te onderzoeken op welk niveau, op welke wijze en aan de hand van welke financiële staten zij het meest optimaal kan tegemoetgekomen aan de Europese informatieverplichting. Het besluit heeft bovendien een aantal instellingen van zijn toepassing uitgesloten, wat de haalbaarheid hypothekeert van bijvoorbeeld de consolidatiedoelstellingen. Dat het decreet en het besluit geen opheffingsbepalingen bevatten schept problemen in het geval andere wetten en besluiten strijdig zijn met de nieuwe regeling. Het Rekenhof heeft ten slotte gewezen op enkele afwijkingen tegenover de boekhoudwet van 1975, die een suppletoire rol kreeg.

1. Voorwerp en doelstellingen van het onderzoek

Artikel 5 van het decreet van 8 juli 1996 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1996 (verder afgekort tot: decreet 8.7.96) bepaalt dat alle publiekrechtelijke instellingen *die afhangen van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaams Gewest* (verder Vlaamse Gemeenschap genoemd)([228]), een geïntegreerde budgettaire en economische boekhouding moeten voeren overeenkomstig de regels en een plan opgelegd door de Vlaamse regering. Uiterlijk op 15 maart van het jaar na het begrotingsjaar dient de Vlaamse regering te beschikken over de jaarrekeningen van de publiekrechtelijke instellingen (artikel 6). De decreetgever liet het aan de Vlaamse regering over te bepalen wat onder jaarrekeningen moet worden verstaan.

Met het besluit van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering (verder afgekort tot: BVR 21.5.97), heeft de Vlaamse regering de inhoud, de regels en het plan van de boekhouding en de jaarrekening van de Vlaamse openbare instellingen (verder afgekort tot: VOI's) vastgesteld.

De doelstellingen van de nieuwe regelgeving zoals verwoord in de toelichting bij het decreet 8.7.96 en bij het BVR 21.5.97 kunnen als volgt worden samengevat:

---

[228] Behoudens een aantal nominatief opgesomde instellingen.

- een kader creëren om *een moderne boekhouding* met een *analytische component*, tevens een belangrijk *beleidsinstrument*, te voeren;
- *éénvormigheid* scheppen tussen de rekeningen van de instellingen;
- *geconsolideerde gegevens* verstrekken aan de Nationale Bank (NBB) voor *de berekening van de financieringsbehoefte van de overheid* in het kader van het reconversieplan en de toetreding tot de Europese Muntunie (EMU).

Het Rekenhof heeft over de boekhouding, begroting en rekeningen van de VOI's in het verleden tal van opmerkingen gemaakt en aanbevelingen gedaan:

- verslag van het Rekenhof bij het ontwerpdecreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1996, Vlaams Parlement, Stuk 300 (1995-1996) – Nr. 2;
- de Vlaamse openbare instellingen: juridisch kader, financieel belang en audit van het controlesysteem, Boek van het Rekenhof 1996, Vlaams Parlement, Stuk 11 (1996 – 1997) – Nr.1;
- verslag van het Rekenhof m.b.t. het onderzoek van de ontwerpbegroting 1998 van de Vlaamse Gemeenschap, Vlaams Parlement, Stuk 17 (1997-1998) – Nr.1).

De problematiek kwam ook aan bod in de resolutie betreffende het juridisch kader, het financieel belang en de audit van het controlesysteem van de Vlaamse openbare instellingen, door het Vlaams Parlement unaniem goedgekeurd op 25 juni 1997, Vlaams Parlement, Handelingen, zitting 1996-1997, nr. 48 d.d. 24 juni 1997 en nr. 50 d.d. 25 juni 1997 (verder afgekort tot: resolutie 25.6.97);

1.541.592

Het Rekenhof heeft onderzocht in welke mate de bepalingen van het decreet 8.7.96 en het BVR 21.5.97 tegemoetkomen aan zijn voorgaande opmerkingen en aanbevelingen. Het heeft daarbij het belang van een uniforme en transparante boekhouding en rapportering van de VOI's in functie van controle, opvolging en statistische verwerking, voor ogen gehouden. Het heeft zijn bevindingen op 2 april 1998 medegedeeld aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting. De minister heeft op 13 oktober 1998 geantwoord.

Dit artikel beperkt zich tot de volgende punten:

- de wijze waarop het decreet 8.7.96 en het BVR 21.5.97 tegemoetkomen aan de aanbevelingen van de resolutie 25.6.97;
- de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap inzake de boekhouding, begroting en rekeningen van de VOI's; gelet op (1) de bepalingen over de economische unie en de monetaire eenheid, (2) de bevoegdheden van de federale overheid voor boekhouding en rekeningen en (3) de eigen behoeften en bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap;
- het toepassingsgebied van het decreet 8.7.96 en van het boekhoudplan, waarbij de vraag wordt gesteld voor welke Vlaamse instellingen het wenselijk zou zijn ze aan de betrokken regelgeving te onderwerpen, uitgaande van de notie *publiekrechtelijke instellingen die afhangen van de Vlaamse Gemeenschap* en van de in de toelichting geformuleerde doelstellingen;

- de mate waarin het decreet 8.7.96 en het BVR 21.5.97 de toepassing van bestaande regelgevingen over boekhouding en rekeningen opheffen, met name (1) de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut (verder afgekort tot: wet 16.3.54) en (2) de oprichtingswetten en -decreten van diverse sui-generisinstellingen;
- de mate waarin de specifieke bepalingen van het BVR 21.5.97 tegemoetkomen aan de informatiebehoeften en rapporteringsvereisten van openbare besturen, waarbij werd nagegaan of een maximale uniformiteit en vergelijkbaarheid werden bewaard tussen de verschillende regelgevingen gebaseerd op de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen (verder afgekort tot: boekhoudwet) en of de bepalingen van het BVR 21.5.97 en de bijgevoegde schema's duidelijk genoeg zijn om een correcte implementatie en rapportering door de VOI's toe te laten.

2. Toetsing van de nieuwe boekhoudregelgeving aan de resolutie van het Vlaams Parlement van 25 juni 1997

2.1. Overzicht

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de aanbevelingen die het Vlaams Parlement in de resolutie van 25 juni 1997 heeft geformuleerd en een eerste evaluatie van de wijze waarop de bepalingen van het decreet 8.7.96 en het BVR 21.5.97 hieraan tegemoetkomen.

Aanbevelingen	**Voldaan**
Ontwerpen kaderdecreet	***Neen***
Classificatie en juridische omkadering	***Neen***
● Evaluatie van de wenselijkheid van verzelfstandiging	Neen
● Duidelijk omschreven taken gekoppeld aan een beheersovereenkomst	Neen
● Uitvoeringsbesluiten voorzien in de oprichtingsdecreten zo spoedig mogelijk uitvaardigen	Neen
Financiële Analyse	***Grotendeels***
● Uniformering, modernisering en detaillering van de boekhoudvoorschriften	Voldaan
● Consolidatie van de rekeningen van de Vlaamse openbare sector	Grotendeels
● Aangepaste boekhouding en doorzichtige financiële staten laten toe adequaat financieringsbehoefte te bepalen	Voldaan
● Kostprijsberekening dient rekening te houden met ter beschikking gesteld personeel en infrastructuur	Neen
● Uniformiteit in naamgeving en modaliteiten van financieringsstromen naar de VOI's	Neen
● Thesauriebeheer moet worden vastgelegd in schriftelijke strategieën	([229])Specifiek decreet

[229] Decreet van 16 december 1997 houdende bepalingen inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap.

Aanbevelingen	Voldaan
Interne controle in de instellingen	***Gedeeltelijk***
● Efficiënte organisatiestructuur	Neen
● Meer aandacht voor vorming personeel	Neen
● Gelijkwaardigheid van economische rekening met uitvoeringsrekening van de begroting	Neen
● Analytische boekhouding	Gedeeltelijk
● Kwalitatieve informatievoorziening	Neen
● Evaluatie van de effectiviteit naar Parlement toe	Neen
● Evaluatie van het intern controlesysteem	Neen
● Oprichting van interne auditdiensten	Neen
● Dienst die overkoepelende rol speelt m.b.t. VOI's	Neen
Administratief en financieel toezicht van de Vlaamse regering	***Nauwelijks***
● Strikter naleven van de regelgeving betreffende neerleggen rekeningen	Voldaan
● Taak van de commissarissen van de regering	Neen
● Taak van de controleurs der vastleggingen	Neen
● Taak van de revisoren bij de VOI's	Neen
● Administratieve dienst met ondersteunende en coördinerende rol	Gedeeltelijk
Filialisering	***Neen***
Parlementaire controle	***Gedeeltelijk***
● Tijdig voorleggen aan Parlement van begroting en rekeningen	Feitelijk
● Toegankelijkheid van alle informatie voor het Rekenhof	Neen

2.2. Bepalingen in verband met boekhouding en begroting

De bepalingen van het decreet 8.7.96 en het BVR 21.5.97 komen in grote mate tegemoet aan de aanbevelingen geformuleerd in de resolutie 25.6.97 over de uniformering, modernisering en detaillering van de boekhoudkundige voorschriften, uniforme aanrekenings- en waarderingsregels en consolidatie van de rekeningen.

Het BVR 21.5.97 miskent echter de in de resolutie aanbevolen gelijkwaardigheid tussen de economische boekhouding en de begrotingsboekhouding. Het heeft namelijk gekozen voor een budgettaire rapportering die wordt afgeleid uit de economische boekhouding en waarvan het hoofddoel bestaat in de bepaling en opvolging van de financieringsbehoefte van de Vlaamse regering.

De opmaak van de begroting volgens een schema gebaseerd op de ESER-classificatie verhoogt wellicht de aggregatiemogelijkheden ten behoeve van het verstrekken van gegevens aan de Nationale Bank (NBB), maar leidt niet noodzakelijk tot een beter inzicht in de functionele aard van de ontvangsten en uitgaven. Ook de aanrekening op de vastleggingsmachtiging gebeurt voortaan *extracomptabel* en vormt nog slechts een *toelichting* bij de uitvoering van de begroting. Hierdoor dreigt belangrijke beleidsin-

formatie voor het Vlaams Parlement verloren te gaan. De overheidsboekhouding moet zich immers aandienen als meetinstrument van de doelmatigheid van de door de VOI's geleverde prestaties en het uitgevoerde beleid. Een concrete en expliciete timing moet worden vooropgezet voor de algemene invoering van een prestatiebegroting en het daartoe onmisbare instrument, de analytische boekhouding. Ook bij een verschuiving naar een meer contractuele relatie, waarbij de Vlaamse Gemeenschap en de VOI's de doelstellingen in een beheersovereenkomst vastleggen, dient een prestatiebegroting de te leveren prestaties en de eraan verbonden inkomsten en uitgaven voor te stellen. De vage en vrijblijvende bepalingen in het besluit bieden onvoldoende garanties voor een spoedige implementatie van relevante beleidsinstrumenten. Zolang er geen duidelijkheid bestaat, noch over een verplichte en algemeen opgelegde prestatiebegroting, noch over de draagwijdte van de registratie van de vastleggingen in de ESER-begroting, kan slechts een geïntegreerde begrotingsstructuur (de inbedding van het ESER-schema in de traditionele begroting) het Vlaams Parlement de best mogelijke informatie bieden.

De minister heeft geantwoord dat zij alle VOI's bij het opstellen van de begroting 1999 heeft verzocht de nodige verfijningen via toelichtingen te verstrekken, opdat de presentatie van de begroting in ESER dezelfde beleidsinformatie en doorzichtigheid zou bieden als de traditionele voorstelling van de begroting. Aldus wilde zij vermijden dat de begrotingen zich zouden beperken tot enkele posten. Zij heeft tevens gesteld dat voor de prestatiebegroting nog geen geharmoniseerd stelsel bestaat, maar dat een onderzoek is gestart naar de wijze waarop de landen met enige ervaring deze harmonisatie nastreven en/of bekomen.

2.3. Andere bepalingen

Aangezien het decreet 8.7.96 slechts bepalingen bevat over de boekhouding en rekeningen, heeft het aan de andere aanbevelingen van de resolutie geen of slechts een gedeeltelijk gevolg gegeven.

Noch het decreet 8.7.96, noch het BVR 21.5.97, bevatten specifieke bepalingen over de revisorale controle van de jaarrekening opgemaakt volgens de bepalingen van het besluit. Het Vlaams Parlement heeft in zijn resolutie van 25 juni 1997 nochtans gepleit voor een degelijke revisorale controle in de VOI's, waarbij een *certification audit* voldoende waarborgt dat de rekeningen een getrouw beeld geven van de werkelijkheid. Verder heeft het Vlaams Parlement gesteld dat de Vlaamse regering de verantwoordelijkheden van de revisoren moet aflijnen in een duidelijke omschrijving van de opdracht (controlewerkzaamheden, frequentie en kwaliteit van de rapportering, enz.). Dit zou tevens het Rekenhof in de mogelijkheid stellen een auditprogramma te ontwikkelen dat ervan uitgaat dat kan worden gesteund op de bevindingen van de revisoren. De bedrijfsrevisoren bij de VOI's moeten dan ook duidelijke richtlijnen krijgen aangaande te controleren rekeningen en rapportering ter uitvoering van het decreet en het besluit, alsook omtrent de timing ervan.

Tevens ontbreekt een overkoepelende instantie die voor de VOI's coördinerend en dienstverlenend optreedt. Het onderzoek van het BVR 21.5.97 heeft voldoende aangetoond dat de behoefte aan een dergelijke coördinerende dienst groot is.

De minister heeft geantwoord in het kader van de prioriteitenstelling voorlopig niet te willen ingaan op de aanbeveling tot oprichting van een overkoepelende instantie. De administratieve dienstverlening is weliswaar belangrijk, maar mag daarom niet leiden tot kwantitatieve uitbreidingen. Zij opteert er dan ook voor deze taak door de administratie te laten vervullen op een – zij het beperkte – coördinerende en dienstverlenende wijze, zonder rechtstreekse impact of rechtstreekse controle op de VOI's.

Om volledig tegemoet te komen aan de aanbevelingen van de resolutie, dient de Vlaamse Gemeenschap de wet 16.3.1954 te vervangen door een nieuw (kader)decreet houdende de administratieve en begrotingscontrole op de Vlaamse openbare instellingen

De uitwerking van een nieuw kaderdecreet is volgens de minister niet op korte termijn haalbaar. De grote verscheidenheid aan VOI's, het onmiskenbaar feit dat sommige VOI's – mede dank zij hun autonomie- in sterke mate een positief ervaren en actiegericht beleid ontwikkelen en de tendens om de VOI's als *agencies* te beschouwen, met contractuele banden in plaats van hiërarchisch-controlerende, noopt volgens de minister tot een herdenking van dit kaderdecreet.

3. Bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap inzake de boekhouding, begroting en rekeningen van de VOI's

De artikelen 5 en 6 van het decreet 8.7.96 hebben het kader gevormd voor een geïntegreerde budgettaire en economische boekhouding. Deze artikelen passen binnen het bevoegdheidsdomein van de Vlaamse Gemeenschap ten aanzien van de VOI's. De algemene bepalingen inzake de begrotingen en de boekhouding van de Gemeenschappen en Gewesten (algemeen bestuur) dienen daarentegen bij wet te worden vastgesteld (met name de wet bedoeld in artikel 50, § 2, eerste lid, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten). Het Rekenhof heeft al eerder opgemerkt dat de geïntegreerde budgettaire en economische boekhouding die aan de VOI's wordt opgelegd, maximaal integreerbaar moet zijn in die nog vast te stellen boekhouding van het algemeen bestuur([230]).

Eén van de doelstellingen van het nieuwe boekhoudreglement is het verstrekken van geconsolideerde gegevens aan de NBB voor de berekening van de financieringsbehoefte van de overheid. Om dit vlot te laten gebeuren voorziet het BVR 21.5.97 in een budgettaire rapportering volgens een ESER-schema (Europees stelsel van economische rekeningen). Het Rekenhof vraagt zich af of de wijze waarop het BVR 2.5.97 deze ESER-rapportering heeft uitgewerkt voldoende aangepast is aan de Europese informatiebehoeften. Het verwijst hiervoor naar de volgende elementen:

---

[230] Verslag bij het ontwerpdecreet houdende bepalingen tot begeleiding en aanpassing van de begroting 1996, Vlaams Parlement, Stuk 300 (1995-1996) – Nr. 2.

- De ontwikkelingen in de boekhouding van de openbare besturen, nl. het feit dat de VOI's vanaf 1 januari 1998 beschikken over een economische boekhouding, waarbij behalve een uitvoeringsrekening van de begroting ook een resultatenrekening en een balans beschikbaar zullen zijn; het voornemen van de Vlaamse Gemeenschap ook een economische boekhouding in te voeren, alsook de werkzaamheden op federaal niveau binnen de CNOC (boekhouding federale Staat, Gemeenschappen en Gewesten), waarin vertegenwoordigers van onder meer de federale overheid, de Gemeenschappen en Gewesten en de NBB betrokken zijn;

- De specifieke informatiebehoeften van Europa (o.a. EMU-normen). Op 25 juni 1996 vaardigde de Europese Raad een verordening uit inzake het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Gemeenschap (ESR-95)([231]). Dit systeem vervangt het Europese stelsel van economische rekeningen (ESER) en is in werking getreden op 20 december 1996. Het schrijft een aantal registratie- en waarderingsregels voor, evenals bijkomende financiële staten (behalve uitvoeringsgegevens ook balansgegevens).

- De kwalitatieve en kwantitatieve ontoereikendheid van de gegevens uit de door het besluit opgelegde ESER-uitvoeringsrekening. De door het BVR opgelegde registratie- en waarderingsregels en coderingen komen niet overeen met die welke de verordening van 25 juni 1996 heeft voorgeschreven. Ook is het niet duidelijk op welke wijze de Vlaamse Gemeenschap zal tegemoetkomen aan de andere Europese informatiebehoeften (balansgegevens, …).

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Gemeenschap dan ook aanbevolen te onderzoeken, bijvoorbeeld in het kader van haar deelname aan de CNOC, op welk niveau, op welke wijze en aan de hand van welke financiële staten zij het meest optimaal kan tegemoetgekomen aan de ESR-informatieverplichting.

De minister heeft geantwoord dat de informatiedoorstroming naar de NBB en de hogere overheden op 21 mei 1997, datum waarop de Vlaamse regering het besluit op de nieuwe boekhouding van de VOI's heeft genomen, diende te geschieden in ESER-92-codering. In maart 1998 kregen de vertegenwoordigers van de Vlaamse Gemeenschap bij de Algemene Gegevensbank kennis van de toepassing van de nieuwe ESR-95-classificatie. De minister heeft bevestigd dat het besluit zal worden aangepast aan deze nieuwe coderingsvereiste en dat de Vlaamse regering deze gelegenheid naar aanleiding van de eerste tussentijdse rapportering (op 30 september 1998) te baat zal nemen om eventuele andere verfijningen in het besluit aan te brengen.

---

[231] Verordening (EG) Nr. 2223/96 van de Raad van 25 juni 1996, PB Nr. L 310 van 30.11.96.

4. Toepassingsgebied van het decreet en het boekhoudplan

Het decreet 8.7.96 heeft in artikel 5 het toepassingsveld van het door de Vlaamse regering op te leggen boekhoudplan afgebakend tot alle publiekrechtelijke instellingen die ressorteren onder de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaams Gewest, met uitzondering van een aantal nominatim opgesomde instellingen. Ook het BVR 21.5.97 heeft deze omschrijving van het toepassingsveld overgenomen. In de praktijk zijn momenteel 44 instellingen aan de bepalingen van het besluit onderworpen.

De door artikel 5 van het decreet 8.7.96 van het toepassingsveld uitgesloten instellingen, zijn de VOI's die eertijds werden uitgesloten in een ontwerp van kaderdecreet op de Vlaamse openbare instellingen([232]). De Vlaamse regering heeft dat ontwerpdecreet echter noch gefinaliseerd, noch ingediend bij het Vlaams Parlement. De uitsluitingen hadden overigens meestal een andere dan een boekhoudkundige reden.

Het Rekenhof heeft ook vastgesteld dat de Vlaamse regering bij de praktische afbakening van de instellingen die onder het toepassingsveld van het nieuwe boekhoudreglement vallen, uitgegaan is van een vrij enge omschrijving van het begrip *publiekrechtelijke instelling die afhangt van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaams Gewest*. Zij heeft zich beperkt tot de Vlaamse openbare instellingen van het type A, B en sui generis, gebaseerd op het criterium *oprichting door de wet- of decreetgever*. Op die manier zijn een aantal instellingen uitgesloten, waardoor het gevaar bestaat dat de doelstellingen van de invoering van een uniform boekhoudplan (consolidatie, maar ook volledige beleidsinformatie, transparantie en vergelijkbaarheid) niet of slechts fragmentair kunnen worden gehaald. De huidige praktische toepassing van het BVR 21.5.97 gaat immers voorbij aan het feit dat instellingen of ondernemingen die een taak van algemeen belang waarnemen en daarvoor rechtstreeks of onrechtstreeks een dotatie ontvangen lastens de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, ook op andere wijzen werden opgericht. Het verwijst onder meer naar het Vlaams Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie (VIB), dat alle kenmerken heeft van een openbare instelling, doch niet onder het toepassingsveld van het BVR 21.5.97 ressorteert. Hetzelfde geldt voor de VZW Vlaams Centrum voor de Bevordering van het Welzijn van Kinderen en Gezinnen, de Vlaamse Stichting Verkeerskunde, de wetenschappelijke instellingen Instituut voor Natuurbehoud en Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer, het Vlaams Woningfonds van de Grote Gezinnen (VWF), …. Deze organisaties beantwoorden eveneens aan de beschrijving van een *openbare instelling*. Ook moet de Vlaamse regering in het licht van de noodzakelijke of gewenste financiële en operationele beleidsinformatie onderzoeken in welke mate zij de bepalingen van het BVR 21.5.97 ook van toepassing kan maken op de filialen van openbare instellingen en op andere de facto openbare instellingen (bv. de NV Tunnel Liefkenshoek of de NV Aquafin).

---

[232] De GIMV, Gimvindus, de Vlaamse Milieuholding (VMH), de Limburgse Reconversiemaatschappij (LRM), de Universiteit Gent (UG), het Universitair Centrum Antwerpen (UCA), de Universitaire Instelling Antwerpen (UIA), het Limburgs Universitair Centrum (LUC), de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (ARGO), de Vlaamse autonome hogescholen (VAH), het Universitair Ziekenhuis Gent (UZG) en de openbare psychiatrische ziekenhuizen van Geel en Rekem (OPZ's).

Ten behoeve van de afbakening van het toepassingsveld van het BVR 21.5.97 dringt het Rekenhof daarom aan op een eenduidige definiëring van de notie *publiekrechtelijke instelling* als *alle rechtspersonen die prestaties leveren kaderend in het algemeen belang en waarvan de financiering, het beheer of het toezicht in handen is van het Gewest of de Gemeenschap*([233]). Eenzelfde redenering geldt voor de filialen van de openbare instellingen. Op grond van een dergelijke begripsomschrijving kunnen vervolgens concrete bepalingen worden uitgewerkt voor de publiekrechtelijke instellingen. De boekhoudregels opgelegd door het BVR 21.5.97 zijn dan van toepassing op alle publiekrechtelijke instellingen ressorterend onder de Vlaamse Gemeenschap. De bepalingen ervan kunnen echter gedifferentieerd worden toegepast (begroting al dan niet voorleggen, rapportering dan wel boekhouding volgens het besluit, een prestatiebegroting of niet, …), naargelang van de kenmerken en informatiebehoeften van de instellingen. Daarbij kunnen de volgende factoren bepalend zijn:

- het toepasselijk zijn van andere boekhoudregels op de instelling;
- de opdracht van de instelling (bv. een administratieve versus een commerciële opdracht);
- de mate waarin opdracht en de te leveren prestaties van de instelling vertaalbaar zijn in meetbare doelstellingen en criteria;
- de behoefte van de Vlaamse Gemeenschap aan financiële en beleidsinformatie in functie van (1) de evaluatie van de prestaties en beheersovereenkomst van de instelling, (2) de bepaling van de overheidstegemoetkoming en (3) verwerkingen, analyses en consolidaties op Vlaams, Belgisch en Europees niveau.

De minister heeft geantwoord dat het van meet af aan de bedoeling is geweest het boekhoudplan op te leggen aan alle Vlaamse openbare instellingen en niet aan privaatrechtelijke vennootschappen of VZW's. Tevens was het de bedoeling versneld te komen tot eenvormigheid op het vlak van financiële rapportering ten aanzien van de instellingen die op dat ogenblik geen of onderling sterk verschillende boekhoudplannen toepasten. De omschrijving van de doelgroep moet volgens de minister niet ruimer zijn dan nodig is voor het voldoen aan basisbekommernissen als de terbeschikkingstelling van geconsolideerde gegevens aan de NBB en de analoge verantwoording door de VOI's van lastens de begroting van de Vlaamse Gemeenschap ontvangen dotaties.

5. Verhouding met de bestaande regelgevingen omtrent boekhouding, begroting en rekeningen

Het decreet 8.7.96 en het BVR 21.5.97 bevatten een aantal voorschriften i.v.m. de boekhouding en de rekeningaflegging die andere regelgevingen tot op heden vaststelden, met name de wet 16.3.54 en de diverse organieke bepalingen van de instellingen. De bepalingen in deze regelgevingen die geen betrekking hebben op de boekhouding of de rekeningaflegging blijven gelden.

---

[233] Het Rekenhof verwijst in dit verband naar de aanbeveling in de resolutie van 25 juni 1997 van het Vlaams Parlement, die stelt dat steeds moet worden geëvalueerd of de aard van de toevertrouwde opdrachten het bestaan van een van de centrale administratie onderscheiden rechtspersoon rechtvaardigt, zeker voor de fondsen of papieren instellingen.

Het decreet en het besluit bevatten echter geen uitdrukkelijke, duidelijke en specifieke opheffingsbepalingen. Zo is het niet duidelijk of het decreet alleen de bepalingen in wetten en besluiten die uitdrukkelijk strijdig zijn met de nieuwe regeling, opheft, dan wel ook bepalingen die in de praktijk moeilijk verzoenbaar zijn met de ontworpen regeling. Dit kan rechtsonzekerheid doen ontstaan als zich impliciet een tegenstrijdigheid of onverzoenbaarheid met de wettelijke, decretale, reglementaire of statutaire bepalingen voordoet.

De minister heeft in haar antwoord toegegeven dat het besluit geen uitdrukkelijke opheffingsbepalingen bevat. Dit is volgens haar ook niet nodig. De artikelen 5 en 6 van het decreet verplichten de betrokken VOI's duidelijk, rekening houdend met hun dwingend karakter, hun boekhouding aan te passen. Een impliciete tegenstrijdigheid of onverzoenbaarheid met de wettelijke, decretale, reglementaire of statutaire bepalingen, kan bijgevolg niet voorkomen.

6. Boekhouding aangepast aan de informatiebehoeften van de openbare instellingen

De Vlaamse regering is voor de uitwerking van de economische boekhouding voor de VOI's uitgegaan van de boekhoudwet. Ook voor verschillende andere overheidsinstanties of besturen (gemeenten, universiteiten, hogescholen, …) werd reeds een economische boekhouding uitgewerkt die gebaseerd is op de principes van de boekhoudwet. Voor de federale Staat, de Gemeenschappen en Gewesten is een dergelijke boekhouding in ontwikkeling.

In het licht van mogelijke vergelijkingen, consolidaties, enz., op Vlaams, Belgisch of Europees niveau, is het noodzakelijk dat er uniforme boekhoudregels bestaan, niet alleen binnen, maar ook tussen de verschillende onderdelen van de overheid. Dit vereist een gecoördineerd overleg zowel binnen de Vlaamse Gemeenschap, als met de federale overheid.

Verschillen tussen de uitgewerkte boekhoudregels en die van de boekhoudwet moeten daarom steeds duidelijk worden verantwoord door de eigenheden en specifieke informatiebehoeften van de overheidsinstellingen. Daarbij is het belangrijk dat gelijkaardige eigenheden of specifieke informatiebehoeften in de verschillende overheidssectoren leiden tot gelijkaardige boekhoudverplichtingen. De wijze van afwijken moet m.a.w. consistent zijn. Het Rekenhof heeft in dit verband gewezen op een aantal afwijkingen([234]), keuzen([235]) en weglatingen([236]) van het BVR 21.5.97 t.o.v. de boekhoudwet waarbij het geen duidelijke argumenten heeft teruggevonden voor de vastgestelde verschillen.

---

[234] *Voorzieningen voor oninbare vorderingen* horen bijvoorbeeld volgens het BVR 21.5.97 op de passiefzijde van de balans (artikel 39 van het besluit), terwijl artikel 13 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 m.b.t. de jaarrekeningen van de ondernemingen stelt dat *voorzieningen niet mogen worden gebruikt voor waardecorrecties op activa*.

[235] Artikel 30 van het BVR 21.5.97 bepaalt dat de vervaardigingsprijs, behalve de aanschaffingskosten van de grondstoffen, verbruiksgoederen en hulpstoffen, de productiekosten omvat die *rechtstreeks* aan het individuele product toerekenbaar zijn. Het BVR 21.5.97 verantwoordt niet waarom de directe kostprijs wordt verkozen boven de integrale kostprijs.

[236] Het besluit neemt onder meer de volgende toelichtingen in de boekhoudwet (volledig schema) niet op, ook al kunnen zij voor sommige instellingen en voor het Vlaams Parlement relevante informatie opleveren: (1) toelichting VIII *Staat van het kapitaal*; (2) toelichting X, B, *Gewaarborgde schuld* (o.m. de gemeenschaps- en gewestwaarborg) en (3) toelichting XIX *Financiële betrekkingen met bestuurders*, … Dit laatste is belangrijk gelet op het feit dat het gaat om overheidsinstellingen, waarvoor de nodige transparantie moet gelden.

Het BVR 21.5.97 kent aan de boekhoudwet een suppletoire rol toe. Rekening houdend met de wijze waarop sommige bepalingen in het besluit zijn geformuleerd, houdt dit het gevaar in van interpretatiemoeilijkheden: de bepalingen zijn niet altijd onderling coherent([237]), het is niet steeds duidelijk of de bepalingen van de boekhoudwet en zijn uitvoeringsbesluiten van toepassing zijn([238]), de toepasbaarheid van sommige adviezen van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen is onduidelijk([239]) en de praktische uitwerking van bepaalde besluitbepalingen([240]) doet vragen rijzen. Om dergelijke interpretatiemoeilijkheden te vermijden zijn duidelijke richtlijnen nodig over de toepassing van de besluitbepalingen.

Deze interpretatiemoeilijkheden zijn volgens de minister onbestaande, aangezien het besluit duidelijk stelt dat voor wat niet werd geregeld in het bedrijfseconomisch luik, de boekhoudwet en zijn uitvoeringsbesluiten integraal van toepassing zijn.

---

[237] Zo neemt artikel 33 van het besluit *de kosten van onderzoek en ontwikkelingskosten* op als onderdeel van de immateriële vaste activa. Hetzelfde artikel stelt nochtans dat deze kosten ten laste van de resultatenrekening worden genomen in het boekjaar waarin ze werden gemaakt.

[238] Artikel 26 van het BVR 21.5.97 neemt het principe van de *individuele waardering*, bepaald in artikel 18 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976, expliciet over. Het doet dit echter niet voor de uitzonderingen op deze regel, waarin bijvoorbeeld artikel 32 van het koninklijk besluit heeft voorzien (het principe van de *ijzeren voorraad*). Daardoor kan verwarring ontstaan over de toepasbaarheid van artikel 32 van het koninklijk besluit 8 oktober 1976.

[239] Artikel 33 van het BVR 21.5.97 beschouwt als immateriële vaste activa o.a. *de rechten van films, televisie en radioprogramma's* (§ 1). Hetzelfde artikel (§ 5) verwijst echter naar *de gangbare regels hieromtrent*. Daarbij rijst de vraag in welke mate het advies van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen (CBN 26/1991) van toepassing is. De Commissie heeft namelijk geadviseerd de rechten van films op te nemen in de rubriek *voorraden en bestellingen in uitvoering* of de rubriek *overlopende rekeningen van het actief* en gesteld dat filmrechten niet als vaste activa kunnen worden geboekt.

[240] Artikel 42, § 3, van het BVR 21.5.97 stelt dat de VOI's voorzieningen moeten aanleggen voor het gedeelte van legale en extralegale pensioenlasten waarvoor zij juridisch zelf zullen moeten instaan. Het is aangewezen daarbij duidelijkheid te scheppen over de grootte van de te voorziene lasten, alsmede over de tijdsspanne waarbinnen deze voorziening volledig moet zijn aangelegd.

DE REKENINGEN 1997 VAN DE NV TUNNEL LIEFKENSHOEK (TLH) EN DE LEASE-IN-LEASE-OUT-TRANSACTIE VOOR DE TUNNELCONCESSIE

Naar aanleiding van zijn controle op de rekeningen 1997 van de NV Tunnel Liefkenshoek (NV TLH), heeft het Rekenhof onder meer de lease-in-lease-outtransactie (LILO) onderzocht waarmee de NV TLH de concessierechten voor de periode 1997-2029 aan Amerikaanse investeerders heeft overgedragen. Het Rekenhof heeft in het algemeen geconcludeerd dat deze transactie is afgehandeld in overeenstemming met de toelichting die de Vlaamse regering het Vlaams Parlement had gegeven. De Vlaamse regering heeft evenwel nagelaten de decreetgever te informeren over een aantal kosten die niet in de netto-opbrengst waren verrekend, maar die uiteindelijk het nettoresultaat drukten. Het gros van deze bijkomende kosten (ruim 151 miljoen BEF) vloeide voort uit contracten die de NV TLH afsloot met adviseurs. Het Rekenhof heeft die contracten bekritiseerd, onder meer omdat aan de gunning ervan geen mededinging voorafging. Daarbuiten heeft het Rekenhof opgemerkt dat de arranger zonder grondige verantwoording is afgeweken van de initieel contractueel aangegane engagementen, wat de waarde van de voorafgaande marktconsultatie hypothekeerde. De Amerikaanse financiële instelling verhaalde ten slotte de premie voor de gewestwaarborg (28,3 miljoen BEF) contractueel op de NV TLH, en dus indirect op het Gewest zelf, dat alle aandelen in de NV TLH bezit.

1. Voorwerp van het onderzoek

Op 10 juli 1996 heeft een resolutie van het Vlaams Parlement ([241]) het Rekenhof verzekerd van informatie over de verdere ontwikkelingen en beslissingen inzake de Liefkenshoektunnel en van toegang tot alle boekhoudkundige verantwoordingsstukken van de NV Tunnel Liefkenshoek (TLH), nodig voor de controle van de rechtmatigheid van de jaarlijkse gewestbijdrage ter aanzuivering van de exploitatietekorten van de tunnel. Ingevolge deze bepalingen heeft het Rekenhof beslist de rekeningen van de NV TLH vanaf boekjaar 1995 te controleren. Het heeft zijn controlebevindingen over de rekeningen 1997 op 9 september 1998 aan de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Openbare Werken medegedeeld.

Op 23 mei 1997 heeft de NV TLH een lease-in-lease-outtransactie (verder afgekort tot: LILO-transactie) gesloten. In zijn vorige boek aan het Vlaams Parlement([242]) heeft het Rekenhof aangekondigd dat het zou nagaan:

---

[241] Stuk 11 (1995-1996) – Nr. 2 van 28 juni 1996, bijlage 2; Stuk 376 (1995-1996) – Nr. 1 van 26 juni 1996 en Stuk 376 (1995-1996) – Nr. 2 van 4 juli 1996.

[242] 9e Boek met opmerkingen en informatie voorgelegd aan het Vlaams Parlement, Stuk 11 (1997-1998) – Nr.1 van 5 november 1997, p. 158.

- of de transactie uiteindelijk werd afgehandeld op de wijze zoals dit aan het Vlaams Parlement is voorgesteld;
- hoe de transactie boekhoudkundig in de rekeningen van de NV TLH en in de uitvoeringsrekening van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap is verwerkt;
- tot welke netto-opbrengst de transactie uiteindelijk heeft geleid.

Het Rekenhof heeft de LILO-transactie bovendien getoetst aan de algemene principes voor dergelijke financiële transacties die het op 2 april 1997 heeft vooropgesteld([243]). In het kader van dit onderzoek heeft het ook de wettelijkheid en regelmatigheid onderzocht van de overeenkomst d.d. 9 april 1998 tussen de NV's TLH en GIMV en de financieel adviseur van de Vlaamse Gemeenschap voor de begeleiding van de LILO-transactie. Het heeft ook nagegaan in welke mate de terugbetaling door de NV TLH van waarborgkosten aan de *arranger* verantwoord was.

Ten slotte werd de impact geëvalueerd van de in de rand van de LILO-transactie gesloten addenda bij de kredietovereenkomst, de vaststellingsovereenkomst en de beslissingen inzake de definitieve financiële herstructurering van de vennootschap.

2. De samengevatte rekeningen 1997 van de NV TLH

2.1. Balans op 31.12.1997

(in duizenden BEF)

ACTIVA		PASSIVA	
Vaste activa	**20.538.879**	**Eigen vermogen**	**882.859**
I. Oprichtingskosten	36.558	I. Kapitaal	1.164.000
II. Immateriële vaste activa	14.900.000	IV. Reserves	600
III. Materiële vaste activa	5.602.321	V. Overgedragen verlies	-281.741
		Voorz. risico's en kosten	200.000
Vlottende activa	**2.873.377**	**Schulden**	**22.329.397**
VII. Vorderingen op max. 1 jaar	52.524	VIII. Schulden op meer dan 1 jaar	13.500.789
VIII. Geldbeleggingen	2.229.263	IX. Schulden op max. 1 jaar	8.078.499
IX. Liquide middelen	445.208	X. Overlopende rekeningen	750.109
X. Overlopende rekeningen	146.382		
TOTAAL	***23.412.256***	***TOTAAL***	***23.412.256***

[243] 9e Boek met opmerkingen en informatie voorgelegd aan het Vlaams Parlement, Stuk 11 (1997-1998) – Nr.1 van 5 november 1997, pp. 153-154.

2.2. Resultatenrekening op 31.12.1997

(in duizenden BEF)

KOSTEN		**OPBRENGSTEN**	
II. Bedrijfskosten	602.944	I. Bedrijfsopbrengsten	536.365
V. Financiële kosten	408.876	IV. Financiële opbrengsten	156.500
VIII. Uitzonderlijke kosten	205.794	VII. Uitzonderlijke opbrengsten	243.595
		XI. Verlies van het boekjaar	281.154
TOTAAL	***1.217.614***	***TOTAAL***	***1.217.614***

3. Toelichtingen bij de rekeningen

De commissaris-revisor heeft op 20 mei 1998, zonder voorbehoud, verklaard dat de jaarrekening, afgesloten op 31 december 1997, een getrouw beeld geeft van het vermogen, de financiële toestand en de resultaten van de vennootschap en dat een passende verantwoording is gegeven in de toelichting. De NV TLH heeft het boekjaar afgesloten met een verlies van 281.154.533 BEF en dit saldo overgedragen naar het volgende boekjaar.

De volgende beslissingen hebben de jaarrekening 1997 in belangrijke mate beïnvloed:

- De toekenning door het Vlaams Gewest in 1997 van een renteloos terugvorderbaar voorschot van 750 miljoen BEF, waarmee de NV TLH haar jaarlijkse verplichtingen tegenover het bankconsortium, dat de tunnelbouw prefinancierde (consortiumkrediet) diende na te komen ([244]).
- De LIL0-transactie, waarvan de NV TLH de opbrengsten en kosten jaarlijks, gespreid over de looptijd van de overeenkomst, vanuit de overlopende rekeningen van de balans in het resultaat van het boekjaar opneemt([245]).
- De decreetgever heeft op 22 april 1997, samen met de machtiging tot toekenning van de gewestwaarborg aan de LILO-transactie, de bestaande concessie voor de exploitatie van de Liefkenshoektunnel verlengd tot en met 9 juli 2037.
- Het krediet bij het bankconsortium is, overeenkomstig de mogelijkheden van avenant nr.1 bij de kredietovereenkomst van 16 mei 1995, opgezegd. Het wordt op 29 december 1998 volledig vereffend.
- Het programmadecreet van 8 juli 1997 heeft in een machtiging voorzien om een gewestwaarborg te hechten aan een nieuw krediet, dat het bestaande consortiumkrediet zal vervangen en aan renteproducten die het renterisico moeten indekken.
- De NV heeft haar maatschappelijk kapitaal op 29 december 1997 verhoogd met ongeveer 5 miljard BEF.

---

[244] In 1995 en 1996 bedroeg deze tegemoetkoming respectievelijk 900 en 810 miljoen BEF. Vanaf het begrotingsjaar 1998 zijn geen tussenkomsten meer noodzakelijk.

[245] De balans vermeldt de beleggingsportefeuille van de transactie in de rubriek *Geldbeleggingen* op de actiefzijde en in de rubriek *Schulden op meer dan een jaar* op de passiefzijde.

De kapitaalverhoging liet de vennootschap toe een balans voor te leggen die, met een eigen vermogen, na resultaatverwerking, van 883 miljoen BEF, een gezonde financiële structuur vertoont. Zij is gerealiseerd met een inbreng in natura van 5 miljard BEF, bestaande in (1) de omzetting in risicokapitaal van 2.460 miljoen BEF aan enig aandeelhouder Vlaams Gewest terug te betalen renteloze voorschotten en (2) de omzetting in kapitaal van 2.540 miljoen BEF van de schuld aan het Gewest ingevolge de verlenging van de concessie (in totaal 14,9 miljard BEF). Vervolgens heeft de NV het afgeschreven gedeelte van de vroegere herwaarderingsmeerwaarde in kapitaal omgezet en het verhoogde kapitaal verminderd met de overgedragen verliezen (5.281.684.915 BEF). Aldus bedraagt het nieuwe volgestorte maatschappelijk kapitaal 1.164.000.000 BEF, verdeeld over 5.201 aandelen.

Het Rekenhof meent dat deze kapitaalverhoging middels een inbreng van schuldvorderingen van het Vlaams Gewest, de vorderingsrechten in het vermogen van het Gewest heeft gewijzigd. Het Gewest moet deze omzetting van schuldvorderingen in kapitaalaandelen dan ook op gepaste wijze in zijn vermogenscomptabiliteit boeken.

De NV TLH heeft de concessieverlenging voor het volledige nominale bedrag van 14,9 miljard BEF opgenomen in de balansrubriek *Immateriële vaste activa*. De NV heeft de eruit voortvloeiende schuld jegens het Vlaams Gewest al voor 700 miljoen BEF afgelost met de opbrengst uit de LILO-transactie. Na aftrek van het in kapitaal omgezette gedeelte (2.540 miljoen BEF) rest ingevolge de concessie nog een schuld van 11,66 miljard BEF, die de NV aan het Gewest moet terugbetalen, hetzij na de afbetaling van de schuld aan het bankconsortium conform een nog over te komen betalingsregeling hetzij uiterlijk op 10 januari 2010.

Ter voorbereiding van de vervroegde aflossing in december 1998, heeft de NV TLH de resterende bankschuld uit het consortiumkrediet (7.590 miljoen BEF) overgeboekt van lange naar korte termijn. Deze operatie moet onder meer de financiële tegemoetkomingen vanwege het Vlaams Gewest (renteloze terugvorderbare voorschotten) in de toekomst overbodig maken.

Verwijzend naar het verslag van de commissaris-revisor over het boekjaar 1996, is de raad van bestuur afgestapt van de herwaardering waarbij hij de waarde van de concessie gelijkstelde aan de overblijvende schuld.

4. De LILO-transactie

4.1. Inleiding: de transactie

De LILO-transactie bestaat uit een lease out, waarbij de NV TLH de concessierechten voor de periode 1997-2029 aan Amerikaanse investeerders ter beschikking stelt tegen een voorafgaande, eenmalige betaling. Tegelijkertijd verwerft de NV de concessierechten voor de periode 1997-2024 opnieuw middels een lease in, waarvoor zij jaarlijkse huurgelden betaalt. In 2012 heeft de NV de optie, de overblijvende rechten van de Amerikaanse investeerders vervroegd terug te kopen tegen een vastgestelde restwaarde. Van de ontvangen vooruitbetaling heeft zij een gedeelte overgedragen aan een bank om de jaarlijkse huurgelden te betalen en een

gedeelte belegd in Amerikaans overheidspapier (teneinde de aankoopoptie in 2012 te kunnen lichten). Het saldo vormt, na verrekening van de transactiekosten, de opbrengst van de transactie.

De commissie Financiën en Begroting van het Vlaams Parlement heeft op 25 en 27 maart 1997 toelichtingen bij de transactie bekomen([246]). Na afsluiting van de transactie, voorzien voor medio april 1997, zou het nettovoordeel (*Net Present Value*) ongeveer 7 % van 400 miljoen US-dollar bedragen, hetzij ongeveer 950 miljoen BEF. De investeerders zouden deze opbrengst onmiddellijk aan de NV TLH uitbetalen. Met de opbrengst zou de NV het Vlaams Gewest een voorschot betalen op de prijs van de concessieverlenging. Met een eventueel positief verschil zou de NV een algemene provisie opbouwen voor eventuele transactierisico's en de uitstaande renteloze voorschotten aan het Vlaams Gewest terugbetalen. Bij een succesvolle afsluiting van de transactie zouden de totale kosten voor de NV TLH zich situeren tussen 2 en 2,5 miljoen US-dollar. De berekening van het nettovoordeel (ongeveer 7%) hield met deze kosten rekening.

Op 22 april 1997 heeft de decreetgever de Vlaamse regering gemachtigd de gewestwaarborg tot maximum 140 miljoen US-dollar te verlenen aan de LILO-transactie, inclusief de wederzijdse transfer van rechten. Het Vlaams Parlement heeft tevens de concessie van de NV TLH verlengd tot en met 9 juli 2037.

4.2 Overeenstemming met de toelichting aan het Vlaams Parlement

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat de structuur en inhoud van de op 23 mei 1997 gesloten LILO-overeenkomsten overeenkomen met de voorstelling ervan op 25 en 27 maart 1997 aan de Commissie voor Financiën en Begroting van het Vlaams Parlement. Wel heeft het Vlaams Gewest in een *Keep Well*-overeenkomst, bovenop de decretaal bekrachtigde gewestwaarborg, tegenover de Amerikaanse investeerders nog enkele engagementen aangegaan in verband met de werking en de financiële en juridische structuur van de NV TLH, die, zeker tot het jaar 2012, bepalend zullen zijn voor de exploitatiewijze van de tunnel.

De vooropgestelde *Net Present Value* (NPV), nl. 7% van de transactiewaarde, is ruimschoots gehaald. Zij bedroeg na verrekening van de transactiekosten en de *arrangement fee* voor de *arranger*, vastgesteld op 28.008.602 US-dollar (ongeveer 980 miljoen BEF). Dit is 7,39 % van de transactiewaarde (379 miljoen US-dollar). Van deze opbrengst heeft de NV TLH 700 miljoen BEF doorgestort naar de middelenbegroting van het Vlaams Gewest als voorschot op de te betalen vergoeding voor de verlenging van de concessie tot 2037.

Met het saldo heeft de NV evenwel ook ruim 151 miljoen BEF extrakosten betaald (financiële en juridische adviezen, bankkosten, waarborgkosten, enz.) (zie verder punt 4.3.3). Over deze supplementaire kosten heeft de Vlaamse regering het Vlaams Parlement niet op voorhand ingelicht. De supplementaire kosten hebben het uiteindelijke nettoresultaat gereduceerd tot ongeveer 838 miljoen BEF, zijnde 6,32 % van de transactiewaarde. Het saldo van de netto-opbrengst dat uiteindelijk bij de NV is gebleven bedraagt 138,1 miljoen BEF.

---

[246] Verslag namens de Commissie voor Financiën en Begroting, Stuk 612 (1996-1997) – Nr. 4 van 8 april 1997.

Het Rekenhof is van oordeel dat de voorstelling van dergelijke operaties aan de bevoegde beleids- en controle-instanties niet enkel de NPV moet vermelden, maar ook een raming moet bevatten van alle andere kosten die niet in de NPV zijn verrekend, maar uiteindelijk het nettoresultaat mede bepalen.

4.3. Opmerkingen over de berekening van de netto-opbrengst

4.3.1. Verantwoording van lager NPV dan contractueel bepaald

De bereikte NPV van 7,39 % van de transactiewaarde ligt merkelijk lager dan de 9,17 % die de mandaatovereenkomst met de arranger d.d. 27 augustus 1996 vermeldt. Dit oorspronkelijke percentage zou hebben geleid tot een opbrengst van 1,216 miljard BEF (ruim 230 miljoen BEF meer dan wat de NV nu heeft ontvangen)([247]).

De arranger heeft de terugval van de oorspronkelijk overeengekomen NPV niet gedetailleerd cijfermatig verantwoord. Dat hij zonder grondige verantwoording kan afwijken van aangegane engagementen, hypothekeert volgens het Rekenhof de waarde van de voorafgaande marktconsultatie, waarbij de NPV het belangrijkste toewijzingscriterium vormde. Het Rekenhof herinnert dan ook aan zijn aanbeveling dat het mandaat aan eventuele arrangers of andere tussenpersonen voor de uitwerking van dergelijke constructies, de voorwaarden en eventuele voordelen van de betrokken partijen op forfaitaire wijze moet vastleggen en dat wijzigingen een contractuele basis moeten hebben en dienen te steunen op bewijskrachtige verantwoordingsstukken.

4.3.2. Hogere transactiekosten

Ook het oplopen van de transactiekosten heeft de NPV negatief beïnvloed. De participatieovereenkomst stelde deze kosten, oorspronkelijk geraamd op 2 à 2,5 miljoen US-dollar, vast op 2,3 miljoen US-dollar. Uiteindelijk liepen zij *wegens de grotere complexiteit van het dossier* op tot 2.821.293,74 US-dollar. Gedetailleerde onkostenstaten, ereloonnota's en facturen dienden deze transactiekosten te verantwoorden. Het Rekenhof merkt echter op dat het voor het merendeel ervan vrijwel onmogelijk kan nagaan of ze betrekking hebben op werkelijke prestaties die strikt noodzakelijk waren voor de constructie en of ze werden verrekend aan de werkelijke kostprijs. Om een dergelijke onverwachte en oncontroleerbare stijging van de transactiekosten te vermijden, zou de overeenkomst met de arranger de kosten vooraf en op forfaitaire wijze moeten vastleggen.

---

[247] 34.754.300 US-dollar, verrekend aan 35 BEF/US-dollar (379 miljoen US-dollar x 9,17 %).

4.3.3. Bijkomende kosten en opbrengsten na vaststelling van de NPV

De uiteindelijke netto-opbrengst van de transactie is mede bepaald door een aantal bijkomende kosten en opbrengsten. De uiteindelijke netto-opbrengst heeft rekening gehouden met enkele kosten voor de financiële herstructurering van de NV TLH, die onrechtstreeks verband houden met de transactie en er niet objectief van kunnen worden afgescheiden. Het betreft:

- ongeveer 9 miljoen BEF onvoorziene opbrengsten, waaronder een korting op de *arrangement fee* voor de arranger en een winst uit de herplaatsing van de beleggingen in Amerikaans overheidspapier;

- de bovengenoemde 151 miljoen BEF bijkomende transactiekosten (onder meer een *success fee* aan de financieel adviseur en de GIMV van 112 miljoen BEF en 28,3 miljoen BEF waarborgkosten en fiscale, boekhoudkundige en juridische adviezen).

Zoals reeds opgemerkt onder punt 4.2, heeft de Vlaamse regering bij de voorstelling van de transactie aan het Vlaams Parlement geen melding gemaakt van deze bijkomende kosten en opbrengsten.

4.4. Boekhoudkundige verwerking van de transactie door NV TLH en Vlaams Gewest

4.4.1. Boekhouding van de NV TLH

De NV TLH heeft de transactie boekhoudkundig verwerkt in overleg met haar commissaris-revisor en overeenkomstig het ingewonnen advies van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen. De NV heeft de LILO-transactie als een geheel beschouwd en de NPV (980 miljoen BEF) en niet-verrekende bijkomende kosten (geboekt voor 149 miljoen BEF) op de overlopende rekeningen van de balans geboekt. Zij zal deze bedragen, gespreid tussen 1997 en 2012, in haar jaarlijks resultaat opnemen, wat volledig in overeenstemming is met het voor dergelijke precaire opbrengsten in acht te nemen voorzichtigheidsbeginsel. Voor 1997 boekte de NV aldus 30.345.042 BEF uitzonderlijke opbrengsten en 5.794.483 BEF uitzonderlijke kosten.

Het Rekenhof constateerde een verschil tussen de boekhoudkundige bijkomende kosten (149 miljoen BEF) en de werkelijke bijkomende kosten (151 miljoen BEF). De reden daarvoor is dat de NV bij afsluiting van het boekjaar 1997 de definitieve vergoeding voor de financieel adviseur en de GIMV nog niet kende.

Met een gedeelte van de opbrengst van de LILO-transactie heeft de NV TLH een voorziening van 200 miljoen BEF aangelegd. Zij boekte de beleggingsportefeuille waarmee zij de aankoopoptie van de LILO in 2012 kan lichten (1.792 miljoen BEF), als geldbelegging op het actief van de balans. De schulden vermelden daarvoor eenzelfde bedrag. De onder punt 4.3.3. genoemde 9 miljoen BEF onvoorziene opbrengsten, zijn volledig in de resultatenrekening 1997 opgenomen.

4.4.2. Aanrekening door het Vlaams Gewest

Het Gewest heeft het ontvangen voorschot op de verschuldigde vergoeding voor de verlenging van de concessie (700 miljoen BEF) en de waarborgpremie (28,3 miljoen BEF) aangerekend op de middelenbegroting 1997. Het heeft het voorschot echter ten onrechte aangerekend op basisallocatie 89.01 (*terugstorting renteloze voorschotten*) van programma 24.10 (*algemene financiële logistiek*). De middelenbegroting 1997 bevatte geen passende basisallocatie. Volgens het Rekenhof kan het Gewest de verschuldigde vergoeding beschouwen als een opbrengst uit het beheer van het patrimonium van de administratie Wegen en Verkeer. Een dergelijke opbrengst dient de begroting van de dienst met afzonderlijk beheer Vlaams Infrastructuurfonds ten goede te komen([248]). Het Gewest heeft zijn jaarlijkse tegemoetkomingen in het financieringstekort van de NV TLH in het verleden trouwens voor de helft ten laste gelegd van de begrotingskredieten van de administratie Wegen en Verkeer. Het Vlaams Fonds voor de Lastendelging nam de andere helft ten laste.

4.5. Aanstelling als begeleiders en vergoeding van de financieel adviseur en de GIMV

4.5.1. Overeenkomst van 9 april 1998

Naar aanleiding van de succesvolle afronding van de LILO-transactie op 23 mei 1997, heeft de NV TLH op 9 april 1998 een overeenkomst gesloten met de financieel adviseur en de NV GIMV, waarbij laatstgenoemden een *success fee* verkregen die al hun kosten zou dekken. Deze fee, berekend op grond van de NPV en enkele andere inkomsten die de NV TLH uit de transactie behaalde, bedraagt in totaal 111.772.480 BEF (64.663.488 BEF voor de financieel adviseur van de Vlaamse Gemeenschap en 47.108.992 BEF voor de NV GIMV). Op 27 juni 1997 betaalde de NV TLH daarvan 30 miljoen BEF uit. Recent betaalde het nog eens 25.886.240 BEF. De betaling van het saldo (55.886.240 BEF) zal in de tijd worden gespreid tot 2006. De financieel adviseur en de NV GIMV verbonden zich ertoe zonder bijkomende vergoeding bijstand te verlenen aan de NV TLH voor de opvolging van de TLH-verbintenissen ten aanzien van de Amerikaanse investeerders.

4.5.2. Toepassing van de wetgeving op de overheidsopdrachten

De diensten verstrekt door de financieel adviseur en de NV GIMV waren niet het voorwerp van een voorafgaande mededinging. Het afzien van de mededinging werd evenmin verantwoord tegenover de wetgeving en de Europese richtlijnen inzake de overheidsopdrachten.

---

[248] Overeenkomstig artikel 58 van het decreet van 25 juni 1992 houdende diverse bepalingen tot begeleiding van de begroting 1992, dat de dienst met afzonderlijk beheer Vlaams Infrastructuurfonds heeft opgericht.

Volgens het Rekenhof is de onderhavige dienstverlening als *overeenkomst betreffende financiële diensten die voorafgaand aan, gelijktijdig met of als vervolg op het koop- of huurcontract wordt afgesloten*([249]) nochtans ratione materiae onderworpen aan de wet op de overheidsopdrachten([250]).

Het Rekenhof beschouwt overigens om diverse redenen het Vlaams Gewest als de feitelijke opdrachtgever van de diensten verstrekt door de financieel adviseur en de GIMV:

- Niettegenstaande de NV TLH het contract heeft gesloten, is het Gewest de meest belanghebbende partij.

- Het Gewest heeft de onderhandelingen voor de transactie gevoerd. Dit blijkt uit alle gevoerde correspondentie en is bovendien bevestigd door de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting tijdens de bespreking van de hoofdtransactie in de Commissie voor Financiën en Begroting. De minister stelde dat de operatie, rekening houdend met de feitelijke omstandigheden en met het doel inkomsten te verschaffen aan de Vlaamse begroting, kon worden gekwalificeerd als een financiële transactie in hoofde van het Vlaams Gewest([251]).

- De Vlaamse Minister van Financiën heeft haar financieel adviseur al in 1996 gemandateerd. Op dat ogenblik werden ook de contractuele bepalingen en de omvang van de vergoeding bij gunstige afloop van de Liefkenshoektransactie onderhandeld([252]).

Het Rekenhof concludeert dat de dienstenovereenkomst aldus ook ratione personae onderworpen was aan de wetgeving op de overheidsopdrachten ([253]).

Daar de overeenkomst van 9 april 1998 evenwel de NV TLH als opdrachtgever voorstelt, heeft het Rekenhof ook de onderworpenheid van deze NV aan de wetgeving op de overheidsopdrachten onderzocht. Het heeft geconcludeerd dat de NV beantwoordt aan de criteria opgesomd in artikel 4, § 2, 8e, van de wet van 24 december 1993: zij is opgericht om een tunnel die is aangesloten op het Vlaamse openbare wegennet, te exploiteren (doel van algemeen belang), het Vlaams Gewest is volledig eigenaar en financier van de NV en benoemt de bestuurders ervan. De NV TLH is bijgevolg een aanbestedende overheid in de zin van de bovengenoemde wet.

---

[249] Het Rekenhof kwalificeerde ook de dienstverlening door de Amerikaanse arranger zo tijdens de bespreking van de LILO-constructie in de Commissie voor Financiën en Begroting van het Vlaams Parlement. Op 26 mei en 9 september 1998 heeft het naar aanleiding van de vergelijkbare LILO-operatie voor de kantoorgebouwen *Graaf de Ferraris* en *Hendrik Conscience*, nogmaals uitvoerig geargumenteerd waarom dienstencontracten met arrangers zijn onderworpen aan de wetgeving inzake de overheidsopdrachten.

[250] Artikel 5 van de wet van 24 december 1993, bijlage 2, voetnoot 4, tweede alinea.

[251] Verslag namens de Commissie voor Financiën en Begroting, Vlaams Parlement, Stuk 612 (1996-1997) Nr. 4 van 8 april 1997, p. 22, punt 1.4.3.2.1.3.

[252] Dit blijkt uit twee documenten uitgaande van de financieel adviseur van de Vlaamse Gemeenschap: een brief aan de minister van 23 februari 1996, kenmerk mvv/vdb/lht, en een brief aan de minister van 23 juli 1996, zonder kenmerk.

[253] Artikel 4, § 1, van de wet van 24 december 1993.

De wetgeving op de overheidsopdrachten was dus van toepassing op de financiële dienstverlening door de financieel adviseur en de NV GIMV. De opdrachtgever (Gewest of NV TLH) diende bij de toewijzing een beroep te doen op de mededinging of de ontstentenis van mededinging te verantwoorden ten aanzien van de bij wet opgesomde gevallen([254]). Het Rekenhof herinnert dan ook aan zijn aanbeveling van 2 april 1997 sale-and-rent-back, sale-and-lease-back en instalment sales voor de toepassing van de Europese richtlijnen en de wetgeving op de overheidsopdrachten te beschouwen als financiële diensten, die mededinging vereisen of verantwoording ten aanzien van de regelgeving vergen bij afzien van mededinging. Dergelijke financiële diensten moeten ook het voorwerp zijn van een prijzencontrole, waarvan alle elementen toegankelijk moeten zijn voor externe auditeurs.

4.5.3. Andere wettelijkheidsgebreken

In bijkomende orde constateerde het Rekenhof dat noch het delegatiebesluit van de Vlaamse regering van 20 oktober 1992, noch het nieuwe besluit van 19 december 1997, de Vlaamse Minister van Financiën heeft gemachtigd een opdracht van een dergelijke financiële omvang zonder voorafgaande instemming van de Vlaamse regering te gunnen([255]).

Ten slotte werd evenmin de regel nageleefd dat de overheid verbintenissen moet vastleggen in een voorafgaande, geschreven overeenkomst, die is goedgekeurd door de bevoegde instanties.

4.5.4. Verantwoording van de vergoeding van de financieel adviseur

Het Rekenhof veronderstelt tot bewijs van het tegendeel dat de financieel adviseur al prestaties voor de LILO-transactie leverde in het kader van de uitvoering van de raamovereenkomst van 5 juli 1991, waarbij de Vlaamse Gemeenschap de financieel adviseur als adviseur aanstelde. De overeenkomst droeg de financieel adviseur *de conceptie van en bijstand in het uitwerken van innovatieve financieringstechnieken* op. Jaarlijks geeft een protocol de concrete opdrachten voor dat jaar aan. Voor 1996 en 1997 was dit onder meer *advies verlenen over de wijze van financiering van de vastgoedprojecten van de Vlaamse Gemeenschap en een analyse maken van de opportuniteit van sale-and-lease-backoperaties*. In de gedetailleerde kwartaaloverzichten([256]) voor het derde en vierde kwartaal van 1996 gaf de financieel adviseur de prestaties ter voorbereiding van de LILO-transactie op. In 1996 en 1997 verkreeg hij voor deze prestaties in het kader van de raamovereenkomst telkens 42 miljoen BEF.

---

[254] Artikel 17 van de wet van 24 december 1993.

[255] Artikel 3, 3°, van het eerstgenoemde besluit bepaalt dat de delegatie niet geldt voor de keuze van de wijze van gunning en het gunnen van opdrachten voor diensten waarvan het bedrag hoger ligt dan 6 miljoen BEF in geval van onderhandse opdracht. Het actueel geldende delegatiebesluit van 19 december 1997 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering herneemt in artikel 17 de bepalingen van artikel 3 van het besluit van 1992.

[256] Artikel 3 van het addendum nr. 2 van 25 juli 1996.

De financieel adviseur heeft in elk geval als inschrijver op een onderhandse gunning nagelaten voor de gunning van de opdracht alle mogelijke inlichtingen te verstrekken om een prijzencontrole mogelijk te maken([257]). Het Rekenhof stelt dan ook de vraag of de vergoeding van 64 miljoen BEF die de overeenkomst van 9 april 1998 aan de financieel adviseur heeft toegekend wel in verhouding staat tot de verrichte prestaties, temeer daar de NV TLH voor het opzetten en de begeleiding van de transactie al beroep deed op vele andere specialisten, die daarvoor rechtstreeks ten laste van de bruto-opbrengst van de transactie werden vergoed (2,8 miljoen US-dollar of ongeveer 98 miljoen BEF). Bovendien ontving de Amerikaanse arranger bovenop deze transactiekosten een *fee* (3,1 miljoen US-dollar of ongeveer 108 miljoen BEF).

Het Rekenhof heeft vroeger al opgemerkt dat de overheid dergelijke, onderhands overeengekomen bedragen overeenkomstig de wetgeving op de overheidsopdrachten op hun redelijkheid moet controleren aan de hand van door de medecontractant vooraf te verstrekken inlichtingen, dat *fees* toch een verantwoording vergen en dat forfaitaire vergoedingen die niet resulteren uit een mededinging niet aanvaardbaar zijn([258]).

4.5.5. Vergoeding van de NV GIMV

Het Rekenhof is van oordeel dat de NV GIMV in deze operatie, binnen het geldende reglementaire kader vóór de beursnotering, onmogelijk aanspraak kon maken op de succesvergoeding van 47,1 miljoen BEF. Vermits deze vennootschap optreedt als adviseur van het Vlaams Gewest, kan haar tussenkomst enkel als een bijzondere opdracht vanwege het Vlaams Gewest worden beschouwd. Volgens artikel 10, § 4, van het decreet van 13 juli 1994([259]) moet een dergelijke bijzondere opdracht voorwerp zijn van een overeenkomst met het Vlaams Gewest.

Contractuele afspraken aangaande vergoedingen voor dergelijke bijzondere opdrachten zijn opgenomen in een overeenkomst van 1 september 1995 tussen het Vlaams Gewest, de NV GIMV en de NV PMV. Deze overeenkomst laat een vergoeding op dagbasis toe tegen de tarieven die de NV GIMV het Gewest aanrekent([260]). Die dagvergoedingen liggen vast in artikel 8 van de beheersovereenkomst van 16 mei 1995 tussen het Vlaams Gewest en de NV GIMV. Dit artikel van de beheersovereenkomst bepaalt tevens dat extern gemaakte kosten afzonderlijk worden vergoed.

---

[257] In strijd met artikel 88 van het koninklijk besluit van 8 januari 1996 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en de concessies voor openbare werken (artikel 7 van het vroegere koninklijk besluit van 22 april 1977).

[258] In verband met de toekenning van een projectontwikkelingsfee voor het project *Punt aan de Lijn* (Verslag van het Rekenhof over de Vlaamse Vervoermaatschappij *De Lijn* van 19 april 1994, p. 95 en 96).

[259] Betreffende de herstructurering van de GIMV, GIMVINDUS, VMH, LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en de permanente werkgroep Limburg.

[260] Artikel 6, b, van dit contract.

De NV GIMV moet bijgevolg de dagen die haar vertegenwoordigers aan de LILO-operatie hebben besteed, evenals de extern gemaakte kosten, aantonen. De overeengekomen succesvergoeding is m.a.w. strijdig met de regels die het Vlaams Gewest heeft bedongen in de beheersovereenkomst van 16 mei 1995 en de overeenkomst van 1 september 1995.

Het Vlaams Gewest vergoedt de NV GIMV overigens al voor het beheer van de aandelen van de NV TLH([261]). Deze vergoeding bedroeg voor 1997 ongeveer 3,5 miljoen BEF.

Het is ten slotte niet duidelijk waarom de NV GIMV nog als begeleider nodig was naast de Amerikaanse arranger en de financieel adviseur van de Vlaamse Gemeenschap.

4.6. Premie voor de gewestwaarborg

De Amerikaanse financiële instelling vergoedde de gewestwaarborg voor de LILO-transactie (140 miljoen US-dollar) met een premie van 28.344.050 BEF([262]). Daar de overeenkomst van 23 mei 1997 tussen de NV TLH en de investeerders evenwel bepaalt dat de NV TLH deze waarborgpremie aan het Gewest moet betalen, heeft de NV het betrokken bedrag overgeschreven op een rekening van de Amerikaanse financiële instelling, die vervolgens de waarborgpremie aan het Gewest betaalde.

Dat de arranger de kosten van de gewestwaarborg heeft verhaald op de NV TLH schendt de geest van bovengenoemde decretale bepaling. Daar het Vlaams Gewest alle aandelen in de NV TLH bezit, draagt het aldus in feite zelf onrechtstreeks de financiële last van de premie.

5. Anwoord van de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting

Op 16 oktober 1998 heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting meegedeeld dat, zij de NV TLH heeft gevraagd te reageren op de opmerkingen van het Rekenhof, aangezien de NV de LILO-transactie heeft afgesloten. Zij voegde bij haar antwoord dan ook een nota die het management van de NV heeft ondertekend. Verder wees de minister erop dat het beleid dat de Vlaamse regering heeft gevoerd met betrekking tot de NV TLH, uiterst succesvol is geweest. Voor de dadingsoperatie dreigde een potentieel verlies van 28 miljard BEF. In de realiteit bleef de tegemoetkoming van het Vlaamse Gewest beperkt tot 3,9 miljard BEF, waarvan al, dankzijde LILO-transactie, 700 miljoen BEF kon worden terugbetaald. Daarenboven zijn vanaf het begrotingsjaar 1998 geen tegemoetkomingen meer noodzakelijk. Tegen het jaar 2012 zullen alle tegemoetkomingen van het Vlaamse Gewest zijn terugbetaald.

---

[261] Conform artikel 5 van de overeenkomst van 16 mei 1995 tot regeling van de bijzondere opdracht toevertrouwd aan de GIMV betreffende de NV TLH.

[262] Overeenkomstig het decreet van 18 december 1992 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993. Volgens artikel 77 van dit decreet is de kredietinstelling die de lening toestaat zo'n bijdrage verschuldigd.

In de bij het ministerieel antwoord gevoegde reactie van de NV TLH (d.d. 8 oktober 1998) benadrukte de vennootschap dat zij de LILO-transactie zelf heeft gesloten, niet het Vlaams Gewest. Zij wees erop dat zij een privaatrechtelijk statuut heeft en dus niet is onderworpen aan de wetgeving en reglementering inzake de overheidsopdrachten. Verder heeft zij bedenkingen gemaakt bij de voorstelling door het Rekenhof van het NPV en de kosten van de LILO-transactie. Ze stelde onder meer dat de GIMV en de financieel adviseur een belangrijk gedeelte van de succesvergoeding nog niet definitief hebben verworven en dat het Rekenhof daar bij de berekening van het uiteindelijke nettoresultaat onvoldoende rekening mee heeft gehouden. De NV TLH aanvaardde dan ook de suggestie van het Rekenhof niet dat het behalen van de NPV overeengekomen in de mandaatovereenkomst (9,17 %) tot een meeropbrengst van 230 miljoen BEF zou hebben geleid. Zij meent dat het Rekenhof hier een economisch-financieel verkeerde interpretatie geeft aan het *framework* van de transactie en de hypotheses ervan en waarschuwt ervoor dat het *forfaitariseren* van opdrachten van eventuele tussenpersonen geen waarborg is voor hogere of lagere kosten. Tussenpersonen in dergelijke transacties zouden immers de gewoonte hebben hiervan af te wijken.

Het Rekenhof onderzoekt momenteeel de reactie van de minister en van de NV TLH.

FINANCIËLE TRANSACTIES BIJ DE VLAAMSE OVERHEIDSDIENSTEN EN -INSTELLINGEN

Naar aanleiding van een aantal bijzondere financiële transacties die de Vlaamse Vervoermaatschappij (VVM) in 1995 en 1996 heeft gesloten en de lease-in-lease-outtransactie van de NV Tunnel Liefkenshoek (TLH) heeft het Rekenhof in zijn 9e Boek met opmerkingen en informatie aan het Vlaams Parlement een aantal aanbevelingen geformuleerd over de juridische en economische aanvaardbaarheid van deze transacties. In 1998 heeft de Vlaamse regering nog enkele financiële transacties met kantoorgebouwen in het vooruitzicht gesteld. Over de onderworpenheid van dergelijke transacties aan de wetgeving op de overheidsopdrachten bestaat een meningsverschil tussen het Rekenhof en de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting. De Voorzitter van het Vlaams Parlement heeft aan het Rekenhof gevraagd een ontwerp van besluitvormingsscenario uit te tekenen voor bijzondere financiële transacties van de Vlaamse overheid in het licht van de optimalisering van de parlementaire controle.

1. Financiële transacties bij de Vlaamse Vervoermaatschappij

1.401.201

Het Rekenhof heeft in 1996 en 1997 een onderzoek gewijd aan de financiële operaties waaraan de VVM in 1995 en 1996 heeft deelgenomen. Het heeft zijn controlebevindingen op 2 april 1997 overgelegd aan de Vlaamse Ministers van Vervoer en van Financiën, alsook aan de Minister-President van de Vlaamse regering. Het auditverslag bevatte een aantal opmerkingen en aanbevelingen ten aanzien van de Vlaamse overheidsdiensten en -instellingen([263]). De Vlaamse Minister van Vervoer heeft op 3 april 1998 geantwoord dat hij de VVM heeft gevraagd in de toekomst rekening te houden met deze principes.

1.439.654

Op 5 november 1997 heeft het Rekenhof een brief gericht aan de Eerste Minister, waarin het niet alleen wees op de financiële operaties van de VVM, maar ook naar andere gelijkaardige constructies die de SRWT, Belgacom, de NMBS en eventueel andere openbare instellingen, overheidsdiensten en -bedrijven opzetten. Het Rekenhof stelde dat het wenselijk is dat de Vaste Commissie voor Overheidsopdrachten onderzoekt of voor dergelijke financiële constructies een juridisch kader kan worden gecreëerd binnen de reglementering op de overheidsopdrachten. Een dergelijke regeling moet een aantal minimumregels bevatten. Sommige operaties kunnen immers in strijd zijn met het algemeen belang, hetzij door hun aard (binnenlandse operaties), hetzij door de financiële risico's voor de contractgebonden overheidsinstellingen of -bedrijven.

---

[263] Deze bevindingen zijn opgenomen in het 9e Boek van het Rekenhof, Stuk 11 (1997-1998) – Nr. 1, van 5 november 1997.

De Eerste Minister heeft op 12 november 1997 geantwoord dat hij de Vaste Commissie voor Overheidsopdrachten([264]) opdracht heeft gegeven te onderzoeken of voor dergelijke deelnemingen een juridisch kader kan worden gecreëerd, rekening houdende met de principes die het Rekenhof aanhaalde. Deze commissie behandelt momenteel nog de aangelegenheid.

2. Lease-in-lease-outtransactie met de Liefkenshoektunnel

1.554.203

Na haar voorstelling van de lease-in-lease-outtransactie met de Liefkenshoektunnel in de Commissie voor Financiën en Begroting verkreeg de Vlaamse regering op 22 april 1997 van de decreetgever een machtiging tot het verlenen van de gewestwaarborg aan de transactie.

In zijn 9e Boek van het Rekenhof ([265]) heeft het Rekenhof aangekondigd dat het, rekening houdend met en in het verlengde van de voorafgaandelijke besprekingen van de transactie in de Commissie voor Financiën en Begroting, zou nagaan:

- of de transactie uiteindelijk werd afgehandeld overeenkomstig de voorstelling aan het Vlaams Parlement;
- hoe de transactie boekhoudkundig in de rekeningen van het NV Tunnel Liefkenshoek en in de uitvoeringsrekening van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap is verwerkt;
- tot welke netto-opbrengst de transactie uiteindelijk heeft geleid.

Het Rekenhof heeft de resultaten van dit onderzoek op 9 september 1998 aan de Vlaamse Ministers van Financiën en van Openbare Werken en aan het management van de NV TLH medegedeeld. Deze controlebevindingen zijn, samen met een samenvatting van de jaarrekening van de NV TLH over 1997 en het antwoord van de minister van 16 oktober 1998, weergegeven op pp. 256-268 van dit boek.

3. Lease in lease out transactie met kantoorgebouwen van de Vlaamse Gemeenschap

1.552.540

Op 10 februari 1998 heeft de Vlaamse regering haar goedkeuring gehecht aan een lease-in-lease-outtransactie voor de kantoorgebouwen Graaf de Ferraris en Hendrik Conscience te Brussel. Beide transacties zouden in 1998 worden afgesloten.

---

[264] In deze commissie zetelt ook een vertegenwoordiger van het Rekenhof.

[265] Stuk 11 (1997-1998) – Nr.1 van 5 november 1997.

Bij de begrotingscontrole 1998 heeft het Rekenhof opmerkingen geformuleerd over de aanrekening op de begroting van deze transacties en de voorafgaande voorlegging ervan aan het Vlaams Parlement([266]). Na een bespreking van de voorgenomen financiële transacties in de Commissie voor Financiën en Begroting, heeft het Vlaams Parlement de constructies op 7 juli 1998 decretaal gemachtigd([267]).

De Vlaamse Gemeenschap heeft de transactie met het Ferrarisgebouw gesloten op 31 juli 1998. Voor de transactie met het Conscience-gebouw heeft zij een nieuwe oproep tot kandidaten gericht. Het Rekenhof zal deze transacties verder onderzoeken. Over lease-in-lease-outtransacties bestaat overigens een controverse tussen het Rekenhof en de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting over de toepassing van de wetgeving op de overheidsopdrachten (zie verder punt 4).

4. Toepassing van de wetgeving op de overheidsopdrachten voor dergelijke transacties

De lease-in-lease-outtransacties (LILO-transacties) kennen verschillende niveaus:

- het contract dat een financieel raadgever aanstelt die voor de Vlaamse Gemeenschap de operatie organiseert en opvolgt;
- het contract dat een mandaat geeft aan een (buitenlandse) *arranger* die de constructie uitwerkt;
- de contracten die langs de arranger worden afgesloten (participatie-overeenkomst, lease- en sublease-overeenkomsten, leningovereenkomst, uitbatingsovereenkomst, betalingsovereenkomst, belastingsschadeovereenkomst, …).

Het Rekenhof heeft het standpunt ingenomen dat sale-and-rent-back, sale-and-lease-back en instalment sales voor de toepassing van de Europese richtlijnen en de wetgeving op de overheidsopdrachten moeten worden beschouwd als *financiële diensten*. De organisatie van de mededinging overeenkomstig de bovengenoemde regelgevingen is dan ook vereist. De ontstentenis van mededinging behoeft ten aanzien van deze regelgeving verantwoording. De financiële diensten moeten ook het voorwerp zijn van een prijzencontrole, waarvan alle elementen toegankelijk moeten zijn voor externe auditeurs. Het Rekenhof meent dat het bovenstaande ook geldt voor de LILO-transacties.

---

[266] Verslag van het Rekenhof over het onderzoek van de ontwerpen van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting en van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998, Stuk 21 (1997-1998) – Nr.1, p.7-10, van 12 mei 1998.

[267] Artikel 12 van het decreet van 7 juli 1998 houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998.

De Vlaamse Minister van Financiën betwist dit standpunt.Voor het mandaat aan de financieel raadgever in Vlaanderen in het geval van de Liefkenshoektransactie en aan de arranger in de gevallen van de Liefkenshoektunnel en het kantoorgebouw De Ferraris, heeft zij bij de bespreking van de LILO-transactie voor de tunnel in de Commissie voor Financiën en Begroting, de stelling geponeerd dat deze overeenkomsten opdrachten zijn inzake financiële diensten voor de uitgifte, aankoop, verkoop en overdracht van effecten of andere financiële instrumenten. Dergelijke transacties zijn niet onderworpen aan de wetgeving op de overheidsopdrachten([268]).

Het Rekenhof heeft al tijdens die commissiebespreking gerepliceerd dat het gaat om overeenkomsten voor financiële diensten die voorafgaand aan, gelijktijdig met of als vervolg op het koop- of huurcontract worden afgesloten en die, ongeacht hun vorm, onderworpen zijn aan de Europese richtlijnen en de wet van 24 december 1993.

Een circulaire van 3 december 1997, uitgaande van de Eerste Minister, ondersteunde de stelling van het Rekenhof. Deze circulaire geeft opheldering bij de financiële diensten bedoeld in categorie 6 van bijlage 2 van de wet van 24 december 1993([269]). Enerzijds bepaalt zij uitdrukkelijk dat financiële diensten voor leasing ressorteren onder de wetgeving op de overheidsopdrachten. Anderzijds somt zij op wat onder financiële instrumenten moet worden verstaan, en bij die opsomming hoort geen enkele dienst die ook maar enigszins gelijkenis vertoont met de dienstverlening door de arrangers en adviseurs in de LILO-transacties. De circulaire wijst er verder op dat de uitsluitingen en afwijkingen steeds beperkend moeten worden geïnterpreteerd.

Volgens de Vlaamse Minister van Financiën zijn de LILO-transacties ook niet onderworpen aan de wetgeving op de overheidsopdrachten wegens het *no-cure-no-pay*-karakter van de overeenkomst met de arranger. Volgens de definitie in artikel 5 van de wet van 24 december 1993 kunnen immers enkel overeenkomsten ten bezwarende titel beschouwd worden als overheidsopdrachten.

Het Rekenhof heeft tegengeworpen([270]) dat de onrechtstreekse vergoeding van de arranger, met name middels een voorafneming op de *Net Present Value* (NPV) die de Vlaamse Gemeenschap ten goede komt, moet worden begrepen als een tegenprestatie van de aanbestedende overheid. De wetgeving is aldus wel degelijk van toepassing.

De Vlaamse Minister van Financiën heeft in oktober 1998 ([271]) haar stelling dat de aanduiding van de arranger niet onderworpen is aan de regelgeving op de overheidsopdrachten herhaald. Om discussie in de toekomst te vermijden, heeft ze zich echter voorgenomen bij de volgende transacties te zullen handelen alsof de wetgeving van toepassing zou zijn en de daarin voorgeschreven publicatieprocedures te zullen volgen.

---

[268] Vlaams Parlement, Stuk 612 (1996-1997) – Nr. 4 van 8 april 1997.

[269] Met brief N 12 – 1.552.540 B1 van 26 mei 1998 en N 12 – 1.552.540 B3 van 9 september 1998 werd dit standpunt aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting meegedeeld.

[270] Brief N 12 – 1.552.540 B1 van 26 mei 1998 en N 12 – 1.552.540 B3 van 9 september 1998.

[271] brief d.s., op het Rekenhof ontvangen op 14 oktober 1998.

Inzake de transactie voor de Liefkenshoektunnel stelt zich ook de vraag wie contractant/opdrachtgever is, het Vlaams Gewest of de NV Tunnel Liefkenshoek. De minister geeft daarover geen uitsluitsel. Het Rekenhof beschouwt het Vlaams Gewest als opdrachtgever, maar erkent dat ook de NV TLH aanbestedende overheid is in de zin van de Europese richtlijnen en de wet van 24 december 1993, daar deze NV rechtspersoonlijkheid bezit, een doelstelling van algemeen belang nastreeft en een bijzondere overheidsinvloed kent ([272]).

5. Parlementaire controle op bijzondere financiële transacties

1.600.360

Naar aanleiding van de bespreking in de Commissie voor Financiën en Begroting van de voorgenomen transacties met de kantoorgebouwen, heeft de Voorzitter van het Vlaams Parlement namens de commissie op 22 juni 1998 het Rekenhof gevraagd een ontwerp van besluitvormingsscenario uit te tekenen waaraan de Vlaamse regering zich dient te houden als zij in de toekomst nog bijzondere financiële transacties wil afsluiten.

Het Rekenhof heeft op 4 augustus 1998 beloofd het gevraagde ontwerp van besluitvormingsscenario in het najaar aan de Commissie voor Financiën en Begroting te zullen bezorgen.

---

[272] zie in dit verband ook de controlebevindingen betreffende de lease-in-lease-outtransactie met de Liefkenshoektunnel, weergegeven op pp. 259-268 van dit boek

BETALING VAN WERKEN DOOR DE ADMINISTRATIES WATERWEGEN EN ZEEWEZEN EN WEGEN EN VERKEER (INCLUSIEF BETALINGEN LANGS HET VLAAMS INFRASTRUCTUURFONDS

Het Rekenhof heeft in het verleden meermaals de aandacht van het Vlaams Parlement gevestigd op de laattijdige betaling door de administraties Waterwegen en Zeewezen en Wegen en Verkeer van schuldvorderingen voortvloeiend uit aannemingen van werken. Aan deze laattijdigheid bleken structurele problemen ten grondslag te liggen: de administraties en beleidsverantwoordelijken beheersen het betalingsproces en de ermee verbonden financiële en budgettaire processen niet optimaal en kunnen de actuele schuldpositie en de noodzakelijke betalingsmiddelen niet exact inschatten. In 1996 veroorzaakte de moeizame afhandeling van betalingsdossiers nog 313,9 miljoen BEF verwijlintresten. In 1997 heeft het Rekenhof dan ook een systeemaudit van de betalingscyclus in deze administraties uitgevoerd. Daarbij heeft het ook de implementatie van de parlementaire aanbevelingen (motie van 14 maart 1996) en resolutie van 10 juli 1996 geëvalueerd. Uit dit onderzoek vloeiden tal van aanbevelingen voort tot remediëring van de structurele problemen, alsook suggesties voor een degelijke, zelfcontrolerende organisatie van beide administraties. De reactie van de Vlaamse Minister van Openbare Werken is in dit artikel verwerkt.

1. Aanleiding tot en doelstellingen van de audit

In het kader van de controles van vastleggings- en vereffeningsdossiers van de administraties Waterwegen en Zeewezen (AWZ) en Wegen en Verkeer (AWV), heeft het Rekenhof in het verleden structurele problemen vastgesteld bij de administratieve en financiële afhandeling van aannemingen van werken. Het heeft daarover meermaals gerapporteerd aan het Vlaams Parlement([273]). Mede aan de hand van door het Rekenhof verstrekte informatie, heeft het Vlaams Parlement medio 1996 aanbevelingen geformuleerd over de interne controle op de uitgaven van het Vlaams Infrastructuurfonds (VIF), de gelijkmatige spreiding van de gunningen van overheidsopdrachten, het vermijden van verrekeningen en verwijlintresten wegens laattijdige betalingen en de bijsturing van het systeem voor de raming en het beheer van begrotingskredieten. Het Rekenhof heeft in 1997 nagegaan in welke mate de bovengenoemde administraties met deze aanbevelingen rekening hebben gehouden. Op grond van een analyse van de betalingscyclus in die administraties zijn nog resterende structurele problemen omtrent tijdige en rechtmatige vereffening van schuldvorderingen opgespoord.

[273] 148e Boek van het Rekenhof, Stuk 14 (1991-1992) – Nr. 1, p. 138; 149e Boek van het Rekenhof, Stuk 11 (1992-1993) – Nr. 1, 20 oktober 1992, p. 147; 150e Boek van het Rekenhof, Stuk 11 (1993-1994) – Nr. 1, 19 oktober 1993, p. 204; Boek van het Rekenhof 1995, Stuk 11 (1995-1996) – Nr. 1, 10 november 1995, p. 157 en Boek van het Rekenhof 1997, Stuk 11 (1997-1998) – Nr. 1, 5 november 1997, p. 28.

1.501.493

Met de audit, waarvan het de resultaten op 17 maart 1998 aan de Vlaamse Minister van Openbare Werken heeft voorgelegd, wilde het Rekenhof bijdragen tot een betere organisatie, controle en beheersing van de betalingscyclus in de betrokken administraties. Tevens wilde het de Vlaamse wetgever een geactualiseerde stand van zaken bieden voor die aangelegenheden waarvoor hij in 1996 aanbevelingen heeft geformuleerd. De Vlaamse Minister van Openbare Werken heeft op 11 augustus 1998 geantwoord. Op 8 september heeft het Rekenhof hem op de hoogte gebracht van het feit dat het zijn antwoord zou opnemen in het Boek 1998.

2. Wijze waarop de audit werd uitgevoerd

Het Rekenhof heeft het gehele systeem van de behandeling van betalingen van overheidsopdrachten voor werken geanalyseerd, zowel van investeringsuitgaven als van onderhoudsuitgaven. De audit heeft aldus betrekking op de dienst met afzonderlijk beheer Vlaams Infrastructuurfonds (VIF) én op organisatieafdelingen 63 en 64 van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

In de eerste plaats werden de administratieve organisatie en het beheer van informatie geëvalueerd. Vervolgens kwam de problematiek van de tijdige betalingen aan bod. Zo zijn de oorzaken van de vertragingen onderzocht. Een systeemgericht rechtmatigheidsonderzoek van de betalingen leidde verder tot een evaluatie van de interne controlestructuur. Tot slot werd het betalingsysteem van de verwijlintresten onderzocht.

Het onderzoek werd gevoerd bij de afdelingen Wegen Antwerpen, Wegen Limburg, Wegen Vlaams-Brabant, Wegen Oost-Vlaanderen, Wegen West-Vlaanderen, Bovenschelde, Maas en Albertkanaal, Waterwegen Kust, Zeeschelde, Wegenbeleid en -beheer, Beleid Havens Waterwegen en Zeewezen, alsook bij de betrokken directoraten-generaal en bij de afdeling Boekhouding en Begroting.

Voor de systeemanalyse betreffende de tijdige en rechtmatige behandeling van betalingen, werd per afdeling een steekproef uitgevoerd. Afhankelijk van de doelstelling werd een andere steekproefpopulatie gekozen. In totaal zijn ruim 200 betalingen in ruim 100 dossiers onderzocht.

Het Rekenhof heeft zijn voorlopige controlebevindingen in de loop van het onderzoek aan de betrokken afdelingshoofden voorgelegd([274]). Ook heeft het rekening gehouden met de bevindingen en aanbevelingen van de cel interne audit van het departement Leefmilieu en Infrastructuur.

3. Aanbevelingen van het Vlaams Parlement

Op 27 maart 1996 heeft het Vlaams Parlement de Vlaamse regering in een met redenen omklede motie([275]) gevraagd:

---

[274] De afdelingshoofden werden tussen 27 maart en 27 mei 1997 aangeschreven. Op het afdelingshoofd van de afdeling Wegen West-Vlaanderen na, antwoorden zij alle in de periode april-juli 1997.

[275] Stuk 261 (1995-1996) – Nr.1, van 14 maart 1996.

- onverwijld een concreet plan voor te leggen voor het minimaliseren van verwijlintresten;

- bij de bespreking van de begroting 1997 een evaluatie te maken van de resultaten van al doorgevoerde beslissingen;

- de verschillende provinciale buitendiensten van het departement Openbare Werken door te lichten;

- aan te dringen bij de federale regering om het percentage voor de uitbetaling van verwijlintresten in het kader van de wet op de overheidsopdrachten, nauwer te doen aansluiten bij de reële marktrentevoeten.

Bij de bespreking van het 7e Boek van Opmerkingen heeft het Vlaams Parlement op 10 juli 1996 een resolutie ([276]) aangenomen, met onder meer de volgende aanbevelingen:

- Ter compensatie van het wegvallen van het voorafgaand visum van het Rekenhof voor de uitgaven van het VIF, dient een deugdelijk intern controlesysteem te worden uitgebouwd aan de hand van schriftelijk vastgelegde, precieze taakomschrijvingen, controleprocedures en verantwoordelijkheden (punt 4.4 van de resolutie)([277]).

- De overheid moet bij de uitvoering van de jaarlijkse investeringsplannen, binnen het algemeen beleid, een gelijkmatige spreiding van de gunningen van de overheidsopdrachten over het gehele jaar nastreven. De huidige eindejaarsconcentraties, die een correcte administratieve afhandeling en een degelijke controle bemoeilijken, moeten in de toekomst worden vermeden (punt 5, eerste alinea, van de resolutie).

- Maatregelen moeten worden genomen om de beleidskredieten te vrijwaren van bezwaring met allerhande aanvullende kosten, zoals verrekeningen en verwijlintresten. In de mate dat dergelijke aanvullende uitgaven onvermijdelijk zijn, moet het bufferbedrag dat hiervoor in de investeringsprogramma's is ingeschreven, nauwkeuriger worden ingeschat (punt 5, tweede alinea, van de resolutie).

- De administratie zou de bestaande systemen voor de raming en het beheer van de begrotingskredieten moeten bijsturen om te late betalingen wegens gebrek aan kredieten en daaruit voortvloeiende verwijlintresten in te toekomst te vermijden (punt 6, eerste alinea, van de resolutie).

Het departement Leefmilieu en Infrastructuur heeft geen speciale acties ondernomen om de aanbevelingen van het Vlaams Parlement binnen een bepaalde termijn en op gestructureerde wijze in de praktijk te brengen. Evenmin bracht het departement de bij de betalingscyclus betrokken beleidsverantwoordelijken op de hoogte van de inhoud van de aanbevelingen.

Wel heeft het departement zelf, los van de parlementaire aanbevelingen, initiatieven genomen om de betalingscyclus beter te organiseren. Zo kwam het de facto aan verschillende aanbevelingen goeddeels tegemoet.

---

[276] Stuk 376 (1995-1996) – Nr.1, van 26 juni 1996.

[277] Over de andere aanbevelingen inzake het VIF wordt op p. 144 van dit boek gerapporteerd (commentaar bij de rekeningen 1997 van dit fonds).

4. Controlebevindingen en opmerkingen

4.1. Administratieve organisatie en beleidsinformatie

4.1.1. Spreiding van gunningen en kredietvastleggingen

De laattijdige goedkeuring van een groot aantal verrekeningen is één van de belangrijkste oorzaken van de vertragingen in de betalingscyclus. Volgens de afdelingen is dit het gevolg van de matige kwaliteit van de bestekken, die in een vrij korte tijdspanne moeten worden opgemaakt. De opmaak van de bestekken start doorgaans pas na de ministeriële goedkeuring ervan in de jaarlijkse fysische programma's.

De Vlaamse Minister van Openbare Werken keurde het fysische programma de laatste twee jaar goed in het voorjaar van het betrokken jaar([278]). Het late tijdstip van goedkeuring van de fysische programma's werkt dus een concentratie van gunningen en kredietvastleggingen naar het jaareinde toe in de hand. De aanbesteding en vastlegging van een groot gedeelte van de werken vinden pas plaats in de maand december van het begrotingsjaar.

Niettegenstaande het Vlaams Parlement in 1996 om een gelijkmatige spreiding van de gunningen over het jaar vroeg, is de situatie in het VIF in 1997 nog verder verslecht. In 1996 werd 37 % van de kredietvastleggingen genomen in december, in 1997 45,5 %.

(bedragen in miljoen BEF)

kredieten	kredieten 1996	vastgelegd in 1996	vastgelegd in dec.	%	kredieten 1997	vastgelegd in 1997	vastgelegd in dec.	%
Onderhoud wegen	2.687,1	2.684,6	494,3	18,4	2.723,4	2.723,4	292,2	10,7
Onderhoud waterwegen	543,8	543,8	17,9	3,3	826,2	826,2	17,4	2,1
Onderhoud havens	4.095,1	4.095,1	24,6	0,6	4.150,4	4.150,4	67,3	1,6
Onderhoud waterbeheersing	340,2	340,2	0,2	0,1	344,8	344,8	47,3	13,7
Investeringen wegen	7.387,3	7.155,5	2.208,1	30,8	8.125,2	8.125,1	3.684,8	45,4
Investeringssubsidies havens					1.500,7	1.500,7	844,6	56,3
Investeringen havens	4.919,1	4.623,8	2.384,3	51,6	2.883,4	2.883,4	1.575,1	54,6
Investeringen binnenvaart	2.105,7	2.105,7	595,3	28,3	1.912,5	1.912,5	400,2	20,9
Investeringen waterbeheersing	1.926,8	1.926,8	585,1	30,4	1.700,0	1.700,0	811,1	47,7
TOTAAL VIF	18.978,0	18.220,0	6.746,3	37,0	18.188,5	18.119,6	8.243,0	45,5

[278] De minister keurde het fysische programma's 1996 en 1997 van de AWV gedeeltelijk goed op respectievelijk 4 april 1996 en 4 april 1997. De volledige goedkeuring volgde eind mei 1996 en juli 1997. Voor de AWZ heeft de minister de fysische programma's 1996 en 1997 goedgekeurd op respectievelijk 8 maart 1996 en 18 april 1997.

De minister heeft geantwoord dat zal worden gewerkt aan een systeem om door uitwisseling van kennis de kwaliteit van de bestekken te verbeteren. Het fysisch programma voor 1998 werd volgens hem iets sneller goedgekeurd dan het voorgaande jaar. Hij heeft tevens gewezen op andere elementen die een gelijkmatige spreiding van de gunningen en kredietvastleggingen bemoeilijken (procedures inzake convenanten, milieuvergunningen, bouwvergunningen, …). Een gelijkmatige spreiding van de kredietvastleggingen is bovendien slechts mogelijk als de betrokken kredieten tijdig worden vrijgegeven.

4.1.2. Ramingen van de begrotingskredieten

De onderstaande tabel toont de evolutie van de betalingsachterstand ingevolge de ontoereikendheid van de ordonnanceringskredieten bij de AWV en de AWZ([279]).

1.395.309

(Bedragen in miljoen BEF)

	1994	**1995**	**1996**	**1997**
Betalingsachterstand op 31 december wegens tekort aan ordonnanceringskrediet([280])	*2.183,2	(63/64) 313,4 (VIF) 939,6	(63/64) 219,9 (VIF) 0,0	(63/64) 6,6 (VIF) 0,0
Verwijlintresten([281])	*297,2	*316,3	*313,9	*118,4
Laattijdige betalingen tijdens het begrotingsjaar	niet beschikbaar	(63/64) 72% (VIF) 42%	(63/64) 48% (VIF) 37%	(63/64) 35% (VIF) 35%

* PR 63/64 + VIF

In 1997 is de situatie verbeterd en hebben zich geen noemenswaardige problemen meer voorgedaan wegens tekorten aan ordonnanceringskredieten op het einde van het jaar. Nochtans is de wijze waarop de ordonnanceringskredieten worden geraamd, niet fundamenteel gewijzigd. De tekorten op sommige programma's en basisallocaties konden echter worden verholpen met veelvuldige kredietherschikkingen.

Voor de projecten opgenomen in het fysische programma maken de administraties nog steeds geen uitvoerings- of ordonnanceringskalender op. Zij hebben dan ook geen zicht op toekomstige schuldvorderingen. De beleidsafdelingen ramen de ordonnanceringskredieten momenteel op grond van een algemene berekeningsformule, zonder raadpleging van de operationele afdelingen.

---

[279] Het Rekenhof heeft hierover voor het laatst gerapporteerd aan de Minister van Openbare Werken op 21 maart 1997.

[280] Betalingsdossiers bij de afdeling Boekhouding en Begroting die niet tijdig konden worden geordonnanceerd en betaald wegens een tekort aan ordonnanceringskredieten op de betrokken basisallocaties van de sector Openbare Werken. Vervallen facturen, die niet door de afdeling Boekhouding en Begroting zijn gekend, zijn niet opgenomen in de vermelde bedragen.

[281] Betaalde intresten. Voor 1994 is het bedrag aan vastgelegde verwijlintresten weergegeven.

Een cumulatie van de te verwachten schuldvorderingen volgens een tijdsprojectie van de uit te voeren werken, zou nochtans een nauwkeurige raming van de nodige betalingsmiddelen in de betrokken periode opleveren. De administraties lijken echter niet onmiddellijk bereid een dergelijke, gedetailleerde ordonnanceringskalender in te voeren. Op een vergadering van de werkgroep Financieel Management op 15 oktober 1997, beklemtoonden vertegenwoordigers van het Rekenhof nogmaals het belang van een ordonnanceringskalender, die de Vlaamse regering in staat zou stellen altijd het juiste bedrag aan benodigde betalingsmiddelen ter beschikking te houden en een efficiënt kasbeheer en beleggings- of kredietbeleid op korte termijn te voeren.

De minister heeft geantwoord het opmaken van een gedetailleerde ordonnanceringskalender niet opportuun te achten. Dit vraagt immers erg veel werk, met een complex informaticaprogramma en met, ook dan nog, een weinig betrouwbaar resultaat. Het uitvoeringsritme, dus ook de betalingskalender van infrastructuurwerken in de wegen- en waterwegensector, is fundamenteel afhankelijk van vooraf niet te voorziene omstandigheden (bv. klimatologische omstandigheden). De late goedkeuring van het fysisch programma maakt het bovendien moeilijk de vastleggingen en ordonnanceringen perfect te begroten.

De minister heeft ten slotte opgemerkt dat de voorgestelde kredieten (zowel de ordonnancerings- als de vastleggingskredieten) tijdens de begrotingsbesprekingen zijn gewijzigd in functie van de reëel beschikbare middelen.

Het Rekenhof kan aannemen dat een ordonnanceringskalender die het mogelijk maakt nauwkeurig de jaarlijkse begrotingskredieten te ramen, op dit ogenblik nog iets te ambitieus is en heel wat technische en financiële middelen vergt. Het heeft echter vastgesteld dat de administratie ook niet bij machte is op korte termijn de behoeften aan ordonnanceringskredieten en thesauriemiddelen te ramen. Er is bijvoorbeeld geen systeem dat waarborgt dat binnen de contractueel vooropgestelde termijn (60 dagen) na goedkeuring van een vorderingsstaat voor werken voldoende vastleggings- en ordonnanceringskredieten zullen voorhanden zijn om een tijdige betaling mogelijk te maken. Vaak wordt het tekort aan kredieten pas ontdekt als de kredieten zijn uitgeput([282]). Uiteraard kan bij het VIF evenmin een onverantwoord groot bedrag aan liquiditeiten ter beschikking worden gehouden. De uitbetaling van de dotaties zou daarom in de toekomst steeds moeten worden verantwoord op grond van de kastoestand en de kasvooruitzichten, waaruit de behoeften aan liquide geldmiddelen op korte termijn blijken. In elk geval is er duidelijk nood aan een raming van de krediet- en thesauriebehoeften op korte termijn.

---

[282] Recent heeft het Rekenhof een opmerking geformuleerd over een aanneming (wrakkenberging in de Westerschelde) waarbij een laattijdige aanvraag tot goedkeuring van vastleggingskredieten én een gebrek aan ordonnanceringskredieten laattijdige betalingen en belangrijke verwijlintresten hebben veroorzaakt.

4.1.3. Gebrek aan schriftelijke instructies en eenvormige procedures

Het departement beschikt niet over een coherent geheel van instructies en procedures voor de opvolging van de werken en de behandeling van de betalingen. De meeste diensten werken nog met de, inmiddels verouderde, algemene instructie op de comptabiliteit uit 1969. De weinige procedures die toch zijn uitgeschreven, gaan uit van een administratie of een afdeling, zonder dat daarbij eenvormigheid en coherentie binnen het departement werden nagestreefd ([283]). Het is aangewezen deze (en eventueel andere) initiatieven op hun deugdelijkheid te evalueren en vervolgens te veralgemenen voor alle afdelingen van de betrokken administraties. Aldus kan uiteindelijk een duidelijk procedurehandboek ontstaan, dat door alle administraties wordt gevolgd. Een uniforme aanpak bevordert immers de doorzichtigheid van de werking van de afdelingen en van de afgehandelde dossiers en is absoluut noodzakelijk om tot eenduidige en betrouwbare beleidsinformatie te kunnen komen.

De minister heeft in zijn antwoord bevestigd dat de geschreven en toegepaste procedures worden geëvalueerd en, indien nodig, geoptimaliseerd. Bij het vastleggen van een timing voor deze acties zal rekening worden gehouden met de invoering van de economische boekhouding. Daartoe zullen de betrokken administraties vanaf dit jaar alle processen en procedures voor de realisatie van infrastructuurwerken in kaart brengen. Eveneens is een werkgroep opgestart die deze financiële processen nader zal onderzoeken.

4.1.4. Niet-registratie van alle inkomende schuldvorderingen en facturen

Voor de betalingscyclus zijn twee informatiesystemen essentieel: het in de hele Vlaamse Gemeenschap gebruikte financieel systeem, dat de ordonnanties genereert en de begrotingskredieten opvolgt, en het Delta-systeem, dat de individuele dossiers administratief opvolgt. De afdelingen van de AWV en AWZ maken al een vrij algemeen gebruik van het Delta-systeem, dat de operationele processen bij de aanbesteding, gunning en opvolging van de investerings- en onderhoudswerken ondersteunt. Enkel een restant aan oude dossiers en enkele specifieke categorieën van werken, zoals de winterdienst, worden nog niet via het Delta-systeem verwerkt.

---

[283] Zo bestaan er lokaal bijvoorbeeld een aantal richtlijnen inzake: de behandeling van binnengekomen vorderingsstaten/facturen; de tijdige indiening van het aantekenregister; de bij elk aantekenregister te voegen controledocumenten, waarbij de leidend ambtenaar en/of de werfleider zeer bondig het al dan niet opmaken van verrekeningen of het aanvragen van prijsaanpassingen verantwoorden; het tijdig signaleren van onvoorziene werken of meerwerken, het opmaken van verrekeningen en verstrekken van vereiste inlichtingen aan de medewerkers van de cel boekhouding; de prijscontrole en -vergelijking bij verrekeningen; de deelname van medewerkers van de cel boekhouding aan de dienstkringvergaderingen; de tijdige en realistische aanvraag van bijkomende vastleggingen voor prijsherzieningen; de permanente opvolging van nog (gedeeltelijk) openstaande vorderingsstaten/facturen.

Opdat het systeem de nodige beleidsinformatie zou kunnen genereren, noodzakelijk voor een adequaat thesaurie-, krediet- en schuldbeheer, is het noodzakelijk dat alle schuldvorderingen en facturen onmiddellijk bij ontvangst worden geregistreerd in het Delta-systeem. Enkel op die manier is het mogelijk de doorstroming van de betalingsdossiers op te volgen en (via de link Delta-COI) in de nodige betalingsmiddelen te kunnen voorzien in functie van de actuele schuldpositie([284]).

De minister heeft in zijn antwoord gemeld dat de afdelingen sinds begin dit jaar ook andere schuldvorderingen en facturen dan die welke resulteren uit overheidsopdrachten via het Delta-systeem kunnen registreren.

4.1.5. Gebrek aan adequate beleidsinformatie

De administratieve medewerkers in de buitenafdelingen, de leidende ambtenaren, de afdeling Algemene Technische Ondersteuning (ATO) en de diverse interne en externe controlediensten kunnen de uitvoering van werken slechts opvolgen als zij beschikken over volledige en overzichtelijke dossiers. Ook de verantwoordelijken op de hogere niveaus moeten permanent over betrouwbare, globale informatie beschikken om het beleid te kunnen voorbereiden en de uitvoering ervan na te gaan. Voor de betalingen is onder meer informatie nodig over de bestelde prestaties, de geleverde en/of uitgevoerde prestaties en de gevorderde betalingen; de stand van uitvoering van de werken; de actuele schuldpositie (openstaande schuldvorderingen met hun vervaldag); de beschikbare en benodigde betalingsmiddelen; de te verwachten schuldvorderingen en de te voorziene betalingsmiddelen. Deze informatie is nodig voor: de opvolging van de uitvoering van het fysische programma en de werken; een zo tijdig en correct mogelijke betaling van de verschuldigde sommen; de opvolging van de beschikbare kredieten en de raming van kredietbehoeften; de opmaak van de begroting; het tijdig ontdekken van knelpunten en probleemdossiers en de evaluatie van de prestaties van de betrokken afdelingen, diensten en medewerkers.

Om nuttig te zijn moet de beleidsinformatie aan enkele voorwaarden voldoen. Zij moet tijdig en met de juiste frequentie beschikbaar zijn; aangepast aan de gebruiker; correct, volledig en betrouwbaar, alsook voldoende gedetailleerd, maar toch nog overzichtelijk.

Momenteel is bij de betrokken administraties slechts een gedeelte van die informatie beschikbaar vanuit het financieel systeem en vanuit het Delta-systeem. De beleidsrapportering is nog weinig ontwikkeld in de verschillende operationele afdelingen, de beleidsafdelingen en de directoratengeneraal. Er bestaat nagenoeg geen systematische, georganiseerde rapportering over de uitvoering van werken of over de financiële en administratieve afhandeling van de dossiers die de verantwoordelijke ambtenaren moet toelaten tijdig de knelpunten in de betalingscyclus te detecteren.

---

[284] De instructie, uitgaande van de secretaris-generaal van het departement LIN, van 25 november 1997, kenmerk GJ/kn/16AB-U-97-1517, is een belangrijke stap in de goede richting. Op de naleving ervan dient nauwlettend te worden toegezien. In deze instructie wordt aan de afdelingen gevraagd vanaf 1 januari 1998 alle nieuwe facturen en vorderingsstaten onmiddellijk in de module *factuur* van het financieel systeem te registreren.

De minister heeft geantwoord dat het Delta-systeem en de eraan gekoppelde toepassing Deltabel in de toekomst verder zullen worden uitgebouwd en nog meer meet- en controlepunten zullen bevatten voor de opvolging en sturing van de betalingscyclus. Het volstaat volgens de minister evenwel niet de beleidsinformatie louter ter beschikking te stellen; er moet ook duidelijk worden bepaald wie welke verantwoordelijkheden draagt in de verschillende financiële processen. De geïnstalleerde werkgroep *Procedures betalingscyclus* zal dit verder onderzoeken.

De secretaris-generaal van het departement LIN heeft de betrokken beleidsverantwoordelijken en controle-instanties (onder wie vertegenwoordigers van het Rekenhof) op 3 juni 1998 samengebracht voor een toelichting van de mogelijkheden van het Deltasysteem. Tevens werd de aanwezigen gevraagd een inventaris op te maken van de beleidsinformatie die elkeen nodig acht.

4.1.6. De opvolging van de aanbevelingen van de cel interne audit

De cel interne audit van het departement LIN heeft ook al enkele onderzoeken gewijd aan de onderhavige betalingscyclus([285]), resulterend in aanbevelingen die het Rekenhof volledig onderschrijft. Door een gebrek aan organisatie van de implementatie en opvolging van de aanbevelingen, heeft de cel interne audit geen feedback gekregen over de maatregelen die ter uitvoering van de aanbevelingen werden genomen. Het is bijgevolg onduidelijk of de hogere beleidsinstanties van het departement wel een gestructureerde opvolging hebben georganiseerd.

De minister heeft geantwoord dat dit wel degelijk het geval was. De directeur-generaal heeft de verslagen van de interne audit telkens met de afdelingshoofden besproken, wat resulteerde in tal van aanpassingen in de werkwijze. In de toekomst zal de cel interne audit daaromtrent een schriftelijke reactie ontvangen. De werkwijze van deze cel binnen het departement zal bovendien regelmatig worden opgevolgd.

Een voor alle betrokken beleids- en controle-instanties toegankelijk opvolgingssysteem impliceert een systematische schriftelijke rapportering over de wijze waarop en de mate waarin de aanbevelingen van de cel interne audit werden geconcretiseerd.

---

[285] Een verslag van 24 mei 1996, kenmerk A960524, over de betalingsprocessen in de afdelingen Elektriciteit en Mechanica te Antwerpen, Wegen West-Vlaanderen en Bovenschelde; een verslag van 9 december 1996, kenmerk A961209, met een analyse van de betalingsprocessen in de afdeling Boekhouding en Begroting en een verslag van 10 juli 1997, kenmerk A970710, over de mogelijkheid tot het systematisch inlassen in de samenvattende opmetingstaat van een *voorbehouden som* om onvoorziene meerwerken op aan te rekenen.

4.2. Problematiek van het tijdig betalen

4.2.1. Onduidelijkheid omtrent de betalingstermijn

Voor elke schuldvordering of factuur moet duidelijk zijn aangegeven wanneer de schuld voor de overheid is ontstaan (datum van indiening van de schuldvordering). Bovendien moet vanaf het begin duidelijk geweten zijn welke betalingstermijn van toepassing is (60 of 90 dagen). Dit zijn twee basisvereisten voor een tijdige betaling, zonder verwijlintresten (laattijdige betalingen) of financieringskosten (vroegtijdige betalingen).

Sommige afdelingen geven niet steeds correct weer op welke tijdstippen een aannemer de betaling van onvoorziene prestaties, uitgevoerd in verschillende periodes, heeft gevorderd. Daardoor is niet geweten vanaf wanneer de betalingstermijnen beginnen te lopen. De meeste fouten sluipen echter in de bepaling in het Delta-systeem van de betalingstermijn voor de vorderingsstaten([286]). De oorzaak is veelal een administratieve vergetelheid (of nalatigheid) vanwege de dossierbeheerder van de afdeling.

Een meer structureel probleem stelt zich met de interpretatie van het begrip *eindvereffening*, waarvoor een betalingstermijn van 90 dagen geldt([287]). Bij gebrek aan een eenduidige definitie van dit begrip in de algemene aannemingsvoorwaarden bestaan in een aantal gevallen immers interpretatieverschillen (bv. bij gedeeltelijke betalingen, bisstaten, werken in de waarborgperiode, laatste betalingen van elk pachtjaar in een langlopend onderhoudscontract en betalingen van schadevergoedingen). De administratie Overheidsopdrachten Juridische Zaken (AOJZ) zou moeten onderzoeken welke betekenis er aan het begrip moet worden toegekend en instructies daarover sturen naar alle afdelingen van het departement.

De minister heeft geantwoord dat de afdeling overheidsopdrachten juridische zaken inmiddels een advies heeft gegeven over het begrip *eindvereffening*.

4.2.2. Vertragingen bij de indiening van aantekenregister en administratieve afhandeling

Vermits een toetsing aan de werfgegevens noodzakelijk is voor de goedkeuring van de vorderingsstaat (en schuldvordering) van de aannemer, is het noodzakelijk dat het werfpersoneel van de buitenafdeling het aantekenregister onmiddellijk na elke maandperiode overlegt aan de medewerker die instaat voor de administratieve opvolging van het betalingsdossier. Dit geschiedt niet altijd, wat soms leidt tot ongeoorloofde vertragingen in het betalingsproces.

---

[286] Bij de invoering van code 3 (werken: 60 dagen) of 4 (eindvereffening: 90 dagen).

[287] Artikel 15, § 1, derde lid, van de algemene aannemingsvoorwaarden, bijlage bij het koninklijk besluit van 26 september 1996 tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten en van de concessies voor openbare werken.

De administratieve afhandeling (goedkeuring van de schuldvordering, aanvraag van de factuur, opmaak van het vereffeningsborderel) neemt soms om onduidelijke redenen en los van vertragingen door verrekeningen, te veel tijd in beslag. Er bestaan in de afdelingen te weinig maatregelen voor een systematische opsporing en vermijding van vertragingen in het betalingsproces wegens afwezigheden, slordige dossieropvolging of inefficiënte verzending.

Volgens het ministeriële antwoord kan dit worden verholpen door de interne werkverdeling aan te passen (meer polyvalent personeel). De minister verwees ook naar de opdracht van de werkgroep *Procedures betalingscyclus* richtlijnen voor te stellen aangaande de informatieverstrekking vanop de werf. Hij haalde tevens de opmaak van een standaardbestek bij de AWZ aan, dat een groot aantal standaardposten omschrijft. Standaardisatie zal de taken van het werfpersoneel aanzienlijk vereenvoudigen en de kwaliteit van de bestekken verhogen. Dit standaardbestek is recentelijk al gedeeltelijk ingevoerd. Op termijn zal het instrument zeker bijdragen tot de uniformisering van de documenten en de versnelling van de dossierbehandeling.

4.2.3. Vertragingen bij de aanvraag van bijkomende kredietvastleggingen

– Niet in het oorspronkelijke bestek voorziene werken

Bijkomende werken mogen in principe pas worden bevolen en uitgevoerd na akkoord van de bevoegde minister (soms de Vlaamse regering) of ambtenaar en na visumverlening door sommige controle-instanties (Inspectie van Financiën en controleur van de vastleggingen). De betaling kan pas plaatsvinden nadat de bevoegde instanties een verrekening hebben goedgekeurd en nadat een kredietvastlegging is genomen([288]). In de praktijk zijn de onvoorziene werken vaak al uitgevoerd vooraleer de noodzakelijke verrekeningen zijn opgemaakt. Hoewel de wetgeving en reglementering geen procedure-uitzonderingen toestaan, meent het Rekenhof dat in uitzonderlijke omstandigheden een afwijkende handelwijze kan worden gedoogd. Een ambtenaar wordt immers te velde soms geconfronteerd met plots opduikende, onvoorzienbare omstandigheden die onmiddellijke beslissingen vergen. Het is dan niet steeds mogelijk eerst de wettelijk voorgeschreven schriftelijke toelatingen, adviezen en visa te bekomen. In dergelijke gevallen moet echter al het mogelijke worden gedaan om de feitelijke toestand zo vlug mogelijk in orde te brengen.

Moeilijker aanvaardbaar is dat de procedure voor de opmaak, goedkeuring en vastlegging van een verrekening voor onvoorziene werken in veel gevallen niet wordt afgewerkt binnen de voorgeschreven betalingstermijn, wat leidt tot laattijdige betalingen en verwijlintresten. Om dergelijke mistoestanden te vermijden heeft het Rekenhof al in het verleden twee oplossingen gesuggereerd: (1) meer gebruik maken van ramingstaten en ambtshalve vastgestelde prijzen, en/of (2) in de samenvattende opmeting van de aanneming een post opnemen waarop alle kleine onvoorziene meerwerken worden aangerekend (STB-posten).

---

[288] De administratieve formaliteiten die dienaangaande zijn voorgeschreven, zijn uitvoerig uiteengezet en toegelicht in het 148e Boek van het Rekenhof (Stuk 14 (1991-1992) – Nr. 1, p. 109-119 en 145-150).

De belangrijkste oorzaken voor de laattijdige goedkeuring van verrekeningen zijn:

- Prijsdiscussies tussen het bestuur en de aannemer. De wetgeving op de overheidsopdrachten (AAV, artikel 42, §3) bepaalt dat het bestuur de nieuwe eenheidsprijzen bij blijvende onenigheid tussen de partijen ambtswege kan vaststellen, met behoud van alle rechten van de aannemer. De buitendiensten maken echter nog steeds te weinig gebruik van de techniek van het ambtshalve opstellen en goedkeuren van een ramingstaat. Er zijn geen recente instructies bekend die het gebruik van ramingstaten bij tijdrovende prijsdiscussies met de aannemers aanmoedigen.

- De omslachtige verrekeningsprocedure voor kleine onvoorziene werken. De administratie kan die vermijden door in de samenvattende opmeting een post *Som Te Besteden (STB)* op te nemen, beperkt tot het delegatieplafond van het afdelingshoofd. De AOJZ en de ATO hebben echter problemen met de prijsbepaling voor een dergelijke post([289]). De cel interne audit heeft gesteld dat het gebruik van de post STB, zoals aanbevolen door het Rekenhof, enkel onder strikte voorwaarden is toegestaan. Het Rekenhof beaamt dit. Tot op heden zijn evenwel nog geen instructies uitgevaardigd ter aanmoediging van het gebruik van STB-posten onder de voorwaarden gesteld door de cel interne audit.

- Gebrek aan initiatief bij werfpersoneel voor de opmaak van een verrekening. Bijkomende werken worden vaak niet tijdig onderkend door het werfpersoneel en gesignaleerd aan de leidend ambtenaar van de werken, die verantwoordelijk is voor de opmaak van de verrekening.

- Kwalitatieve gebreken aan verrekeningsvoorstellen. Alvorens de bevoegde ambtenaar of minister een verrekening kan goedkeuren moeten een aantal diensten bepaalde controles uitvoeren (bv. ATO, Inspectie van Financiën, beleidsafdelingen, directoraat-generaal, afdeling Boekhouding en Begroting). De verrekeningsvoorstellen bevatten niet steeds de verantwoordingsstukken die nodig zijn om de controles op een adequate wijze en in een kort tijdsbestek te laten verlopen.

- Laattijdige goedkeuring en vastlegging van de verrekeningen. Soms hebben de autoriserende actoren om onduidelijke redenen te veel tijd nodig om hun controles uit te voeren en/of hun advies of fiat te geven.

Er bestaan geen instructies met duidelijke voorschriften voor de samenstelling, controle en goedkeuring van verrekeningsdossiers. Evenmin zijn verantwoordelijkheden uitgezet om de doorlooptijd van verrekeningsvoorstellen zo te beheersen en te controleren dat een vlotte en tijdige betaling wordt bevorderd. Er is ook geen geïnformatiseerd dossieropvolgingsysteem dat de beleidsinstanties in staat stelt na te gaan in welk stadium verrekeningsvoorstellen zich bevinden en dat een tijdig ingrijpen en bijsturen bij problemen mogelijk maakt.

---

[289] Auditverslag van de cel interne audit van 10 juli 1997, gericht aan de secretaris-generaal van het departement LIN.

De minister heeft geantwoord dat de werkgroep *Financieel management* dit onderwerp uitgebreid heeft besproken. Deze werkgroep heeft een aantal initiatieven genomen om het personeel hierover te informeren en te sensibiliseren. De minister verwees ook naar de opdracht van de nieuw opgestarte werkgroep *Verrekeningen*, waarin, behalve de Inspectie van Financiën, ook alle actoren zijn vertegenwoordigd (werfpersoneel, leidend ingenieur,…). Deze werkgroep moet richtlijnen voorstellen voor de opmaak, goedkeuring en kredietvastlegging van verrekeningen. Over het gebruik van STB-posten heeft de secretaris-generaal op 30 april 1998 een dienstorder verspreid, waarvan de inhoud overeenstemt met wat het Rekenhof heeft vooropgesteld.

– Overschrijding van vermoedelijke hoeveelheden

Voor overschrijdingen van vermoedelijke hoeveelheden die kaderen in de strikte uitvoering van het oorspronkelijke contract, is geen voorafgaandelijk bevel van de bevoegde ambtenaar of voorafgaande kredietvastlegging vereist. Nochtans moeten op termijn ook hiervoor verrekeningen worden opgemaakt, teneinde een bijkomend krediet te doen vastleggen. Als verrekeningen te lang op zich laten wachten zullen, vooral naar het einde van de aannemingen toe, krediettekorten ontstaan. In de praktijk wordt doorgaans te lang gewacht met de administratieve regularisaties: zij vinden pas plaats bij de eindverrekening, wat vaak tot gevolg heeft dat de laatste vorderingsstaten niet tijdig kunnen worden betaald. Soms worden overschreden hoeveelheden met kredietvastleggingen voor prijsherzieningen of meerwerken betaald. Een dergelijke handelwijze biedt slechts een tijdelijke oplossing; de gevolgen van het tekort aan vastleggingskredieten worden erdoor naar de toekomst verschoven. Er zijn geen recente instructies gekend die de leidende ingenieurs van de werken ertoe aanzetten belangrijke overschrijdingen van vermoedelijke hoeveelheden zo vlug mogelijk te laten regulariseren door middel van verrekeningen.

Het is volgens de minister, gelet op de personeelsbezetting, moeilijk haalbaar regelmatig na te gaan in hoeverre aanpassingen van de voorziene hoeveelheden nodig zijn. Daar het toch belangrijk is dat voor overschrijdingen van vermoedelijke hoeveelheden snel verrekeningen worden ingediend, zal de werkgroep *Verrekeningen* richtlijnen voorstellen voor de opmaak ervan. Het is volgens de minister ook belangrijk voldoende aandacht te besteden aan de opmaak van de opmetingen bij de bestekken. Zo zouden belangrijke overschrijdingen kunnen worden vermeden.

– Prijsherzieningen

De bepaling van het bedrag dat voor kredietvastlegging in aanmerking komt, houdt geen rekening met de contractuele prijsherzieningen. De betaling van de eerste vorderingsstaat waarin een prijsverhoging is verrekend, ontwricht dus al het systeem van de vastleggingen: dan vindt immers een betaling plaats voor een financieel engagement zonder voorafgaande kredietvastlegging (de prijsherziening). Het vastleggingsysteem zoals het nu wordt toegepast, leidt dus, als het tijdens de uitvoering van de werken niet wordt bijgestuurd, automatisch tot een tekort aan kredietvastleggingen op het einde van de aanneming.

Om dit te voorkomen worden tijdens de uitvoering van de aannemingen regelmatig bijkomende kredietvastleggingen genomen voor de prijsherzieningen. Het tijdstip waarop de afdelingen dergelijke bijkomende vastleg-

gingen aanvragen verschilt tussen en binnen de afdelingen: sommige vragen al op basis van een raming een vastleggingsverhoging, anderen doen dit pas nadat zich effectief een tekort aan vastleggingskredieten heeft voorgedaan. Het is in elk geval onaanvaardbaar dat schuldvorderingen niet kunnen worden betaald door laattijdige kredietaanvragen. Dit kan worden verholpen door bij de eerste kredietvastlegging ook al een percentage voor de prijsherzieningen te voegen. Volgens de administratie zou dit evenwel de vastleggingskredieten overbelasten. Bij overschatting van de te verwachten prijsherzieningen zou dit zelfs kunnen uitmonden in het onbenut blijven van door het parlement goedgekeurde kredieten. Dit zou dan een negatieve werking hebben op de uitvoering van de activiteitenprogramma's.

Een ideaal systeem zou erin bestaan bij de ordonnancering van elke vorderingsstaat tegelijk het bedrag van de vastleggingen met de voor de betrokken maand in rekening gebrachte prijsherzieningen te verhogen of te verlagen. De vraag stelt zich of een dergelijk systeem geautomatiseerd kan worden.

De minister heeft geantwoord dat zal worden onderzocht of het informatica-, begrotings- en juridisch-technisch mogelijk is vastleggingen voor herzieningen te automatiseren.

4.3. Interne controle op de rechtmatigheid van de uitgaven

4.3.1. Doorgeven van werfgegevens aan de boekhouding

Enkele knelpunten bemoeilijken de juiste en tijdige vaststelling van de maandelijks aan de aannemer verschuldigde sommen:

- de aantekenregisters die de werf maandelijks aan de boekhouding overlegt, bevatten niet altijd dezelfde bestekposten en omschrijvingen als de samenvattende opmetingstaat die bij het aannemingscontract is gevoegd;

- in de wijze van optekening van werfgegevens bestaat geen eenvormigheid; de gebruikte voorstelling en codering corresponderen niet steeds met de formulieren voor het Delta-systeem;

- de aantekenregisters zijn regelmatig niet ondertekend door de werfleider of de leidend ingenieur, noch gedagtekend; zij worden bovendien niet bijgehouden in de financiële verantwoordingsdossiers van de afdelingen;

- gegevens over de uitvoeringstermijn en verletdagen worden niet altijd nauwkeurig genoteerd, wat de bepaling van de juiste contractuele uitvoeringstermijn en eventuele boeten wegens laattijdige uitvoering bemoeilijkt;

- als uit het aantekenregister blijkt dat de vermoedelijke hoeveelheden met het drievoud zijn overschreden, blijft een expliciete verantwoording voor het al dan niet doorvoeren en/of aanvragen van een aanpassing van de eenheidsprijs meestal uit([290]).

---

[290] Ondanks de voorschriften van artikel 42, §6, van de AAV.

Over de wijze waarop de werven gegevens aan de boekhouding op de afdeling moeten mededelen, bestaan te weinig eenvormige instructies.

De afbakening van de taken en verantwoordelijkheden inzake de financiële afhandeling van werven kan volgens het ministeriële antwoord een belangrijk onderdeel worden van het PIP (Project Implementatie Plan) voor de overheidsopdrachten. Ook zal de werkgroep *Procedures betalingscyclus* richtlijnen voorstellen voor het doorgeven van gegevens van de werven naar de boekhouding.

4.3.2. Afstempeling van binnenkomende schuldvorderingen en facturen

Enkele structurele problemen doen zich ook voor bij de optekening en afstempeling van binnenkomende schuldvorderingen en facturen.

Hoewel deze data van ontvangst essentieel zijn voor de berekening van verwijlintresten, registreren verschillende afdelingen ze slechts op één exemplaar van de in drievoud ingediende schuldvorderingen en facturen. Dit bemoeilijkt de interne controle op de juiste registratie van de data in het Delta-systeem en de berekening van de verwijlintresten. Het is dan ook aangewezen zowel op de stukken die ter betaling worden voorgesteld, als op die welke op de centrale boekhouding en op de afdelingen worden bijgehouden, de datum van ontvangst te vermelden.

Veel aannemers duiden op hun vorderingstaten en facturen niet aan welk exemplaar als origineel moet worden beschouwd. Ook de afdelingen maken op de drie exemplaren geen onderscheid tussen origineel en duplicata. Een dergelijke markering is nochtans belangrijk om dubbele betalingen te vermijden, aangezien in principe enkel op basis van originele en goedgekeurde facturen mag worden betaald. Vooral bij betalingen met betrekking tot verbintenissen die zijn vrijgesteld van een voorafgaande kredietvastleggingen is in dit geval het risico op dubbele betalingen groot.

De minister bevestigde in zijn antwoord het belang van eenduidige procedures die gedocumenteerd zijn en bewaakt worden. De procedure moet echter ook aan de aannemer worden opgelegd, zodat het document bij aankomst onmiddellijk op de juiste plaats terechtkomt. De werkgroep *Procedures betalingscyclus* zal richtlijnen voorstellen voor de gegevens die op de betalingsdocumenten moeten worden vermeld ter bepaling van de correcte betalingsdatum.

4.3.3. Betaling van meerwerken

De administratie schrapt in de vorderingstaten van de aannemers vaak posten die betrekking hebben op meerwerken waarvoor nog geen verrekeningen zijn goedgekeurd. Die werken werden immers uitgevoerd zonder autorisatie of kredietvastlegging.

Ook misbruikt de administratie soms de techniek van STB-posten om er belangrijke onvoorziene werken op aan te rekenen (zie punt 4.2.3) in afwachting van de opmaak van een definitieve verrekening([291]).

---

[291] Een STB-post is immers enkel bestemd voor de aanrekening van kleine onvoorziene werkzaamheden, inherent aan de oorspronkelijke opdracht.

Zowel bij de goedkeuring van de verrekening als bij de opmaak van het vereffeningsdossier, moeten de buitenafdelingen een afdoende verantwoording verstrekken voor de uitgevoerde hoeveelheden en overeengekomen prijzen. Uit deze verantwoording moet blijken dat zij voor de bijkomende prestaties realistische prijzen hebben bedongen. In veel dossiers is een dergelijke verantwoording niet aanwezig of te summier.

Tussen de posten uit de verrekening en de posten in de vorderingsstaten (of aantekenregisters) moet een duidelijk verband bestaan in omschrijvingen, nummering en eenheidsprijzen. In sommige dossiers is een dergelijke overeenstemming zoek. Dit bemoeilijkt de controle van in rekening gebrachte prestaties.

Elke verrekening moet duidelijk vermelden of de meerwerken al dan niet aanleiding geven tot een termijnverlenging. In bevestigend geval moet de verrekening de berekeningswijze van de verlenging toelichten en verantwoorden. Dit is niet altijd het geval.

De minister heeft in zijn reactie verwezen naar de opdracht van de werkgroep *Verrekeningen*, met name het opstellen van richtlijnen voor het gebruik van verrekeningen.

4.3.4. Opmaak van vereffeningsborderellen

Als de kredietvastlegging voor een bepaald project is uitgeput, door bv. laattijdig vastgelegde prijsherzieningen of verrekeningen, betaalt de administratie facturen vaak in gedeelten. Zij geeft daarbij niet altijd duidelijk aan welk gedeelte van de factuur of schuldvordering al is betaald, welk deel ter betaling wordt voorgesteld of welk deel nog niet kan worden betaald.

Behalve gedeeltelijke betalingen, komen ook betalingen van verschillende schuldvorderingen of gedeelten van verschillende schuldvorderingen met eenzelfde borderel voor. Dit is vooral het geval als de borderellen niet of niet volledig langs het informatiesysteem Delta worden opgemaakt en doorgegeven. Dit compliceert niet alleen de opvolging van de betalingen, het maakt het ook onmogelijk verschuldigde bedragen met een verschillende vervaldag selectief en tijdig (dit is op de vervaldag zelf) te betalen.

Omwille van de doorzichtigheid en de doelmatigheid van het betalingsproces is het aangewezen te streven naar eenvoudige betalingsdossiers met één schuldvordering die in één keer wordt goedgekeurd, waarbij één factuur wordt aangevraagd, die via één borderel op één kredietvastlegging wordt aangerekend en ter betaling wordt voorgesteld. Zo kan het gehele verschuldigde bedrag op de vervaldag met één ordonnantie betaald worden.

De minister heeft geantwoord dat een doorgedreven informatisering de opmaak van een borderel zodanig moet vereenvoudigen dat in de betalingsdossiers effectief een één-op-één relatie ontstaat. De werkgroep *Procedures betalingscyclus* zal de richtlijnen voor de bij de vereffeningsdossiers te voegen stukken, coördineren en evalueren.

4.4. Verwijlintresten

4.4.1. Evolutie van de verwijlintresten

Het totaal aan betaalde verwijlintresten, dat in 1996 nog bijna 314 miljoen BEF bedroeg, is in 1997 teruggedrongen tot 118 miljoen BEF (zie de tabel onder punt 4.1.2). Oorzaken van deze daling zijn: (1) het feit dat in voorgaande jaren nog veel oude intrestdossiers zijn afgehandeld, terwijl de achterstand in intrestbetalingen in 1997 grotendeels is verminderd en (2) een accurater optreden van de administraties op het vlak van de tijdige betaling van hoofdsommen. Het volume van laattijdige betalingen is ook in de loop van het begrotingsjaar gedaald. Ten slotte heeft ook de daling van de toepasselijke intrestvoet de laatste jaren een gunstige invloed gehad op het totaal bedrag aan betaalde intresten.

4.4.2. Beleidsinformatie over verwijlintresten

De rapporten die de financieel manager elk kwartaal naar de directieraad en de afdelingshoofden stuurt en die een globaal overzicht geven van de betaalde verwijlintresten, zijn de enige bron van beleidsinformatie over verwijlintresten. Het zou nochtans nuttig zijn de beleidsinstanties op regelmatige tijdstippen een overzicht te verstrekken van de schuldvorderingen die op dat ogenblik intresten veroorzaken, alsook van al verschuldigde, maar nog te betalen intresten. Over de oorzaken van de laattijdige betalingen en de daaruit voortvloeiende verwijlintresten bestaan geen gedetailleerde gegevens.

De minister heeft geantwoord dat de nog te betalen verwijlintresten door de onmiddellijke registratie van de binnenkomende vorderingsstaten zullen kunnen worden berekend. Deltabel maakt het de afdelingshoofden mogelijk de afhandeling van de ingediende vorderingsstaten op te volgen.

4.4.3. Tijdstip van berekening en betaling van de intresten

Aannemers hebben van rechtswege en zonder ingebrekestelling recht op de betaling van intrest als de betalingstermijn wordt overschreden([292]). Zij moeten dus geen stappen ondernemen voor het verkrijgen van intresten. Sommige afdelingen wachten vrij lang met de berekening en de betaling van de intresten. Om steeds een actueel beeld te hebben van de intrestlast die de begroting zal bezwaren en bijkomende intrestlasten met toepassing van de artikelen 1154 en 1254 van het Burgerlijk Wetboek te vermijden, zouden voor de berekening en de uitbetaling van de intresten redelijke termijnen moeten worden vastgesteld.

---

[292] Artikel 15, § 4, van de AAV.

Het is ook aangewezen een duidelijk onderscheid te maken tussen de betalingen waarvoor de intresten nog door de buitenafdelingen moeten worden berekend en die waarvoor de intresten door de cel verwijlintresten worden berekend([293]). Zo kunnen misverstanden en eruit voortvloeiende laattijdige of dubbele betalingen van verwijlintresten vermeden worden.

Volgens de minister zouden in principe de afdelingen verantwoordelijk moeten zijn voor de betaling van de intresten. De afdeling Boekhouding en Begroting van het departement centraliseert echter momenteel de berekening en betaling van de verwijlintresten. Dit alles moet opnieuw worden bekeken op het moment dat wordt geopteerd voor een decentralisatie van de boekhoudactiviteiten.

5. Aanbevelingen

Op grond van zijn controlebevindingen, heeft het Rekenhof de volgende aanbevelingen geformuleerd:

– Algemene organisatie en de beleidsinformatie

- Kwalitatief goede bestekken zijn een belangrijke voorwaarde voor een vlotte uitvoering en betaling van de werken. Om de administraties de nodige tijd te geven de aanbestedingen goed voor te bereiden, zou de minister de fysische jaarprogramma's al op het einde van het voorafgaande jaar moeten goedkeuren. Bovendien moeten de administraties een gelijkmatige spreiding van de gunningen van de overheidsopdrachten over het begrotingsjaar nastreven. Maatregelen moeten de huidige eindejaarsconcentraties van kredietvastleggingen tegengaan.

- De administraties zouden een ordonnanceringskalender moeten invoeren die het mogelijk maakt een projectie in de tijd te maken van de behoeften aan ordonnanceringskredieten en geldmiddelen.

- Een coherent geheel van geschreven procedures en voorschriften zou duidelijkheid en eenvormigheid moeten scheppen in de te volgen werkwijzen, de interpretatie van de regelgeving, de na te leven doorlooptijden, de bevoegdheden, de verantwoordelijkheden en de interne controles bij de afhandeling van de betalingsdossiers.

- Er is nood aan de verdere uitwerking van een informatiesysteem dat volledige, actuele, correcte en relevante informatie bevat over de uitvoering van de werken en de betaling van de ermee verbonden verplichtingen. Zo'n systeem is in elk geval nodig voor de registratie en opvolging van alle binnenkomende schuldvorderingen en facturen.

- Het informatiesysteem zou meet- en controlepunten moeten bevatten, die het mogelijk maken knelpunten in de betalingscyclus tijdig te detecteren. Een systematische rapportering over eventuele knelpunten moet de beleidsverantwoordelijken in staat stellen, zo nodig, bij te sturen.

- De administraties moeten de implementatie van de aanbevelingen van de cel interne audit op gestructureerde wijze organiseren en controleren.

---

[293] Overeenkomstig de dienstorders LI 95/48 en LI 97/17 van de afdeling Boekhouding en Begroting.

– De problematiek van het tijdig betalen

- Vanaf de indiening van de schuldvordering of factuur, moet het Delta-systeem de juiste contractuele betaaldatum bevatten. Na inwinning van het advies van de administratie Overheidsopdrachten Juridische Zaken, zouden duidelijke instructies moeten worden uitgevaardigd over de interpretatie van het begrip *eindvereffening*, waarvoor een betaaltermijn van 90 dagen geldt.

- Daar werfgegevens noodzakelijk zijn voor de controle en goedkeuring van door aannemers ingediende vorderingstaten, moeten er richtlijnen en organisatorische maatregelen komen die een tijdige en juiste informatieverstrekking vanaf de werf bevorderen.

- De administraties zouden hun afdelingen moeten aanmoedigen bij tijdrovende prijsdiscussies met de aannemer aangaande onvoorziene meerwerken gebruik te maken van ramingstaten met ambtshalve vastgestelde prijzen en hoeveelheden.

- Om kleine onvoorziene meerwerken zonder veel tijdrovende administratieve formaliteiten te kunnen betalen, zouden de bij de bijzondere bestekken gevoegde samenvattende opmetingen systematisch sommen voor onvoorziene werken kunnen bevatten (STB-posten). Het gebruik ervan moet evenwel aan strikte voorwaarden onderworpen zijn.

- Voor de opmaak, goedkeuring en vastlegging van verrekeningen is de bepaling van verantwoordelijkheden en uitwerking van procedures tot beheersing en controle van de doorlooptijd van verrekeningen noodzakelijk. Een geïnformatiseerd dossieropvolgingssysteem moet de beleidsinstanties in staat stellen na te gaan in welk stadium verrekeningsvoorstellen zich bevinden en eventuele knelpunten tijdig bij te sturen.

- Instructies kunnen de leidende ingenieurs van de werken ertoe aanzetten systematisch belangrijke overschrijdingen van vermoedelijke hoeveelheden te regulariseren met verrekeningen.

- De ontwikkeling van een informaticatoepassing die het mogelijk maakt kredietvastleggingen zo snel mogelijk te actualiseren met de betaalde prijsherzieningen, dient te worden overwogen.

– Interne controle op de rechtmatigheid van de uitgaven

- De wijze van communicatie van de werfgegevens naar de boekhouding op de afdelingen zou op concrete afspraken moeten berusten opdat tijdig en precies kan worden bepaald welke prestaties aan welke eenheidsprijzen mogen worden betaald.

- De administraties zouden de buitenafdelingen ertoe moeten aanzetten de nodige gegevens op binnenkomende schuldvorderingen en facturen aan te brengen, opdat het voor alle actoren van de betalingscyclus steeds mogelijk zou zijn de uiterlijke betaaldatum te bepalen en duplicaten van originelen te onderscheiden.

- Een intern controlesysteem moet de betaling verhinderen van meerwerken waarvoor geen voorafgaande kredietvastlegging is genomen en

het gebruik tegengaan van de techniek van STB-posten voor andere doeleinden dan voor kleine onvoorziene werken. De buitenafdelingen moeten de berekeningswijze van nieuw overeengekomen prijzen steeds op afdoende wijze toelichten en verantwoorden. Zij moeten bovendien bij elke verrekening duidelijk vermelden of ze aanleiding geeft tot een termijnverlenging.

- Het is aangewezen de bestaande richtlijnen over de stukken die bij de vereffeningsdossiers moeten worden gevoegd, te coördineren en te actualiseren.

– Verwijlintresten

- De bestaande overzichten van betaalde intresten moeten worden aangevuld met gegevens over verschuldigde intresten en een analyse van de oorzaken van laattijdige betalingen die tot de intresten hebben geleid.

- Verschuldigde verwijlintresten moeten tijdig en op systematische wijze worden berekend en betaald in functie van accurate beleidsinformatie over de schuldverplichtingen van de Vlaamse overheid of de kostprijs van uitgevoerde werken en om bijkomende intrestkosten (met toepassing van de artikelen 1154 en 1254 van het Burgerlijk Wetboek) te vermijden.

De minister heeft in zijn antwoord beloofd te zullen ingaan op nagenoeg alle aanbevelingen die het Rekenhof heeft voorgesteld. Hij stelde dat een aantal werkgroepen de nodige procedures en instructies zullen opstellen.

Het Rekenhof zal in de nabije toekomst nagaan welke verbeteringen worden gerealiseerd en of de aangekondigde richtlijnen tijdig worden ingevoerd en correct toegepast.

OMKADERING IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

In het vooruitzicht van een decretale hervorming van de financiering en subsidiëring van het voltijds secundair onderwijs heeft het Rekenhof een aantal gegevens verzameld over de omkadering van deze onderwijssector in het schooljaar 1995-1996, zoals de aantallen leerlingen, scholen en bestuurs- en onderwijzende personeelsleden en de paketten uren-leraar. Vervolgens heeft het de gemiddelde loonkosten per leerling berekend. Het concludeerde daarbij onder meer dat de loonkosten per leerling in hoge mate variëren naargelang van de graad, de onderwijsvorm en zelfs de school. De vraag is bij dit onderzoek gerezen of de organieke regeling voldoende is afgestemd op de reële behoefte van elke graad en/of onderwijsvorm. De Vlaamse Minister van Onderwijs heeft op 19 november 1997 zijn waardering voor het onderzoek geuit.

1. Inleiding

1.371.294

Het regeerakkoord van de Vlaamse regering voor 1995-1999 heeft een decretale hervorming van de financiering en subsidiëring van het voltijds secundair onderwijs in het vooruitzicht gesteld. Met het oog op die hervorming heeft het Rekenhof de omkadering van het gewoon secundair onderwijs onderzocht, evenwel beperkt tot het bestuurs- en onderwijzend personeel. Het heeft de aard, omvang en loonkost van de omkadering tijdens het schooljaar 1995-1996 in beeld gebracht, uitgaande van de bestanden die het departement Onderwijs heeft voorgelegd. Op 17 november 1997 heeft het zijn onderzoeksverslag aan de Vlaamse Minister van Onderwijs overgezonden.

De Vlaamse Gemeenschap financiert of subsidieert het bestuurs- en onderwijzend personeel op grond van een pakket uren-leraar dat het aan de instellingen toekent. De normen voor de samenstelling van dit pakket zijn vastgelegd in besluiten getroffen ter uitvoering van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II. Het omvangrijkste deel van het pakket bestaat uit een aantal uren dat afhankelijk is van het aantal leerlingen en dat berekend wordt door vermenigvuldiging van een coëfficiënt met het aantal leerlingen. Het normenstelsel is trapsgewijze opgebouwd: hoe meer leerlingen, hoe lager de coëfficiënt. De coëfficiënten zijn hoger voor scholen in Brussel-Hoofdstad en in gemeenten met minder dan 125 inwoners per km^2. Voor het onderwijs van de vakken godsdienst, niet-confessionele zedenleer, cultuurbeschouwing en eigen cultuur en religie is een afzonderlijke regeling vastgesteld. Buiten de coëfficiëntenregeling, is voorzien in minimumpakketten en, voor het gemeenschapsonderwijs, een herstructureringsfonds waaruit uren kunnen worden geput. Verder betreffen specifieke maatregelen de onderwijsvoorrang voor migranten.

De onderstaande paragrafen vatten de kerngegevens van het omkaderingsonderzoek van het Rekenhof samen.

2. Statistische gegevens

2.1. Aantal leerlingen

In het schooljaar 1995-1996 waren in het voltijds secundair onderwijs 436.561 leerlingen ingeschreven, waarvan 72.250 (16,5 %) in het gemeenschapsonderwijs (GO), 327.771 (75,1 %) in het vrij gesubsidieerd onderwijs (VGO) en 36.540 (8,4 %) in het officieel gesubsidieerd onderwijs (OGO). De onderstaande tabellen geven hun verdeling over de onderwijsvormen en onderwijsnetten weer.

onderwijsvorm	aantal leerlingen	procentueel
1e graad (onverdeeld)	145.527	33,3%
algemeen secundair onderwijs (ASO)	116.848	26,8%
technisch secundair onderwijs (TSO)	89.664	20,5%
beroepssecundair onderwijs (BSO)	74.895	17,2%
kunstsecundair onderwijs (KSO)	5.199	1,2%
overige (vooral aanvullend beroepsonderwijs)	4.428	1,0%

onderwijsnet		**gr1**	**ASO**	**TSO**	**BSO**	**KSO**	**rest**	**totaal**
GO	aantal	24.925	18.893	10.143	17.172	830	287	72.250
	%	*34,50*	*26,15*	*14,04*	*23,77*	*1,15*	*0,39*	*100,00*
VGO	aantal	109.747	95.024	69.299	47.006	2.917	3.778	327.771
	%	*33,48*	*29,00*	*21,14*	*14,34*	*0,89*	*1,15*	*100,00*
OGO	aantal	10.855	2.931	10.222	10.717	1.452	363	36.540
	%	*29,71*	*8,02*	*27,98*	*29,33*	*3,97*	*0,99*	*100,00*

Uit deze gegevens blijken summiere profielen van elk net: zo is het ASO minder sterk vertegenwoordigd in het officieel gesubsidieerd onderwijs, terwijl het BSO er een groot aandeel in heeft. Het gemeenschapsonderwijs kent relatief weinig TSO-leerlingen, maar ook veel BSO-leerlingen. Het vrij gesubsidieerd onderwijs is sterk gericht op ASO, minder op BSO.

Het aantal leerlingen met leerachterstand beïnvloedt de uitgaven in het onderwijs. Uit het omkaderingsonderzoek bleek dat slechts 66,30% van de leerlingen geen leerachterstand heeft([294])

[294] Voor eerste-graadsscholen, ASO-scholen, TSO/BSO-scholen en KSO-scholen bedraagt dit percentage respectievelijk 73, 87, 51 en 44.

2.2. Scholen

Het schooljaar 1995-1996 telde 1.011 instellingen voor voltijds secundair onderwijs: 276 in het gemeenschapsonderwijs, 633 in het vrij gesubsidieerd onderwijs en 102 in het officieel gesubsidieerd onderwijs. Het gemiddeld aantal leerlingen bedroeg 431,8. Per net was de gemiddelde schoolgrootte 261,8 leerlingen voor het gemeenschapsonderwijs, 517,8 leerlingen voor het vrij gesubsidieerd onderwijs en 358,2 leerlingen voor het officieel gesubsidieerd onderwijs([295]).

2.3. Bestuurs- en onderwijzend personeel

Van 1.001 scholen kon het Rekenhof het aantal leden van het bestuurs- en onderwijzend personeel optellen: in totaal telde het aldus 49.339 voltijdse eenheden, waarvan 9.945 in het gemeenschapsonderwijs, 34.523 in het vrij gesubsidieerd onderwijs en 4.871 in het officieel gesubsidieerd onderwijs. Het gemiddeld aantal leerkrachten per school bedroeg bijgevolg 49,3 (voor het gemeenschapsonderwijs 37,4; het vrij gesubsidieerd onderwijs 54,5 en het officieel gesubsidieerd onderwijs 47,8).

	GO	**VGO**	**OGO**
leerlingen	16,55%	75,08%	8,37%
scholen	27,30%	62,61%	10,09%
bestuurs-en onderwijzend personeel	20,16%	69,97%	9,87%

Het gemiddeld aantal leerlingen per leerkracht bedroeg 8,8 (in het gemeenschapsonderwijs 7,1; in het vrij gesubsidieerd onderwijs 9,5 en in het officieel gesubsidieerd onderwijs 7,5).

Niet alleen het aantal leerkrachten per leerling bepaalt de gemiddelde loonkosten, ook de anciënniteit en de weddenschalen zijn determinerend. De personeelsleden van het gemeenschapsonderwijs hebben gemiddeld een grotere anciënniteit dan de personeelsleden van de andere netten. In het gemeenschapsonderwijs heeft 64% een anciënniteit van 15 jaar of meer. In de twee andere netten is dat 55%. De onderstaande tabel geeft per net een beeld van de anciënniteitswaaier.

net	**0-4 jaar**	**5-9 jaar**	**10-14 jaar**	**15-19 jaar**	**20-24 jaar**	**+25 jaar**
GO	22,36%	6,69%	7,22%	17,54%	15,91%	30,28%
VGO	21,23%	9,46%	14,65%	15,15%	13,06%	26,45%
OGO	19,10%	9,35%	16,94%	18,42%	15,52%	20,67%
totaal	21,31%	8,71%	12,91%	16,12%	14,07%	26,88%

De onderstaande gegevens over weddenschalen en diploma's van het onderwijzend personeel putte het Rekenhof uit de uitgave *Vlaams onderwijs in cijfers 1995-1996.*

---

[295] In het schooljaar 1995-1996 telde de kleinste school (inmiddels opgeheven) 8 leerlingen en de grootste 1.813 leerlingen.

	regenten	licentiaten	andere
GO	68,53%	28,47%	3,00%
VGO	65,21%	31,44%	3,35%
OGO	75,83%	22,33%	1,84%
totaal	66,90%	29,97%	3,13%

De geciteerde uitgave toonde ook aan dat het vrij gesubsidieerd onderwijs het grootste aandeel vastbenoemde leerkrachten heeft (83,12 %), het officieel gesubsidieerd onderwijs het tweede hoogste (82,94 %) en het gemeenschapsonderwijs het kleinste (79,14 %). De personeelskosten van een tijdelijk personeelslid liggen hoger dan die van een vastbenoemd personeelslid.

2.4. Pakketten uren-leraar

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de toegekende pakketten uren-leraar. De cijfers resulteren uit herberekeningen voor 982 scholen([296]).

gr1	ASO-2	ASO-3	TSO-2	TSO-3	BSO-2	BSO-3	KSO-2	KSO-3	totaal
aantal leerlingen									
143.861	63.508	53.340	45.941	43.379	34.111	40.429	2.517	2.682	429.768
uren volgens coëfficiëntenregeling aan 100 %									
282.401	102.644	86.891	114.923	108.485	106.808	123.647	7.899	8.414	942.112
minimumpakketten (MP)									
1.047	1.938	1.656	7.464	6.972	8.016	6.640	68	0	33.801
uren volgens coëfficiëntenregeling aan 98 % plus minimumpakketten									
276.944	101.403	85.644	114.950	108.538	107.229	122.848	7.760	8.246	933.562
uren godsdienst aan 98%									
18.863	6.594	5.332	4.575	4.321	3.937	4.328	341	355	48.646
totaal aantal uren									
295.807	107.997	90.976	119.525	112.859	111.166	127.176	8.101	8.601	982.208
uren per leerling (coëff x 0,98 + MP)									
1,93	1,60	1,61	2,50	2,50	3,14	3,04	3,08	3,07	2,17
uren godsdienst per leerling (uren x 0,98)									
0,13	0,10	0,10	0,10	0,10	0,12	0,11	0,14	0,13	0,11
totaal aantal uren per leerling									
2,06	1,70	1,71	2,60	2,60	3,26	3,15	3,22	3,20	2,28

Per leerling wordt gemiddeld 2,3 uur toegekend. Een leerling volgt per week tussen 32 en 35 uur les. De gemiddelde klasgrootte is dus 14,5 leerlingen([297]). De tabel houdt geen rekening met de uren afkomstig uit andere bronnen, zoals het herstructureringsfonds en de extra-uren voor migranten. Het totaal van deze bijkomende uren bedraagt echter nauwelijks 1 % van het basispakket.

[296] Scholen met uitsluitend aanvullend secundair beroepsonderwijs en scholen waarvan onvoldoende gegevens bekend waren, werden geweerd.

[297] 429.768 leerlingen x 31,5 uur (zonder de twee uur godsdienst, niet-confessionele zedenleer, cultuurbeschouwing of eigen cultuur en religie): 933.562 uur = 14,5.

3. Loonkosten

3.1. Gemiddelde loonkosten van het bestuurs- en onderwijzend personeel

De gemiddelde loonkosten van een leerkracht of bestuurspersoneelslid bedroegen in het onderzoeksjaar 1.445.270 BEF([298]). In het gemeenschapsonderwijs bedroeg dit gemiddelde 1.485.037 BEF, in het vrij gesubsidieerd onderwijs 1.441.347 BEF en in het officieel gesubsidieerd onderwijs 1.392.149 BEF. De hogere loonkosten in het gemeenschapsonderwijs zijn het resultaat van de hogere anciënniteit en het hogere aantal tijdelijke personeelsleden, de lagere loonkosten in het officieel gesubsidieerde onderwijs zijn het resultaat van het kleinere aandeel hoger gediplomeerden. De loonkosten variëren overigens van school tot school, evenwel zonder verband met de schoolgrootte.

De gemiddelde loonkosten per leerling bedroegen 163.946 BEF. Dit gemiddelde bedroeg voor het vrij gesubsidieerd onderwijs 151.813 BEF, voor het officieel gesubsidieerd onderwijs 185.584 BEF en voor het gemeenschapsonderwijs 209.045 BEF. Tussen de gemiddelde kosten per leerling en de schoolgrootte bestond een zwakke, negatieve relatie: hoe groter de school, hoe lager de gemiddelde kosten. Deze relatie was het sterkst in het officieel gesubsidieerd onderwijs. De relatie tussen de gemiddelde kostprijs per leerling en het aantal leerlingen per leerkracht is uiteraard sterk: hoe minder leerlingen per leerkracht, hoe hoger de loonkosten per leerling. Die relatie is echter in het gemeenschapsonderwijs slechts matig.

De loonkosten per leerling variëren sterk van instelling tot instelling. Er zijn scholen waar de gemiddelde loonkosten per leerling onder de 100.000 BEF liggen (in het uiterste geval 10.494 BEF) en andere waarbij de loonkosten boven de 500.000 BEF uitstijgen (in het uiterste geval 906.583 BEF). De onderstaande tabel splitst de uitersten uit over de verschillende netten. Het Rekenhof heeft geconcludeerd dat de gemiddelde kostprijs per leerling weinig reveleert en dat die kostprijs per leerling in grote mate wordt bepaald door karakteristieken die volledig eigen zijn aan de individuele school.

	totale loonkosten	**aantal leerlingen**	**grootste loonkosten/leerling**	**laagste loonkosten/leerling**
GO	14.768.387.390	70.647	906.583	10.494
VGO	49.759.852.945	327.771	790.532	77.578
OGO	6.781.226.200	36.540	474.407	93.037
totaal	71.309.466.535	434.958	906.583	10.494

[298] Totale loonkosten (71.309.466.535 BEF) gedeeld door het aantal leerkrachten (49.339).

3.2. Gemiddelde kosten per leerling per onderwijsvorm en per graad

Er zijn over de verschillende graden en onderwijsvormen weinig gegevens beschikbaar. Alleen het aantal leerlingen van de graden en onderwijsvormen per school is gekend. Ook de (loon)kosten per school zijn gekend, maar niet die van de graden en onderwijsvormen afzonderlijk. De onderstaande tabel overziet de gemiddelde loonkosten per leerling in de scholen waarin de bepaalde graden of onderwijsvormen worden ingericht.

gr1	ASO -2	ASO-3	TSO-2	TSO-3	BSO-2	BSO-3	KSO-2	KSO-3
147.274	146.496	145.090	182.988	184.710	202.181	200.328	190.223	195.562

Leerlingen van de 2e graad BSO zitten dus in de duurste scholen. Wellicht duwt onder meer deze graad en onderwijsvorm de gemiddelde kostprijs per leerling in die scholen omhoog. De leerlingen van de 3e graad ASO zitten in de minst dure scholen.

Een schatting op grond van de OLS-methode (ordinary least squares) leverde de volgende geschatte loonkosten per leerling, graad en onderwijsvorm op([299]):

	gr1	ASO-2	ASO-3	TSO-2	TSO-3	BSO-2	BSO-3
totaal	**111.755,9**	**114.369,6**	**177.371,8**	**120.243,0**	**228.390,0**	**372.694,5**	**216.210,0**
GO	144.322,4	240.412,4	126.807,8	113.115,3	282.655,8	370.021,6	280.297,1
VGO	115.390,7	83.045,8	190.830,1	158.045,1	196.920,1	229.848,3	249.724,0
OGO	137.382,1	225.169,7	33.703,8	116.598,9	211.250,7	384.104,8	173.316,6

Hoewel het GO in het algemeen per leerling duurder is dan de andere netten, is dat niet altijd het geval voor elke richting afzonderlijk. Het vrij gesubsidieerd onderwijs kent voor het TSO-2 en ASO-3 een hoge loonkost per leerling, maar voor het ASO-2 een lage. Voor het officieel gesubsidieerd onderwijs is het lage bedrag voor ASO-3 opmerkelijk.

Voor de drie netten samen blijkt uit de toepassing van de OLS-methode dat de derde graad meer dan 2,5 keer duurder is dan de eerste graad. De tweede graad is is 1,15 keer duurder. Situeert de eerste graad zich op 100, dan situeren zich het ASO, TSO, BSO en KSO respectievelijk op 130; 148,5; 246 en 202,5 (zie de onderstaande tabel).

	gr1	ASO	TSO	BSO	KSO
totaal	**113.499,4**	**147.679,8**	**168.495,2**	**279.310,1**	**229.774,7**
GO	144.349,6	187.524,5	202.372,9	321.678,5	284.864,9
VGO	113.677,9	133.735,3	176.120,1	240.348,6	220.620,5
OGO	137.271,6	143.324,2	156.463,4	271.236,4	229.557,8

[299] Deze schatting is voor het vrij gesubsidieerd onderwijs het nauwkeurigst. Vooral het GO laat geen nauwkeurige schatting toe.

Op grond van voorlopige cijfers over het schooljaar 1996-1997 (van 892 scholen) blijken de gemiddelde loonkosten per leerling ten opzichte van 1995-1996 te zijn gestegen, terwijl de verhoudingen grotendeels onveranderd bleven.

	GO	VGO	OGO
1995-1996	209.045	151.813	185.584
1996-1997	221.378	161.926	202.935

3.3. Schatting van de (loon)kosten per toegekend uur

In punt 2.4 is een overzicht gegeven van het gemiddelde aantal toegekende uren-leraar per leerling per graad en/of onderwijsvorm. Daaruit bleek dat ASO-leerlingen het kleinste aantal uren opleverden, BSO-leerlingen het grootste. Niet elk uur vertegenwoordigt echter gelijke loonkosten. Nog volgens de OLS-methode, heeft het Rekenhof de loonkosten per uur als volgt geschat:

	gr1	ASO-2	ASO-3	TSO-2	TSO-3	BSO-2	BSO-3
totaal	**54.929,2**	**68.135,4**	**113.274,8**	**35.416,4**	**98.348,0**	**88.630,3**	**84.446,0**
GO	61.988,5	101.504,2	108.680,6	22.578,3	102.206,1	79.783,9	120.319,7
VGO	57.965,4	51.844,7	120.167,2	50.751,8	89.892,9	57.707,1	87.211,8
OGO	61.281,5	111.336,6	41.090,1	31.567,4	97.245,6	97.561,3	63.060,9

De loonkosten variëren dus sterk: van minder dan 40.000 BEF tot 120.000 BEF. In het algemeen blijkt dat de tweede graad meer dan 1,2 keer duurder is per toegekend uur dan de eerste graad. De derde graad is bijna anderhalf keer duurder dan de eerste graad. Situeert de eerste graad zich op 100, dan situeren zich het ASO, TSO, BSO en KSO respectievelijk op 166,5; 122,5; 159,5 en 120 (telkens voor de tweede en derde graad samen).

4. Bijzondere items

4.1. Minimumpakketten

In totaal werden 33.801 minimumpakketuren aan 121 scholen toegekend. De onderstaande tabel geeft de verdeling van de betrokken scholen per net weer.

bereik	totaal aantal scholen	aantal scholen met MP	relatief aandeel	absoluut aandeel
totaal	**990**	**121**	**100,00%**	**12,22%**
GO	271	77	63,64%	28,41%
VGO	619	31	25,62%	5,01%
OGO	100	13	10,74%	13,00%

De onderstaande tabel toont aan welke graden en/of onderwijsvormen de minimumpakketuren ontvingen. De relatieve cijfers duiden binnen elk net het aandeel aan van elke graad en/of onderwijsvorm (cursief afgedrukt) en de verdeling van de minimumpakketten over de netten tegenover het totaal van elke graad of onderwijsvorm (romein).

		gr1	**ASO-2**	**ASO-3**	**TSO-2**	**TSO-3**	**BSO-2**	**BSO-3**	**KSO-2**	**KSO-3**	**totaal**
tot l	bsoluut	1.047	1.938	1.656	7.464	6.972	8.016	6.640	68	0	33.801
	rel tief	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	100,00
		3,10	*5,73*	*4,90*	*22,08*	*20,63*	*23,72*	*19,64*	*0,20*	*0,00*	*100,00*
GO	bsoluut	586	1.638	1.030	5.440	5.016	5.396	3.488	68	0	22.662
	rel tief	55,97	84,52	62,20	72,88	71,95	67,32	52,53	100,00	0,00	67,05
		2,59	*7,23*	*4,55*	*24,00*	*22,13*	*23,81*	*15,39*	*0,30*	*0,00*	*100,00*
VGO	bsoluut	31	180	506	1.236	1.596	2.020	2.432	0	0	8.001
	rel tief	2,96	9,29	30,56	16,56	22,89	25,20	36,63	0,00	0,00	23,67
		0,39	*2,25*	*6,32*	*15,45*	*19,95*	*25,24*	*30,40*	*0,00*	*0,00*	*100,00*
OGO	bsoluut	430	120	120	788	360	600	720	0	0	3.138
	rel tief	41,07	6,19	7,24	10,56	5,16	7,48	10,84	0,00	0,00	9,28
		13,70	*3,83*	*3,83*	*25,11*	*11,47*	*19,12*	*22,94*	*0,00*	*0,00*	*100,00*

67 % van het aantal minimumpakketuren gaat naar het gemeenschapsonderwijs. De uren worden vooral toegekend voor het BSO en TSO. In het officieel gesubsidieerd onderwijs gaat een groot aandeel van de minimumpakket-uren naar de 1e graad.

De meerwaarde die de minimumpakketten ten opzichte van de organieke regeling opleveren bedraagt in het gemeenschapsonderwijs 7.244,5 uur, in het vrij gesubsidieerd onderwijs 2.020,7 uur en in het officieel gesubsidieerd onderwijs 1.043,5 uur. Die meerwaarde bedraagt voor alle netten samen dus 10.308,7 uur. Dit is nauwelijks meer dan 1 % van het totaal van het aan alle scholen toegekende aantal uren. Voor de betrokken school kan de meerwaarde echter oplopen tot 79,03 % van het toegekende pakket. Het gemiddelde voordeel per school bedraagt in het gemeenschapsonderwijs 14,13 % van het toegekende urenpakket, in het vrij gesubsidieerd onderwijs 8,44 % en in het officieel gesubsidieerd onderwijs 15,22 %. Voor het geheel van de betrokken scholen uit het gemeenschapsonderwijs bedraagt de meerwaarde 12,68 % van het totaal toegekende pakket. Voor het vrij gesubsidieerd onderwijs en het officieel gesubsidieerd onderwijs bedraagt dit cijfer respectievelijk 7,64 % en 10,86 %.

Het Rekenhof heeft ten slotte vastgesteld dat het gemeenschapsonderwijs en het officieel gesubsidieerd onderwijs de meeste minimumpakketten toekennen aan hun kleinste scholen. Het vrij gesubsidieerd onderwijs spreidt de minimumpakketten meer. Alleen dit net kent ook minimumpakketuren toe aan zijn grootste scholen.

4.2. Verschuivingen (en overdrachten)

Elke leerling levert een aantal uren-leraar op, afhankelijk van de graad en/of onderwijsvorm waartoe hij behoort. De instellingen zijn echter vrij

in de aanwending van deze uren. Voor 398 scholen heeft het Rekenhof nagegaan voor welke graad en/of onderwijsvorm zij de toegekende uren effectief aanwendden. De onderstaande tabel vergelijkt deze effectieve aanwending ([300]) met de verdeling van de uren volgens het organiek stelsel.

		gr1	ASO-2	ASO-3	TSO-2	TSO-3	BSO-2	BSO-3	KSO-2	KSO-3
totaal aantal scholen		**250**	**224**	**194**	**230**	**215**	**233**	**209**	**19**	**19**
scholen met bevoordeling		62	149	181	60	146	44	124	3	12
scholen met ben deling		188	75	13	170	69	189	85	16	7
aantal berekende uren-leraar		**111.539**	**43.496**	**36.248**	**45.590**	**43.605**	**51.901**	**56.318**	**3.897**	**4.250**
tot l bevoordeling		1.287	3.743	7.510	1.299	7.049	810	4.352	23	608
	in procent	*1,15*	*8,60*	*20,72*	*2,85*	*16,17*	*1,56*	*7,73*	*0,58*	*14,32*
tot l ben deling		- 8.727	- 1.344	- 187	- 4.866	- 1.116	- 6.998	- 2.332	- 864	- 247
	in procent	*- 7,82*	*- 3,09*	*- 0,52*	*- 10,67*	*- 2,56*	*- 13,48*	*- 4,14*	*- 22,16*	*- 5,82*
nettoresult t		- 7.440	2.399	7.322	- 3.566	5.934	- 6.188	2.020	- 841	361
	in procent	- 6,67	5,51	20,20	- 7,82	13,61	- 11,92	3,59	- 21,59	8,50
nettoresult t per onderwijsvorm (in %)		6,67	12,19		2,65		- 3,85		- 5,89	

De steekproef is zo ruim dat de tendens die uit deze tabel blijkt met grote waarschijnlijkheid voor het hele secundair onderwijs geldt: de derde graad van alle onderwijsvormen eist relatief meer uren dan volgens het organiek stelsel aan de leerlingen kan worden toegekend. Deze conclusie kan ook slaan op het gehele ASO (3e én 2e graad). Beide tendensen tonen aan dat de 3e graad van het ASO het sterkst is bevoordeeld: meer dan 20 %. Vooral de 1e graad moet inleveren, maar ook de 2e graad (behalve in het ASO) – in het BSO en het KSO zelfs in die mate dat deze twee onderwijsvormen in het geheel een negatief resultaat vertonen. Dit leidt tot de vraag of de organieke regeling wel voldoende is afgestemd op de reële behoefte van elke graad en/of onderwijsvorm. De onderstaande tabel vergelijkt de uren waarop een leerling volgens de reglementering effectief aanspraak kan maken met de werkelijke aanwending van die uren.

	gr1	ASO-2	ASO-3	TSO-2	TSO-3	BSO-2	BSO-3	KSO-2	KSO-3
toegekend	2,06	1,70	1,71	2,60	2,60	3,26	3,15	3,22	3,20
aangewend (398 scholen)	1,93	1,84	2,09	2,56	3,14	3,07	3,41	2,50	3,33

Een verschuiving van het aantal leerlingen kan de verschuivingen van het aantal uren gedeeltelijk verklaren. Het toegekende urenaantal is immers gebaseerd op het aantal leerlingen geteld op 1 februari van het vorige schooljaar. De effectieve aanwending geschiedt uiteraard op grond van de leerlingenspreiding in het nieuwe schooljaar. Noch deze – vrij geringe – verschuivingen van de leerlingenaantallen, noch de minimumpakketten([301]) kunnen evenwel de grote urenverschuivingen verklaren.

---

[300] Na de toekenning van alle uren, inclusief de minimumpakketten, de uren uit het herstructureringsfonds en de overgedragen uren.

[301] Aan het ASO-3 worden slechts weinig minimumpakketten toegekend, terwijl dit de meest bevoordeelde richting is.

J 842.970

4.3. Plage-uren

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Minister van Onderwijs er op 24 september 1993 en 12 april 1994 op gewezen dat de uren die het minimum van een volledige opdracht overschrijden, alsook de uren die volgens de ponderatieregels van de bezoldigingsregeling niet worden bezoldigd, niettemin subsidieerbare uren zijn en bijgevolg op het toegekende aantal uren-leraar moeten worden aangerekend.

Uit het omkaderingsonderzoek is nu de omvang van de problematiek van de plage-uren gebleken: van de 398 scholen betrokken in de steekproef hebben er 329 plage-uren georganiseerd. Het totale aantal plage-uren bedroeg 7.637,5, zijnde 1,85 % van het totaal aantal uren toegekend aan alle scholen van de steekproef. De scholen die plage-uren inrichten doen dit gemiddeld voor 2,28 % van het hun toegekende pakket. Zij rekenen deze uren niet op het pakket uren-leraar aan, volgens het Rekenhof onterecht.

4.4. Scholen in Brussel-Hoofdstad en dunbevolkte gemeenten

De toepassing van de speciale coëfficiëntenregeling voor scholen in Brussel-Hoofdstad en gemeenten met minder dan 125 inwoners per vierkante kilometer levert 49 scholen 2,83% extra uren-leraar op. Voor geheel Vlaanderen betekent dit slechts 0,1%.

	gr1 a	gr1 b	ASO-2	ASO-3	TSO-2	TSO-3	BSO-2	BSO-3	KSO-2	KSO-3	totaal
tot l nt l scholen	39	18	28	28	23	24	22	22	4	4	49
org niek tot l uren-ler r	8.581	1.649	4.948	4.214	3.217	3.619	3.328	3.571	708	1.056	34.891
voordeel specifieke coëfficiëntenregeling	0,00	0,00	291,26	242,75	104,17	117,50	79,48	99,96	20,19	32,93	988,23
org niek gemiddeld uren-ler r	220,03	91,61	176,71	150,50	139,87	150,79	151,27	162,32	177,00	264,00	712,06
gemiddeld voordeel speci le regeling	0,00	0,00	10,40	8,67	4,53	4,90	3,61	4,54	5,05	8,23	20,17
voordeel speci le coëfficiëntenregeling	0,00	0,00	5,89	5,76	3,24	3,25	2,39	2,80	2,85	3,12	2,83

4.5. Herstructureringsfonds

Voor het schooljaar 1995-1996 kreeg het gemeenschapsonderwijs ten behoeve van de herstructurering van het onderwijsaanbod 10.408 uren-leraar ter beschikking. Het wendde daarvan 7.039 uren-leraar (67,6 %) effectief aan voor 119 van de 276 GO-scholen. Dit kwam neer op een gemiddelde van 59,15 uur per school. Deze extra-uren uit het herstructureringsfonds betekenden een bonus van gemiddeld 7,07 % op het toegekende urenpakket. De meerwaarde kon voor de betrokken scholen variëren tussen 0,26 % en 104,04 % van het toegekend pakket. Bij twintig van de 119 betrokken scholen werden de uit het herstructureringsfonds toegekende uren overgedragen naar andere instellingen. In twee gevallen was de overdracht groter dan het extra aantal uren verkregen uit dit fonds.

4.6. Bijzondere regeling voor migranten

De onderstaande tabel geeft het effect weer van de bijzondere regeling voor de onderwijsvoorrang voor migranten([302]) op het aantal uren-leraar.

graad	net	aantal scholen	extra uren-leraar	gemiddeld uren-leraar
1e graad	GO	15	593,25	39,55
	OGO	16	535,75	33,48
	VGO	30	1.078,75	35,96
2e graad	GO	5	91	18,20
	OGO	5	73	14,60
	VGO	10	168	16,80

Gemiddeld kregen dus 61 scholen voor de 1e graad en 20 scholen voor de 2e graad respectievelijk 36,19 en 16,60 extra uren-leraar toegekend.

5. Conclusies

Het onderzoek van de omkadering van het secundair onderwijs heeft heel wat informatie opgeleverd over elementen en factoren die de kostprijs van het bestuurs- en onderwijzend personeel in het secundair onderwijs bepalen([303]). Een precieze verklaring voor de grootte van die kostprijs en voor de verschillen tussen de onderwijsnetten heeft het Rekenhof in dit onderzoek niet gezocht. Het is overigens opmerkelijk dat maar een weinig betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de loonkosten per leerling uitgesplitst naar graad en onderwijsvorm. De reden daarvan is dat de loonkost sterk verschilt van school tot school. Behalve het net, de graad en de onderwijsvorm, zijn individuele en historisch gegroeide karakteristieken van elke school afzonderlijk in grote mate bepalend.

Als alle scholen uit alle netten eenzelfde vast bedrag per leerling zou krijgen, dan zou elke school gemiddeld een verlies of winst van ongeveer 18 % boeken in vergelijking met de toepassing van de huidige reglementering. Voor 36 scholen (op een totaal van 980) zou het verschil meer dan 50 % bedragen. Als alle scholen uit alle netten eenzelfde aantal uren per leerling zou krijgen, zou het gemiddelde voordeel iets minder dan 10 % en het gemiddelde nadeel 13 % bedragen in vergelijking met de resultaten van de huidige trapsgewijze reglementering ([304]). Voor zes scholen zou het verschil ten opzichte van het huidig toegekende urenpakket meer dan 50 % bedragen([305]). Deze simulaties geven een aanwijzing over de tegenstelling tussen reële behoeften en toegekende middelen.

---

[302] Met toepassing van de twee regeringsbesluiten van 22 juli 1993 tot uitvoering van het onderwijsbeleid voor migranten.

[303] Dit artikel geeft slechts de kerngegevens. Het verslag aan de minister bevat nog tal van andere statistische gegevens, weergegeven in twee bijlagen.

6. Reactie van de minister

Op 19 november 1997 heeft de Vlaamse Minister van Onderwijs zijn waardering voor de analyse van de omkadering in het secundair onderwijs medegedeeld. Hij achtte de informatie in ruime mate beleidsrelevant.

---

[304] Het toe te kennen aantal uren neemt af bij een toename van het aantal leerlingen.

[305] Het vaste aantal toe te kennen uren per leerling dat voor deze simulatie als basis diende, komt overeen met het door de 398 scholen uit de steekproef aangewende aantal uren.

HET ACADEMISCH PERSONEEL (AP) VAN DE KATHOLIEKE UNIVERSITEIT BRUSSEL (KU BRUSSEL)

Het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap (verder afgekort tot: universiteitendecreet) heeft met ingang van 1 oktober 1991 de regelgeving voor het academisch personeel (verder afgekort tot: AP) grondig gewijzigd. Het Rekenhof heeft in dit kader beslist op vrij korte termijn in alle Vlaamse universiteiten de uitgaven van deze personeelscategorie te onderzoeken. De controles zijn in hoofdzaak gericht op de wijze waarop de universiteiten de decretale regels hebben geïnterpreteerd en toegepast. In zijn vorige boeken heeft het Rekenhof zijn controlebevindingen over het AP van het LUC, het UCA, de UIA, de UFSIA, de UG, de KU Leuven en de VUB gepubliceerd. In dit boek komt als laatste de KU Brussel aan de beurt.

1. Inleiding

1.474.950

Het Rekenhof heeft de onderzoeksresultaten betreffende de personeelsformaties en loopbanen van het zelfstandig academisch personeel (verder afgekort tot: ZAP), het assisterend academisch personeel (verder afgekort tot: AAP) en het vastbenoemd wetenschappelijk personeel (verder afgekort tot: VWP) van de KU Brussel gebundeld in een onderzoeksverslag, dat het op 12 mei 1998 aan de Vlaamse Minister van Onderwijs, de rector van de KU Brussel en de commissaris van de Vlaamse regering bij deze universiteit heeft overgelegd. De minister heeft tot op heden op dit verslag niet gereageerd([306]).

2. De jaarlijkse vaststelling van de personeelsformatie

2.1. Normatief kader

Het universiteitsbestuur moet jaarlijks een formatie vaststellen, rekening houdend met een aantal relatieve normen (de verhouding tussen de aantallen van verschillende groepen personeelsleden)([307]) en een absolute, financiële norm([308]): de personeelsformatie ([309]) mag maximaal 80 % van de jaarlijkse werkingsuitkeringen opslorpen, zo niet moet de universiteit de formatiebepaling tegenover de Vlaamse regering verantwoorden. Wanneer de norm van 85 % wordt overschreden, moet de universiteit bovendien een financieringsplan indienen. Zolang de Vlaamse regering dit plan niet heeft goedgekeurd, kan de universiteit niemand meer benoemen of aanstellen.

---

[306] Wel is het gebruikelijke overleg tussen de hogervermelde partijen reeds opgestart.

[307] Artikelen 158 en 159 van het universiteitendecreet. Zo mag ten hoogste 64 % van de AP-formatie uit ZAP bestaan, ten hoogste 35 % uit hoogleraren, gewone hoogleraren en buitengewone hoogleraren ten hoogste 25 % uit gewone en buitengewone hoogleraren.

[308] Artikel 160 van het universiteitendecreet, zoals gewijzigd.

[309] Vermeerderd met de bezoldigingskosten van de gastprofessoren en plaatsvervangers.

2.2. Onderzoek van de personeelsformaties van de KU Brussel

De onderstaande tabel overziet de door de raad van bestuur vastgestelde personeelsformaties en de effectieve bezettingen([310]) in de periode 1992-1997.

	hoog-leraren ([311])	docenten ([312])	**totaal ZAP**	VWP	AAP	**VWP + AAP**	totaal AP
1992							
• formatie	16,00 *(27,69%)*	6,60 *(11,42%)*		14,18 *(24,54%)*	21,00 *(36,34%)*		57,78 *(100%)*
• bezetting	14,00 *(28,12%)*	6,90 *(13,86%)*	([313]) **32,20** ***(64,68%)***	3,08 *(6,19%)*	14,50 *(29,13%)*	**17,58** ***(35,32%)***	49,78 *(100%)*
1993							
• formatie	15,15 *(30,40%)*	17,10 *(34,32%)*	**32,25** ***(64,72%)***	3,08 *(6,18%)*	14,50 *(29,10%)*	**17,58** ***(35,28%)***	49,83 *(100%)*
• bezetting	15,15 *(30,53%)*	16,90 *(34,05%)*	**32,05** ***(64,58%)***	3,08 *(6,21%)*	14,50 *(29,22%)*	**17,58** ***(35,42%)***	49,63 *(100%)*
1994							
• formatie	14,15 *(28,98%)*	18,10 *(37,07%)*	**32,25** ***(66,05%)***	3,08 *(6,31%)*	13,50 *(27,65%)*	**16,58** ***(33,95%)***	48,83 *(100%)*
• bezetting	15,15 *(31,92%)*	15,73 *(33,14%)*	**30,88** ***(65,06%)***	3,08 *(6,49%)*	13,50 *(28,45%)*	**16,58** ***(34,94%)***	47,46 *(100%)*
1995							
• formatie	17,15 *(32,90%)*	16,00 *(30,69%)*	**33,15** ***(63,59%)***	3,08 *(5,91%)*	15,90 *(30,50%)*	**18,98** ***(36,41%)***	52,13 *(100%)*
• bezetting	17,15 *(36,86%)*	14,40 *(30,95%)*	**31,55** ***(67,81%)***	3,08 *(6,62%)*	11,90 *(25,57%)*	**14,98** ***(32,19%)***	46,53 *(100%)*
1996							
• formatie	17,15 *(32,90%)*	16,00 *(30,69%)*	**33,15** ***(63,59%)***	3,08 *(5,91%)*	15,90 *(30,50%)*	**18,98** ***(36,41%)***	52,13 *(100%)*
• bezetting	16,15 *(35,57%)*	15,90 *(35,02%)*	**32,05** ***(70,59%)***	2,95 *(6,50%)*	10,40 *(22,91%)*	**13,35** ***(29,41%)***	45,40 *(100%)*
1997							
• formatie	17,15 *(32,90%)*	16,00 *(30,69%)*	**33,15** ***(63,59%)***	3,08 *(5,91%)*	15,90 *(30,50%)*	**18,98** ***(36,41%)***	52,13 *(100%)*
• bezetting	16,00 *(32,92%)*	16,05 *(33,02%)*	**32,05** ***(65,95%)***	2,95 *(6,07%)*	13,60 *(27,98%)*	**16,55** ***(34,05%)***	48,60 *(100%)*

De onderstaande tabel, die een overzicht biedt van het relatieve aandeel van de onderscheiden graden binnen het ZAP, toont de zwaarte van de *academische top* van de KU Brussel aan([314]). De cijfers in romein geven de formatie weer, de cijfers in cursief de effectieve invulling.

---

[310] Als referentiemaanden koos het Rekenhof oktober 1992, januari 1993, oktober 1994, november 1995, oktober 1996 en oktober 1997.

[311] Met inbegrip van de gewone hoogleraren, de buitengewone hoogleraren en de hoogleraren.

[312] Met inbegrip van de hoofddocenten en docenten.

[313] Met inbegrip van 11,30 FTE VWP die bij de rangschikkingsoperatie in het ZAP zijn opgenomen. De rubriek VWP betreft enkel niet-gerangschikte VWP'ers.

[314] Daar de rangschikkingsoperatie pas op 1 oktober 1992 plaatsgreep, is 1992 buiten beschouwing gelaten.

Graad	1993	1994	1995	1996	1997
gewoon en buitengewoon hoogleraren	34,58 *34,79*	34,57 *36,11*	36,65 *38,51*	36,65 *34,79*	36,65 *34,32*
hoogleraren	12,40 *12,48*	9,30 *12,96*	15,08 *15,85*	15,08 *15,60*	15,08 *15,60*
totaal hoogleraren	46,98 *47,27*	43,88 *49,07*	51,73 *54,36*	51,73 *50,39*	51,73 *49,92*
totaal hoofddocenten en docenten	53,02 *52,73*	56,12 *50,93*	48,27 *45,64*	48,27 *49,61*	48,27 *50,08*

De onderstaande tabel geeft de toetsing van de formaties aan de financiële normen in de onderzochte periode weer.

jaar	werkingsuitkering	personeelsuitgaven	%
1992	([315])179.800.000	143.100.000	79,58
1993	178.700.000	143.500.000	80,30
1994	187.900.000	150.500.000	80,09
1995	198.300.000	([316])156.953.000	79,14
1996	193.200.000	158.881.000	82,23
1997	198.200.000	160.471.000	80,96

Het Rekenhof heeft, onder meer uit de bovenstaande gegevens, de volgende algemene conclusies getrokken:

- het ontbreken van een geautomatiseerd systeem bemoeilijkt de gegevensgaring inzake de effectieve invulling van de personeelsformatie;
- de KU Brussel heeft sinds 1996 een decretaal niet gewettigd onderscheid gemaakt tussen het personeelskader en het daarvan afwijkend budgettair contingent;
- de universiteit respecteert de relatieve normen niet: noch de formaties 1993 en 1994 noch de effectieve bezettingen 1992-1997 weerspiegelden de 64/36 verhouding voor ZAP/AAP); bovendien oversteeg het aantal hoogleraren in 1995 en 1996 de decretale 35 % van de AP-formatie en overschreed het aantal betrekkingen van gewoon en buitengewoon hoogleraar 25 % van het AP-totaal;
- de hogere ZAP-betrekkingen zijn nagenoeg integraal ingevuld, terwijl de AAP-bezetting vaak aanzienlijk lager ligt dan waarin de personeelsformatie en het budgettair contingent hebben voorzien;
- de KU Brussel overschreed in 1993, 1994, 1996 en 1997 de financiële 80 %-grens;
- de weddengegevens bevestigen de vaststelling dat de KU Brussel het AAP enigszins stiefmoederlijk heeft behandeld.

[315] Dit cijfer omvat ook de zogenoemde “uitkering artikel 136”.

[316] Vanaf 1995 zijn de loonkosten van de gastprofessoren in de voortgezette academische opleidingen ten laste van de werkingsuitkeringen gelegd, en niet meer van het patrimonium.

3. Administratief-statutaire toestand van het ZAP

3.1. Het ontbreken van administratieve stukken

In een aantal personeelsdossiers ontbrak een afschrift van het doctoraatsdiploma. Dit probleem deed zich vooral voor in dossiers van personeelsleden die al in dienst waren van de universiteit (bv. als lid van het VWP of doctor-assistent) en pas nadien werden aangesteld of benoemd tot lid van het vroegere OP of het ZAP. Het Rekenhof heeft erop gewezen dat het universiteitsbestuur de personeelsdossiers bij *interne aanwervingen* in het ZAP aandachtig moet opvolgen.

Ook andere documenten ontbraken soms in de personeelsdossiers (afschriften van benoemings- en aanstellingsbesluiten en dienstattesten).

3.2. Gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's

De procedures voor de erkenning van de gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's dienen telkens uit te monden in individuele en expliciete beslissingen. In enkele gevallen waarin een ZAP-lid een buitenlands, niet-Europees diploma([317]) had verworven, bevatten de dossiers van de KU Brussel echter geen gelijkwaardigheidsbesluit.

3.3. Rechtspositieregeling van het ZAP

Het Rekenhof heeft onder de gelding van de oude universitaire wet van 28 april 1953 herhaaldelijk aangedrongen op een regeling van de administratieve standen voor het onderwijzend personeel. Een dergelijke, nochtans eveneens door het universiteitendecreet opgelegde([318]), regeling is ook voor het ZAP uitgebleven. Het onderwijsdecreet VII van 8 juli 1996 heeft deze regelende bevoegdheid aan de Vlaamse regering toevertrouwd, die evenwel nog geen besluit heeft getroffen([319]).

De raad van beheer van de KU Brussel heeft op 7 oktober en 4 november 1997 het reglement van het AP goedgekeurd, dat onder meer een tuchtregeling bevat. Het Rekenhof heeft in zijn onderzoeksverslagen over de Universiteit Gent en de KU Leuven al opgemerkt dat uitsluitend een decreet de rechtspositieregeling van het ZAP kan vastleggen.

---

[317] Op 18 juli 1996 was het Rekenhof in dossier 1.091.722 (Universiteit Gent) van oordeel dat een expliciet erkenningsbesluit van een Europees diploma niet nodig is, doch dat moet worden nagegaan of de betrokkene in het land waar het diploma is behaald het ambt van ZAP (of een plaatselijke equivalent) mag uitoefenen.

[318] Artikel 63, tweede lid, van het universiteitendecreet, zoals gewijzigd door artikel 157 van het decreet van 8 juli 1996 betreffende het onderwijs VII.

[319] Dat het ontbreken van een regelgeving zich ook aan de KU Brussel laat gevoelen blijkt onder meer uit een brief waarin de decaan van de rechtsfaculteit een professor, die zich wegens een verblijf in het buitenland liet verontschuldigen op alle deliberaties, erop wees dat de aanwezigheid een van de meest elementaire plichten is verbonden aan de functie van professor.

In het licht van het bovenstaande is de bepaling in dit reglement die de periode van *sabbatical leave*([320]) in aanmerking laat komen voor de berekening van de anciënniteit van de betrokkenen en de vaststelling van hun bezoldiging en pensioen voorbarig.

Een besluit van de Vlaamse regering tot regeling van onder meer de administratieve standen zal overigens rekening moeten houden met de decretale bepaling dat een *voltijdse* ZAP-opdracht bezoldigd ten laste van de werkingsuitkeringen een component onderwijs moet omvatten. Het Rekenhof stelde bijvoorbeeld vast dat de KU Brussel een voltijdse hoofddocent vrijstelde van pedagogische verplichtingen.

3.4. Motiveringsplicht bij aanstellingen en benoemingen

Het universiteitendecreet heeft een motiveringsplicht ingesteld ten aanzien van aanstellingen of benoemingen tot lid van het ZAP ([321]). Het universiteitsbestuur moet bij de indiensttreding onder meer vaststellen of het personeelslid ten laste valt van de werkingsuitkeringen van de Vlaamse Gemeenschap.

De KU Brussel maakt evenwel geen echte benoemings- of aanstellingsbesluiten op. Doorgaans geven enkel de notulen van de raad van beheer een summiere motivering op. Die vermelden niet steeds de juridische en feitelijke overwegingen die aan de benoeming ten grondslag liggen. De meer recente benoemings- of aanstellingsbeslissingen van de raad van beheer vermelden evenmin of het personeelslid ten laste valt van de werkingsuitkeringen van de Vlaamse Gemeenschap.

3.5. Aanwervings- en bevorderingsvoorwaarden

Het oorspronkelijke artikel 87 van het universiteitendecreet bevatte de voorwaarden voor een benoeming of aanstelling tot hoofddocent, hoogleraar en gewoon of buitengewoon hoogleraar. De raad van bestuur kon echter bij eerste benoemingen of aanstellingen tot een ZAP-lid met een tweederde meerderheid van de uitgebrachte stemmen afwijken van de rang- en anciënniteitsvoorwaarden([322]). Artikel 120 van het onderwijsdecreet VI van 21 december 1994 heeft deze bepalingen ten gronde gewijzigd: vanaf 1 oktober 1994 kwam de bevoegdheid om aanwervings- en bevorderingscriteria vast te leggen volledig aan het universiteitsbestuur toe.

---

[320] Het betreft de mogelijkheid voor een AP-lid te worden ontheven van zijn onderwijsopdracht voor een termijn van ten hoogste één jaar, om zich aan studie en wetenschappelijk onderzoek te wijden in binnen- en buitenland

[321] Artikel 90. De besluiten moeten o.m. aantonen dat de benoeming is gegrond op een objectieve vergelijking van de kandidaten en zij moeten tevens het vakgebied van de betrokkene vermelden.

[322] De motiveringsverplichting geldt uiteraard ook voor afwijkende benoemingen en aanstellingen. De besluiten dienaangaande moeten dan ook de stemming weergeven.

Op de vraag van het Rekenhof naar de uitvoering die de KU Brussel had gegeven aan het nieuwe artikel 87, legde de universiteit notulen van de raad van beheer van 14 januari 1992 voor, die de voorwaarden vastlegden bij de onderhavige benoemingen of aanstellingen. Zoals al vermeld, heeft de raad van beheer op 7 oktober en 4 november 1997 echter een nieuw reglement van het AP aangenomen, dat vanaf 1 november 1997 onder meer benoemings- en aanstellingsvoorwaarden voor het ZAP heeft vastgelegd en de regelgeving van 14 januari 1992 heeft opgeheven.

Het Rekenhof heeft erop gewezen dat de KU Brussel met een nieuw reglement aan het nieuwe artikel 87 uitvoering dient te geven.

Het heeft daarenboven vastgesteld dat nagenoeg alle eerste aanwervingen (benoemingen én aanstellingen) geschieden in de graad van hoofddocent. Nochtans maken de notulen van de raad van beheer noch vóór noch na 1 oktober 1994 melding van een afwijkingsstemming.

3.6. Retroactiviteit van benoemings- en aanstellingsbeslissingen

De Raad van State acht de toekenning van een voordeel onder bepaalde voorwaarden niet strijdig met het principe van de retroactiviteit van bestuurshandelingen. Retroactieve benoemingen of aanstellingen kunnen de financiën van de overheid evenwel onnodig bezwaren en zijn aldus strijdig met het zuinigheidsbeginsel. De universitaire overheid is m.a.w. verplicht beslissingen tijdig te nemen. Het Rekenhof stelde echter in een tweetal dossiers retroactieve beslissingen van de raad van bestuur van de KU Brussel vast.

3.7. Decretaal beschermde titels

De KU Brussel heeft in een geval een titel toegekend waarvan de decreetgever de toekenning aan zichzelf heeft voorbehouden([323]).

3.8. Cumulatie

De artikelen 74 en 75 van het universiteitendecreet bevatten de cumulatieregels voor het AP. De Vlaamse regering heeft op 5 mei 1993([324]) uitvoering gegeven aan deze bepalingen. Aan de KU Brussel zijn in dit verband een aantal problemen gerezen (bv. in enkele gevallen waarbij leden van het ZAP een opdracht aan de universiteit cumuleerden met een voltijdse tewerkstelling als lid van het onderwijzend personeel van een hogeschool).

---

[323] De artikelen 68, 181 en 182 van het universiteitendecreet.

[324] Besluit van 5 mei 1993 tot vaststelling van de lijst van de andere activiteiten waarvan men aanneemt dat ze een groot gedeelte van de tijd van een lid van het academisch personeel in beslag nemen.

3.9. Plaatsvervanging

De decreetgever heeft onmiskenbaar de bedoeling gehad plaatsvervangingen door niet-leden van het AP zoveel mogelijk uit te schakelen: vervangingen moeten in de eerste plaats gebeuren door leden van de vakgroep. Is dit niet mogelijk, dan kan iemand worden aangesteld tot tijdelijk lid van het academisch korps([325]) of als gastprofessor.

Het reglement dat de KU Brussel terzake uitvaardigde en dat op 1 november 1997 in werking is getreden([326]), reikt verder: het heeft een nieuwe personeelscategorie in het leven geroepen die lastens de werkingskosten wordt bezoldigd, nl. de plaatsvervangers. De controle heeft uitgewezen dat de KU Brussel inderdaad personeelsleden in dienst neemt en bezoldigt lastens de werkingsuitkeringen wier opdracht er precies in bestaat plaatsvervangingen uit te oefenen. De werving van deze personeelsgroep geschiedt soms langs een externe vacature.

3.10. Gastprofessoren

Het universiteitendecreet schrijft een contractuele rechtspositionele band tussen de universiteit en de gastprofessor voor. Hoewel de KU Brussel tijdens de onderzochte periode geen gastprofessoren in dienst had, heeft het Rekenhof opgemerkt dat het reglement van het AP gewaagt van de *aanstelling* van gastprofessoren door de raad van beheer. Deze formulering wekt de indruk dat de onderhavige rechtspositionele band van statutaire aard is.

Op 4 december 1997 beklemtoonden de rector en de voorzitter van de voortgezette academische opleidingen in een brief dat gastprofessoren geen arbeidsovereenkomst bekomen, maar *een forfaitaire vergoeding van een zelfstandig geleverde prestatie*. De band zou aldus noch van statutaire, noch van contractuele aard zijn.

4. Bezoldigingsaangelegenheden

Het Rekenhof heeft in enkele individuele ZAP-dossiers inbreuken tegen de vigerende bezoldigingsregeling vastgesteld, zowel bij de opname in het onderwijzend personeel als bij de opname c.q. rangschikking in het ZAP.

---

[325] Het academisch korps bestaat uit het zelfstandig academisch personeel en uit het assisterend academisch personeel.

[326] Voordien paste de universiteit de regeling toe vervat in het koninklijk besluit van 21 april 1965 houdende wijziging van het koninklijk besluit van 31 oktober 1953.

Het stelde onder meer in enkele gevallen vast dat de raad van beheer de mogelijkheid middels anciënniteitsbijslagen wegens nuttige ervaring externe expertise aan te trekken([327]) op dicretionaire wijze invulde. Zo hield hij bij de vaststelling van het aantal jaren nuttige ervaring niet altijd rekening met het werkelijk gepresteerde aantal jaren en paste hij in gelijkaardige gevallen nu eens de bijdragemogelijkheid toe, dan weer de waarborgregeling van artikel 97 van het universiteitendecreet([328]).

5. Vast wetenschappelijk personeel (VWP)

5.1. Geldelijk en administratief statuut

Na de rangschikkingsoperatie ingevolge artikel 181 van het universiteitendecreet waren aan de KU Brussel nog slechts vier vastbenoemde wetenschappelijke personeelsleden in dienst([329]).

Voor op dit ogenblik nog in dienst zijnde vastbenoemde wetenschappelijke personeelsleden is noch een geldelijk noch een administratief statuut uitgewerkt. In het onderzoeksverslag over de Universiteit Gent heeft het Rekenhof geconcludeerd dat de algemene beginselen die de toestand van het personeel in de rijksdiensten regelen bijgevolg de statutaire toestand van het VWP regelen. De uitwerking van een volledig geldelijk en administratief statuut zou in ieder geval de rechtszekerheid van de betrokkenen ten goede komen.

5.2. Het ontbreken van een reglementaire basis voor bepaalde weddenschalen

Ten aanzien van de VWP-leden wier onwettige benoeming het universiteitendecreet heeft geregulariseerd, doet zich nog de moeilijkheid voor dat de Vlaamse regering nog steeds geen gevolg heeft gegeven aan de impliciete opdracht van de decreetgever voor de geregulariseerde personeelsleden de weddenschalen en, meer bepaald, hun evolutie te bepalen. Daardoor bezoldigt de universiteit momenteel een aantal personeelsleden op grond van een weddenschaal waarvoor elke rechtsgrond ontbreekt.

---

[327] Artikel 99 van het universiteitendecreet.

[328] Dit artikel voorziet erin dat iemand die vóór zijn benoeming of aanstelling tot lid van het ZAP al personeelslid was van een universiteit of een wetenschappelijke instelling, de wedde verkrijgt onmiddellijk boven die welke hij voordien genoot.

[329] De onderzoeksverslagen over het AP van de Universiteit Gent en de KU Leuven gingen uitvoerig in op de statutaire situatie van dergelijke personeelsleden (zie de Boeken van het Rekenhof 1996 en 1997 – Stukken 11 (1996-1997) – Nr. 1 en 11 (1997-1998) – Nr. 1).

6. Het assisterend academisch personeel (AAP)

6.1. Het ontbreken van documenten

Diverse decretale en reglementaire teksten hebben voorwaarden vastgelegd voor aanstellingen van AAP-leden. Dat die voorwaarden vervuld zijn moeten een aantal stukken in de persoonlijke dossiers van de betrokkenen bewijzen. Een volledig administratief dossier is een waarborg voor een behoorlijke bestuurlijke afhandeling van de aanstellingen. Tal van AAP-dossiers bevatten evenwel geen diploma-afschrift.

6.2. Motiveringsverplichting

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat de aanstellingscommissie, blijkens haar verslagen, de kandidaten voor een AAP-betrekking niet steeds op uniforme wijze beoordeelt([330]). In elk geval kan de materiële en formele motivering niet als voldoende worden beschouwd([331]).

Het bestuur van de KU Brussel zou dan ook de onderscheiden adviserende en voorbereidende instanties richtlijnen moeten verstrekken teneinde tot een uniforme beoordeling van de kandidaturen en een behoorlijk gemotiveerde rangschikking te komen.

6.3. Bezoldigingsproblemen

Het besluit van de Vlaamse regering van 27 februari 1992 houdende vaststelling van het assisterend academisch personeel bevat de bezoldigingsregeling van het AAP. Het onderzoek van het Rekenhof heeft uitgewezen dat de toepassing van dit besluit in een aantal gevallen problemen heeft opgeleverd. Zij hadden onder meer betrekking op de aanrekening in de inschalingsanciënniteit van voorgaande diensten, deeltijdse diensten, diensten verstrekt vóór de leeftijd van 24 jaar en maandgedeelten.

---

[330] In een onderzocht geval heeft het verslag van de commissie niet voor elke kandidaat het resultaat van de toetsing aan de verschillende criteria vermeld.

[331] In een geanalyseerde casus blijken niet uit het verslag: vereiste profiel, behaalde studieresultaten, enige of beperkte onderwijservaringen, andere nuttige kwalificaties, ...

7. Wetenschappelijke en pedagogische medewerkers

Een universiteit kan op contractuele basis wetenschappelijke en pedagogische medewerkers aanstellen voor een termijn van maximum twee jaar([332]). Het Rekenhof heeft opgemerkt dat de universiteit, ondanks de afwezigheid van een statutaire rechtspositionele band met dergelijke personeelsleden, de beslissing tot aanwerving moet motiveren. Zij moet de keuze tussen verschillende gegadigden stoelen op wettige beweegredenen en aldus de grondwettelijke waarborgen voor een volkomen gelijkheid respecteren. Het Rekenhof heeft in dit verband kritiek geuit op een aanwerving die blijkens het verslag van de aanstellingscommissie waarbij bepaalde kandidaten persoonlijk werden geïnterviewd en andere telefonisch en waarbij de woonplaats doorslaggevend argument was (dit criterium was bovendien niet vooraf gepubliceerd). Het Rekenhof stelde ook vast dat de KU Brussel in een ander geval de aanstellingstermijn heeft overschreden.

[332] Met toepassing van artikel 158, derde lid, van het universiteitendecreet.

DE RELATIE TUSSEN DE UNIVERSITEIT GENT (UG) EN HET VLERICK INSTITUUT VOOR MANAGEMENT

Naar aanleiding van het onderzoek van een studiecontract, heeft het Rekenhof een onderzoek gewijd aan de juridische relatie tussen de School voor Management, een faculteit van de UG, en het Vlerick Instituut voor Management, een instelling van openbaar nut met een afzonderlijke rechtspersoonlijkheid. Het heeft de Vlaamse Minister van Onderwijs er onder meer op gewezen dat de overdracht door de UG van de postacademische managementsvorming aan het Vlerickinstituut strijdig is met de decretale voorschriften. Eveneens strijdig daarmee is het contractuele beding dat het instituut zelf attesten kan uitreiken. Naamsverwarring tussen de School voor Management en het Vlerick Instituut voor Management heeft bovendien aanleiding gegeven tot problemen, onder meer op het vlak van het sluiten van contracten.

1. Inleiding

1.325.451

Op 10 juni 1996 legde het departement Onderwijs het Rekenhof een ordonnantie van 1.519.528 BEF voor aangaande een schuldvordering d.d. 28 mei 1996 ten voordele van de *Vlerick School voor Management*([333]). De vordering vloeide voort uit een overeenkomst van 22 december 1995 met de Vlaamse Gemeenschap voor de uitvoering van een wetenschappelijke studie in het kader van de schaalvergroting van het secundair onderwijs. Daar de Vlerick School voor Management de opdrachthouder van de studie, tevens lid van het zelfstandig academisch personeel (ZAP) van de Universiteit Gent (UG), voltijds betaalde, toetste het Rekenhof de situatie aan de cumulatieregelgeving([334]). Het verruimde zijn onderzoek gaandeweg tot de relatie tussen de UG, de School voor Management en het Instituut Vlerick voor Management (Vlerickinstituut). Het deelde zijn opmerkingen op 29 juli 1997 aan de Vlaamse Minister van Onderwijs mede, die op 20 maart 1998 antwoordde. Dit antwoord van de minister en de repliek van het Rekenhof d.d. 17 juli 1998, zijn in dit artikel verwerkt. De minister kondigde op 3 september 1998 zijn tweede antwoord van 29 september 1998 aan. Het Rekenhof onderzoekt momenteel dit tweede antwoord.

---

[333] In feite het Vlerick Instituut voor Management.

[334] De artikelen 74 en 75 van het universiteitendecreet van 12 juni 1991 en het uitvoeringsbesluit van 5 mei 1993.

2. Wettelijk, decretaal en reglementair kader

2.1. De universiteit

Het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap (verder afgekort tot: universiteitendecreet) heeft de universiteiten belast met onder meer het academisch onderwijs, waaronder het de postacademische vorming rangschikte. Het universiteitsbestuur kan deze vorming met een getuigschrift bekrachtigen. Het universiteitendecreet biedt universiteiten de gelegenheid met hogescholen overeenkomsten af te sluiten voor de gezamenlijke organisatie van voortgezette academische opleidingen aan de universiteit([335]).

Het bijzonder decreet van 26 juni 1991 betreffende de Universiteit Gent en het Universitair Centrum Antwerpen (verder afgekort tot: bijzonder decreet) machtigde de raad van bestuur van de UG de algemene richtlijnen vast te leggen voor de organisatie en coördinatie van het academisch onderwijs. Deze raad richt de departementen, vakgroepen, facultaire en interfacultaire centra, scholen, instituten en andere organen op die hij noodzakelijk acht voor de vervulling van de universitaire zending([336]).

Het decreet van 22 februari 1995 betreffende de wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening door de universiteiten of de hogescholen en betreffende de relaties van de universiteiten en de hogescholen met andere rechtspersonen (verder afgekort tot: dienstverleningsdecreet) bevat de fundamentele principes voor dergelijke relaties, regelt de deelname van de universiteiten in de andere rechtspersonen en legt de kostenverdeling vast. Dit decreet stelt onder meer dat de universiteit in een overeenkomst de voorwaarden moet vastleggen waaronder de andere rechtspersonen gebruik kunnen maken van lokalen, infrastructuur, diensten en personeelsleden van de universiteit. Deze andere rechtspersonen moeten ten minste 10 % van hun inkomsten afdragen aan de universiteit als minimale vergoeding voor dit gebruik van de infrastructuur en diensten (verder afgekort als: overheadbijdrage)([337]).

Ten slotte regelt het reglement van 16 september 1994 de deelname in en relaties met VZW's of andere rechtspersonen (verder afgekort tot: dienstverleningsreglement).

---

[335] De artikelen 4, 6, 10, 65 en 125 van het universiteitendecreet.

[336] De artikelen 4, 21, 3°, 27, 1°, en 30 van het bijzonder decreet.

[337] Artikel 23, § 1, van het dienstverleningsdecreet.

2.2. De School voor Management

Met toepassing van het bijzonder decreet van 26 juni 1991 heeft de raad van bestuur van de UG de School voor Management bij besluit van 15 mei 1992([338]) gelijkgesteld met een universitaire faculteit([339]). Artikel 10 van dit besluit heeft de raden van de faculteiten, scholen en instituten adviserende en beslissende taken opgelegd, onder meer m.b.t. de organisatie en coördinatie van de onderwijsverstrekking en wetenschapsbeoefening. Het bijzonder decreet verleende de raad van bestuur een algemene adviesbevoegdheid t.a.v. het universiteitsbestuur.

De raad van beheer heeft de School voor Management in het bijzonder belast met de organisatie van de volgende aanvullende opleidingen: management, financieel management, marketing en fiscaliteit([340]).

2.3. Het Vlerick Instituut voor Management

De wet van 27 juni 1921 op de VZW en de instellingen van openbaar nut creëerde de mogelijkheid voor elke persoon mits goedkeuring door de regering, goederen te bestemmen tot het oprichten van een instelling van openbaar nut met rechtspersoonlijkheid voor doelstellingen op het gebied van filantropie, godsdienst, wetenschap, kunst of opvoedkunde. Met toepassing van deze wet, verschenen de statuten van het Instituut Professor Vlerick voor Management, instelling van openbaar nut, in de bijlage bij het Belgisch Staatsblad van 6 december 1990. Zij omschrijven het doel van de school als: managementvorming en -vervolmaking in het bedrijfsbeheer van ondernemingsleiders en kaderleden en van leidende ambtenaren, alsook wetenschappelijk onderzoek en dienstverlening aan ondernemingen, non-profitorganisaties en overheidsdiensten, dit alles in de geest van het seminarie voor productiviteitsstudie en -onderzoek dat professor Vlerick in 1953 aan de RUG oprichtte.

Op 27 juni 1995 hernieuwde de UG zijn overeenkomst met het Vlerickinstituut([341]). De nieuwe overeenkomst is ingegaan op 1 mei 1995 en loopt tot 30 september 2001. Zij verwijst onder meer naar de beslissing van 20 april 1995, waarin het bestuurscollege van de UG er zich toe verbond de postacademische vorming in management en bestuurskunde maximaal te organiseren langs het Vlerickinstituut. De Instelling verkreeg in dit kader het recht zelf attesten uit te reiken. Leden van het AP van de UG kregen de mogelijkheid aan het Vlerickinstituut mede te werken *voor zover dit hun beschikbaarheid voor de goede werking van de faculteiten niet in het gedrang brengt*. Van haar kant zou het instituut in de meeste brede zin bijdragen tot de administratieve en logistieke ondersteuning van de studieprogramma's en de onderzoeks- en dienstverleningsprojecten verzorgd door de School voor Management van de universiteit.

---

[338] Tot vaststelling van de samenstelling, de werking en de bevoegdheden van de raden van de faculteiten, scholen en instituten.

[339] Artikel 1, § 2, van dit besluit. De school heette bij haar oprichting *Interfacultair Centrum voor Management* en is pas nadien omgedoopt. Dit besluit trad op 1 oktober 1992 in werking, werd driemaal gewijzigd en is vanaf 1 oktober 1996 opgeheven door artikel 12 van het besluit van 24 mei 1996 tot vaststelling van de samenstelling, de werking en de bevoegdheden van de raden van de faculteiten en van de School voor Management van de Universiteit Gent. Daar het onderzoek zich heeft toegespitst op toestanden die zich afspeelden vóór deze datum, is enkel aandacht besteed aan het besluit van 15 mei 1992.

[340] Volgens het programmaboek van de UG voor het academiejaar 1996-1997.

[341] De eerste overeenkomst tussen de RUG en de instelling dateerde van 1 oktober 1990.

3. Het onderzoek

Het Rekenhof heeft een lijst opgevraagd van alle personeelsleden van de School voor Management bezoldigd lastens de werkingsuitkeringen of het universiteitsvermogen. Vervolgens heeft het de betrokken personeelsdossiers gecontroleerd. Ten slotte heeft het de beleidstop van de universiteit om inlichtingen gevraagd([342]). In eerste instantie verliep de informatiegaring moeizaam: pas op 9 december 1996 en 30 januari 1997 ontving het Rekenhof – overigens onvolledige – gegevens en het Vlerickinstituut legde noch het jaarverslag, noch de jaarrekeningen 1995 over. Na herhaaldelijk aandringen, bekwam het Rekenhof eind februari 1997 de gevraagde informatie.

1.325.451

Op 29 juli 1997 heeft het Rekenhof zijn bevindingen aan de Vlaamse Minister van Onderwijs medegedeeld. De minister antwoordde op 20 maart 1998. Dit antwoord lokte op 17 juli 1998 een repliek van het Rekenhof uit. De onderstaande paragrafen vatten deze briefwisseling samen. De minister heeft het Rekenhof ten slotte op 3 september 1998 beloofd het op de hoogte te zullen houden van de verdere ontwikkeling van zijn standpunten. Op 29 september 1998 heeft hij inderdaad een tweede antwoordbrief gestuurd. Het Rekenhof behandelt momenteel dit antwoord.

3.1. Vergelijking tussen de toepasselijke rechtsregels

De juridische relatie tussen de UG en het Vlerickinstituut steunt op verschillende rechtsregels, die in een onderling hiërarchisch verband staan. Het Rekenhof heeft de onderscheiden regelingen aan mekaar getoetst, alsook aan de bepalingen van het universiteitendecreet, in het bijzonder die aangaande de academische opdracht van de universiteit.

3.1.1 Dienstverleningsdecreet en intern reglement van de UG

De samengelezen artikelen 25 en 28 van het dienstverleningsdecreet van 22 februari 1995 verplichtten de UG een intern reglement op te stellen, dat op 1 september 1995 in werking diende te treden. De universiteit heeft echter na het van kracht worden van het dienstverleningsdecreet geen nieuw reglement uitgevaardigd. Evenmin bevestigde het formeel de toepasselijkheid van het dienstverleningsreglement van 16 september 1994. Het onderzoek heeft uitgewezen dat de UG de facto dit oude reglement bleef hanteren. Het Rekenhof heeft dan ook dit reglement aan de vigerende decretale regels getoetst. Het kwam daarbij tot de volgende bevindingen:

---

[342] De vragen werden op 28 en 30 oktober en 5 november 1996 gericht aan de rector, met afschriften voor de vice-rector, regeringscommissaris, academisch beheerder en logistiek beheerder.

- Het reglement gebiedt het bestuurscollege zoveel mogelijk het advies in te winnen van de faculteiten of gelijkgestelde organen die rechtstreeks betrokken zijn bij een beslissing over onder andere de terbeschikkingstelling van lokalen en infrastructuur aan VZW's of andere rechtspersonen. Deze adviesbevoegdheid is onvolledig, aangezien zij niet ook slaat op de terbeschikkingstelling van diensten en personeel van de universiteit. De UG zou het reglement dan ook in overeenstemming moeten brengen met het dienstverleningsdecreet.

- Het reglement heeft de regeling van overheadbijdrage overeenkomstig het dienstverleningsdecreet vastgesteld op 10 % van de som van de lidmaatschapsgelden, schenkingen, overheidstoelagen en inkomsten uit activiteiten (exclusief BTW). Het bood het bestuurscollege van de UG echter een algemene vrijstellingsbevoegdheid, terwijl het dienstverleningsdecreet enkel vrijstelling toestaat van welbepaalde sommen([343]).

De minister antwoordde dat de UG op 24 oktober 1997 uiteindelijk een intern reglement heeft opgesteld met terugwerkende kracht tot 1 september 1995. Dit nieuwe reglement vervangt het reglement van 16 september 1994. De minister gaf toe dat de universiteit met de uitvaardiging van dit reglement *onbetamelijk lang* heeft getalmd en dat de universiteit het blijkbaar niet nodig had geoordeeld de relatie met het Vlerickinstituut te toetsen aan de bepalingen van het dienstverleningsdecreet. Overigens voorziet ook het nieuwe reglement niet in adviesbevoegdheid inzake terbeschikkingstelling van diensten en personeel van de universiteit en acht de minister een aanpassing in die zin ditmaal wel wenselijk.

Het Rekenhof repliceerde dat het in het licht van deze tegemoetkoming en gelet op de principiële tegenkanting van de UG tegen terbeschikkingstelling van diensten en personeel, zoals blijkt uit de notulen van de raad van bestuur van 8 mei 1998, over deze aangelegenheid geen verdere briefwisseling wenste te voeren.

3.1.2. Dienstverleningsreglement en overeenkomst

De overeenkomst heeft niet enkel de voltijdse AP-leden, maar ook alle deeltijdse personeelsleden verplicht jaarlijks melding te maken van hun activiteiten bij het Vlerickinstituut, ook al zijn zij daartoe volgens de cumulatiebeperkende regels van het universiteitendecreet niet genoodzaakt. De vraag rijst of de betrokkenen voldoende op de hoogte zijn gebracht van deze bijkomende verplichting.

---

[343] Met name: giften door de betrokken rechtspersoon aan de universiteit of hogeschool die uit de voor te leggen jaarrekeningen blijken; bedragen besteed aan apparatuur die opgesteld staat in lokalen van de universiteit of hogeschool en gratis ter beschikking staat voor onderzoek, wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening of onderwijs door de instelling zelf uitgevoerd of verstrekt; bedragen die onmiddellijk dienen te worden doorgestort aan andere onderzoekspartners, voor zover ze worden vermeld in de betrokken overeenkomst tussen de VZW of andere rechtspersoon en de financierende partij.

De overeenkomst bepaalt verder dat de UG noch het Vlerickinstituut een vergoeding ontvangen voor de wederzijdse dienstverlening, tenzij beide partijen voor specifieke prestaties expliciet in een afzonderlijke overeenkomst afspraken maken. Daar het Vlerickinstituut geen gebruik maakt van de algemene infrastructuur van de UG verklaarde de overeenkomst de 10 % overheadbijdrageregeling waarin het reglement van de raad van bestuur van de UG heeft voorzien, niet van toepassing. Het Rekenhof heeft bij dit beding en de motivering ervan([344]) vragen gesteld. Een van de argumenten luidt immers dat de instelling van openbaar nut Vlerickinstituut en de School voor Management steeds bijzonder intensief hebben samengewerkt op materieel, administratief, wetenschappelijk en pedagogisch gebied. Deze samenwerking zou een essentiële garantie en vereiste zijn voor het niveau van de werking van beide instellingen([345]). De overeenkomst bevat aldus een interne tegenstrijdigheid.

De minister onderschreef in zijn antwoord de tegenstrijdigheid inzake de 10 % overheadbijdrage. Volgens de UG is het de School voor Management die de infrastructuur van het Vlerickinstituut gebruikt, en niet omgekeerd, zodat de aanrekening aan het instituut van overheadbijdrage onredelijk lijkt. De minister onderstreepte evenwel dat het decreet bindend is in al zijn bepalingen. Hij stelde tevens dat de overeenkomst transparanter moet worden aangaande de vergoeding van wederzijdse diensten. Het gebruik van elkaars uitrusting moet worden geëxpliciteerd en eventueel gekwantificeerd.

Het Rekenhof heeft aangedrongen op het zo spoedig mogelijk scheppen van klaarheid aangaande het gebruik van de infrastructuur en de eventueel eruit voortvloeiende geldstromen.

3.1.3. Het dienstverleningsdecreet en de overeenkomst

Zowel uit de statuten van het Vlerickinstituut als uit de overeenkomst van 27 juni 1995 blijkt dat het instituut de postacademische vorming voor de universitaire vakgebieden management en bestuurskunde maximaal organiseert. Het dienstverleningsdecreet laat de overname van onderzoek, wetenschappelijke dienstverlening, contractonderwijs, administratieve diensten of sociaal-culturele dienstverlening van de universiteit door VZW's of andere rechtspersonen evenwel slechts toe op voorwaarde dat deze activiteiten niet op de vereiste wijze door de universiteit zelf of door middel van een eenvoudige overeenkomst kunnen worden uitgevoerd en op voorwaarde dat dit de algemene of financiële belangen van de universiteit niet schaadt.

---

[344] Het kan geen twijfel lijden dat een eventuele afwijkingsbeslissing van het bestuurscollege valt onder het toepassingsveld van de formele motiveringswet van 29 juli 1991.

[345] Dit is des te meer zo daar zowel de school als de instelling op hetzelfde adres zijn gehuisvest.

Het dienstverleningsdecreet is volgens het Rekenhof terzake restrictief: VZW's of andere rechtspersonen kunnen enkel onderzoek, wetenschappelijke dienstverlening, contractonderwijs, administratieve diensten of sociaal-culturele dienstverlening van de universiteiten overnemen. Het gewaagt niet van de overname van postacademische vorming die volgens het universiteitendecreet deel uitmaakt van het academisch onderwijs. De enige vorm van onderwijs die de universiteit naar derden kan overhevelen is het contractonderwijs([346]). Het universiteitendecreet bepaalt overigens dat het academisch onderwijs het op wetenschappelijk onderzoek gestoeld onderwijs is *dat wordt verstrekt door de universiteiten*. Het verstrekken van academisch onderwijs behoort, met andere woorden, per definitie tot het decretaal ingesteld monopolie van de universiteiten. Daar de postacademische vorming een integrerend onderdeel is van dat academisch onderwijs, kan die vorming niet aan derden worden overgedragen.

Daarenboven verkeert de UG zelf in de mogelijkheid de postacademische vorming voor de vakgebieden management en bestuurskunde te organiseren. De cursussen postacademische vorming aan de Vlerickschool worden immers voor het merendeel gedoceerd door leden van het ZAP die aan de School voor Management doceren. Zij kunnen met andere woorden de postacademische vorming ook aan de School voor Management doceren. De postacademische vorming en de onderwijstaken met betrekking tot de aanvullende studies verzorgd door de School voor Management hebben immers dezelfde vakgebieden als voorwerp. Bij de bespreking van het ontwerp van de overeenkomst van 27 juni 1995, merkte de regeringscommissaris al op dat *bij decreet is voorgeschreven dat het bewijs moet worden geleverd dat de UG deze taken zelf niet kan verzorgen* ([347]). Hij drong dan ook aan op een maximale integratie. Ondanks die interventie bood de overeenkomst zelfs de mogelijkheid de bestaande toestand ook na 1 september 2001 te bestendigen([348]).

Het Rekenhof heeft geconcludeerd dat de financiële regeling in de overeenkomst niet strookt met de bepalingen van het dienstverleningsdecreet.

Overigens is het volgens het Rekenhof de vraag of het bestuurscollege van de UG zich met de contractuele overdracht van de onderhavige postacademische vorming aan het Vlerickinstituut niet op het terrein van de raad van bestuur heeft begeven. Het bijzonder decreet heeft de raad van bestuur van de universiteit immers bevoegd gemaakt de algemene richtlijnen voor de organisatie en coördinatie van het academisch onderwijs te bepalen. Het machtigde de raad tevens te bepalen welke faculteiten (en gelijkgestelde organen) de universiteit omvat en departementen, vakgroepen, facultaire en interfacultaire centra, scholen, instituten en alle andere organen op te richten die hij noodzakelijk acht voor het vervullen van de universitaire zending. Ten slotte bepaalt de raad van bestuur de bevoegdheden en de werking van deze organen. Geen enkele decretale bepaling voorziet erin dat de raad van bestuur deze bevoegdheden kan overdragen aan het bestuurscollege. De UG moet bijgevolg het bewijs leveren dat het bestuurscollege bevoegd was voor de contractuele overdracht van de postacademische vorming.

---

[346] Onder contractonderwijs moet worden verstaan: het onderwijs dat op bestelling en op maat wordt verstrekt, bijvoorbeeld een herscholingsopleiding op vraag van een bedrijf (advies van de Raad van State L. 22.947/1 van 9 december 1993 (Stuk 615 (1994-1995) – Nr. 1, pagina 58)).

[347] Notulen van het bestuurscollege van 20 april 1995.

[348] Artikel 11 bepaalt immers dat tenzij ten minste twee jaar vóór de vervaldag een andere structurele relatie tussen de UG en de instelling wordt uitgewerkt, de overeenkomst wordt verlengd. Bovendien kunnen beide partners aan de overeenkomst slechts een einde stellen wanneer hierover een wederzijds akkoord bestaat.

De minister onderschreef in zijn antwoord de conclusies van het Rekenhof dat de postacademische vorming niet aan derden overdraagbaar is en dat de universiteit deze vorming zelf had kunnen organiseren. Bovendien gaat het in casu om academische vorming in een sector waar een koopkrachtige vraag bestaat. Dit overlaten aan een andere rechtspersoon kan aldus de financiële belangen van de universiteit schaden. De minister was het evenwel oneens met het Rekenhof aangaande de bevoegdheid van het bestuurscollege van de UG een overeenkomst te sluiten met de instelling van openbaar nut. Daarbij steunde hij op de memorie van toelichting bij het bijzonder decreet, die stelt dat het decreet de bevoegdheid voor het afsluiten van overeenkomsten en rechtshandelingen niet beperkend omschrijft. Die bevoegdheid kan volgens de memorie van toelichting dan ook betrekking hebben op het sluiten van samenwerkingsovereenkomsten inzake onderwijs of onderzoek met andere universiteiten en instellingen.

Het Rekenhof heeft gerepliceerd dat de huidige onwettige situatie dan ook onverwijld moet eindigen. De genoemde memorie van toelichting heeft de bevoegdheid van het bestuurscollege overeenkomsten te sluiten met de instelling voor openbaar nut inderdaad niet beperkend omschreven, maar dit college moet functioneren binnen het kader van het universiteitendecreet en het bijzonder decreet. Het was bijgevolg voor de overdracht van het postacademisch onderwijs gebonden door de beslissingen van de raad van bestuur inzake de organisatie en de coördinatie van het universitair onderwijs van 15 mei 1992 en 24 mei 1996. Uit deze besluiten blijkt de wil van de raad van bestuur dat de raad van de School voor Management de onderwijsverstrekking in het vakgebied dat tot zijn bevoegdheid behoort, organiseert en coördineert.

3.1.4. Toetsing aan het universiteitendecreet

Onverminderd de kritiek op de organisatie van postacademische vorming door een instelling voor openbaar nut, is de contractuele regeling voor de uitreiking van getuigschriften rechtens onaanvaardbaar. Artikel 10 van het universiteitendecreet bepaalt immers duidelijk dat het aan het universiteitsbestuur toekomt de postacademische vorming met een getuigschrift te bekrachtigen. Daar het decreet niet heeft voorzien in een delegatiemogelijkheid, is deze toegewezen bevoegdheid niet aan een derde overdraagbaar, ook al is er dienaangaande een overeenkomst gesloten.

Artikel 4 van de overeenkomst tussen de UG en het Vlerickinstituut d.d. 27 juni 1995, dat stelt dat *de instelling zelf attesten kan uitreiken aan diegenen die programma's van permanente vorming aan de instelling hebben gevolgd*, is dus strijdig met het universiteitendecreet.

Het universiteitendecreet heeft voorzien in controlemaatregelen voor de universiteiten en de overheid inzake de kwaliteit van het verstrekte onderwijs([349]). De vraag rijst in dit verband in hoeverre de UG een permanent toezicht heeft op de kwaliteit van het academisch onderwijs aangeboden door het Vlerickinstituut. Dit instituut heeft immers zelf ook personeelsleden in dienst genomen die geen lid zijn van het ZAP van de UG. Het

[349] Artikel 122 van het universiteitendecreet.

Rekenhof kon bij zijn controle ter plaatse niet nagaan welke criteria de instelling bij de aanwerving van dit personeel hanteerde([350]). Overigens is in de overeenkomst van 27 juni 1995 geen enkel beding opgenomen over kwaliteitsbewaking.

De minister is met beide opmerkingen van het Rekenhof akkoord gegaan.

3.2. Casuïstische vaststellingen

Het Rekenhof heeft de dossiers van de 35 personeelsleden die aan de School voor Management zijn verbonden onderzocht (toestand op 26 februari 1997)([351]). De onderstaande paragrafen geven de belangrijkste vaststellingen weer.

3.2.1. Personeelsaangelegenheden

Het systematisch onderzoek van de dossiers van de ZAP-leden belast met een onderwijsopdracht in de School voor Management, heeft geleid tot de vaststelling dat 16 van de 24 ZAP-leden van de school tevens een functie uitoefenen binnen het Vlerickinstituut (sommigen zijn er beheerder; anderen werknemer)([352]). De minister beaamde dit.

Vastgesteld werd dat enkele ZAP-leden van het bestuurscollege nalieten hun cumulatie-activiteit aan het Vlerickinstituut te melden([353]). Ook de minister kwam tot die vaststelling. Hij onderstreepte dat de universiteit haar interne administratie op orde moet brengen en dat zij het toezicht op de uitoefening van nevenactiviteiten, in het bijzonder bij gelieerde rechtspersonen, moet versterken.

Het Rekenhof formuleerde nog een aantal individuele opmerkingen over ZAP-leden, bv. aangaande niet door het universiteitsbestuur toegestane bijkomende functies, andere dan de cumulatie met opdrachten aan het Vlerickinstituut. Voor een aantal van deze opmerkingen verstrekte de minister bijkomende gegevens.

---

[350] Voor de benoeming of aanstelling van leden van het ZAP door de universiteit legt artikel 83 van het decreet van 12 juni 1991 op dat de betrokkenen houder moeten zijn van een diploma van doctor op proefschrift of van een diploma of certificaat dat met toepassing van de richtlijnen van de Europese Gemeenschappen of een bilateraal akkoord hiermee als gelijkwaardig wordt erkend.

[351] Vijf van hen behoren tot het administratief en technisch personeel (drie bezoldigd lastens het universiteitspatrimonium, twee lastens de werkingsuitkeringen). De resterende dertig personeelsleden hebben een onderwijs- en/of onderzoeksactiviteit (zestien zijn patrimoniumpersoneel en veertien ontvangen een bezoldiging ten laste van de werkingsuitkeringen).

[352] Acht van deze 16 ZAP-leden behoren tot de faculteit van de Economische en Toegepaste Economische Wetenschappen, een ZAP-lid behoort tot de faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen.

[353] Onder hen ook deeltijdse leden van het ZAP met een opdracht van minder dan 50 %, die ingevolge artikel 5 van de overeenkomst van 27 juni 1995 ook jaarlijks hun activiteiten binnen de instelling moeten melden.

In de School voor Management voeren drie categorieën personeelsleden wetenschappelijke opdrachten uit (toestand op 1 maart 1997): statutair assisterend academisch personeel; personeel bezoldigd lastens de saldi van de vorige begrotingsjaren en wetenschappelijke medewerkers betaald lastens het universitair patrimonium. De onderstaande tabel geeft de verdeling van deze personeelsleden weer:

	aantal	FTE	procent
AAP	3	3,5	18,2 %
t.l.v. saldi	1	1	5,2 %
Patrimonium	16	14,7	76,6 %
Totaal	20	19,2	100 %

Het onderzoek heeft uitgewezen dat de School voor Management (werkingsuitkeringen en patrimonium) en het Vlerickinstituut qua loopbaanverloop als het ware communicerende vaten zijn. Zeven van de twintig op 1 maart 1997 aan de school verbonden personeelsleden kenden hun eerste tewerkstelling; dertien anderen werkten voordien al aan de school én het instituut. Sommigen hadden een gecombineerde opdracht. Het Vlerickinstituut heeft zelfs herhaaldelijk personeelsleden van de UG ingezet en de betrokken onkosten aangerekend aan de Vlaamse Gemeenschap.

Ook de minister stelde het overwicht van patrimoniumpersoneel binnen de School voor Management vast. Deze situatie zou volgens hem aanleiding kunnen geven tot een afwenteling van uitgaven voor personeel op de afdeling Werking naar de afdeling Patrimonium, waardoor artikel 160 van het universiteitendecreet omzeild zou worden([354]). Hij onderschreef ook de vaststelling van het Rekenhof aangaande het loopbaanverloop tussen de school en het instituut.

3.2.2. Contracten voor studieopdrachten

Op 30 oktober 1996 heeft het Rekenhof de rector van de UG onder meer gevraagd (1) of de universiteit inzicht heeft in het aantal contracten dat de School voor Management afsluit en in de financiële resultaten ervan, (2) of een verdeelsleutel bestaat tussen de school en het Vlerickinstituut voor het sluiten van contracten en (3) of het mogelijk is dat het Vlerickinstituut contracten sluit die de School voor Management zou kunnen sluiten ?

De rector heeft de informatie, hem bezorgd door de voorzitter van de School voor Management, op 9 december 1996 overgelegd. Hij verstrekte op de eerste vraag enkel indirect een antwoord: een overzicht van de lopende overeenkomsten. Het Rekenhof heeft dit overzicht evenwel niet sluitend bevonden. Op de tweede vraag antwoordde de rector ontkennend: er bestaat geen verdeelsleutel tussen de school en het instituut. Ten slotte gaf hij toe dat het mogelijk is dat het Vlerickinstituut contracten sluit die de School voor Management voor haar rekening zou kunnen

[354] Dit artikel stelt de decretale norm dat de vastgestelde personeelsformatie maximum 80% van de werkingsuitkering mag opslorpen.

nemen. Hij verwees daarbij artikel 5 van de overeenkomst die de UG met het Vlerickinstituut heeft gesloten, dat stelt dat het academisch personeel van de UG (dus niet alleen van de School voor Management) een aantal diensten mag bewijzen aan het Vlerickinstituut. In dit verband zou het AP van de UG dan ook deelnemen aan activiteiten waarvoor het Vlerickinstituut contracten met derden sloot. Het zou echter steeds gaan om contracten die de UG expliciet met het Vlerickinstituut sluit omdat bij de uitvoering ervan op de eerste plaats een beroep wordt gedaan op middelen, expertise en knowhow die in het instituut aanwezig is of werd ontwikkeld.

Het Rekenhof acht het beroep op artikel 5 van de overeenkomst onterecht. Deze clausule voorziet er immers in dat het academisch personeel *beleidsverantwoordelijkheid binnen de instelling kan opnemen en instaan voor de conceptie, de coördinatie en de uitvoering van post-experience vormingsprogramma's*. Van de uitvoering van of de medewerking aan studieopdrachten en -projecten is geen sprake. Het antwoord wekt bovendien de indruk dat de middelen, expertise en knowhow die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van bepaalde opdrachten wel in het Vlerickinstituut aanwezig zijn, maar niet in de School voor Management. Deze visie is onbegrijpelijk aangezien de leden van het ZAP van de UG (en die van de school) meewerken aan die opdrachten en dat het instituut daarvoor ook patrimoniumpersoneel van de universiteit inschakelt([355]).

De minister antwoordde dat hij het opnemen van beleidsverantwoordelijkheid door het UG-personeel binnen het instituut en de deelname aan studieopdrachten en -projecten van het instituut inderdaad enkel kan onderschrijven voor zover zij vallen onder de post-experience vormingsprogramma's die met derden gecontracteerd zijn. Hij stelde in het algemeen nog dat de universiteit het interne toezicht op de financiële aspecten van de overeenkomsten beter moet organiseren, bv. door de oprichting van een interne onafhankelijke auditfunctie.

3.2.3. Financiële en inhoudelijke rapportering

Het dienstverleningsdecreet van 22 februari 1995 legt bepaalde verplichtingen op inzake financiële en inhoudelijke rapportering. Zo moet het Vlerickinstituut de UG jaarlijks de jaarrekeningen of balans en een jaarverslag sturen. Het moet de jaarrekeningen bovendien zo opstellen dat de overheadbijdrage er ondubbelzinnig uit blijkt. De overeenkomst van 27 juni 1995 heeft dit decretaal voorschrift overgenomen. Het Vlerickinstituut heeft zich ertoe verbonden gedurende de volledige geldingsduur van de overeenkomst jaarlijks de jaarrekening of de balans en een jaarverslag ter kennis te brengen van de UG en haar regeringscommissaris.

---

[355] Het grote personeelsverloop tussen de school (werkingsuitkeringen en patrimonium) en het instituut brengt uiteraard ook een beweging van wetenschap, kennis en kunde teweeg.

Het Rekenhof heeft evenwel vastgesteld dat de UG de jaarrekeningen 1995 pas na ruim drie maand kon voorleggen. Het jaarverslag zelf kon uiteindelijk maar langs de regeringscommissaris worden bekomen. Dit liet vermoeden dat het Vlerickinstituut de decretale en contractuele rapporteringsverplichtingen niet nauwgezet naleeft. Het komt echter in de eerste plaats de UG toe de stipte uitvoering van deze regeling te eisen. Te dien einde kan het zelfs een beroep doen op artikel 17 van de overeenkomst, dat de universiteit het recht geeft de overeenkomst te allen tijde te ontbinden zo het Vlerickinstituut zijn contractuele verplichtingen niet respecteert.

De minister ging akkoord met het Rekenhof. Hij meldde dat de universiteit toegaf dat niet alleen het Vlerickinstituut maar ook andere rechtspersonen de decretale rapporteringsverplichtingen niet altijd zijn nagekomen en dat de universiteit de betrokkenen daartoe inmiddels heeft aangemaand. In de toekomst zou hierop nauwlettender toegezien worden.

Uit een nieuwe controle bleek evenwel dat ook de jaarverslagen 1996 en 1997 van het Vlerickinstituut niet op de universiteit beschikbaar waren. Het Rekenhof heeft bijgevolg gesuggereerd tussen de UG en het instituut een expliciete rapporteringsprocedure uit te werken.

Het jaarverslag 1995 besteedde ook aandacht aan het *Instituut voor Bestuurders*, opgestart tijdens het boekjaar. Het statuut van dit instituut is volgens het Rekenhof vooralsnog onduidelijk. Volgens een cumulatieverklaring zou het om een VZW gaan. Het bestuurscollege van de UG heeft daarvan in zijn beslissing van 6 september 1996 echter geen melding gemaakt. De UG zou zich dan ook grondig moeten laten informeren over het juridische statuut van het Instituut voor Bestuurders, de betrokkenheid van de leden van het academisch personeel en de relatie met het Vlerickinstituut en de universiteit zelf.

De minister antwoordde dat het bestaan van het Instituut voor Bestuurders hem onbekend was en dat de toestand uitklaring behoefde.

Verder onderzoek van het Rekenhof wees uit dat deze VZW werd opgericht met medewerking van een aantal leden van het ZAP van de UG. De universiteit bleek daarvan niet op de hoogte te zijn. Het Rekenhof wenste dienaangaande de houding van de instelling tegenover dit initiatief te kennen.

3.2.4. Verwarring tussen de School voor Management en de Vlerickschool voor Management

Het dienstverleningsdecreet bepaalt dat de VZW's of andere rechtspersonen zich extern duidelijk moeten profileren als afzonderlijke rechtspersonen. Zij mogen de naam van de universiteit slechts gebruiken met uitdrukkelijke toestemming van de instelling en onder contractueel te bepalen voorwaarden. De overeenkomst van 27 juni 1995 verplicht de Vlerickschool daarbuiten de band met de UG in haar aankondigingen tot uiting brengen door in alle publicaties het logo van de universiteit te vermelden.

Volgens haar statuten, heet de instelling van openbaar nut *Instituut Professor Vlerick voor Management*, maar kan zij ook de naam *De Vlerick School voor Management* aanwenden. Het hoeft geen betoog dat deze tweede benaming verwarring kan creëren met de universitaire *School voor Management*. De werkwijze van het Vlerickinstituut werkt deze verwarring nog verder in de hand: het briefpapier en de faxberichten van het Vlerickinstituut vermelden bv. uitsluitend de naam *De Vlerick School voor Management*, zonder de vermelding *instelling van openbaar nut* ([356]). Dit is ook zo voor de mappen die het instituut ter beschikking stelt en voor haar wetenschappelijke rapporten. Een dergelijke praktijk is niet in overeenstemming met de decretale en contractuele voorschriften.

Tot nog meer verwarring leidt het actief zijn van ZAP-leden van de universitaire school in het Vlerickinstituut en het feit dat de scholen op hetzelfde adres zijn gevestigd. Zo geeft een aantal personeelsleden van de UG (patrimonium) als briefwisselingsadres het Vlerickinstituut op en vergissen zelfs de bestuursorganen van de UG of het UZ Gent zich wel eens([357]).

Aangezien deze situatie ongewenste gevolgen heeft, zoals de storting van bedragen voor de UG op een rekening van het instituut, is het onontbeerlijk ten spoedigste maatregelen te treffen.

De minister gaf toe dat een grote naamsverwarring is ontstaan, met alle gevolgen van dien. Het eindverslag i.v.m. het decreet van 22 februari 1995 vermeldt dat aan het Vlerickinstituut de toelating werd verleend de naam van de RUG te gebruiken. Dit is volgens de minister niet in overeenstemming met de decretale en contractuele voorschriften. Daarenboven mag enkel de universiteit zelf de naam *universiteit* hanteren.

Het Rekenhof vroeg de minister het in kennis te stellen van de maatregelen die de UG in dit verband heeft getroffen.

---

[356] Er wordt daarentegen wel bijgevoegd *Universiteit Gent*, wat de duidelijkheid niet vergroot.

[357] Bij herhaling blijkt uit de notulen dat de bestuursorganen van het UZ Gent van de veronderstelling uitgaan dat de Vlerickschool deel uitmaakt van de UG (bv. de notulen van de raad van bestuur van het UZG van 15 juli 1996, punt 5.2.2.).

Aangenomen in Nederlandse kamer van het Rekenhof van 20 oktober 1998:

de Eerste Voorzitter:	J. VAN de VELDE
de Raadsheren:	F. VANSTAPEL
	J. BECKERS
	A. DUROI-VANHELMONT (mevr.)
	R. LESAGE
de Hoofdgriffier:	F. VAN DEN HEEDE

BIJLAGE:

- **ALGEMENE REKENING**

- **REKENINGEN VAN DIENSTEN MET AFZONDERLIJK BEHEER (DAB's)**

- **REKENINGEN VAN VLAAMSE OPENBARE INSTELLINGEN (VOI's)**

Occasionele afwijkingen in de totalen van ontvangsten of uitgaven in de uitvoeringsrekening zijn te wijten aan afrondingen.

INHOUDSTAFEL VAN DE BIJLAGE

ALGEMENE REKENING

ALGEMENE ONTVANGSTEN 335
TOEGEWEZEN ONTVANGSTEN 340
KREDIETVORMING 1997 342
AANWENDING KREDIETEN 1997 LOPEND JAAR 355
AANWENDING OVERGEDRAGEN KREDIETEN 1996 369

DIENSTEN MET AFZONDERLIJK BEHEER

MINAFONDS 375
HOGERE ZEEVAARTSCHOOL 378
LUCHTHAVEN ANTWERPEN 380
LUCHTHAVEN OOSTENDE 381
INSTITUUT VOOR HET ARCHEOLOGISCH PATRIMONIUM 382
VLAAMS INFRASTRUCTUURFONDS (VIF) 383
VLAAMS CULTUREEL CENTRUM DE BRAKKE GROND 385
KASTEEL VAN GAASBEEK 386
BEHEERSDIENST VAN HET KONINKLIJK MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN TE ANTWERPEN 387
FONDS VOOR DE FINANCIERING VAN HET URGENTIEPLAN VOOR DE SOCIALE HUISVESTING 388
INVESTEREN IN VLAANDEREN 389
SCHOONMAAK 390
CULTUREEL CENTRUM VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP LANDCOMMANDERIJ ALDEN BIESEN 391
VLAAMS CENTRUM VOOR OPENBAAR BIBLIOTHEEKWERK 392
GEMEENSCHAPSINSTELLING VOOR BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND DE ZANDE 393
GEMEENSCHAPSINSTELLING VOOR BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND DE KEMPEN 394

VLAAMSE OPENBARE INSTELLINGEN - CATEGORIE. A

OPENBARE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ VOOR HET VLAAMSE GEWEST (OVAM).....395
FONDS VLAANDEREN-AZIE 399
VLAAMS INFRASTRUCTUURFONDS VOOR PERSOONSGEBONDEN AANGELEGENHEDEN (VIPA).....400
VLAAMS FONDS VOOR DE LASTENDELGING (VFL).....402
FONDS TOT BEVORDERING VAN HET INDUSTRIEEL ONDERZOEK IN VLAANDEREN (FIOV).....403
INVESTERINGSFONDS VOOR GROND- EN WOONBELEID IN VLAAMS BRABANT (VLABINVEST) 405
FONDS BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND (FBJ) 407
FONDS FILM IN VLAANDEREN 408
VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM).....410
VLAAMS LANDBOUWINVESTERINGSFONDS (VLIF) 412
GRINDFONDS 414
FONDS VOOR ECONOMISCHE EXPANSIE EN REGIONALE RECONVERSIE - MIDDEL-GROTE EN GROTE ONDERNEMINGEN (FEERR-MGO).....415
FONDS VOOR ECONOMISCHE EXPANSIE EN REGIONALE RECONVERSIE - KLEINE ONDERNEMINGEN (FEERR-KO) 416
LIMBURGFONDS 418
FINANCIERINGSINSTRUMENT VOOR INVESTERINGEN IN DE VLAAMSE VISSERIJ- EN AQUICULTUURSECTOR (FIVA) 420
VLAAMS RENTE EGALISATIE FONDS (VERF) 421

VLAAMSE OPENBARE INSTELLINGEN - CATEGORIE B en SUI GENERIS

AUTONOME RAAD VOOR HET GEMEENSCHAPSONDERWIJS (ARGO) 422
UNIVERSITAIR ZIEKENHUIS GENT (UZG) 425
VLAAMSE ONDERWIJSRAAD (VLOR) 428
DIENST VOOR INFRASTRUCTUURWERKEN VAN HET GESUBSIDIEERD ONDERWIJS (DIGO).....430
INVESTERINGSDIENST VOOR DE VLAAMSE HOGESCHOLEN (IVAH).....431
KIND EN GEZIN.....434
VLAAMS FONDS VOOR SOCIALE INTEGRATIE VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP (VFSIPH).....436
OPENBAAR PSYCHIATRISCH ZIEKENHUIS TE GEEL (OPZ GEEL).....439
OPENBAAR PSYCHIATRISCH ZIEKENHUIS TE REKEM (OPZ REKEM) 441
VLOPERA.....443
COMMISSARIAAT-GENERAAL VOOR DE BEVORDERING VAN DE LICHAMELIJKE ONTWIKKELING, DE SPORT EN DE OPENLUCHTRECREATIE (BLOSO).....446
TOERISME VLAANDEREN (TV).....450
EXPORT VLAANDEREN 455

VLAAMSE DIENST VOOR ARBEIDSBEMIDDELING EN BEROEPSOPLEIDING (VDAB) 457

VLAAMS INSTITUUT VOOR ZELFSTANDIG ONDERNEMEN (VIZO) 461

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM).....463

VLAAMSE MAATSCHAPPIJ VOOR WATERVOORZIENING (VMW).....469

VLAAMSE HUISVESTINGSMAATSCHAPPIJ (VHM).....472

VLAAMSE VERVOERMAATSCHAPPIJ - DE LIJN (VVM).....475

NV ZEEKANAAL EN WATERGEBONDEN GRONDBEHEER VLAANDEREN 478

DIENST VOOR DE SCHEEPVAART.....480

MAATSCHAPPIJ VAN DE BRUGSE ZEEVAARTINRICHTINGEN (MBZ) 481

INTERCOMMUNALE MAATSCHAPPIJ VAN DE LINKER SCHELDEOEVER (IMALSO) 484

VLAAMS INSTITUUT VOOR DE BEVORDERING VAN HET
WETENSCHAPPELIJK-TECHNOLOGISCH ONDERZOEK IN DE INDUSTRIE (IWT).....487

VLAAMSE RADIO- EN TELEVISIEOMROEP (VRT) 490

ALGEMENE ONTVANGSTEN

(in miljoen BEF)

CODE	ARTIKEL	OMSCHRIJVING	BEGROTING Initieel	BEGROTING Aangepast	INNING
		TITEL I - II LOPENDE EN KAPITAALONTVANGSTEN			
		DEPARTEMENT 1 - COORDINATIE			
		Organisatieafdeling 10 - Departement Coördinatie (algemeen)			
		Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten			
01	12.01	Terugbetaling van geldvoorschotten andere dan op bestaansmiddelen	3,0	3,0	9,0
01	16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz.	3,5	3,5	6,8
01	06.01	Diverse andere ontvangsten (pro memorie)	-	-	6,3
		DEPARTEMENT 2 - ALGEMENE ZAKEN EN FINANCIEN			
		Organisatieafdeling 20 - Departement AZF (algemeen)			
		Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten			
01	12.01	Terugstorting van geldvoorschotten andere dan op bestaansmiddelen	5,0	5,0	3,9
01	16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken enz. (pro memorie)	-	-	5,6
01	06.01	Diverse andere ontvangsten	5,0	5,0	13,8
		Organisatieafdeling 24 - Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management			
		Programma 10 - Algemene Financiële Logistiek			
01	26.01	Allerhande terugvorderingen (pro memorie)	-	-	0,0
01	76.01	Opbrengst van de verkoop van onroerende goederen (art. 93 decreet 22.12.93) (50 %)	300,0	360,0	2,9
01	89.01	Terugstorting van renteloze voorschotten (pro memorie)	-	-	700,0
01	98.01	Storting uit reservefonds VHM	403,0	232,1	0,0
		Programma 30 - Waarborgen			
01	38.02	Bijdragen in verband met de verleende waarborg (art. 13, decreet 15.12.1993)	80,0	80,0	78,0
		Programma 40 - Rechtstreekse Schuld			
01	26.03	Intresten in het kader van een autonoom kasbeheer	265,0	250,0	447,8
		Programma 80 - Indirecte schuld			
01	21.09	Door de VHM verschuldigd aandeel in intrestlasten van leningen aangegaan door de VHM	204,9	204,9	254,4
01	26.01	Terugbetaling van intresten van de indirecte schuld	5,0	5,0	2,6

CODE	ARTI-KEL	OMSCHRIJVING	BEGROTING		INNING
			Initieel	Aangepast	
		DEPARTEMENT 3 - ONDERWIJS			
		Organisatieafdeling 30 - Departement Onderwijs (algemeen)			
		Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten			
02	12.01	Terugstorting van geldvoorschotten andere dan op bestaansmiddelen	55,0	55,0	49,3
02	16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz.	3,1	3,1	3,3
02	06.01	Diverse andere opbrengsten	25,7	25,7	75,7
		Organisatieafdeling 33 - Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek			
		Programma 20 - Universitair Onderwijs			
02	46.01	Gebruiksvergoeding te betalen door U.Z. Gent	397,9	397,9	0,0
		Organisatieafdeling 34 - Administratie Permanente Vorming			
		Programma 10 - Deeltijds Kunstonderwijs			
02	06.01	Diverse ontvangsten	300,9	320,9	315,6
		Organisatieafdeling 35 - Administratie Ondersteuning			
		Programma 10 - Studietoelagen en -financiering			
02	34.01	Terugbetaling van toelagen	5,0	5,0	1,6
		Programma 40 - Algemeen onderwijs en vorming			
02	16.04	Entreegelden, inschrijvingsgelden en schoolgelden - diverse opbrengsten der inrichtingen en diensten	55,0	55,0	58,9
		DEPARTEMENT 4 - WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN CULTUUR			
		Organisatieafdeling 40 - Departement WVC (algemeen)			
		Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten			
02	12.01	Terugstorting van geldvoorschotten andere dan op bestaansmiddelen	20,0	20,0	16,4
02	16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken enz.	7,0	7,0	0,1
02	06.01	Diverse andere ontvangsten	4,0	4,0	1,2
02	34.01	Terugbetaling van toelagen	8,0	8,0	15,0
		DEPARTEMENT 5 - ECONOMISCHE ZAKEN, WERKGELEGENHEID, BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN EN LANDBOUW			
		Organisatieafdeling 50 - Departement EWBL (algemeen)			
		Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten			
01	12.01	Terugstorting van geldvoorschotten andere dan op bestaansmiddelen	9,0	9,0	1,5

CODE	ARTI-KEL	OMSCHRIJVING	BEGROTING		INNING
			Initieel	Aangepast	
01	16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken	0,9	0,9	0,4
01	06.01	Diverse andere ontvangsten	10,0	10,0	8,7
		Organisatieafdeling 51 - Administratie Economie			
		Programma 10 - Algemeen Economisch beleid			
03	01.01	Inkomsten n.a.v. de vereffening van het IWONL (pro memorie)	-	-	0,0
03	01.02	Storting door de PMV van middelen ontvangen vóór 1.1.1996 voor rekening van het Vlaams Gewest	110,0	110,0	0,0
03	39.01	EFRO-tussenkomsten (pro memorie)	-	-	0,0
03	39.05	Terugbetaling door de EU van beëindigingspremies voor de vaartuigen die onttrokken worden aan de zeevisserijactiviteiten (pro memorie)	-	-	0,0
03	66.01	Terugstorting uit het nationaal prototypefonds (pro memorie)	-	-	0,0
03	89.03	Dividend GIMV	550,0	844,8	844,8
03	89.04	Terugstorting van renteloze voorschotten toegestaan in het kader van het economische overheidsinitiatief	11,2	18,2	11,0
03	89.05	Dividend Limburgse Reconversie Maatschappij (pro memorie)	-	-	0,0
		Programma 40 - Buitenlandse Handel en Exportbevordering			
03	30.01	Terugvordering van leningen verleend ter bevordering van de export	5,0	5,0	0,0
03	46.01	Terugbetaling door de VDBH in uitvoering van artikel 93 van het decreet van 25.6.1992 (pro memorie)	-	-	20,1
03	81.01	Terugvordering van leningen verleend ter bevordering van de export	8,0	8,0	0,0
		DEPARTEMENT 6 - LEEFMILIEU EN INFRASTRUCTUUR			
		Organisatieafdeling 60 - Administratie Algemene Administratieve Diensten			
		Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten			
03	12.01	Terugstorting van geldvoorschotten andere dan op bestaansmiddelen	40,0	40,0	53,0
03	16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken enz.	10,0	10,0	4,7
03	06.01	Diverse andere ontvangsten	40,0	40,0	44,0
03	06.50	Ontvangsten uit roerend vermogen	20,0	20,0	2,0
		Organisatieafdeling 64 - Administratie Waterwegen en Zeewezen			
		Programma 10 - Waterwegen en Binnenvaart			
03	06.50	Terugbetaling van door het Gewest gedane uitgaven voor het herstel van schade veroorzaakt door derden aan waterwegen	15,0	15,0	21,3

CODE	ARTI-KEL	OMSCHRIJVING	BEGROTING		INNING
			Initieel	Aangepast	
		Programma 20 - Havens, Loodswezen en Zeescheep-vaart			
03	06.50	Terugbetaling van door het Gewest gedane uitgaven voor het herstel van schade veroorzaakt door derden aan havens	13,9	13,9	5,3
03	16.08	Loods- en sleepgelden	2.334,5	2.270,0	2.262,4
03	16.09	LOA (Loodsen op afstand) (pro memorie)	-	-	0,0
03	16.10	VTS (Vessel Trafic Service)	58,0	124,1	98,8
03	59.02	Participatie door Nederland in de kostprijs voor de studie en bouw van de voorzieningen inzake de inrichting van een uitgebreide walradarketen langs de Westerschelde en haar mondingen	32,0	40,0	38,2
		DEPARTEMENT 7 - WETENSCHAP, INNOVATIE EN MEDIA			
		Organisatieafdeling 70 - Departement WIM (Algemeen)			
		Programma 10			
01	12.01	Terugbetaling van geldvoorschotten andere dan op bestaans-middelen	1,0	1,0	5,4
01	16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz.	1,3	1,3	0,0
01	06.01	Diverse andere ontvangsten (pro memorie)	-	-	0,1
		DEPARTEMENT 8 - INTERDEPARTEMENTALE ONTVANGSTEN			
		Organisatieafdeling 82 - Gemeenschapsaangelegenheden			
		Programma 20 - Algemene ontvangsten van de fede-rale overheid afkomstig, voor gemeenschapsaangele-genheden			
02	49.19	Financiering van het universitair onderwijs voor buitenlandse studenten (art. 62 van de bijzondere wet van 16 januari 1989)	362,8	364,9	367,0
02	49.21	Gedeelde belastingen	293.831,3	294.151,4	295.141,4
02	49.26	Ontvangsten voortvloeiend uit toepassing van art. 73, § 2, van de bijzondere wet van 16 januari 1989	32,3	32,3	32,3
02	49.29	Kijk- en Luistergeld	16.470,1	16.526,5	16.666,5
		Organisatieafdeling 83 - Gewestaangelegenheden			
		Programma 30 - Algemene ontvangsten van de fede-rale overheid afkomstig, voor gewestaangelegenheden			
03	49.01	Gewestelijke belastingen	18.279,0	18.026,3	19.015,0
03	49.18	Ontvangsten voortvloeiend uit art. 35 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 (tewerkstellingsprogramma's)	6.800,0	6.800,0	6.782,4
03	49.20	Solidariteitsmechanisme (pro memorie)	-	-	0,0
03	49.22	Samengevoegde belastingen	187.088,0	188.408,1	188.407,6
03	69.01	Successierechten en recht van overgang bij overlijden	13.188,9	13.869,0	14.778,7

CODE	ARTI-KEL	OMSCHRIJVING	BEGROTING Initieel	BEGROTING Aangepast	INNING
		DEPARTEMENT 9 - COLLEGE VAN SECRETARISSEN-GENERAAL			
		Organisatieafdeling 99 - College van Secretarissen-generaal			
		Programma 10 - Intradepartementale bestaansmid-delen			
01	11.01	Terugbetaling	110,0	118,0	172,1
		a) van wedden, salarissen, enz..., ten onrechte uitbetaald;			
		b) van wedden uitbetaald door de Vlaamse Gemeenschap, ten bate van bij parastatalen, ministeriële kabinetten, enz., gedetacheerde of voor andere opdrachten ter beschikking gestelde ambtenaren en beambten			
01	11.03	Terugbetaling van GEKO-premies	67,1	67,1	88,9
01	11.04	Terugbetaling wedden DAB Luchthaven Antwerpen en Oostende	220,3	220,3	159,7
01	12.01	Storting aan de Schatkist van niet aangewende sommen door de rekenplichtigen die hun verrichtingen doen door middel van voorschotten - Terugstorting van geldvoorschotten op bestaansmiddelen	55,0	55,0	44,8
01	16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz…, aangekocht op bestaansmiddelen	0,5	4,5	11,1
01	77.01	Opbrengst van de verkoop van roerende vermogensgoederen aangekocht op bestaansmiddelen	3,0	3,0	14,3
01	06.01	Diverse andere ontvangsten m.b.t. bestaansmiddelen	10,0	24,0	5,1
		TOTAAL ONTVANGSTEN TITEL I-II	541.944,1	544.301,7	547.176,3
		TITEL III OPBRENGST VAN LENINGEN			
		Organisatieafdeling 24 - Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management			
		Programma 90 - Leningen			
01	96.01	Opbrengst van leningen (in Belgische frank)	25.200,0	25.200,0	10.000,0
		TOTAAL ONTVANGSTEN TITEL III	25.200,0	25.200,0	10.000,0

TOEGEWEZEN ONTVANGSTEN

(in miljoen BEF)

ARTIKEL	TOEGEWEZEN ONTVANGSTEN	BEGROTING		INNING
		Initieel	Aangepast	
10.10 - 06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding en beheer van onroerende goederen (pro memorie)	-	-	0,0
20.10 - 06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding en beheer van onroerende goederen (pro memorie)	-	-	0,1
24.10 - 76.03	Opbrengst uit beheer en vervreemding Cargovilproject (pro memorie)	-	-	0,1
24.10 - 86.01	Liquidatie van deelnemingen	4.000,0	4.000,0	3.979,5
24.30 - 06.17	Ontvangsten in het kader van de waarborgstelling m.b.t. de huisvesting	13,0	13,0	16,7
24.50 - 16.09	Ontvangsten intendancediensten	70,0	70,0	54,3
30.10 - 06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding en beheer van onroerende goederen	3,0	3,0	2,8
35.30 - 16.05	Ontvangsten voortvloeiend uit het vervoer van leerlingen	25,0	25,0	27,5
35.40 - 06.10	Ontvangsten in het kader van de navorming	2,4	2,4	4,7
35.50 - 11.02	Terugbetaling van wedden en weddetoelagen	879,4	796,0	1.661,3
39.20 - 12.90	Ontvangsten Tijdschrift “Klasse”	4,5	4,5	10,9
40.10 - 06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding en beheer van onroerende goederen	4,0	4,0	0,1
41.10 - 12.90	Inkomsten fonds Centrum voor Bevolkings- en Gezins-studies	0,2	0,2	2,1
45.50 - 06.12	Diverse opbrengsten (Fonds voor de Kunsten)	5,0	5,0	8,6
50.10 - 06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding en beheer van onroerende goederen	6,5	6,5	6,2
51.10 - 26.03	Inkomsten t.g.v. opdrachten van de PMV uitgevoerd in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest	50,0	50,0	0,0
51.80 - 86.04	Terugbetaling van activa (pro memorie)	-	-	0,0
53.20 - 36.90	Heffingen leegstand en verkrotting (decreet 22.12.1995)	350,0	350,0	28,2
54.10 - 39.90	EOGFL-tussenkomsten	24,9	24,9	17,7
60.10 - 06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding onroe-rende goederen (pro memorie)	-	-	0,1
61.30 - 28.03	Visserijverloven	35,0	44,7	37,5
61.40 - 36.09	Ontvangsten voortvloeiend uit de toepassing van de wet-ten en decreten op de ruilverkaveling en de landinrichting	30,0	30,0	31,8
61.40 - 39.06	EOGFL- en EFRO-inkomsten in het kader van de ruilver-kaveling en de landinrichting	2,0	2,0	3,5
61.50 - 38.08	Inkomsten in het kader van de waterhuishouding, de polders en de wateringen	3,0	3,0	0,9
61.50 - 39.07	EOGFL- en EFRO-inkomsten in het kader van de water-huishouding	5,0	5,0	6,9
61.50 - 06.19	Inkomsten in het kader van de grondwaterreiniging (schadefonds)	0,2	0,2	0,0

ARTIKEL	TOEGEWEZEN ONTVANGSTEN	BEGROTING		INNING
		Initieel	Aangepast	
62.10 - 12.90	Inkomsten van het Vernieuwingsfonds	2,0	2,0	0,0
62.10 - 16.11	Inkomsten in het kader van de planschade	52,0	52,0	61,0
62.20 - 16.12	Diverse opbrengsten in de sector Monumenten en Landschappen	6,0	6,0	6,1
62.40 - 53.01	Terugbetaling van premies uit de huisvestingssector	55,0	55,0	68,5
64.40 - 16.06	Verkoop van studies door het Waterbouwkundig Laboratorium te Borgerhout	6,0	6,0	8,5
70.10 - 06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding en beheer van onroerende goederen (pro memorie)	-	-	0,0
71.10 - 06.90	Allerhande inkomsten m.b.t. het wetenschapsbeleid	8,5	8,5	8,1
99.10 - 76.04	Opbrengst uit vervreemding en beheer van administratieve gebouwen en hun aanhorigheden	15,0	15,0	160,3
	Totaal	**5.657,6**	**5.583,9**	**6.214,0**

KREDIETVORMING 1997

Legende bij de onderstaande tabel:

- **ngk-vl**: niet-gesplitste vastleggingskredieten;
- **ngk-or**: niet-gesplitste ordonnanceringskredieten;
- **gvk**: gesplitste vastleggingskredieten;
- **gok**: gesplitste ordonnanceringskredieten;
- **bvj**: bijkredieten vorige jaren;
- **begroting**: bedrag van de initiële begrotingskredieten;
- **aanpassing**: aanpassingen als gevolg van de aanpassingen van de begroting;
- **overdracht**: overdracht van kredieten van het vorig jaar, in afwijking van de bepalingen van de artikelen 34 en 35 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit. Voor de niet-gesplitste vastleggingskredieten (ngk-vl) werden deze bedragen niet gecontroleerd, maar berekend op basis van het uiteindelijk krediet min het initieel krediet, de aanpassing en de herverdelingen. De aanpassingen en herverdelingen werden voor deze ngk-vl per definitie gelijkgesteld aan deze van de niet-gesplitste ordonnanceringskredieten (ngk-or);
- **herverdeling**: kredietherverdelingen, zowel deze met decretale grondslag als de herverdelingen gebaseerd op artikel 15 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit;
- **totaal**: uiteindelijk krediet.

Organisatieafdeling	Programma		begro-ting	aanpas-sing	over-dracht	herver-deling	totaal
00 Vlaams Parlement	10 Dotatie aan het Vlaams Parlement	ngk-vl	1.770,0	0,0	0,0	-11,9	1.758,1
		ngk-or	1.770,0	0,0		-11,9	1.758,1
	Totaal OAFD 00	ngk-vl	1.770,0	0,0	0,0	-11,9	1.758,1
		ngk-or	1.770,0	0,0		-11,9	1.758,1
01 Vlaamse Regering	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	18,2	0,0	0,0	0,0	18,2
		ngk-or	18,2	0,0		0,0	18,2
		gvk	47,0	19,8		0,0	66,8
		gok	113,0	56,8		0,0	169,8
		bvj		3,1		0,0	3,1
	Totaal OAFD 01	ngk-vl	18,2	0,0	0,0	0,0	18,2
		ngk-or	18,2	0,0		0,0	18,2
		gvk	47,0	19,8		0,0	66,8
		gok	113,0	56,8		0,0	169,8
		bvj		3,1		0,0	3,1
02 Minister President	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	138,3	0,0	0,0	1,9	140,2
		ngk-or	138,3	0,0		1,9	140,2
		gok	1,2	0,0		0,0	1,2
	Totaal OAFD 02	ngk-vl	138,3	0,0	0,0	1,9	140,2
		ngk-or	138,3	0,0		1,9	140,2
		gok	1,2	0,0		0,0	1,2
03 Minister Vice-President - Vlaams Minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke Kansenbeleid	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	155,9	0,0	0,0	3,1	159,1
		ngk-or	155,9	0,0		3,1	159,1
	Totaal OAFD 03	ngk-vl	155,9	0,0	0,0	3,1	159,1
		ngk-or	155,9	0,0		3,1	159,1

Organisatieafdeling	Programma		begro-ting	aanpas-sing	over-dracht	herver-deling	totaal
04 Vlaams Minister van Leefmilieu en Tewerkstelling	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	98,3	1,0	0,0	1,5	100,8
		ngk-or	98,3	1,0		1,5	100,8
		gvk	1,0	-1,0		0,0	0,0
		gok	0,5	-0,5		0,0	0,0
	Totaal OAFD 04	ngk-vl	98,3	1,0	0,0	1,5	100,8
		ngk-or	98,3	1,0		1,5	100,8
		gvk	1,0	-1,0		0,0	0,0
		gok	0,5	-0,5		0,0	0,0
05 Vlaams Minister Van Cultuur, Gezin en Welzijn	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	111,2	-0,8	0,0	1,6	112,0
		ngk-or	111,2	-0,8		1,6	112,0
		bvj		0,8		0,0	0,8
	Totaal OAFD 05	ngk-vl	111,2	-0,8	0,0	1,6	112,0
		ngk-or	111,2	-0,8		1,6	112,0
		bvj		0,8		0,0	0,8
06 Vlaams Minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	77,7	0,0	0,0	1,5	79,2
		ngk-or	77,7	0,0		1,5	79,2
	Totaal OAFD 06	ngk-vl	77,7	0,0	0,0	1,5	79,2
		ngk-or	77,7	0,0		1,5	79,2
07 Vlaams Minister van Economie, KMO, Landbouw en Media	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	78,2	-0,2	0,0	1,5	79,5
		ngk-or	78,2	-0,2		1,5	79,5
		bvj		0,2		0,0	0,2
	Totaal OAFD 07	ngk-vl	78,2	-0,2	0,0	1,5	79,5
		ngk-or	78,2	-0,2		1,5	79,5
		bvj		0,2		0,0	0,2
08 Vlaams Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	76,0	-0,2	0,0	1,5	77,3
		ngk-or	76,0	-0,2		1,5	77,3
		gok	0,4	-0,4		0,0	0,0
		bvj		0,2		0,0	0,2
	Totaal OAFD 08	ngk-vl	76,0	-0,2	0,0	1,5	77,3
		ngk-or	76,0	-0,2		1,5	77,3
		gok	0,4	-0,4		0,0	0,0
		bvj		0,2		0,0	0,2
09 Vlaams Minister van Financien, Begroting en Gezondheidsbeleid	10 Algemene werkingskosten	ngk-vl	78,5	0,0	0,0	1,5	80,0
		ngk-or	78,5	0,0		1,5	80,0
	Totaal OAFD 09	ngk-vl	78,5	0,0	0,0	1,5	80,0
		ngk-or	78,5	0,0		1,5	80,0
10 Departement COO (Algemeen)	10 Algemene departementale uitrustingskosten	ngk-vl		0,0	0,0	0,0	0,0
		ngk-or		0,0		0,0	0,0
	Totaal OAFD 10	ngk-vl		0,0	0,0	0,0	0,0
		ngk-or		0,0		0,0	0,0

Organisatieafdeling	Programma		begro-ting	aanpas-sing	over-dracht	herver-deling	totaal
11 Administratie Kanselarij en Voorlichting	10 Brusselse aangelegenheden	ngk-vl	614,7	15,0	0,0	0,9	630,6
		ngk-or	614,7	15,0		0,9	630,6
		gvk	29,2	0,0		0,0	29,2
		gok	20,0	0,0		0,0	20,0
	20 Kanselarij en voorlichting	ngk-vl	357,3	1,6	0,0	0,0	358,9
		ngk-or	357,3	1,6		0,0	358,9
	30 Uitgaven met betrekking tot de staatshervorming	ngk-vl	10,0	0,0	0,0	0,0	10,0
		ngk-or	10,0	0,0		0,0	10,0
	40 Gelijke Kansenbeleid	ngk-vl	56,5	4,6	0,0	0,0	61,1
		ngk-or	56,5	4,6		0,0	61,1
	50 Permanente vorming en innovatie	ngk-vl	743,6	0,0	0,0	0,0	743,6
		ngk-or	743,6	0,0	0,0	0,0	743,6
	Totaal OAFD 11	ngk-vl	1.782,1	21,2	0,0	0,9	1.804,2
		ngk-or	1.782,1	21,2	0,0	0,9	1.804,2
		gvk	29,2	0,0		0,0	29,2
		gok	20,0	0,0		0,0	20,0
12 Administratie Buitenlands Beleid	10 Algemene externe betrekkingen	ngk-vl	786,9	41,2	3,0	0,0	831,1
		ngk-or	786,9	41,2	32,4	0,0	860,5
		gvk	75,0	150,0		0,0	225,0
		gok	55,0	50,0		0,0	105,0
		bvj		10,0		0,0	10,0
	Totaal OAFD 12	ngk-vl	786,9	41,2	3,0	0,0	831,1
		ngk-or	786,9	41,2	32,4	0,0	860,5
		gvk	75,0	150,0		0,0	225,0
		gok	55,0	50,0		0,0	105,0
		bvj		10,0		0,0	10,0
24 Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management	10 Algemene financiële logistiek	ngk-vl	615,8	95,0	0,0	0,0	710,8
		ngk-or	615,8	95,0	12,7	0,0	723,5
	20 Pensioenvoorzieningen	ngk-vl	1.300,0	0,0	0,0	0,0	1.300,0
		ngk-or	1.300,0	0,0		0,0	1.300,0
	30 Waarborg	ngk-vl	0,5	-0,5	0,0	0,0	0,0
		ngk-or	0,5	-0,5		0,0	0,0
		gvk	200,0	0,0		0,0	200,0
		gok	200,0	0,0		0,0	200,0
	40 Rechtstreekse schuld	ngk-vl	16.566,0	-21,7	5,7	-784,4	15.765,6
		ngk-or	16.566,0	-21,7	24,0	-784,4	15.783,9
		bvj		10,9		0,0	10,9
	60 Provisionele kredieten	ngk-vl	3.440,5	-1.407,4	2.501,1	-807,5	3.726,7
		ngk-or	3.440,5	-1.407,4	2.501,1	-807,5	3.726,7
	70 Achterstallen	ngk-vl	732,7	-16,0	0,0	0,0	716,7
		ngk-or	732,7	-16,0	70,0	0,0	786,7
		gvk	1.097,4	26,0		0,0	1.123,4
		gok	523,3	42,7		0,0	566,0
		bvj		10,4		0,0	10,4

Organisatieafdeling	Programma		begro-ting	aanpas-sing	over-dracht	herver-deling	totaal
	80 Indirecte schuld	ngk-vl	10.793,8	6,6	0,0	784,4	11.584,8
		ngk-or	10.793,8	6,6		784,4	11.584,8
		bvj		7,6		0,0	7,6
	Totaal OAFD 24	ngk-vl	33.449,3	-1.344,0	2.506,8	-807,5	33.804,6
		ngk-or	33.449,3	-1.344,0	2.607,8	-807,5	33.905,6
		gvk	1.297,4	26,0		0,0	1.323,4
		gok	723,3	42,7		0,0	766,0
		bvj		28,9		0,0	28,9
26 Administratie Overheids-opdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infra-structuur	10 Gebouwen	ngk-vl	1.035,4	5,0	516,1	0,0	1.556,5
		ngk-or	1.035,4	5,0	591,4	0,0	1.631,8
		gvk	315,7	0,0		0,0	315,7
		gok	423,9	0,0		0,0	423,9
	Totaal OAFD 26	ngk-vl	1.035,4	5,0	516,1	0,0	1.556,5
		ngk-or	1.035,4	5,0	591,4	0,0	1.631,8
		gvk	315,7	0,0		0,0	315,7
		gok	423,9	0,0		0,0	423,9
31 Administratie Basison-derwijs	10 Gewoon basisonderwijs	ngk-vl	58.280,0	-498,9	98,6	1.085,5	58.965,2
		ngk-or	58.280,0	-498,9	100,1	1.085,5	58.966,7
		bvj		58,8		0,0	58,8
	20 Buitengewoon basison-derwijs	ngk-vl	7.593,1	-244,2	10,9	131,3	7.491,1
		ngk-or	7.593,1	-244,2	11,7	131,3	7.491,9
		bvj		28,1		0,0	28,1
	Totaal OAFD 31	ngk-vl	65.873,1	-743,1	109,4	1.216,8	66.456,2
		ngk-or	65.873,1	-743,1	111,8	1.216,8	66.458,6
		bvj		86,9		0,0	86,9
32 Administratie Secundair Onderwijs	10 Gewoon secundair onder-wijs	ngk-vl	98.836,0	918,7	0,0	1.492,8	101.247,5
		ngk-or	98.836,0	918,7		1.492,8	101.247,5
		gok	2,1	0,0		0,0	2,1
		bvj		254,8		0,0	254,8
	20 Buitengewoon secundair onderwijs	ngk-vl	7.008,9	70,6	0,0	115,5	7.195,0
		ngk-or	7.008,9	70,6		115,5	7.195,0
	Totaal OAFD 32	ngk-vl	105.844,9	989,3	0,0	1.608,3	108.442,5
		ngk-or	105.844,9	989,3		1.608,3	108.442,5
		gok	2,1	0,0		0,0	2,1
		bvj		254,8		0,0	254,8
33 Administratie Hoger Onderwijs en Weten-schappelijk Onderzoek	10 Hoger onderwijs buiten de universiteit	ngk-vl	19.070,4	-4,9	0,0	0,3	19.065,8
		ngk-or	19.070,4	-4,9		0,3	19.065,8
		bvj		31,8		0,0	31,8
	20 Universitair onderwijs	ngk-vl	21.420,5	15,0	0,0	0,1	21.435,6
		ngk-or	21.420,5	15,0		0,1	21.435,6

Organisatieafdeling	Programma		begro-ting	aanpas-sing	over-dracht	herver-deling	totaal
	30 Coördinatie hoger onderwijsbeleid	ngk-vl	61,5	0,0	0,0	0,0	61,5
		ngk-or	61,5	0,0		0,0	61,5
	Totaal OAFD 33	ngk-vl	40.552,4	10,1	0,0	0,4	40.562,9
		ngk-or	40.552,4	10,1		0,4	40.562,9
		bvj		31,8		0,0	31,8
34 Administratie Permanente Vorming	10 Deeltijds kunstonderwijs	ngk-vl	4.259,4	39,1	0,0	92,7	4.391,2
		ngk-or	4.259,4	39,1		92,7	4.391,2
		bvj		13,1		0,0	13,1
	20 Onderwijs sociale promotie	ngk-vl	3.810,5	-3,1	0,0	155,1	3.962,5
		ngk-or	3.810,5	-3,1		155,1	3.962,5
		bvj		8,3		0,0	8,3
	30 Afstandsonderwijs	ngk-vl	41,3	0,0	0,0	0,0	41,3
		ngk-or	41,3	0,0		0,0	41,3
	40 Basiseducatie	ngk-vl	513,5	0,0	0,0	1,2	514,7
		ngk-or	513,5	0,0		1,2	514,7
	Totaal OAFD 34	ngk-vl	8.624,7	36,0	0,0	249,0	8.909,7
		ngk-or	8.624,7	36,0		249,0	8.909,7
		bvj		21,4		0,0	21,4
35 Administratie Ondersteuning	10 Studietoelagen en financiering	ngk-vl	2.179,2	0,0	0,0	0,0	2.179,2
		ngk-or	2.179,2	0,0		0,0	2.179,2
	20 PMS-centra	ngk-vl	3.162,1	-22,3	0,0	20,1	3.159,9
		ngk-or	3.162,1	-22,3		20,1	3.159,9
		bvj		1,9		0,0	1,9
	30 Leerlingenvervoer	ngk-vl	1.701,4	0,0	0,0	0,0	1.701,4
		ngk-or	1.701,4	0,0		0,0	1.701,4
	40 Algemeen onderwijs en vorming	ngk-vl	6.347,7	53,6	0,0	13,7	6.415,0
		ngk-or	6.347,7	53,6	21,0	13,7	6.436,0
		bvj		11,8		0,0	11,8
	50 Aanwending van teruggevorderde wedden en weddetoelagen	ngk-vl		0,0	0,0	0,0	0,0
		ngk-or		0,0		0,0	0,0
	Totaal OAFD 35	ngk-vl	13.390,4	31,3	0,0	33,8	13.455,5
		ngk-or	13.390,4	31,3	21,0	33,8	13.476,5
		bvj		13,7		0,0	13,7
39 Diensten van de Secretaris-Generaal	10 Provisionele kredieten	ngk-vl	2.510,5	101,7	0,0	-2.565,8	46,4
		ngk-or	2.510,5	101,7		-2.565,8	46,4

Organisatieafdeling	Programma		begro-ting	aanpas-sing	over-dracht	herver-deling	totaal
	20 Coördinatie, beleid- en gegevensbeheer	ngk-vl	1.201,6	22,8	0,0	2,7	1.227,1
		ngk-or	1.201,6	22,8		2,7	1.227,1
		gvk	116,3	0,0		0,0	116,3
		gok	160,0	0,0		0,0	160,0
		bvj		0,3		0,0	0,3
	Totaal OAFD 39	ngk-vl	3.712,1	124,5	0,0	-2.563,1	1.273,5
		ngk-or	3.712,1	124,5		-2.563,1	1.273,5
		gvk	116,3	0,0		0,0	116,3
		gok	160,0	0,0		0,0	160,0
		bvj		0,3		0,0	0,3
40 Departement WVC (Algemeen)	10 Algemene departementale uitrustingskosten	ngk-vl		0,0	0,0	0,0	0,0
		ngk-or		0,0		0,0	0,0
	20 Infrastructuur inzake persoonsgebonden aange-legenheden	ngk-vl	6.138,8	165,7	0,0	0,0	6.304,5
		ngk-or	6.138,8	165,7		0,0	6.304,5
		gvk	350,0	0,0		0,0	350,0
		gok	20,0	0,0		0,0	20,0
	Totaal OAFD 40	ngk-vl	6.138,8	165,7	0,0	0,0	6.304,5
		ngk-or	6.138,8	165,7		0,0	6.304,5
		gvk	350,0	0,0		0,0	350,0
		gok	20,0	0,0		0,0	20,0
41 Administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn	10 Algemeen welzijnsbeleid	ngk-vl	35,2	1,5	0,0	0,0	36,7
		ngk-or	35,2	1,5		0,0	36,7
		gvk	31,1	-1,0		0,0	30,1
		gok	34,8	-1,0		6,0	39,8
	20 Bijzondere jeugdbijstand	ngk-vl	5.580,6	-12,3	0,0	12,5	5.580,8
		ngk-or	5.580,6	-12,3		12,5	5.580,8
	30 Bejaardenzorg	ngk-vl	78,6	0,0	0,0	0,0	78,6
		ngk-or	78,6	0,0		0,0	78,6
	40 Gezinsaangelegenheden	ngk-vl	12.852,4	-81,9	0,0	36,9	12.807,4
		ngk-or	12.852,4	-81,9	82,2	36,9	12.889,6
		gvk	1,6	0,0		0,0	1,6
		gok	11,0	0,0		9,2	20,2
		bvj		2,0		0,0	2,0
	50 Gehandicaptenzorg	ngk-vl	27.299,5	-277,0	0,0	129,7	27.152,2
		ngk-or	27.299,5	-277,0	474,4	129,7	27.626,6
		gok	20,0	0,0		0,0	20,0
	60 Maatschappelijk opbouw-werk	ngk-vl	154,9	3,9	0,0	7,5	166,3
		ngk-or	154,9	3,9		7,5	166,3
	70 Maatschappelijk welzijn	ngk-vl	1.843,9	180,8	0,0	51,9	2.076,6
		ngk-or	1.843,9	180,8		51,9	2.076,6
		gvk	19,9	0,0		0,0	19,9
		gok	26,8	-0,7		0,0	26,1

Organisatieafdeling	Programma		begro-ting	aanpas-sing	over-dracht	herver-deling	totaal
	80 Integratie kansarmen	ngk-vl		0,0	0,0	0,0	0,0
		ngk-or		0,0		0,0	0,0
		gok	258,5	0,7		0,0	259,2
	Totaal OAFD 41	ngk-vl	47.845,1	-185,0	0,0	238,5	47.898,6
		ngk-or	47.845,1	-185,0	556,6	238,5	48.455,2
		gvk	52,6	-1,0		0,0	51,6
		gok	351,1	-1,0		15,2	365,3
		bvj		2,0		0,0	2,0
42 Administratie Gezond-heidszorg	10 Volksgezondheid	ngk-vl	1.331,3	49,0	0,0	3,7	1.384,0
		ngk-or	1.331,3	49,0		3,7	1.384,0
		gvk	26,8	0,0		0,0	26,8
		gok	26,8	0,0		0,0	26,8
		bvj		0,4		0,0	0,4
	20 Medisch-sociaal beleid	ngk-vl	1.455,2	49,6	0,0	2,7	1.507,5
		ngk-or	1.455,2	49,6		2,7	1.507,5
		gvk	133,8	-20,0		0,0	113,8
		gok	130,7	-20,0		20,0	130,7
	Totaal OAFD 42	ngk-vl	2.786,5	98,6	0,0	6,4	2.891,5
		ngk-or	2.786,5	98,6		6,4	2.891,5
		gvk	160,6	-20,0		0,0	140,6
		gok	157,5	-20,0		20,0	157,5
		bvj		0,4		0,0	0,4
45 Administratie Cultuur	10 Jeugdwerk	ngk-vl	1.407,7	1,4	0,0	-6,3	1.402,8
		ngk-or	1.407,7	1,4	97,1	-6,3	1.499,9
		bvj		10,0		0,0	10,0
	20 Volksontwikkeling en bibliotheken	ngk-vl	3.755,4	120,5	0,0	10,2	3.886,1
		ngk-or	3.755,4	120,5		10,2	3.886,1
		gok	94,1	0,0		15,0	109,1
	30 Beeldende kunst en musea	ngk-vl	333,9	9,9	11,6	0,2	355,6
		ngk-or	333,9	9,9	85,1	0,2	429,1
		gok	70,0	0,0		-20,0	50,0
	40 Muziek, letteren en podi-umkunsten	ngk-vl	2.499,8	168,6	0,0	9,6	2.678,0
		ngk-or	2.499,8	168,6	23,6	9,6	2.701,6
		gok	12,5	0,0		0,0	12,5
		bvj		0,9		0,0	0,9

Organisatieafdeling	Programma		begro-ting	aanpas-sing	over-dracht	herver-deling	totaal
	50 Algemeen cultuurbeleid	ngk-vl	756,8	-16,6	1,8	0,0	742,0
		ngk-or	756,8	-16,6	25,8	0,0	766,0
		gvk	314,8	-69,0		0,0	245,8
		gok	403,8	-31,0		5,0	377,8
		bvj		1,2		0,0	1,2
	Totaal OAFD 45	ngk-vl	8.753,6	283,8	13,4	13,7	9.064,5
		ngk-or	8.753,6	283,8	231,6	13,7	9.282,7
		gvk	314,8	-69,0		0,0	245,8
		gok	580,4	-31,0		0,0	549,4
		bvj		12,1		0,0	12,1
49 Diensten van de Secretaris-Generaal	10 Dotatie BLOSO	ngk-vl	1.234,5	0,0	8,5	3,2	1.246,2
		ngk-or	1.234,5	0,0	334,6	3,2	1.572,3
	20 Dotatie Toerisme Vlaanderen en KMDA	ngk-vl	987,0	9,0	1,7	0,5	998,2
		ngk-or	987,0	9,0	275,2	0,5	1.271,7
		gvk	125,9	0,0		0,0	125,9
		gok	133,6	0,0		0,0	133,6
	40 Sport en recreatie	gvk	6,2	0,0		0,0	6,2
		gok	6,2	0,0		0,0	6,2
	90 Algemene uitgaven WVC	gok	213,0	0,0		-35,2	177,8
	Totaal OAFD 49	ngk-vl	2.221,5	9,0	10,2	3,7	2.244,4
		ngk-or	2.221,5	9,0	609,8	3,7	2.844,0
		gvk	132,1	0,0		0,0	132,1
		gok	352,8	0,0		-35,2	317,6
50 Departement EWBL (Algemeen)	10 Algemene departementale uitrustingskosten	ngk-vl		0,6	0,0	0,0	0,6
		ngk-or		0,6		0,0	0,6
	Totaal OAFD 50	ngk-vl		0,6	0,0	0,0	0,6
		ngk-or		0,6		0,0	0,6
51 Administratie Economie	10 Algemeen economisch beleid	ngk-vl	1.491,5	-0,6	46,9	0,0	1.537,8
		ngk-or	1.491,5	-0,6	3,2	0,0	1.494,1
		gvk	30,4	0,0		0,0	30,4
		gok	331,7	0,0		0,0	331,7
		bvj		8,0		0,0	8,0
	20 Economisch ondersteuningsbeleid	ngk-vl	10.885,5	-1.474,7	0,0	0,0	9.410,8
		ngk-or	10.885,5	-1.474,7		0,0	9.410,8
	40 Buitenlandse handel en exportbevordering	ngk-vl	892,0	-15,4	3,1	0,6	880,3
		ngk-or	892,0	-15,4	3,1	0,6	880,3
		gvk	228,4	0,0		0,0	228,4
		gok	215,6	0,0		0,0	215,6
		bvj		0,4		0,0	0,4
	50 Natuurlijke rijkdommen en energie	ngk-vl	22,4	0,0	0,0	0,0	22,4
		ngk-or	22,4	0,0		0,0	22,4
		gvk	109,2	0,0		0,0	109,2
		gok	117,5	0,0		0,0	117,5

Organisatieafdeling	Programma		begro-ting	aanpas-sing	over-dracht	herver-deling	totaal
	90 Extern economisch beleid	ngk-vl	265,3	-45,5	0,0	0,0	219,8
		ngk-or	265,3	-45,5		0,0	219,8
		gvk	308,3	-5,7		0,0	302,6
		gok	330,0	-5,7		0,0	324,3
	Totaal OAFD 51	ngk-vl	13.556,7	-1.536,2	50,0	0,6	12.071,1
		ngk-or	13.556,7	-1.536,2	6,3	0,6	12.027,4
		gvk	676,3	-5,7		0,0	670,6
		gok	994,8	-5,7		0,0	989,1
		bvj		8,4		0,0	8,4
52 Administratie Werkgelegenheid	10 Beroepsopleiding	ngk-vl	3.139,8	180,0	19,0	9,0	3.347,8
		ngk-or	3.139,8	180,0	19,0	9,0	3.347,8
	20 Middenstandsvorming	ngk-vl	1.837,6	-2,3	0,0	0,0	1.835,3
		ngk-or	1.837,6	-2,3		0,0	1.835,3
	40 Werkgelegenheid	ngk-vl	22.251,5	150,8	2.091,3	-64,6	24.429,0
		ngk-or	22.251,5	150,8	2.401,2	-64,6	24.738,9
	Totaal OAFD 52	ngk-vl	27.228,9	328,5	2.110,3	-55,6	29.612,1
		ngk-or	27.228,9	328,5	2.420,2	-55,6	29.922,0
53 Administratie Binnenlandse Aangelegenheden	10 Lokale en regionale besturen	ngk-vl	51.615,7	-35,4	0,0	0,0	51.580,3
		ngk-or	51.615,7	-35,4		0,0	51.580,3
		gvk	201,7	0,0		0,0	201,7
		gok	209,7	0,0		0,0	209,7
		bvj		0,4		0,0	0,4
	20 Sociaal Impulsfonds	gvk	5.428,8	0,0	380,3	0,0	5.809,1
		gok	4.290,0	7,4	1.297,1	0,0	5.594,5
	Totaal OAFD 53	ngk-vl	51.615,7	-35,4	0,0	0,0	51.580,3
		ngk-or	51.615,7	-35,4		0,0	51.580,3
		gvk	5.630,5	0,0	380,3	0,0	6.010,8
		gok	4.499,7	7,4	1.297,1	0,0	5.804,2
		bvj		0,4		0,0	0,4
54 Administratie Landbouw	10 Land- en tuinbouw	ngk-vl	1.651,5	-124,5	68,6	0,0	1.595,6
		ngk-or	1.651,5	-124,5	121,4	0,0	1.648,4
	20 Landbouwvorming	ngk-vl		0,0	0,0	0,0	0,0
		ngk-or		0,0		0,0	0,0
	Totaal OAFD 54	ngk-vl	1.651,5	-124,5	68,6	0,0	1.595,6
		ngk-or	1.651,5	-124,5	121,4	0,0	1.648,4
61 Administratie Milieu, Natuur, Land- en Waterbeheer	10 Leefmilieu	ngk-vl	5.607,7	400,0	0,0	0,0	6.007,7
		ngk-or	5.607,7	400,0		0,0	6.007,7
		gvk	435,8	0,0		0,0	435,8
		gok	569,6	0,0		0,0	569,6
		bvj		0,1		0,0	0,1
	20 Natuur	ngk-vl	74,9	0,0	0,0	0,1	75,0
		ngk-or	74,9	0,0		0,1	75,0
		gvk	7,1	0,0		0,0	7,1
		gok	7,1	52,5		37,4	97,0

Organisatieafdeling	Programma		begro-ting	aanpas-sing	over-dracht	herver-deling	totaal
	30 Bos- en groen	ngk-vl	57,9	2,0	0,0	0,0	59,9
		ngk-or	57,9	2,0		0,0	59,9
		gvk	112,5	-2,0		0,0	110,5
		gok	111,2	-2,0		0,0	109,2
	40 Landbeheer	ngk-vl	840,9	3,0	0,0	1,8	845,7
		ngk-or	840,9	3,0	436,1	1,8	1.281,8
		gvk	483,9	-3,0		0,0	480,9
		gok	489,6	-3,0		0,0	486,6
	50 Waterbeheer	ngk-vl	425,1	0,0	0,0	0,0	425,1
		ngk-or	425,1	0,0		0,0	425,1
		gvk	554,4	0,0		0,0	554,4
		gok	542,5	0,0		0,0	542,5
		bvj		3,5		0,0	3,5
	Totaal OAFD 61	ngk-vl	7.006,5	405,0	0,0	1,9	7.413,4
		ngk-or	7.006,5	405,0	436,1	1,9	7.849,5
		gvk	1.593,7	-5,0		0,0	1.588,7
		gok	1.720,0	47,5		37,4	1.804,9
		bvj		3,6		0,0	3,6
62 Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting, Monumenten en Landschappen	10 Ruimtelijke ordening en stedebouw	ngk-vl	14,6	0,0	0,0	0,0	14,6
		ngk-or	14,6	0,0		0,0	14,6
		gvk	646,5	-8,1		0,0	638,4
		gok	626,3	-8,1		-50,0	568,2
	20 Monumenten en landschappen	ngk-vl	101,9	-3,0	0,0	0,0	98,9
		ngk-or	101,9	-3,0		0,0	98,9
		gvk	1.532,3	-14,2		0,0	1.518,1
		gok	1.204,9	-14,2		0,0	1.190,7
		bvj		13,0		0,0	13,0
	30 Monumenten en landschappen, lasten van het verleden	gok		0,0		0,0	0,0
	40 Huisvesting	ngk-vl	4.660,2	100,0	147,6	0,0	4.907,8
		ngk-or	4.660,2	100,0	624,8	0,0	5.385,0
		gvk	6.611,1	29,1		0,0	6.640,2
		gok	6.331,2	-209,8		0,0	6.121,4
	60 Sociaal grond- en woningbeleid	ngk-vl	230,0	0,0	0,0	0,0	230,0
		ngk-or	230,0	0,0	90,0	0,0	320,0
		gvk	110,0	-12,0		0,0	98,0
		gok	88,0	-12,0		-50,0	26,0
	Totaal OAFD 62	ngk-vl	5.006,7	97,0	147,6	0,0	5.251,3
		ngk-or	5.006,7	97,0	714,8	0,0	5.818,5
		gvk	8.899,9	-5,2		0,0	8.894,7
		gok	8.250,4	-244,1		-100,0	7.906,3
		bvj		13,0		0,0	13,0

Organisatieafdeling	Programma		begro-ting	aanpas-sing	over-dracht	herver-deling	totaal
63 Administratie Wegen en Verkeer	10 Wegen	ngk-vl	632,0	47,1	0,0	0,0	679,1
		ngk-or	632,0	47,1		0,0	679,1
		gvk	4.156,3	0,0		0,0	4.156,3
		gok	3.898,5	0,0		350,0	4.248,5
		bvj		1,8		0,0	1,8
	20 Gemeenschappelijk vervoer	ngk-vl	10.264,4	0,0	448,4	0,0	10.712,8
		ngk-or	10.264,4	0,0	555,2	0,0	10.819,6
		gvk	1.763,3	0,0		0,0	1.763,3
		gok	1.914,2	0,0		301,0	2.215,2
	30 Regionale luchthavens en vliegvelden	ngk-vl	88,0	16,6	0,0	0,0	104,6
		ngk-or	88,0	16,6		0,0	104,6
		gvk	186,8	52,5		0,0	239,3
		gok	208,5	52,5		10,0	271,0
	40 Algemene infrastructuur en verkeersbeleid	ngk-vl	53,2	-7,5	0,0	0,0	45,7
		ngk-or	53,2	-7,5		0,0	45,7
	Totaal OAFD 63	ngk-vl	11.037,6	56,2	448,4	0,0	11.542,2
		ngk-or	11.037,6	56,2	555,2	0,0	11.649,0
		gvk	6.106,4	52,5		0,0	6.158,9
		gok	6.021,2	52,5		661,0	6.734,7
		bvj		1,8		0,0	1,8
64 Administratie Waterwegen en Zeewezen	10 Waterwegen en binnenvaart	ngk-vl	547,4	20,6	0,0	0,1	568,1
		ngk-or	547,4	20,6	43,8	0,1	611,9
		gvk	762,7	300,5		0,0	1.063,2
		gok	599,3	202,0		68,7	870,0
	20 Havens	ngk-vl	1.039,8	-978,5	0,0	0,0	61,3
		ngk-or	1.039,8	-978,5	0,0	0,0	61,3
		gvk	5.735,5	-217,7	844,4	0,0	6.362,2
		gok	4.391,5	-201,2	643,0	465,7	5.299,0
		bvj		5,9		0,0	5,9
	30 Zee- en rivierwaterkering en –beheersing	ngk-vl	3,4	-0,5	0,0	0,0	2,9
		ngk-or	3,4	-0,5		0,0	2,9
		gvk	350,1	0,0		0,0	350,1
		gok	205,0	0,0		150,0	355,0
	40 Algemeen Infrastructuur- en scheepvaartbeleid	ngk-vl	60,5	0,0	0,0	0,0	60,5
		ngk-or	60,5	0,0		0,0	60,5

Organisatieafdeling	Programma		begro-ting	aanpas-sing	over-dracht	herver-deling	totaal
	50 Zeewezen	ngk-vl		986,1	0,0	0,0	986,1
		ngk-or		986,1		0,0	986,1
		gvk	0,0	197,4		0,0	197,4
		gok		180,9		154,3	335,2
		bvj		1,3		0,0	1,3
	Totaal OAFD 64	ngk-vl	1.651,1	27,7	0,0	0,1	1.678,9
		ngk-or	1.651,1	27,7	43,8	0,1	1.722,7
		gvk	6.848,3	280,2	844,4	0,0	7.972,9
		gok	5.195,8	181,7	643,0	838,7	6.859,2
		bvj		7,2		0,0	7,2
66 Administratie Ondersteunende Studies en Opdrachten	10 Ondersteunende opdrachten en studies	ngk-vl	38,4	-1,3	0,0	0,0	37,1
		ngk-or	38,4	-1,3		0,0	37,1
		gok	2,0	0,0		0,0	2,0
		bvj		1,3		0,0	1,3
	Totaal OAFD 66	ngk-vl	38,4	-1,3	0,0	0,0	37,1
		ngk-or	38,4	-1,3		0,0	37,1
		gok	2,0	0,0		0,0	2,0
		bvj		1,3		0,0	1,3
69 Diensten van de Secretaris-Generaal	90 Algemene uitgaven	ngk-vl	17.388,9	-2,6	0,0	0,0	17.386,3
		ngk-or	17.388,9	-2,6		0,0	17.386,3
		gok	1.237,1	200,0		-1.437,1	0,0
	Totaal OAFD 69	ngk-vl	17.388,9	-2,6	0,0	0,0	17.386,3
		ngk-or	17.388,9	-2,6		0,0	17.386,3
		gok	1.237,1	200,0		-1.437,1	0,0
71 Administratie Wetenschap en Innovatie	10 Algemeen wetenschapsbeleid	ngk-vl	125,7	9,7	0,0	0,0	135,4
		ngk-or	125,7	9,7		0,0	135,4
		gvk	707,0	28,4		0,0	735,4
		gok	710,6	12,7		0,0	723,3
	20 Wetenschapsbeleid academisch personeel	ngk-vl	5.084,9	-34,0	0,0	0,0	5.050,9
		ngk-or	5.084,9	-34,0		0,0	5.050,9
	30 Wetenschapsbeleid economische finaliteit	ngk-vl	6.289,4	250,6	8,4	0,7	6.549,1
		ngk-or	6.289,4	250,6	1.099,1	0,7	7.639,8
		gvk	445,0	26,4		0,0	471,4
		gok	298,0	13,2		0,0	311,2
	Totaal OAFD 71	ngk-vl	11.500,0	226,3	8,4	0,7	11.735,4
		ngk-or	11.500,0	226,3	1.099,1	0,7	12.826,1
		gvk	1.152,0	54,8		0,0	1.206,8
		gok	1.008,6	25,9		0,0	1.034,5

Organisatieafdeling	Programma		begro-ting	aanpas-sing	over-dracht	herver-deling	totaal
72 Administratie Media	10 Media en film	ngk-vl	161,2	38,5	0,0	0,0	199,7
		ngk-or	161,2	38,5		0,0	199,7
		gok	1,0	0,0		0,0	1,0
	20 Dotatie aan de BRTN/VRT	ngk-vl	7.619,1	1.842,9	0,0	0,0	9.462,0
		ngk-or	7.619,1	1.842,9	934,5	0,0	10.396,5
	Totaal OAFD 72	ngk-vl	7.780,3	1.881,4	0,0	0,0	9.661,7
		ngk-or	7.780,3	1.881,4	934,5	0,0	10.596,2
		gok	1,0	0,0		0,0	1,0
99 College van Secretarissen-Generaal	10 Interdepartementele be-staansmiddelen	ngk-vl	20.989,5	108,1	218,7	49,2	21.365,5
		ngk-or	20.989,5	108,1	1.056,2	49,2	22.203,0
		gok	12,3	0,0		0,0	12,3
		bvj		2,9		0,0	2,9
	Totaal OAFD 99	ngk-vl	20.989,5	108,1	218,7	49,2	21.365,5
		ngk-or	20.989,5	108,1	1.056,2	49,2	22.203,0
		gok	12,3	0,0		0,0	12,3
		bvj		2,9		0,0	2,9
Algemeen totaal		**ngk-vl**	**521.850,9**	**974,2**	**6.211,0**	**0,0**	**529.036,1**
		ngk-or	**521.850,9**	**974,2**	**12.149,9**	**0,0**	**534.975,0**
		gvk	**33.798,8**	**476,4**	**1.224,7**	**0,0**	**35.499,9**
		gok	**31.904,1**	**361,8**	**1.940,1**	**0,0**	**34.206,0**
		bvj		**505,2**		**0,0**	**505,2**

AANWENDING KREDIETEN 1997 LOPEND JAAR

Legende bij de onderstaande tabel:

- **ngk**: niet-gesplitste kredieten;
- **gk**: gesplitste kredieten;
- **vrk**: variabele kredieten (begrotingsfondsen);
- **bvj**: bijkredieten vorige jaren.

(in miljoen BEF)

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwending in %	or-krediet	geordonnanceerd	aanwending in %
00 Vlaams Parlement	10 Dotatie aan het Vlaams Parlement	ngk	1.758,1	1.754,0	99,8	1.758,1	1.754,0	99,8
	Totaal OAFD 00	ngk	1.758,1	1.754,0	99,8	1.758,1	1.754,0	99,8
01 Vlaamse Regering	10 Algemene werkingskosten	ngk	18,2	18,0	98,9	18,2	14,4	78,9
		gk	66,8	66,8	100,0	169,8	95,0	56,0
		bvj	3,1	3,1	100,0	3,1	1,4	43,6
	Totaal OAFD 01	ngk	18,2	18,0	98,9	18,2	14,4	78,9
		gk	66,8	66,8	100,0	169,8	95,0	56,0
		bvj	3,1	3,1	100,0	3,1	1,4	43,6
02 Minister President	10 Algemene werkingskosten	ngk	140,2	132,3	94,4	140,2	123,1	87,8
		gk	0,0	0,0	0,0	1,2	1,0	82,6
	Totaal OAFD 02	ngk	140,2	132,3	94,4	140,2	123,1	87,8
		gk	0,0	0,0		1,2	1,0	82,6
03 Minister Vice-President - Vlaams Minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke Kansenbeleid	10 Algemene werkingskosten	ngk	159,1	158,6	99,7	159,1	142,9	89,8
	Totaal OAFD 03	ngk	159,1	158,6	99,7	159,1	142,9	89,8
04 Vlaams Minister van Leefmilieu en Tewerkstelling	10 Algemene werkingskosten	ngk	100,8	100,8	100,0	100,8	87,2	86,5
	Totaal OAFD 04	ngk	100,8	100,8	100,0	100,8	87,2	86,5
05 Vlaams Minister van Cultuur, Gezin en Welzijn	10 Algemene werkingskosten	ngk	112,0	112,0	100,0	112,0	106,9	95,4
		bvj	0,8	0,8	98,0	0,8	0,8	98,0
	Totaal OAFD 05	ngk	112,0	112,0	100,0	112,0	106,9	95,4
		bvj	0,8	0,8	98,0	0,8	0,8	98,0
06 Vlaams Minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening	10 Algemene werkingskosten	ngk	79,2	79,2	100,0	79,2	67,3	85,0
	Totaal OAFD 06	ngk	79,2	79,2	100,0	79,2	67,3	85,0
07 Vlaams Minister van Economie, KMO, Landbouw en Media	10 Algemene werkingskosten	ngk	79,5	79,5	100,0	79,5	71,9	90,4
		bvj	0,2	0,1	66,2	0,2	0,1	66,2
	Totaal OAFD 07	ngk	79,5	79,5	100,0	79,5	71,9	90,4
		bvj	0,2	0,1	66,2	0,2	0,1	66,2

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwending in %	or-krediet	geordonnanceerd	aanwending in %
08 Vlaams Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting	10 Algemene werkingskosten	ngk	77,3	77,3	100,0	77,3	64,3	83,2
		bvj	0,2	0,2	97,2	0,2	0,2	97,2
	Totaal OAFD 08	ngk	77,3	77,3	100,0	77,3	64,3	83,2
		bvj	0,2	0,2	97,2	0,2	0,2	97,2
09 Vlaams Minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid	10 Algemene werkingskosten	ngk	80,0	80,0	100,0	80,0	71,3	89,1
	Totaal OAFD 09	ngk	80,0	80,0	100,0	80,0	71,3	89,1
Totaal hogere entiteiten		ngk	2.604,3	2.591,8	99,5	2.604,3	2.503,2	96,1
		gk	66,8	66,8	100,0	171,0	96,0	56,2
		bvj	4,3	4,2	97,9	4,3	2,5	57,2
	Totaal alle kredieten hogere entiteiten		**2.675,4**	**2.662,8**	**99,5**	**2.779,6**	**2.601,7**	**93,6**

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwending in %	or-krediet	geordonnanceerd	aanwending in %
11 Administratie Kanselarij en Voorlichting	10 Brusselse aangelegenheden	ngk	630,6	625,1	99,1	630,6	286,3	45,4
		gk	29,2	21,7	74,2	20,0	20,0	100,0
	20 Kanselarij en voorlichting	ngk	358,9	351,6	98,0	358,9	153,9	42,9
	30 Uitgaven met betrekking tot de staatshervorming	ngk	10,0	9,3	93,1	10,0	0,7	6,7
	40 Gelijke Kansenbeleid	ngk	61,1	59,5	97,3	61,1	25,2	41,3
	50 Permanente vorming en innovatie	ngk	743,6	15,4	2,1	743,6	12,8	1,7
	Totaal OAFD 11	ngk	1.804,2	1.060,8	58,8	1.804,2	478,8	26,5
		gk	29,2	21,7	74,2	20,0	20,0	100,0
12 Administratie Buitenlands Beleid	10 Algemene externe betrekkingen	ngk	831,1	703,1	84,6	860,5	284,9	33,1
		gk	225,0	61,3	27,3	105,0	28,0	26,7
		bvj	10,0	10,0	100,0	10,0	0,0	0,0
	Totaal OAFD 12	ngk	831,1	703,1	84,6	860,5	284,9	33,1
		gk	225,0	61,3	27,3	105,0	28,0	26,7
		bvj	10,0	10,0	100,0	10,0	0,0	0,0
Totaal Departement Coördinatie		ngk	2.635,3	1.763,9	66,9	2.664,7	763,8	28,7
		gk	254,2	83,0	32,6	125,0	48,0	38,4
		bvj	10,0	10,0	100,0	10,0	0,0	0,0
	Totaal alle kredieten Departement Coördinatie		**2.899,5**	**1.856,9**	**64,0**	**2.799,7**	**811,8**	**29,0**

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwending in %	or-krediet	geordonnanceerd	aanwending in %
20 Departement AZF (Algemeen)	10 Algemene departementale uitrustingskosten	vrk	2,4	0,0	0,0	2,4	0,0	0,0
	Totaal OAFD 20	vrk	2,4	0,0	0,0	2,4	0,0	0,0
24 Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management	10 Algemene financiele logistiek	ngk	710,8	461,5	64,9	723,5	331,5	45,8
		vrk	4.203,6	1.189,9	28,3	4.250,4	66,7	1,6
	20 Pensioenvoorzieningen	ngk	1.300,0	1.300,0	100,0	1.300,0	1.300,0	100,0
	30 Waarborg	gk	200,0	140,0	70,0	200,0	140,0	70,0
		vrk	51,7	5,2	10,1	51,7	5,2	10,1
	40 Rechtstreekse schuld	ngk	15.765,6	15.735,1	99,8	15.783,9	15.734,9	99,7
		bvj	10,9	10,9	99,9	10,9	10,9	99,9
	50 Intendancediensten	vrk	315,6	53,4	16,9	315,6	53,4	16,9
	60 Provisionele kredieten	ngk	3.726,7	0,0	0,0	3.726,7	0,0	0,0
	70 Achterstallen	ngk	716,7	716,7	100,0	786,7	769,4	97,8
		gk	1.123,4	922,2	82,1	566,0	460,1	81,3
		bvj	10,4	10,4	100,0	10,4	10,3	99,4
	80 Indirecte schuld	ngk	11.584,8	11.584,0	100,0	11.584,8	11.584,0	100,0
		bvj	7,6	7,5	98,7	7,6	7,5	98,7
	Totaal OAFD 24	ngk	33.804,6	29.797,3	88,1	33.905,6	29.719,9	87,7
		gk	1.323,4	1.062,2	80,3	766,0	600,1	78,3
		vrk	4.571,0	1.248,5	27,3	4.617,8	125,3	2,7
		bvj	28,9	28,8	99,6	28,9	28,7	99,4
26 Administratie Overheidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infrastructuur	10 Gebouwen	ngk	1.556,5	474,2	30,5	1.631,8	515,6	31,6
		gk	315,7	315,0	99,8	423,9	320,5	75,6
	Totaal OAFD 26	ngk	1.556,5	474,2	30,5	1.631,8	515,6	31,6
		gk	315,7	315,0	99,8	423,9	320,5	75,6
Totaal Departement Algemene Zaken en Financiën		ngk	35.361,0	30.,271,5	85,6	35.537,4	30.235,4	85,1
		gk	1.639,1	1.377,3	84,0	1.189,9	920,6	77,4
		vrk	4.573,4	1.248,5	27,3	4.620,2	125,3	2,7
		bvj	28,9	28,8	99,6	28,9	28,7	99,4
	Totaal alle kredieten Departement Algemene Zaken en Financiën		**41.602,4**	**32.926,0**	**79,1**	**41.376,4**	**31.310,1**	**75,7**

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwending in %	or-krediet	geordonnanceerd	aanwending in %
30 Departement OND (Algemeen)	10 Algemene departementale uitrustingskosten	vrk	16,0	0,2	1,0	16,0	0,2	1,0
	Totaal OAFD 30	vrk	16,0	0,2	1,0	16,0	0,2	1,0
31 Administratie Basisonderwijs	10 Gewoon basisonderwijs	ngk	58.965,2	58.947,9	100,0	58.966,7	58.871,0	99,8
		bvj	58,8	57,7	98,2	58,8	54,9	93,3
	20 Buitengewoon basisonderwijs	ngk	7.491,1	7.474,2	99,8	7.491,9	7.464,4	99,6
		bvj	28,1	17,3	61,6	28,1	14,1	50,2
	Totaal OAFD 31	ngk	66.456,2	66.422,0	99,9	66.458,6	66.335,5	99,8
		bvj	86,9	75,0	86,3	86,9	69,0	79,4
32 Administratie Secundair Onderwijs	10 Gewoon secundair onderwijs	ngk	101.247,5	101.213,7	100,0	101.247,5	100.866,7	99,6
		gk	0,0	0,0	0,0	2,1	2,1	100,0
		bvj	254,8	245,2	96,2	254,8	201,7	79,2
	20 Buitengewoon secundair onderwijs	ngk	7.195,0	7.194,8	100,0	7.195,0	7.179,7	99,8
	Totaal OAFD 32	ngk	108.442,5	108.408,5	100,0	108.442,5	108.046,4	99,6
		gk	0,0	0,0		2,1	2,1	100,0
		bvj	254,8	245,2	96,2	254,8	201,7	79,2
33 Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek	10 Hoger onderwijs buiten de universiteit	ngk	19.065,8	19.060,6	100,0	19.065,8	18.420,1	96,6
		bvj	31,8	26,7	83,8	31,8	26,6	83,8
	20 Universitair onderwijs	ngk	21.435,6	21.037,4	98,1	21.435,6	20.945,0	97,7
	30 Coördinatie hoger onderwijsbeleid	ngk	61,5	61,5	100,0	61,5	1,5	2,4
	Totaal OAFD 33	ngk	40.562,9	40.159,5	99,0	40.562,9	39.366,6	97,1
		bvj	31,8	26,7	83,8	31,8	26,6	83,8
34 Administratie Permanente Vorming	10 Deeltijds kunstonderwijs	ngk	4.391,2	4.387,0	99,9	4.391,2	4.381,5	99,8
		bvj	13,1	10,9	83,4	13,1	8,8	67,2
	20 Onderwijs sociale promotie	ngk	3.962,5	3.951,2	99,7	3.962,5	3.893,8	98,3
		bvj	8,3	8,3	100,0	8,3	8,3	100,0
	30 Afstandsonderwijs	ngk	41,3	40,1	97,1	41,3	37,7	91,3
	40 Basiseducatie	ngk	514,7	514,6	100,0	514,7	462,1	89,8
	Totaal OAFD 34	ngk	8.909,7	8.892,9	99,8	8.909,7	8.775,1	98,5
		bvj	21,4	19,2	89,8	21,4	17,1	79,9
35 Administratie Ondersteuning	10 Studietoelagen en financiering	ngk	2.179,2	2.178,2	100,0	2.179,2	2.054,0	94,3
	20 PMS-centra	ngk	3.159,9	3.155,4	99,9	3.159,9	3.151,7	99,7
		bvj	1,9	1,4	72,8	1,9	1,4	72,6
	30 Leerlingenvervoer	ngk	1.701,4	1.701,2	100,0	1.701,4	1.701,2	100,0
		vrk	89,5	0,0	0,0	89,5	0,0	0,0
	40 Algemeen onderwijs en vorming	ngk	6.415,0	6.407,4	99,9	6.436,0	6.303,2	97,9
		vrk	27,7	14,2	51,1	45,7	25,5	55,9
		bvj	11,8	11,3	95,5	11,8	1,8	14,9

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwen-ding in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwen-ding in %
	50 Aanwending van teruggevorderde wedden en wedde-toelagen	vrk	1.796,1	1.560,6	86,9	1.796,1	1.560,6	86,9
	Totaal OAFD 35	ngk	13.455,5	13.442,3	99,9	13.476,5	13.210,2	98,0
		vrk	1.913,3	1.574,8	82,3	1.931,3	1.586,1	82,1
		bvj	13,7	12,7	92,4	13,7	3,1	22,9
39 Diensten van de Secretaris-Generaal	10 Provisionele kre-dieten	ngk	46,4	0,0	0,0	46,4	0,0	0,0
	20 Coördinatie, beleid- en gegevensbeheer	ngk	1.227,1	1.175,3	95,8	1.227,1	985,7	80,3
		gk	116,3	91,9	79,0	160,0	107,0	66,8
		vrk	20,1	3,9	19,5	20,1	3,9	19,5
		bvj	0,3	0,3	87,0	0,3	0,3	87,0
	Totaal OAFD 39	ngk	1.273,5	1.175,3	92,3	1.273,5	985,7	77,4
		gk	116,3	91,9	79,0	160,0	107,0	66,8
		vrk	20,1	3,9	19,5	20,1	3,9	19,5
		bvj	0,3	0,3	87,0	0,3	0,3	87,0
Totaal Departement Onderwijs		ngk	239.100,3	238.500,5	99,7	239.123,7	236.719,4	99,0
		gk	116,3	91,9	79,0	162,1	109,1	67,3
		vrk	1.949,4	1.578,8	81,0	1.967,4	1.590,2	80,8
		bvj	408,9	379,1	92,7	408,9	317,8	77,7
	Totaal alle kredieten Departement Onderwijs		**241.575,0**	**240.550,3**	**99,6**	**241.662,1**	**238.736,5**	**98,8**

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwending in %	or-krediet	geordonnanceerd	aanwending in %
40 Departement WVC (Algemeen)	10 Algemene departementale uitrustingskosten	vrk	1,7	1,5	86,6	1,7	1,5	86,6
	20 Infrastructuur inzake persoonsgebonden aangelegenheden	ngk	6.304,5	6.304,5	100,0	6.304,5	6.304,5	100,0
		gk	350,0	0,0	0,0	20,0	0,0	0,0
	Totaal OAFD 40	ngk	6.304,5	6.304,5	100,0	6.304,5	6.304,5	100,0
		gk	350,0	0,0	0,0	20,0	0,0	0,0
		vrk	1,7	1,5	86,6	1,7	1,5	86,6
41 Administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn	10 Algemeen welzijnsbeleid	ngk	36,7	36,1	98,3	36,7	30,2	82,4
		gk	30,1	29,5	97,9	39,8	34,3	86,1
		vrk	3,3	1,0	30,4	3,3	1,0	30,4
	20 Bijzondere jeugdbijstand	ngk	5.580,8	5.580,8	100,0	5.580,8	5.580,8	100,0
	30 Bejaardenzorg	ngk	78,6	72,4	92,1	78,6	24,5	31,1
	40 Gezinsaangelegenheden	ngk	12.807,4	12.807,3	100,0	12.889,6	11.541,2	89,5
		gk	1,6	1,6	100,0	20,2	15,8	78,4
		bvj	2,0	2,0	98,5	2,0	2,0	98,5
	50 Gehandicaptenzorg	ngk	27.152,2	27.152,2	100,0	27.626,6	27.421,5	99,3
		gk	0,0	0,0	0,0	20,0	14,3	71,5
	60 Maatschappelijk opbouwwerk	ngk	166,3	166,3	100,0	166,3	143,9	86,5
	70 Maatschappelijk welzijn	ngk	2.076,6	2.054,2	98,9	2.076,6	1.694,7	81,6
		gk	19,9	19,6	98,6	26,1	25,3	97,0
	80 Integratie kansarmen	gk	0,0	0,0	0,0	259,2	48,3	18,6
	Totaal OAFD 41	ngk	47.898,6	47.869,3	99,9	48.455,2	46.436,7	95,8
		gk	51,6	50,7	98,2	365,3	138,0	37,8
		vrk	3,3	1,0	30,4	3,3	1,0	30,4
		bvj	2,0	2,0	98,5	2,0	2,0	98,5
42 Administratie Gezondheidszorg	10 Volksgezondheid	ngk	1.384,0	1.376,9	99,5	1.384,0	997,0	72,0
		gk	26,8	26,8	100,0	26,8	0,0	0,0
		bvj	0,4	0,2	61,0	0,4	0,2	61,0
	20 Medisch-sociaal beleid	ngk	1.507,5	1.495,2	99,2	1.507,5	1.250,7	83,0
		gk	113,8	110,0	96,6	130,7	84,3	64,5
	Totaal OAFD 42	ngk	2.891,5	2.872,1	99,3	2.891,5	2.247,6	77,7
		gk	140,6	136,8	97,3	157,5	84,3	53,5
		bvj	0,4	0,2	61,0	0,4	0,2	61,0

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwen-ding in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwen-ding in %
45 Administratie Cultuur	10 Jeugdwerk	ngk	1.402,8	1.402,5	100,0	1.499,9	1.276,3	85,1
		bvj	10,0	9,7	96,7	10,0	7,7	77,4
	20 Volksontwikkeling en bibliotheken	ngk	3.886,1	3.886,1	100,0	3.886,1	3.114,5	80,1
		gk	0,0	0,0	0,0	109,1	81,6	74,8
	30 Beeldende kunst en musea	ngk	355,6	344,0	96,7	429,1	235,8	55,0
		gk	0,0	0,0	0,0	50,0	36,6	73,2
		vrk	1,5	0,0	0,0	1,5	0,0	0,0
	40 Muziek, letteren en podiumkunsten	ngk	2.678,0	2.676,7	100,0	2.701,6	2.497,2	92,4
		gk	0,0	0,0	0,0	12,5	9,7	77,5
		bvj	0,9	0,8	90,0	0,9	0,8	90,0
	50 Algemeen cultuur-beleid	ngk	742,0	730,2	98,4	766,0	626,8	81,8
		gk	245,8	244,1	99,3	377,8	261,0	69,1
		vrk	17,6	6,3	36,0	23,7	10,6	44,8
		bvj	1,2	1,1	94,6	1,2	1,1	94,6
	Totaal OAFD 45	ngk	9.064,5	9.039,5	99,7	9.282,7	7.750,6	83,5
		gk	245,8	244,1	99,3	549,4	388,9	70,8
		vrk	19,1	6,3	33,2	25,2	10,6	42,2
		bvj	12,1	11,6	96,0	12,1	9,7	80,1
49 Diensten van de Secretaris-Generaal	10 Dotatie BLOSO	ngk	1.246,2	1.246,2	100,0	1.572,3	1.548,5	98,5
	20 Dotatie Toerisme Vlaanderen en KMDA	ngk	998,2	997,7	99,9	1.271,7	1.215,6	95,6
		gk	125,9	125,9	100,0	133,6	25,8	19,3
	40 Sport en recreatie	gk	6,2	1,5	24,9	6,2	1,5	24,9
	90 Algemene uitgaven WVC	gk	0,0	0,0	0,0	177,8	0,0	0,0
	Totaal OAFD 49	ngk	2.244,4	2.243,9	100,0	2.844,0	2.764,1	97,2
		gk	132,1	127,4	96,5	317,6	27,4	8,6
Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur		ngk	68.403,5	68.329,2	99,9	69.777,8	65.503,6	93,9
		gk	920,1	559,0	60,7	1.409,8	638,5	45,3
		vrk	24,1	8,8	36,7	30,2	13,1	43,5
		bvj	14,5	13,8	95,4	14,5	11,9	82,1
	Totaal alle kredieten Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur		**69.362,2**	**68.910,9**	**99,3**	**71.232,3**	**66.167,1**	**92,9**

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwending in %	or-krediet	geordonnanceerd	aanwending in %
50 Departement EWBL (Algemeen)	10 Algemene departementale uitrustingskosten	ngk	0,6	0,4	68,6	0,6	0,3	53,7
		vrk	81,5	53,2	65,3	81,5	53,1	65,2
	Totaal OAFD 50	ngk	0,6	0,4	68,6	0,6	0,3	53,7
		vrk	81,5	53,2	65,3	81,5	53,1	65,2
51 Administratie Economie	10 Algemeen economisch beleid	ngk	1.537,8	1.472,2	95,7	1.494,1	1.470,2	98,4
		gk	30,4	30,4	100,0	331,7	264,6	79,8
		vrk	94,7	75,0	79,2	126,8	75,0	59,1
		bvj	8,0	7,1	88,5	8,0	7,1	88,5
	20 Economisch ondersteuningsbeleid	ngk	9.410,8	8.010,8	85,1	9.410,8	8.010,8	85,1
	40 Buitenlandse handel en exportbevordering	ngk	880,3	877,2	99,7	880,3	866,6	98,4
		gk	228,4	195,5	85,6	215,6	137,6	63,8
		bvj	0,4	0,3	76,1	0,4	0,3	76,1
	50 Natuurlijke rijkdommen en energie	ngk	22,4	14,7	65,7	22,4	6,4	28,6
		gk	109,2	91,8	84,1	117,5	70,2	59,8
	90 Extern economisch beleid	ngk	219,8	219,8	100,0	219,8	136,6	62,2
		gk	302,6	290,2	95,9	324,3	278,7	85,9
	Totaal OAFD 51	ngk	12.071,1	10.594,7	87,8	12.027,4	10.490,7	87,2
		gk	670,6	608,0	90,7	989,1	751,1	75,9
		vrk	94,7	75,0	79,2	126,8	75,0	59,1
		bvj	8,4	7,4	88,0	8,4	7,4	88,0
52 Administratie Werkgelegenheid	10 Beroepsopleiding	ngk	3.347,8	3.346,5	100,0	3.347,8	3.343,9	99,9
	20 Middenstandsvorming	ngk	1.835,3	1.835,0	100,0	1.835,3	1.834,8	100,0
	40 Werkgelegenheid	ngk	24.429,0	23.656,9	96,8	24.738,9	23.640,3	95,6
	Totaal OAFD 52	ngk	29.612,1	28.838,5	97,4	29.922,0	28.819,0	96,3
53 Administratie Binnenlandse Aangelegenheden	10 Lokale en regionale besturen	ngk	51.580,3	50.919,9	98,7	51.580,3	48.781,7	94,6
		gk	201,7	180,5	89,5	209,7	154,1	73,5
		bvj	0,4	0,3	85,8	0,4	0,3	85,8
	20 Sociaal Impulsfonds	gk	5.809,1	5.256,1	90,5	5.594,5	2.532,4	45,3
		vrk	28,2	0,1	0,4	28,2	0,1	0,4
	Totaal OAFD 53	ngk	51.580,3	50.919,9	98,7	51.580,3	48.781,7	94,6
		gk	6.010,8	5.436,5	90,4	5.804,2	2.686,4	46,3
		vrk	28,2	0,1	0,4	28,2	0,1	0,4
		bvj	0,4	0,3	85,8	0,4	0,3	85,8

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwen-ding in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwen-ding in %
54 Administratie Landbouw	10 Land- en tuinbouw	ngk	1.595,6	1.430,9	89,7	1.648,4	1.331,5	80,8
		vrk	60,0	38,4	64,0	62,9	3,5	5,5
	Totaal OAFD 54	ngk	1.595,6	1.430,9	89,7	1.648,4	1.331,5	80,8
		vrk	60,0	38,4	64,0	62,9	3,5	5,5
Departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw		ngk	94.859,8	91.784,4	96,8	95.178,7	89.423,3	94,0
		gk	6.681,4	6.044,5	90,5	6.793,3	3.437,6	50,6
		vrk	264,4	166,7	63,1	299,4	131,7	44,0
		bvj	8,8	7,7	87,9	8,8	7,7	87,9
	Totaal alle kredieten Departement EWBL		**101.814,3**	**98.003,3**	**96,3**	**102.280,3**	**93.000,3**	**90,9**

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwending in %	or-krediet	geordonnanceerd	aanwending in %
60 Administratie Algemene Administratieve Diensten	10 Algemene departementale uitrustingskosten	vrk	-1,1	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,0
	Totaal OAFD 60	vrk	-1,1	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,0
61 Administratie Milieu, Natuur, Land- en Waterbeheer	10 Leefmilieu	ngk	6.007,7	5.948,4	99,0	6.007,7	5.907,3	98,3
		gk	435,8	365,3	83,8	569,6	373,4	65,6
		bvj	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
	20 Natuur	ngk	75,0	71,0	94,7	75,0	64,6	86,2
		gk	7,1	6,8	95,3	97,0	63,3	65,3
	30 Bos- en groen	ngk	59,9	59,4	99,1	59,9	50,1	83,6
		gk	110,5	82,6	74,8	109,2	74,9	68,6
		vrk	74,8	35,9	47,9	74,8	35,9	47,9
	40 Landbeheer	ngk	845,7	844,2	99,8	1.281,8	1.273,9	99,4
		gk	480,9	396,2	82,4	486,6	338,8	69,6
		vrk	226,5	147,4	65,1	226,8	117,5	51,8
	50 Waterbeheer	ngk	425,1	361,0	84,9	425,1	68,1	16,0
		gk	554,4	545,8	98,4	542,5	534,0	98,4
		vrk	116,0	2,8	2,4	119,8	3,6	3,0
		bvj	3,5	3,5	98,7	3,5	3,5	98,7
	Totaal OAFD 61	ngk	7.413,4	7.284,0	98,3	7.849,5	7.363,9	93,8
		gk	1.588,7	1.396,6	87,9	1.804,9	1.384,5	76,7
		vrk	417,4	186,1	44,6	421,4	156,9	37,2
		bvj	3,6	3,5	96,0	3,6	3,5	96,0
62 Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting, Monumenten en Landschappen	10 Ruimtelijke ordening en stedebouw	ngk	14,6	13,0	89,1	14,6	9,3	63,8
		gk	638,4	622,9	97,6	568,2	459,9	80,9
		vrk	442,6	122,7	27,7	442,6	122,7	27,7
	20 Monumenten en landschappen	ngk	98,9	98,5	99,6	98,9	74,4	75,2
		gk	1.518,1	1.516,5	99,9	1.190,7	1.028,6	86,4
		vrk	16,4	0,0	0,0	20,4	2,7	13,4
		bvj	13,0	13,0	100,0	13,0	13,0	100,0
	40 Huisvesting	ngk	4.907,8	4.719,8	96,2	5.385,0	4.454,6	82,7
		gk	6.640,2	6.608,2	99,5	6.121,4	5.539,3	90,5
		vrk	539,8	132,0	24,5	635,3	130,8	20,6
	60 Sociaal grond- en woningbeleid	ngk	230,0	200,0	87,0	320,0	245,0	76,6
		gk	98,0	52,4	53,4	26,0	7,4	28,4
	Totaal OAFD 62	ngk	5.251,3	5.031,3	95,8	5.818,5	4.783,3	82,2
		gk	8.894,7	8.800,0	98,9	7.906,3	7.035,1	89,0
		vrk	998,8	254,7	25,5	1.098,3	256,3	23,3
		bvj	13,0	13,0	100,0	13,0	13,0	100,0
63 Administratie Wegen en Verkeer	10 Wegen	ngk	679,1	677,7	99,8	679,1	564,9	83,2
		gk	4.156,3	4.081,1	98,2	4.248,5	3.971,6	93,5
		bvj	1,8	1,8	100,0	1,8	1,7	95,4
	20 Gemeenschappelijk vervoer	ngk	10.712,8	10.709,0	100,0	10.819,6	10.206,7	94,3
		gk	1.763,3	1.762,8	100,0	2.215,2	2.053,1	92,7

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwending in %	or-krediet	geordonnanceerd	aanwending in %
	30 Regionale luchthavens en vliegvelden	ngk	104,6	104,6	100,0	104,6	80,3	76,8
		gk	239,3	233,6	97,6	271,0	213,2	78,7
	40 Algemene infrastructuur en verkeersbeleid	ngk	45,7	44,1	96,5	45,7	2,9	6,4
	Totaal OAFD 63	ngk	11.542,2	11.535,5	99,9	11.649,0	10.854,8	93,2
		gk	6.158,9	6.077,4	98,7	6.734,7	6.237,9	92,6
		bvj	1,8	1,8	100,0	1,8	1,7	95,4
64 Administratie Waterwegen en Zeewezen	10 Waterwegen en binnenvaart	ngk	568,1	566,8	99,8	611,9	489,8	80,0
		gk	1.063,2	1.042,0	98,0	870,0	856,6	98,5
	20 Havens	ngk	61,3	61,0	99,5	61,3	27,1	44,2
		gk	6.362,2	5.291,2	83,2	5.299,0	4.948,3	93,4
		bvj	5,9	5,9	100,0	5,9	5,8	98,3
	30 Zee- en rivierwaterkering en -beheersing	ngk	2,9	1,8	62,6	2,9	1,5	51,7
		gk	350,1	347,6	99,3	355,0	354,5	99,9
	40 Algemeen Infrastructuur- en scheepvaartbeleid	ngk	60,5	59,6	98,5	60,5	25,1	41,5
		vrk	16,7	5,1	30,6	16,7	5,1	30,6
	50 Zeewezen	ngk	986,1	955,5	96,9	986,1	463,3	47,0
		gk	197,4	193,6	98,1	335,2	296,8	88,5
		bvj	1,3	1,3	100,0	1,3	1,3	96,8
	Totaal OAFD 64	ngk	1.678,9	1.644,7	98,0	1.722,7	1.006,8	58,4
		gk	7.972,9	6.874,3	86,2	6.859,2	6.456,2	94,1
		vrk	16,7	5,1	30,6	16,7	5,1	30,6
		bvj	7,2	7,2	100,0	7,2	7,1	98,0
66 Administratie Ondersteunende Studies en Opdrachten	10 Ondersteunende opdrachten en studies	ngk	37,1	37,0	99,7	37,1	24,4	65,7
		gk	0,0	0,0	0,0	2,0	1,7	84,5
		bvj	1,3	1,2	93,8	1,3	1,2	93,8
	Totaal OAFD 66	ngk	37,1	37,0	99,7	37,1	24,4	65,7
		gk	0,0	0,0		2,0	1,7	84,5
		bvj	1,3	1,2	93,8	1,3	1,2	93,8
69 Diensten van de Secretaris-Generaal	90 Algemene uitgaven	ngk	17.386,3	17.386,3	100,0	17.386,3	15.647,2	90,0
	Totaal OAFD 69	ngk	17.386,3	17.386,3	100,0	17.386,3	15.647,2	90,0
Departement Leefmilieu en Infrastructuur		ngk	43.309,2	42.918,8	99,1	44.463,2	39.680,5	89,2
		gk	24.615,2	23.148,4	94,0	23.307,1	21.115,5	90,6
		vrk	1.431,7	445,9	31,1	1.536,1	418,3	27,2
		bvj	26,9	26,7	99,2	26,9	26,4	98,3
	Totaal alle kredieten Departement Leefmilieu en Infrastructuur		**69.383,0**	**66.539,8**	**95,9**	**69.333,3**	**61.240,7**	**88,3**

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwending in %	or-krediet	geordonnanceerd	aanwending in %
71 Administratie Wetenschap en Innovatie	10 Algemeen wetenschapsbeleid	ngk	135,4	128,1	94,6	135,4	14,5	10,7
		gk	735,4	692,4	94,2	723,3	246,1	34,0
		vrk	11,0	6,1	55,6	11,0	3,9	35,0
	20 Wetenschapsbeleid academisch personeel	ngk	5.050,9	5.048,4	100,0	5.050,9	3.752,1	74,3
	30 Wetenschapsbeleid economische finaliteit	ngk	6.549,1	6.499,1	99,2	7.639,8	6.267,1	82,0
		gk	471,4	465,6	98,8	311,2	187,2	60,2
	Totaal OAFD 71	ngk	11.735,4	11.675,6	99,5	12.826,1	10.033,7	78,2
		gk	1.206,8	1.158,0	96,0	1.034,5	433,3	41,9
		vrk	11,0	6,1	55,6	11,0	3,9	35,0
72 Administratie Media	10 Media en film	ngk	199,7	186,4	93,4	199,7	174,9	87,6
		gk	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	100,0
	20 Dotatie aan de BRTN/VRT	ngk	9.462,0	9.462,0	100,0	10.396,5	10.396,5	100,0
	Totaal OAFD 72	ngk	9.661,7	9.648,4	99,9	10.596,2	10.571,4	99,8
		gk	0,0	0,0		1,0	1,0	100,0
Departement Wetenschap, Innovatie en Media		ngk	21.397,1	21.324,0	99,7	23.442,3	20.605,1	88,0
		gk	1.206,8	1.158,0	96,0	1.035,5	434,3	41,9
		vrk	11,0	6,1	55,6	11,0	3,9	35,0
	Totaal alle kredieten Departement Wetenschap, Innovatie en Media		**22.614,9**	**22.488,2**	**99,4**	**24.468,8**	**21.043,2**	**86,0**

Organisatieafdeling	Programma		vl-krediet	vastgelegd	aanwen-ding in %	or-krediet	geordon-nanceerd	aanwen-ding in %
99 College van Secre-tarissen-Generaal	10 Interdepartementele bestaansmiddelen	ngk	21.365,5	20.515,5	96,0	22.203,0	19.710,1	88,8
		gk	0,0	0,0	0,0	12,3	0,0	0,0
		vrk	239,2	9,0	3,8	240,3	4,0	1,7
		bvj	2,9	2,6	91,3	2,9	2,6	91,3
	Totaal OAFD 99	ngk	21.365,5	20.515,5	96,0	22.203,0	19.710,1	88,8
		gk	0,0	0,0		12,3	0,0	0,0
		vrk	239,2	9,0	3,8	240,3	4,0	1,7
		bvj	2,9	2,6	91,3	2,9	2,6	91,3
Interdepartementale Bestaansmiddelen		ngk	21.365,5	20.515,5	96,0	22.203,0	19.710,1	88,8
		gk	0,0	0,0	0,0	12,3	0,0	0,0
		vrk	239,2	9,0	3,8	240,3	4,0	1,7
		bvj	2,9	2,6	91,3	2,9	2,6	91,3
	Totaal alle kredieten Interdepartementale Bestaansmiddelen		**21.607,6**	**20.527,2**	**95,0**	**22.458,5**	**19.716,7**	**87,8**
Algemeen Totaal		**ngk**	**529.036,1**	**517.999,5**	**97,9**	**534.975,0**	**505.144,4**	**94,4**
		gk	**35.499,9**	**32.528,8**	**91,6**	**34.206,0**	**26.799,5**	**78,3**
		vrk	**8.493,2**	**3.464,0**	**40,8**	**8.704,7**	**2.286,5**	**26,3**
		bvj	**505,2**	**472,9**	**93,6**	**505,2**	**397,7**	**78,7**
	Algemeen totaal alle kredieten		***573.534,4***	***554.465,3***	***96,7***	***578.391,0***	***534.628,2***	***92,4***

AANWENDING OVERGEDRAGEN KREDIETEN 1996

- ***Legende bij de onderstaande tabel:***
- **ngk**: overdracht van niet-gesplitste kredieten;
- **bvj**: overdracht van bijkredieten vorige jaren.

Organisatieafdeling	Programma		overgedragen krediet	geordon-nanceerd	aanwending (in %)
01 Vlaamse Regering	10 Algemene werkingskosten	ngk	17,4	0,5	2,8
		bvj	2,2	0,0	0,0
	Totaal OAFD 01	ngk	17,4	0,5	2,8
		bvj	2,2	0,0	0,0
02 Minister President	10 Algemene werkingskosten	ngk	20,0	6,6	33,2
	Totaal OAFD 02	ngk	20,0	6,6	33,2
03 Minister Vice-President – Vlaams Minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke Kansenbeleid	10 Algemene werkingskosten	ngk	18,3	7,9	43,1
	Totaal OAFD 03	ngk	18,3	7,9	43,1
04 Vlaams Minister van Leefmilieu en Tewerkstelling	10 Algemene werkingskosten	ngk	8,8	3,2	36,3
	Totaal OAFD 04	ngk	8,8	3,2	36,3
05 Vlaams Minister van Cultuur, Gezin en Welzijn	10 Algemene werkingskosten	ngk	9,3	6,8	72,9
	Totaal OAFD 05	ngk	9,3	6,8	72,9
06 Vlaams Minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening	10 Algemene werkingskosten	ngk	11,1	5,2	47,2
	Totaal OAFD 06	ngk	11,1	5,2	47,2
07 Vlaams Minister van Economie, KMO, Landbouw en Media	10 Algemene werkingskosten	ngk	9,5	4,6	48,6
	Totaal OAFD 07	ngk	9,5	4,6	48,6
08 Vlaams Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting	10 Algemene werkingskosten	ngk	12,0	3,9	32,2
	Totaal OAFD 08	ngk	12,0	3,9	32,2
09 Vlaams Minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid	10 Algemene werkingskosten	ngk	4,3	2,3	54,7
	Totaal OAFD 09	ngk	4,3	2,3	54,7
Totaal hogere entiteiten		ngk	110,6	41,0	37,1
		bvj	2,2	0,0	0,0
	Totaal alle kredieten hogere entiteiten		**112,8**	**41,0**	**36,4**
11 Administratie Kanselarij en Voorlichting	10 Brusselse aangelegenheden	ngk	203,7	190,1	93,3
	20 Kanselarij en voorlichting	ngk	210,9	162,1	76,9
		bvj	0,0	0,0	0,0
	30 Uitgaven m.b.t. de staatshervorming	ngk	2,7	1,2	46,3
	40 Allerhande uitgaven m.b.t. Emancipatie en Gelijke Kansenbeleid	ngk	26,3	24,9	94,6
	Totaal OAFD 11	ngk	443,6	378,3	85,3
		bvj	0,0	0,0	0,0

Organisatieafdeling	Programma		overgedragen krediet	geordonnanceerd	aanwending (in %)
12 Administratie Externe Betrekkingen	10 Algemene externe betrekkingen	ngk	501,9	331,0	65,9
	Totaal OAFD 12	ngk	501,9	331,0	65,9
13 Administratie Programmatie en Wetenschapsbeleid	10 Algemeen wetenschapsbeleid	ngk	125,5	102,1	81,4
	20 Wetenschapsbeleid academisch onderzoek	ngk	1.727,5	1.724,3	99,8
	30 Wetenschapsbeleid onderzoek met een economische finaliteit	ngk	100,0	100,0	100,0
	Totaal OAFD 13	ngk	1.953,0	1.926,4	98,6
Totaal Departement Coördinatie		ngk	2.898,5	2.635,6	90,9
	Totaal alle kredieten Departement Coördinatie		**2.898,5**	**2.635,6**	**90,9**
24 Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management	10 Algemene financiële logistiek	ngk	19,2	12,9	67,3
	30 Waarborg	ngk	0,5	0,0	0,0
	40 Rechtstreekse schuld	ngk	33,4	0,0	0,0
		bvj	0,1	0,0	0,0
	70 Achterstallen	bvj	0,1	0,0	0,0
	80 Indirecte schuld	ngk	2,1	0,1	3,4
	Totaal OAFD 24	ngk	55,2	13,0	23,6
		bvj	0,1	0,0	0,0
26 Administratie Overheidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infrastructuur	10 Gebouwen	ngk	29,3	21,3	72,6
		bvj	0,0	0,0	0,0
	Totaal OAFD 26	ngk	29,3	21,3	72,6
		bvj	0,0	0,0	0,0
Totaal Departement Algemene Zaken en Financiën		ngk	84,5	34,3	40,6
		bvj	0,1	0,0	0,0
	Totaal alle kredieten Departement Algemene Zaken en Financiën		**84,6**	**34,3**	**40,5**
31 Administratie Basisonderwijs	10 Gewoon basisonderwijs	ngk	199,5	179,6	90,0
		bvj	3,7	0,0	0,0
	20 Buitengewoon basisonderwijs	ngk	24,8	19,2	77,3
	Totaal OAFD 31	ngk	224,3	198,7	88,6
		bvj	3,7	0,0	0,0
32 Administratie Secundair Onderwijs	10 Gewoon secundair onderwijs	ngk	249,1	228,9	91,9
		bvj	2,0	0,0	0,0
	20 Buitengewoon secundair onderwijs	ngk	18,8	14,4	76,5
	Totaal OAFD 32	ngk	268,0	243,3	90,8
		bvj	2,0	0,0	0,0

Organisatieafdeling	Programma			overgedragen krediet	geordon-nanceerd	aanwending (in %)
33 Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek	10	Hoger onderwijs buiten de universiteit	ngk	842,2	841,2	99,9
			bvj	8,2	7,1	86,7
	20	Universitair onderwijs	ngk	1.294,2	171,5	13,2
	Totaal OAFD 33		ngk	2.136,5	1.012,7	47,4
			bvj	8,2	7,1	86,7
34 Administratie Permanente Vorming	10	Deeltijds kunstonderwijs	ngk	1,7	1,6	91,2
	20	Onderwijs sociale promotie	ngk	60,4	53,1	88,0
			bvj	0,6	0,0	0,0
	30	Afstandsonderwijs	ngk	3,9	0,0	0,0
	40	Basiseducatie	ngk	54,2	54,2	100,0
	Totaal OAFD 34		ngk	120,2	109,0	90,6
			bvj	0,6	0,0	0,0
35 Administratie Ondersteuning	10	Studietoelagen en financiering	ngk	18,7	16,0	85,3
	20	PMS-centra	ngk	16,5	6,1	36,6
			bvj	5,3	5,0	93,9
	30	Leerlingenvervoer	ngk	0,0	0,0	0,0
	40	Algemeen onderwijs en vorming	ngk	150,4	89,4	59,5
			bvj	5,5	0,7	12,8
	Totaal OAFD 35		ngk	185,7	111,5	60,0
			bvj	10,8	5,7	52,7
39 Diensten van de Secretaris-Generaal	10	Provisionele kredieten	ngk	17,2	0,0	0,0
	20	Coördinatie, beleid- en gegevensbeheer	ngk	221,5	188,0	84,9
			bvj	0,2	0,2	94,1
	Totaal OAFD 39		ngk	238,7	188,0	78,8
			bvj	0,2	0,2	94,1
Totaal Departement Onderwijs			ngk	3.173,3	1.863,1	58,7
			bvj	25,5	13,0	51,0
	Totaal alle kredieten Departement Onderwijs			**3.198,9**	**1.876,1**	**58,6**
40 Departement WVC (Algemeen)	20	Infrastructuur inzake persoonsgebonden aangelegenheden	ngk	1.343,7	1.343,7	100,0
	Totaal OAFD 40		ngk	1.343,7	1.343,7	100,0
41 Administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn	10	Algemeen welzijnsbeleid	ngk	4,1	2,4	58,0
	20	Bijzondere jeugdbijstand	ngk	41,3	41,3	100,0
	30	Bejaardenzorg	ngk	66,0	63,1	95,6
	40	Gezinsaangelegenheden	ngk	1.458,2	1.339,8	91,9
			bvj	40,2	40,0	99,6
	60	Maatschappelijk opbouwwerk	ngk	17,1	14,2	82,9
	70	Maatschappelijk welzijn	ngk	289,8	266,8	92,0
	Totaal OAFD 41		ngk	1.876,5	1.727,4	92,1
			bvj	40,2	40,0	99,6

Organisatieafdeling	Programma			overgedragen krediet	geordon-nanceerd	aanwending (in %)
42 Administratie Gezond-heidszorg	10	Volksgezondheid	ngk	220,9	146,4	66,3
			bvj	0,0	0,0	0,0
	20	Medisch-sociaal beleid	ngk	324,5	278,4	85,8
	Totaal OAFD 42		ngk	545,3	424,8	77,9
			bvj	0,0	0,0	0,0
43 Administratie Sociaal-Cultureel Werk	10	Jeugdwerk	ngk	107,8	96,3	89,3
			bvj	0,0	0,0	0,0
	20	Volksontwikkeling en bibliotheken	ngk	669,4	657,2	98,2
	Totaal OAFD 43		ngk	777,1	753,5	97,0
			bvj	0,0	0,0	0,0
44 Administratie Kunst	10	Beeldende kunst en musea	ngk	24,3	22,4	92,2
	20	Muziek, letteren en podi-umkunsten	ngk	119,5	114,6	95,9
	30	Media en film	ngk	75,6	72,4	95,8
	40	Internationale culturele betrekkingen	ngk	24,3	23,3	96,0
	50	Algemeen kunstbeleid	ngk	53,4	40,3	75,4
	Totaal OAFD 44		ngk	297,2	273,1	91,9
49 Diensten van de Secretaris-Generaal	20	Dotatie VCGT en KMDA	ngk	0,4	0,4	100,0
	Totaal OAFD 49		ngk	0,4	0,4	100,0
Totaal Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur			ngk	4.840,3	4.522,9	93,4
			bvj	40,2	40,0	99,6
	Totaal alle kredieten Departe-ment Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur			**4.880,5**	**4.562,9**	**93,5**
51 Administratie Economie	10	Algemeen economisch beleid	ngk	2.231,6	2.216,1	99,3
			bvj	0,1	0,0	0,0
	20	Economisch ondersteu-ningsbeleid	ngk	2.741,0	0,0	0,0
	40	Buitenlandse handel en exportbevordering	ngk	15,1	5,5	36,2
			bvj	4,0	0,0	0,0
	50	Natuurlijke rijkdommen en energie	ngk	38,5	29,3	76,1
	90	Extern economisch beleid	ngk	35,1	31,8	90,6
	Totaal OAFD 51		ngk	5.061,3	2.282,7	45,1
			bvj	4,1	0,0	0,0
52 Administratie Werkgele-genheid	10	Beroepsopleiding	ngk	5,9	2,8	47,6
	20	Middenstandsvorming	ngk	0,4	0,1	26,3
	40	Werkgelegenheid	ngk	131,1	87,4	66,7
	Totaal OAFD 52		ngk	137,3	90,3	65,8
53 Administratie Binnenland-se Aangelegenheden	10	Lokale en regionale bestu-ren	ngk	78,7	14,9	19,0
	Totaal OAFD 53		ngk	78,7	14,9	19,0

Organisatieafdeling	Programma			overgedragen krediet	geordon-nanceerd	aanwending (in %)
54 Administratie Landbouw	10	Land- en tuinbouw	ngk	86,9	49,6	57,0
			bvj	0,1	0,0	0,0
	20	Landbouwvorming	ngk	61,6	47,5	77,1
			bvj	0,0	0,0	0,0
	Totaal OAFD 54		ngk	148,5	97,0	65,3
			bvj	0,1	0,0	0,0
Totaal Departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw			ngk	5.425,9	2.484,9	45,8
			bvj	4,2	0,0	0,0
	Totaal alle kredieten Departement EWBL			**5.430,1**	**2.484,9**	**45,8**
61 Administratie Milieu, Natuur, Land- en Waterbeheer	10	Leefmilieu	ngk	448,5	382,6	85,3
	20	Natuur	ngk	12,6	8,5	67,4
	30	Bos- en groen	ngk	7,4	3,2	43,0
	40	Landbeheer	ngk	6,2	5,1	81,3
	50	Waterbeheer	ngk	342,3	295,6	86,4
			bvj	0,2	0,0	0,0
	Totaal OAFD 61		ngk	817,0	695,0	85,1
			bvj	0,2	0,0	0,0
62 Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting, Monumenten en Landschappen	10	Ruimtelijke ordening en stedebouw	ngk	6,7	3,0	44,3
			bvj	0,2	0,0	0,0
	20	Monumenten en landschappen	ngk	31,0	24,2	77,9
			bvj	1,7	1,7	100,0
	40	Huisvesting	ngk	711,1	693,1	97,5
	60	Sociaal grond- en woningbeleid	ngk	330,0	284,6	86,2
	Totaal OAFD 62		ngk	1.078,8	1.004,8	93,1
			bvj	1,9	1,7	89,1
63 Administratie Wegen en Verkeer	10	Wegen	ngk	122,2	114,2	93,5
			bvj	0,3	0,0	0,0
	20	Gemeenschappelijk vervoer	ngk	4,1	0,0	0,0
	30	Regionale luchthavens en vliegvelden	ngk	8,8	8,8	100,0
	40	Algemene infrastructuur en verkeersbeleid	ngk	33,3	23,6	70,6
			bvj	0,1	0,0	0,0
	Totaal OAFD 63		ngk	168,5	146,6	87,0
			bvj	0,4	0,0	0,0
64 Administratie Waterwegen en Zeewezen	10	Waterwegen en binnenvaart	ngk	176,3	155,1	88,0
	20	Havens, loodswezen en zeescheepvaart	ngk	388,4	315,7	81,3
			bvj	0,1	0,0	5,9
	30	Zee- en rivierwaterkering en -beheersing	ngk	1,1	1,0	95,7
	40	Algemeen Infrastructuur- en scheepvaartbeleid	ngk	33,0	31,5	95,6
	Totaal OAFD 64		ngk	598,7	503,3	84,1
			bvj	0,1	0,0	5,9

Organisatieafdeling	Programma		overgedragen krediet	geordon-nanceerd	aanwending (in %)
66 Administratie Ondersteunende Studies en Opdrachten	10 Ondersteunende opdrachten en studies	ngk	4,2	4,2	99,5
	Totaal OAFD 66	ngk	4,2	4,2	99,5
69 Diensten van de Secretaris-Generaal	90 Algemene uitgaven	ngk	1,1	0,3	23,6
	Totaal OAFD 69	ngk	1,1	0,3	23,6
Totaal Departement Leefmilieu en Infrastructuur		ngk	2.668,3	2.354,1	88,2
		bvj	2,5	1,7	68,0
	Totaal alle kredieten Departement Leefmilieu en Infrastructuur		**2.670,8**	**2.355,8**	**88,2**
99 College van Secretarissen-Generaal	10 Interdepartementele bestaansmiddelen	ngk	526,9	362,3	68,8
		bvj	0,1	0,0	0,0
	Totaal OAFD 99	ngk	526,9	362,3	68,8
		bvj	0,1	0,0	0,0
Totaal Interdepartementale Bestaansmiddelen		ngk	526,9	362,3	68,8
		bvj	0,1	0,0	0,0
	Totaal alle kredieten Interdepartementale Bestaansmiddelen		**527,0**	**362,3**	**68,8**
Algemeen totaal		**ngk**	**19.728,3**	**14.298,3**	**72,5**
		bvj	**74,9**	**54,7**	**73,1**
	Algemeen totaal alle kredieten		***19.803,1***	***14.353,0***	***72,5***

MINAFONDS

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
1.1 OVAM (ontvangsten decreet afvalstoffen)	4.123.000.000	3.802.851.355	-320.148.645
1.2 VMM (ontvangsten wet oppervlaktewateren)	8.976.000.000	9.487.726.745	511.726.745
1.3 VLM (ontvangsten decreet meststoffen)	180.000.000	372.447.939	192.447.939
1.4 jacht (ontvangsten jachtverloven en jachtvergunningen)	85.400.000	83.789.243	-1.610.757
1.5 ontvangsten patrimonium afdelingen Bos en Groen, Natuur en Algemeen Milieubeleid	82.400.000	86.184.625	3.784.625
1.6 overdracht algemene uitgavenbegroting Vlaamse Gemeenschap (BA 61.03, PR 61.10)	5.852.200.000	6.213.630.000	361.430.000
1.7 overdracht - saldo per 31 december 1996	7.306.300.000	7.954.747.277	648.447.277
1.8 diverse ontvangsten	35.000.000	67.077.516	32.077.516
1.12 financiële bijstand van de Europese Gemeenschap	89.800.000	21.115.418	-68.684.582
1.14 retributies voor bodemattesten	273.000.000	247.946.000	-25.054.000
1.16 ontvangsten grondwaterheffing	500.000.000	482.459.415	-17.540.585
TOTAAL ONTVANGSTEN	***27.503.100.000***	***28.819.975.533***	***1.316.875.533***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
A. Lopende uitgaven			
2. werkingsdotatie1aan OVAM	463.900.000	673.900.000	210.000.000
2.2 werkingsdotatie aan VMM	1.780.400.000	1.653.850.079	-126.549.921
2.3 lopende uitgaven decreet 23 januari 1991 bescherming van het leefmilieu tegen verontreiniging	376.300.000	698.800.000	322.500.000
2.4 lopende uitgaven afvalstoffen inclusief overdrachten aan de OVAM	178.400.000	370.112.583	191.712.583
2.5 lopende uitgaven natuurontwikkelingsplan	428.700.000	273.776.298	-154.923.702
2.6 lopende uitgaven beheer afdeling Bos en Groen en Natuur	268.600.000	280.900.822	12.300.822
2.7 lopende uitgaven milieutechnologie	150.000.000	32.882.478	-117.117.522
2.9 lopende uitgaven vorige jaren Minafonds	0	5.938.412	5.938.412
2.10 lopende uitgaven overeenkomst Vlaams Gewest en NV Aquafin	6.603.600.000	5.876.575.402	-727.024.598
2.11 toelagen decreet Minaraad	59.500.000	58.697.922	-802.078
2.12 milieuconvenanten gemeenten	1.064.500.000	353.165.463	-711.334.537
2.13 milieuconvenanten provincies	50.000.000	25.734.814	-24.265.186
2.14 sensibiliseringscampagnes	73.800.000	47.228.874	-26.571.126
2.15 diversen	28.100.000	32.641.960	4.541.960
2.17 aanvullende dotatie bodemattesten	273.000.000	0	-273.000.000
2.18 aanvullende werkingsdotatie aan VMM voor milieurapport	27.300.000	42.900.000	15.600.000

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
2.19 allerhande uitgaven mestactieplan	1.000.000.000	118.961.229	-881.038.771
2.20 allerhande uitgaven i.v.m. schaderegeling duinendecreet	100.000.000	0	-100.000.000
2.21 allerhande uitgaven milieubeleidsplan	40.000.000	14.236.172	-25.763.828
2.22 allerhande uitgaven grondwaterkwaliteitsmeetnet	7.500.000	0	-7.500.000
2.23 allerhande uitgaven database grachtstelsel	30.600.000	0	-30.600.000
2.24 lopende uitgaven bijzondere gevolmachtigde NV Aquafin	4.200.000	3.532.174	-667.826
2.25 Vlina	50.000.000	3.695.640	-46.304.360
B. Kapitaaluitgaven			
3.1 natuurontwikkelingsplan	149.100.000	169.410.000	20.310.000
3.2 impulsprogramma milieutechnologie	0	51.956.963	51.956.963
3.3 projecten preventie en recyclage	16.500.000	14.333.749	-2.166.251
3.4 decreet bescherming leefmilieu tegen verontreiniging door meststoffen	20.200.000	18.042.349	-2.157.651
3.5 kapitaaluitgaven verontreiniging door afvalstoffen inclusief overdrachten aan de OVAM	86.500.000	0	-86.500.000
3.6 kapitaaluitgaven beheer en verwerving patrimonium van afdeling Bos en Groen, Natuur en Algemeen Milieubeleid	966.400.000	557.047.644	-409.352.356
3.7 toepassing KB 23 juli 1981 subsidiëring van werken, leveringen en diensten	318.200.000	206.343.000	-111.857.000
3.7 toepassing KB 23 juli 1981 subsidiëring van werken, leveringen en diensten	671.700.000	92.403.000	-579.297.000
3.8 kapitaaluitgaven NV VMH	500.000.000	400.416.559	-99.583.441
3.9 kapitaaluitgaven verbintenissen 1989-1990	186.000.000	176.347.058	-9.652.942
3.10 investeringsuitgaven met toepassing overeenkomsten Vlaams Gewest en NV Aquafin	3.391.600.000	2.750.464.622	-641.135.378
3.11 vermogensdotatie aan Minaraad	0	1.081.543	1.081.543
3.12 kapitaaluitgaven OVAM	39.800.000	0	-39.800.000
3.13 bijzondere ondersteuning openbare rioleringen.	1.500.000.000	311.623.117	-1.188.376.883
3.15 diverse kapitaaluitgaven	90.100.000	0	-90.100.000
3.16 kapitaaluitgaven bodemsanering	1.115.300.000	170.100.241	-945.199.759
3.17 overdracht naar 1998	6.015.000.000	0	-6.015.000.000
3.18 kapitaaluitgaven schaderegeling duinendecreet	50.000.000	2.506.707	-47.493.293
TOTAAL UITGAVEN	***28.174.800.000***	***15.489.606.874***	***-12.685.193.126***

2. Balans op 31.12.1997

ACTIVA		PASSIVA	
Beschikbare geldmiddelen	13.396.509.507	Schulden	23.640.589.214
Schuldvorderingen	10.262.425.329	Overgedragen resultaat	18.345.622
TOTAAL	***23.658.934.836***	***TOTAAL***	***23.658.934.836***

3. Opmerkingen

1.579.359

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 4 augustus 1998, heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting, behalve de opmerkingen vermeld op p. 140, nog de volgende opmerkingen medegedeeld:

3.1. Vermogenscomptabiliteit

- De DAB zou een vermogenscomptabiliteit moeten voeren en een inventaris houden overeenkomstig artikel 140, 6°, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit en artikel 9 van het besluit van de Vlaamse regering van 24 juli 1991 betreffende het financieel en materieel beheer van het Minafonds.

- Ondanks een ministeriële belofte (brief van 28 april 1997) zijn de grondverwervingen die de NV Aquafin in naam van het Vlaams Gewest heeft verricht, enkel opgenomen in de boekhouding van de NV.

3.2. Overdracht van vastleggingskredieten

Het begrotingsdecreet 1998 heeft niet meer voorzien in een overdracht van de middelen van de tewerkstellingsconferentie. Het Minafonds dient de resterende middelen bijgevolg terug te storten.

De minister heeft op 20 oktober 1998 geantwoord op de opmerkingen. Het Rekenhof behandelt momenteel dit antwoord.

HOGERE ZEEVAARTSCHOOL

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
1. intendance	5.698.360	2.045.840	-3.652.520
2.1 overdracht	66.217.364	66.217.364	0
2.2 dotatie	56.400.000	56.400.000	0
2.3 bijkomende dotatie brugsimulator	62.000.000	62.000.000	0
2.4 diverse ontvangsten	3.750.000	9.827.869	6.077.869
2.5 ontvangsten waardestukken	750.000	774.392	24.392
2.6 transfert	0	1.855.166	1.855.166
TOTAAL ONTVANGSTEN	***194.815.724***	***199.120.631***	***4.304.907***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
1. intendance	2.584.900	1.492.627	-1.092.273
2.1 personeelskosten	5.800.000	3.104.709	-2.695.291
2.2 werkingskosten	46.149.680	34.410.524	-11.739.156
2.3 machines, meub., mat.	13.581.144	3.184.694	-10.396.450
2.4 brugsimulator	62.000.000	0	-62.000.000
2.5 storting in de alg. middelenbegroting Vl. Gemeenschap	64.700.000	64.700.000	0
TOTAAL UITGAVEN	***194.815.724***	***106.892.554***	***-87.923.170***

2. Opmerkingen

1.553.507

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 4 augustus 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de volgende opmerkingen medegedeeld:

ontvangstenbegroting

- De intendanceontvangsten (Sectie I: lopende verrichtingen) lagen ongeveer 500.000 BEF of 23 % lager dan voorzien. Een evenredige daling van de variabele intendanceuitgaven (voedingskosten) compenseerde dit, zodat deze begrotingsafdeling nog met een positief saldo van het lopend jaar van 268.313 BEF sloot (1.760.940 BEF aangerekende ontvangsten minus 1.492.627 BEF aangerekende uitgaven).

- De aangerekende *diverse ontvangsten* liepen wegens de sterk verhoogde inkomsten uit inschrijvingsgelden op tot 262 % van de raming. Ondanks die verhoging lag het aantal inschrijvingen van niet-financierbare studenten nog ruim hoger dan werd verwacht.

uitgavenbegroting

- De intendanceuitgaven (Sectie I: lopende verrichtingen) bleven 1.092.273 BEF of 42 % onder de raming (zie de bovenstaande paragraaf).

- Behalve de normale kostenrubrieken, vermeldt de rekening twee uitzonderlijke posten voor de aankoop van een brugsimulator en de terugstorting van middelen naar de Vlaamse Gemeenschap. De gewone kostenposten vertoonden overigens een aanzienlijke onderbesteding (de posten *personeelskosten*, *werkingskosten* en *machines, meubilair en materiaal* werden respectievelijk 47, 26 en 77 procent onderbesteed).

Op 28 september 1998 heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting akte genomen van de opmerkingen van het Rekenhof.

LUCHTHAVEN ANTWERPEN

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
overdracht	0,0	33,1	33,1
dotatie	26,0	21,1	-4,9
aeronautische ontvangsten	47,9	45,1	-2,8
niet-aeronautische ontvangsten	32,0	33,1	1,1
investeringsdotatie	26,2	7,1	-19,1
TOTAAL ONTVANGSTEN	***132,1***	***139,5***	***7,4***

1.2. Uitgaven

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
werking	25,6	51,5	25,9
personeel	80,3	78,2	-2,1
investeringen	26,2	1,7	-24,5
TOTAAL UITGAVEN	***132,1***	***131,4***	***-0,7***

2. Opmerkingen

1.355.939

De opmerkingen die het Rekenhof naar aanleiding van zijn controleverklaring van 1 juli 1998 van deze rekening heeft geformuleerd, zijn samengevat op p. 141 van dit boek.

LUCHTHAVEN OOSTENDE

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
overdracht	0,0	23,0	23,0
dotatie	78,6	68,0	-10,6
aeronautische ontvangsten	91,6	115,6	24,0
niet-aeronautische ontvangsten	35,0	46,9	11,9
investeringsdotatie	100,8	10,0	-90,8
TOTAAL ONTVANGSTEN	***306,0***	***263,5***	***-42,5***

1.2. Uitgaven

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
werking	45,7	65,7	20,0
personeel	149,5	151,4	1,9
investeringen	100,8	10,5	-90,3
TOTAAL UITGAVEN	***([1]) 296,0***	***227,6***	***-68,4***

2. Opmerkingen

1.355.937

De opmerkingen die het Rekenhof naar aanleiding van zijn controleverklaring van 1 juli 1998 van deze rekening heeft geformuleerd, zijn samengevat op p. 142 van dit boek.

[1] In de begrotingstabel van de DAB Luchthaven Oostende in het decreet van 8 juli 1997 (BS 15.7.1998) houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap 1997 staat per vergissing een totaal bedrag voor de uitgaven van 306,0 miljoen BEF.

INSTITUUT VOOR HET ARCHEOLOGISCH PATRIMONIUM

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
overdracht	3,0	7,7	4,7
dotatie	29,8	28,5	-1,3
diverse	1,5	3,5	2,0
VDAB	32,2	31,7	-0,5
VLM	2,4	0,0	-2,4
GOM	1,2	0,0	-1,2
TOTAAL ONTVANGSTEN	***70,1***	***71,4***	***1,3***

1.2. Uitgaven

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
personeel	51,7	51,5	-0,2
werking	16,9	10,7	-6,2
TOTAAL UITGAVEN	***68,6***	***62,2***	***-6,4***

2. Opmerkingen

1.558.449

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 2 juni 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de volgende opmerkingen medegedeeld:

- 25.997 BEF intresten die sedert 1 januari 1990 op een bankrekening werden gegenereerd, zijn niet in de rekening 1997 opgenomen, hoewel zij in aanmerking komen voor het nog te verdelen en met nationale gelden verwezenlijkte saldo 1989.

- Het IAP mag de transfer van 1996 naar het reservefonds (291.327 BEF) niet als een negatieve ontvangst in de uitvoeringsrekening of beheersrekening boeken, daar het om een louter interne thesauriebeweging gaat, die niet mag worden vermengd met de lopende begrotingsverrichtingen 1997. Bovendien stemt de in de uitvoeringsrekening 1997 opgenomen overdracht (7.666.482 BEF) niet overeen met het saldo na herverdeling conform de bestemmingstabel van de saldi 1996 (7.375.155 BEF).

- Omwille van de specialiteit en transparantie van de begroting, dient het IAP de ontvangsten die resulteren uit de uitvoering van specifieke archeologische projecten voor rekening van de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij voor Vlaams-Brabant en de Vlaamse Landmaatschappij zowel in de uitvoeringsrekening als in de beheersrekening aan te rekenen op de geëigende begrotingsartikelen, in plaats van op de post *diversen*.

In haar reactie de dato 6 juli 1998 trad de Vlaamse Minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid deze opmerkingen van het Rekenhof bij.

VLAAMS INFRASTRUCTUURFONDS (VIF)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
buiten gebruik gestelde roerende goederen	5.200.000	2.836.473	-2.363.527
huur, vergunningen, cijnzen, concessies enz.	25.600.000	22.896.338	-2.703.662
nevenbedrijven langs autosnelwegen	365.000.000	410.845.182	45.845.182
schadereg. gerecht. boeten, adm. geldboeten	271.100.000	287.242.471	16.142.471
terugstortingen OV, achterstallen overheid	100.000	1.227.568	1.127.568
verkoop gronden en gebouwen Vlaams Gewest	55.600.000	76.606.029	21.006.029
verkoop roerende goederen, sponsoring, samenwerkingsakk.	6.000.000	2.578.943	-3.421.057
huur, vergunningen, cijnzen, retributies	95.000.000	85.664.958	-9.335.042
windturbinepark ZB, concessiegelden MBZ	26.000.000	3.956.143	-22.043.857
watervangen, ontvangsten havenbedrijven	670.000.000	618.615.133	-51.384.867
schadereg., boeten, scheepv. rechten, vignett.	106.500.000	109.900.202	3.400.202
financiële bijstand Europese Gemeenschap	33.500.000	91.056.862	57.556.862
terugstortingen OV, achterstallen overheid	500.000	359.303	-140.697
douane en zeevaartdienst	130.000.000	142.061.180	12.061.180
verk. gronden en gebouwen LSO	1.000.000	10.547.293	9.547.293
activiteiten AOSO	15.000.000	11.501.151	-3.498.849
diverse en toevallige ontvangsten, II HL	500.000	8.744.708	8.244.708
beschikbaar saldo vorig jaar	0	5.402.682.067	5.402.682.067
ontv. bedr. en VZW gezinnen betreff. mobiliteit	1.500.000	50.000	-1.450.000
ontv. van EG-instellingen m.b.t. mobiliteit	0	37.123.224	37.123.224
dotatie alg. uitgavenb. BA 61.03 (vast)	16.379.900.000	14.741.900.000	-1.638.000.000
dotatie alg. uitgavenb. BA 61.05 (bet)	1.000.000.000	900.000.000	-100.000.000
ontv. van regionale en lokale best. m.b.t. mobiliteit	500.000	0	-500.000
TOTAAL ONTVANGSTEN	***19.188.500.000***	***22.968.395.228***	***3.779.895.228***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
netheidsactie	30.000.000	3.206.787	-26.793.213
onroerende voorheffing	9.000.000	8.600.000	-400.000
onderhoud	2.000.000	362.521	-1.637.479
schadevergoeding derden	50.000.000	30.188.589	-19.811.411
tussenkomst in investeringen VVM	432.200.000	286.166.033	-146.033.967
verplaatsen van leidingen	87.000.000	84.042.100	-2.957.900
investeringen wegen	8.578.200.000	7.515.377.938	-1.062.822.062
herb. vern. herstelling bruggen	498.000.000	419.188.541	-78.811.459
onroerende voorheffing	37.000.000	36.447.374	-552.626
dading NV Flandria	76.700.000	76.630.548	-69.452
schadevergoeding derden	90.000.000	79.402.769	-10.597.231
milieuheffingen	100.000.000	100.000.000	0
RMT	65.000.000	84.837.762	19.837.762
inv. sub. opst. shuttle of bloktreinen	60.000.000	0	-60.000.000
subsidies aan lagere besturen	1.885.000.000	2.296.489.388	411.489.388
investeringen Zeehavens	2.435.600.000	1.728.222.534	-707.377.466
onderh. en inv. Binnenvaart	2.186.100.000	2.138.331.026	-47.768.974
investeringen waterbeheersing	1.979.300.000	1.631.453.982	-347.846.018
inv. haven Antw. Gronden LSO	110.000.000	92.582.012	-17.417.988
herb. vern. herstelling bruggen	273.000.000	220.354.500	-52.645.500
averijen AOSO	86.000.000	59.900.000	-26.100.000
vervoer en mobiliteit	51.000.000	19.723.353	-31.276.647
diverse uitgaven, II HL	17.400.000	15.478.302	-1.921.698
werkingskosten VIF	49.000.000	20.738.997	-28.261.003
uitrustingskosten VIF	1.000.000	0	-1.000.000
TOTAAL UITGAVEN	***19.188.500.000***	***16.947.725.056***	***-2.240.774.944***

2. Opmerkingen

1.355.941

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 4 augustus 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de volgende opmerkingen medegedeeld:

- In eerste instantie heeft het Rekenhof een voorbehoud gemaakt ten aanzien van de vastgestelde rechten inzake schadegevallen aan het domein van het Vlaams Gewest bij de afdeling Boekhouding en Begroting van het departement Leefmilieu en Infrastructuur.

- Het financiële overschot op de geconsolideerde beheersrekeningen van het VIF is sinds zijn oprichting gestaag gestegen doordat het Gewest elk jaar meer dotaties uit de begroting van de Vlaamse Gemeenschap aan de instelling heeft gestort dan noodzakelijk was. Het saldo is van ongeveer 1 miljard BEF in 1992 opgelopen tot ruim 6 miljard BEF in 1997. Op verbintenissenbasis vertoont de rekening van het VIF echter een tekort van bijna 14 miljard BEF. Bovendien bleef in 1997 ongeveer 2,7 miljard BEF ordonnanceringskredieten ongebruikt. Het Rekenhof heeft dan ook herhaald dat de kastoestand en de kasvooruitzichten, waaruit de behoeften aan liquide geldmiddelen op korte termijn blijken, de uitbetaling van de dotaties zou moeten verantwoorden.

VLAAMS CULTUREEL CENTRUM DE BRAKKE GROND

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
overdracht	0,2	2,7	2,5
dotatie	22,8	23,0	0,2
diverse	2,2	1,6	-0,6
huuropbrengsten	4,8	4,9	0,1
TOTAAL ONTVANGSTEN	***30,0***	***32,2***	***2,2***

1.2. Uitgaven

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
personeel	1,6	1,4	-0,2
werking	26,4	22,5	-3,9
vermogen	2,0	1,7	-0,3
TOTAAL UITGAVEN	***30,0***	***25,6***	***-4,4***

2. Opmerkingen

1.552.548

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 5 juni 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting erop gewezen dat de DAB zijn werkingskredieten ondanks een begrotingsaanpassing heeft overschreden met 434.578 BEF. Hij heeft nl. voor 26,8 miljoen BEF verbintenissen aangegaan. Dit is in strijd met artikel 19 van het besluit van de Vlaamse regering van 22 maart 1995 betreffende het financieel en materieel beheer van deze DAB. Het Rekenhof heeft bij gelijkaardige vaststellingen m.b.t. de rekeningen 1995 al op 10 december 1996 en 25 maart 1997 bij de minister aangedrongen op maatregelen. Het heeft deze aansporing n.a.v. zijn controle op de rekeningen 1997 herhaald.

In haar antwoord van 30 juni 1998 deelt de minister mee dat, wat het begrotingsjaar 1998 betreft, zal rekening gehouden worden met de gestelde opmerkingen.

KASTEEL VAN GAASBEEK

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
overdracht	2,1	2,3	0,2
dotatie	5,5	4,3	-1,2
inkom	2,4	2,4	0,0
publicaties	0,2	0,3	0,1
diversen	0,1	0,2	0,1
TOTAAL ONTVANGSTEN	***10,3***	***9,5***	***-0,8***

1.2. Uitgaven

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
personeel	6,2	5,9	-0,3
werking	2,3	1,6	-0,7
energie	1,3	1,0	-0,3
investeringen	0,5	0,1	-0,4
TOTAAL UITGAVEN	***10,3***	***8,6***	***-1,7***

Het Rekenhof heeft deze rekening op 18 mei 1998 gecontroleerd verklaard.

BEHEERSDIENST VAN HET KONINKLIJK MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN TE ANTWERPEN

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
overdracht	21,9	22,0	0,1
dotatie	61,2	61,2	0,0
inkomgelden	14,2	16,6	2,4
publicaties	1,5	2,0	0,5
schenkingen	5,5	7,7	2,2
TOTAAL ONTVANGSTEN	***104,3***	***109,5***	***5,2***

1.2. Uitgaven

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
occasionele tewerkstelling	18,6	15,7	-2,9
wetenschappelijke werking	5,6	5,6	0,0
lopende beheerskosten en tentoonstellingen	60,0	57,4	-2,6
verbouwing “bunker”	15,0	15,0	0,0
kapitaalverrichtingen	5,1	4,9	-0,2
TOTAAL UITGAVEN	***104,3***	***98,7***	***-5,7***

2. Opmerkingen

1.565.561

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 2 juni 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting er op gewezen dat in 1997 twee kredietoverschrijvingen werden uitgevoerd zonder toestemming van de Vlaamse Ministers van Cultuur en van Financiën en Begroting (in strijd met artikel 8 van het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 1994 betreffende het financiële en materiële beheer van de DAB).

Op 30 juni 1998 heeft de minister medegedeeld dat rekening gehouden zal worden met de gestelde opmerkingen.

FONDS VOOR DE FINANCIERING VAN HET URGENTIEPLAN VOOR DE SOCIALE HUISVESTING

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
overdracht	1.336,9	886,8	-450,1
dotatie	1.591,9	1.543,4	-48,5
TOTAAL ONTVANGSTEN	***2.928,8***	***2.430,2***	***-498,6***

1.2. Uitgaven

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
beheersvergoeding	18,2	36,3	18,1
inbreng VHM en GIMV	45,0	28,1	-16,9
prefinanciering	80,0	33,1	-46,9
tegemoetkoming art. 49	2.785,6	2.247,0	-538,6
TOTAAL UITGAVEN	***2.928,8***	***2.344,5***	***-584,3***

2. Opmerkingen

1.533.932

Gelet op de recente ontwikkelingen m.b.t. de subsidieverwerking van het urgentieplan voor de sociale huisvesting, met name de implementatie van een softwarepakket bij de administratie, en de eventuele vervanging van de DAB-structuur door een stelsel van gesplitste kredieten, heeft het Rekenhof zich in zijn controleverklaring van 5 juni 1998 onthouden van opmerkingen over de comptabiliteit van deze dienst.

INVESTEREN IN VLAANDEREN

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
overdracht	87,9	66,5	-21,4
dotatie	199,4	143,9	-55,5
diverse	0,0	3,0	3,0
TOTAAL ONTVANGSTEN	***287,3***	***213,4***	***-73,9***

1.2. Uitgaven

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
personeelskosten - Brussel	18,6	13,6	-5,0
personeelskosten - buitenland	49,7	26,2	-23,5
werkingskosten - Brussel	67,7	41,0	-26,7
werkingskosten - buitenland	136,8	58,8	-78,0
patrimoniale uitgaven - Brussel	3,3	2,2	-1,1
patrimoniale uitgaven - buitenland	11,2	2,9	-8,3
TOTAAL UITGAVEN	***287,3***	***144,7***	***-142,6***

Het Rekenhof heeft deze rekening op 1 juli 1998 gecontroleerd verklaard.

SCHOONMAAK

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
1. overdracht	1.400.000	2.626.846	1.226.846
2. dotatie	293.300.000	285.300.000	-8.000.000
3. eigen ontvangsten	1.000.000	5.352.354	4.352.354
TOTAAL ONTVANGSTEN	***295.700.000***	***293.279.200***	***-2.420.800***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
1. personeel	171.100.000	154.118.723	-16.981.277
2. werking	124.600.000	107.802.271	-16.797.729
TOTAAL UITGAVEN	***295.700.000***	***261.920.994***	***-33.779.006***

2. Opmerkingen

1.550.828

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 10 augustus 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de volgende opmerkingen medegedeeld:

- In de kolommen *bedragen ingeschreven in de begroting (raming)* en *bij wet geopende kredieten* van de uitvoeringsrekening dient de DAB de cijfers te vermelden die blijken uit de laatste aanpassing van de begroting. Dit impliceert dat de rubrieken eigen ontvangsten en werkingsuitgaven respectievelijk 6,2 miljoen BEF en 129,8 miljoen BEF moeten vermelden.

- De DAB factureert de kosten voor de schoonmaakwerkzaamheden in de milieu- en natuureducatieve centra van Kalmthout, Grimminge en Beringen aan de administratie Milieu, Natuur-, Land- en Waterbeheer. De aanrekening geschiedt op artikel 2.5 van het Minafonds. Deze tenlastelegging geschiedt ten onrechte, gelet op de decretale opdracht van de DAB (beheer van de schoonmaakfunctie voor de diensten van de Vlaamse regering, artikel 48 van het programmadecreet 1995) en de daartoe ontvangen dotatie uit de begroting van de Vlaamse Gemeenschap (artikel 4 van het besluit van 1 juni 1995 betreffende het financieel en materieel beheer van de DAB Schoonmaak).

CULTUREEL CENTRUM VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP LANDCOMMANDERIJ ALDEN BIESEN

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
overdracht	-0,6	1,1	1,7
dotatie	7,2	7,2	0,0
diverse	17,2	17,9	0,7
huuropbrengsten	0,7	0,5	-0,2
E.U.	9,2	4,5	-4,7
TOTAAL ONTVANGSTEN	***33,7***	***31,2***	***-2,5***

1.2. Uitgaven

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
personeel	6,0	5,8	-0,2
werking	19,1	17,0	-2,1
uitrusting	0,3	0,2	-0,1
E.U.	8,3	3,7	-4,6
TOTAAL UITGAVEN	***33,7***	***26,8***	-6,9

2. Opmerkingen

1.542.717

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 16 juni 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de volgende opmerkingen medegedeeld:

- het begrotingskrediet personeelskosten is ondanks een begrotingsaanpassing overschreden met 369.506 BEF;
- er bestaat een inconsistentie tussen de uitvoeringsrekening van de begroting, die het globale overgedragen saldo van 1996 vermeldt, en de kwartaalrekening, die dit saldo - onterecht - opsplitst in een rubriek overdracht en een rubriek E.U.-subsidies.

In haar antwoord van 6 juli 1998 deelt de minister mede dat rekening zal worden gehouden met de gestelde opmerkingen.

VLAAMS CENTRUM VOOR OPENBAAR BIBLIOTHEEKWERK

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
overdracht	7,6	7,1	-0,5
dotatie	81,8	68,0	-13,8
bijzondere dotatie	0,0	0,5	0,5
eigen inkomsten	2,8	3,0	0,2
reactive	1,9	1,4	-0,5
TOTAAL ONTVANGSTEN	***94,1***	***80,0***	***-14,1***

1.2. Uitgaven

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
reactive	0,8	0,0	-0,8
werking	93,3	55,6	-37,7
TOTAAL UITGAVEN	***94,1***	***55,6***	***-38,5***

Het Rekenhof heeft deze rekening op 21 april 1998 gecontroleerd verklaard.

GEMEENSCHAPSINSTELLING VOOR BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND DE ZANDE

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
overdracht	4,0	4,4	0,4
dotatie	31,2	31,2	0,0
andere ontvangsten	4,3	5,5	1,2
TOTAAL ONTVANGSTEN	***39,5***	***41,1***	***1,6***

1.2. Uitgaven

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
werking	17,6	16,1	-1,5
verblijfskosten	17,3	15,5	-1,8
investeringen	3,6	3,5	-0,1
tijdelijke tewerkstelling	1,0	0,2	-0,8
TOTAAL UITGAVEN	***39,5***	***35,3***	***-4,2***

Het Rekenhof heeft deze rekening op 17 maart 1998 gecontroleerd verklaard.

GEMEENSCHAPSINSTELLING VOOR BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND DE KEMPEN

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
overdracht	7,1	7,7	0,6
dotatie	30,0	30,0	0,0
andere ontvangsten	4,6	5,4	0,8
TOTAAL ONTVANGSTEN	***41,7***	***43,1***	***1,4***

1.2. Uitgaven

(in miljoen BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
werking	19,6	16,8	-2,8
verblijfskosten	16,8	15,4	-1,4
investeringen	4,7	4,3	-0,4
tijdelijke tewerkstelling	0,6	0,5	-0,1
TOTAAL UITGAVEN	***41,7***	***37,0***	***-4,7***

Het Rekenhof heeft deze rekening op 7 april 1998 gecontroleerd verklaard.

OPENBARE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ VOOR HET VLAAMSE GEWEST (OVAM)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
verkoop goederen en diensten	19.050.000	19.756.576	706.576
rente, pacht en andere vermogensresultaten	2.500.000	7.872.628	5.372.628
inkomensoverdrachten - andere sectoren	13.600.000	4.815.502	-8.784.498
inkomensoverdrachten - overheid (Minafonds)	1.356.700.000	1.130.603.062	-226.096.938
kapitaaloverdrachten - andere sectoren (bedrijven)	10.000.000	293.571.774	283.571.774
kapitaaloverdrachten - overheid (Minafonds)	1.232.900.000	748.086.815	-484.813.185
desinvesteringen	300.000	322.055	22.055
overheidsschuld	273.000.000	215.110.000	-57.890.000
TOTAAL ONTVANGSTEN	***2.908.050.000***	***2.420.138.412***	***-487.911.588***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
salarissen en sociale lasten (NGK)	365.250.000	325.109.133	-40.140.867
aankoop van niet-duurzame goederen en diensten (NGK)	298.400.000	236.767.749	-61.632.251
(GVK)	*(201.300.000)*	*(96.111.332)*	*(-105.188.668)*
(GOK)	209.000.000	59.328.933	-149.671.067
inkomensoverdrachten - andere sectoren			
(GVK)	*(132.600.000)*	*(50.467.700)*	*(-82.132.300)*
(GOK)	217.200.000	124.174.251	-93.025.749
inkomensoverdrachten - overheid (NGK)	0	374.363.166	374.363.166
kapitaaloverdrachten - overheid (NGK)	0	10.221.191	10.221.191
investeringen (NGK)	40.100.000	37.571.257	-2.528.743
(GVK)	*(2.072.400.000)*	*(1.299.149.233)*	*(-773.250.767)*
(GOK)	1.416.600.000	473.195.244	([2]) -943.404.756
deelnemingen			
(GVK)	*(12.000.000)*	*(0)*	*(-12.000.000)*
(GOK)	88.500.000	0	-88.500.000
overheidsschuld (NGK)	273.000.000	215.110.000	-57.890.000
TOTAAL NGK	***976.750.000***	***1.199.142.496***	***222.392.496***
TOTAAL GVK	***(2.418.300.000)***	***(1.445.728.265)***	***(-972.571.735)***
TOTAAL GOK	***1.931.300.000***	***656.698.428***	***-1.274.601.572***

[2] De uitvoeringsrekening vermeldt: -943.404.757.

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

ACTIVA		PASSIVA	
III. Materiële vaste activa	192.896.953	III. Herwaarderingsmeerwaarden	1.104.181
IV. Financiële vaste activa	29.877.476	IV. Reserves	151.272.659
VI. Voorraden/bestellingen in uitv.	81.789	V. Overgedragen winst	1.685.067.747
VII. Vorderingen op max. 1 jaar	2.933.166.707	VI. Kapitaalsubsidies	785.178.264
IX. Liquide middelen	420.065	IX. Schulden op max. 1 jaar	540.872.165
X. Overlopende rekeningen	7.052.026		
TOTAAL	***3.163.495.016***	***TOTAAL***	***3.163.495.016***

2.2. Resultatenrekening

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
II. Bedrijfskosten	1.638.240.512	I. Bedrijfsopbrengsten	1.444.637.418
V. Financiële kosten	21.783	IV. Financiële opbrengsten	701.151.851
VIII. Uitzonderlijke kosten	1.359.466	VII. Uitzonderlijke opbrengsten	220.000
X. Belastingen op het resultaat	585.635		
XI. Winst van het boekjaar	505.801.873		
TOTAAL	***2.146.009.269***	***TOTAAL***	***2.146.009.269***

3. Opmerkingen

1.573.693

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 17 juli 1998 heeft het Rekenhof de volgende opmerkingen aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld:

3.1. Aanrekening van de in 1995 toegekende jaardotaties

Aangezien de minister voor de overdrachten uit het Minafonds ten behoeve van het PRESTI-programma, aangerekend op artikel 49302 van de begroting, geen toekenningsbesluiten heeft uitgevaardigd, diende het aangerekende bedrag van de ontvangen dotaties (92.374.486 BEF) bij gebrek aan rechtsgrond uit de ontvangsten te worden geschrapt.

Het Rekenhof heeft de op de begroting aan te rekenen ontvangsten voor ambtshalve uitgevoerde verwijderings- en saneringswerkzaamheden beperkt tot de in 1997 bewezen uitgaven, nl. 71.558.643 BEF. Dit bedrag omvat:

- De dotatie aan het Fonds Ambtshalve Verwijdering voor de financiering van een oriënterend bodemonderzoek rond potentieel verontreinigde terreinen, toegekend bij ministerieel besluit van 3 november 1994. Deze dotatie bedroeg 20.536.355 BEF, maar aangezien de OVAM van deze dotatie in 1996 al 7.967.605 BEF had ontvangen, bedroeg het beschikbare saldo in 1997 nog 12.568.750 BEF. Het Rekenhof beperkte het in 1997 op grond van de bewezen uitgaven (ten bedrage van 12.982.416 BEF) als ontvangst aan te rekenen gedeelte dan ook tot dat saldo.

- De dotatie aan het Fonds Ambtshalve Verwijdering voor de financiering van de ambtshalve uit te voeren verwijderingswerkzaamheden op verschillende terreinen, eveneens toegekend bij ministerieel besluit van 3 november 1994. De OVAM heeft daarvan in 1997, gelet op de bewezen uitgaven, 31.505.500 BEF verworven.

- De middelen voor de financiering van ambtshalve verwijderingen en saneringen, toegekend bij ministerieel besluit van 19 december 1997 (27.484.393 BEF).

3.2. Uitvoering van de begroting

Het uitgavenartikel *deelnemingen in privéondernemingen* omvatte in de initiële begroting een vastleggingskrediet van 50 miljoen BEF en een ordonnanceringskrediet van 88,5 miljoen BEF. De tweede begrotingsaanpassing reduceerde het vastleggingskrediet tot 12 miljoen BEF. De OVAM heeft in 1997 evenwel uitgaven vastgelegd noch geordonnanceerd ten laste van dit artikel. Het Rekenhof heeft erop gewezen dat de begrotingsopmaak rekening moet houden met de reële situatie.

3.3. Begroting en uitvoeringsrekening

Het Rekenhof heeft de terug te storten toelage in de uitvoeringsrekening 1996 van 323.129.700 BEF op 339.701.341 BEF gebracht. Het van 1996 naar 1997 over te dragen saldo, decretaal toegestaan, diende dan ook op dit bedrag te worden vastgesteld.

Op de artikelen *terug te storten lopende toelagen*, *terug te storten PRESTI-toelagen* en *terug te storten kapitaaltoelagen* heeft de OVAM in totaal 384.584.357 BEF uitgaven aangerekend. Het jaarsaldo 1997 van de autonome begroting bedraagt, rekening houdend met de overdracht van het saldo 1996 (339.701.341 BEF) en met de schrapping uit de ontvangsten van de overdracht voor de financiering van het PRESTI-programma (92.374.486 BEF), doch exclusief de als terug te storten toelagen in rekening gebrachte uitgaven, 347.279.895 BEF. De OVAM dient dit bedrag als terug te storten toelage aan te rekenen.

3.4. Voorstel tot afsluiting van de rekening

Gelet op het bovenstaande, stelt het Rekenhof voor de verrichtingen als volgt af te sluiten (in BEF):

Ontvangsten	
• ontvangsten 1997 volgens de OVAM	2.420.138.412
• plus overschot van de autonome werking 1996	+339.701.341
• plus aan te rekenen dotaties FAVO	+71.558.643
• minus het aangerekend overschot van de autonome werking 1996	-323.129.700
• minus de aangerekende jaardotaties	-758.997.121
gecorrigeerde ontvangsten 1997 (I)	1.749.271.575
Uitgaven	
• uitgaven 1997 volgens de OVAM	1.855.840.924
• minus de aangerekende terug te storten toelagen	-384.584.357
• plus het overschot van de autonome werking 1997	+347.279.895
• gecorrigeerde uitgaven 1997 (II)	1.818.536.462
gecorrigeerd saldo 1997 (I-II)	***-69.264.887***

Rekening houdend met de realisatie in 1996 van het bovenvermelde project *Oriënterend bodemonderzoek rond potentieel verontreinigde terreinen* (7.967.605 BEF) en het PROSAD-project (17.197.933 BEF), waarvoor bij ministerieel besluit van 22 december 1994 een dotatie van 60 miljoen BEF was toegekend, bedraagt het algemeen resultaat van de begrotingen op 31 december 1997 aldus 2.247.574.744 BEF, inclusief 35 miljoen BEF reservefonds.

4. Antwoord van de minister

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft op 11 september 1998 deze opmerkingen als volgt beantwoord:

- De overdrachten van in 1995 toegekende jaardotaties vereisen inderdaad ministeriële toekenningsbesluiten. De minister stemde dan ook in met de correcties van het Rekenhof.

- Rekening houdend met de reële situatie, is het krediet voor deelnemingen in privé-ondernemingen tot 12 miljoen BEF verminderd.

- De minister heeft hierop geantwoord dat voor de bedoelde overdrachten inderdaad ministeriële toekenningsbesluiten vereist zijn, en is aldus aan de opmerking tegemoet gekomen. Ook heeft zij ingestemd met de door het Rekenhof doorgevoerde correcties.

- Na regularisatie van de overdrachten voor het PRESTI-programma, voor het Fonds Ambtshalve Verwijdering, en voor de lopende projecten en de correctieboekingen betreffende de dotatie *oriënterende onderzoeken* (1994) en de FAVO-jaardotatie (1995), zullen de OVAM-rekeningen volgens de minister overeenstemmen met de berekeningen van het Rekenhof.

5. Commentaar van het Rekenhof

De reële situatie bestaat erin dat op het uitgavenartikel voor deelnemingen in privé-ondernemingen helemaal niets werd aangerekend en er dus strikt genomen geen krediet vereist was. Het Rekenhof heeft het antwoord van de minister echter aanvaard, aangezien de OVAM decretaal([3]) bevoegd is deel te nemen in privé-ondernemingen en bij ontstentenis van kredieten op het kwestieuze uitgavenartikel in de onmogelijkheid zou verkeren terzake enige actie te ondernemen. Het Rekenhof zal evenwel de overschattingen van initiële kredieten in de toekomst blijven opvolgen en evalueren.

Het Rekenhof zal tevens de problematiek aangaande de terug te storten toelagen opvolgen bij zijn controle van de rekeningen 1998.

---

[3] Artikel 43, § 1 van het decreet van 2 juli 1981 betreffende de voorkoming en het beheer van afvalstoffen bepaalt dat, wanneer dit nodig is voor de uitvoering van het geldende afvalstoffenplan, milieubeleidsplan of sectoraal uitvoeringsplan en het privé-initiatief ontoereikend is om de doelstellingen van het afvalstoffenbeleid, zoals bepaald in artikel 5 van dit decreet, te verwezenlijken, en bij ontstentenis van een initiatief langs de Vlaamse Milieuholding, de OVAM inrichtingen voor de verwijdering of nuttige toepassing van afvalstoffen kan oprichten, overnemen en exploiteren, alsook participeren in ondernemingen waarvan de activiteiten bijdragen tot de verwezenlijking van voormelde doelstellingen. Luidens § 2 van dit artikel kan de OVAM, op vraag van de Vlaamse Milieuholding of van een van haar dochterondernemingen, meewerken aan en participeren in initiatieven van de Vlaamse Milieuholding of van een van haar dochterondernemingen, die betrekking hebben op het oprichten, overnemen en exploiteren van inrichtingen voor de verwijdering of nuttige toepassing van afvalstoffen om de doelstellingen van het afvalstoffenbeleid, zoals bepaald in artikel 5 van dit decreet, te verwezenlijken.

FONDS VLAANDEREN-AZIE

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
tussenkomst van de overheid	150.000.000	150.000.000	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	***150.000.000***	***150.000.000***	***0***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
betalingen aan derden ingevolge de statutaire opdracht	150.000.000	0	-150.000.000
TOTAAL UITGAVEN	***150.000.000***	***0***	***-150.000.000***

Het Rekenhof heeft deze rekening op 19 mei 1998 gecontroleerd verklaard.

VLAAMS INFRASTRUCTUURFONDS VOOR PERSOONSGEBONDEN AANGELEGENHEDEN (VIPA)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
terugbetaling onverschuld. bet.	0	572.408	572.408
tussenkomst Vlaamse Gemeenschap	7.301.200.000	7.017.700.000	-283.500.000
bijdragen i.v.m. verleende waarborgen	10.000.000	32.854.729	22.855.729
overdracht reservefonds waarborg	210.000.000	221.058.350	11.058.350
huurgelden OPZ Rekem en Geel	p.m.	0	0
huurgelden gemeenschapsinstellingen	p.m.	3.257.575	3.257.575
ontvangsten voor orde - liggende gelden	1.000.000	400	-999.600
TOTAAL ONTVANGSTEN	***7.522.200.000***	***7.275.443.462***	***-246.755.538***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
werkingskosten			
- vastleggingen	*(7.492.000)*	*(7.477.211)*	*(-14.789)*
- betalingen	22.900.000	22.274.862	-625.138
rechtstreekse toelagen			
- vastleggingen	*(6.050.508.000)*	*(6.050.262.814)*	*(-245.186)*
- betalingen	4.907.700.000	4.473.923.481	-433.776.519
leningen			
- leningsmachtiging	*(716.375.000)*	*(716.375.000)*	*(0)*
- betalingen aflossingen	2.277.900.000	2.260.558.806	-17.341.194
onderhoudswerken OPZ Geel en Rekem			
- vastleggingen	*(p.m.)*	*(0)*	*(0)*
- betalingen	p.m.	0	0
gemeenschapsinstellingen			
- vastleggingen	*(56.258.000)*	*(55.964.972)*	*(-293.028)*
- betalingen	76.258.000	62.409.587	-13.848.413
COVK			
- vastleggingen	*(5.000.000)*	*(5.000.000)*	*(0)*
- betalingen	5.000.000	1.167.106	-3.832.894
alg. prev. + resp; GZ			
- vastleggingen	*(5.500.000)*	*(0)*	*(-5.500.000)*
- betalingen	14.700.000	0	-14.700.000
uitvoering waarborg	220.000.000	45.556.330	-174.443.670
bestemming liggende gelden	1.000.000	0	-1.000.000
TOTAAL UITGAVEN	***7.525.458.000***	***6.865.890.172***	***-659.567.828***
vastleggingskredieten	***(6.124.758.000)***	***(6.118.704.997)***	***(-6.053.003)***
leningsmachtiging	***716.375.000***	***716.375.000***	***0***

2. Balans op 31.12.1997

ACTIVA		**PASSIVA**	
Immateriële vaste activa	61.374	Eigen vermogen	693.664.661
Materiële vaste activa	357.058	Vreemd vermogen	6.578.000
Vorderingen op max. 1 jaar	37.800.000		
Liquide middelen	662.024.229		
TOTAAL	***700.242.661***	***TOTAAL***	***700.242.661***

Het Rekenhof heeft deze rekening op 17 juli 1998 gecontroleerd verklaard.

VLAAMS FONDS VOOR DE LASTENDELGING (VFL)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
dotatie Vlaamse Gemeenschap	697.700.000	697.700.000	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	***697.700.000***	***697.700.000***	***0***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
delging van lasten	697.700.000	585.405.334	-112.294.666
TOTAAL UITGAVEN	***697.700.000***	***585.405.334***	***-112.294.666***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

ACTIVA		PASSIVA	
Vorderingen op lange termijn	1.230.000.000	Schulden op lange termijn	1.230.000.000
Vorderingen op korte termijn (CFO)	274.151.913	Over te dragen resultaat	274.151.913
TOTAAL	***1.504.151.913***	***TOTAAL***	***1.504.151.913***

2.2. Resultatenrekening

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
Operationele kosten	585.405.334	Operationele opbrengsten	697.700.000
Netto resultaat boekjaar	112.294.666		
TOTAAL	***697.700.000***	***TOTAAL***	***697.700.000***

Het Rekenhof heeft deze rekening op 17 juli 1998 gecontroleerd verklaard.

FONDS TOT BEVORDERING VAN HET INDUSTRIEEL ONDERZOEK IN VLAANDEREN (FIOV)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
1. tussenkomst van de overheid	1.500.000.000	1.500.000.000	0
2. opbrengsten ingevolge de statutaire opdracht	200.000.000	240.675.305	40.675.305
3. bijzondere ontvangsten	83.800.000	83.863.786	63.786
4. ontvangsten voor orde	1.000.000	21.831.620	20.831.620
TOTAAL ONTVANGSTEN	***1.784.800.000***	***1.846.370.711***	***61.570.711***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
1. uitgaven voor orde	1.000.000	21.831.620	20.831.620
2. betalingen aan derden ingevolge de statutaire opdracht	1.783.800.000	1.570.451.723	-213.348.277
TOTAAL UITGAVEN	***1.784.800.000***	***1.592.283.343***	***-192.516.657***

2. Opmerkingen

1.556.069

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 5 juni 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting erop gewezen dat vervallen schijven van renteloze voorschotten niet altijd (tijdig) van de potentiële naar de vastgestelde rechten zijn overgeboekt en effectief geïnd. Deze overboeking moet zonder uitstel geschieden, tenzij de functioneel bevoegde Minister of de raad van bestuur van het IWT uitdrukkelijk tot opschorting of vrijstelling van terugbetaling beslissen (overeenkomstig artikel 32 van het besluit van de Vlaamse regering van 23 oktober 1991). Een aanvraag tot uitstel of vrijstelling van terugbetaling vanwege een onderneming kan geen voldoende grond zijn om af te zien van de overboeking van de vervallen schijven naar de vastgestelde rechten en van eventuele aanmaningen tot terugbetaling. De volgende dossiers illustreren de aldus veroorzaakte onderschatting van de vastgestelde rechten:

dossier	feiten
92.0121	de op 31 december 1997 vervallen schijf van 602.450 BEF werd op suggestie van het Rekenhof overgeboekt, maar diverse inningen, ook van een vorige schijf, moeten nog geschieden
92.0222	vijf vervallen schijven van 1.057.600 BEF zijn noch in de vastgestelde rechten geboekt, noch geïnd
92.0253	de terugbetalingen liepen aanzienlijk vertraging op, ondanks overboeking
91.0040	de terugbetalingen in functie van de omzet werden niet vastgesteld, noch uitgevoerd, blijkbaar zonder machtiging
93.0019	de eerste schijf in het nieuwe terugbetalingsplan verviel op 1 september 1997, zonder registratie bij de vastgestelde rechten of inning

De stand van de vastgestelde rechten is een belangrijk element in de beginbalans 1998 die het FIOV moet opstellen ter uitvoering van het nieuwe boekhoudsysteem. Het Rekenhof heeft dan ook aangedrongen op de actualisering van deze rechten, rekening houdend met alle openstaande vorderingen van het Gewest. Slechts formeel toegekende terugbetalingsfaciliteiten kunnen aan deze vorderingen afbreuk doen.

3. Antwoord van de minister

Op 27 juli 1998 heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting zich akkoord verklaard met de opmerking. Zij geeft daarbij een overzicht van de maatregelen die werden genomen met het oog op het regulariseren van de boekhouding van het FIOV.

INVESTERINGSFONDS VOOR GROND- EN WOONBELEID IN VLAAMS BRABANT (VLABINVEST)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
dotatie	200.000.000	200.000.000	0
saldo 1996	205.000.000	276.996.327	71.996.327
TOTAAL ONTVANGSTEN	***405.000.000***	***476.996.327***	***71.996.327***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
investeringskosten	400.000.000	13.726.000	-386.274.000
werkingskosten	5.000.000	3.392.754	-1.607.246
TOTAAL UITGAVEN	***405.000.000***	***17.118.754***	***-387.881.246***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	13.726.000	Overgedragen resultaat	504.247.655
Vorderingen op meer dan 1 jaar	16.800.000	Schulden op max. 1 jaar	19.950
Vorderingen op max. 1 jaar	50.000.000	Overlopende rekeningen	975.000
Beschikbare middelen	424.716.605		
TOTAAL	***505.242.605***	***TOTAAL***	***505.242.605***

2.2. Resultatenrekening

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
Bedrijfskosten	5.391.394	Bedrijfsopbrengsten	200.000.000
Resultaat boekjaar	194.608.606		
TOTAAL	***200.000.000***	***TOTAAL***	***200.000.000***

3. Opmerkingen

1.358.884

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 13 juli 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de volgende opmerkingen medegedeeld:

- Gelet op de totstandkoming van het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse openbare instellingen, heeft het Rekenhof zich voorlopig onthouden van principiële opmerkingen over het boekhoudsysteem van de instelling.

- Vlabinvest heeft in 1997 twee overeenkomsten aangegaan die niet in de comptabiliteit van de vastleggingen voorkomen en ook niet aan de controleur van de vastleggingen werden voorgelegd. Het gaat enerzijds om de overeenkomst van 15 september 1997 met de VHM en de CV *Elk zijn Huis* voor het sociaal bouwproject *Groenveld* te Tervuren (eengezinswoningen, appartementen en garages). Voor dit project heeft Vlabinvest de VHM een kredietopening verleend van 77 miljoen BEF. Anderzijds gaat het om de obligatieovereenkomst met de intercommunale Haviland CV voor de financiering van het project *Hof-ten-Hout* te St.-Genesius-Rode (aankoop van 34 op te richten appartementen). Vlabinvest heeft zich op de lening voor 82,1 miljoen BEF ingeschreven. Deze overeenkomst is ongedateerd.

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft op 6 oktober 1998 geantwoord. Het Rekenhof behandelt momenteel dit antwoord.

FONDS BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND (FBJ)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
overdracht	73.400.000	172.940.120	99.540.120
dotatie	5.507.100.000	5.507.100.000	0
dot. OA 24 PR 60 BA 006	51.800.000	12.500.000	-39.300.000
eigen inkomsten	296.100.000	313.949.011	17.849.011
TOTAAL ONTVANGSTEN	***5.928.400.000***	***6.006.489.131***	***78.089.131***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
uitgaven aan derden ingevolge de statutaire opdracht	5.893.100.000	5.893.339.544	239.544
preventiecamp.	12.700.000	12.608.667	-91.333
wet. en vern. proj.	5.600.000	5.548.998	-51.002
werkingskosten	17.000.000	10.698.141	-6.301.859
TOTAAL UITGAVEN	***5.928.400.000***	***5.922.195.350***	***-6.204.650***

2. Balans op 31.12.1997

ACTIVA		PASSIVA	
A. Beschikbare geldmiddelen	**19.034.287**	**A. Eigen middelen**	**84.293.781**
Bank	19.034.287	Resultaat 41.02	84.293.781
B. Schuldvorderingen	**81.360.823**	**B. Schulden**	**16.101.329**
Diverse vorderingen KB	26.030.911	Te bet. contr. preventiecamp.	7.408.244
Ont. bet. subsidies	42.829.912	Te bet. contr. wet. vern. proj.	2.794.338
Te ontvangen dotatie kredietverd. prov.	12.500.000	Te bet. contr. aan derden decreet	4.509.067
		Te bet. contr. werk kst fonds	1.389.680
TOTAAL	***100.395.110***	***TOTAAL***	***100.395.110***

3. Opmerkingen

1.586.522

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 13 juli 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting erop gewezen dat het fonds nog steeds geen jaarverslag heeft opgesteld, zoals voorgeschreven door artikel 39, § 8, van de gecoördineerde decreten van 4 april 1990 inzake bijzondere jeugdbijstand.

Op 8 september 1998 heeft de minister het Rekenhof medegedeeld dat het fonds zich zal beraden over de vorm en de inhoud van het jaarverslag, aangezien het bovenvermelde artikel hierover geen verdere preciseringen bevat.

FONDS FILM IN VLAANDEREN

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten		aangepast	ontvangsten	verschil
41.1	dotatie Vlaamse Gemeenschap	100.000.000	100.000.000	0
41.2	dotatie Vlaams Gewest	100.000.000	100.000.000	0
42.1	terugbetalingen	5.100.000	1.005.000	-4.095.000
45.1	overdracht saldi	155.900.000	155.985.093	85.093
46.1	diverse ontvangsten	0	4.607.697	4.607.697
TOTAAL ONTVANGSTEN		***361.000.000***	***361.597.790***	***597.790***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven		aangepast	uitgaven	verschil
46.1	diverse uitgaven	0	404.225	404.225
53.1	steun aan produktie, scenario's, e.d.	275.500.000	227.759.335	-47.740.665
53.2	uitgaven art. 7 decreet 22.12.93	85.500.000	69.971.840	-15.528.160
TOTAAL UITGAVEN		***361.000.000***	***298.135.400***	***-62.864.600***

2. Balans op 31.12.1997

ACTIVA		PASSIVA	
Beschikbare middelen	53.462.390	Schulden	0
Schuldvorderingen	10.000.000	Overdrachten	63.462.390
TOTAAL	***63.462.390***	***TOTAAL***	***63.462.390***

3. Opmerkingen

1.577.056

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 7 juli 1998 heeft het Rekenhof de volgende opmerkingen aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld:

- De begroting 1997 van het fonds voorzag niet in een krediet voor de onkostenstaten 1996 en 1997 van de Vlaamse Audiovisuele Selectiecommissie. Artikel 10, § 2, van het decreet van 22 december 1993 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1994 (oprichtingsdecreet van de instelling) legt nochtans de werkingskosten van deze commissie ten laste van het fonds. Film in Vlaanderen heeft aan de inspecteur-generaal van Financiën en het Rekenhof voorgesteld de onkostenstaten 1996 en 1997 respectievelijk aan te rekenen op uitgavenpost 46.1 van zijn uitvoeringsrekening en op de eigen werkingskredieten van de administratie Media (basisallocatie 12.01, programma 72.1). Het Rekenhof heeft akte genomen van deze eenmalige rechtzetting. Het heeft er wel op gewezen dat de toezichthoudende minister en de Minister van Financiën overschrijdingen van limitatieve kredieten vooraf moeten goedkeuren. Overigens had Film in Vlaanderen ook de onkostenstaten 1997 van de commissie, nu aangerekend op de begroting van de administratie Media, ten laste moeten nemen.

- De boekhouding 1997 van het Fonds Film in Vlaanderen is nog een zuivere kasboekhouding. Op het einde van het boekjaar wordt alleen de nog te ontvangen werkingsdotatie van de Vlaamse Gemeenschap bijkomend opgenomen in de balans. Vanaf 1998 geldt het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering. In het licht van de overschakeling naar een geïntegreerde bedrijfseconomische boekhouding moet het Fonds Film in Vlaanderen een gedetailleerde inventaris opmaken van al zijn bezittingen, vorderingen en schulden. Het is ook aangewezen dat de instelling een overzicht per vastleggingsdossier opmaakt van de verbintenissen die zij in het verleden heeft aangegaan en die nog niet volledig zijn uitgevoerd.

De minister heeft op 8 september 1998 geantwoord. De minister is het eens met de opmerkingen van het Rekenhof. Het dossier werd afgesloten.

VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in duizenden BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
1. lopende ontvangsten	16.255	9.364	-6.891
2. rente en andere resultaten van het vermogen	1.500	8.998	7.498
3. inkomensoverdrachten van andere sectoren	8.860	7.119	-1.741
4. inkomensoverdrachten - sector overheid	2.528.713	2.957.400	428.687
5. kapitaaloverdrachten van andere sectoren	1.046	10	-1.036
6. kapitaaloverdrachten - sector overheid	849.300	855.271	5.971
7. desinvesteringen	500	1.210	710
TOTAAL ONTVANGSTEN	***3.406.174***	***3.839.372***	***433.198***

1.2. Uitgaven

(in duizenden BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
1. lopende uitgaven goederen en diensten (NGK - GOK)	1.933.912	1.710.610	-223.302
(GVK)	*(128.715)*	*(70.002)*	*(-58.713)*
2. renten (NGK)	504.000	488.586	-15.414
3. inkomensoverdrachten (NGK)	2.092	0	-2.092
5. kapitaaloverdrachten aan andere sectoren (NGK)	1.046	4	-1.042
7. investeringen (NGK - GOK)	520.124	198.927	-321.197
(GVK)	*(349.100)*	*(259.019)*	*(-90.081)*
9. terugbetaling van schulden (NGK)	445.000	1.441.245	996.245
TOTAAL UITGAVEN (NGK - GOK)	***3.406.174***	***3.839.372***	***433.198***
Totaal GVK	***(477.815)***	***(329.021)***	***(-148.794)***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

ACTIVA		PASSIVA	
III. Materiële vaste activa	23.881.872.666	I. Kapitaal	20.000.000
IV. Financiële vaste activa	3.125.904	V. Overgedragen resultaat	51.329.370
V. Vorderingen op meer dan 1 jaar	7.430.230.665	VI. Toelagen	23.602.109.978
VI. Voorraden	2.770.602	VIII. Schulden op meer dan 1 jaar	7.430.264.665
VII. Vorderingen op max. 1 jaar	1.168.961.175	IX. Schulden op max. 1 jaar	1.767.546.996
IX. Liquide middelen	383.107.820	X. Overlopende rekeningen	76.482
X. Overlopende rekeningen	1.258.659		
TOTAAL	***32.871.327.491***	***TOTAAL***	***32.871.327.491***

2.2. Resultatenrekening

KOSTEN		**OPBRENGSTEN**	
Exploitatiekosten	351.172.199	Dotaties	1.684.067.074
Diverse leveringen en diensten	463.192.143	Andere verkopen	8.944.325
Personeelskosten	895.953.432	Verhuur en studiewerk	4.521.785
Afschrijv., waardevermind. en voorzien.	113.219.567	Verzekering	3.428.468
Financiële kosten	488.652.146	Andere bedrijfsopbrengsten	477.722
Uitzonderlijke kosten	58.682	Financiële opbrengsten	8.105.875
Resultaat van het boekjaar	-112.908.000	Uitzonderlijke opbrengsten	1.209.476
		Andere - terugbetaling intrest leningen	488.585.444
TOTAAL	***2.199.340.169***	***TOTAAL***	***2.199.340.169***

3. Opmerkingen

1.439.707

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 30 juni 1998 heeft het Rekenhof opgemerkt dat de instelling in haar begrotingsrekening 1997 de rechtzettingen heeft uitgevoerd waarop het Rekenhof n.a.v. zijn controle op de rekeningen 1996 had aangedrongen. Bijgevolg kon het gecumuleerde begrotingssaldo (overschot) op 31 december 1997 éénduidig worden vastgesteld op 1.003.075.254 BEF (artikel 94.11.02 van de uitvoeringsrekening). De VMM mag deze saldi in de toekomst echter niet meer als een schuld op ten hoogste één jaar in de balans boeken (gelet op de overdraagbaarheid van de begrotingssaldi 1997, bepaald in artikel 115 van het begrotingsdecreet 1998 van de Vlaamse Gemeenschap, en - voor de volgende jaren - artikel 55 van het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse openbare instellingen). Het in de eindbalans 1997 opgenomen overschot van 1.264.941.801 BEF stemt overigens niet overeen met het reële saldo (1.003.075.254 BEF).

De minister heeft op 27 juli 1998 geantwoord dat de VMM nota heeft genomen van de opmerkingen aangaande de overdraagbaarheid van begrotingssaldi, die vanaf 1998 niet meer in de balans zullen figureren als een schuld op ten hoogste een jaar.

VLAAMS LANDBOUWINVESTERINGSFONDS (VLIF)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
tussenkomst van de overheid	1.041.500.000	1.041.500.000	0
opbrengsten ingevolge de statutaire opdracht (waarborgbijdragen ondernemingen)	15.000.000	21.225.275	6.225.275
inkomensoverdracht buitenland (EG-subsidies)	312.000.000	325.348.642	13.348.642
bijzondere ontvangsten	58.000.000	57.955.181	-44.819
ontvangsten voor orde	15.000.000	3.735.307	-11.264.693
TOTAAL ONTVANGSTEN	***1.441.500.000***	***1.449.764.405***	***8.264.405***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
betalingen aan derden ingevolge de statutaire opdracht	1.426.500.000	1.427.980.366	1.480.366
uitgaven voor orde	15.000.000	18.990.920	3.990.920
TOTAAL UITGAVEN	***1.441.500.000***	***1.446.971.286***	***5.471.286***

2. Opmerkingen

1.571.833

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 5 juni 1998 heeft het Rekenhof de volgende opmerkingen aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld:

- Het VLIF heeft de ordonnanceringskredieten op de rubrieken 510 en 033, alsook het globale uitgavenkrediet 1997 overschreden zonder naleving van de bepalingen van artikel 5 van de wet van 16 maart 1954. De uitgavenkredieten in de VLIF-begroting omvatten enkel de Vlaamse toelagen en niet het aanvullende gedeelte vanwege het EOGFL, wat een schending van het universaliteitsbeginsel inhoudt en strijdig is met artikel 2 van de wet van 16 maart 1954 en artikel 5, eerste lid, van het besluit van de Vlaamse regering van 16 juli 1996, houdende vaststelling van de regelen tot de werking en het beheer van het VLIF.

- Hoewel verrichtingen op gelden van derden *voor orde* op de begroting moeten worden ingeschreven, heeft het VLIF 17.432.733 BEF van de Europese Commissie, die werd doorgestort naar programma 54.10, basisallocatie 39.90 van de algemene middelenbegroting, aangerekend op hoofdstuk 3, rubriek 391 (*inkomensoverdrachten van het buitenland - EEG-bijstand),* in plaats van op hoofdstuk 5, rubriek 083 (*ontvangsten voor orde)*.

- Daarnaast ontving het VLIF op grond van artikel 13, § 5, van het besluit van de Vlaamse regering van 16 juli 1996, 8.000.000 BEF als borgsom van 16 kredietinstellingen. Het diende deze gelden eveneens aan te rekenen op rubriek 083 van hoofdstuk 5 in plaats van op rubriek 572.

- Intresten van de financiële rekening daarentegen zijn eigen ontvangsten. Het VLIF heeft ze ten onrechte als ontvangsten voor orde geboekt.

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft op 11 september 1998 de kredietoverschrijdingen toegegeven. Zij legde uit dat de uitgavenkredieten in de VLIF-begroting wel degelijk de EOGFL-subsidies omvatten.

Dit betekent evenwel dat de kredietsaldi, zoals voorgesteld in de uitvoeringsrekening, verkeerd waren en moesten worden aangepast. Deze operatie liet de kredietoverschrijdingen ongemoeid. Ook het grootboek bleek foutief te zijn in de visie van de minister. De minister reageerde niet op de foutieve boekingen van ordeverrichtingen.

Het Rekenhof heeft akte genomen van dit antwoord.

GRINDFONDS

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
1. opbrengsten ingevolge de statutaire opdracht	120.000.000	128.236.362	8.236.362
2. bijzondere ontvangsten	285.600.000	345.279.497	59.679.497
3. ontvangsten voor orde	59.700.000	1.260.648	-58.439.352
TOTAAL ONTVANGSTEN	***465.300.000***	***474.776.507***	***9.476.507***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
1. uitgaven voor orde	59.700.000	61.119.903	1.419.903
2. betalingen aan derden ingevolge de statutaire opdracht	405.600.000	25.913.836	-379.686.164
TOTAAL UITGAVEN	***465.300.000***	***87.033.739***	***-378.266.261***

2. Opmerkingen

1.572.939

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 13 juli 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting erop gewezen dat de samentrekking van ontvangsten en uitgaven, die het Grindfonds onder andere toestond aan een grindexploitant, onwettig is (in strijd met artikel 2 van de wet van 16 maart 1954 en artikel 18 van het uitvoeringsbesluit van 7 april 1954).

De minister heeft op 10 september 1998 geantwoord dat het Grindfonds in principe het universaliteitsbeginsel moet respecteren en bijgevolg geen compensaties mag verlenen. Met de invoering van het nieuwe boekhoudsysteem door het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 zou het probleem zich in de toekomst niet meer kunnen voordoen.

Het Rekenhof heeft op 6 oktober 1998 gerepliceerd dat het nieuwe boekhoudbesluit inderdaad compensaties verbiedt en dat die bepalingen dan ook correct moeten worden toegepast.

FONDS VOOR ECONOMISCHE EXPANSIE EN REGIONALE RECONVERSIE - MIDDELGROTE EN GROTE ONDERNEMINGEN (FEERR-MGO)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
1. tussenkomst van de overheid	3.628.800.000	3.265.800.000	-363.000.000
2. opbrengsten ingevolge de statutaire opdracht	2.560.000.000	2.472.309.265	-87.690.735
3. overdracht vorige jaren	699.600.000	699.640.797	40.797
4. ontvangsten voor orde	1.000.000	28.472.314	27.472.314
TOTAAL ONTVANGSTEN	***6.889.400.000***	***6.466.222.376***	***-423.177.624***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
1. uitgaven voor orde	1.000.000	14.423.648	13.423.648
2. andere uitgaven	300.000.000	291.663.666	-8.336.334
3. investeringssteun	6.106.400.000	4.298.789.942	-1.807.610.058
4. uitgaven bedrijventerreinen	482.000.000	73.862.392	-408.137.608
TOTAAL UITGAVEN	***6.889.400.000***	***4.678.739.648***	***-2.210.660.352***

Het Rekenhof heeft deze rekening op 7 juli 1998 gecontroleerd verklaard.

FONDS VOOR ECONOMISCHE EXPANSIE EN REGIONALE RECONVERSIE - KLEINE ONDERNEMINGEN (FEERR-KO)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
661 tussenkomst van de overheid	4.382.000.000	4.367.277.000	-14.723.000
5711 opbrengsten ingevolge de statutaire opdracht	80.000.000	64.372.573	-15.627.427
082 overdracht vorige jaren	0	7.303.540	7.303.540
083 ontvangsten voor orde	1.000.000	2.112.973	1.112.973
TOTAAL ONTVANGSTEN	***4.463.000.000***	***4.441.066.086***	***-21.933.914***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
betalingen aan derden ingevolge de statutaire opdracht			
12.11 waarborgfonds	55.000.000	0	-55.000.000
32.04 sloopregeling binnenvaart	186.300.000	186.300.000	0
32.01 andere uitgaven	230.800.000	139.217.887	-91.582.113
33.01 adviespremies	40.000.000	754.194	-39.245.806
51.01 uitwinning waarborgen en garanties	302.200.000	317.746.310	15.546.310
51.12 toepassing wet van 4.8.1978	3.607.700.000	3.784.151.426	176.451.426
51.13 toepassing wet van 4.8.1978	40.000.000	109.000	-39.891.000
033 uitgaven voor orde	1.000.000	1.360.056	360.056
TOTAAL UITGAVEN	***4.463.000.000***	***4.429.638.873***	***-33.361.127***

2. Opmerkingen

1.581.050

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 7 juli 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de volgende opmerkingen medegedeeld:

- Het FEERR-KO heeft de ordonnanceringskredieten van de rubrieken 51.01 en 51.12 overschreden. Op 19 december 1997 heeft het bovendien, na overleg tussen het kabinet en de administratie, vastleggingskredieten van de rubrieken 32.01 en 33.01 naar rubriek 51.12 overgedragen.

- In plaats van de vastleggingen bij te houden overeenkomstig de deelrubrieken van zijn goedgekeurde begroting, heeft het FEERR-KO de vastleggingskredieten voor de rubrieken 12.11 en 51.01 en de rubrieken 51.12 en 51.13 (impliciete machtiging) samengevoegd.

- De cijfers en rubricering die de instelling in de uitvoeringsrekening bij *begroting 1997* vermeldde, zijn die van het ontwerpdecreet houdende de algemene uitgavenbegroting, en niet die van het goedgekeurde decreet.

- De comptabiliteit van de vastgestelde rechten stemt niet overeen met de realiteit. De administratie zou dan ook de lopende uitzuiveringsoperatie van de vastgestelde rechten zo snel mogelijk en met de grootste nauwgezetheid moeten uitvoeren.

De minister heeft op 8 september 1998 geantwoord als volgt:

- De overschrijding van rubriek 51.01 is veroorzaakt doordat het FEERR-KO uitging van de kredieten vermeld in het ontwerp van begrotingsdecreet, in plaats van de goedgekeurde begroting. De artikelen 12.11 en 51.01 werden daardoor verkeerdelijk gefuseerd. Volgens deze onjuiste fusie is er geen sprake van een overschrijding. Bij uitsplitsing van deze kredieten overeenkomstig de goedgekeurde begroting, ontstond echter een overschrijding op artikel 51.01, doordat alle aanrekeningen op dit artikel geschiedden.

- De overschrijding van rubriek 51.12 is te wijten aan de samentelling van de kredieten op deze rubriek met die op rubriek 51.13 (de rubrieken hebben eenzelfde omschrijving, maar artikel 51.13 betreft een impliciete machtiging verbintenissen aan te gaan voor zover de instelling bepaalde ontvangsten realiseert). Aangezien enkel de financieringsbron verschillend is voor deze rubrieken en de financieringswijze geen gevolgen heeft voor de toepassing van de ESER-classificatie, ging het FEERR-KO ervan uit dat de ordonnanceringskredieten voor beide rubrieken konden worden samengevoegd, aldus de minister. De samentelling, die op zich al betwistbaar is, heft volgens het Rekenhof evenwel de overschrijding niet op.

- Het niet naleven van artikel 5 bij de overdracht van vastleggingskredieten van de rubrieken 32.01 en 33.01 naar 51.12 is verklaarbaar door het late tijdstip van de herschikking. Aangezien de begrotingsaanpassing 1998 de vastleggingsrubrieken langs de uitgavenzijde van de FEERR-begrotingen heeft geschrapt, zal dit probleem zich volgens de minister niet meer voordoen. Dit is een uitvloeisel van het nieuwe boekhoudsysteem.

- Uitgaande van de ontwerpbegroting, heeft de instelling ook de vastleggingskredieten voor de rubrieken 12.11 en 51.01 samengevoegd.

- Het FEERR-KO heeft tevens de vastleggingskredieten voor de rubrieken 51.12 en 51.13 samengevoegd, ervan uitgaande dat de financieringswijze geen gevolgen heeft voor de toepassing van de ESER-classificatie.

- De minister ging akkoord met de vaststelling dat de bedragen ingeschreven als *begroting 1997* die uit de ontwerpbegroting waren.

LIMBURGFONDS

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
tussenkomst van de overheid	3.275.700.000	3.028.888.000	-246.812.000
opbrengsten ingevolge de statutaire opdracht	2.239.000.000	2.249.319.584	10.319.584
bijzondere ontvangsten	945.123.903	945.123.903	0
ontvangsten voor orde	600.000.000	807.177.665	207.177.665
TOTAAL ONTVANGSTEN	***7.059.823.903***	***7.030.509.152***	***-29.314.751***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
uitgaven voor orde	600.000.000	655.277.875	55.277.875
betalingen aan derden ingevolge de statutaire opdracht	5.514.700.000	4.263.696.648	-1.251.003.352
TOTAAL UITGAVEN	***6.114.700.000***	***4.918.974.523***	***-1.195.725.477***

2. Opmerkingen

1.556.070

Naar aanleiding van zijn controleverklaring van 12 mei 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de volgende opmerkingen medegedeeld:

De instelling heeft het betalingskrediet 41.06, impuls economische reconversie (na aanpassing van de begroting 2.395 miljoen BEF) overschreden met 88 miljoen BEF. De uitgaven beliepen aldus 2.483 miljoen BEF, zijnde het bedrag van de oorspronkelijke kredietstand. Blijkbaar werd een aanvraag tot begrotingsherschikking die ertoe strekte het in de begroting (en de aanpassing ervan) over het hoofd geziene overgedragen kassaldo van 945,1 miljoen BEF te budgetteren, ondanks een gunstig advies van de Inspectie van Financiën, niet goedgekeurd. Aldus bleef de uitgavenbegroting geblokkeerd op het niveau van het bijblad, met de kredietoverschrijding als gevolg.

Hoewel op dezelfde uitgavenpost slechts 25 miljoen BEF vastleggingskredieten beschikbaar was, blijkt uit de vastleggingsbulletins dat het Limburgfonds op artikel 41.06 verbintenissen ten bedrage van 1.514,8 miljoen BEF vastlegde, zonder met de beperkte, decretaal vastgestelde vastleggingsruimte rekening te houden. Het ging in het bijzonder om vastleggingen van 993,2 miljoen BEF ten voordele van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij en 496,6 miljoen BEF ten voordele van de GOM Limburg. De beschikbaarheid van voldoende financiële middelen en, eventueel, voldoende betalingskredieten, brengt niet automatisch de mogelijkheid met zich verbintenissen vast te leggen; ook de machtiging, uitgesplitst over diverse vastleggingskredieten, moet voldoende ruimte bieden. Het fonds overschreed het vastleggingsplafond van het betrokken artikel, in de begroting 1997 duidelijk gedefinieerd als een gesplitst krediet, dan ook met 1.489,8 miljoen BEF.

3. Antwoord van de minister

Op 14 juli 1998 heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting geantwoord als volgt:

- De aanvraag tot begrotingsherschikking werd laattijdig overgelegd, zodat de minister ze niet meer kon goedkeuren.

- De overschrijding van het vastleggingskrediet is te verklaren door het feit dat van de middelen die GIMVINDUS aan het Limburgfonds verschuldigd was ingevolge het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en van de permanente werkgroep Limburg, nog 1.514.800.000 BEF beschikbaar was. Deze middelen werden doorgestort aan de GOM en de VHM, maar werden niet in de decretale vastleggingsmachtiging opgenomen. Om tegemoet te komen aan de opmerking zal in de toekomst decretaal worden voorzien in een machtiging voor het Limburgfonds bijkomende verbintenissen aan te gaan ten belope van de door het fonds gerealiseerde ontvangsten ingevolge het decreet van 13 juli 1994.

FINANCIERINGSINSTRUMENT VOOR INVESTERINGEN IN DE VLAAMSE VISSERIJ- EN AQUICULTUURSECTOR (FIVA)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
tussenkomst van de overheid	27.800.000	27.800.000	0
opbrengsten ingevolge de statutaire opdracht	2.300.000	0	-2.300.000
TOTAAL ONTVANGSTEN	***30.100.000***	***27.800.000***	***-2.300.000***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
betalingen aan derden ingevolge de statutaire opdracht	30.100.000	959.820	-29.140.180
TOTAAL UITGAVEN	***30.100.000***	***959.820***	***-29.140.180***

Het Rekenhof heeft deze rekening op 21 april 1998 gecontroleerd verklaard.

VLAAMS RENTE EGALISATIE FONDS (VERF)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
rentedotatie	1.918.600.000	1.918.600.000	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	***1.918.600.000***	***1.918.600.000***	***0***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
bijdragen in de egalisering van de rentebetalingen aan de Vlaamse Gemeenschap	1.918.600.000	0	-1.918.600.000
TOTAAL UITGAVEN	***1.918.600.000***	***0***	***-1.918.600.000***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

ACTIVA		PASSIVA	
Geldbeleggingen	1.918.490.437	Overgedragen netto resultaat	1.918.600.000
Liquide middelen	109.563		
TOTAAL	***1.918.600.000***	***TOTAAL***	***1.918.600.000***

2.2. Resultatenrekening

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
Resultaat van het boekjaar	1.918.600.000	Bedrijfsopbrengsten	1.918.600.000
TOTAAL	***1.918.600.000***	***TOTAAL***	***1.918.600.000***

Het Rekenhof heeft deze rekening op 5 juni 1998 gecontroleerd verklaard.

AUTONOME RAAD VOOR HET GEMEENSCHAPSONDERWIJS (ARGO)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de exploitatiebegroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in duizenden BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
verkoop van niet-duurzame goederen en diensten	415.885,0	392.261,2	-23.623,8
rente van overheidsvorderingen	71.500,0	85.319,7	13.819,7
verhuur van gronden	31.418,4	33.927,8	2.509,4
inkomenstransferten van de Gemeenschappen	5.742.144,7	5.749.027,5	6.882,8
kapitaalsoverdrachten van de Gemeenschappen	954.000,0	954.000,0	0,0
verkoop van grond	44.334,3	153.302,5	108.968,2
verkoop van bestaande gebouwen	204.800,0	51.689,3	-153.110,7
verkoop van vervoermaterieel	2.586,3	4.163,5	1.577,2
verkoop overig materieel	45,0	11,0	-34,0
opneming reservefondsen (incl. verschil tussen VM en OK)	641.527,0	0,0	-641.527,0
TOTAAL	***8.108.240,7***	***7.423.702,5***	***-684.538,2***

1.2. Uitgaven

(in duizenden BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
eigenlijk loon	409.819,3	405.831,9	-3.987,4
sociale verzekeringspremies t.l.v. werkgever	307.473,6	299.158,0	-8.315,6
overige sociale lasten	121.527,3	118.024,0	-3.503,3
algemene werkingskosten	483.149,0	417.447,2	-65.701,8
huur van gebouwen	112.700,0	108.882,0	-3.818,0
rente op commerciële schuld	41,5	41,2	-0,3
inkomensoverdrachten aan Logo's/Dab's	4.829.426,7	4.645.008,1	-184.418,6
nieuwbouw gebouwen	1.526.209,8	1.469.734,6	-56.475,2
aankoop vervoermaterieel	239.608,0	238.558,1	-1.049,9
verwerving overig materieel	69.608,7	33.239,8	-36.368,9
TOTAAL	***8.099.563,9***	***7.735.924,9***	***-363.639,0***

2. Balans op 31.12.1997

ACTIVA		PASSIVA	
VI. Vorderingen op max. 1 jaar	632.702.980	IV. Investeringsfondsen	1.200.246.838
IX. Liquide middelen	2.074.057.576	IX. Schulden	1.507.593.294
Orderrekeningen	75.000		
X. Overlopende rekeningen	1.004.576		
TOTAAL	***2.707.840.132***	***TOTAAL***	***2.707.840.132***

3. Opmerkingen

1.490.151

Naar aanleiding van zijn controleverklaring op 18 augustus 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de volgende opmerkingen medegedeeld:

3.1. Begroting en uitvoeringsrekening

De Vlaamse regering heeft de begrotingsaanpassing die de centrale raad pas op 18 december 1997 had goedgekeurd, niet goedgekeurd vóór de afsluiting van het begrotingsjaar. Dit was technisch ook onmogelijk, vermits de ARGO deze aanpassing slechts op 24 december 1997 aan de toezichthoudende minister heeft voorgelegd. De begrotingsaanpassing was derhalve geen geldig beleids- en machtigingsdocument. Overigens waren de begrotingen die de centrale raad goedkeurde, opgesteld volgens het interne schema van de instelling. De begroting volgens het ESER-schema, voorgelegd aan het Vlaams Parlement, heeft de centrale raad niet goedgekeurd.

Zonder deze begrotingsaanpassing geeft de uitvoeringsrekening van de middelenbegroting het volgende beeld (in miljoen BEF):

art.l	omschrijving	begroting	aangerekend	procent
16	verkoop van niet-duurzame goederen en diensten	185,3	392,3	212
26	rente van overheidsvorderingen	71,5	85,3	120
28.3	verhuur van gronden	28,0	33,9	122
38.5	overige inkomensoverdrachten van gezinnen	0,0	0,0	-
49.2	inkomensoverdrachten van de Gemeenschappen	5.742,1	5.749,0	101
69.2	kapitaalsoverdrachten van de Gemeenschappen	954,0	954,0	100
76.1	verkoop van gronden	25,4	153,3	604
76.3	verkoop van bestaande gebouwen	172,5	51,7	30
77.1	verkoop van vervoermaterieel	2,6	4,2	162
77.2	verkoop overig materieel	0,0	0,0	-
98	opneming reservefondsen	5,8	-	-
	totaal	7.187,0	7.423,7	104

De uitvoeringsrekening van de uitgavenbegroting wordt dan als volgt (in miljoen BEF):

art.l	omschrijving	begroting	aangerekend	procent
11	eigenlijk loon	423,6	405,8	96
11.2	sociale verzekering t.l.v. werkgever	318,8	299,2	94
11.3	overige sociale lasten	148,8	118,0	80
12.11	algemene werkingskosten	330,2	417,4	127
12.12	huur van gebouwen	124,7	108,9	88
21.4	rente op commerciële schuld	0,0	41,2	-
41.4	inkomensoverdrachten aan LORGO's en DAB's van de ARGO	4.607,9	4.645,0	101
71	aankoop van gronden en gebouwen	0,0	0,0	-
72.1	nieuwbouw gebouwen	934,1	1.469,7	158
74.1	aankoop van vervoermateriaal	239,1	238,6	100
74.2	verwerving overig materieel	59,8	33,2	56
	totaal	7.187,0	7.735,9	108

Artikel 98 (opneming reservefondsen) geeft geen eenduidig beeld van de verrichtingen, aangezien onder dit artikel verschillende financiële gegevens samengetrokken worden. In de toekomst zou de ARGO een onderscheid moeten maken tussen daadwerkelijke opnames uit de reserves en een fictieve correctiepost die het verschil weergeeft tussen de machtiging en het ordonnanceringskrediet voor investeringen in schoolgebouwen.
De opnames waren overigens onrealistisch laag begroot. De rekening zou bovendien de bedragen moeten vermelden die werkelijk uit de reserves zijn opgenomen (zoals vermeld in bijlage 5 bij de rekening).

Artikel 72.1 betreft enkel het bedrag van de vastleggingsmachtiging voor investeringen. De investeringen die de ARGO met eigen middelen zou financieren, zijn niet in de begroting opgenomen. Het aangerekende bedrag geeft daarentegen het totaal van de beide bedragen weer. Deze belangrijke anomalie verklaart ten dele de overschrijding van het totaal van de begrote uitgaven.

Artikel 11.1 (eigenlijk loon) bevat de wedde van een personeelslid dat hoofdzakelijk diensten levert voor de VZW Sociale Dienst van het Gemeenschapsonderwijs. De VZW betaalt geen vergoeding voor de prestaties van dit personeelslid van de ARGO. Zij maakt bovendien gebruik van de infrastructuur en logistieke diensten van de ARGO. Het Rekenhof heeft erop gewezen dat de kosten en opbrengsten van beide rechtspersonen afzonderlijk moeten worden gehouden en dat oneigenlijke toelagen of transfers van middelen tussen beide moeten worden vermeden.

De ARGO mag de verrekening van de kosten wegens het gebruik van zijn infrastructuur door de Vlaamse autonome hogescholen of omgekeerd niet onder artikel 41.1 (ESER) of 67 (volgens het intern aanrekeningsschema *door te storten dotaties*) boeken. Het betreft immers verhandelingen van diensten met andere rechtspersonen. Uit de voorgelegde stukken is overigens gebleken dat de wederzijdse voorschotten en verrekeningen niet worden gevorderd middels rechtsgeldige facturen.

De ARGO boekt de subsidies die hij ontvangt ingevolge de conventies met de VDAB aangaande de tewerkstelling van GESCO's onder artikel 744 (terugvorderingen). Het ESER-schema vereist boeking van alle terugvorderingen onder artikel 16 (verkoop van niet duurzame goederen en diensten). De instelling zou deze middelentransfers tussen Vlaamse openbare instellingen volgens het Rekenhof beter boeken onder klasse 4 - *inkomensoverdrachten van de sector overheid.*

3.2. Balans

Het Rekenhof heeft er op gewezen dat onderlinge vorderingen en schulden (interne verrichtingen) tussen de Centrale raad en de Lokale raden in een afzonderlijke balansrubriek moeten staan. Zij zijn immers geen vorderingen op derden (rubriek *Andere vorderingen*: 24.416.182 BEF). Volgens het verslag bij de rekening bedroegen deze verrichtingen in 1997 11,7 miljoen BEF.

De fondsen op de passiefzijde van de balans zijn ongelijk van aard. Voor sommige reserves bestaan concrete en gebudgetteerde bestedingsplannen, andere kregen een algemene bestemming. Nog andere fondsen zijn voorzieningen voor risico's (bv. *betwistingen* en *compensatie statuut*). De fondsen *technici* en *algemene noden* kunnen daarentegen als overgedragen resultaten worden beschouwd (samen 56,5 miljoen BEF).

De waarde van de gerealiseerde verkopen wijkt aanzienlijk af van de ontvangsten begroot in de artikelen 76.1 en 76.3 (verkoop van gronden en gebouwen). De toelichting geeft aan dat ongeveer de helft van de voorziene verkoopdossiers niet werd gerealiseerd. De administratie verstrekte geen verdere motivering. Bovendien blijkt uit een vergelijking van de toelichting met het jaarverslag 1996 dat niet alle dossiers waarin de Centrale raad in 1996 tot de verkoop had beslist, in de lijst van de geplande verkopen van de afdeling Infrastructuur werden opgenomen. Dit toont de noodzaak aan van een degelijke administratieve procedure voor het beheer van de infrastructuur in het algemeen en de verkoop van onroerende goederen in het bijzonder. De administratie en de dienst boekhouding moeten van elk verkoopdossier dat op initiatief van de centrale raad is opgesteld, het verloop kennen.

UNIVERSITAIR ZIEKENHUIS GENT (UZG)

1. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

1.1. Balans

(in duizenden BEF)

ACTIVA		PASSIVA	
III. Materiële vaste activa	1.644.222	I. Dotaties, inbreng en giften in kapitaal	674.656
V. Vorderingen op meer dan 1 jaar	29	III. Reserves	265.778
VI. Voorraden en bestellingen in uitv.	185.641	IV. Overgedragen resultaat	-3.847.391
VII. Vorderingen op max. 1 jaar	3.371.650	Overdrachten Belgische Staat	495.855
IX. Liquide middelen	252.411	VII. Voorzieningen voor risico's/kosten	413.169
X. Overlopende rekeningen	33.200	VIII. Schulden op > 1 jaar	2.449.044
		IX. Schulden op max. 1 jaar	4.711.249
		X. Overlopende rekeningen	324.793
TOTAAL	***5.487.153***	***TOTAAL***	***5.487.153***

1.2. Resultatenrekening

(in duizenden BEF)

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
II. Bedrijfskosten	8.515.138	I. Bedrijfsopbrengsten	8.697.167
V. Financiële kosten	146.980	IV. Financiële opbrengsten	6.181
VIII. Uitzonderlijke kosten	389.433	VII. Uitzonderlijke opbrengsten	538.563
IX Winst van het boekjaar	190.360		
TOTAAL	***9.241.911***	***TOTAAL***	***9.241.911***

2. Opmerkingen

1.561.753

Naar aanleiding van zijn controleverklaring op 4 augustus 1998 heeft het Rekenhof, behalve de opmerkingen geformuleerd op pp. 191-193 van dit boek, nog de volgende controleresultaten aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld:

2.1. Materiële vaste activa - terreinen en gebouwen

Het UZ Gent heeft de investeringen in terreinen en gebouwen ingevolge het *Masterplan* (87 miljoen BEF in 1996 en 299 miljoen BEF in 1997) op aanraden van de bedrijfsrevisoren uit de balans geweerd en in de orderekeningen geregistreerd. Wel heeft het andere gebouwen en/of terreinen op de balanspost *terreinen en gebouwen* geboekt. Het Rekenhof heeft in dit kader een summier onderzoek verricht naar het juridisch statuut van de goederen en de boekhoudkundige implicaties van dit statuut.

2.2. Van de RSZ te ontvangen intrestopbrengsten

Het ziekenhuis heeft op 31 maart 1998 al een eerste betaling van de RSZ ontvangen (231,7 miljoen BEF) inzake betwiste RSZ-bijdragen op kliniekvergoedingen. Het is evenwel niet duidelijk of deze betaling een aflossing betreft van de initiële vordering of al een gedeeltelijke saldering van de wettelijke intresten. Het UZ Gent heeft voor de vergoeding van de wettelijke intresten (geraamd op 185,8 miljoen BEF) nog geen concreet voorstel uitgewerkt. Voorzichtigheidshalve heeft het UZ Gent deze intrestopbrengsten niet uitgedrukt in de boekhouding

of de jaarrekening. Luidens artikel 14 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen, dienen de rechten en de verplichtingen die niet in de balans voorkomen en die het vermogen, de financiële positie of het resultaat van de onderneming aanmerkelijk kunnen beïnvloeden, in de toelichting te worden vermeld. Een dergelijke vermelding staat evenwel niet in de toelichting bij de jaarrekening 1997.

2.3. Rekeningenstelsel

De rubriek *dotaties, inbreng en giften* op de passiefzijde van de balans is in 1997 opvallend sterk toegenomen (met 98,1 miljoen BEF). Op het eerste gezicht veroorzaakte een verkeerdelijk op deze rubriek geboekte mutatie in de reserves deze toename. Bij nader inzien heeft deze presentatiefout bepaalde tekortkomingen aan het licht gebracht in het rekeningenstelsel dat het UZ Gent toepast. De instelling boekt bepaalde wijzigingen in de reserves op de grootboekrekeningen 100400. De grootboekrekeningen met het decimaal rekeningnummer 10 zijn echter, overeenkomstig de MARZ (Minimumindeling van het Algemeen Rekeningstelsel van Ziekenhuizen, ingevoerd bij koninklijk besluit van 14 augustus 1987), uitsluitend voorbestemd voor de registratie van wijzigingen aan de *dotaties, inbreng en giften in kapitaal.*

2.4. Afwijkingen tussen de jaarrekening en de boekhouding

2.4.1. Reclassificatieboekingen

Het UZ Gent heeft enkele inbreuken gepleegd op het voorschrift dat het rekeningenstelsel van de onderneming zo moet worden opgevat of aangepast dat de balans en de resultatenrekening zonder toevoeging of weglating voortvloeien uit de balans van de betrokken rekeningen (artikel 5 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976) ([4]): het heeft een correctieboeking m.b.t. de inhaalbedragen wel in de balans, maar niet in de onderliggende verrichtingen (proef- en saldibalans) uitgevoerd. Ook de resultatenrekening bevat een aantal correcties die niet werden verwerkt in de boekhouding (proef- en saldibalans). Met name heeft het UZ Gent de toevoeging en terugname op de voorziening *betwiste bijdragen RSZ* in de jaarrekening geregistreerd als respectievelijk uitzonderlijke kosten en uitzonderlijke opbrengsten. In de boekhouding registreerde het beide transacties echter onder de bedrijfskosten.

2.4.2. Resultaatverwerking

Van de geconsolideerde winst van het boekjaar 1997 (190,3 miljoen BEF) ging 92,2 miljoen BEF naar het overgedragen resultaat en 98,1 miljoen BEF naar de reserves. De instelling stelde de mutatie in de reserves apart voor als, enerzijds, een toevoeging (- 129,3 miljoen BEF) en, anderzijds, een onttrekking (+ 31,2 miljoen BEF). De resultaatverwerking in de jaarrekening 1997 geschiedde conform het koninklijk besluit van 14 december 1987 betreffende de jaarrekening van ziekenhuizen. De voorgelegde balans en resultatenrekening *per rubriek* weerspiegelt deze doorgevoerde resultaatverwerking echter niet. Vooral de balans en de resultaatrekening van de sector medisch-technische diensten is ondoorzichtig. Zo werd de toevoeging aan de reserves erin opgenomen onder code 2D5 *waardevermindering op vorderingen + 1 jaar*, wat niet strookt met de boekhoudkundige principes van resultaatverwerking (toevoeging aan de reserves).

2.5. Resultatenrekening per definitieve kostenplaats

Het koninklijk besluit van 14 december 1987 betreffende de jaarrekeningen van de ziekenhuizen, verplicht de ziekenhuizen, in tegenstelling tot de ondernemingen, in de jaarrekening ook een resultatenrekening per definitieve kostenplaats op te stellen. Deze rekening geeft een indeling van het resultaat naar verpleegdagdiensten, medisch-technische diensten, apotheek, consultaties en niet-ziekenhuisactiviteiten. Een dergelijk luik ontbreekt in de jaarrekening 1997 van het UZ Gent.

2.6. Resultatenrekening per sector

Er is opnieuw een ernstige discrepantie tussen de resultaten van de afdeling Hospitalisatie en de afdeling Medisch-technische Diensten. De onderstaande tabel overziet de geconsolideerde resultaten van beide afdelingen:

---

[4] Dit besluit is grotendeels van toepassing op de ziekenhuizen ingevolge artikel 1 van het koninklijk besluit van 14 december 1987 betreffende de jaarrekening van de ziekenhuizen.

	bedrijfsresultaat	**fin. resultaat**	**uitz. resultaat**	**alg. resultaat**
Hospitalisatie	107.846.261	-126.365 449	-99.215.337	-117.734.525
MTD	214.681.016	-14.433.146	9.712.193	209.960.063
geconsolideerd	322.527.277	-140.798.595	-89 503 144	92.225.538

De sector hospitalisatie blijft zwak presteren, vooral wegens zijn financiële en uitzonderlijke resultaten. In het verleden werden maatregelen van de Vlaamse regering in het vooruitzicht gesteld om de bedrijfsontvangsten van de sector te doen stijgen. Ondanks herhaald aandringen, heeft het Rekenhof tot op heden echter geen kennis gekregen van de concrete inhoud ervan.

VLAAMSE ONDERWIJSRAAD (VLOR)

1. Samenvatting uitvoeringsrekening van de exploitatiebegroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
terugstortingen	3.185.952	2.955.727	-230.225
inschrijvingsgelden	0	132.600	132.600
intresten	107.500	108.565	1.065
dotatie Vlor	83.400.000	83.900.000	500.000
facturen	250.000	398.891	148.891
aangerekende werkingskosten	2.166.750	1.673.250	-493.500
ontvangsten opdrachten beroepsprofielen	16.806.491	15.814.982	-991.509
TOTAAL ONTVANGSTEN	***105.916.693***	***104.984.015***	***-932.678***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
goederen en diensten	30.894.917	29.631.989	-1.262.928
werkingskosten	105.380.693	76.173.770	-29.206.923
TOTAAL UITGAVEN	***136.275.610***	***105.805.759***	***-30.469.851***

2. Balans op 31.12.1997

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	9.217.907	Kapitaal	9.217.907
Vorderingen op max. 1 jaar	1.250.958	Reserves	15.052.255
Liquide middelen	36.648.834	Schulden op max. 1 jaar	22.847.537
TOTAAL	***47.117.699***	***TOTAAL***	***47.117.699***

3. Opmerkingen

1.561.750

Naar aanleiding van zijn controleverklaring op 13 juli 1998 heeft het Rekenhof de volgende opmerkingen aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting gericht:

3.1. Begroting

De toezichthoudende minister heeft de aangepaste begroting, door het vast bureau van de VLOR op 7 oktober 1997 goedgekeurd, pas in mei 1998, dus na afloop van het begrotingsjaar, goedgekeurd. Deze aangepaste begroting werd niet medegedeeld aan het Vlaams Parlement.

3.2. Uitvoeringsrekening van de begroting

- Ten aanzien van de oorspronkelijke begroting overschreed de VLOR de volgende kredieten:

	begroting	**effectief betaald**	**vastgelegd**	**vastgelegd en betaald**	**over-schrijdingen**
A2. Kantoor	5.300.000	6.881.662	258.638	7.140.300	1.840.300
A4. Uitrusting	1.300.000	1.254.789	82.291	1.337.154	37.154
B1. Personeel	48.880.000	43.354.214	6.488.516	49.842.730	962.730
B3. Vergaderingen/verplaatsingen	2.700.000	2.281.822	611.771	2.893.593	193.593
B6. Studie-opdrachten	0	70.000	900.000	970.000	970.000

- Noch de oorspronkelijke, noch de aangepaste begroting, vermeldden het gecumuleerde saldo van de voorgaande jaren als ontvangst. Het gecumuleerde saldo 1996 is naar aanleiding van de al genoemde - door de toezichthoudende minister laattijdig goedgekeurde - begrotingsaanpassing wel geïntegreerd in de ontvangsten (*3b-Ontvangsten opdrachten*) en gereserveerd voor het project *Opleidings- en beroepsprofielen* van *B6-Uitgaven opdrachten*.

- Over de rekening 1996 merkte het Rekenhof op dat uitgaven op gereserveerde saldi slechts kunnen als daarvoor kredieten zijn goedgekeurd. Het betrof toen namelijk gedebudgetteerde uitgaven. De instelling kwam in 1997 gedeeltelijk tegemoet aan die opmerking: de uitgaven voor *Opleidings- en beroepsprofielen*, gefinancierd met het gereserveerde saldo 1996, werden bij de begrotingsaanpassing geïntegreerd in het krediet *Uitgaven projecten*.

3.3. Verschil tussen de voorgelegde rekening en de boekhouding

Het journaal vermeldt een ontvangst *provisie kas 138.667 BEF* die niet voorkomt in de uitvoeringsrekening van de begroting. Die voorstelling zou het gevolg zijn van het feit dat tegenover de kasontvangsten ook kasuitgaven staan en dat het saldo (45.684 BEF) in de balans is opgenomen. Er werd m.a.w. een nettoboeking verricht. Dit is strijdig met het principe dat alle ontvangsten en alle uitgaven moeten worden aangerekend op de begroting.

4. Antwoord van de minister

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft op 14 oktober 1998 de laattijdige goedkeuring van de begroting 1997 door de functioneel bevoegde minister toegegeven. Zij stelde voorts dat de kredietoverschrijdingen inderdaad te wijten zijn aan de vergelijking van de uitvoering van de begroting met de initiële begroting. Zij heeft de VLOR er dan ook op gewezen dat na twee begrotingswijzigingen toch nog een kredietoverschrijding werd vastgesteld. Over het verschil tussen de voorgelegde rekening en de boekhouding argumenteerde de minister dat de geboekte ontvangst *provisie kas 138.667 BEF* geen ontvangst is, maar een transfer van fondsen van de bankrekening naar de kas. Volgens de minister is bijgevolg geen nettoboeking verricht.

DIENST VOOR INFRASTRUCTUURWERKEN VAN HET GESUBSIDIEERD ONDERWIJS (DIGO)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de exploitatiebegroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
I. Investeringskredieten	**3.628.300.000**	**835.971.397**	**-2.792.328.603**
A. Vrij gesubsidieerd onderwijs	2.869.311.986	643.713.153	-2.225.598.833
rechtstreekse toelagen	*2.841.031.986*	*613.803.837*	*-2.227.228.149*
rentetoelagen	*28.280.000*	*29.909.316*	*1.629.316*
B. Officieel gesubsidieerd onderwijs	758.988.014	192.258.244	-566.729.770
rechtstreekse toelagen	*746.868.014*	*179.439.966*	*-567.428.048*
rentetoelagen	*12.120.000*	*12.818.278*	*698.278*
II. Werkingskredieten	**166.500.000**	**135.894.630**	**-30.605.370**
TOTAAL ONTVANGSTEN	***3.794.800.000***	***971.866.027***	***-2.822.933.973***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
I. Investeringskredieten	**3.653.119.831**	**373.434.985**	**-3.279.684.846**
A. Vrij gesubsidieerd onderwijs	2.983.835.717	356.495.933	-2.627.339.784
rechtstreekse toelagen	*2.938.911.124*	*356.377.027*	*-2.582.534.097*
rentetoelagen	*44.924.593*	*118.906*	*-44.805.687*
B. Officieel gesubsidieerd onderwijs	669.284.114	16.939.052	-652.345.062
rechtstreekse toelagen	*649.031.644*	*16.939.052*	*-632.092.592*
rentetoelagen	*20.252.470*	*0*	*-20.252.470*
II. Werkingskredieten	**166.482.877**	**143.555.522**	**-22.927.355**
lonen en sociale lasten	***122.875.878***	***108.346.502***	***-14.529.376***
goederen en diensten	***43.606.999***	***35.209.020***	***-8.397.979***
TOTAAL UITGAVEN	***3.819.602.708***	***516.990.507***	***-3.302.612.201***

2. Balans op 31.12.1997

ACTIVA		PASSIVA	
Beschikbare geldmiddelen	2.852.072.909	Schulden toelagen	0
Schuldvorderingen	1.614.384	Overgedragen winst	2.863.840.036
Inventaris	10.152.743		
TOTAAL	***2.863.840.036***	***TOTAAL***	***2.863.840.036***

De opmerkingen die het Rekenhof naar aanleiding van zijn controleverklaring van 1 juli 1998 heeft geformuleerd, zijn samengevat op p. 194 van dit boek.

INVESTERINGSDIENST VOOR DE VLAAMSE HOGESCHOLEN (IVAH)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
Overdrachten vorige jaren	111.352.352	111.352.352	0
Inkomensoverdrachten van de sector overheid	35.000.000	35.000.000	0
Kapitaaloverdrachten van de sector overheid	248.000.000	248.000.000	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	***394.352.352***	***394.352.352***	***0***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
Inkomensoverdrachten aan de sector overheid	45.182.421	43.865.152	-1.317.269
Kapitaaloverdrachten aan de sector overheid	349.169.931	85.888.796	-263.281.135
TOTAAL UITGAVEN	***394.352.352***	***129.753.948***	***-264.598.404***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

ACTIVA		PASSIVA	
Vorderingen op max. 1 jaar	38.740.000	Eigen vermogen	264.598.404
Liquide middelen	255.974.965	Schulden op max. 1 jaar	30.116.561
TOTAAL	***294.714.965***	***TOTAAL***	***294.714.965***

2.2. Resultatenrekening

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
II. Bedrijfskosten	129.753.948	I. Bedrijfsopbrengsten	283.000.000
XI. Winst van het boekjaar	153.246.052		
TOTAAL	***283.000.000***	***TOTAAL***	***283.000.000***

3. Opmerkingen

1.585.883

Niettegenstaande het besluit van de Vlaamse regering op 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering pas op 1 januari 1998 in werking treedt, stelde de voorzitter van de raad van bestuur van de instelling op 13 mei 1998 dat de jaarrekeningen 1997 al zijn opgesteld conform dit regeringsbesluit. Het Rekenhof heeft zijn toetsing ervan bijgevolg op dit boekhoudbesluit gebaseerd. Het heeft

op 1 juli 1998, behalve die vermeld op p. 195 van dit boek, nog de volgende opmerkingen aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld:

3.1. Balans

- De post *Schulden op ten hoogste 1 jaar - 47/48 Overige schulden* vermeldt de aan de hogescholen verschuldigde investeringssubsidies en subsidies van eigenaarsonderhoud. 4.541.978 BEF vorderingen zijn echter ten onrechte aangerekend op 1997. Aantekeningen op door de uitvoerders van werken ingediende facturen tonen aan dat de administratie van de hogescholen de vorderingen pas in 1998 hebben nagezien en goedgekeurd voor betaling. De aanrekening op 31 december 1997 als schuld gebeurde ten onrechte, daar de tegemoetkoming voor deze investeringsuitgaven pas in 1998 van de IVAH kon worden gevorderd

- Uit de toelichting blijkt dat de hogescholen op 31 december 1997 nog 10,7 miljoen BEF eigenaarsonderhoud niet met een factuur van de IVAH vorderden. De IVAH heeft dit bedrag ten onrechte in de balans opgenomen. Het boekhoudbesluit staat slechts de erkenning van de vordering toe op het ogenblik dat de realisatie van de voorwaarden zeer waarschijnlijk is en de dotatie werd opgeëist (artikel 44). In casu voorziet de procedure voor toewijzing en uitbetaling van middelen voor eigenaarsonderhoud erin dat het saldo van die middelen slechts wordt uitgekeerd na afwerking van het onderhoudsprogramma, nadat de school een vordering heeft overgezonden en nadat de raad van bestuur deze vordering heeft goedgekeurd.

3.2. Resultaatrekening

Het bedrag van nog te ontvangen afrekeningen voor eigenaarsonderhoudskosten (10.711.356 BEF) moet, overeenkomstig artikel 44 van het boekhoudbesluit, uit het resultaat (uitgavenzijde) voor 1997 worden geweerd (zie 3.1). Tevens is in 1997 4.541.978 BEF nog niet opeisbare vorderingen aangerekend (zie ook 3.1). Het Rekenhof heeft het resultaat van het boekjaar (153.246.052 BEF) dan ook met deze bedragen vermeerderd (168.499.386 BEF). De foutenmarge op het gerapporteerde resultaat bedraagt aldus ongeveer 10 procent.

3.3. Begroting en uitvoeringsrekening van de begroting

- De begrotingskredieten vermeld in de uitvoeringsrekening stemmen niet overeen met die van de begroting medegedeeld aan het Vlaams Parlement of die van de begrotingswijziging van 14 november 1997. De kredieten werden namelijk verhoogd met de overgedragen middelen. De IVAH heeft een dergelijke aanpassing niet voorgelegd aan de bevoegde instanties. De gegevens waarover de rekening rapporteert zijn evenwel in overeenstemming met artikel 55 van het boekhoudbesluit.

- De rekening volgt niet exact de kredietindeling van de begroting.

Deze onregelmatigheden bemoeilijken een vergelijking van de uitgaven met de cijfers van de goedgekeurde begrotingswijzigingen. Het Rekenhof heeft daarom de volgende wedersamenstelling gedaan:

uitgaven	**gewijzigde begroting**	**uitgaven**	**overschrijding of onderaanwending**	
41.20 - inkomensoverdrachten aan hogescholen	35.000.000	43.865.152	8.865.152	+25%
61.21 - investeringsbijdragen	248.000.000	85.888.796	- 162.111.204	-65%
61.21.1 - geschiktmakingswerken en modernisering	204.200.000	46.446.669	- 157.753.331	-77%
61.21.2 - eerste uitrusting didactische apparatuur	28.200.000	27.468.454	- 731.546	-3%
61.21.3 - huur	15.600.000	11.973.673	- 3.626.327	-23%
Totaal	283.000.000	129.753.948	- 153.246.052	-54%

De uitgavenrubriek *investeringsbijdragen* betreft uitsluitend de betaling van de schulden voortvloeiend uit vastgelegde investeringsdossiers. Uit de wedersamenstelling blijkt een onderaanwending van 65 %. Ofwel heeft de

IVAH de basis voor deze kredietraming, nl. de betalingskalender, met een zeer ruime veiligheidsmarge opgesteld, ofwel heeft hij de investeringsuitgaven (door te storten dotaties) ruim overschat.

Het Rekenhof heeft ten slotte opgemerkt dat de IVAH de op 31 december 1997 door de hogescholen nog niet gevorderde bedragen van 10.711.356 BEF en 4.541.978 BEF (zie punt 3.1) ten onrechte op de begroting 1997 heeft aangerekend.

3.4. Boekhouding en vastleggingen

Uit een vergelijking van de vorderingsstaten van de hogescholen met het grootboek van de IVAH bleken enkele fouten te zijn geslopen in de toerekening van facturen op de vastleggingen.

4. Antwoord van de minister

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting ging op 25 september 1998 volledig akkoord met de opmerkingen van het Rekenhof. Zij ging evenwel niet in op de opmerking over de slechte raming van de investeringsuitgaven (door te storten dotatie). De aanwendingsgraad van die kredieten was immers opvallend laag.

KIND EN GEZIN

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
gemeenschapstoelage	6.310.838.037	6.271.667.956	-39.170.081
rekeningen buiten toelage	63.229.355	66.535.334	3.305.979
eigen fondsen	13.551	768.444	754.893
TOTAAL ONTVANGSTEN	***6.374.080.943***	***6.338.971.734***	***-35.109.209***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
51. personeelskosten	1.380.762.439	1.357.519.634	-23.242.805
52. functioneringskosten	273.319.279	237.000.229	-36.319.050
53. toelagen aan voorzieningen	4.441.649.673	4.394.144.828	-47.504.845
55. investeringen	147.542.688	143.830.427	-3.712.261
subtotaal m.b.t. de gemeenschapstoelage	***6.243.274.079***	***6.132.495.118***	***-110.778.961***
subtotaal m.b.t. rekeningen buiten toelage	***151.492.781***	***89.329.262***	***-62.163.519***
subtotaal m.b.t. eigen fondsen	***1.000.000***	***822.031***	***-177.969***
TOTAAL UITGAVEN	***6.395.766.860***	***6.222.646.411***	***-173.120.449***

2. Toestand van activa en passiva op 31.12.1997

ACTIVA		PASSIVA	
Vastgelegde middelen	1.516.980.641	Niet-vorderbaar	987.539.374
Omzetbaar	849.682.123	Vorderbaar	1.041.858.970
Beschikbaar	353.552.681	Afschrijvingen	556.179.635
Tekorten	4.535.372	Budgettaire overschotten	139.172.838
TOTAAL	***2.724.750.817***	***TOTAAL***	***2.724.750.817***

3. Opmerkingen

1.357.557

Naar aanleiding van zijn controleverklaring op 17 juli 1998 heeft het Rekenhof, behalve de opmerkingen op p. 196 van dit boek, nog de volgende opmerkingen aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld:

3.1. Algemeen

Het Rekenhof heeft geen opmerkingen geformuleerd over gebreken in de boekhoudtechnische verwerking van de verrichtingen die vanaf 1 januari 1998 zullen worden geremedieerd door de toepassing van het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse openbare instellingen.

3.2. Opmerkingen n.a.v. vorige jaarrekeningen

Kind en Gezin heeft sommige tekortkomingen die de vorige jaren al aanleiding gaven tot herhaalde opmerkingen van het Rekenhof in 1997 niet verholpen. Zo heeft de instelling nog steeds haar bezittingen niet geïnventariseerd. Die inventaris is een voorwaarde voor een werkelijkheidsgetrouwe balans en een onontbeerlijk controle-instrument voor interne én externe controle.

3.3. Uitvoeringsrekening van de begroting

Ontvangsten en uitgaven kunnen niet, buiten de budgettaire rapportering om, onmiddellijk toegewezen worden aan reserves. Aangezien Kind en Gezin dit in het verleden meermaals heeft gedaan, is het gecumuleerde budgettaire resultaat onbetrouwbaar. De instelling heeft het, ook vorig jaar vastgestelde, verschil tussen de gecumuleerde budgettaire resultaten in de uitvoeringsrekening en de balans nog niet verklaard. Dit verschil moet ten laatste in de beginbalans 1998 rechtgezet en toegelicht zijn.

Daarbuiten heeft Kind en Gezin op een krediet *diverse betalingen aan derden* uitgaven aangerekend die zij aan meer specifieke kredieten kon toewijzen. Boetes voor verkeersovertredingen door personeelsleden tijdens dienstverplaatsingen begaan heeft het aangerekend op verscheidene, daartoe niet geëigende kredieten (zoals belastingen en erelonen). Het is onaanvaardbaar dat de instelling verkeersboetes vergoedt, ook al werden die opgelopen tijdens de diensturen. Ook andere aanrekeningen hadden kunnen uitgevoerd worden op meer geëigende kredieten. Een gedeelte van de roerende voorheffing werd bv. aangerekend als bank- en portkosten en het wegwerpmateriaal van ALGO-toestellen werd gebudgetteerd op rubriek 521.09 en aangerekend op rubriek 535.01. Dit bemoeilijkt de controle en vertekent het beeld dat de uitvoeringsrekening van de financiële stromen geeft.

3.4. Toestand van activa en passiva

De toestand van activa en passiva vertoont tekortkomingen, die hinderlijk kunnen zijn voor het opstellen van een beginbalans met het oog op de toepassing van het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering. De onderstaande punten zullen in elk geval tot problemen leiden:

- Op het actief staat een onterechte vordering op de Vlaamse Gemeenschap van 4.708.905 BEF. Deze boeking is ontstaan door een foutieve boekhoudkundige verwerking van de dotatiegelden.

- De balans rapporteert over 226.063.165 BEF openstaande vastleggingen. De opvolging van de vastleggingsmachtiging van de investeringsubsidies dient echter buiten de balans te gebeuren.

- Het fonds provisionele voorschotten kan niet als kapitaal in de balans figureren, aangezien de instelling er niet vrij over kan beschikken.

- De instelling neemt aan dat zij een gedeelte van de vorderingen van deze provisionele voorschotten niet zal kunnen recupereren. Het verdient aanbeveling ze als *dubieuze vordering* te registreren.

VLAAMS FONDS VOOR SOCIALE INTEGRATIE VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP (VFSIPH)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
terugbetalingen personeel	16.081.000	13.397.096	-2.683.904
terugbetalingen aankopen goederen / diensten aan instellingen	510.000	1.107.542	597.542
verkopen van niet-duurzame goederen en diensten	3.626.000	3.289.814	-336.186
intresten en soortgelijke opbrengsten	30.000.000	59.711.621	29.711.621
terugvorderingen maatschappelijke dienstverlening aan personen met een handicap	371.000.000	683.343.043	312.343.043
inkomensoverdrachten van het buitenland	100.788.000	100.704.725	-83.275
inkomensoverdrachten van andere overheden (gemeenschappen en gewesten)	27.739.640.000	27.578.594.441	-161.045.559
rechtstreekse kapitaaloverdrachten van instellingen en bedrijven t.b.v. personen met een handicap	0	18.030.917	18.030.917
verkoop van duurzame roerende goederen waaronder onlichamelijke zaken	150.000	90.000	-60.000
kredietaflossingen van instellingen t.b.v. gezinnen	550.000	0	-550.000
opname van schulden door de instelling	100.000	4.000	-96.000
TOTAAL ONTVANGSTEN	***28.262.445.000***	***28.458.273.199***	***195.828.199***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
onverdeelde uitgaven	5.981.000	5.636.451	-344.549
personeelsuitgaven	453.750.000	411.884.620	-41.865.380
werkingsuitgaven	284.573.000	243.074.121	-41.498.879
kwade posten en ristorno's inzake verkoop niet-duurzame goederen en diensten	20.000	0	-20.000
rente op schulden	50.000	0	-50.000
lasten van vermogen	150.000	0	-150.000
kwade posten en ristorno's inzake intresten	50.000	0	-50.000
maatschappelijke dienstverlening aan pers. met een handicap	29.002.097.000	28.395.827.501	-606.269.499
inkomensoverdrachten aan het buitenland	1.000.000	0	-1.000.000
inkomensoverdrachten aan de overheidsinstellingen en aan de regionale en lokale besturen	1.848.000	425.143	-1.422.857
rechtstreekse kapitaalsoverdrachten aan instell. en bedrijven	820.403.000	820.403.000	0
oninvorderbare ten onrechte uitbetaalde kapitaaltegemoetk.	79.000.000	78.775.033	-224.967
aankoop van gronden en gebouwen	110.744.000	24.403.896	-86.340.104
aankoop van duurzame roerende goederen waaronder onlichamelijke zaken	74.564.000	38.489.772	-36.074.228
kredietverleningen aan gezinnen	1.175.000	9.240	-1.165.760
aflossing van opgenomen schulden door de instelling	100.000	0	-100.000
TOTAAL UITGAVEN	***30.835.505.000***	***30.018.928.777***	***-816.576.223***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

ACTIVA		PASSIVA	
Immateriële vaste activa	5.733.805	Reserves	1.298.219.683
Materiële vaste activa	173.198.626	Investeringsmachtigingen	1.469.930.043
Financiële vaste activa	1.541.717	Voorzieningen voor risico's en kosten	146.533.534
Machtigingen op meer dan 1 jaar	1.469.930.043	Schulden op meer dan 1 jaar	4.000
Vorderingen op max. 1 jaar	419.174.288	Schulden op max. 1 jaar	1.591.375.107
Liquide middelen	75.286	Overlopende rekeningen + wachtrek.	42.251.220.665
Overlopende rekeningen + wachtrek.	44.687.629.267		
TOTAAL	***46.757.283.032***	***TOTAAL***	***46.757.283.032***

2.2. Resultatenrekening

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
Bedrijfskosten	29.911.369.475	Bedrijfsopbrengsten	28.398.467.578
Financiële kosten	2.882	Financiële opbrengsten	59.711.621
		Uitzonderlijke opbrengsten	2.676.361
		Verlies van het boekjaar	1.450.516.797
TOTAAL	***29.911.372.357***	***TOTAAL***	***29.911.372.357***

3. Opmerkingen

1.559.584

Naar aanleiding van zijn controleverklaring op 11 augustus 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de volgende opmerkingen medegedeeld:

3.1. Oninbare vorderingen

In 1997 heeft het VFSIPH drie vorderingen van zijn rechtsvoorganger, het Rijksfonds voor Sociale Reclassering, voor een totaal bedrag van 5.636.451 BEF, als definitief oninvorderbaar afgeboekt en budgettair aangerekend op *Interne verrichtingen*. Voor deze vorderingen werd echter nooit een voorziening voor dubieuze debiteuren aangelegd.

3.2. Vervroeging van het vastleggingsmoment

Artikel 9 van het programmadecreet 1997 heeft het begrip subsidiebelofte geherdefinieerd. In plaats van een vrijblijvende toezegging, is de subsidiebelofte een reële verbintenis tot toekenning van een subsidie voor een investering geworden, die op het lopend jaar wordt vastgelegd. Het bedrag van de goedgekeurde ontwerpen (pré-VIPA) en subsidiebeloften (VIPA) dat nog niet was vastgelegd, bedroeg echter in 1997 ongeveer 998 miljoen BEF. Bovendien bestaat momenteel binnen de instelling geen prognose over het financiële effect dat het vervroegen van het vastleggingsmoment op middellange termijn voor de instelling zal hebben. Gelet op de budgettaire impact van de investeringssubsidies, heeft het Rekenhof om een dergelijke prognose gevraagd.

3.3. Voorschotten aan de residentiële instellingen

Sinds 1996 registreert het VFSIPH voorschotten en afrekeningen die het uitkeert aan de voorzieningen volgens een ander boekingsschema. Daar het nog een aantal voorschotten van vóór 1996 diende af te rekenen, heeft het fonds in 1997 zowel het oude als het nieuwe boekingsschema toegepast. Een vermenging van beide systemen leidde in 1997 tot afboeking volgens het nieuwe systeem van volgens het oude systeem geboekte voorschotten. Dit resulteerde in een foutieve voorstelling van de nog af te rekenen voorschotten in de balans. Het reële balanstotaal lag eind 1997 aldus 998.089.652 BEF lager dan het gerapporteerde totaal. Dit bedrag was immers ten onrechte opgenomen in de overlopende rekeningen op het actief en in de schulden op ten hoogste 1 jaar op het passief. Het VFSIPH moet dit bedrag in 1998 corrigeren.

OPENBAAR PSYCHIATRISCH ZIEKENHUIS TE GEEL (OPZ GEEL)

1. Balans op 31.12.1997

ACTIVA		PASSIVA	
III. Materiële vaste activa	48.898.569	I. Kapitaal	115.894.162
VI. Voorraden en bestellingen in uitv.	8.866.676	IV. Overgedragen resultaat	-73.710.323
VII. Vorderingen op max. 1 jaar	330.088.940	V. Investeringssubsidies	26.753.488
IX. Liquide middelen	1.879.783	VIII. Schulden op meer dan 1 jaar	30.655.900
X. Overlopende rekeningen	950.879	IX. Schulden op max. 1 jaar	218.875.851
		X. Overlopende rekeningen	72.215.769
TOTAAL	***390.684.847***	***TOTAAL***	***390.684.847***

2. Resultatenrekening op 31.12.1997

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
Bedrijfskosten	807.043.436	Bedrijfsopbrengsten	731.392.690
Financiële kosten	1.684	Financiële opbrengsten	4.247.074
Uitzonderlijke kosten	30.254.690	Uitzonderlijke opbrengsten	114.523.497
Winst van het boekjaar	12.863.451		
TOTAAL	***850.163.261***	***TOTAAL***	***850.163.261***

3. Opmerkingen

1.569.108

Naar aanleiding van zijn controleverklaring op 8 september 1998 heeft het Rekenhof, behalve die vermeld op p. 198 van dit boek, nog de volgende opmerkingen aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld.

3.1. De balansrekeningen

Een onderrekening van de passivarekening *lopende schulden* bevat bedragen voor vergoedingen van het personeel, betaald langs de wedde. Volgens de minimumindeling van het algemeen rekeningenstelsel voor de ziekenhuizen is deze onderrekening echter voorbehouden aan de leveranciers.

De proef- en saldibalans vermeldt een creditsaldo op de wachtrekening *rechtzettingen en derdengelden*. De balans neemt dit saldo op onder de rekening *overlopende rekeningen van het passief*. Volgens de boekhoudkundige regels terzake moeten de bedragen op die rekening op het einde van het boekjaar overgeboekt worden naar de geëigende rekening.

3.2. Boeking meerwaarde apotheek

Het OPZ heeft ten onrechte 268.095 BEF geboekt als *toekenning meerwaarde apotheek*. Deze automatische toekenning van de meerwaarde op de aankoopprijs van bepaalde producten is echter sinds 1993 nog enkel geldig voor de medisch-technische diensten en de consultaties. Zij is dus niet van toepassing op het OPZ.

3.3. Aantal dagen debiteurenkrediet en crediteurenkrediet

In 1997 heeft het aantal dagen debiteurenkrediet het aantal dagen crediteurenkrediet voor het eerst overstegen (met 53,47 dagen), zodat het OPZ het verschil in dagen krediet zal moeten financieren buiten de normale werking om. Het Rekenhof heeft aangedrongen op maatregelen om het aantal dagen debiteurenkrediet terug te dringen, opdat de huidige discrepantie niet structureel wordt.

4. Antwoord van de minister

De minister heeft geantwoord op 11 september 1998. Het Rekenhof onderzoekt momenteel dit antwoord.

OPENBAAR PSYCHIATRISCH ZIEKENHUIS TE REKEM (OPZ REKEM)

1. Balans op 31.12.1997

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	55.604.094	Kapitaal	87.268.261
Financiële vaste activa	2.000	Overgedragen resultaat	441.548.325
Voorraden	10.421.179	Resultaat van het jaar	-46.808.196
Vorderingen op max. 1 jaar	226.326.601	Investeringssubsidie	21.375.751
Geldbeleggingen	309.071.290	Schulden op meer dan 1 jaar	26.420.924
Liquide middelen	46.240.124	Schulden op max. 1 jaar	63.424.427
Overlopende rekeningen	10.277.113	Overlopende rekeningen	64.712.909
TOTAAL	***657.942.401***	***TOTAAL***	***657.942.401***

2. Resultatenrekening op 31.12.1997

(in duizenden BEF)

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
Bedrijfskosten	684.079	Bedrijfsopbrengsten	636.024
Financiële kosten	2.273	Financiële opbrengsten	9.868
Uitzonderlijke kosten	16.154	Uitzonderlijke opbrengsten	9.806
		Verlies van het boekjaar	46.808
TOTAAL	***702.506***	***TOTAAL***	***702.506***

3. Opmerkingen

1.569.107

Naar aanleiding van zijn controleverklaring op 22 september 1998 heeft het Rekenhof, behalve de opmerkingen vermeld op p. 199 van dit boek, de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting nog de volgende opmerkingen medegedeeld:

3.1. Historische schuld

De rekening *overige leningen* van het balanspassief vermeldt 2.000.000 BEF historische schuld van het OPZ tegenover het OPZ van Bergen. De minister had nochtans op 2 juli 1997 medegedeeld dat zij het OPZ te Rekem had gevraagd deze historische schuld te annuleren.

3.2. Niet overeenstemming tussen grootboek- en rekeningcodes

De resultatenrekening vermeldt onder de rekening *forfaits conventies RIZIV* (code 703) de som van de bedragen van de grootboekrekeningen *bijzondere prestaties* en *laboprestaties* met codes 708. De resultatenrekening vermeldt verder onder de code 751 (opbrengsten uit vlottende activa) het bedrag van grootboekrekening 759 (financiële opbrengsten).

3.3. Rekening 660

De resultatenrekening vermeldt op de rekening *uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa* van de *uitzonderlijke kosten* ten onrechte een bedrag dat een aantal waardeverminderingen op vorderingen inhoudt.

3.4. Discrepantie tussen debiteurenkrediet en crediteurenkrediet

In de periode 1994-1997 heeft het aantal dagen debiteurenkrediet het aantal dagen crediteurenkrediet steeds sterk overstegen (met 86,12 dagen in 1994; 99,56 in 1995; 153,45 in 1996 en 96,09 in 1997). Structuralisatie van deze tendens kan leiden tot de noodzaak de eigen betalingen binnen de courante werking om organisatorische redenen te prefinancieren. Een betere opvolging van de debiteurenfacturatie en -inning is dan ook nodig.

VLOPERA

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in duizenden BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
lopende ontvangsten voor goederen en diensten	183.000	174.176	-8.824
inkomsten uit vermogen en ondernemingsactiviteit	0	3.892	3.892
inkomensoverdrachten van de sector overheid	606.750	607.700	950
desinvesteringen	0	291	291
TOTAAL ONTVANGSTEN	***789.750***	***786.059***	***-3.691***

1.2. Uitgaven

(in duizenden BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
over te dragen resultaat	0	19.250	19.250
lopende uitgaven voor goederen en diensten	786.250	720.917	-65.333
uitgaven uit vermogen en ondernemingsactiviteit	1.000	1.722	722
investeringen	2.500	44.170	41.670
TOTAAL UITGAVEN	***789.750***	***786.059***	***-3.691***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

(in duizenden BEF)

ACTIVA		PASSIVA	
Immateriële vaste activa	73	Eigen vermogen	448.316
Materiële vaste activa	438.903	Voorzien. en uitgestelde belastingen	2.861
Financiële vaste activa	384	Schulden op meer dan 1 jaar	403.396
Vorderingen op meer dan 1 jaar	403.395	Schulden op max. 1 jaar	202.743
Vorderingen op max. 1 jaar	118.544		
Liquide middelen	81.317		
Overlopende rekeningen	14.700		
TOTAAL	***1.057.316***	***TOTAAL***	***1.057.316***

2.2. Resultatenrekening

(in duizenden BEF)

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
Bedrijfskosten	791.720	Bedrijfsopbrengsten	774.628
Financiële kosten	38.531	Financiële opbrengsten	58.782
Uitzonderlijke kosten	258	Uitzonderlijke opbrengsten	290
Te bestemmen winst van het boekjaar	3.191		
TOTAAL	***833.700***	***TOTAAL***	***833.700***

3. Opmerkingen

1.577.058

Naar aanleiding van zijn controleverklaring op 28 juli 1998 heeft het Rekenhof de volgende opmerkingen aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld:

- Het Rekenhof heeft de Vlopera met aandrang gevraagd de concessieovereenkomst met de stad Antwerpen te regelen en het huishoudelijk reglement (ter uitvoering van artikel 13, § 4, van het decreet tot oprichting van de Vlaamse Opera) door de Vlaamse regering te laten goedkeuren. De raad van bestuur van de Vlopera heeft het huishoudelijk reglement op 23 april 1998 goedgekeurd. De Vlaamse regering stemt in met dit reglement.

- Ondanks het uitdrukkelijke verbod in de CFO-overeenkomst, heeft de Vlopera twee bankrekeningen geopend bij een andere financiële instelling.

- De jaarrekening 1996 van de Vlopera werd op verzoek van de commissaris-revisor na goedkeuring nog gewijzigd. Het Rekenhof wijst erop dat een aanpassing van een al goedgekeurde jaarrekening ongebruikelijk is en slechts in uitzonderlijke gevallen mogelijk is. Steeds is vereist dat de volledige goedkeuringsprocedure opnieuw wordt doorlopen. Daar de aangepaste rekening 1996 een geïntegreerd deel uitmaakt van de voorgelegde rekening 1997, heeft de toezichthoudende minister de wijzigingen niet expliciet goedgekeurd.

- Het saldo van de uitvoeringsrekening van de begroting 1996 is niet opgenomen in de uitvoeringsrekening 1997. Het ESER-schema voorziet hiervoor nochtans in een rekening *overgedragen overschot of tekort van de vorige boekjaren*. Het is aangewezen het onderhavige saldo toe te voegen aan het overgedragen overschot of tekort in de uitvoeringsrekening 1998.

- In 1997 heeft de Vlaamse Gemeenschap de Vlopera 46,45 miljoen BEF uitgekeerd ter gedeeltelijke vereffening van de dotaties voor het investeringsfonds 1996 (12,70 miljoen BEF) en 1997 (33,75 miljoen BEF). De Vlopera heeft deze dotaties ten onrechte niet als ontvangst in de uitvoeringsrekening van de begroting opgenomen.

- De boekhouding van de Vlopera houdt geen rekening met het onderscheid tussen de werkings- en de investeringsdotaties van de steden Antwerpen en Gent. Het heeft beide dotaties samen opgenomen in de rekening *toelagen steden*. Ook bij de besteding van de subsidies maakt de instelling geen duidelijke opdeling tussen werkingskosten en infrastructuurwerken. Zij gebruikt de investeringsdotaties van de steden deels ter financiering van de operaproducties, terwijl zij met de werkingssubsidies ook onderhoudskosten van de operagebouwen bekostigt. Het is aangewezen dat de Vlopera in de algemene of in de analytische boekhouding specifiek bijhoudt waarvoor zij de investeringsdotaties van de steden gebruikt.

- De Vlopera heeft de bezoldigingen van tijdelijke medewerkers in de uitvoeringsrekening 1997 onterecht opgenomen onder het artikel *aankoop van niet-duurzame goederen en diensten,* in plaats van op *lonen en sociale lasten.*

- De vordering op de stad Antwerpen en de schuld ten aanzien van de VZW Vlos (in vereffening) zijn wegens een foute afboeking overgewaardeerd met 1,75 miljoen BEF. In de boekhouding 1998 dient de Vlopera dit recht te zetten.

- Omwille van de consistentie in de boekhouding is het aangewezen dat de Vlopera de kosten van decors, kostuums en rekwisieten voor de eigen producties van het boekjaar 1996 alsnog opneemt in de post *overige materiële vaste activa*. Daar de decors, kostuums en rekwisieten ineens 100 % afgeschreven worden ten laste van het boekjaar waarin de activering geschiedt, heeft deze overboeking geen impact op het resultaat van de instelling.

De minister heeft op 1 oktober 1998 geantwoord. Het Rekenhof behandelt momenteel dit antwoord.

COMMISSARIAAT-GENERAAL VOOR DE BEVORDERING VAN DE LICHAMELIJKE ONTWIKKELING, DE SPORT EN DE OPENLUCHTRECREATIE (BLOSO)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
COMMISSARIAAT-GENERAAL			
1. lopende ontvangsten	75.300.000	45.313.195	-29.986.805
2. rente, huur en andere resultaten van het vermogen	7.000.000	5.540.113	-1.459.887
4. inkomensoverdrachten	1.234.500.000	1.234.500.000	0
totaal Commissariaat-Generaal	**1.316.800.000**	**1.285.353.308**	**-31.446.692**
VLAAMS SPORTFONDS			
0. ontvangsten uit activiteiten	277.200.000	269.653.832	-7.546.168
3. ontvangsten met bijzondere aanwending	288.300.000	224.476.162	-63.823.838
totaal Vlaams Sportfonds	**565.500.000**	**494.129.994**	**-71.370.006**
TOTAAL ONTVANGSTEN	***1.882.300.000***	***1.779.483.302***	***-102.816.698***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
HOOFDBESTUUR			
1. lopende uitgaven	848.400.000	847.131.250	-1.268.750
3. inkomensoverdrachten aan andere sectoren	107.100.000	107.100.000	0
4. inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	120.000.000	120.000.000	0
7. investeringen	12.700.000	12.481.900	-218.100
totaal hoofdbestuur	**1.088.200.000**	**1.086.713.150**	**-1.486.850**
BUITENDIENSTEN			
1. lopende uitgaven	122.300.000	113.015.856	-9.284.144
7. investeringen	115.000.000	114.926.903	-73.097
totaal buitendiensten	**237.300.000**	**227.942.759**	**-9.357.241**
VLAAMS SPORTFONDS			
3. inkomensoverdrachten aan andere sectoren	349.400.000	349.400.000	0
1. lopende uitgaven	216.100.000	214.903.757	-1.196.243
totaal Vlaams Sportfonds	**565.500.000**	**564.303.757**	**-1.196.243**
TOTAAL UITGAVEN	***1.891.000.000***	***1.878.959.666***	***-12.040.334***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	766.941.738	Reserves	436.641.200
Vorderingen op meer dan 1 jaar	141.903.066	Overgedragen resultaat	71.727.535
Vorderingen op max. 1 jaar	255.617.851	Kapitaalsubsidies	540.631.434
Liquide middelen	259.274.491	Voorzieningen voor risico's en kosten	4.078.487
		Schulden op max. 1 jaar	370.608.438
		Overlopende rekeningen	50.052
TOTAAL	***1.423.737.146***	***TOTAAL***	***1.423.737.146***

2.2. Resultatenrekening

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
Bedrijfskosten	1.847.602.912	Bedrijfsopbrengsten	1.678.943.189
Uitzonderlijke kosten	50.386.785	Financiële opbrengsten	28.193.698
		Uitzonderlijke opbrengsten	38.935.269
		Verlies van het boekjaar	151.917.541
TOTAAL	***1.897.989.697***	***TOTAAL***	***1.897.989.697***

3. Opmerkingen

1.319.859

Naar aanleiding van zijn controleverklaring op 18 augustus 1998 heeft het Rekenhof de volgende opmerkingen aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld:

3.1. Begrotingsaanpassing

De raad van bestuur heeft de definitieve begroting op 17 december 1997 aangepast. De toezichthoudende minister heeft deze aanpassing niet goedgekeurd.

3.2. VZW Topsporthal Gent

Het BLOSO heeft zich ertoe verbonden de VZW Topsporthal Gent een kapitaalsubsidie van 50 miljoen BEF te verlenen voor de bouw van een topsporthal (zie p. 204). De uitvoeringsrekening geeft deze verbintenis weer op de basisallocatie *eigen investeringen* (23,6 miljoen BEF), hoewel het de betoelaging van een project van derden betreft. Ook de bedrijfseconomische boekhouding heeft slechts 23,6 miljoen BEF in kosten genomen en als schuld in de balans weergegeven. Het BLOSO heeft evenmin het verleende recht van opstal op de projectterreinen in de bedrijfseconomische boekhouding opgenomen. De jaarrekening 1997 geeft dus geen volledig beeld van de aangegane verbintenissen.

In 1997 heeft het BLOSO alleen een vastleggingsmachtiging verkregen voor eigen investeringen, niet voor betoelaging van projecten van derden. Het Rekenhof heeft aangedrongen op de annulering van de vastleggingsmachtiging van 23,6 miljoen BEF in 1997 en op het inschrijven van een vastleggingsmachtiging voor infrastructuurtoelagen van 50,0 miljoen BEF in de begroting 1998.

3.3. Eindejaarsvastleggingen

Op het einde van het begrotingsjaar gaat het BLOSO voor elk begrotingsartikel na welk gedeelte van het krediet niet is opgebruikt. Voor dit bedrag neemt de instelling een *eindejaarsvastlegging*, m.a.w. zij neemt het kredietsaldo als schuld in de uitvoeringsrekening op. De eindejaarsvastleggingen worden niet gestaafd met verantwoordingsstukken, maar zijn bedoeld om de toegekende kredieten maximaal te benutten. Het systeem van eindejaarsvastleggingen druist in tegen de basisprincipes van de begroting en vertekent het beeld dat de jaarrekening geeft van de uitgaven.

3.4. Gebruik van ongeëigende kredieten

Het BLOSO rekent niet alle uitgaven op de geëigende kredieten aan. Dit is in strijd met het specialiteitsbeginsel van de begroting. Zo rekent het verwijlintresten aan op het krediet waarop de onderliggende aankoop betrekking had. Aldus kan niet worden achterhaald hoeveel verwijlintresten de instelling heeft betaald. Zij rapporteert de verwijlintresten in de resultatenrekening als werkingskosten, terwijl ze thuishoren bij de financiële kosten.

3.5. Compensatie

Ondanks het universaliteitsprincipe, heeft het BLOSO in 1997 enkele ontvangsten en uitgaven gecompenseerd: het boekte intrestopbrengsten netto (compensatie van de roerende voorheffing met de bruto-intrest) en compenseerde in de uitvoeringsrekening de aankoopprijs van twee nieuwe personenwagens met de verkoopprijs van twee buiten gebruik gestelde wagens.

3.6. Overdracht van sportcentra door de Vlaamse Gemeenschap

De Vlaamse regering heeft bij besluit van 22 oktober 1996 een aantal sportcentra in volle eigendom overgedragen aan het BLOSO, die ze op 31 december 1996 pro memorie opnam in de balans. In de jaarrekening 1997 zijn de sportcentra opgenomen tegen de inbrengwaarde, door het comité van aankoop van onroerende goederen van de staat geschat op 325 miljoen BEF. Bij het inboeken van de inbrengwaarde van de sportcentra heeft de instelling nagelaten de restwaarde van de investeringsuitgaven die zij reeds in deze sportcentra deed, in mindering te brengen van de geschatte inbrengwaarde.

Het verdient aanbeveling de overdracht van de sportcentra te beschouwen als een *subsidie in de vorm van patrimoniale goederen* en de transactie in de boekhouding te verwerken als kapitaalsubsidies en niet als reserves. De subsidie dient jaarlijks in resultaat te worden genomen voor een bedrag dat overeenstemt met de afschrijvingen op de ingebrachte onroerende goederen. Deze boekingswijze heeft geen impact op het eigen vermogen van het BLOSO, maar in de resultatenrekening neutraliseert de inresultaatname van de subsidie de afschrijvingskosten. Dit geeft een beter beeld van het bedrijfseconomische resultaat van de instelling.

3.7. Het encours van de investeringssubsidies

Tot 1996 heeft het BLOSO de materiële vaste activa op het ogenblik van de vastlegging bij de *vaste activa in aanbouw* opgenomen, met op het passief een identieke schuld op meer dan één jaar. Bij de ordonnancering volgde een overboeking naar *vaste activa terreinen en gebouwen*. De som van het encours en de aanschaffingswaarde van de terreinen en gebouwen moet overeenstemmen met het totaal van de door BLOSO aangegane verbintenissen. Tot en met 1996 was dit het geval. In 1997 heeft de instelling echter 6.454.336 BEF investeringen geordonnanceerd en toch geboekt op *vaste activa in aanbouw*.

Artikel 54 van het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse openbare instellingen, bepaalt dat de VOI's de aanrekening op de vastleggingsmachtiging extracomptabel moeten opvolgen. Hoewel dit besluit pas van kracht wordt vanaf 1 januari 1998, heeft het BLOSO al in 1997 de schulden op meer dan één jaar en de vaste activa in aanbouw (154,5 miljoen BEF) ten opzichte van elkaar weggeboekt. In deze 154,5 miljoen BEF waren echter ook 6,4 miljoen BEF al geordonnanceerde investeringen begrepen. Het encours, dat uit de balans werd verwijderd, was met dit bedrag overgewaardeerd.

3.8. De vordering op de Vlaamse Gemeenschap

De vordering op de Vlaamse Gemeenschap omvat de nog niet toegekende ordonnanceringskredieten (115.153.066 BEF) en de al toegekende, maar nog niet uitbetaalde ordonnanceringskredieten (26.750.000 BEF). Volgens het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997, dat evenwel maar in werking treedt vanaf 1998, kunnen al toegekende, nog niet uitbetaalde ordonnanceringskredieten als vordering in de bedrijfseconomische boekhouding fungeren. Nog niet toegekende ordonnanceringskredieten moet de instelling echter extracomptabel bijhouden. Deze vordering behoeft dus annulering tegenover de kapitaalsubsidies op het passief van de balans. Het BLOSO is echter niet consequent: in de jaarrekening 1997 anticipeerde het al op het besluit van de Vlaamse regering voor de *vaste activa in aanbouw,* maar niet voor de *vordering betreffende kapitaalsubsidies*. Als het de vaste activa in aanbouw niet meer in de balans weergeeft, moet het ook de toegekende vastleggingsmachtigingen die nog niet geordonnanceerd werden, uit de vordering op de Vlaamse Gemeenschap weren.

Een gedeelte van de resterende vordering (26.750.000 BEF) betreft het saldo op het ordonnanceringskrediet 1992 (3.000.000 BEF). Aangezien het decreet van 29 december 1994 houdende bepalingen ter begeleiding van de begroting 1994 pas de overdraagbaarheid van ordonnanceringskredieten invoerde, was dit bedrag slechts opvraagbaar tot 31 december 1993. Het BLOSO moet het bijgevolg afboeken.

3.9. Rekeningen bij de Kredietbank

Artikel 5 van het besluit van de Vlaamse regering van 22 september 1993 houdende de modaliteiten tot invoering van het centraal thesauriebeheer voor de Vlaamse openbare instellingen verbiedt het BLOSO rekeningen aan te houden bij andere financiële instellingen dan het CFO. Het BLOSO ging echter een sponsoringovereenkomst aan met de Kredietbank, voor het evenement *De Gordel 1997*. In artikel 4.2. van deze overeenkomst verbond het BLOSO zich ertoe alle financiële verrichtingen inzake dit evenement exclusief langs een KB-rekening te voeren.

TOERISME VLAANDEREN (TV)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
41. opbrengsten voortvloeiend uit de uitoefening van de statutaire opdracht	79.000.000	78.569.922	-430.078
43. opbrengsten van de verkoop patrimoniale voorwerpen	40.000.000	9.022.500	-30.977.500
44. financiële patrimoniumontvangsten	1.500.000	2.375.927	875.927
45. tussenkomst Vlaamse Gemeenschap	932.800.000	932.800.000	0
46. overdrachten inkomsten	7.000.000	11.384.246	4.384.246
TOTAAL ONTVANGSTEN	***1.060.300.000***	***1.034.152.595***	***-26.147.405***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
51. betalingen aan personen aan de instelling verbonden	226.015.000	193.255.526	-32.759.474
52. betalingen aan derden voor niet duurzame diensten of goederen	391.555.000	392.654.291	1.099.291
53. betalingen aan derden voortvloeiend uit de uitoefening van de statutaire opdracht	62.430.000	61.010.708	-1.419.292
54. uitgaven op geldmiddelen met bijzondere aanwending	367.300.000	242.845.197	-124.454.803
55. betalingen aan derden voor aankoop van patrimoniale goederen	6.000.000	5.981.921	-18.079
TOTAAL UITGAVEN	***1.053.300.000***	***895.747.643***	***-157.552.357***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	357.555.207	Overgedragen resultaat	184.896.018
Vaste activa in aanbouw	305.794.449	Kapitaalsubs. dir. investeringen	605.575.457
Vorderingen	911.695.096	Financiële schulden	225.586
Liquide middelen	2.520.149	Diverse schulden	305.794.449
Overlopende rekeningen	119.130.803	Handelsschulden	114.470.841
		Overlopende rekeningen	485.733.353
TOTAAL	***1.696.695.704***	***TOTAAL***	***1.696.695.704***

2.2. Resultatenrekening

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
511. personeel	186.569.616	411. functionele ontvangsten	14.802.804
512. bestuurders en commissarissen	536.434	412. publikaties en publiciteit	44.688.637
513. representatie- en verplaatsingskosten	5.883.264	413. financiële opbrengsten	3.079.698
521. lokalen en materieel	34.036.288	414. uitzonderingsontvangsten	16.000.000
522. bureaukosten	11.946.497	430 opbrengst van verkoop patrimoniale voorwerpen	9.022.500
523. publicaties en publiciteit	345.326.471	444. bijzondere ontvangsten	2.375.927
524. onkosten betreffende geschillen	199.169	450. niet terugvorderbare tussenkomst Vlaamse Gemeenschap	878.346.121
525. lasten van leningen: beheerskosten	9.647	460. opbrengsten onroerend patrimonium	11.384.246
526. andere prestaties voor derden	186.276	kapitaalsubsidies	63.919.759
527. belastingen	744.659	uitzonderlijke opbrengsten	27.120.706
531. bevoorrading	2.135.043		
533. bijzondere uitgaven	58.875.665		
540. uitgaven op geldmiddelen met bijzondere aanwending	311.772.000		
intresten leasing	28.548		
afschrijvingen	31.558.123		
uitzonderlijke kosten	313.800		
winst per 31 december 1997	80.618.898		
TOTAAL	***1.070.740.398***	***TOTAAL***	***1.070.740.398***

3. Opmerkingen

1.319.858

Naar aanleiding van zijn controleverklaring op 18 augustus 1998 heeft het Rekenhof de volgende opmerkingen aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld:

3.1. Opvolging van vroegere opmerkingen

3.1.1. Overschrijding van begrotingsartikelen

Toerisme Vlaanderen heeft, in strijd met artikel 5 van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut, opnieuw tal van begrotingsartikelen overschreden zonder voorafgaande goedkeuring vanwege de toezichthoudende minister.

3.1.2. Overlopende rekeningen

Toerisme Vlaanderen moet vorderingen en schulden waarvan het bedrag vaststaat of nauwkeurig kan worden geschat, maar waarvoor nog geen factuur beschikbaar is, opnemen bij de vorderingen of schulden, in plaats van bij de overlopende rekeningen. De overlopende rekeningen van het actief en het passief mogen immers uitsluitend pro rata van kosten en opbrengsten bevatten.

3.1.3. Kapitaalsubsidies en vaste activa in aanbouw

Het Rekenhof heeft bij zijn controles op vorige rekeningen aangedrongen op een herevaluatie van het bedrag van de geboekte kapitaalsubsidies en de daarmee verband houdende vorderingen. Toerisme Vlaanderen heeft daarvoor bijstand gevraagd van het Rekenhof. Het heeft ook gevraagd of het vroeger vastgelegde kredieten die we-

gens niet-realisatie van de betrokken investeringsprojecten zijn *vrijgekomen*, mag aanwenden voor nieuwe projecten.

- In 1997 heeft de instelling bij vergissing de *kapitaalsubsidies* in de balans in resultaat genomen ten belope van de gecumuleerde afschrijvingen (63,92 miljoen BEF). Zij moet die inresultaatname beperken tot de afschrijvingen van het boekjaar (24,89 miljoen BEF). Bovendien heeft de instelling een gebouw met nettoboekwaarde van 6,6 miljoen BEF, gefinancierd met de investeringsdotatie van de Vlaamse Gemeenschap, niet als dusdanig verwerkt in haar boekhouding. Ten slotte dient Toerisme Vlaanderen een aantal investeringsprojecten (99,05 miljoen BEF), die om diverse redenen niet konden doorgaan, uit haar balans verwijderen.

- De algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap bevat een (vastleggings)machtiging voor Toerisme Vlaanderen, waarbinnen de instelling verbintenissen mag aangaan voor, enerzijds, eigen investeringsprojecten en, anderzijds, de betoelaging van investeringsprojecten van derden (hotels, campings, …). Daarbuiten heeft de Vlaamse Gemeenschap ook in middelen voorzien om de aangegane verbintenissen te realiseren (ordonnanceringskredieten). Van bij haar opname in de begroting gaf deze vastleggingsmachtiging de instelling een recht op (latere) betoelaging. Op dat ogenblik heeft de Vlaamse Gemeenschap immers de principiële verbintenis aangegaan de projecten waartoe Toerisme Vlaanderen zich zou verbinden binnen de limiet van de machtiging ooit aan de instelling te zullen financieren. De instelling mocht het ordonnanceringskrediet enkel aanwenden om door haar vastgelegde projecten van het lopende en voorgaande begrotingsjaren te financieren. Vroeger vastgelegde projecten, die om bepaalde redenen niet kunnen worden gerealiseerd, dienen te worden geannuleerd. De Vlaamse Gemeenschap vermindert de openstaande vastleggingen en nog uit te keren ordonnanceringskredieten met hetzelfde bedrag vermits geannuleerde projecten niet worden betoelaagd. Vanuit dit oogpunt heeft het Rekenhof de vordering van Toerisme Vlaanderen op de Vlaamse Gemeenschap als volgt herberekend:

principiële verbintenis van de Vlaamse Gemeenschap	328,57 miljoen BEF
te ontvangen ordonnanceringskrediet	55,10 miljoen BEF
te ontvangen werkingsdotatie	76,00 miljoen BEF
totaal van de vordering	459,67 miljoen BEF

- Artikel 52 van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1995 bepaalt dat *de publiekrechtelijke rechtspersonen die afhangen van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest gemachtigd worden om boven de vastleggingsmachtigingen, die hen verleend worden door het decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap, alle eigen kasmiddelen die overeenkomstig de decretale en reglementaire bepalingen bestemd zijn voor investeringen, aan te wenden voor bijkomende investeringen*. Dit houdt in dat Toerisme Vlaanderen de eigen kasmiddelen mag gebruiken om bijkomende projecten aan te gaan boven de door de Vlaamse Gemeenschap verleende machtiging. De term eigen kasmiddelen slaat daarbij op (1) de inkomsten uit het beheer van het eigen patrimonium (inkomsten uit de verkoop van gebouwen, ontvangen huurgelden, de inkomsten uit erfpacht, enz.) en (2) de ordonnanceringskredieten die de Vlaamse Gemeenschap al effectief heeft uitbetaald, maar die onbezwaard zijn (de kasmiddelen die de instelling niet nodig heeft om alle al aangegane verbintenissen te voldoen, m.a.w. het saldo na realisatie van alle reële projecten van de instelling). De geannuleerde vastleggingen van Toerisme Vlaanderen kunnen enkel een nieuwe bestemming krijgen als de instelling kan aantonen dat zij over voldoende eigen kasmiddelen beschikt om de betrokken nieuwe projecten te realiseren. Het onderzoek heeft aangetoond dat Toerisme Vlaanderen geen *onbezwaarde* ordonnanceringskredieten heeft ontvangen. De instelling behoudt evenwel de mogelijkheid bijkomende vastleggingen te financieren met inkomsten uit het beheer van haar patrimonium.

De onderstaande tabel geeft het impact van de correcties op de balans van Toerisme Vlaanderen weer (in miljoen BEF):

	jaarrekening 1997	**correcties**	**gecorrigeerde jaarrekening**
Vaste activa			
• Materiële vaste activa	357,56	0,00	357,56
• Activa in aanbouw	305,79	-99,05	206,74
Vlottende activa			
• Vordering Vlaamse Gemeenschap	545,98	-86,31	459,67
• Overige vlottende activa	487,37	0,00	487,37
Totaal der activa	***1.696,70***	***-185,36***	***1.511,34***
Eigen vermogen			
• Overgedragen resultaat	184,90	-32,77	152,13
• Kapitaalsubsidies	605,58	-53,54	552,04
Schulden			
• Schulden op lange termijn	306,02	-99,05	206,97
• Schulden op korte termijn	600,20	0,00	600,20
Totaal der passiva	***1.696,70***	***-185,36***	***1.511,34***

3.1.4. Overeenstemming tussen uitvoeringsrekening, balans en resultatenrekening

De beheersrekening, die de overeenstemming aantoont tussen de uitvoeringsrekening van de begroting en de bedrijfseconomische resultatenrekening, vormt het sluitstuk van de jaarrekening en is een noodzakelijk controlemiddel voor de boekhouding. Het is aangewezen dat Toerisme Vlaanderen vanaf 1998 een dergelijke rekening opmaakt en als bijlage bij de jaarrekening voegt.

3.2. Algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap

Het ministerieel besluit van 19 december 1997 tot toekenning van een aanvullende dotatie 1997 aan Toerisme Vlaanderen ingevolge de verdeling van het provisioneel krediet (0,5 miljoen BEF) in 1997 werd niet vastgelegd in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

3.3. Uitvoeringsrekening van de begroting van Toerisme Vlaanderen

3.3.1. Werkingsdotatie en dotatie toeristisch marketingplan

In de uitvoeringsrekening van de begroting neemt Toerisme Vlaanderen de laatste schijf van de werkingsdotatie 1997 (48,9 miljoen BEF) en de derde schijf van de aanvullende dotatie voor het toeristisch marketingplan (26,6 miljoen BEF) al op bij de verwezenlijkte begrotingsontvangsten, hoewel beide bedragen pas op 8 januari 1998 aan het CFO werden gestort. In de uitvoeringsrekening heeft de instelling de totale werkingsdotatie correct vastgesteld op 485,7 miljoen BEF. Daarvan is evenwel maar 436,3 miljoen BEF verwezenlijkt. De instelling heeft ook de totale dotatie voor het toeristisch marketingplan correct vastgesteld op 79,8 miljoen BEF, maar het heeft slechts 53,2 miljoen BEF verwezenlijkt.

3.3.2. Subsidie van de Nationale Loterij

Toerisme Vlaanderen heeft in de uitvoeringsrekening van de begroting geen rekening gehouden met correcties van ramingen geboekt in vorige jaren. Enkel in de bedrijfseconomische boekhouding heeft het de verschillen tussen de effectief uitbetaalde dotaties en de oorspronkelijke ramingen verwerkt. Artikel 2 van de wet van 16 maart 1954 verplicht tot de opname van alle ontvangsten en alle uitgaven in de begroting en, bijgevolg, in de uitvoeringsrekening van de begroting, ongeacht hun herkomst en oorzaak. Dit houdt in dat ook de verschillen ten opzichte van de begrote ontvangsten en uitgaven in de uitvoeringsrekening van de begroting moeten figureren.

3.4. Bedrijfseconomische jaarrekening

3.4.1. Opbouw van het rekeningenstelsel van Toerisme Vlaanderen

Toerisme Vlaanderen maakt gebruik van een rekeningenstelsel dat volledig is afgestemd op de indeling van de begroting en sterk afwijkt van het minimale algemene rekeningenstelsel. Vanaf het boekjaar 1998 geldt het besluit van de Vlaamse regering betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse openbare instellingen, dat een uniform rekeningenplan oplegt. Toerisme Vlaanderen dient zijn rekeningenstelsel aan dit besluit aan te passen.

3.4.2. Vordering op het CFO

De saldi van de zichtrekeningen bij het CFO, die Toerisme Vlaanderen in de balans als *vordering op het CFO* voorstelt, horen thuis in de rubriek *liquide middelen*. Een instelling die in het kader van een gecentraliseerd geldbeheer van een groep instellingen als centrale geldbeheerder van de groep fungeert, moet worden beschouwd als een financiële instelling.

3.4.3. Postchequerekening

Toerisme Vlaanderen heeft een bijkomende rekening geopend bij een andere financiële instelling dan de ASLK, in strijd met het besluit van de Vlaamse regering van 22 september 1993.

EXPORT VLAANDEREN

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
41. functionele ontvangsten	72.650.000	75.434.720	2.784.720
43. verkoop van patrimoniale voorwerpen	300.000	184.000	-116.000
44. bijzondere ontvangsten	7.700.000	11.482.354	3.782.354
45. tussenkomst van het gewest	711.900.000	711.900.000	0
46. resultaat vorige dienstjaren	10.400.000	0	-10.400.000
TOTAAL ONTVANGSTEN	***802.950.000***	***799.001.074***	***-3.948.926***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
51. betalingen aan personen aan de instelling verbonden	177.050.000	162.347.443	-14.702.557
52. betalingen voor niet-inventariseerbare diensten en goederen	79.370.000	72.973.314	-6.396.686
53. betalingen aan derden voortvloeiend uit de statutaire opdracht	151.700.000	145.417.073	-6.282.927
54. uitgaven op geldmidd. met bijz. aanwending (econ. vertegenwoord.)	372.600.000	356.943.582	-15.656.418
55. betalingen aan derden voor aankoop patrimoniale goederen	4.000.000	3.739.742	-260.258
56. betalingen aan derden uit financiële operaties (voorschotten)	4.800.000	7.463.995	2.663.995
57. gevolmachtigde vertegenw.	13.430.000	13.028.210	-401.790
TOTAAL UITGAVEN	***802.950.000***	***761.913.359***	***-41.036.641***

2. Balans op 31.12.1997

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	42.519.273	Herwaarderingsmeerwaarden	42.519.273
Waarborgen	2.735.076	Resultaat	166.845.135
Vorderingen op max. 1 jaar	11.154.957	Schulden op max. 1 jaar	56.755.963
Liquide middelen	208.641.654	Overlopende rekeningen	4.825
Correctie boekingen	1.074.236		
TOTAAL	***266.125.196***	***TOTAAL***	***266.125.196***

3. Opmerkingen

1.572.940

Naar aanleiding van zijn controleverklaring op 13 juli 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de volgende opmerkingen medegedeeld:

- Ondanks diverse begrotingswijzigingen voor het dienstjaar 1997, heeft Export Vlaanderen opnieuw een aantal limitatieve kredieten overschreden. Het betreft de volgende begrotingsposten

		begrotingskrediet	**uitgaven**	**verschil**
525.03	financiële lasten	800.000	1.603.921	803.921
533.07a	deelname VLEV's aan acties: communicatie, voorlichting en propaganda	22.800.000	26.722.366	3.922.366
534.01	uitgaven voor orde, werkingsrekening econ. vertegenw.	3.000.000	3.970.511	970.511
543.03	wettelijke sociale lasten	19.600.000	20.362.557	762.557
560.09	voorschotten voor rekening van derden - econ. vertegenw.	3.000.000	5.967.856	2.967.856

- De toezichthoudende minister moet elke begrotingswijziging vóór tenuitvoerlegging toestaan op eensluidend advies van de Vlaamse Minister van Financiën of diens gemachtigde.

- Voor begrotingsartikel 572 - *Budget van de gevolmachtigde vertegenwoordiger van de Vlaamse Minister bevoegd voor Buitenlandse en Europese aangelegenheden, werkingsmiddelen* - kon de instelling geen verantwoordingsstukken voorleggen.

- Export Vlaanderen dient de gemaakte kosten op de geschikte budgetposten aan te rekenen. Het overschakelen op een ander begrotingsartikel als het oorspronkelijk artikel financieel is uitgeput (zoals van artikel 533.03 - *Uitnodigingen Secretariaat Algemeen Directeur* naar artikel 526.05 - *Medewerking en diverse tussenkomsten, studies en P.R.*) is onwettig en verhindert een eenduidige relatie tussen begroting en uitvoering.

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft deze opmerkingen op 9 oktober 1998 beantwoord. Het Rekenhof onderzoekt momenteel dit antwoord.

VLAAMSE DIENST VOOR ARBEIDSBEMIDDELING EN BEROEPSOPLEIDING (VDAB)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in duizenden BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
bemiddeling en begeleiding	1.734.900.000	1.723.299.360	-11.600.640
bemiddeling en begeleiding - eigen middelen	105.000.000	132.551.140	27.551.140
training en opleiding	3.634.000.000	3.505.616.551	-128.383.449
training en opleiding - eigen middelen	119.000.000	217.980.415	98.980.415
algemene diensten	1.564.400.000	1.613.389.366	48.989.366
hertewerkstellingsprogramma's	11.156.800.000	11.352.110.029	195.310.029
werkervaringsprojecten	0	11.213.222	11.213.222
outplacement	26.004.000	37.069.722	11.065.722
begeleidingsplan bemiddeling	340.000.000	227.195.011	-112.804.989
begeleidingsplan beroepsopleiding	312.000.000	329.246.831	17.246.831
TOTAAL ONTVANGSTEN	***18.992.104.000***	***19.149.671.647***	***157.567.647***
T-Interim	3.110.361.000	3.282.795.007	172.434.007

1.2. Uitgaven

(in duizenden BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
BEMIDDELING EN BEGELEIDING	**1.734.900.000**	**1.723.298.918**	**-11.601.082**
personeel	1.455.400.000	1.452.574.585	-2.825.415
werkingskosten	261.200.000	249.219.426	-11.980.574
sociale prestaties	4.300.000	3.636.412	-663.588
investeringsgoederen	14.000.000	17.868.495	3.868.495
BEMIDDELING EN BEGELEIDING - EIGEN MIDDELEN	**0**	**11.916.271**	**11.916.271**
personeel	0	6.700.699	6.700.699
werkingskosten	0	5.009.914	5.009.914
investeringsgoederen	0	205.658	205.658
TRAINING EN OPLEIDING	**3.634.000.000**	**3.498.867.409**	**-135.132.591**
personeel	2.117.000.000	2.094.476.471	-22.523.529
werkingskosten	552.500.000	537.398.979	-15.101.021
sociale prestaties	361.000.000	336.191.605	-24.808.395
investeringsgoederen	330.500.000	323.952.270	-6.547.730
derden	273.000.000	206.848.084	-66.151.916
TRAINING EN OPLEIDING - EIGEN MIDDELEN	**0**	**80.181.981**	**80.181.981**
werkingskosten	0	78.844.031	78.844.031
sociale prestaties	0	1.337.950	1.337.950

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
ALGEMENE DIENSTEN	**1.564.400.000**	**1.613.480.382**	**49.080.382**
personeel	729.300.000	716.727.767	-12.572.233
werkingskosten	687.600.000	746.212.057	58.612.057
investeringsgoederen	147.500.000	150.540.558	3.040.558
HERTEWERKSTELLINGSPROGRAMMA'S	**11.156.800.000**	**10.922.472.319**	**-234.327.681**
sociale prestaties	11.156.800.000	10.922.472.319	-234.327.681
WERKERVARINGSPROJECTEN	**0**	**33.228.572**	**33.228.572**
personeel	0	33.071.553	33.071.553
werkingskosten	0	157.019	157.019
OUTPLACEMENT	**26.004.000**	**26.691.637**	**687.637**
personeel	p.m.	18.591.971	p.m.
werkingskosten	p.m.	7.437.150	p.m.
investeringsgoederen	p.m.	662.516	p.m.
BEGELEIDINGSPLAN BEMIDDELING	**340.000.000**	**309.875.525**	**-30.124.475**
personeel	p.m.	265.353.959	p.m.
werkingskosten	p.m.	32.058.057	p.m.
sociale prestaties	p.m.	3.250.296	p.m.
investeringsgoederen	p.m.	9.213.213	p.m.
BEGELEIDINGSPLAN BEROEPSOPLEIDING	**312.000.000**	**246.394.953**	**-65.605.047**
personeel	p.m.	52.528.192	p.m.
werkingskosten	p.m.	4.663.581	p.m.
sociale prestaties	p.m.	38.523.851	p.m.
investeringsgoederen	p.m.	2.946.906	p.m.
derden	p.m.	147.732.423	p.m.
TOTAAL UITGAVEN	***18.768.104.000***	***18.466.407.967***	***-301.696.033***
T-INTERIM	**3.145.721.000**	**3.262.639.219**	**116.918.219**
loonkost	p.m.	2.944.754.274	p.m.
werkingskosten	p.m.	317.884.945	p.m.

2. Balans op 31.12.1997

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	4.526.854.815	Vastliggende fondsen	4.500.241.964
Vorderingen op > 1 jaar	862.177	Overgedragen resultaat	-107.579.759
Vorderingen op max. 1 jaar	1.062.313.274	Schulden op max. 1 jaar	2.253.814.585
Geldbeleggingen	350.819.849	Overlopende rekeningen	12.312.000
Liquide middelen	153.221.765		
Overlopende rekeningen	564.716.910		
TOTAAL	***6.658.788.790***	***TOTAAL***	***6.658.788.790***

3. Opmerkingen

1.311.684

Naar aanleiding van zijn controleverklaring op 13 juli 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de volgende opmerkingen medegedeeld:

3.1. Begroting en uitvoeringsrekening van de begroting

- Het beheerscomité heeft de initiële begrotingsontwerpen 1997 laattijdig opgemaakt (op 5 juni 1996). De VDAB kon geen document voorleggen waarin de toezichthoudende minister en de Vlaamse Minister van Financiën de initiële begrotingsontwerpen en de eropvolgende aanpassingen expliciet hebben goedgekeurd. De definitieve begrotingen 1997, aangenomen door het beheerscomité op 3 december 1997, zijn maar samen met de rekeningen 1997 formeel goedgekeurd door de toezichthoudende minister alleen.

- Ondanks de laattijdige goedkeuring, heeft de VDAB de definitieve begrotingen 1997 op verscheidene rubrieken overschreden. De overdracht en overschrijding van limitatieve kredieten moeten voor tenuitvoerlegging worden toegestaan door de toezichthoudende minister op eensluidend advies van de Vlaamse Minister van Financiën.

- In de begroting van T-Interim werden niet de ontvangsten en uitgaven geraamd, maar de kosten en opbrengsten. Daardoor vertoont de definitieve, door de toezichthoudende minister goedgekeurde begroting van T-Interim een tekort van 35,36 miljoen BEF. De uitvoeringsrekening geeft evenmin de aangerekende ontvangsten en uitgaven aan, maar hergroepeert alle opbrengsten en kosten, ook die welke geen budgettaire impact hebben (bv. provisies en afschrijvingen).

- De uitvoeringsrekening van de begrotingssectoren *Bemiddeling en Begeleiding*, *Training en Opleiding* en *Algemene Diensten* sluit niet volledig aan op de boekhouding. Zo heeft de VDAB 614.285 BEF sociale prestaties gecatalogeerd als reis- en verblijfskosten van het eigen personeel.

- De functionele uitvoeringsrekening van de begroting *Begeleidingsplan* vermeldt verkeerdelijk de begrotingscijfers ook als werkelijke ontvangsten en uitgaven.

3.2. Centraal financieringsorgaan

In strijd met artikel 6, § 3, van het besluit van de Vlaamse regering van 22 september 1993 houdende de modaliteiten tot invoering van het centraal thesauriebeheer voor de Vlaamse openbare instellingen, heeft ABAFIM het bedrag van de creditintrest 1996 maar aan de VDAB meegedeeld op 7 oktober 1997, in plaats van op 31 januari van dat jaar. De VDAB heeft het bedrag op 12 oktober 1997 ontvangen, samen met een regularisatie voor vorige jaren.

3.3. Verrekening van de aankoopprijs met de overnameprijs

De VDAB heeft bepaalde patrimoniumartikelen verkeerd gewaardeerd in de inventaris en de boekhouding ten gevolge van de verrekening van de aankoopprijs van nieuw materieel met de overnameprijs van oud materieel. Het nieuwe materieel werd aldus ondergewaardeerd en de afschrijvingen worden op een verkeerde basis berekend. Zo werd de overnameprijs van twee oude machines (450.000 BEF exclusief BTW) bij de aankoop van een bindmachine al gecompenseerd (4.130.000 BEF, exclusief BTW). De dienst moet voor dergelijke overnames een kredietnota aan de leverancier vragen, opdat dit patrimonium kan worden afgewaardeerd en het nieuwe materieel aan de werkelijke aankoopprijs gewaardeerd.

3.4. Debiteuren

De uitvoering van de procedure voor debiteurenopvolging, goedgekeurd door het Beheerscomité op 6 december 1995, is verbeterd. Een efficiënte debiteurenopvolging begint echter al met het tijdig versturen van de initiële factuur. Voor talrijke oninbaar verklaarde vorderingen heeft de VDAB de factuur pas verscheidene maanden na de geleverde prestaties opgesteld. In enkele gevallen heeft hij prestaties in het kader van betalende beroepsopleiding die werden uitgevoerd in maart, april en oktober 1995, slechts in augustus 1996 gefactureerd. De betrokken debiteur was toen al geruime tijd in faling.

3.5. Consolidatie

Om dubbeltellingen te vermijden in de geconsolideerde rekening dienen alle onderlinge vorderingen en schulden te worden geëlimineerd. Als ze van gering belang zijn, volstaat een vermelding ervan in de toelichting. De commentaar bij de rekeningen stelt dat enkel de vordering van de VDAB op en de schuld van T-Interim aangaande het aandeel van T-Interim in de kosten van het Strategisch Informatieplan (45.000.000 BEF) in de geconsolideerde balans werden geëlimineerd. Uit de boekhouding blijkt evenwel dat nog andere onderlinge vorderingen en schulden bestaan. Zo belopen de openstaande schulden van de VDAB ten opzichte van T-Interim op 31 december 1997 349.644 BEF. Ook deze onderlinge schulden en vorderingen dienden te worden geëlimineerd in de geconsolideerde balans of vermeld in de toelichting.

3.6. Reserves

Uit de balans per 31 december 1997 blijkt dat T-Interim beschikt over een gecumuleerd begrotingsresultaat van 621.756.223 BEF. Al in 1992 en 1995 heeft het Rekenhof opgemerkt dat T-Interim reserves aanlegde, waarvan de berekeningsregels en grenzen niet door het beheerscomité van de VDAB werden opgemaakt, noch door de toezichthoudende minister en de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting werden goedgekeurd, wat indruist tegen artikel 7, vierde lid, van de wet van 16 maart 1954. Hoewel de toezichthoudende minister meermaals een regeling in het vooruitzicht heeft gesteld, kan de dienst dergelijke regels en de vereiste goedkeuringen nog steeds niet voorleggen. Die regels dienen onder meer te bepalen wat de vereiste grootte van het werkkapitaal is, welke andere speciale reserves en provisies noodzakelijk zijn wegens de aard van de werkzaamheden van het organisme, en wat met de resterende middelen moet gebeuren.

In haar antwoord op 16 september 1998 beaamt de Vlaamse Minister van Financiën de meeste opmerkingen. Zij gaf daarbij de volgende inlichtingen:

- Inzake opmaak en goedkeuring van de begroting werd om praktische redenen van de wettelijke termijnen afgeweken. De VDAB maakt begrotingsontwerpen op na ontvangst van de begrotingsinstructies en legt haar begrotingen voor aan de toezichthoudende minister.

- Vanaf 1998 zullen de rekeningen van T-Interim worden opgesteld overeenkomstig het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse openbare instellingen.

- De verkeerde waardering van bepaalde patrimoniumartikelen werd rechtgezet in 1998.

- Bij de reorganisatie van de centrale diensten binnen Training en Opleiding, formuleerde de VDAB duidelijker opdrachten en verantwoordelijkheden, wat moet leiden tot een verbetering van de facturatieprocedure voor betalende opleidingen. De instelling stelde ook administratieve procedures op voor de communicatie tussen de centrale en decentrale diensten. Zij werkte tevens aan de informaticaondersteuning van de activiteit betalende opleidingen.

- Het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 en de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekening van de onderneming en haar uitvoeringsbesluiten, zou volgens de minister de kwestie van de reserves regelen.

Wat dit laatste punt betreft, verwijst het Rekenhof naar zijn auditverslag over de geïntegreerde bedrijfseconomische boekhouding en budgettaire rapportering van de VOI's (zie p. 245 van dit boek) waarin het erop wees dat bij gebrek aan opheffingsbepalingen geen duidelijkheid bestaat over welke bepalingen uit de wet van 16 maart 1954 en het koninklijk besluit van 7 april 1954 blijven gelden.

VLAAMS INSTITUUT VOOR ZELFSTANDIG ONDERNEMEN (VIZO)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
eigen ontvangsten	79.281.525	54.029.984	-25.251.541
dotatie	1.722.700.000	1.722.700.000	0
subsidie erkende centra	62.100.000	62.100.000	0
additionele dotatie Vesoc II	50.000.000	50.000.000	0
resultaatverwerking	30.924.475	30.924.475	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	***1.945.006.000***	***1.919.754.459***	***-25.251.541***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
personeel	241.150.000	231.481.264	-9.668.736
algemene werking	140.883.000	118.034.384	-22.848.616
activiteiten:			
- vorming	*1.538.424.000*	*1.538.419.849*	*-4.151*
- bedrijfsbegeleiding	*7.568.000*	*7.161.816*	*-406.184*
- kunstambachten	*15.459.000*	*15.446.877*	*-12.123*
- administr. vereenv.	*1.522.000*	*1.409.675*	*-112.325*
TOTAAL UITGAVEN	***1.945.006.000***	***1.911.953.865***	***-33.052.135***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	23.585.520	Kapitaal	15.228.995
Vorderingen op max. 1 jaar	218.419.167	Overgedragen winst	8.457.308
Liquide middelen	75.000	Schulden op max. 1 jaar	227.951.405
Overlopende rekeningen	9.558.021		
TOTAAL	***251.637.708***	***TOTAAL***	***251.637.708***

2.2. Resultatenrekening

KOSTEN		**OPBRENGSTEN**	
II. Bedrijfskosten	1.911.136.720	I. Bedrijfsopbrengsten	1.885.474.494
V. Financiële kosten	109	IV. Financiële opbrengsten	2.902.784
VIII. Uitzonderlijke kosten	31.762	VII. Uitzonderlijke opbrengsten	676.296
		XI. Verlies van het boekjaar	22.115.017
TOTAAL	***1.911.168.591***	***TOTAAL***	***1.911.168.591***

De opmerkingen die het Rekenhof naar aanleiding van zijn controleverklaring van 13 juli 1998 heeft geformuleerd, zijn samengevat op p. 209 van dit boek.

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
I. ALGEMENE DIENSTEN	**838.799.769**	**874.280.984**	**35.481.215**
verkoop van niet-duurzame goederen en diensten	500.000	451.668	-48.332
opbrengsten uit allerlei werkzaamheden	20.600.000	28.673.437	8.073.437
inkomsten van rente	0	25.028.725	25.028.725
overige inkomensoverdrachten van bedrijven	0	433.000	433.000
werkingsdotatie van de sector overheid	775.800.000	775.800.000	0
subsidies ewe'ers	0	1.994.385	1.994.385
kapitaalsdotatie van de sector overheid	41.899.769	41.899.769	0
II. MESTBANK	**396.485.822**	**430.868.448**	**34.382.626**
inkomsten van rente	0	10.725.820	10.725.820
werkingsdotaties van de sector overheid	376.300.000	376.300.000	0
subsidies ewe'ers	0	23.656.806	23.656.806
kapitaalsdotaties van de sector overheid	20.185.822	20.185.822	0
III. OC - GIS	**32.600.000**	**47.544.533**	**14.944.533**
verkoop van niet-duurzame goederen	0	14.944.533	14.944.533
opbrengsten uit allerlei werkzaamheden	0	0	0
werkingsdotatie van de sector overheid	22.300.000	22.300.000	0
kapitaalsdotatie van de sector overheid	10.300.000	10.300.000	0
TOTAAL ONTVANGSTEN I tot en met III	***1.267.885.591***	***1.352.693.965***	***84.808.374***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
I. ALGEMENE DIENSTEN	**837.000.000**	**708.661.371**	**-128.338.629**
lopende werkingsuitgaven	780.600.000	739.427.036	-41.172.964
indirecte belastingen	7.000.000	4.722.615	-2.277.385
rente	4.500.000	4.479.781	-20.219
directe belastingen	3.000.000	-880.500	-3.880.500
kapitaaloverdrachten	17.300.000	17.242.286	-57.714
verwerving van overige investeringsgoederen	24.600.000	24.657.482	57.482
regularisatie van in vorig boekjaar opgenomen provisies	0	-31.000.000	-31.000.000
eenmalige correctie op voorzieningen lonen december en vakantiegeld in de rekening 1996	0	-49.987.329	-49.987.329

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
II. MESTBANK	**396.485.822**	**282.656.134**	**-113.829.688**
werkingsuitgaven	374.300.000	280.847.148	-93.452.852
indirecte belastingen	2.000.000	3.920.662	1.920.662
verwerving van overige investeringsgoederen	20.185.822	16.998.806	-3.187.016
eenmalige correctie op voorzieningen lonen december en vakantiegeld 1996	0	-19.110.482	-19.110.482
III. OC - GIS	**32.600.000**	**41.128.513**	**8.528.513**
werkingsuitgaven	22.300.000	30.561.195	8.261.195
indirecte belastingen	0	267.318	267.318
verwerving van overige investeringsgoederen	10.300.000	10.300.000	0
TOTAAL UITGAVEN I tot en met III	***1.266.085.822***	***1.032.446.018***	***-233.639.804***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

(in duizenden BEF)

ACTIVA		PASSIVA	
III. Materiële vaste activa	516.486	I. Kapitaal	1.450
IV. Financiële vaste activa	591	III. Herwaarderingsmeerwaarden	519.688
V. Vorderingen op meer dan 1 jaar	607.627	IV. Reserves	261.338
VI. Voorraden/bestellingen in uitv.	573.460	VI. Kapitaalsubsidies	91.732
VII. Vorderingen op max. 1 jaar	1.378.735	VII. Voorzieningen risico's/kosten	471.684
IX. Liquide middelen	242	VIII. Schulden op meer dan 1 jaar	1.101.566
X. Overlopende rekeningen	35.762	IX. Schulden op max. 1 jaar	628.260
		X. Overlopende rekeningen	37.185
TOTAAL	***3.112.903***	***TOTAAL***	***3.112.903***

2.2. Resultatenrekening

(in duizenden BEF)

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
II. Bedrijfskosten	1.774.905	I. Bedrijfsopbrengsten	1.689.448
V. Financiële kosten	4.578	IV. Financiële opbrengsten	93.959
VIII. Uitzonderlijke kosten	104	VII. Uitzonderlijke opbrengsten	5.006
X. Belastingen op het resultaat (opbrengst)	-982		
XI. Winst van het boekjaar	9.808		
TOTAAL	***1.788.413***	***TOTAAL***	***1.788.413***

3. Opmerkingen

1.557.695

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) op 17 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Bij die gelegenheid heeft het de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting een aantal opmerkingen medegedeeld. De minister heeft geantwoord op 16 september 1998. De onderstaande paragrafen vatten de opmerkingen van het antwoord samen.

3.1. De permanente inventaris van de materiële vaste activa

De VLM dient de inventarisopname van de materiële vaste activa verder uit te bouwen, omwille van het feit dat de materiële vaste activa meer dan 16 % van het balanstotaal voor de jaren 1996 en 1997 vertegenwoordigen. Het Rekenhof beoordeelt de inventarisgegevens die de VLM momenteel bijhoudt voor de posten *installaties, machines en uitrusting* (vooral computermaterieel) en *meubilair en rollend materieel* (vooral kantoormeubilair) als minimaal. De VLM zal binnenkort haar softwaresysteem aanpassen aan het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende de geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse openbare instellingen. Het Rekenhof heeft voorgesteld daarbij rekening te houden met de uitbouw van een goed, permanent inventarissysteem. De minister is ingegaan op de suggestie en beloofde rekening te zullen houden met de uitbouw van een goed, parmanent inventarissysteem bij de aanschaf van het nieuwe boekhoudsoftwaresysteem.

De VLM dient tevens procedures op te stellen voor het houden van een permanente inventaris, waaronder procedures voor de communicatie aan de financiële afdeling van de VLM over de buitengebruikstellingen van materiele vaste activa. De minister antwoordde dat de VLM de specifieke procedures terzake verder zal ontwikkelen. Het Rekenhof is er zich van bewust dat de VLM tijd nodig heeft om deze omslachtige operatie te realiseren en wijst erop dat zij reeds belangrijke inspanningen heeft geleverd.

Naar aanleiding van de uitbouw van een permanent inventarissysteem, dient de VLM ook na te gaan of de oorspronkelijk geboekte meerwaarde van de gebouwen en de terreinen (519.688.430 BEF) voor het nog niet afgeschreven gedeelte (255.247.731 BEF) op 31 december 1997 nog wel aanwezig is (zij moet m.a.w. de waarde (her)schatten van de terreinen en gebouwen van de centrale directie en de vier provinciale afdelingen). Als dit niet meer of niet volledig meer het geval is, dient de instelling het nog niet afgeschreven gedeelte van deze meerwaarde af te boeken (overeenkomstig artikel 34 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976). De minister beloofde dat de VLM de suggestie zal opvolgen en op geregelde tijdstippen een schatting zal vragen aan de comités tot aankoop.

3.2. Het vereiste minimumkapitaal van de VLM

Op 31 december 1997 bedroeg het maatschappelijk kapitaal 1.450.000 BEF op een balanstotaal van 3,1 miljard BEF. Vermits dit kapitaal volgens de gewijzigde vennootschappenwet vóór 1 juli 2001 minstens 2.500.000 BEF moet bedragen, moet de VLM haar statuten aanpassen. De VLM bereidt momenteel deze aanpassing voor. De raad van bestuur zal het maatschappelijk kapitaal waarschijnlijk tot 2.900.000 BEF verhogen door een inbreng in speciën. Terwijl de vennootschappenwet vooropstelt dat de algemene vergadering een kapitaalverhoging moet goedkeuren, bepalen de statuten van de VLM dat de raad van bestuur dit doet. Het Rekenhof heeft dan ook aangedrongen op een aanpassing van de statuten. Zo de VLM dit wenst, zou zij van die gelegenheid gebruik kunnen maken om de techniek van het toegestane kapitaal statutair in te voeren, waardoor de raad van bestuur in uitzonderlijke gevallen het kapitaal zou kunnen verhogen.

De VLM steunt op het formeel juridisch standpunt dat, krachtens het oprichtingsdecreet van 21 december 1998, voor al wat niet in haar statuten is bepaald, zij wordt beheerst door de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen. Het oprichtingsdecreet en de statuten hebben bijgevolg voorrang op de vennootschappenwet. Bovendien roept zij een arrest van de Raad van State in (Arrest nr. 8746 van 12 juli 1961), dat stelt dat de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom (de voorloper van de Vlaamse Landmaatschappij) een administratieve overheid is, opgericht in de vorm van een naamloze vennootschap en dat behoudens afwijkingen gesteld in het koninklijk besluit van 27 februari 1935 of de statuten van de maatschappij, zij wordt beheerst door de wetgeving op de naamloze vennootschappen. Uit dit arrest blijkt dus dat het oprichtingsdecreet en de statuten mogen afwijken van de vennootschappenwet.

Het Rekenhof gaat ermee akkoord dat de statuten krachtens artikel 2, § 2, tweede alinea, van het decreet van 21 december 1988 houdende oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij kunnen afwijken van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen. Dit betekent echter niet dat zij willekeurig kunnen afwijken. De VLM is immers als administratieve overheid ook bij de uitoefening van haar discretionaire bevoegdheid gebonden door het redelijkheidsbeginsel. Dit betekent dat iedere beslissing van een bestuur op motieven dient te berusten die

niet enkel in feite en in rechte aanwezig moeten zijn, doch die bovendien pertinent moeten zijn en de beslissing moeten verantwoorden.([5])

In concreto betekent dit dus dat de statuten van de VLM slechts van de dwingende bepaling van artikel 33bis, § 1, van de vennootschappenwet kunnen afwijken als dit noodzakelijk is voor het vervullen van haar publiekrechtelijke opdracht. Tot op heden gaf de VLM echter nog geen afdoende motivering waaruit zou blijken dat het publiekrechtelijk karakter van de VLM vereist dat de raad van bestuur, en niet de algemene vergadering, een kapitaalverhoging moet uitvoeren.

Het Rekenhof is dan ook van mening dat de VLM haar statuten, behoudens een dergelijke motivering, vooralsnog met de vennootschappenwet in overeenstemming moet brengen.

Tevens had het Rekenhof bij zijn rekeningencontrole de vraag opgeworpen of een kapitaalverhoging tot 2.900.000 BEF in verhouding staat tot het balanstotaal. De VLM zou te dien einde haar maatschappelijk kapitaal bijvoorbeeld kunnen verhogen door de incorporatie van de beschikbare reserves. Daarbij zou de instelling twee elementen in overweging moeten nemen:

- De vennootschappenwet eist voor een inbreng in natura (dus ook de incorporatie van beschikbare reserves) een revisoraal verslag. De instelling kan dit opvangen door de kapitaalverhoging uit te voeren op 1 januari van een boekjaar op grond van de balans van activa en passiva op 31 december van het vorige boekjaar. De revisor is dan immers toch al verplicht zijn jaarlijkse controle op de jaarrekening uit te voeren.

- Voor inbrengen in natura dient de VLM haar statuten aan te passen. Die gewagen momenteel enkel van *inschrijvingen* en *de storting van ten minste één vierde op ieder aandeel*, niet van een verhoging van het kapitaal door omzetting van de reserves, zoals vereist door artikel 33bis van de vennootschappenwet.

De minister heeft zonder meer geantwoord dat de verhoging van het maatschappelijk kapitaal tot 2.900.000 BEF voldoet aan de wettelijke minimumvereisten.

Het Rekenhof heeft akte genomen van dit antwoord, gelet op het feit dat er geen wettelijke verplichting is tot voldoende kapitalisatie van een vennootschap. Bovendien betreft het hier een instelling van openbaar nut.

3.3. De voorziening voor risico's en kosten

3.3.1. De voorziening voor grote herstellings- en onderhoudswerken

Een voorziening voor grote herstellings- en onderhoudswerken beoogt de juiste spreiding van kosten die slechts eens in meer jaren voorkomen, over meerdere jaren. Deze voorziening bedroeg bij de VLM op 31 december 1997 162.487.000 BEF. De instelling registreerde onder meer (toekomstige) investeringen van materiële vaste activa op deze voorzieningsrekening. Het Rekenhof heeft dan ook geconcludeerd dat de VLM de voorziening overgewaardeerd heeft. Overigens omvatten ook de lopende uitgaven in de uitvoeringsrekening van de begroting kapitaaluitgaven. Het Rekenhof heeft dientengevolge de volgende maatregelen voorgesteld om tot een meer getrouwe voorstelling van de jaarrekening en de uitvoeringsrekening van de begroting te komen:

- De raad van bestuur zou de waarderingsregels kunnen verfijnen, zodat zij bepaalde toe te passen boekingsmethoden (waaronder die voor de voorzieningen en de materiële vaste activa) verder expliciteren. De huidige waarderingsregels beschrijven deze voorzieningen en activa immers maar in zeer algemene zin.

- Een analyse van de laatste vijf begrotingsjaren heeft uitgewezen dat de VLM de lopende uitgaven systematisch gedeeltelijk heeft overgewaardeerd en de investeringsuitgaven ondergewaardeerd. In 1997 heeft zij mogelijkerwijs 65,2 miljoen BEF investeringsuitgaven als lopende uitgaven in de uitvoeringsrekening van de begroting geregistreerd. Aldus vertonen de begroting en de uitvoeringsrekening van de begroting een minder correct beeld van de werkelijkheid.

In haar antwoord stelde de minister dat de juistheid van de opmerkingen volgens de VLM afhangt van de interpretatie van de post *voorziening voor grote herstellings- en onderhoudswerken* (investering of kost). Niettemin

---

[5] De rechtspraak bevestigt dit algemeen rechtsbeginsel (bv. arrest van de Raad van State, nr. 25.491 van 18 juni 1985, Rammant t./Minister van Onderwijs, overweging 6.2.1; eveneens gepubliceerd in het Rechtskundig Weekblad, 1986-1987, kol. 311-322).

ging zij in op het voorstel om preciezere waarderingsregels op te stellen. De VLM zal terzake een ontwerp aan de raad van bestuur voorleggen vóór het einde van 1998. Aldus zal er duidelijkheid zijn over de aanrekening op de kapitaaluitgaven of op de lopende uitgaven (bedoeld is hier van de uitvoeringsrekening van de begroting).

Het vaststellen van duidelijke waarderingsregels door de raad van bestuur van de VLM zal in de toekomst ongetwijfeld een aantal probleemgevallen oplossen. Doch dit betekent niet dat de raad van bestuur terzake volkomen discretionair mag optreden: hij moet de boekhoudwet toepassen, waarin wordt bepaald dat een voorziening over verschillende jaren moet worden gespreid. In de jaarrekening van 1997 rekende de VLM nochtans op de post voorziening voor grote onderhouds- en herstellingswerken kosten aan die betrekking hadden op één jaar (bv. een post van 17 miljoen voor dakwerken en een post van 20 miljoen voor de reorganisatie van de kantoren).

De instelling omschreef de aanrekeningen bovendien niet altijd voldoende duidelijk. Zo nam zij een bedrag van 50 miljoen BEF in de voorzieningspost op, met de loutere vermelding dat het om technische installaties gaat zonder verdere verantwoording van de aanrekening.

Het Rekenhof vraagt zich ten slotte af of het opstellen van nieuwe waarderingsregels door de raad van bestuur in de toekomst zal volstaan om deze onvolkomenheden in de uitvoeringsrekening van de begroting weg te nemen. De onderschatting van de kapitaaluitgaven en overschatting van de lopende uitgaven gebeuren immers de laatste jaren op systematische wijze en zijn van structurele aard. Het is dan ook aangewezen de nodige maatregelen te nemen om deze problematiek in de toekomst definitief op te lossen.

3.3.2. De voorziening voor hangende geschillen

De voorziening voor hangende geschillen (11,8 miljoen BEF) is wellicht overgewaardeerd met de 5,5 miljoen BEF betreffende een eis tot schadeloosstelling van een aannemer wegens het niet-gunnen door een ruilverkavelingscomité van een aanbesteding. Vermits de rechtbank van eerste aanleg deze eis op 8 april 1998 toelaatbaar en ontvankelijk, maar niet gegrond verklaarde, acht het Rekenhof het aanhouden van deze voorziening niet meer noodzakelijk. Artikel 13 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 bepaalt immers dat voorzieningen kosten moeten dekken die op de balansdatum waarschijnlijk of zeker zijn. Als zou vaststaan dat de eiser geen beroep tegen het vonnis heeft aangetekend, dan zijn de kosten voor dit geschil onbestaande geworden en dient de VLM ze van de voorzieningsrekening af te boeken.

De minister heeft geantwoord dat de VLM de voorziening zal afboeken als het vonnis in kracht van gewijsde zal zijn gegaan.

3.3.3. De voorziening voor initiatieven Mestbank

Deze voorziening voor initiatieven Mestbank betreft in feite het verschil tussen de van het Minafonds ontvangen dotaties en de werkelijk door de mestbank gerealiseerde kosten op kasbasis. Op 31 december 1997 bedroeg deze voorziening 262,2 miljoen BEF. Uit de omschrijving blijkt echter dat de bedragen op deze voorzieningsrekening niet kunnen worden gekwalificeerd als voorzieningen in de boekhoudrechterlijke betekenis. Een boeking ervan op de overlopende rekeningen van de passiefrekening zou correcter zijn, daar het gaat om de pro rata bedragen van opbrengsten die in de loop van het boekjaar of van een vorig boekjaar zijn geïnd, doch geheel of gedeeltelijk op een later boekjaar betrekking hebben. Het Rekenhof heeft bovendien gesuggereerd de modaliteiten van boekingen, eventuele terugstortingen, enz. van ontvangen, nog niet bestede gelden te regelen in een protocol tussen het Vlaams Gewest en de VLM. Dit zou de rechtszekerheid vergroten en het Gewest een beter inzicht verschaffen in zijn vorderingen en schulden ten opzichte van de VLM.

De minister is akkoord gegaan met de opmerkingen over de boekingswijze. De suggestie voor een protocol wees de VLM echter af omdat zij verwacht dat er tegen het jaar 2000 geen dotatieoverschotten meer zullen zijn als de afdeling Mestbank van de VLM volledig operationeel is. Bovendien kent zij niet op voorhand de besteding van deze middelen. Zij vreest daarenboven flexibiliteit te verliezen.

Het Rekenhof zal bij de rekeningcontrole over het boekjaar 1998 nagaan in hoeverre de boekingen inderdaad correct zijn gebeurd. Met betrekking tot de gedane suggestie daarentegen betreurt het dat de VLM er niet wil op ingaan. Het zal in de toekomst nagaan of deze overschotten inderdaad een voorbijgaand verschijnsel zijn.

3.4. De leningen aan het personeel

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat de VLM de fiscale wetgeving voor de leningen aan het personeel (exclusief de sociale leningen) niet altijd heeft nageleefd, meer in het bijzonder de wettelijke verplichting de waarde verbonden aan dergelijke leningen te vermelden op de loonfiches. Het Rekenhof heeft de VLM gevraagd de fiscale wetgeving vanaf 1 januari 1998 strikt na te leven wat betreft de resterende bedragen van deze leningen en de nieuwe leningen (vooral de autoleningen).

De minister verklaarde dat deze opmerking terecht is.

VLAAMSE MAATSCHAPPIJ VOOR WATERVOORZIENING (VMW)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in duizenden BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
1. lopende ontvangsten voor goederen en diensten	6.294.057	6.040.596	-253.461
2. inkomsten van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	106.811	118.848	12.037
3. inkomensoverdrachten van andere sectoren	0	872.554	872.554
5. kapitaaloverdrachten van andere sectoren	28.000	32.224	4.224
8. kredietaflossingen en liquidatie van deelnemingen	219.498	219.498	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	***6.648.366***	***7.283.720***	***635.354***

1.2. Uitgaven

(in duizenden BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
1. lopende uitgaven voor goederen en diensten	4.254.308	5.172.525	918.217
2. uitgaven van rente, pacht en andere resultaten van vermogen en van ondernemingsactiviteit	533.738	533.782	44
4. inkomensoverdrachten aan de sector overheid	412.200	345.728	-66.472
5. kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	8.000	6.127	-1.873
7. investeringen	1.367.550	1.293.784	-73.766
9. overheidsschuld	827.567	827.735	168
TOTAAL UITGAVEN	***7.403.363***	***8.179.681***	***776.318***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

(in duizenden BEF)

ACTIVA		PASSIVA	
I. Oprichtingskosten	2.954	I. Kapitaal	25.946.157
II. Immateriële vaste activa	4.842	IV. Reserves	3.398.973
III. Materiële vaste activa	36.359.776	V. Overgedragen winst	12.667
IV. Financiële vaste activa	2.819	VI. Kapitaalsubsidies	466.379
V. Vorderingen op meer dan 1 jaar	629.406	VII. Voorzieningen voor risico's/kosten	613.364
VI. Voorraden en bestellingen in uitv.	184.156	VIII. Schulden op meer dan 1 jaar	6.039.217
VII. Vorderingen op max. 1 jaar	829.928	IX. Schulden op max. 1 jaar	2.033.770
VIII. Geldbeleggingen	500.000	X. Overlopende rekeningen	340.501
IX. Liquide middelen	334.375		
X. Overlopende rekeningen	2.772		
TOTAAL	***38.851.028***	***TOTAAL***	***38.851.028***

2.2. Resultatenrekening

(in duizenden BEF)

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
II. Bedrijfskosten	5.918.730	I. Bedrijfsopbrengsten	6.351.006
V. Financiële kosten	534.511	IV. Financiële opbrengsten	118.848
VIII. Uitzonderlijke kosten	6.505	VII. Uitzonderlijke opbrengsten	2.559
XI. Winst van het boekjaar	12.667		
TOTAAL	***6.472.413***	***TOTAAL***	***6.472.413***

3. Opmerkingen

1.351.136

Naar aanleiding van zijn controleverklaring op 30 juni 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting de volgende opmerkingen medegedeeld:

3.1. Permanente inventaris van de materiële vaste activa

De VMW zou, zoals voorgeschreven door artikel 7 van de boekhoudwet van 17 juli 1975, jaarlijks een inventarisopname moeten verrichten. Alleen dan kan het getrouw karakter van de boekhoudgegevens voortvloeiende uit de inschrijvingen tijdens het boekjaar blijken. De nood aan een inventarisopname geldt a fortiori voor deze instelling, gelet op het aandeel van de materiële vaste activa in het balanstotaal (meer dan 90 % voor de boekjaren 1996 en 1997). De VMW heeft in 1997 al gedeeltelijk de aanbevelingen uitgevoerd die het Rekenhof hieromtrent op 17 september 1997 deed naar aanleiding van de controle op de rekeningen 1995 en 1996, voornamelijk voor de soft- en hardware, de grote uitrustingsgoederen (zoals graafmachines), de kleinere uitrustingsgoederen (zoals telecommunicatie en meubilair) en het wagenpark. Zij heeft tevens acties ondernomen die op termijn een getrouwe permanente inventaris mogelijk moeten maken (bv. de identificatie van de putten, de uitbouw van een digitale grondwaterbank, het opstellen van een lijst van gebouwen). Het Rekenhof heeft erop gewezen dat de VMW nog ernstige inspanningen moet leveren voor de inventarisatie van de volgende materiële activa: kunstwerken en gebouwen (inclusief bruggen, spaarbekkens, watertorens en kantoorgebouwen), putten (batterij-, peil- en productieputten) en leidingen (toevoer- en distributieleidingen). De raad van bestuur heeft in zijn strategisch plan een stapsgewijze totstandkoming van de permanente inventaris aanbevolen, die de aansluiting met boekhoudgegevens mogelijk maakt.

3.2. Voorzieningen voor risico's en kosten

3.2.l. Voorziening voor grote herstellings- en onderhoudswerken

De VMW heeft de voorziening voor grote herstellings- en onderhoudswerken op de passiefzijde van de balans in 1997 met meer dan 151 miljoen BEF verminderd. Dit bedrag heeft zij, overeenkomstig de beslissing van de raad van bestuur van 20 februari 1998, geleidelijk in het resultaat opgenomen voor de instandhouding van het industrieel patrimonium, meer in het bijzonder voor de vervanging van onder meer loden leidingen en aansluitingen. Deze beslissing, en de effectieve vermindering van deze voorziening, is om twee redenen voor kritiek vatbaar:

- De beslissing strookt niet met het advies van het Rekenhof een deel van de voorziening aan te wenden ter gedeeltelijke compensatie van het effect van een aanpassing van de bovenvermelde overwaardering van de materiële vaste activa.

- De vermindering strookt evenmin met het consistentiebeginsel (artikel 10 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976) dat inhoudt dat de voorstelling van de jaarrekening identiek moet zijn van het ene jaar tot het andere en alleen kan wijzigen ingevolge belangrijke wijzigingen in de structuur van het vermogen, de opbrengsten of de kosten van de onderneming. Daar de vervanging van leidingen voor een drinkwatermaatschappij een bedrijfskost uitmaakt die inherent is aan haar activiteiten, kan er geen sprake zijn van een belangrijke wijziging in de kostenstructuur.

Het Rekenhof heeft zich afgevraagd of de vermindering niet was ingegeven door de bekommernis een kleine winst te tonen (12,7 miljoen BEF op 31 december 1997). Bij behoud van de bovenvermelde 151 miljoen BEF op de passiefzijde van de balans, had de instelling op het einde van het boekjaar immers een verlies opgelopen van ongeveer 139 miljoen BEF. Overigens heeft de instelling deze voorziening tijdens de drie vorige boekjaren niet aangewend, toen zij nochtans ook (loden) leidingen verving.

3.2.2. Aanpassing aan de Europese drinkwaterrichtlijn

De Europese Unie past momenteel de drinkwaterrichtlijn aan. Die aanpassing zal een grote financiële impact hebben op alle drinkwatermaatschappijen, voornamelijk door de voorgenomen wettelijke verplichting binnen een termijn van vijftien jaar de toegelaten loodconcentratie per liter water drastisch te verminderen. Dit impliceert immers de verwijdering van lood uit het distributiesysteem en de leidingen in woningen. Over de kostenimpact is op 30 januari 1998 een vraag gesteld in het Vlaams Parlement (Vragen en Antwoorden nr. 8, vraag nr. 102 van 27 november 1997). De Vlaamse Minister van Leefmilieu heeft de totale kostprijs van de vervanging voor heel België, zonder rekening te houden met eventuele leningskosten, geraamd op 21 miljard BEF. Voor de Vlaamse drinkwatermaatschappijen zou de kostprijs 8,2 miljard BEF bedragen. De VMW zou 72.000 leidingen moeten vervangen.

Het Rekenhof heeft de VMW gesuggereerd een degelijke kostenraming van de te vervangen loden leidingen in haar verzorgingsgebied op te maken en daarvoor een voorziening aan te leggen in de zin van artikel 13 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 (voorzieningen voor risico's en kosten die naar hun aard duidelijk omschreven verliezen of kosten moeten dekken die op de balansdatum waarschijnlijk of zeker zijn, doch waarvan het bedrag niet vaststaat). De vervangingskosten kunnen boekhoudkundig immers perfect als kosten worden gekwalificeerd die duidelijk zijn omschreven, eind 1997 zeker waren en waarvan het bedrag kan en moet worden geraamd. Het Rekenhof heeft dan ook gevraagd waarom de VMW de voorzieningen voor risico's en kosten op de passiefzijde van de balans heeft afgebouwd.

VLAAMSE HUISVESTINGSMAATSCHAPPIJ (VHM)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
functionele verrichtingen	652.315.944	814.721.527	162.405.583
financiële verrichtingen	810.617.474	706.811.867	-103.805.607
investeringsprogramma	8.577.748.506	10.307.771.376	1.730.022.870
financiële dienst	11.090.408.351	11.446.746.174	356.337.823
erkende vennootschappen	8.786.524.262	9.567.590.564	781.066.302
TOTAAL ONTVANGSTEN	***29.917.614.537***	***32.843.641.508***	***2.926.026.971***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
functionele verrichtingen	808.972.266	638.750.594	-170.221.672
financiële verrichtingen	488.904.262	522.038.959	33.134.697
investeringsprogramma	12.183.842.000	10.523.845.581	-1.659.996.419
financiële dienst	10.158.710.423	10.158.811.206	100.783
erkende vennootschappen	9.645.471.009	9.735.232.593	89.761.584
TOTAAL UITGAVEN	***33.285.899.960***	***31.578.678.933***	***-1.707.221.027***

1.3. Vastleggingen

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
investeringsprogramma's	16.229.075.000	11.538.306.000([6])	-4.690.769.000

[6] Te verminderen met 58.465.000 (zie 3.2.).

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

ACTIVA		PASSIVA	
II. Immateriële vaste activa	1.459.272	I. Kapitaal	1.608.840
III. Materiële vaste activa	1.225.299.910	II. Herwaarderingsmeerwaarden	244.749.569
IV. Financiële vaste activa	253.881.400	IV. Reserves	3.255.275.174
V. Vorderingen op meer dan 1 jaar	156.981.952.130	V. Overgedragen winst	1.458.608.014
VI. Voorraden en bestellingen in uitv.	787.939.212	V. Overgedragen verlies	-10.575.024
VII. Vorderingen op max. 1 jaar	25.703.765.501	VI. Kapitaalsubsidies	5.867.485.415
VIII. Geldbeleggingen	10.764.407.835	VII. Voorzien. en uitgestelde belast.	2.241.974.507
IX. Liquide middelen	802.984.070	VIII. Schulden op meer dan 1 jaar	158.342.696.020
X. Overlopende rekeningen	273.736.029	IX. Schulden op max. 1 jaar	25.059.155.935
		X. Overlopende rekeningen	334.446.909
TOTAAL	***196.795.425.359***	***TOTAAL***	***196.795.425.359***

2.2. Resultatenrekening

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
II. Bedrijfskosten	927.598.414	I. Bedrijfsopbrengsten	842.174.586
V. Financiële kosten	6.484.135.226	IV. Financiële opbrengsten	6.961.209.908
VIII. Uitzonderlijke kosten	19.896.392	VII. Uitzonderlijke opbrengsten	5.934.007
X. Belastingen	21.704.055	IX. Onttrekking aan de uitgestelde belastingen	10.349.597
XI. Winst van het boekjaar	366.334.011		
TOTAAL	***7.819.668.098***	***TOTAAL***	***7.819.668.098***

3. Opmerkingen

1.358.882

Naar aanleiding van de door het beheersorgaan van de VHM voorgelegde rekening 1997, heeft het Rekenhof de volgende opmerkingen aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld:

3.1. Waarborgfonds en GIMV-lening

Ondanks de opmerkingen die het Rekenhof formuleerde n.a.v. de controle op de rekeningen van voorgaande jaren, staat het waarborgfonds nog steeds geboekt onder de voorzieningen, in plaats van de reserves. In antwoord op die opmerkingen heeft de Vlaamse Minister van Financiën verwezen naar de stellingname van de commissaris-revisor van de VHM. Het Rekenhof heeft de minister verzocht om haar persoonlijk en gemotiveerd standpunt. In het bijzonder antwoordde de minister nog steeds niet op de opmerking dat de samenstelling van dit fonds volgens de statuten van de VHM afhankelijk is van het resultaat van het boekjaar (zonder winst is er geen dotatie aan dit fonds), waaruit blijkt dat dit fonds niet als een voorziening is bedoeld. Een voorziening dient immers stelselmatig en onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar te worden samengesteld.

De VHM heeft evenmin rekening gehouden met de vroegere opmerkingen van het Rekenhof over de boeking van de GIMV-lening. Ook hier heeft de Vlaamse Minister van Financiën zonder meer verwezen naar een stellingname van de commissaris-revisor van de VHM. Opnieuw verzocht het Rekenhof de minister om een persoonlijk en gemotiveerd standpunt. Zelf bleef het bij zijn standpunt dat de lening van de VHM bij de GIMV niet

renteloos is, aangezien het leningcontract duidelijk de intrestmodaliteiten bepaalt. Het Vlaams Gewest neemt inderdaad de intrestlasten ten laste (op basis van artikel 41, § 2, van het begrotingsdecreet 1992), maar dit moet als een aparte rechtsband worden beschouwd. Bij uitbreiding van de zienswijze van de commissaris-revisor zou overigens elke lening waaraan een intrestsubsidie is gekoppeld, als een lening met abnormaal lage rente beschouwd kunnen worden, waardoor telkens een disconto zou kunnen worden geboekt. Dit is echter boekhoudkundig niet correct.

3.2. Begrotingsrekening

Ook de uitvoeringsrekening van de begroting 1997 is op een extracomptabele wijze tot stand gekomen en daardoor moeilijk controleerbaar en risicogevoelig. Een steekproef heeft uitgewezen dat het ontwerp van begrotingsrekening belangrijke fouten bevatte. Zo nam de VHM 2.071.000.000 BEF leningen niet in de ontvangsten op, wat het resultaat met eenzelfde bedrag onderschatte. De maatschappij had die leningen aangegaan en opgenomen in 1997, maar aangerekend op de leningsmachtiging 1996. Ze waren echter evenmin in de begrotingsrekening 1996 opgenomen. Verder bleek 58.465.000 BEF vastleggingen op het investeringsprogramma's betrekking te hebben op 1996 en ook al in de begrotingsrekening van dat jaar te zijn opgenomen.

De diensten van de VHM beloofden deze tekortkomingen te zullen corrigeren vóór de formele goedkeuring van de rekeningen door de raad van bestuur. Eind juni regulariseerde de VHM inderdaad de boeking van de leningen, maar niet die van de vastlegging van de investeringsprogramma’s.

In antwoord op de opmerkingen over de gebrekkige begrotingscomptabiliteit van de VHM bij de rekeningen 1995 en 1996, verwees de Vlaamse Minister van Financiën onder meer naar het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering van de Vlaamse openbare instellingen. In zijn verslag van 2 april 1998 over dit besluit heeft het Rekenhof gesteld dat slechts een geïntegreerde begrotingsstructuur (de inbedding van het ESER-schema in de traditionele begroting) in afwachting van duidelijkheid over een verplichte en algemeen opgelegde prestatiebegroting en over de draagwijdte van de registratie van de vastleggingen in de ESER-begroting, de best mogelijke informatie aan het Vlaams Parlement kan bieden (zie pp. 245-255). Het ESER-schema geeft immers geen gestructureerd overzicht van de verrichtingen in relatie tot de maatschappelijke opdracht van de instelling. Dit geldt a fortiori voor de VHM, waarbij daarenboven verbintenissen op lange termijn een essentieel deel van de werking uitmaken. De ESER-begroting voorziet niet expliciet in vastleggingskredieten en de diverse investeringsprogramma's van de VHM hebben evenmin een directe link met vastleggingsmachtigingen in de algemene uitgavenbegroting. Het is bijgevolg niet uitgesloten dat het investeringsbeleid van de VHM bij een minimalistische toepassing van het boekhoudbesluit niet of onvoldoende in de rekeningaflegging tot uiting komt. Behalve de bedrijfseconomische verwerking van de verbintenissen, zal het aangekondigde nieuwe financiële informatiesysteem van de VHM dus de aangegane verbintenissen in functie van de beleidsdoelstellingen ook budgettair moeten verwerken. Voor een openbare instelling is het immers belangrijk ook beleidsinformatie over de verbintenissen op systematische en controleerbare wijze in rekening te brengen.

De VHM heeft voor 1998 en 1999 buiten een ESER-begroting, ook een traditionele begroting opgemaakt. Het Rekenhof pleit voor een verderzetting van dit initiatief zolang geen duidelijkheid bestaat over de prestatiebegroting en de draagwijdte van de registratie van de vastleggingen in de ESER-begroting. Dit initiatief is uiteraard slechts zinvol als de VHM ook een controleerbare uitvoeringsrekening van de traditionele begroting opstelt.

De VHM moet de doelstellingen van het investeringsbeleid ook met het oog op de afsluiting van een beheersovereenkomst met het Vlaams Gewest op controleerbare wijze kunnen meten en evalueren, wat meer inhoudt dan een louter bedrijfseconomische verwerking van de investeringsbeslissingen.

Voorts heeft het Rekenhof akte genomen van de klemtoon die de Vlaamse Minister van Financiën heeft gelegd op het respecteren van het begrotingsluik van dit besluit. Het Rekenhof heeft erop gewezen dat dit besluit bepaalt dat elke aanrekening op de begroting moet verwijzen naar een gedagtekend verantwoordingsstuk. Dit impliceert een zekere begrotingscomptabiliteit, wat bij de VHM vooralsnog ontbreekt. Daardoor is de begrotingsrekening van de VHM tot op heden moeilijk controleerbaar.

VLAAMSE VERVOERMAATSCHAPPIJ - DE LIJN (VVM)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de exploitatiebegroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in duizenden BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
nettovervoerontvangsten	4.596.999	4.553.908	-43.091
andere bedrijfsontvangsten	372.148	485.137	112.989
kapitaalsubsidie	233.142	233.142	0
toelagen	10.123.498	10.123.498	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	***15.325.787***	***15.395.685***	***69.898***

1.2. Uitgaven

(in duizenden BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
personeelskosten	8.408.057	8323.716	-84.341
verbruiken	417.347	384.879	-32.468
brandstoffen	501.569	503.256	1.687
elektriciteit	152.757	146.523	-6.234
exploitanten	3.370.079	3.393.632	23.553
goederen en diensten en andere kosten	1.155.758	1.334.002	178.244
afschrijvingen en waardeverminderingen	865.291	932.932	67.641
verzekeringen	174.117	170.456	-3.661
financiële kosten	360.752	302.677	-58.075
personeel buiten exploitatie	-79.940	-96.873	-16.933
TOTAAL UITGAVEN	***15.325.787***	***15.395.200***	***69.413***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

(in duizenden BEF)

ACTIVA		PASSIVA	
Oprichtingskosten	23.511	Kapitaal	1.183.440
Immateriële vaste activa	16.309	Reserves	62.226
Materiële vaste activa	16.702.401	Overgedragen verlies	-808.098
Financiële vaste activa	8.800	Kapitaalsubsidies	7.038.917
Vorderingen op meer dan 1 jaar	751.763	Voorzieningen risico's/kosten	804.954
Voorraden en bestellingen in uitvoering	398.964	Schulden op meer dan 1 jaar	6.098.729
Vorderingen op max. 1 jaar	1.368.050	Schulden op max. 1 jaar	4.080.974
Geldbeleggingen	70.708	Overlopende rekeningen	3.148.022
Liquide middelen	944.904		
Overlopende rekeningen	1.323.754		
TOTAAL	***21.609.164***	***TOTAAL***	***21.609.164***

2.2. Resultatenrekening

(in duizenden BEF)

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
Bedrijfskosten	15.349.547	Bedrijfsopbrengsten	15.273.643
Financiële kosten	345.121	Financiële opbrengsten	355.635
Uitzonderlijke kosten	273.633	Uitzonderlijke opbrengsten	340.032
Belasting op het resultaat	524	Over te dragen verlies	808.098
Overgedragen verlies van het boekjaar	808.583		
TOTAAL	***16.777.408***	***TOTAAL***	***16.777.408***

3. Opmerkingen

1.355.945

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de Vlaamse Vervoermaatschappij - *De Lijn* (VVM) op 18 augustus 1998 gecontroleerd verklaard. Bij die gelegenheid heeft het zijn opmerkingen in een onderzoeksverslag gebundeld, dat aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting is bezorgd. De onderstaande paragrafen vatten de punten van dit verslag samen, die niet op p. 214 zijn vermeld.

3.1. Controleverslag van het college van commissarissen-revisor

De revisoren hebben de rekeningen zonder voorbehoud goedgekeurd. Zij hebben in het tweede deel van hun verslag een aantal inlichtingen opgenomen die echter hun goedkeuring niet beïnvloedden:

- Het jaarverslag bevat de wettelijk vereiste inlichtingen en stemt overeen met de jaarrekening.

- Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, beantwoorden de VVM-boekhouding en -jaarrekening aan de vigerende wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften.

- Geen verrichting of beslissing overtrad de statuten of de vennootschappenwet. De resultaatverwerking die aan de algemene vergadering werd voorgesteld, stemde overeen met de wettelijke en statutaire bepalingen.

- De VVM heeft de pensioenverplichtingen jegens haar personeelsleden en gewezen personeelsleden voor de periode vanaf 1 januari 1992 ondergebracht in het *Pensioenfonds De Lijn VZW*. De maatschappij heeft voor de pensioenverplichtingen voor de periode vóór 1 januari 1992, jegens personeelsleden in dienst op die datum, ten laste van het resultaat 1997 een voorziening van 265.750.000 BEF aangelegd. Samen met de vroegere dotaties 1995 en 1996 zijn de betrokken verplichtingen aldus voor naar schatting driekwart gedekt.

- De geschillen met de RSZ die de VVM heeft opgenomen in de toelichting van de jaarrekening, hebben onder meer betrekking op een betwisting omtrent de sociale bijdragen op maaltijdcheques van 1994 tot en met 1996 (geraamd bedrag: 150 miljoen BEF).

3.2. Financiële analyse van de jaarrekening

- De stijging van de eigen vervoersontvangsten was in 1997 beperkt (1,36 %). Zij lag lager dan de gemiddelde tariefstijging (1,89 %) en aanzienlijk lager dan de stijging van de kosten (4,6 %). Het aantal reizigers bleef nagenoeg ongewijzigd ten opzichte van 1996, doch de gemiddelde *reële* ontvangst per reiziger daalde (kortere reisafstand, invoering speciaal tarief voor kansarmen, …).

- De vrij grote stijging van de kosten had in belangrijke mate te maken met een verhoging van het vervoersaanbod in het kader van de mobiliteitsconvenanten (bijkomende aanwervingen van chauffeurs, bijkomende kilometers exploitanten, hogere verbruikskosten, …) en een uitbreiding van de activiteiten bij de VVM, waarvoor de instelling bijkomend (tijdelijk) personeel diende in te schakelen (conversieprogramma's, opvolging Europese regelgeving, belbussen).

- Ook in 1997 zette de VVM het in 1994 ingevoerde stelsel van arbeidsduurvermindering met gedeeltelijk gecompenseerde looninlevering voort. Als compensatie werd voor 1997 en 1998 een bedrijfs-CAO gesloten, die voorzag in een jaarlijkse verhoging van de uurlonen en maandwedden met telkens 1 %. Deze maatregelen hebben een belangrijke en blijvende invloed op de kosten van de maatschappij.

- De VVM heeft, zoals in vorige jaren, in 1997 een aantal voorzieningen aangelegd (VLAREM II, moderniseringswerken, pensioenlasten) en waardeverminderingen doorgevoerd (voorraden).

- De subsidiëring van een groot gedeelte van de investeringen met kapitaalsubsidies heeft de financiële structuur van de VVM nog verder verbeterd. De inresultaatname van de toegekende kapitaalsubsidies compenseert in belangrijke mate de hogere afschrijvingen verbonden aan de investeringen.

- De in 1997 gegenereerde cashflow volstond bijna voor de volledige financiering van de kapitaalaflossingen. De VVM kon bovendien de investeringen volledig financieren met de leasingovereenkomst en de toegekende kapitaalsubsidies. De instelling kon het financieringstekort ingevolge de opbouw van vorderingen (nog te ontvangen liquide middelen) of de afbouw van schulden (uitgegeven financiële middelen) opvangen met haar beschikbare liquide middelen.

- Dankzij de goede liquiditeitspositie, diende de VVM in 1997 geen bijkomende leningen aan te gaan. Zij heeft dan ook de mogelijkheid een beroep te doen op een gewestwaarborg van 1,6 miljard BEF niet aangewend. Wel heeft de VVM een overeenkomst van onroerende leasing gesloten van ongeveer 1,2 miljard BEF voor het project Punt aan de Lijn (zie p. 217 van dit boek).

Op 20 oktober 1998 heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting aan het Rekenhof gemeld dat zij, evenals de VVM, de door het Rekenhof gestelde opmerkingen volledig bijtreedt.

NV ZEEKANAAL EN WATERGEBONDEN GRONDBEHEER VLAANDEREN

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
1. lopende ontvangsten	95.486.000	63.944.800	-31.541.200
2. rente e.a. resultaten van het vermogen	77.054.000	60.551.692	-16.502.308
3. inkomensoverdrachten van andere sectoren	144.111.000	140.002.703	-4.108.297
4. inkomensoverdrachten sector overheid	117.600.000	91.340.000	-26.260.000
TOTAAL ONTVANGSTEN	***434.251.000***	***355.839.195***	***-78.411.805***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
1.A. lopende uitgaven voor lonen en sociale lasten	256.759.000	243.302.101	-13.456.899
1.B. lopende uitgaven voor aankoop niet duurzame goederen en diensten	118.217.000	101.365.965	-16.851.035
2. renten	735.000	90.525	-644.475
7.A. investeringen duurzame onroerende goederen	25.000.000	18.740.000	-6.260.000
7.B. investeringen duurzame roerende goederen	33.540.000	6.427.819	-27.112.181
TOTAAL UITGAVEN	***434.251.000***	***369.926.410***	***-64.324.590***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

ACTIVA		PASSIVA	
II. Immateriële vaste activa	1.335.503	I. Kapitaal	28.950.000
III. Materiële vaste activa	6.347.818.815	III. Herwaarderingsmeerwaarden	131.331.716
V. Vorderingen op meer dan 1 jaar	292.095	IV. Reserves	109.329.001
VI. Voorraden en bestellingen in uitv.	24.793.574	V. Overgedragen winst	183.794.703
VII. Vorderingen op max. 1 jaar	144.955.882	VI. Kapitaalsubsidies	6.349.526.332
IX. Liquide middelen	394.290.946	VIII. Schulden op meer dan 1 jaar	1.468.156
X. Overlopende rekeningen	124.901	IX. Schulden op max. 1 jaar	108.831.343
		X. Overlopende rekeningen	380.465
TOTAAL	***6.913.611.716***	***TOTAAL***	***6.913.611.716***

2.2. Resultatenrekening

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
II. Bedrijfskosten	739.388.305	I. Bedrijfsopbrengsten	493.463.678
V. Financiële kosten	95.014	IV. Financiële opbrengsten	296.611.424
VI. Uitzonderlijke kosten	31.145.617	VII. Uitzonderlijke opbrengsten	40.129.684
XI. Winst van het boekjaar	59.575.850		
TOTAAL	***830.204.786***	***TOTAAL***	***830.204.786***

3. Opmerkingen

1.355.935

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de NV Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen op 6 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Bij die gelegenheid heeft het, behalve die vermeld op p. 222 van dit boek, nog de volgende opmerkingen aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld:

- De minister heeft nog niet geantwoord op het controleverslag van het Rekenhof over de rekeningen 1996, in strijd met artikel 3 van de wet van 10 maart 1998 tot wijziging van de organieke wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof.

- Het Rekenhof heeft erop aangedrongen een spoedig gevolg te geven aan de opmerkingen die de commissaris-revisor in de vorm van een voorbehoud heeft geformuleerd inzake de inventarisatie van activa. Dit voorbehoud is als volgt geformuleerd: *De materiële vaste activa kunnen niet worden afgestemd met de fysische inventaris. Een gedetailleerd onderzoek van de fysische inventaris van de materiële vaste activa kon nog niet worden afgewerkt. Een eventuele aanpassing die hieruit zal voortvloeien zal een rechtstreekse invloed hebben op het eigen vermogen van de vennootschap. De voorraad in een van de magazijnen werd niet opgenomen per 31 december 1997. Deze voorraad werd conform een voorraadopname van september-oktober 1996 in de jaarrekening verwerkt. Een aanpassing van deze voorraad zal een invloed hebben op het resultaat van het boekjaar. De te ontvangen facturen zijn ondergewaardeerd ten belope van tenminste 19.029.734 BEF. Wij zijn van oordeel dat, onder voorbehoud van het effect van eventueel noodzakelijke aanpassingen inzake de materiële activa, de voorraden, en de te ontvangen facturen, en rekening houdend met de toepasselijke wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften, de jaarrekening afgesloten op 31 december 1997 een getrouw beeld geeft van het vermogen, van de financiële toestand en van de resultaten van de vennootschap en een passende verantwoording wordt gegeven in de toelichting.*

- Het Rekenhof wenste op de hoogte te worden gehouden van de afwikkeling van het beroep dat het Vlaams Gewest heeft ingesteld tegen het vonnis van 4 september 1997, geveld door de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, waarbij zij de NV Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen veroordeelde tot betaling van een schadevergoeding aan de NV CEI-Andredco van 28.295.884 BEF, vermeerderd met de vergoedende en moratoire intresten (deze firma werd in de jaren tachtig bij de gunning van aanlegbaggerwerken voor de verbreding van het Zeekanaal volgens de Raad van State benadeeld).

DIENST VOOR DE SCHEEPVAART

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
41. ontvangsten ingevolge de statutaire opdracht	578.155.000	583.085.035	4.930.035
42. ontvangsten uit patrimonium	0	250.000	250.000
44. financiële patrimoniuminkomsten	3.450.000	3.261.717	-188.283
45. tussenkomst van Gewest, provincies en gemeenten	318.000.000	318.000.000	0
49. ontvangsten voor orde	20.300.000	72.391.194	52.091.194
TOTAAL ONTVANGSTEN	***919.905.000***	***976.987.946***	***57.082.946***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
51. betalingen aan personen aan de instelling verbonden	649.610.000	649.371.109	-238.891
52. betalingen aan derden voor niet-inventariseerbare diensten en goederen	35.145.000	36.277.324	1.132.324
53. betalingen aan derden ingevolge de statutaire opdracht	188.000.000	187.700.142	-299.858
54. uitgaven op geldmiddelen met bijz. aanwending	0	4.844.315	4.844.315
55. betalingen aan derden voor aankoop patrimoniale goederen	26.850.000	26.849.966	-34
59. uitgaven voor orde	20.300.000	27.218.349	6.918.349
TOTAAL UITGAVEN	***919.905.000***	***932.261.205***	***12.356.205***

2. Balans op 31.12.1997

ACTIVA		PASSIVA	
I. Materiële vaste activa	98.386.930	I. Eigen vermogen	505.626.015
II. Voorraden en vorderingen	149.847.757	II. Allerhande schulden	187.332.900
III. Beschikbare waarden	141.599.087	III. Overlopende rekeningen	71.267
IV. Overlopende rekeningen	4.200.000	IV. Orderekeningen	21.812.435
V. Orderekeningen	21.812.435		
VI. Verlies boekjaar	298.996.408		
TOTAAL	***714.842.617***	***TOTAAL***	***714.842.617***

De opmerkingen die het Rekenhof naar aanleiding van zijn controleverklaring van 1 juli 1998 heeft geformuleerd, zijn samengevat op p. 223 van dit boek.

MAATSCHAPPIJ VAN DE BRUGSE ZEEVAARTINRICHTINGEN (MBZ)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in duizenden BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
41. uitoefening statutaire opdracht	1.032.800	1.001.881	-30.919
43. verkoop patrimoniale goederen	5.000	0	-5.000
44. financiële patrimoniumontvangsten	799.894	213.066	-586.828
45. tussenkomst Vl. Gemeenschap	520.681	276.774	-243.907
49. ontvangsten voor orde	500	500	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	***2.358.875***	***1.492.221***	***-866.654***

1.2. Uitgaven

(in duizenden BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
51. personen aan de instelling verbonden	315.200	298.448	-16.752
52. niet duurzame diensten of goederen door derden	712.444	577.962	-134.482
53. betalingen aan derden uit uitoefening statutaire opdracht	253.000	102.384	-150.616
55. aankoop patrimoniale goederen	928.174	543.129	-385.045
56. financiële kapitaalverrichtingen	110.000	-31.400	-141.400
57. aanwending van het boni	61.000	0	-61.000
59. uitgaven voor orde	500	1.581	1.081
TOTAAL UITGAVEN	***2.380.318***	***1.492.104***	***-888.214***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

(in duizenden BEF)

ACTIVA		PASSIVA	
Materiële vaste activa	3.503.027	Kapitaal	14.500
Financiële vaste activa	131.436	Reserves	2.113.880
Voorraden/bestellingen in uitv.	1.639	Kapitaalsubsidies	1.189.350
Vorderingen op max. 1 jaar	216.972	Voorzien. risico's/kosten	1.546
Geldbeleggingen	74.845	Schulden op > 1 jaar	89.664
Liquide middelen	155.472	Schulden op max. 1 jaar	692.667
Overlopende rekeningen	24.290	Overlopende rekeningen	6.074
TOTAAL	***4.107.681***	***TOTAAL***	***4.107.681***

2.2. Resultatenrekening

(in duizenden BEF)

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
II. Bedrijfskosten	936.816	I. Bedrijfsopbrengsten	1.031.081
V. Financiële kosten	29.623	IV. Financiële opbrengsten	51.595
VIII. Uitzonderlijke kosten	7.525	VII. Uitzonderlijke opbrengsten	6.693
X. Belastingen	4.317		
XI. Winst van het boekjaar	111.088		
TOTAAL	***1.089.369***	***TOTAAL***	***1.089.369***

3. Opmerkingen

1.355.949

Naar aanleiding van zijn controleverklaring op 4 augustus 1998 heeft het Rekenhof de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting, behalve wat is gesteld op p. 224 van dit boek, nog de volgende opmerkingen medegedeeld:

3.1. Boeking van sommige investeringswerken als exploitatiekosten

De MBZ heeft slechts een gedeeltelijk gevolg gegeven aan de opmerkingen van het Rekenhof over de rekeningen 1996. Het activeerde in 1997 de in 1996 ten onrechte als kosten geboekte renovatiewerken aan de Leopold II-dam (24,8 miljoen BEF), alsook de in 1997 voor de renovatie gedane uitgaven. Het liet echter de correctie achterwege van de boekingen als kosten van met kapitaalsubsidies gefinancierde aanlegbaggerwerken (ongeveer 648,5 miljoen BEF), niettegenstaande de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting het Rekenhof op 16 april 1995 mededeelde dat de waarde van aanlegbaggerwerken volledig op de balans moet worden geactiveerd en de boekhoudkundige registratie van de kapitaalsubsidies moet gebeuren overeenkomstig de omschrijving van de rubriek *kapitaalsubsidies* van het koninklijk besluit van 8 oktober 1996.

3.2. Reserves

Einde 1997 beschikte de MBZ over 2.113.880.494 BEF reserves, als volgt verdeeld:

Wettelijke reserve	4.404.033
Beschikbare reserves	2. 109.476.461
Belastingvrije reserves	*9.064.094*
Vernieuwingsfonds MR	*897.499.408*
Vernieuwingsfonds GR	*53.255.747*
Investeringsfonds	*600.000.000*
Gemeenschappelijk Delgingsfonds	*49.379.766*
Diverse reserves	*500.277.446*

3.3. Participaties in andere ondernemingen

De onderstaande tabel toont de toestand van de participaties op 31 december 1997:

benaming	**maatschappelijke rechten gehouden door**		
	onderneming		**dochterondernemingen**
	aantal	%	%
NV Portinvest-Zeebrugge	8000	40	20 (via NV FCA)
NV Gothenbrugge	130	26	
NV FCA	2035	55	

Het Rekenhof heeft gevraagd welk gevolg is en zal worden gegeven aan de opmerkingen die het consultantsbureau Price Waterhouse heeft verwoord in zijn structurele analyse (hoofdzakelijk een doorlichting van het participatiebeleid van de MBZ en de financiële gevolgen ervan).

3.3. Aanpassing van de waarderingsregels

Op 10 september 1997 heeft de raad van bestuur een aanpassing van de waarderingsregels goedgekeurd. Enerzijds werden de waarderingsregels geactualiseerd, anderzijds zijn zij aangepast aan het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse openbare instellingen. De aanpassing is sinds 1 januari 1998 van toepassing. De MBZ hanteert daarbij voor de berekening van de afschrijvingen van computermeubilair eenzelfde percentage als voor gewoon meubilair (10 %), terwijl artikel 34, § 7, van het boekhoudbesluit een afschrijvingspercentage oplegt tussen 20 % en 33 %.

De wijze waarop de instelling de financiële vaste activa zal waarderen (intrinsieke waarde = aanschaffingswaarde, *behoudens belangrijke afwijking*) is niet geheel in overeenstemming met artikel 35, § 3, van het besluit, dat onvoorwaardelijk stelt dat een waardering bij aanschaf aan intrinsieke waarde dient te gebeuren. Als de aanschaffingswaarde afwijkt van de intrinsieke waarde, dient zij het verschil ten laste te leggen van de rubriek *Waardeverminderingen op financiële vaste activa* (aanschaffingswaarde groter dan intrinsieke waarde) of te boeken op de rubriek *Herwaarderingsmeerwaarden* (aanschaffingswaarde kleiner dan intrinsieke waarde).

INTERCOMMUNALE MAATSCHAPPIJ VAN DE LINKER SCHELDEOEVER (IMALSO)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
41. opbrengsten uit de uitoefening van de statutaire opdracht	47.302.000	22.838.010	-24.463.990
43. opbrengst verkoop patrimoniale goederen	150.000	137.510	-12.490
44. realisatie der beleggingen	0	0	0
45. tussenkomst Staat en Vl. Gemeenschap	188.200.000	190.512.418	2.312.418
49. ontvangsten voor orde	2.210.000	122.525	-2.087.475
TOTAAL ONTVANGSTEN	***237.862.000***	***213.610.463***	***-24.251.537***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
51. betalingen aan de personen aan de instelling verbonden	204.626.000	191.210.125	-13.415.875
52. betalingen aan derden voor niet duurzame diensten of goederen	57.947.000	39.475.085	-18.471.915
53. betalingen aan derden voortvloeiend uit de uitoefening van de statutaire opdracht	11.510.000	5.120.788	-6.389.212
55. betalingen aan derden voor aankoop van patrimoniale goederen	3.795.000	2.297.044	-1.497.956
59. uitgaven voor orde	2.210.000	201.809	-2.008.191
TOTAAL UITGAVEN	***280.088.000***	***238.304.851***	***-41.783.149***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

(in duizenden BEF)

ACTIVA		PASSIVA	
III. Materiële vaste activa	165.614	I. Kapitaal	350.000
IV. Financiële vaste activa	22	IV. Reserves	156.176
VI. Voorraden en bestellingen in uitv.	87.480	V. Overgedragen verlies	-102.651
VII. Vorderingen op max. 1 jaar	97.502	VII. Voorzieningen risico's en kosten	40.139
IX. Liquide middelen	118.741	VIII. Schulden op max. 1 jaar	28.768
X. Overlopende rekeningen	5.985	X. Overlopende rekeningen	2.912
TOTAAL	***475.344***	***TOTAAL***	***475.344***

2.2. Resultatenrekening

(in duizenden BEF)

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
II. Bedrijfskosten	234.975	I. Bedrijfsopbrengsten	206.929
V. Financiële kosten	11.366	IV. Financiële opbrengsten	3.523
X. Belastingen op het resultaat	529	VII. Uitzonderlijke opbrengsten	916
		XI. Verlies van het boekjaar	35.502
TOTAAL	***246.870***	***TOTAAL***	***246.870***

3. Opmerkingen

1.355.947

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de Intercommunale Maatschappij van de Antwerpse Linker-Scheldeoever CV (IMALSO) op 28 juli 1998 gecontroleerd verklaard. Bij die gelegenheid heeft het de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting een controleverslag bezorgd, dat, wat de punten betreft die niet zijn vermeld op pp. 227-229 van dit boek, is samengevat in de onderstaande paragrafen. In dit verslag is het antwoord d.d. 7 januari 1998 van de minister op de controlebevindingen van het Rekenhof m.b.t. de rekeningen 1996 geïntegreerd.

3.1. Controleverslag van de bedrijfsrevisor

De bedrijfsrevisor is in zijn controleverslag d.d. 6 april 1998 van oordeel dat de jaarrekening van de IMALSO over het dienstjaar 1997 een getrouwe weergave is van de financiële toestand en van het patrimonium van de vennootschap op 31 december 1997, alsmede van de door haar verwezenlijkte bedrijfsresultaten in het dienstjaar eindigend op deze datum, dit in overeenstemming met de wettelijke voorschriften en het boekhoudkundig reglement. Hij heeft wel gewezen op de continuïteitsproblematiek, gelet op het feit dat de IMALSO volgens de statuten op 31 december 1998 zal stoppen. In zijn jaarverslag heeft de raad van bestuur van de IMALSO gesteld dat het continuïteitsprincipe in 1997 van toepassing blijft en dat hieraan in 1998 de nodige aandacht zal worden besteed.

3.2. Financiële analyse

De omzet van de IMALSO was ook in 1997 klein (13,9 miljoen BEF) in vergelijking met 1994 (69,6 miljoen BEF) en 1995 (46,5 miljoen BEF). Doordat de instelling in 1997 één perceel van de gronden op de linkeroever kon verkopen, was de omzet 1997 toch ongeveer 6,9 miljoen BEF hoger dan die van 1996 (7 miljoen BEF).

De bedrijfskosten daalden van 266,2 miljoen BEF in 1996 tot 234,9 miljoen BEF in 1997 doordat de saneringswerken aan vijf percelen in de sector Galgenweel al grotendeels in 1996 waren beëindigd.

De hoge financiële kosten (11,3 miljoen BEF) waren vooral het gevolg van de afboeking van een vordering ten laste van de Vlaamse Gemeenschap voor onroerende voorheffing en registratierechten voor 1993 (9,7 miljoen BEF). Daar de Vlaamse Minister van Financiën mededeelde dat dit bedrag niet meer zou worden uitbetaald, heeft de instelling de vordering op 31 december 1997 ten laste van het resultaat genomen.

Het boekjaar sloot uiteindelijk af met een verlies van 35,5 miljoen BEF. In 1996 bedroeg het verlies 62,8 miljoen BEF.

Het balanstotaal daalde van 514,4 miljoen BEF in 1996 naar 475,3 miljoen BEF in 1997. Langs de actiefzijde van de balans vertaalde dit zich in een afname van de liquiditeiten. Langs de passiefzijde uitte het zich in de aangroei van het gecumuleerde verlies (eind 1997 al 102,7 miljoen BEF) en een verdere afname van de voorzieningen.

De IMALSO is er dus in 1997 financieel verder op achteruitgegaan door aanhoudend negatieve resultaten, veroorzaakt door de geringe eigen opbrengsten en de, nagenoeg ongewijzigde, hogere kosten.

Het tekort op de uitvoeringsrekening van de begroting 1997 bedroeg 24,7 miljoen BEF. Dit tekort lag enerzijds lager dan het begrote tekort (42,2 miljoen BEF). De opbrengsten uit grondverkoop en uit intresten lagen respectievelijk

17,6 miljoen BEF en 8,9 miljoen BEF lager dan begroot. Anderzijds waren ook de personeelsuitgaven (13 miljoen BEF), uitgaven voor onderhoud en herstellingen van infrastructuur (12,2 miljoen BEF), belastingen (5,7 miljoen BEF) en uitgaven ingevolge het bodemsaneringsdecreet (6,2 miljoen BEF) lager dan begroot.

3.3. Inventaris van de gronden

De oppervlaktegegevens in de jaarrekening stemden nog steeds niet volledig overeen met de inventarisdocumenten. Een volledige en accurate inventaris van de gronden, gesteund op een fysische opmeting, was nog steeds niet beschikbaar. Dit was al over de rekeningen 1996 opgemerkt. Gelet op de nakende ontbinding van de maatschappij die in een overdracht van de gronden aan een andere rechtspersoon zal resulteren, is het wenselijk dat de aan gang zijnde opmeting en inventarisatie van de gronden tegen eind 1998 zouden zijn voltooid.

3.4. Sanering gronden Galgenweel

Ruim 4 jaar na de wederinkoop van een aantal percelen is nog steeds geen beslissing genomen over de eventuele verklaring van openbaar nut van de wederinkoop van de vervuilde gronden in de sector Galgenweel. Zolang geen duidelijkheid bestaat over de recuperatie van de registratierechten die de IMALSO bij de wederinkoop betaalde, blijft de gegrondheid van de overeenkomstige vordering (1.389.377 BEF) onzeker. In elk geval zou nog vóór de ontbinding van de IMALSO een beslissing moeten zijn genomen.

4. Antwoord van de minister

Op 14 oktober 1998 antwoordde de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting (zie p. 229 van dit boek).

VLAAMS INSTITUUT VOOR DE BEVORDERING VAN HET WETENSCHAPPELIJK-TECHNOLOGISCH ONDERZOEK IN DE INDUSTRIE (IWT)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
Inkomstentransfers van andere entiteiten	2.200.700.000	2.208.955.658	8.255.658
Verkoop niet-duurzame goederen en diensten	0	4.299.048	4.299.048
Rente van overheidsvorderingen	0	8.761.502	8.761.502
Interne verrichtingen	119.400.000	290.373.333	170.973.333
TOTAAL ONTVANGSTEN	***2.320.100.000***	***2.512.389.541***	***192.289.541***

1.2. Uitgaven

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
lonen en sociale lasten	168.793.000	166.888.438	-1.904.562
algemene werkingskosten	33.148.000	30.919.574	-2.228.426
huur van gebouwen	30.678.000	30.569.853	-108.147
specifieke aankopen bij andere sectoren dan de overheid	44.581.000	42.833.616	-1.747.384
indirecte belastingen aan subsectoren van de overheid	2.277.000	2.259.715	-17.285
inkomensoverdrachten aan instellingen zonder winstoogmerk	7.500.000	7.500.000	0
investeringen en desinvesteringen	14.523.000	13.727.556	-795.444
uitgaven beheersovereenkomsten	7.800.000	2.502.483	-5.297.517
uitgaven dotatie autonome functie	1.438.200.000	1.513.298.218	75.098.218
uitgaven voor steun aan bedrijfsgerichte activiteiten	15.000.000	2.411.192	-12.588.808
uitgaven voor Europese programma's	9.400.000	10.119.818	719.818
specialisatiebeurzen	548.200.000	598.540.880	50.340.880
TOTAAL UITGAVEN	***2.320.100.000***	***2.421.571.343***	***101.471.343***

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

ACTIVA		PASSIVA	
Immateriële vaste activa	628.452	Overgedragen winst	117.537.297
Materiële vaste activa	26.081.647	Schulden op max. 1 jaar	1.524.473.108
Financiële vaste activa	9.000		
Vorderingen op max. 1 jaar	1.614.851.734		
Liquide middelen	90.597		
Overlopende rekeningen	348.975		
TOTAAL	***1.642.010.405***	***TOTAAL***	***1.642.010.405***

2.2. Resultatenrekening

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
Statutaire kosten	2.415.820.823	Bedrijfsopbrengsten	2.384.302.760
Financiële kosten	89.027	Financiële opbrengsten	8.761.502
Resultaatverwerking (over te dragen winst)	117.537.297	Uitzonderlijke opbrengsten	177.000
		Resultaatverwerking	140.205.885
TOTAAL	***2.533.447.147***	***TOTAAL***	***2.533.447.147***

3. Opmerkingen

1.581.049

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van het Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk-Technologisch Onderzoek in de Industrie op 16 juni 1998 gecontroleerd verklaard. Bij die gelegenheid heeft het de volgende opmerkingen aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld:

De Minister-President heeft de begrotingsherschikking die de raad van bestuur van het IWT op 16 oktober 1997 goedkeurde, niet formeel goedgekeurd (in strijd met artikel 5 van de wet van 16 maart 1954). Op dit aspect na, verbeterde in 1997 de begrotingsvorming door middel van herschikking. Niettemin blijken de ontvangstenramingen inzake de werkingsdotaties voor permanente en tijdelijke opdrachten, in de uitvoeringsrekening respectievelijk vastgesteld op 172,1 miljoen BEF en 117,1 miljoen BEF, niet uit de onderscheiden begrotingsdocumenten. Die vermelden een eindstand na het bijblad en de herschikking van 171,7 miljoen BEF en 116,8 miljoen BEF. Twee op 3 december 1997 aan het IWT toegekende aanvullende dotaties, respectievelijk 400.000 BEF en 300.000 BEF, waren ten onrechte niet het voorwerp van een (tweede) begrotingsherschikking. Beide bedragen werden zonder meer in de begrotingscomptabiliteit verrekend. Eenzelfde tekortkoming deed zich voor bij de uitgavenkredieten *bezoldiging personeel*. De kredietstand vermeld in de rekening overstijgt daar de budgettair gemachtigde kredieten tot het beloop van de aanvullende dotaties.

(bedragen in BEF)

bezoldiging	**begroting na herschikking**	**rekening**
Permanente opdrachten	109.849.000	110.249.000
Tijdelijke opdrachten	47.967.000	48.267.000

De toezichthoudende minister moet dergelijke kredietaanpassingen voorafgaandelijk goedkeuren, op eensluidend advies van de begrotingsminister of zijn gemachtigde.

Bovendien stemt de codering van de ontvangstenartikelen in de uitvoeringsrekening niet altijd overeen met die in de begrotingsdocumenten. Het begrotingsartikel 49.30.05, *speciale dotatie voor het onderzoek aan HOBU-instellingen met inbegrip van internetaansluitingen in het onderwijs* en het overeenkomstige uitgavenartikel 31.32.40 (telkens 79,2 miljoen BEF) zijn in de uitvoeringsrekening niet vermeld. Dat deze artikelen niet zijn aangewend, neemt niet weg dat ze in de uitvoeringsrekening moeten figureren.

Het Rekenhof heeft verder de volgende kredietoverschrijdingen gesignaleerd (bedragen in BEF):

post	krediet na herschikking	uitgave	overschrijding
12.11.10	5.411.000	5.411.103	103
12.11.14	985.000	1.051.206	66.206
12.12.01 (Perm. opdrachten)	22.790.000	22.790.354	354
12.50.02	2.077.000	2.135.805	58.805
31.32.10	1.438.200.000	1.513.298.218	75.098.218
Europese programma's (glob.)	9.400.000	10.119.818	719.818
31.32.40	548.200.000	598.540.880	50.340.88

Het Rekenhof heeft er andermaal op aangedrongen de boekingen van vervallen en betaalde subsidieschijven in het kader van de autonome functie van het IWT in het nieuwe boekhoudsysteem niet meer maandelijks, maar dagelijks uit te voeren (overeenkomstig artikel 6, tweede lid, van het besluit van de Vlaamse regering d.d. 21 mei 1997).

De vergelijking van het grootboek met de resultatenrekening en de balans, toonde de volgende discrepantie aan (bedragen in BEF):

post	grootboekresultaat	resultatenrekening	verschil
610135 - studies en onderzoekingen	37.636.003	37.306.003	-330.000
610136 - sociaal secretariaat	412.205	742.205	330.000

Nader onderzoek heeft uitgewezen dat de bedragen uit het grootboek de juiste zijn.

4. Antwoord van de minister

Op 8 juli 1998 heeft de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting geantwoord als volgt:

- Het IWT heeft de begrotingswijziging van 16 oktober 1997 op 25 november 1997 aan de minister-president ter goedkeuring voorgelegd, evenwel zonder gevolg. De aanvullende werkingsmiddelen hadden bovendien inderdaad het voorwerp moeten zijn van een tweede begrotingsherschikking, maar wegens het laattijdig karakter van de beslissing heeft het IWT ze rechtstreeks in de begrotingsboekhouding opgenomen. Daardoor zijn ook de personeelsuitgavenkredieten voor permanente en tijdelijke opdrachten overschreden. Voor dergelijke kredietaanpassingen zou de gemachtigde van Financiën tot op heden geen bezwaar hebben gemaakt.

- De minister onderschreef de opmerking over de dotatie voor de HOBU-instellingen. Hij wees erop dat het betrokken krediet in 1998 wel zou worden aangewend, zodat ook de uitgaven in de uitvoeringsrekening 1998 zullen kunnen worden opgenomen.

- De kredietoverschrijdingen zouden vooral het gevolg zijn van: de opmerkelijke stijging van de onroerende voorheffing (+58.805 BEF), de verhoogde kostprijs voor de diverse nutsvoorzieningen (+66.206 BEF) en het toegenomen aantal betalingsverplichtingen uit overeenkomsten in het kader van de statutaire (autonome en uitvoerende) opdracht dat nog kon worden vereffend door de gedeeltelijke aanwending van de saldi van vorige dienstjaren.

- Het IWT zou ten slotte de dagelijkse invoering van de boekingen in de autonome functie na de recente aankoop en ingebruikname van een nieuw boekhoudpakket (PIA 5) al onverkort toepassen.

VLAAMSE RADIO- EN TELEVISIEOMROEP (VRT)

1. Samenvattende uitvoeringsrekening van de begroting 1997

1.1. Ontvangsten

(in duizenden BEF)

aanwijzing van de ontvangsten	begroting	ontvangsten	verschil
dotatie Vlaamse Gemeenschap	7.662.000	7.662.000	0
eigen algemene ontvangsten	1.577.200	1.927.507	350.307
eigen ontvangsten met bijzondere aanwending	1.055.272	1.055.272	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	***10.294.472***	***10.644.779***	***350.307***

1.2. Uitgaven

(in duizenden BEF)

aanwijzing van de uitgaven	begroting	uitgaven	verschil
I - centrale diensten	**2.582.931**	**2.531.690**	**-51.241**
personeelskredieten	1.450.517	1.329.939	-120.578
exploitatiekredieten	1.004.814	961.354	-43.460
financiële lasten	127.600	240.397	112.797
II - radio	**2.497.613**	**2.435.532**	**-62.081**
personeelskredieten	1.627.489	1.611.290	-16.199
exploitatiekredieten	870.124	824.242	-45.882
III - televisie	**5.067.458**	**5.416.267**	**348.809**
personeelskredieten	2.551.515	2.576.107	24.592
exploitatiekredieten	2.515.943	2.840.160	324.217
TOTAAL VAN I T/M III	***10.148.002***	***10.383.489***	***235.487***

INVESTERINGSPROGRAMMA	begroting	rekening	verschil
Vastleggingen	810.976	810.976	0
Vereffeningen	849.061	972.049	122.988

2. Balans en resultatenrekening op 31.12.1997

2.1. Balans

(in duizenden BEF)

ACTIVA		PASSIVA	
II. Immateriële vaste activa	41.568	IV. Reserves	520.072
III. Materiële vaste activa	3.818.015	V. Overgedragen verlies	-109.495
IV. Financiële vaste activa	30.680	VI. Kapitaalsubsidies	4.072.684
V. Vorderingen op meer dan 1 jaar	5.396	VII. Voorzieningen risico's/kosten	424.343
VI. Voorraden	875.524	VIII. Schulden op meer dan 1 jaar	187.255
VII. Vorderingen op max. 1 jaar	1.465.303	IX. Schulden op max. 1 jaar	2.420.823
IX. Liquide middelen	977.387	X. Overlopende rekeningen	50.635
X. Overlopende rekeningen	352.444		
TOTAAL	***7.566.317***	***TOTAAL***	***7.566.317***

2.2. Resultatenrekening

(in duizenden BEF)

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
II. Bedrijfskosten	10.304.846	I. Bedrijfsopbrengsten	9.397.057
V. Financiële kosten	58.362	IV. Financiële opbrengsten	1.727.278
VIII. Uitzonderlijke kosten	932.075	VII. Uitzonderlijke opbrengsten	61.453
		XI. Verlies van het boekjaar	109.495
TOTAAL	***11.295.283***	***TOTAAL***	***11.295.283***

3. Opmerkingen

1.577.057

Het Rekenhof heeft de rekeningen 1997 van de Vlaamse Radio- en Televisieomroep (VRT) op 1 september 1998 gecontroleerd verklaard. Bij die gelegenheid heeft het de volgende opmerkingen aan de Vlaamse Minister van Financiën en Begroting medegedeeld:

3.1. Verrekenbare dotatie

In 1988 verplichtte de bedrijfsrevisor de BRTN de weddenlast van december, die de instelling betaalt in januari, als *kosten* in de bedrijfseconomische resultatenrekening op te nemen en als *schuld* in de balans. Om het resultaatimpact van deze boeking te neutraliseren, boekt de BRTN op het actief van de balans een vordering op de Vlaamse Gemeenschap die overeenstemt met de betrokken weddenlast. Het voorwerp van dit tegoed op de Vlaamse Gemeenschap is een *verrekenbare dotatie*, in casu een voorafname op de dotatie van het daaropvolgende jaar. Het Rekenhof heeft die tegenvordering vroeger steeds betwist. Het recht op de dotatie van het jaar x + 1 ontstaat niet in het jaar x (ook al hebben de personeelskosten op dit jaar betrekking). De vordering is dus voorbarig.

De Commissie voor Boekhoudkundige Normen heeft op 28 september 1995 geadviseerd dat de BRTN uit hoofde van de arbeidsprestaties van december op balansdatum een schuld heeft tegenover haar personeel, die als schuld in de balans moet figureren en als kosten in de resultatenrekening. Aangaande de boeking van een vordering voor te ontvangen dotaties van de Vlaamse Gemeenschap, verwees de commissie naar het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen, dat activering op de balans voorschrijft van te ontvangen opbrengsten die tijdens het boekjaar of tijdens een vorig boekjaar zijn ontstaan en waarvoor nog geen rechtstitel bestaat, als het bedrag ervan vaststaat of nauwkeurig kan worden geschat. Dit advies sluit aan bij het standpunt van het Rekenhof. De VRT kan de dotatie van het jaar x + 1 niet als een opbrengst van het jaar x beschouwen.

In het boekjaar 1995 heeft de BRTN de betwiste vordering afgeboekt in de resultatenrekening, wat een (eenmalige) negatieve impact had op het bedrijfseconomisch resultaat van 484,3 miljoen BEF. Dit negatieve resultaat verscheen in de balans als *bedrijfseconomische correctie (uitgestelde kosten)*, een deelrubriek van het over te dragen resultaat. Het Rekenhof achtte het dossier afgesloten. In de jaarrekening 1997 heeft de VRT de *bedrijfseconomische correctie (uitgestelde kosten)* evenwel overgeboekt naar de vorderingen op de Vlaamse Gemeenschap. Dit verhoogde het eigen vermogen van de openbare omroep met 576,7 miljoen BEF. De naamloze vennootschap van publiek recht heeft zodoende een beginbalans voorgelegd die niet strookt met de werkelijke toestand.

3.2. Aanrekening van film- en sportrechten

Sinds 1 januari 1998 geldt het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische en budgettaire boekhouding. De VRT moet ingevolge dit besluit de uitgaven in verband met contracten inzake film- en sportrechten vanaf het begrotingsjaar 1998 in resultaat nemen naarmate zij verschuldigd zijn (op grond van de factuurdatum), in plaats van ze integraal aan te rekenen ten laste van het jaar waarin de verbintenis wordt aangegaan.

3.3. Voorzieningen voor risico's en kosten

Het Rekenhof heeft er in eerste instantie op gewezen dat de VRT wijzigingen in de voorzieningen (interne verrichtingen) niet mag opnemen in de uitvoeringsrekening, die alleen verrichtingen met derden mag weergeven, maar moet boeken in de bedrijfseconomische balans en resultatenrekening.

Vervolgens heeft het opgemerkt dat een *voorziening voor toekomstige verliezen* strijdig is met de boekhoudwet. Als de VRT ook in de boekhouding al wil anticiperen op de toekomstige verliezen van de EESV Forto 2000 (voor de VRT zou dit om 20 miljoen BEF gaan), dient zij een specifieke onbeschikbare reserve te vormen in plaats van een voorziening voor risico's en kosten aan te leggen.

Ten slotte zijn de voorzieningen in de balans met 3,4 miljoen BEF meer toegenomen dan blijkt uit de toevoegingen en onttrekkingen aan de voorzieningen in de resultatenrekening. Het verschil is te wijten aan de volgende factoren:

- Een aantal posten van de voorzieningen (overuren, zondagswerk, hoofdelijke bijslag) houden verband met personeelskosten. De VRT boekt toevoegingen en onttrekkingen aan deze voorzieningen (39,4 miljoen BEF) langs de personeelskosten. Het Rekenhof heeft aanbevolen deze voorzieningen, overeenkomstig de voorziening vakantiegeld, op te nemen bij de schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten.

- De VRT heeft zijn rekeningenstelsel aangepast aan het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 (geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering). Dit bracht overboeking naar de schulden mee van een aantal rekeningen die voorheen bij de voorzieningen voor risico's en kosten hoorden (voor 38,5 miljoen BEF). De reclassificatie is niet over de resultatenrekening verlopen.

- De toevoeging aan de voorziening *kabelakkoorden* gebeurde niet steeds langs de kostenrekening *toevoeging aan de voorzieningen*, maar langs de rubriek *diensten en diverse goederen* (13,6 miljoen BEF).

De openbare omroep heeft de wijzigingen in de voorzieningen boekhoudtechnisch niet correct verwerkt, maar dit beïnvloedt het resultaat niet. Daarom heeft het Rekenhof voorgesteld geen correcties in de jaarrekening1997 aan te brengen. Wel dient de VRT er in boekjaar 1998 voor te zorgen de bewegingen op de balanspost *voorzieningen voor risico's en kosten* in overeenstemming te brengen met de toevoegingen en onttrekkingen aan de voorzieningen in de resultatenrekening.

3.4. Materiële vaste activa

De investeringen die de VRT in de uitvoeringsrekening van de begroting in aanmerking heeft genomen om het begrotingsresultaat te berekenen, stemmen overeen met het ordonnanceringskrediet voor investeringen vermeld in de definitieve begroting (849,1 miljoen BEF). De effectieve investeringen van het boekjaar bedragen echter 972,0 miljoen BEF. De VRT heeft de werkelijke investeringen in de uitvoeringsrekening van de begroting 1997 verminderd tot het in de begroting opgenomen ordonnanceringskrediet door een versnelling op het oorspronke-

lijke investeringsplan weer te geven (122,9 miljoen BEF). Aangezien het begrotingsresultaat alle aangerekende uitgaven en ontvangsten moet omvatten, leidt deze werkwijze tot een vertekend beeld. Het begrotingsresultaat moet uitgaan van de effectief verrichte investeringsuitgaven, niet van het in de begroting opgenomen ordonnanceringskrediet.

Het overzicht van de bewegingen van het patrimonium, opgenomen in de bijlage bij de rekeningen, geeft geen exact beeld van de afschrijvingen op de materiële vaste activa. De VRT heeft de afschrijvingen van het boekjaar immers samengevoegd met de overboekingen binnen de vaste activa, terwijl zij ze afzonderlijk in de kolom *geboekt* had moeten opnemen.

3.5. Financiële vaste activa

De VRT heeft in 1997 het dividend 1996 van haar dochter, de NV VAR, ontvangen. Zij heeft dit dividend, in strijd met het compensatieverbod opgelegd door artikel 6 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen, voor het nettobedrag in de boekhouding opgenomen. Daar compensatie van het brutodividend met de roerende voorheffing het resultaat van de VRT niet beïnvloedt, heeft het Rekenhof erop aangedrongen dat de VRT zowel brutodividend als roerende voorheffing vanaf 1998 apart opneemt in haar rekeningen.

3.6. Kapitaalsubsidies

Met haar werkingsdotatie moet de VRT zowel de exploitatie-uitgaven als de investeringsuitgaven financieren. Bedrijfseconomisch-boekhoudkundig splitst zij de werkingsdotatie op in een exploitatiesubsidie, die in de opbrengsten komt van het begrotingsjaar, en een investeringsdotatie, die wordt overgeboekt naar de kapitaalsubsidies en in resultaat wordt genomen a rato van de afschrijvingen op de onderliggende vaste activa. Het overgeboekte bedrag stemt overeen met de kapitaalaflossingen op de leningen enerzijds en het vereffeningskrediet voor investeringen, ingeschreven in de definitieve begroting, anderzijds:

- een deel van de werkingsdotatie dient om de investeringskredieten af te lossen die de instelling vroeger heeft aangegaan ter financiering van vaste activa (dit deel van de dotatie kan worden beschouwd als een kapitaalsubsidie);

- de openbare omroep is uitgegaan van het in de begroting ingeschreven vereffeningskrediet voor investeringen en niet van de vastleggingen (de door de VRT aangegane verbintenissen) of de reële vereffeningen (de uitgevoerde investeringen).

De VRT houdt de vastleggingen voor investeringen extracomptabel bij. Occasioneel dienen vastleggingen voor investeringen van een vorig boekjaar die niet zijn doorgegaan, te worden geannuleerd. In de jaarrekening 1997 heeft de VRT aldus 11,7 miljoen BEF geannuleerde vastleggingskredieten uit de kapitaalsubsidies weggeboekt en in de financiële opbrengsten opgenomen. Deze inresultaatname was onterecht. Geannuleerde vastleggingskredieten geven immers het verschil aan tussen de vastgelegde investeringen enerzijds en de som van de effectief gerealiseerde investeringen en de nog te realiseren investeringen anderzijds. Aangezien de VRT de vastleggingen alleen extracomptabel bijhoudt, kan een aanpassing van de vastleggingen geen impact op het boekhoudkundig resultaat hebben. De geannuleerde investeringen worden enkel geschrapt uit de extracomptabele lijst van de vastleggingen. Het Rekenhof heeft aangedrongen op regularisatie van de nettoboekwaarde van de kapitaalsubsidies in boekjaar 1998.

3.7. Resultaat van de uitvoeringsrekening van de begroting

De onderstaande voorbeelden tonen aan dat het opgegeven begrotingsresultaat 1997 een omzichtige interpretatie behoeft:

.

- als de VRT film- en sportrechten niet zou aanrekenen op het ogenblik dat zij de verbintenis aangaat, maar op het moment dat de bedragen verschuldigd zijn (in de daaropvolgende begrotingsjaren), zou het begrotingsresultaat minder negatief zijn;

- zou de VRT bij de berekening van het begrotingsresultaat 1997 uitgaan van de effectief gerealiseerde investeringen en niet van het begrote ordonnanceringskrediet voor de investeringen, dan zou het resultaat ingevolge de versnelde uitvoering van het investeringsprogramma 122,9 miljoen BEF lager liggen;

- zo de VRT de aangroei van de voorzieningen voor risico's en kosten buiten de uitvoeringsrekening van de begroting houden, dan zou het begrotingsresultaat 1997 met 66,1 miljoen BEF verhogen.

Artikel 8 van de beheersovereenkomst met de Vlaamse Gemeenschap heeft als voorwaarde voor de toekenning van de jaarlijkse dotatieverhoging gesteld dat de openbare omroep een begrotingsresultaat kan voorleggen dat voldoet aan de limieten vooropgesteld in de beheersovereenkomst. Het is dan ook noodzakelijk dat de VRT dit begrotingsresultaat op een transparante en onbetwistbare manier bereikt.

De keuze van de aanrekeningsregels voor de begroting heeft een grote impact op het uiteindelijke begrotingsresultaat. De VRT zou de aanrekeningsregels die zij toepast bij de berekening van het begrotingsresultaat dan ook in de toelichting bij de begroting uitvoerig moeten omschrijven. Aldus zou de jaarrekening een correcte interpretatie van het resultaat toelaten.